

Π. Ν. ΑΙΓΑΙΟΝΟΥΔΑ

ΣΟΦΟΚΛΗ
ΤΡΑΓΟΔΙΕΣ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ
ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΕΛΛΥΚΕΙΟΥ

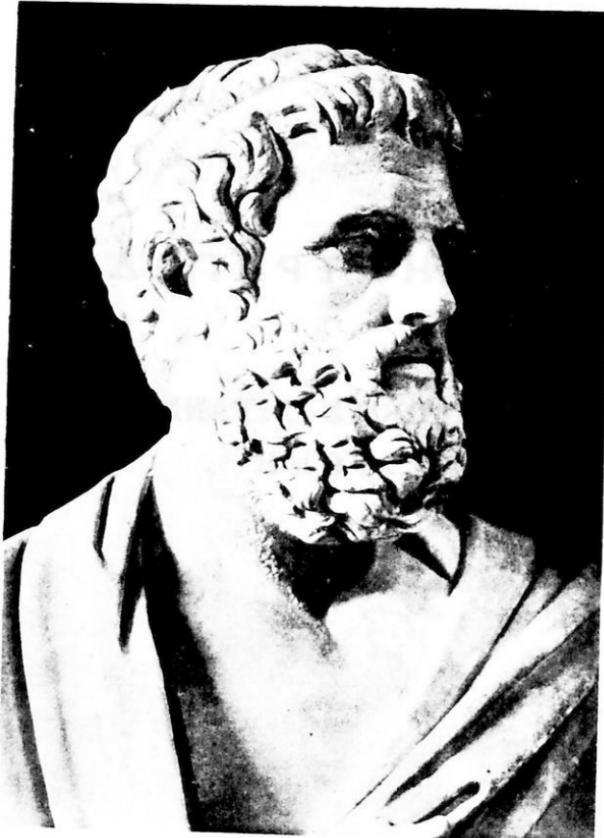
40631

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΗ ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ

- 1. ΟΙΔΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ**
- 2. ΑΝΤΙΓΟΝΗ**

Μέ απόφαση της Ελληνικής Κυβερνήσεως τά διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου τυπώνονται ἀπό τόν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων και μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

Η είσαγωγή και οι έργωνευτικές σημειώσεις μεταγέννωτιστηραν από τον I.M.
Αρβανίτη, Σύμβουλο Β' του ΚΕΜΕ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΔΡΑΜΑ

Τό δράμα είναι δημιούργημα του έλληνικού πνεύματος. Γεννήθηκε και άναπτύχθηκε σιγά σιγά στήν Ἀττική ἀπό τίς γιορτές πού γίνονταν πρός τιμή τοῦ θεοῦ Διονύσου, οἱ δόποις πρόσφεραν σ' αὐτό πάρα πολλά δραματικά στοιχεῖα (τά δρώμενα).

Ξεκίνησε μάλιστα τό δράμα ἀπό τό ἀρχικό ἀσμα, τό δι θύρα μέσο, πού τραγουδοῦσαν κατά τή λατρεία τοῦ θεοῦ Διονύσου καί τόν συνόδεναν μέ αὐλό καί ὀρχηστικές ἡ μιμητικές κυνήσεις. Τό διθύραμβο, πού ἀρχικά δέν εἶχε ωρθιμό, τόν κατέστησε τεγνικό ὁ πουητής Ἀρίωνας δ Μηθυμναῖος· μετά τήν τελειοποίησή του ἀπό τό Λάσο τόν Ἐρμιονέα, ὁ φιλόμονος τύραννος τῶν Ἀθηνῶν Πεισίστρος ατος τόν εἰσήγαγε στίς μεγαλότοπες ἑορτές πού ὁ Ἱδιος καθιέρωσε, στά Μεγάλα Διονύσια.

Ἀπό τό σοδαρό δι θύρα μέσο, πού φαλλόταν κατά τά Λήναια, στά δόποια οί ἑορταστές πενθοῦσαν γιά τό μαρασμό τῆς φύσεως καί τά παθήματα τοῦ θεοῦ καί θοηνοῦσαν γέντα, γεννήθηκε ἡ τραγωδία (τράγου ὡδή, ἐπειδή οἱ χορευτές φοροῦσαν δέοματα τράγου, γι' αὐτό δνομάζονταν καί τράγοι, καί παρίσταναν τούς Σατύρους, τούς δπαδούς τοῦ Διονύσου)· ἀπό τό φαιδρό δι άθύρα μέσο, πού φαλλόταν κατά τό χρόνο τοῦ τρωγητοῦ καί τῆς ἀποθηκεύσεως τοῦ οἴνου, καί ἀπό τήν πάρα πολὺ μεγάλη ἐνθυμία καί χαρά, πού ἐπικρατοῦσε γιά τήν ἀναγέννηση τῆς φύσεως καί τήν ἀνάσταση τοῦ θεοῦ, γεννήθηκε ἡ κωμωδία.

Ἐξεῖνος δ ὁ δόποιος πρώτος προήγαγε τήν τραγωδία ἥταν ὁ πουητής Θέσπης ἀπό τόν ἀγοροτικό δῆμο τῆς Ἰζαρίας τῆς Ἀττικῆς· ὁ Ἱδιος εἰσήγαγε τόν πρώτο ἐποκοιτή πού ἐποκοινόταν ἀλληλοδιαδοχικά πολλά πρόσωπα μέ τήν ἀλλαγή προσωπείων κατασκευασμένων ἀπό ἕφασμα. Ἔτοι ἀπό τή μιά ὁ ἐποκοιτής, πού τώρα πιά ἥταν πρόσωπο διαφορετικό ἀπό τό χορό, μιλοῦσε στό χορό (στοιχεῖο ἐπικό), ἀπό τήν ἄλλη δ χορός ἀποκοινόταν τραγουδώντας καί χορεύοντας (στοιχεῖο λινοϊκό), καί ἀπό τήν ἔνωσή τους προηλθε τό δράμα.

Ἐνῷ ὁ Πεισίστρατος, δπως εἴπαμε, γιά νά γνωριγεῖ τό λαό τον, εἶχε καταστήσει τά Μεγάλα Διονύσια ἑορτή λαμπρότατη καί εἶχε εἰσαγάγει τό διθύραμβο, τά παιδιά του κάλεσαν τό διαμορφωτή τοῦ

δοάματος Θέσπη νά δώσει διάφορες παραστάσεις μέ τό θίασό του στό Αστυν, στά προάστια και στά διάφορα χωριά τῆς Ἀττικῆς.

Ἐτσι, τό δοάμα, τό όποιο ἀρχικά ἦταν περιορισμένο σέ ύποθέσεις παραμένεις ἀπό τούς μύθους και στή λατρεία τοῦ Διονύσου, λάβαινε ἔπειτα γιά ποικιλά ύποθέσεις, πού προκαλοῦσαν ζωηρότατα συναυθήματα και συγκινήσεις, ἀπό δλον τό μυθικό κόσμο τῆς Ἑλλάδας, ἀπό τά ἀθάνατα Ὦμηρικά ἔπη και προπάντων ἀπό τούς τρεῖς φημισμένους μυθικούς κύκλους, τόν Ἀργοναυτικό, τό Θηβαϊκό και τόν Τοιωκό. Μέ τόν τούτο αὐτό ἀνοίχτηκε στή δραματική ποίηση ἐνόυτατο και ἀπεριόριστο στάδιο και ἀκόμη ἀπόκτησε ποικιλία και πολυμέρεια.

Οταν μετά τόν ποιητή Θέσπη ἐμφανίστηκαν οἱ δραματικοί ποιητές Χοίριλος ὁ Ἀθηναῖος, μαθητής τοῦ Θέσπη, ὁ όποιος εἰσήγαγε τίς προσωπίδες και τίς λαμπρές θεατρικές ἐνδυμασίες, και ὁ Φρύνιχος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ όποιος πρώτος εἰσήγαγε και τά γνωνακεῖα πρόσωπα, τό δοάμα τελειοποιήθηκε σέ μεγάλο βαθμό, γιά νά ἐμφανιστεῖ, μετά τούς προδρόμους αὐτούς, ἡ ἀκτινοβόλα τριάδα μέ τούς μεγάλους τραγικούς ποιητές: τόν Αἰσχύλο πού εἰσήγαγε τό διπορευτή, τό Σοφοκλῆ πού εἰσήγαγε τόν γ' και τόν τραγικότερο ἀπό δλοντος Εὐριπίδη, ἀπό τούς όποίους τό δοάμα ἔγτασε στήν ὕψιστη ἀξμή τουν.

Στήν ἀνάπτυξη και στήν τελειοποίηση τοῦ δοάματος κατά τόν Ε' αἰώνα συντέλεσαν πάρα πολύ και οἱ θρησκευτικές ἀντιλήψεις και δοξασίες τῆς ἐποχῆς, οἱ θήτικές και κοινωνικές ἀρχές, ίδιας κατά τή διάρκεια τῆς πολιτικῆς ἐλευθεροίας πού ἐπικράτησε μετά τούς Περσικούς πολέμους, κατά τούς όποίους σώθηκε ἡ Ἑλλάδα και ὡς Ἑλληνικός πολιτισμός.

Μέσα λοιπόν σέ ἓνα τέτοιο κοινωνικό και θρησκευτικό περιβάλλον, μέσα σέ μιά τέτοια πνευματική και καλλιτεχνική ἀτμόσφαιρα, στήν πανιλλήνια αὐτή ἀνώτερη πνευματική και καλλιτεχνική σχολή ἐμφανίστηκαν οἱ τρεῖς μονοσόληπτοι τραγικοί ποιητές, γιά νά συμπληρώσουν ὅ,τι καλλιτέχνησαν σέ λίθο, χαλκό και χρυσό και μέ τή ομάδη και τό χωροτήρα, οἱ μεγάλοι καλλιτέχνες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς· και ἡ ιλοτέχνησαν τίς τραγωδίες τους, οἱ όποιες ἀντανακλοῦν τίς σκέψεις και τίς ίδεες, τά συννασθήματα και τά πάθη και γενικά τήν ἰδεολογία τῆς ἀναπτυγμένης τότε ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, και ἀκόμη ἀποταμίευ-

σαν τούς λογοτεχνικούς και ήθικούς καρπούς δλης τῆς πνευματικῆς περιουσίας, πού τότε ἀποτελοῦσαν τὸν πνευματικό και ήθικό θησαυρό διάδοχης τῆς ἀνθρωπότητας.

Τό δογάμα λοιπόν δέν ἦταν αὐθόρυμπο δημιούργημα λίγων ἀτόμων ἥτεπακόλουθο μόνο τῶν λαϊκῶν θοησκεντικῶν ἐօρτῶν τοῦ Διονύσου, ἀλλά προϊόν ἀπό τό ἔνα μέρος τοῦ φυσικοῦ και κοινωνικοῦ περιβάλλοντος ἐκείνης τῆς ἔξοχης ἐποχῆς και ἀπό τό ἄλλο τῆς τεχνικῆς ποιήσεως και τῆς διανοίας ἐκείνων τῶν ἐμπνευσμένων ποιητῶν· ἤταν δηλαδή τό προϊόν ἐνός ἀνώτερου πολιτισμοῦ.

Γι' αὐτό και οἱ πρόγονοι μαζ εἶχαν ἀνοικοδομήσει στίς κυριότερες πόλεις τῆς Ἑλλάδας, κοντά στοὺς ναοὺς τοὺς, και μεγαλόπερα λίθινα θέατρα και μέ ζεχωριστή τιμῇ περιέβαλλαν τίς θεατρικές παραστάσεις, στίς δποῖς προσέρχονταν μαζικά, ώσάν σέ ἀριστη και φωτοδότρα πνευματική ἀγωγή· γιά τοῦτο τό λόγο και οἱ δραματικές παραστάσεις λέγονταν διδασκαλίες, γιατί ἀποτελοῦσαν ἐθνικό μαζί και θοησκεντικό θεσμό, πού ἐξύφωνε και σφυρηλατοῦσε τά πατριωτικά και θοησκεντικά συναισθήματά τους.

Ἐπειτα, μόνο τό γεγονός ὅτι ὑπῆρξε ἐπίσημος ἀρχοντας και μάλιστα ὁ μεγάλος Περικλῆς, ὁ ὁποῖος παρείχε ἀπό τό δημόσιο ταμεῖο δωρεάν τό εἰσιτήριο στοὺς ἀπόδοντας, τά θεωρικά, είναι ἀρκετό νά μᾶς πείσει ὅτι τό θέατρο κατατασσόταν στήν πρώτη γραμμή μεταξύ τῶν μεγάλων ἀκτινοβόλων πνευματικῶν ἐστιῶν ἐκείνης τῆς ἐποχῆς.

2. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ο Σοφοκλῆς, γιός τοῦ Σοφίλου, γεννήθηκε τό 496 π.Χ. στόν "Ιππιο Κολωνό", πού ἦταν ἔνα μαγευτικότατο προάστιο τῶν Αθηνῶν ἐπάνω σέ λόφο. Ως γιός εὔπορου πατέρα, πού εἶχε ἐργοστάσιο μαχαιροποιίας, ἔλαβε ἐπιμελημένη ἀγωγή και παιδεία. Διδάχτηκε μέ ἐπιμέλεια τή μουσική και τή γυμναστική και ἀνέπτυξε ἀρμονικά τίς σωματικές και ψυχικές του δυνάμεις. Τό σωματικό του μάλιστα κάλλος, ἡ ζηλευτή χάρη και ἡ ψυχική του εὐγένεια, καθώς και οἱ μουσικές του ἰκανότητες, τίς δποῖες ἀνέπτυξε ὁ περιφημος δάσκαλός του τῆς μουσικῆς Λάμπρος, τόν κατέστησαν ἀξιο μεγάλης προσοχῆς και ἐκτιμήσεως ἀπό τούς συμπολίτες του. Γι' αὐτό, ὅταν μετά τή ναυμαχία τῆς Σαλαμίνας γιορτάστηκαν τά ἐπινίκια, ἐξέλεξαν τό Σοφοκλῆ μέσα ἀπό χιλι-

άδεις ἄλλοντς ἐφήδοντς Ἀθηναίοντς καὶ χόρεψε ἐπικεφαλῆς χοροῦ ἀπό παιδιά γύνω ἀπό τὸ τρόπαιο τῆς νίκης. Ἡ φυσιογνωμία του μάλιστα, τό μεγαλόπρεπο παράστημά του καὶ ἡ ἥμερη ἔκφραση του προσώπου του εἶναι θαυμάσια ἀποτυπωμένα στόν ἐπιδημητικότατο ἀνδριάντα του πού δούσκεται σήμερα στό Λατερανό Μονεμβίο τῆς Ρώμης.

Μελετώντας ἀπό τήν νεότητά του ὁ Σοφοκλῆς τόν ἀθάνατο Ὦμηρο καὶ θαυμάζοντας τόν πρῶτον καὶ μεγαλοφάνταστο τραγικό ποιητή καὶ δάσκαλό του Αἰσχύλο, ἐνορίζει στόλιψη στήν ποίηση, καὶ μάλιστα στήν τραγική, καὶ ἀφοσιώθηκε στή δραματική τέχνη σέ δὴ τή ζωή του.

Σέ ἡλικία μόλις 28 ἐτῶν ὁ Σοφοκλῆς ἔχοντας πεποίθηση στήν ποιητική του ἀξία, ἔλαβε μέρος για πρώτη φορά τό 468 στό δραματικό ἀγώνα, στόν δύποτο ἀναμετρήθηκε μέ τόν παλαίμαχο τραγικό ποιητή Αἰσχύλο καὶ τόν νίκησε. Κατά τόν ἀγώνα αὐτοῖς ἐσενίστη, ἐνῷ ἄλλοι απῆκε στό θέατρο ὁ Κίμωνας, μόλις εἶχε ἐπιστρέψει ἀπό τήν ἐκστρατεία του. Παρασκήνηθηκε τότε νά χορηγείνσει ὡς κοριτής μαζί μέ τούς συντοπάτηρούς του καὶ ἀπένειμε τό στέφανο τῆς νίκης στό Σοφοκλῆ, ὁ δύποτος ἔποι ἵμψειται ὡς νέο ἀστέρι στή δραματική σκηνή. Ἀπό τότε ἐπεριῆχε σχεδόν πάντοτε στούς δραματικούς ἀγώνες, κατά τό 441 μάλιστα δύδαξε τήν Ἀντιγόνη καὶ εἶχε τόσο μεγάλη ἐπιτυχία, ὥστε ἐπλέγηκε τό 440 συντοπάτηρος του Περικλῆ στό Σαμιακό πόλεμο. Καὶ γενικά ὁ Σοφοκλῆς ἀναδείχθηκε ἀληθινός καλλιτέχνης τῆς δραματικῆς τέχνης, γούφοντας ἐπί ἐξήντα χρόνια ἀμοιστοτεχνικά δράματα ὡς τά δαθιά γεράματά του καὶ συνεχῶς ἀπολαμβάνοντας τήν εὔνοια καὶ τίς τιμές ἀπό τό Ἀθηναϊκό κοινό, τοῦ δύποτον ἡ καλαυσθησία ἔδιοισε πάντοτε στά ἔστα τον τήν πληρόστερην ίκανοτούμησην.

Ως ἀνθρωπος ὁ Σοφοκλῆς ἦταν πρόσωσις, καταδεκτικός καὶ καὶ πολὺ ἥπιος, δέν παρέδειπε νά διατηρεῖ φιλικές σχέσεις μέ τέχοντα πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του, ὅπως μέ τόν Περικλῆ, τόν Ἡρόδοτο κ.ἄ. Ἡταν ἐπίσης φιλόθεος καὶ τηρητής τῶν παραδόσεων καὶ θεοσεδής, χωρίς ἐπερδολές καὶ στενότητα πνεύματος, καὶ μάλιστα ἀσκήσεις καὶ ἱερατικό ἀξίωμα. Αξίζει ἐπίσης γά σημειωθεῖ, καθώς θά ἀντιληφτοῦμε καὶ ἀπό τήν ἀνάγνωση τῶν τραγῳδιῶν τον, ὅτι δὲ τά γνωμή πού ἀντιλαμβανόταν μέ δαθιά πείρα τῆς ζωῆς ὅλους τούς δαθ-

μανίς καί τίς μορφές τοῦ πάθους, τά τρυφερά αἰσθήματα καί τίς ὑψηλές ἔξαρσεις.

Τέλος ὁ Σοφοκλῆς διαχωρίταν γιά τὴν ἐξαίρετη ἀγάπη τοῦ πρόστην¹ Αθήνα, τὴν ὅποια σέ δὴ τῇ διάρκεια τῆς ζωῆς του δέν ἐγκατέλειψε ποτέ γιά νά ἀποδημήσει σέ ἄλλα μέρη, ὅπως ἔκαμαν οἱ ἄλλοι δύο τραγικοί καί ἄλλοι διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς του, ἃν καί ἐπανειλημμένα εἶχε προσκλήθει ἀπό διάφορους ἡγεμόνες νά ἐπισκεψτεῖ τίς αὐλές τους.

Ωστόσο, μολονότι ὁ Σοφοκλῆς εἶχε ἀπό ἴδιο συγχροασία εὕθυμο χαροπτήρα, δοξάμε στά τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἀρρετές λέπτες, ἔματίας οὐζογενειακῶν πρόσωποιδῶν. Ὁ γιός του Ιοφώντας μάλιστα κύνησε δίκῃ ἵναντίον των γιά παράνοια, ὥστε νά τὸν θέσει «ὑπὸ ἀπαγόρευση». Η δαρματιά πού τὸν κατέλαβε διαφαίνεται καί στό τοίτο στάσιμο τοῦ τελευταίον δράματός του, τοῦ Οἰδίποδος ἐπὶ Κολωνῷ.

Αὐτός ἦταν ὁ μεγάλος τραγικός. Ο θάνατος γαλήνιος καί φυσικός τὸν δοῆκε τό 406 π.Χ. σέ ἡλικία 90 ἑτῶν.

3. ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ο Σοφοκλῆς ἔζησε σέ ἐποχή κατά τὴν ὅποια ἡ Αθήνα ἦταν τὸ πνευματικό κέντρο ὅλης τῆς Ἑλλάδας («ζουνὴ παίδενσις Ἑλλάδος», «Ἑλλὰς Ἑλλάδος», ὅπως λεγόταν)· μέ ἀνταγωνιστές του δύο μεγάλοντς ἐπίσης ὄμοτεχνούς του, τὸν Αἰσχύλο καί τὸν Εὐριπίδη, κατόρθωσε νά καινοτομήσει στή δραματική τέχνη καί νά ἔμφανται τέτους ἴδιότητες, οἱ ὅποιες τὸν κατέστησαν ποιητικό ἀστέρα πρώτον μεγέθους καί ἀννπίσθιλτο τραγικό ποιητή.

Πρώτα πρώτα ἡ σπουδαιότερη μεταβολή, πού ἐπέφερε στό δράμα, ἦταν ὅτι δίδασκε τρεῖς ζωιοτέρες τραγωδίες μέ διαφορετική γιά καθεμιά ὑπόθεση, ἀντίμαδς συνεχόμενης τριλογίας μέ κοινή ὑπόθεση, ὅπως ἴσαινε ὁ Αἰσχύλος. Αὕτης ὄμοιώς τὸν ἀριθμό τῶν ὑποχριτῶν ἀπό δύο –τόν α΄ εἶχε εἰσαράγει, ὅπως προείπαμε, δ Θέσπης, τό δ΄ δ Αἰσχύλος– σέ τοῖς. Όμοίως αὕτης τὸν ἀριθμό τῶν χορωντῶν γιά κάθε δράμα ἀπό 12 σέ 15. Επίσης περιόδιοι τά ἀσματα τοῦ χοροῦ καί ἔδωσε μεγαλύτερη ἰζτυση στό διάζογο.

Εξάλλον ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀπαράμικλος καλλιτέχνης στὴν κατασκευὴ τοῦ δράματος. Έχει ἄριστη ἡθοποιία, ζωγραφίζοντας

στήν ἐντέλεια τούς χαρακτῆρες τῶν προσώπων του. Ἐπίσης ἐπιτηδεύεται ἄριστα τὴν πλοκή τοῦ μίθου, παρεμβάλλοντας στά δράματά του περιπέτειες καὶ ἀναγνωρίσεις, καὶ χρησιμοποιεῖ σέ ὅλα τῇ φυσικότητα καὶ τὴν ἀρμονίαν τούς. Αφοῦ ἀφαίρεσε τό πομπᾶδες καὶ τὴν ὑπερβολή τοῦ Αἰσχύλου, πού παρίστανε τά πράγματα ἀνώτερα καὶ ὑπερφυσικότερα ἀπό τά πραγματικά, καὶ ἀντίθετα πρός τόν Εὐριπίδη, πού παρίστανε αὐτά τέτοια πού εἶναι στήν πραγματικότητα, ὁ Σοφοκλῆς τά παρίστανε τέτοια πού ἡ εὐγενέστατη καὶ χαριέστατη ἀρετή τοῦ ἔλληνικοῦ πνεύματος. Ή γλώσσα του, δημοσία τήν ἐκτιμήσονμε, εἶναι πλήρης ἀπό λεπτότητα καὶ ἀνάλογη πρός τήν ἀρμονική καὶ σύμμετοη δραματική του τέχνη, καὶ γι' αὐτό οἱ ἀρχαῖοι τόν ἀποκαλοῦσαν μέλιτταν, ἐνῷ δὲ Αριστοφάνης ἔλεγε διτὸ στόμα αὐτοῦ μέλιττι κεχρισμένον ἦν. Ἀλλά καὶ τά χορικά του ἀσματα εἶναι περίτεχνα καὶ ώραια, μεστά ἀπό μεγαλοπρέπεια καὶ γάρη.

Ομοίως, ἐνῷ στόν Αἰσχύλο τό τραγικό πραγματοποιεῖται μέ τή στάση τῆς Μοίρας ἡ τοῦ Θεού στον ἀπέναντι στούς ἀνθρώπους καὶ τήν πάλη τῶν ἀνθρώπων πρός ἐκεῖνα, στό Σοφοκλῆ ἡ Μοίρα ἡ Θεός διενθύνοντα δέδαια ὡς ἔνα σημεῖο τίς τύχες τῶν ἀνθρώπων, ἀλλά ἡ ἐσωτερική δύναμη καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐκεῖνα πού τό παρορμοῦν στήν πραγματοποίηση τῶν σκοπῶν του.

Γιά τίς ἀρετές του αὐτές καὶ τίς ἄλλες, πού ἔμεις οἱ ἔδιοι θά ἐκτιμήσονμε κατά τήν ἀνάγνωση τῶν ἔργων του, δικαίως ὁ Ξενοφώντας ἀπό τήμιά τόν θεωροῦσε ὡς τόν τελείωτα τον τῶν τραγικῶν καί δραματέλης ἀπό τήν ἄλλη ἔλαβε τούς κανόνες τῆς τραγικῆς τέχνης κνοίως ἀπό τίς τραγωδίες τοῦ μεγάλου αὐτοῦ τραγικοῦ.

4. ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ο Σοφοκλῆς συγγράψαντας σέ ὅλη τή ζωή του ἔκαμε γύρω στά 123 δράματα μέ διάφορες ἑποθέσεις καὶ ἔλαβε τίς περισσότερες νίκες ἀπό δῆλους τούς τραγικούς· ἀπό τά δράματα αὐτά σώθηκαν ὡς τίς ἡμέρες μας ἀκέραια εφτάτα: Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Οἰδίποντος Τύραννος, Αἴας, Φιλοκτήτης καὶ Οἰδίποντος ἐπί Κολωνῷ.

Οἱ τραγωδίες αὐτές παιζονταν σέ ὅλες τίς ἐλληνικές πόλεις. Εἰκό-
νες καὶ προτομές του στήθηκαν πολλές καὶ τά ἔργα του σήμερα τιμοῦν-
ται ἀπό δόλοκληδο τὸν πολιτισμένο κόσμο: ἀπλήστως διαβάζονται καὶ
ἐμφανίζονται στή σκηνή.

5. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Εἶναι γνωστός δι μύθος γιά τό Λάιο, τό βασιλιά τῶν Θηρῶν, κατά τόν ὁποῖο ἔλαβε χρησμό ἀπό τό μαντεῖο τῶν Δελφῶν ὅτι τό τέκνο, πού θά ἀποκτήσει, θά φονεύσει τόν πατέρα καὶ θά παντρευτεῖ τή μητέρα του. Γι' αὐτό, ὅταν γεννήθηκε ἀρσενικό τέκνο, οἱ γονεῖς του (ό Λάιος καὶ ἡ Ἰοκάστη) φοβήθηκαν τήν ἐκπλήρωση τοῦ χρησμοῦ καί, ἀφοῦ τρύπησαν τούς ἀστοράγαλους τῶν ποδιῶν του μέ περόνη καὶ τό κρέμα-
σαν ἀπό σκοινί, τό παράδωσαν σέ ἑνα βασιλικό βοσκό, νά τό ἐγκατα-
λείψει στόν Κιθαιρώνα γιά νά χαθεῖ. Ἀλλά διοσκός ἀπό εὐσπλαχνία παράδωσε τό παιδί σέ Κορίνθιο ποιμένα, δι όποιος ἔσπενσε νά τό φέρει στό βασιλιά τῆς Κορίνθου Πόλυνθο. Ο Πόλυνθος μέ χαρά τό δέχτηκε καὶ τό νίοθέτησε, γιατί δέν είχε παιδιά, καὶ τό δύναμασε Οἰδίποδα, ἀπό τό πρήξιμο (οἰδήμα) τῶν ποδιῶν του. Ὅταν δημος, ἄντρας πιά δι Οἰδίποδας, δρίστηκε μιά μέρα ἀπό ὁμοτράπεζό του σέ συμπόσιο πώς εἶναι νόθος, πήγε στό μαντεῖο τῶν Δελφῶν γιά νά ζητήσει πληροφο-
ρίες σχετικά μέ τήν πραγματική καταγωγή του· αὐτό τοῦ ἔδωσε τήν ἐντολή νά μήν ἐπιστρέψει στήν πατρίδα του, γιατί θά φονεύσει τόν πατέρα του καὶ θά πάρει σύζυγο τή μητέρα του. Θεωρώντας δι Οἰδίπο-
δας τήν Κόρινθο πατρίδα του, ἀποφάσισε νά μήν ἐπανέλθει πιά σ'
αὐτή, γι' αὐτό πήρε τόν ἀντίθετο δρόμο πρός τή Βοιωτία, δην δημος συνάντησε τόν πραγματικό πατέρα του Λάιο καὶ τόν φόνευσε.

Συνεχίζοντας μετά ἀπό αὐτό τό δρόμο του δι Οἰδίποδας ἔφτασε στή Θήβα, τόν καιρό πού ἡ πόλη κατατρυχόταν ἀπό τό φοβερό τέρας, τή Σφίγγα, ἡ ὅποια κατασπάραξε πολλούς πολίτες, γιατί δέν μποροῦσαν νά λύσουν τό αἴνιγμα πού τούς πρόσβαλλε. Γιά τό λόγο αὐτό δι βασιλιάς τῆς πόλης καὶ ἀδελφός τῆς βασιλισσας Κρέων προκήρυξε ὅτι ἐκεῖνος πού θά ἔλνει τό αἴνιγμα θά γινόταν βασιλιάς καὶ θά ἔπαιρνε σύζυγο τή χήρα βασίλισσα.

Ο Οἰδίποδας, φτάνοντας στή Θήβα, κατόρθωσε μέ τήν εὐφυΐα του νά λύσει τό αἴνιγμα καὶ νά πάρει τή βασιλεία καὶ τή βασιλισσα γν-

ραιά τον. Απόκτησε μάλιστα μαζί της τέσσερα τέκνα, τόν Ἐτεοκλῆ, τόν Πολυνεύκη, τήν Ἀντεύόνη καὶ τήν Ιοιμήνη, καὶ ζούσε στήν ἀρχῇ εὐτυχισμένος, ώσπον ξαφνικά ἀρξίσε νά μαστίζει φοβερός λοιμός τή γέρα τον.

Από τή στιγμή ἀρχοῦσας αὐτής, κατά τήν ὅποια ἀπό τή μιά ὁ λαός ἀγωνιᾶ γιά τήν τύχην τῆς πόλης, ἀπό τήν ἄλλη ὁ Οἰδίποδας σκέπτεται ποιά μέτρα πρέπει νά πάρει γιά τή διωτηρία τοῦ λαοῦ, ἀρχίζει τό δράμα, τοῦ ὅποιον τίς λεπτομέρειες θά ίδοιμε στήν ἀνάγνωσή τον.

6. ANTIPONH

Ο Οἰδίποδας, την λόρδην ποιησάντος, δπως γνωρίζοντες ἀπό δσα πιό πάνω ἐκτέθηκαν γένων ἀπό τό σχετικό μέθο, φόνευσε, χωρίς νά τό ξέρει, τόν πατέρα τον Λάιο καὶ παντρεύτηκε τή μητέρα τον Ιοκάστη. Ὄταν διώς ἀποκαλύψτηκε τό γεγονός τῆς πατροκτονίας καὶ τοῦ μιαροῦ γάμου, ἡ μητέρα καὶ σύζυγος Ιοκάστη ἀπαγχούστηκε καὶ ὁ Οἰδίποδας αὐτοτραχλώθηκε καὶ μετά ἀπό καιρό ἔξορίστηκε. Υστερα ἀπό αὐτά οἱ γιοί τον συμφώνησαν νά δασιλεύει καθένας τους ἀπό ἓνα ἔτος. Πρῶτος δασιλεύει ὁ Ἐτεοκλῆς, ἄλλα δταν πέρασε τό ἔτος ἀρνήθηκε νά παραχωρήσει τή δασιλεία στόν ἀδελφό τον. Τότε ὁ Πολυνεύκης πήγε στό Ἀργος, παντρεύτηκε τήν κόρη τοῦ δασιλιά τοῦ Ἀργοντούς Ἀδράστου καὶ μαζί μέ τόν πεθερό τον καὶ πέντε ἄλλους ἡγεμόνες ἔξεστοπάτεντες ἐναντίον τῶν Θηβῶν. Καθένας ἀπό τούς ίετά αὐτούς ἡγεμόνες τάχηκε ἀπέναντι σέ μιά ἀπό τίς ἔητά πύλες τῆς πόλεως, τίς δποῖες ἴπερούστικαν ἐφτά ἐπίσης ἥρωες Θηβαῖοι. Ἐνῷ λοιπόν κατ' αὐτό τόν τρόπο είχαν ἀντιπαραταχτεῖ τά ἀντίπαλα στοατείματα, ἀποφασίστηκε νά κριθεῖ ὁ πόλεμος μέ μονομαχία τῶν δύο ἀδελφῶν· στή μονομαχία αὐτή σκοτώθηκαν καὶ οἱ δύο.

Μετά ἀπό αὐτό τό γεγονός ἀνέλαβε τή δασιλεία ὁ θεῖος τον Κρέων, ἀδελφός τῆς Ιοκάστης, ὁ δποῖος κατόρθωσε νά νικήσει τούς ἐχθρούς καὶ νά τούς τρέψει σέ φυγή, ἀφοῦ κατά συμδονὴν τοῦ μάντη Τειρεσία προσφέρθηκε ως θύμα πρός ἔξιλέωση τοῦ θεοῦ Ἀρη ὁ μεγαλύτερος γιός τον, ὁ Μεγαρέας.

Αὐτό τό δράμα, πού, δπως θά ίδοιμε, εἶναι ἀριστο γιά τήν ἱθοποιία τον καὶ ἀναμφισβήτητα ἡ ἀξιολογότερη ἀπό τίς ἀρχαῖες Ἑλληνικές τραγωδίες, ἀρχίζει ἀμέσως μετά τήν ἐκδοση τῆς διαταρής ἀπό τόν Κρέοντα σχετικά μέ τήν τύχη τῶν νεκρῶν τῶν δύο ἀδελφῶν πού ἄλληλοι φονεύτηκαν.

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1979

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

Ω τέκνα, Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφὴ
τίνας ποθ' ἔδρας τάσδε μοι θοάζετε,
ἰκτηρίοις αλάδοισιν ἔξεστεμμένοι;
πόλις δ' ὅμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
ὅμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων,
ἀγώ δικαιῶν μὴ παρ' ἀγγέλων, τέκνα,
ἄλλων ἀκούειν, αὐτὸς ὡδ' ἐλήγλυθα
ὅ πᾶσι αλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος.
ἄλλ', ὦ γεραιέ, φράζ' ἐπεὶ πρέπων ἔφυς
πρὸ τῶνδε φωνεῖν, τίνι τρόπῳ καθέστατε,
δείσαντες ἢ στέρεξαντες; ως θέλοντος ἂν
ἔμοῦ προσαρκεῖν πᾶν· δυσάλγητος γάρ ἂν
εἴην, τοιάνδε μὴ οὐ κατοικτίρων ἔδραν.

5

10

15

ΙΕΡΕΥΣ

ἄλλ', ὦ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς,
όρᾶς μὲν ἡμᾶς ἡλίκοι προσήμεθι
βωμοῖσι τοῖς οοῖς· οἱ μὲν οὐδέπω μακρὰν
πτέσθαι σθένοντες, οἱ δὲ σὺν γήρᾳ βαρεῖς
ἰερεῖς, ἐγὼ μὲν Ζηνός, οἶδε δ' ἡθέων

15

λεκτού· τὸ δ' ἄλλο φῦλον ἐξεστεμμένον
ἀγοραῖσι θυκεῖ πρός τε Παλλάδος διπλοῖς
ναοῖς ἐπ' Ἰσμηνοῦ τε μαντείᾳ σποδῷ.
πόλις γάρ, ὥσπερ καύτὸς εἰσορῆς, ἅγκαν
ἥδη σαλεύει κάνακουφίσαι κάρα
βυθῶν ἔτ' οὐχ οἴ̄α τε φοινίου σάλου,
φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονός,
φθίνουσα δ' ἀγέλαις βουνόμοις, τόκοισι τε
ἀγόνοις γυναικῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς
σκήψις ἐλαύνει, λοιμὸς ἔχθιστος, πόλιν,
ὑφ' οὖς κενοῦται δῶμα Καδμεῖον, μέλας δ'
"Ἄδης στεναγμοῖς καὶ γόρις πλουτίζεται..
θεοῖσι μέν νυν οὐκ ίσούμενόν σ' ἐγώ
οὐδὲ οὔδε παῖδες ἐξόμεσθ' ἐφέστιοι.
ἀνδρῶν δὲ πρῶτον ἐν τε συμφοραῖς βίου
κρίνοντες ἐν τε δαιμόνων συναλλαγαῖς·
ὅς γ' ἐξέλυσας, ἀστυ Καδμεῖον μολὼν,
σκληρᾶς ἀοιδοῦ δασμόν, δὲν παρείχομεν,
καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῖν οὐδὲν ἐξειδὼς πλέον
οὐδὲ ἐκδιδαχθείς, ἀλλὰ προσθήκῃ θεοῦ
λέγει νομίζει θ' ἡμῖν ὁρθῶσαι βίον.
νῦν τ', ὦ κράτιστον πᾶσιν Οἰδίπου κάρα,
ἴκετεύομέν σε πάντες οὔδε πρόστροποι,
ἀλκήν τιν' εὑρεῖν ἡμῖν, εἴτε του θεῶν
φήμην ἀκούσας εἰτ' ἀπ' ἀνδρὸς οἰσθά του·
ώς τοῖσιν ἐμπείροισι καὶ τὰς ξυμφοράς
ζώσας ὁρῶ μάλιστα τῶν βουλευμάτων.
ἴθ', ὃ βροτῶν, ἄριστ', ἀνόρθωσον πόλιν,
ἴθ', εὐλαβήθηθ', ὃς σε νῦν μὲν ἥδε γῆ
σωτῆρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας,
ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μεμνώμεθα

- στάντες τ' ἐς ὁρθὸν καὶ πεσόντες ὕστερον. 50
 ἀλλ' ἀσφαλείᾳ τήγανδ' ἀνόρθωσον πόλιν.
 ὅρνιθι γάρ καὶ τὴν τότε χισίῳ τύχην
 παρέσχες ἡμῖν, καὶ ταῦτα ἵσσος γενοῦ.
 ὡς, εἴπερ ἄρξεις τῆσδε γῆς, ὥσπερ κρατεῖς,
 ξὺν ἀνδράσιν κάλλιον τὴν κενῆς κρατεῖν,
 ὡς οὐδέν εἰστι οὔτε πύργος οὔτε ναῦς
 ἐρῆμος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω.
- OI. ὃ παιδεῖς οἰκτροί, γνωτὰ κούκλη ἀγρυπνά μοι
 προσήλθεθ', ίμείροντες. εῦ γάρ οἶδα, ὅτι
 νοσεῖτε πάντες καὶ νοσοῦντες, ὡς ἐγώ,
 οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὄστις ἐξ ἵσου νοσεῖ. 60
 τὸ μὲν γάρ ὑμῶν ἀλγος εἰς ἐν' ἔργεσται
 μόνον καθ' αὐτὸν κούδεν' ἀλλον· ἡ δ' ἐμὴ
 ψυχὴ πόλιν τε κάμε καὶ σ' ὄμοιον στένει.
 ὥστ' οὐχ ὑπνῷ γ' εὔδοντά μ' ἐξεγείρετε,
 ἀλλ' ἵστε πολλὰ μέν με δακρύσαντα δή,
 πολλὰς δ' ὄδοις ἐλθόντα φροντίδος πλάνοις.
 ἦν δ' εὖ σκοπῶν εὕρισκον ἵασιν μόνην,
 ταῦτην ἐπραξά· παιδα γάρ Μενοικέως
 Κρέοντ', ἐμαυτοῦ γκαμβρόν, ἐς τὰ Πυθικὰ
 ἐπεμψὼ Φοίβου δώμαθ' ὡς πύθοιο, ὅτι
 δεῶν τὴν φωνῶν τήγνδε ιρυσαίμην πόλιν.
 καὶ μ' ἡμαρτὶς ἡδη ἔνυμετρούμενον γρόνῳ
 λυπεῖ, τί πράσσει· τοῦ γάρ εἰκότος πέριχ
 ἀπεστι, πλείω τοῦ καθήκοντος γρόνου. 70
 ὅταν δ' ἵκηται, τηγικαῦτ' ἐγὼ κακὸς
 μὴ δεῶν ἂν εἴην πάνθ' ὅσ' ἂν δηλοῖ θεός.
 ἀλλ' εἰς καλὸν σὺ τ' εἴπας οἶδε τ' ἀρτίως
 Κρέοντα προσστείχοντα σημαίνουσί μοι.
 ὅντες "Απολλον, εἰ γάρ ἐν τύχῃ γέ τῷ
- IE. 75
 OI. 80

- σωτῆρι βαίη λαμπρὸς ὥσπερ ὅμικτι.
 IE. ἀλλ' εἰκάσαι μέν, ἡδὺς οὐ γὰρ ἀν κάρα
 πολυστεφὴς ὁδ' εἰρπε παγκάρπου δάφνης.
 OI. τάχ' εἰσόμεθα· ξύμμετρος γὰρ ὡς κλύειν.
 ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα, παῖ Μενοικέως,
 τίν' ἡμῖν ἥκεις τοῦ θεοῦ φῆμην φέρων;

85

ΚΡΕΩΝ

- ἐσθιλήν· λέγω γὰρ καὶ τὰ δύσφορ', εἰ τύχοι
 κατ' ὄρθὸν ἔξελθόντα, πάντ' ἀν εὔτυχεῖν.

- OI. ἔστιν δὲ ποῖον τούπος; οὔτε γὰρ θρασὺς
 οὔτ' οὖν προδείσας εἴμι τῷ γε νῦν λόγῳ.

90

- KP. εἰ τῶνδε χρῆζεις πλησιαζόντων κλύειν,
 ἑτοῖμος εἰπεῖν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω.

- OI. ἐς πάντας αὔδα· τῶνδε γὰρ πλέον φέρω
 τὸ πένθος ἦ καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι.

- KP. λέγοιμ' ἀν, οἵ ἥκουσα τοῦ θεοῦ πάρα.
 ἀνωγεν ἡμᾶς Φοῖβος ἐμφανῶς ἄναξ
 μίασμα γώρας, ὡς τεθραμμένον χθονὶ¹
 ἐν τῇδ' ἐλαύνειν, μηδ' ἀνήκεστον τρέφειν.

95

- OI. ποίω καθαρῷ; τίς δὲ τρόπος τῆς ξυμφορᾶς;
 KP. ἀνδρηλατοῦντας ἦ φόνῳ φόνον πάλιν

100

- λύοντας, ὡς τόδ' αἷμα χειμάζον πόλιν.
 OI. ποίου γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;

- KP. ἦν ἡμίν, ὄναξ, Λάιός ποθ' ἡγεμῶν
 γῆς τῆσδε, πρὶν σὲ τήνδ' ἀπευθύνειν πόλιν.

- OI. ἔξοιδ' ἀκούων· οὐ γὰρ εἰσεῖδόν γέ πω.

105

- KP. τούτου θανόντος νῦν ἐπιστέλλει σαφῶς
 τοὺς αὐτοέντας χειρὶ τιμωρεῖν τινας.

- OI. οἱ δὲ εἰσὶ ποῦ γῆς; ποῦ τόδ' εύρεθήσεται
 ἵχνος παλαιᾶς δυστέκμαρτον αἰτίας;

- KP. ἐν τῇδ' ἔφασκε γῆ· τὸ δὲ ζητούμενον
ἀλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τάμελούμενον. 110
- OI. πότερα δ' ἐν οἴκοις ἢ 'ν ἀγροῖς ὁ Λάιος
ἢ γῆς ἐπ' ἄλλης τῷδε συμπίπτει φόνῳ;
- KP. θεωρός, ὡς ἔφασκεν, ἐκδημῶν, πάλιν
πρὸς οἴκον οὐκέθ' ἵκεθ', ὡς ἀπεστάλη. 115
- OI. οὐδ' ἄγγελός τις οὐδὲ συμπράκτωρ ὅδοι
κατεῖδ' ὅτου τις ἐκμαθὼν ἐχρήσατ' αὖ;
- KP. θνήσκουσι γάρ, πλὴν εἰς τις, ὃς φόβῳ φυγῶν,
ῶν εἰδεις, πλὴν ἔν, οὐδὲν εἶγ' εἰδώς φράσαι.
- OI. τὸ ποῖον; ἐν γάρ πόλι ἀν ἔξενοι μαθεῖν,
ἀργὴν βραχεῖαν εἰ λάβοιμεν ἐλπίδος. 120
- KP. ληστὰς ἔφασκε συντυχόντας οὐ μιᾶ
ρώμηι κτανεῖν νιν, ἀλλὰ σὺν πλήθει χερῶν.
- OI. πῶς οὖν ὁ ληστής, εἴ τι μὴ ξὺν ἀργύρῳ
ἐπράσσετ' ἐνθένδ', ἐς τόδ' ἀν τόλμης ἔβη; 125
- KP. δοκοῦντα ταῦτ' ἦν; Λαΐου δ' ὀλωλότος,
οὐδεὶς ἀρωγὸς ἐν κακοῖς ἐγίγνετο.
- OI. κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδών, τυραννίδος
οὔτω πεσούσῃς, εἴργε τοῦτ' ἔξειδέναι;
- KP. ἡ ποικιλφόδης Σφῆγξ τὸ πρὸς ποσὶν σκοπεῖν
μεθέντας ἡμᾶς τάφανη προσήγετο. 130
- OI. ἀλλ' ἔξ οὐαργῆς αὐθίς αὕτ' ἐγὼ φανῶ·
ἐπαξίως γάρ Φοῖβος, ἀξίως δὲ σὺ
πρὸς τοῦ θανόντος τήνδ' ἔθεσθ' ἐπιστροφήν,
ῶστ' ἐνδίκως ὄψεσθε κάμε σύμμαχον, 135
- γῆ τῇδε τιμωροῦντα τῷ θεῷ θ' ἄμα.
οὐπέρ γάρ οὐχὶ τῶν ἀπωτέρω φίλων,
ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ τοῦτ' ἀποσκεδῶ μύσος.
ὅστις γάρ ἦν ἐκεῖνον ὁ κτανών, τάχ' ἀν
κάμ' ἀν τοιχύτῃ χειρὶ τιμωρεῖν θέλοι· 140

κείνω προσαρκῶν οὖν ἐμαυτὸν ὡφελῶ.
 ἀλλ' ὡς τάχιστα, παῖδες ὑμεῖς μὲν βάθρων
 ἵστασθε, τούσδ' ἄρχαντες ἵκτηρας κλάδους·
 ἄλλοις δὲ Κάδμου λαὸν ὥδ' ἀθροιζέτω,
 ὡς πᾶν ἐμοῦ δράσοντος· ἦ γάρ εὐπυγεῖς
 σὺν τῷ θεῷ φανούμεθ' ἦ πεπτωκότες.

IE. ὃ παῖδες, ἴστωμεσθα· τῶνδε γάρ χάριν
 καὶ δεῦρ' ἔβημεν, ὅν ὅδ' ἐξαγγέλλεται.
 Φοῖβος δ' ὁ πέμψας τάσδε μαντείας ἄμα
 σωτήρ θ' ἵκοιτο καὶ νόσου παυστήριος.

145

150

ΧΟΡΟΣ

στροφὴ α' ὃ Διὸς ἀδυεπὲς φάτι, τίς ποτε τᾶς πολυγρύσου
 Πυθῶνος ἀγλαὰς ἔβας
 Θήβας; ἐκτέταμαι φοβερὰν φρένα, δείματι
 ἵητε Δάλιε Παιάν, [πάλλων
 ἀμφὶ σοὶ ἀζόμενος, τί μοι ἦ νέον
 ἦ περιτελλομέναις ὥραις πάλιν
 ἐξανύσεις χρέος.
 εἰπέ μοι, ὃ χρυσέας τέκνον ἐλπίδος, ἄμβρο-

155

[τε Φάμχ.

ἀντιστρ. α' πρῶτά σε κεκλόμενος, θύγατερ Διός, ἄμβροτ'
 [Αθάνα,

γαιάοχόν τ' ἀδελφεάν
 "Αρτεμιν, ἂν κυκλόεντ' ἀγορᾶς θρόνον εὐκλέα
 καὶ Φοῖβον ἐκαβόλον, ιώ, [θάσσει,
 τρισσοὶ ἀλεξίμοροι προφάνητέ μοι.
 εἴ ποτε καὶ προτέρας ἄτας ὑπερ
 ὄρην μένας πόλει
 ἤγύσατ' ἐκτοπίαν φλόγα πήματος, ἔλθετε καὶ
 ὃ πόποι· ἀνάριθμα γάρ φέρω [γῦν.

160

165

στροφὴ β'

πήματα· νοσεῖ δέ μοι πρόπας
στόλος, οὐδ' ἔνι φροντίδος ἔγχος,
170

ῷ τις ἀλέξεται· οὔτε γάρ ἔκγονα
κλυτᾶς χθονὸς αὔξεται, οὔτε τόκοισιν
ἰηγίων καμάτων ἀνέχουσι γυναῖκες·
ἄλλον δ' ἀν ἄλλῳ προσίδοις, ἅπερ εὕπτερον

[ὅρνιν, 175]

κρεῖσσον ἀμαιμακέτου πυρὸς ὄρμενον
ἀκτὰν πρὸς ἐσπέρου θεοῦ·

ἀντιστρ. β' ὃν πόλις ἀνάριθμος ὄλυται·
νηλέα δὲ γένεθλα πρὸς πεδῶ
θαναταφόρα κεῖται ἀνοίκτως·
ἐν δ' ἄλοχοι πολιαί τ' ἐπὶ ματέρες
ἀκτὰν παρὰ βώμιον ἄλλοθεν ἄλλαι
λυγρῶν πόνων ἵκτηρες ἐπιστενάγχουσιν.
παιὰν δὲ λάμπει στενόεσσά τε γῆρους ὄμαυλος·
ῶν ὑπερ, ὃ χρυσέα θύγατερ Διός,
εὐῶπα πέμψον ἀλκάν·

στροφὴ γ' "Αρεά τε τὸν μαλερόν, δις νῦν ἀχαλκος ἀσπίδων 190
φλέγει με περιβόητος ἀντιάζων,

παλίσσυτον δράμημα νωτίσαι πάτρας
ἄπουρον, εἴτ' ἐς μέγαν θάλαμον Ἀμφιτρίτας 195
εἴτ' ἐς τὸν ἀπόξενον ὄρμον,
Θρήκιον κλύδωνα·

τέλει γάρ, εἴ τι νὺξ ἀφῆ,
τοῦτ' ἐπ' ἥμαρ ἔρχεται.

τόν, ὃ τὰν πυρφόρων
ἀστραπᾶν κράτη νέμων,
ῶ Ζεῦ, πάτερ, ὑπὸ σῷ φθίσον κεραυνῶ.
Λύκει' ἄναξ, τά τε σὰ χρυσοστρόφων ἀπ' ἀγκυλᾶν

βέλεα θέλοιμ' ἀν ἀδάματ' ἐνδατεῖσθαι 205

- ἀρωγὰ προσταθέντα, τάς τε πυρφόρους
 Ἀρτέμιδος αἰγλας, ξὺν αῖς Λύκι' ὅρεα διάσσει.
 τὸν χρυσομίτραν τε κικλήσκω,
 τᾶσδ' ἐπώνυμον γᾶς,
 αἰνῶπα Βάκχον εὔιον,
 Μαινάδων ὀμόσπολον,
 πελασθῆναι φλέγοντ'
 ἀγλαῶπι σύμμαχον
 πεύκα πὲ τὸν ἀπότιμον ἐν θεοῖς θεόν. 210
- OI. αἵτεις· ἀ δ' αἵτεις, τάμ' ἐὰν θέλης ἐπη
 κλύων δέχεσθαι τῇ νόσῳ θ' ὑπηρετεῖν,
 ἀλκὴν λάβοις ἀν κάνακούφισιν κακῶν.
 ἡγώ ζένος μὲν τοῦ λόγου τοῦδ' ἐξερῶ,
 ζένος δὲ τοῦ πραγμάτων οὐ γάρ ἀν μακρὸν 215
 ἔγνευον αὐτός, μὴ οὐκ ἔχων τι σύμβολον.
 νῦν δ', ὑστερος γάρ ἀστὸς εἰς ἀστοὺς τελῶ,
 ὑμῖν προφωνῶ πᾶσι Καδμείοις τάδε·
 ὅστις πόθ' ὑμῶν Λάιον τὸν Λαβδάκου
 κάτοιδεν ἀνδρὸς ἐκ τίνος διώλετο, 220
 τοῦτον κελεύω πάντα σημαίνειν ἐμοί.
 κεὶ μὲν φοβεῖται τούπικλημ' ὑπεξελεῖν
 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ — πείσεται γάρ ἄλλο μὲν
 ἀστεργές οὐδέν, γῆς δ' ἀπεισιν ἀσφαλής· 225
 εἰ δή αὖ τις ἄλλον οἴδεν ἢ 'ξ ἄλλης χθονὸς
 τὸν αὐτόχειρα, μὴ σιωπάτω· τὸ γάρ
 κέρδος τελῶ γὰρ χάρις προσκείσεται.
 εἰ δ' αὖ σιωπήσεσθε, καὶ τις ἢ φίλου
 δείσας ἀπώσει τούπος ἢ χαύτοῦ τόδε,
 ἀ τῷ τῶνδε δράσω, ταῦτα γρὴ κλύειν ἐμοῦ. 230
 τὸν ἄνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστί, γῆς
 τῆσδ', ἥς ἐγὼ κράτη τε καὶ θρόνους νέμω,

μήτ' εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τινα,
μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι μήτε θύμασιν
κοινὸν ποιεῖσθαι μήτε χέρνιβος νέμειν, 240
ἀθεῖν δ' ἀπ' οἴκων πάντας, ὡς μιάσματος
τοῦδ' ἡμίν ὅντος, ὡς τὸ Πυθικὸν θεοῦ
μαντεῖον ἔξεφηνεν ἀρτίως ἐμοί.
ἔγὼ μὲν οὖν τοιόσδε τῷ τε δάιμονι
τῷ τ' ἀνδρὶ τῷ θανόντι σύμμαχος πέλω. 245
κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότ' εἴτε τις
εἰς ὃν λέληθεν εἴτε πλειόνων μέτα,
κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτρῆψαι βίον.
ἐπεύχομαι δ', οἴκοισιν εἰς ξυνέστιος
ἐν τοῖς ἐμοῖς γένοιτ' ἐμοῦ ξυνειδότος, 250
παθεῖν, ἅπερ τοῖσδ' ἀρτίως ἡρασάμην.
ὅμιν δὲ ταῦτα πάντ' ἐπισκήπτω τελεῖν,
ὑπέρ τ' ἐμαυτοῦ τοῦ θεοῦ τε τῆσδέ τε
γῆς ὥδ' ἀκάρπως καθέως ἐφθαρμένης.
οὐδ' εἰ γάρ ἦν τὸ πρᾶγμα μὴ θεήλατον, 255
ἀκάθαρτον ὑμᾶς εἰκὸς ἦν οὔτως ἐᾶν,
ἀνδρός γ' ἀρίστου βασιλέως τ' ὀλωλότος,
ἀλλ' ἔξερευνᾶν. νῦν δ' ἐπεὶ κυρῶ τ' ἔγὼ
ἔχων μὲν ἀρχάς, ἀς ἐκεῖνος εἶχε πρίν,
ἔχων δὲ λέκτρα καὶ γυναῖκ' ὅμοσπορον, 260
κοινῶν τε παίδων κοίν' ἀν, εἰ κείνῳ γένος
μὴ 'δυστύχησεν, ἦν ἀν ἐκπεφυκότα·
νῦν δ' ἐς τὸ κείνου κρᾶτ' ἐνήλαθ' ἡ τύχη·
ἀνθ' ὃν ἔγὼ τάδ' ὕσπερ εἰ τούμοῦ πατρὸς
ὑπερμαχοῦμαι καπὶ πάντ' ἀφίξομαι, 265
ζητῶν τὸν αὐτόχειρα τοῦ φόνου λαβεῖν
τῷ Λαβδακείῳ παιδὶ Πολυδώρου τε καὶ
τοῦ πρόσθε Κάδμου τοῦ πάλαι τ' Ἀγήνορος.

- καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν εὔχομαι θεούς
 μήτ' ἄροτον αὐτοῖς γῆς ἀνιέναι τινά,
 μήτ' οὖν γυναικῶν παῖδας, ἀλλὰ τῷ πότμῳ
 τῷ νῦν φθερεῖσθαι κάτι τοῦδ' ἐχθίονι.
 ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοισι Καδμείοις, ὅσοις
 τάδ' ἔστιν ἀρέσκονθ', ἣ τε σύμμαχος Δίκη
 χοί πάντες εὗξενεῖν εἰσαεὶ θεοί. 275
- XO. ὥσπερ μ' ἀραῖον ἔλαβες, ὃδ' ἄναξ, ἔρω·
 οὐτ' ἔκτανον γάρ οὔτε τὸν κτανόντ' ἔγω
 δεῖξαι· τὸ δὲ ζήτημα τοῦ πέμψαντος ἦν
 Φοίβου τόδ' εἰπεῖν, ὅστις εἰργασταί ποτε.
- OI. δίκαιοι ἔλεξας· ἀλλ' ἀναγκάσαι θεούς, 280
 ἂν μὴ θέλωσιν, οὐδὲ ἀν εἰς δύναιτ' ἀνήρ.
- XO. τὰ δεύτερ' ἐκ τῶνδ' ἀν λέγοιμ' ἡ μοι δοκεῖ.
- OI. εἰ καὶ τρίτ' ἔστιν, μὴ παρῇς τὸ μὴ οὐ φράσαι.
 ἄνακτος ἀνακτος ταῦθ' δρῶντ' ἐπίσταμαι
- μάλιστα Φοίβῳ Τειρεσίνην, παρ' οὐ τις ἀν
 σκοπῶν τάδ'. ἄναξ, ἐκμάθοι σαφέστατα. 285
- OI. ἀλλ' οὐκ ἐν ἀργοῖς οὐδὲ τοῦτ' ἐπραξάμην·
 ἐπειμψά γάρ, Κρέοντος εἰπόντος, διπλοῦς
 πομπούς· πάλαι δὲ μὴ παρὼν θαυμάζεται.
- XO. καὶ μὴν τά γ' ἄλλα κωφὰ καὶ παλαιί ἔπη. 290
- OI. τὰ ποῖα ταῦτα; πάντα γάρ σκοπῶ λόγον.
- XO. θαυμεῖν ἐλέχθη πρός τινων ὁδοιπόρων.
- OI. ἥκουσα κάγω· τὸν δ' ιδόντ' οὐδεὶς δρᾷ.
- XO. ἀλλ' εἴ τι μὲν δὴ δείματός γ' ἔχει μέρος,
 τὰς σὰς ἀκούων οὐ μενεῖ τοιάσδε ἀράς. 295
- OI. φί μή στι δρῶντι τάρβος, οὐδὲ ἔπος φοβεῖ.
- XO. ἀλλ' οὐξελέγξων αὐτὸν ἔστιν· οἶδε γάρ
 τὸν θεῖον ἥδη μάντιν ὃδ' ἀγουσιν, φί^{τη}
 τάληθὲς ἐμπέφυκεν ἀνθρώπων μόνω.

- OI. Ὁ πάντα νωμῶν Τειρεσία, διδαχτά τε
ἀρρητά τ' οὐράνιά τε καὶ χθονοστιβῆ,
πόλιν μέν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις φρονεῖς δ' ὅμως,
οἴχι νόσῳ σύνεστιν ἡς σὲ προστάτην
σωτῆρά τ' ὄντας, μοῦνον ἔξευρίσκομεν.
- Φοῖβος γάρ, εἴ τι μὴ κλύεις τῶν ἀγγέλων, 305
πέμψασιν ἡμῖν ἀντέπεμψεν ἔχλυσιν
μόνην ἀν ἐλθεῖν τοῦδε τοῦ νοσήματος,
εἰ τοὺς κτανόντας Λάιον μαθόντες εῦ
κτείναιμεν ἢ τῆς γῆς φυγάδας ἐκπεμψάμεθα.
σὺ νυν φθονήσας μήτ' ἀπ' οἰωνῶν φάτιν
μήτ' εἴ τιν' ἄλλην μαντικῆς ἔχεις ὁδόν,
ῥῦσαι σεαυτὸν καὶ πόλιν, ρῦσαι δ' ἐμέ,
ρῦσαι δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος.
ἐν σοὶ γάρ ἐσμεν· ἄνδρας δ' ὠφελεῖν, ἀφ' ὅν
ἔχοι τε καὶ δύνατο, κάλλιστος πόνος. 315

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- φεῦ φεῦ, φρονεῖν ὡς δεινόν, ἔνθα μὴ τέλη
λύῃ φρονοῦντι. Ταῦτα γάρ καλῶς ἐγώ
εἰδὼς διώλεστοι οὐ γάρ ἀν δεῦρος ἵκομην.
τί δ' ἔστιν; ὡς ἔθυμος εἰσελήλυθας.
- TEI. ἄφεις μὲν ἐξ οἰκους· ῥᾷστα γάρ τὸ σὸν τε σὺ 320
κάγω ἀνοίσω τούμόν, ἦν ἐμοὶ πίθη.
- OI. οὔτ' ἔννομ' εἶπας οὔτε προσφιλῆ πόλει
τῆδ', ἢ σ' ἔθρεψε, τήνδ' ἀποστερῶν φάτιν.
- TEI. ὁρῶ γάρ οὐδὲ σοὶ τὸ σὸν φώνημ' ἴδν
πρὸς καιρόν· ὡς οὖν μηδ' ἐγώ ταῦτὸν πάθω... 325
- OI. μή, πρὸς θεῶν, φρονῶν γ' ἀποστραφῆς, ἐπεὶ
πάντες σὲ προσκυνοῦμεν οἵδ' ἵκτήριοι.

- TEI. πάντες γάρ οὐ φρονεῖτ· ἐγὼ δ' οὐ μή ποτε,
τάμ' ως ἀν εἴπω, μὴ τὰ σ' ἐκφήνω κακά.
- OI. τί φής; ξυνειδῶς οὐ φράσεις, ἀλλ' ἐννοεῖς
ἡμᾶς προδοῦναι καὶ καταφθεῖραι πόλιν;
- TEI. 330 ἐγὼ οὔτ' ἐμαυτόν, οὔτε σ' ἀλγυνῶ· τί ταῦτ'
ἄλλως ἐλέγχεις; οὐ γάρ ἀν πύθοιό μου.
- OI. οὐκ, ἀ κακῶν κάκιστε, καὶ γάρ ἀν πέτρου
φύσιν σύ γ' ὀργάνειας, ἔξερεῖς ποτε,
ἀλλ' ὅδ' ἀτεγκτος κατέλευτητος φανεῖ;
- TEI. 335 ὀργὴν ἐμέμψω τὴν ἐμήν, τὴν σὴν δ' ὅμοῦ
ναίουσαν οὐ κατεῖδες, ἀλλ' ἐμὲ φέγεις.
- OI. τίς γάρ τοιεῦτ' ἀν οὐκ ἀν ὀργίζοιτ' ἔπη
κλύων, ἀ νῦν σὺ τήνδ' ἀτιμάζεις πόλιν;
- TEI. 340 ἥξει γάρ αὐτά, καὶν ἐγὼ σιγῇ στέγω.
- OI. οὐκοῦν, ἀ γ' ἥξει, καὶ σὲ χρὴ λέγειν ἐμοί.
- TEI. οὐκ ἀν πέρα φράσαιμι· πρὸς τάδ', εἰ θέλεις,
θυμοῦ δι' ὀργῆς, ἥτις ἀγριωτάτη.
- OI. 345 καὶ μὴν παρήσω γ' οὐδέν, ώς ὀργῆς ἔχω,
ἄπερ ξυνίημ'. ἵσθι γάρ δοκῶν ἐμοὶ
καὶ ξυμφυτεῦσαι τούργον εἰργάσθαι ή' ὅσον
μὴ χερσὶ καίνων· εἰ δ' ἐτύγχανες βλέπεων,
καὶ τούργον ἀν σοῦ τοῦτ' ἔφην εἶναι μόνου.
- TEI. 350 ἄλληθες; ἐννέπω σὲ τῷ κηρύγματι,
ἄπερ προεῖπας, ἐμμένειν κάφ' ἡμέρας
τῆς νῦν προσαυδῶν μήτε τούσδε μήτ' ἐμέ,
ώς ὅντι γῆς τῆσδ' ἀνοσίᾳ μιάστορι.
- OI. οὕτως ἀναιδῶς ἔξεκίνησας τόδε
τὸ ρῆμα; καὶ ποῦ τοῦτο φεύξεσθαι δοκεῖς;
- TEI. 355 πέφευγα· τάλληθὲς γάρ ίσχυον τρέφω.
- OI. πρὸς τοῦ διδαχθείς; οὐ γάρ ἔκ γε τῆς τέχνης.
πρὸς σοῦ σὺ γάρ μ' ἀκοντά προυτρέψω λέγειν.

- OI. ποῖον λόγον; λέγ' αὗθις, ὡς μᾶλλον μάθω.
 TEI. οὐχὶ ἔνυηκας πρόσθεν, ἢ ἀπειρῆ λόγων;
 OI. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστόν, ἀλλ' αὗθις φράσου. 360
 TEI. φονέα σέ φημι τάνδρός, οὐ ζητεῖς, κυρεῖν.
 OI. ἀλλ' οὐ τι χαίρων δίς γε πημονὰς ἐρεῖς.
 TEI. εἴπω τι δῆτα κἄλλ', ἵν' ὀργίζῃ πλέον;
 OI. ὅσον γε χρήζεις· ὡς μάτην εἰρήσεται. 365
 TEI. λεληθέναι σέ φημι σὺν τοῖς φιλτάτοις
 αἰσχισθ' ὄμιλοῦντ' οὐδ' ὀρᾶν, ἵν' εἰ κακοῦ.
 OI. ἢ καὶ γεγηθώς ταῦτ' ἀεὶ λέξειν δοκεῖς;
 TEI. εἴπερ τί γ' ἐστὶ τῆς ἀληθείας σθένος.
 OI. ἀλλ' ἔστι, πλὴν σοί· σοὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστ', ἐπεὶ 370
 τυφλὸς τά τ' ὕτα τόν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εἰ.
 TEI. σὺ δ' ἄθλιός γε ταῦτ' ὀνειδίζων, ἢ σοὶ
 οὐδεὶς δις οὐχὶ τῶνδ' ὀνειδιεῖ τάχα.
 OI. μιᾶς τρέφη πρὸς νυκτός, ὥστε μήτ' ἐμὲ
 μήτ' ἄλλον, ὅστις φῶς ὁρᾷ βλάψαι ποτ' ἂν. 375
 TEI. οὐ γάρ σε μοῖρα πρός γ' ἐμοῦ πεσεῖν, ἐπεὶ
 ἴκχων διὸ Απόλλων, ὃ τάδ' ἐκπρᾶξαι μέλει.
 OI. Κρέοντος ἢ σοῦ ταῦτα τάξευρήματα;
 TEI. Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί.
 OI. Ὁ πλοῦτε καὶ τυραννὶ καὶ τέχνῃ τέχνης 380
 ὑπερφέρουσα τῷ πολυτάχτῳ βίῳ,
 ὅσος παρ' ὑμὸν δι φθόνος φυλάσσεται,
 εἰ τῆσδε γ' ἀργῆς οὔνεχ', ἦν ἐμοὶ πόλις
 διωρητόν, οὐκ' αἰτητόν, εἰσεγένειοισεν,
 ταύτης Κρέων δι πιστός, οὐδὲ ἀργῆς φίλος, 385
 λάθρος μὲν πελθὼν ἐκβαλεῖν ἰμείρεται,
 ὑφεὶς μάγον τοιόνδε μηχανορράφον,
 δόλιον ἀγύρτην, ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν
 μόνον δέδορκε, τὴν τέχνην δ' ἔφυ τυφλός.

- ἐπεῖ, φέρ' εἰπέ, ποῦ σὺ μάντις εἴ σαφής; 390
 πῶς οὐχ, ὅθ' ἡ ῥαψύφωδὸς ἐνθάδ' ἦν κύων,
 γῆδας τι τοῦσδε ἀστοῖσιν ἐκλυτήριον;
 καίτοι τό γ' αἰνιγμ' οὐχὶ τούπιόντος ἦν
 ἀνδρός διειπεῖν, ἀλλὰ μαντείας ἔδει,
 ἦν οὕτ' ἀπ' οἰωνῶν σὺ προϊσφάνης ἔχων
 οὗτ' ἐκ θεῶν του γνωτόν· ἀλλ' ἐγὼ μολών,
 διηδέν εἰδὼς Οἰδίπους, ἐπαυσά νιν,
 γνώμῃ κυρήσας οὐδὲ ἀπ' οἰωνῶν μαθών.
 οὐ δὴ σὺ πειρᾶς ἐκβαλεῖν, δοκῶν θρόνοις
 παραστατήσειν τοῖς Κρεοντείοις πέλαξ. 400
 κλαίων δοκεῖς μοι καὶ σὺ χῷ συνθεὶς τάδε
 ἀγηλατήσειν· εἰ δὲ μὴ δόκεις γέρων
 εἶναι, παθῶν ἔγρως ἂν οἴλα περ φρονεῖς.
- XO. ήμιν μὲν εἰκάζουσι καὶ τὰ τοῦδε ἔπη
 ὄργῃ λελέχθαι καὶ τὰ σ', Οἰδίπου, δοκεῖ. 405
 δεῦ δ' οὐ τοιούτων, ἀλλ' ὅπως τὰ τοῦ θεοῦ
 μαντεῖς ἀριστα λύσομεν, τόδε σκοπεῖν.
- ΤΕΙ. εὶ καὶ τυραννεῖς, ἔξιστον τὸ γοῦν
 ἵστ' ἀντιλέξαι· τοῦδε γάρ καὶ γῷ κρατῶ.
 οὐ γάρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος, ἀλλὰ Λοξία, 410
 ὃστ' οὐ Κρέοντος προστάτου γεγράψομαι.
 λέγω δ', ἐπειδὴ καὶ τυφλόν μ' ὠνείδισκας·
 σὺ καὶ δέδορκας κού βλέπεις οὐν' εἴ κακοῦ,
 οὐδὲ ἐνθα ναίεις οὐδὲ ὅτων οἰκεῖς μέτα.
 ἔρ' οἰσθ' ἀρ' ᾧν εἴ; καὶ λέληθας ἐχθρὸς ὧν
 τοῖς σοῖσιν αὔτοῦ νέφθε καπί γῆς ἄνω,
 καί σ' ἀμφιπλήξ μητρός τε καὶ τοῦ σοῦ πατρὸς
 ἐλᾶ ποτ' ἐκ γῆς τῆσδε δεινόπους Ἀρά,
 βλέποντα νῦν μὲν ὄρθι', ἐπειτα δὲ σκότον.
 βοῆς δὲ τῆς σῆς ποῖος οὐκ ἔσται λιμήν, 420

ποῖος Κιθαιρῶν οὐχὶ σύμφωνος τάχα,
ὅταν καταίσθη τὸν ὑμέναιον, δὲν δόμοις
ἀνηρμον εἰσέπλευσας εὔπλοιας τυγχών;
ἄλλων δὲ πλῆθος οὐκ ἐπαισθάνῃ κακῶν,
ἄς τ' ἔξισθει σοὶ τε καὶ τοῖς σοῖς τέκνοις. 425
πρὸς ταῦτα καὶ Κρέοντα καὶ τούμὸν στόμαχον
προπηλάκιζε· σοῦ γάρ οὐκ ἔστιν βροτῶν
κάκιον ὅστις ἐκτριβήσεται ποτε.

- OI. ἢ ταῦτα δῆτ' ἀνεκτὰ πρὸς τούτου κλύειν;
οὐκ εἰς ὄλεθρον; οὐχὶ θᾶσσον; οὐ πάλιν 430
ἄψορρος οἶκων τῶνδ' ἀποστραφεὶς ἀπει;
οὐδὲ ἴνόμην ἔγωγ' ἄν, εἰ σὺ μὴ κάλεις.
TEI. οὐ γάρ τί σ' ἥδη μῶρα φωνήσοντ', ἐπεὶ
OI. σχολῇ σ' ἄν οἴκους τοὺς ἐμοὺς ἔστειλάμην. 435
TEI. ἡμεῖς τοιοίδ' ἔφυμεν, ώς μὲν σοὶ δοκεῖ,
μῶροι, γονεῦσι δ', οἵ σ' ἔφυσαν, ἔμφρονες.
OI. ποιόισι; μεῖνον· τὶς δέ μ' ἐκφύει βροτῶν;
TEI. ἥδ' ἡμέρα φύσει σε καὶ διαφθερεῖ.
OI. ώς πάντ' ἄγαν αἰνικτὰ κάσαφῇ λέγεις.
TEI. οὐκούν σὺ ταῦτ' ἄριστος εὑρίσκειν ἔφυς; 440
OI. τοιαῦτ' ὀνείδιζ', οἵς ἔμ' εύρήσεις μέγαν.
TEI. αὕτη γε μέντοι σ' ἡ τύχη διώλεσεν.
OI. ἀλλ' εἰ πόλιν τήνδ' ἔξέσωσ', οὐ μοι μέλει.
TEI. ἀπειμι τοίνυν καὶ σύ, παῖ, κόμιζέ με.
OI. κομιζέτω δῆθ', ώς παρῶν σὺ γ' ἐμποδὼν 445
TEI. ὄγκεις· συθείς τ' ἂν οὐκ ἂν ἀληγύναις πλέον.
εἰπὼν ἀπειμ' ὅν οὔνεκ' ἥλθον, οὐ τὸ σὸν
δείσας πρόσωπον· οὐ γάρ ἔσθ' ὅπου μ' ὄλεῖς.
λέγω δέ σοι· τὸν ἄνδρα τοῦτον, δὲν πάλαι
ζητεῖς ἀπειλῶν κάνακηρύσσων φόνον 450
τὸν Λατεῖον, οὗτός ἔστιν ἐνθάδε,

ξένος, λόγω μέτοικος, εἴτα δ' ἐγγενῆς
φανήσεται Θηβαῖος· οὐδ' ἡσθήσεται
τῇ ξυμφορᾷ· τυφλὸς γάρ ἐκ δεδορκότος
καὶ πτωχὸς ἀντὶ πλουσίου ξένηγη ἔπι
σκήπτρῳ προδεικνύς γάταν ἐμπορεύσεται.
φανήσεται δὲ παῖσι τοῖς αὐτοῦ ξυνῶν
ἀδελφὸς αὐτὸς καὶ πατέρος, καὶ τὸν πατρὸς
γυναικὸς υἱὸς καὶ πόσις, καὶ τοῦ πατρὸς
ὅμοσπορός τε καὶ φονεύς. καὶ ταῦτ' ἵων
εἰσω, λογίζου· καὶ λάβης ἐψευσμένον,
φάσκειν ἔμ' ἥδη μαντικῇ μηδὲν φρονεῖν.
ΧΟ. στρ. α' τίς, ὅντιν' ἀ θεσπιέπεια Δελφὶς εἶπε πέτρᾳ
ἄρρητ' ἀρρήτων τελέσαντα φοινίκισι χερσίν; 460
ώρᾳ νιν ἀελλάδων
ἴππων σθεναρώτερον
φυγῇ πόδα νωμᾶν.
ἔνοπλος γάρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρώσκει
πυρὶ καὶ στεροπαῖς ὁ Διὸς γενέτας· 470
δειναὶ δ' ἄμ' ἔπονται
Κῆρες ἀναπλάκητοι.
ἀντιστρ. α' ἔλαυψε γάρ τοῦ νιφοέντος ἀρτίως φανεῖσα
φάμα Παρνασσοῦ τὸν ἀδηλὸν ἄνδρα πάντ'
φοιτᾶ γάρ ὑπ' ἀγρίαν [ἴγνεύειν. 475
ύλαν ἀνά τ' ἄντρα καὶ
πέτρας, ὡς ταῦρος.
μέλεος μελέω ποδὶ χηρεύων,
τὰ μεσόμφαλα γᾶς ἀπονοσφίζων
μαντεῖα· τὰ δ' αἰεὶ 480
ζῶντα περιποτᾶται.
δεινὰ μὲν οὖν, δεινὰ ταράσσει σορὸς οἰω-
[νοθέτας, 485

οὔτε δοκοῦντ' οὔτ' ἀποράσκονθ', ὅτι λέξω δ' ἀπορῶ.
πέτομαι δ' ἐλπίσιν, οὔτε ἔνθαδ' ὅρῶν οὔτ' ὀπίσω.
τί γὰρ ἡ Λαβδακίδαις,

ἢ τῷ Πολύβου νεῖκος ἔκειτ', οὔτε πάροιθέν 490
ποτ' ἔγωγ' οὔτε τανῦν πω

ἔμαθον, πρὸς ὅτου δή, βασάνῳ πίστιν ἔχων,
ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἴμι' Οἰδίποδα, 495
Λαβδακίδαις ἐπίκουρος ἀδήλων θυνάτων.

ἀλλ' οὐ μὲν οὖν Ζεὺς ὁ τὸν Απόλλων ξυνετοί

ἀντιστρ. β'

[καὶ τὰ βροτῶν
εἰδότες ἀνδρῶν δ' ὅτι μάντις πλέον ἡ γῷ

[φέρεται, 500
κρίσις οὐκ ἔστιν ἀληθής· σοφίᾳ δ' ἀν σοφίκιν
παραμείψειν ἀνήρ.

ἀλλ' οὐποτ' ἔγωγ' ἂν, πρὶν ἵδοιμ' ὀρθὸν ἔπος,
μεμφομένων ἂν καταφαίην. 505

φανερὰ γὰρ ἐπ' αὐτῷ πτερόνεσσ' ἥλθε κάρα
ποτέ, καὶ σοφὸς ὕφθη βασάνῳ θ' ἡδύπολις·
τῷ ἀπ' ἐμῆς φρενὸς οὐποτ' ὀφλήσει κακίαν. 510

KP.

ἄνδρες πολιταὶ, δείν' ἔπη πεπυσμένος
κατηγορεῖν μου τὸν τύραννον Οἰδίπουν,

πάρειμ' ἀτλητῶν. Εἰ γὰρ ἐν ταῖς ξυμφοραῖς 515
ταῖς νῦν νομίζει πρός γ' ἐμοῦ πεπονθέναι

λόγοισιν εἴτ' ἔργοισιν ἐς βλάβην φέρον,
οὕτοι βίου μοι τοῦ μακροχίωνος πόθος,

φέροντι τήνδε βάξιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπλοῦν
ἡ ζημία μοι τοῦ λόγου τούτου φέρει, 520

ἀλλ' ἐς μέγιστον, εἰ κακὸς μὲν ἐν πόλει,
κακὸς δὲ πρὸς σοῦ καὶ φίλων κεκλήσομαι.

XO.

ἀλλ' ἥλθε μὲν δὴ τοῦτο τοῦνειδος τάχ' ἂν
ὅργη βιασθὲν μᾶλλον ἡ γνώμη φρενῶν.

KP.	τούποις δ' ἐφάνθη, ταῖς ἐμαῖς γνώμαις ὅτι πεισθεῖς ὁ μάντις τούς λόγους ψευδεῖς λέγοι;	525
XO.	ηὐδᾶτο μὲν τάδ', οἰδ' δ' οὐ γνώμη τίνι.	
KP.	ἔξι δημάτων δ' ὀρθῶν τε καὶ δρόθης φρενὸς κατηγορεῖτο τούπικλημα τοῦτό μου;	
XO.	οὐκ οἶδ'. ἂν γάρ δρῶσ' οἱ κρατοῦντες, οὐχὶ δρῶ. αὐτὸς δ' ὅδ' ἥδη δωμάτων ἔξι περῆ.	530
OI.	οὗτος σύ, πῶς δεῦρο' ἥλθες; ἢ τοσόνδ' ἔχεις τόλμης πρόσωπον, ὥστε τὰς ἐμὰς στέγας ἴκου, φονεὺς ὅν τοῦτος τάνδρὸς ἐμφανῶς ληστής τ' ἐναργῆς τῆς ἐμῆς τυραννίδος; φέρ' εἰπὲ πρὸς θεῶν, δειλίαν ἢ μωρίαν ἰδών τιν' ἐμοὶ ταῦτ' ἐβουλεύσω ποιεῖν; ἢ τούργον ὡς οὐ γνωριοῦμί σου τόδε δόλῳ προσέρπον η̄ οὐκ ἀλεξούμην μαθών;	535
	ἄρ' οὐγὶ μῶρόν ἐστι τούγχείρημά σου, ἀνευ τε πλήθους καὶ φίλων τυραννίδα θηρῶν, ὃ πλήθει γρήμασίν θ' ἀλίσκεται;	540
KP.	οἰσθ' ὡς ποίησον; ἀντὶ τῶν εἰρημένων ἴσ' ἀντάκουσον, κάτα κρῖν' αὐτὸς μαθών.	
OI.	λέγειν σὺ δεινός, μανθάνειν δ' ἐγὼ κακὸς σοῦ· δυσμενῆ γάρ καὶ βαρύν σ' εὔρηκ' ἐμοί.	545
KP.	τοῦτ' αὐτὸν νῦν μου πρῶτ' ἀκουσον, ὡς ἐρῶ.	
OI.	τοῦτ' αὐτὸν μή μοι φράξ', ὅπως οὐκ εἴ κακός.	
KP.	εἴ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδίαν εῖναι τι τοῦ νοῦ χωρίς, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖς.	550
OI.	εἴ τοι νομίζεις ἄνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν οὐχ ὑφέξειν τὴν δίκην, οὐκ εῦ φρονεῖς.	
KP.	ἔνυμφημί σοι ταῦτ' ἔνδικ' εἰρησθαι· τὸ δέ πάθημ' δποῖον φήσ παθεῖν, δίδασκέ με.	
OI.	ἔπειθες ἢ οὐκ ἔπειθες, ὡς γρείη μ' ἐπὶ	555

- τὸν σεμνόμαντιν ἀνδρα πέμψασθαι τινα;
καὶ νῦν ἔθ' αὐτός εἴμι τῷ βουλεύματι.
ΟΙ. πόσον τιν' ἥδη δῆθ' δὲ Λάμιος χρόνον...
ΚΡ. δέδρακε ποῖον ἔργον; οὐ γάρ ἐννοῶ.
ΟΙ. ἄφαντος ἔρρει θυνασίμω χειρώματι; 560
ΚΡ. μακροὶ παλαιοί τὸν μετρηθεῖν χρόνοι.
ΟΙ. τότε οὖν ὁ μάντις οὗτος ἦν ἐν τῇ τέχνῃ;
ΚΡ. σοφός γ' ὅμοιώς καὶ ἵσου τιμώμενος.
ΟΙ. ἐμνήσκατε οὖν ἐμοῦ τι τῷ τότε ἐν χρόνῳ;
ΚΡ. οὔκουν ἐμοῦ γέρεστος οὐδαμοῦ πέλαξ. 565
ΟΙ. ἀλλ' οὐκ ἔρευναν τοῦ θανόντος ἔσχετε;
ΚΡ. παρέσχομεν, πᾶς δὲ οὐχί! καὶ οὐκ ἡκούσαμεν.
ΟΙ. πᾶς οὖν τόθ' οὗτος δὲ σοφὸς οὐκ ηὔδε τάδε;
ΚΡ. οὐκ οἶδεν· ἐπειδὴ οἶς γάρ μὴ φρονῶ, σιγῆν φίλω.
ΟΙ. τόσον δέ γέρεστος οἶσθα καὶ λέγοις ἀνεῦ φρονῶν. 570
ΚΡ. ποῖον τόδε; εἰ γάρ οἶδεν γέρεστος, οὐκ ἀφορεῖται.
ΟΙ. ὀθούνεκτος, εἰ μὴ σοὶ ξυνῆλθε, τὰς ἐμάς
οὐκ ἀν ποτε εἴπε Λαῖτου διαφθοράς.
ΚΡ. εἰ μὲν λέγει τάδε αὐτὸς οἶσθε· ἐγὼ δὲ σοῦ
μαθεῖν δικαιῶ ταῦθι ἀπερικάμου σὺ νῦν. 575
ΟΙ. ἐκμάνθανεν οὐ γάρ δὴ φονεὺς ἀλλώσομαι.
ΚΡ. τί δῆτε; ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γήμας εἴπεις;
ΟΙ. ἀρνησίς οὐκ ἔνεστιν ἀνιστορεῖς.
ΚΡ. ἀρχεῖς δὲ ἐκείνη ταῦτα, γῆς ἵσου νέμων;
ΟΙ. ἀντί θέλουσα, πάντα ἐμοῦ κομίζεται. 580
ΚΡ. οὔκουν ίσοῦμαι σφῶν ἐγὼ δυοῖν τρίτος;
ΟΙ. ἐνταῦθα γάρ δὴ καὶ κακὸς φαίνη φίλος.
ΚΡ. οὔκ, εἰ διδοίης γέρεστος, ὡς ἐγώ, σκυτῶ λόγον.
σκέψαι δὲ τοῦτο πρῶτον, εἴ τιν' ἀν δοκεῖς
ἀρχεῖν ἐλέσθαι ξὺν φόβοισι μᾶλλον ἢ 585
ἀτρεστον εὔδοντες, εἰ τά γέρεστος εἴξει κράτη.

έγώ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἴμείρων ἔφυν
τύραννος εἶναι μᾶλλον ἢ τύραννα δρῶν,
οὔτ' ἄλλος, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.
νῦν μὲν γὰρ ἐκ σοῦ πάντ' ἀνευ φόβου φέρω· 590
εἰ δ' αὐτὸς ἥρχον, πολλὰ καὶ ἄκων ἔδρων.
πῶς δῆτ' ἐμοὶ τυραννίς ἡδίων ἔγειν
ἀργῆς ἀλύπου καὶ δυναστείας ἔφυ;
οὕπω τοσοῦτον ἡπατημένος κυρῶ,
ῶστ' ἄλλα χρήξειν ἢ τὰ σὺν κέρδει καλά. 595
νῦν πᾶσι χαίρω, νῦν με πᾶς ἀσπάζεται,
νῦν οἱ σέθεν γρήζοντες ἐκκαλοῦσι με·
τὸ γὰρ τυχεῖν αὐτοὺς ἄπαν ἐνταῦθ' ἔνι.
πῶς δῆτ' ἐγώ κεῖν' ἀν λάβοιμ' ὀφεὶς τάδε;
οὐκ ἀν γένοιτο νοῦς κακὸς καλῶς φρονῶν. 600
ἄλλ' οὔτ' ἐραστὴς τῆσδε τῆς γνώμης ἔφυν,
οὔτ' ἀν μετ' ἄλλου δρῶντος ἀν τλαίην ποτέ.
καὶ τῶνδ' ἔλεγχον, τοῦτο μὲν Πυθώδ' ἵων
πεύθου, τὰ γρηγορέντ' εἰ σαφῶς ἤγγειλά σοι·
τοῦτ' ἄλλ', ἐάν με τῷ τερασκόπῳ λάβης 605
κοινῇ τι βουλεύσαντα, μή μ' ἀπλῆ κτάνῃς
ψήφῳ, διπλῆ δέ, τῇ τ' ἐμῇ καὶ σῇ, λαβών·
γνώμη δ' ἀδήλω μή με χωρὶς αἴτιω·
οὐ γὰρ δίκαιον οὔτε τοὺς κακούς μάτην
χρηστοὺς νομίζειν οὔτε τοὺς χρηστοὺς κακούς. 610
φίλοιν γὰρ ἐσθλὸν ἐκβαλεῖν ἵσον λέγω
καὶ τὸν παρ' αὐτῷ βίοτον, διν πλεῖστον φιλεῖ.
ἄλλ' ἐν γρόνῳ γνώσει τάδ' ἀσφαλῶς, ἐπεὶ
γρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν μόνος,
κακὸν δὲ καὶ ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾷ. 615
ΧΟ. κακῶς ἔλεξεν εὐλαβουμένῳ πεσεῖν,
ἄναξ· φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

- OI. ὅταν ταχύς τις οὐπιθουλεύων λάθρᾳ
γωρῇ, ταχὺν δεῖ κάμῃ βουλεύειν πάλιν.
εἰ δ' ἡσυχάζων προσμενῶν, τὰ τοῦδε μὲν
πεπραγμέν' ἔσται, τάμα δ' ἡμερημένα. 620
- KP. τί δῆτα χρήζεις; ή με γῆς ἔξω βαλεῖν;
OI. ἥκιστα θυγάτειν, οὐ φυγεῖν σε βούλομαι.
KP. ὅταν προδείξης, οἶόν ἔστι τὸ φθονεῖν.
OI. ώς οὐχ ὑπείξων οὐδὲ πιστεύσων λέγεις; 625
KP. οὐ γάρ φρονοῦντά σ' εῦ βλέπω.
OI. τὸ γοῦν ἐμόν.
KP. ἀλλ' ἔξ ίσου δεῖ κάμόν.
OI. ἀλλ' ἔφυς κακός.
KP. εἰ δὲ ξυνίης μηδέν;
OI. ἀρκτέον γ' ὅμως.
KP. οὕτοι κακῶς γ' ἄρχοντος.
OI. ὃ πόλις, πόλις.
KP. κάμοι πόλεως μέτεστιν, οὐχὶ σοὶ μόνῳ.
XO. παύσασθ', ἀνακτεῖς καιρίαν δ' ὑμῖν δρῶ
τὴνδ' ἐκ δόμων στείχουσαν Ἰοκάστην, μεθ' ἣς
τὸ νῦν παρεστώς νεῖκος εῦ θέσθαι χρεών.

ΙΟΚΑΣΤΗ

- τί τὴν ἀβουλον, ὃ ταλαιπωροι, στάσιν
γλώσσης ἐπήρασθ'; οὐδ' ἐπαισχύνεσθε, γῆς 635
οὕτω νοσούσης, ἵδια κινοῦντες κακά;
οὐκ εἰ σύ τ' οἴκους σύ τε, Κρέον, κατὰ στέγας,
καὶ μὴ τὸ μηδέν ἀλγος ἐες μέγ' οἴσετε;
- KP. ὅμαιμε, δεινά μ' Οἰδίπους, ὃ σὸς πόσις,
δρᾶσσαι δικαιοῖ, δυοῖν ἀποκρίνας κακοῖν, 640
ἡ γῆς ἀπῶσαι πατρίδος ἢ κτεῖναι λαβών.
OI. ξύμφημι· δρῶντα γάρ γιν, ὃ γύναι, κακῶς

- εῖληφα τούμὸν σῶμα σὺν τέχνῃ κακῇ.
 KP. μὴ νυν ὀναίμην, ἀλλ' ἀραιος, εἰ σέ τι
δέδρακ', ὀλοίμην, ὃν ἐπαιτιᾷ με δρᾶν. 645
- IO. ὃ πρὸς θεῶν πίστευσον, Οἰδίπους, τάδε.
μάλιστα μὲν τόνδ' ὄρκον αἰδεσθεὶς θεῶν,
ἐπειτα κάμε τούσδε θ', οὐ πάρεισί σοι.
- XO. στρ. α' πιθοῦ θελήσας φρονήσας τ', ἀναξ, λίσσομαι. 650
- OI. τί σοι θέλεις δῆτ' εἰκάθω;
- XO. τὸν οὔτε πρὶν νήπιον νῦν τ' ἐν ὄρκῳ μέγχν κα-
OI. οῖσθ' οὖν ἢ χρήσεις; [ταίδεσσαι.]
- XO. οἶδα.
- OI. φράζε δή τί φήσ.
- XO. τὸν ἐναγῆ φίλον μήποτ' ἐν αἰτίᾳ
σύ γ' ἀφανεῖ λόγων ἀτιμον βαλεῖν.
- OI. εῦ νυν ἐπίστω, ταῦθ' ὅταν ζητῆς ἐμοὶ
ζητῶν ὅλεθρον ἢ φυγὴν ἐκ τῆσδε γῆς.
- XO. στρ. β' οὐ τὸν πάντων θεῶν θεὸν πρόμον 660
"Αλιον· ἐπεὶ ἔθεος, ἔφιλος, ὃ τι πύματον
ὅλοίμχν, φρόνησιν εἰ τάνδ' ἔχω.
ἀλλά μοι δυσμόρω γὰ φθίνουσα 665
τρύχει φυχάν, τάδ' εἰ κακοῖς κακὰ
προσάψει τοῖς πάλαι τὰ πρὸς σφῶν.
- OI. ὅδ' οὖν ἵτω, κεὶ χρή με παντελῶς θανεῖν
ἢ γῆς ἀτιμον τῆσδ' ἀπωσθῆναι βίᾳ. 670
τὸ γὰρ σόν, οὐ τὸ τοῦδ' ἐποικτίρω στόμα
ἔλεινόν· οὗτος δ', ἐνθ' ἂν ἦ, στυγήσεται.
- KP. στυγῆς μὲν εἴκων δῆλος εῖ, βαρὺς δ' ὅταν
θυμοῦ περάσῃς· αἱ δὲ τοιαῦται φύσεις
αύταις δικαίως εἰσὶν ἄλγισται φέρειν. 675
- OI. ούκουν μ' ἐάσεις κάκτος εῖ;
- KP. πορεύσομαι,

- σοῦ μὲν τυχὼν ἀγνῶτος, ἐν δὲ τοῖσδ' ἵσος.
- XO. ἀντ. αὐτὸν γύναι, τί μέλλεις κομίζειν δόμων τόνδ' ἔσω;
- IO. μαθοῦσά γ', ήτις ἡ τύχη. 680
- XO. δόκησις ἀγνώς λόγων ἥλθε· δάπτει δὲ καὶ τὸ μὴ ὑδικον.
- IO. ἀμφοῖν ἀπ' αὐτοῦ;
- XO. ναῖχι.
- IO. καὶ τίς ἦν λόγος;
- XO. ἄλις ἔμοιγ' ἄλις, γὰς προπονουμένας, 685
φαίνεται, ἔνθ' ἔληξεν, αὐτοῦ μένειν.
- OI. ὁρᾶς ἵν' ἤκεις, ἀγαθὸς δὲν γνώμην ἀνήρ,
τούμὸν παριεῖς καὶ καταμβλύνων κέαρ;
- XO. ἀναξ, εἶπον μὲν οὐχ ἀπαξ μόνον,
ἴσθι δὲ παραφρόνιμον, ἀπορον ἐπὶ φρόνιμα 690
πεφάνθαι μ' ἄν, εἰ σε νοσφίζομαι
ὅς τ' ἐμὸν γάν φίλον ἐν πόνοισιν
ἀλύουσαν κατ' ὄρθὸν οὕρισας· 695
τανῦν δ' εὔπομπος, εἰ δύνα, γενοῦ.
- IO. πρὸς θεῶν δίδαξον κάμ', ἀναξ, ὅτου ποτὲ
μῆνιν τοσήνδε πράγματος στήσας ἔχεις.
- OI. ἐρῶ· σὲ γάρ τῶνδ' ἐς πλέον, γύναι, σέβω· 700
Κρέοντος, οἴά μοι βεβουλευκῶς ἔχει.
- IO. λέγ' εἰ σαφῶς τὸ νεῖκος ἐγκαλῶν ἔρεις.
- OI. φονέα μέ φησι Λαῖτου καθεστάναι.
- IO. αὐτὸς ξυνειδώς ἡ μαθὼν ἄλλου πάρα;
- OI. μάντιν μὲν οὖν κακοῦργον εἰσπέμψας, ἐπεὶ 705
τό γ' εἰς ἔκυτὸν πᾶν ἐλευθεροῦ στόμα.
- IO. σὺ νυν ἀφεὶς σεαυτὸν ὃν λέγεις πέρι,
ἐμοῦ πάκουσον καὶ μάθ' οὗνεκ' ἔστι σοι
βρότειον οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης.
φανῶ δέ σοι σημεῖα τῶνδε σύντομα. 710

- χρησμὸς γάρ οὐκ ἔλθει Λαῖφ ποτ', οὐκ ἐρῶ
 Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἂπο,
 ως αὐτὸν ἥξοι μοῖρα πρὸς παιδὸς θυνεῖν,
 ὅστις γένοιτ' ἐμοῦ τε κάκείνου πάρα.
 καὶ τὸν μὲν, ὥσπερ γ' ἡ φάτις, ξένοι ποτὲ 715
 λησταὶ φονεύουσιν ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς·
 παιδὸς δὲ βλάστας οὐ διέσχον ἡμέραι
 τρεῖς, καὶ νιν ἀρθρὰ κεῖνος ἐντεῦξας ποδοῖν
 ἔρριψεν ἄλλων χερσὶν εἰς ἄβατον ὅρος.
 κάνταῦθ' Ἀπόλλων οὗτ' ἐκεῖνον ἤνυσεν 720
 φονέα γενέσθαι πατρός, οὗτε Λάιον,
 τὸ δεινόν, οὐφοβεῖτο, πρὸς παιδὸς παθεῖν.
 τοιαῦτα φῆμαι μαντικὰ διώρισαν·
 ὃν ἐντρέπου σὺ μηδέν· ὃν γάρ ἀν θεὸς
 γρείναν ἐρευνᾷ ῥαδίως αὐτὸς φανεῖ. 725
 ΟΙ. οἶόν μ' ἀκούσαντ' ἀρτίως ἔχει, γύναι,
 ψυχῆς πλάνημα κάνακίνησις φρενῶν.
 ΙΟ. ποίας μερίμνης τοῦθ' ὅπο στραφεὶς λέγεις;
 ΟΙ. ἔδοξ' ἀκοῦσαί σου τόδ', ως δὲ Λάιος
 κατασφαγείη πρὸς τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς. 730
 ΙΟ. τρύδατο γάρ ταῦτ', οὐδέ πω λήξαντ' ἔχει.
 ΟΙ. καὶ ποῦ σθ' δὲ χῶρος οὗτος, οὗ τόδ' ἦν πάθος;
 ΙΟ. Φωκὶς μὲν ἡ γῆ κλήζεται, σχιστὴ δὲ ὁδὸς
 ἐξ ταύτῳ Δελφῶν κάποδε Δαυλίας ἄγει.
 ΟΙ. καὶ τίς χρόνος τοῖσδε ἐστὶν οὐξεληλυθός; 735
 ΙΟ. σχεδόν τι πρόσθιν ἦ σὺ τῆσδε ἔχων χθονὸς
 ἀργὴν ἐφαίνου, τοῦτ' ἐκηρύχθη πόλει.
 ΟΙ. ὁ Ζεῦ, τί μου δρᾶσαι βεβούλευσαι πέρι;
 ΙΟ. τί δὲ ἐστί σοι τοῦτ', Οἰδίπους, ἐνθύμιον;
 ΟΙ. μήπω μ' ἐρώτας τὸν Λάιον, φύσιν 740
 τίν' εἶγε, φράζε, τίνα δὲ ἀκμὴν ἥβης ἔχων.

- IO. μέγας, χνοάζων ἀρτι λευκανθὲς κάρα,
μορφῆς δὲ τῆς σῆς οὐκ ἀπεστάτει πολὺ.
- OI. οἴμοι τάλας· ἔοικ' ἐμαυτὸν εἰς ἀράς
δεινὰς προβάλλων ἀρτίως οὐκ εἰδέναι. 745
- IO. πῶς φήσ; ὅκνδ τοι πρὸς σ' ἀποσκοποῦσ' ἄναξ.
OI. δεινῶς ἀθυμῶ, μὴ βλέπων δι μάντις ή.
Δείξεις δὲ μᾶλλον, ἦν ἐν ἐξείπησι ἔπι.
- IO. καὶ μὴν ὅκνδ μέν, ἀ δ' ἂν ἔρη μαθοῦσ' ἐρῶ.
OI. πότερον ἐχώρει βαΐός, η πολλοὺς ἔχων
ἄνδρας λοχίτας, οἵ ἀνὴρ ἀρχηγέτης;
- IO. πέντ' ησαν οἱ ξύμπαντες, ἐν δ' αὐτοῖσιν ἦν
κῆρυξ· ἀπήνη δ' ήγε Λάιον μία.
- OI. αἰαῖ, τάδ' ἥδη διαφανῆ· τίς ἦν ποτε
δι τούσδε λέξας τοὺς λόγους ὑμῖν, γύναι; 755
- IO. οἰκεύεις τις, ὅσπερ ἵκετ' ἐκσωθεὶς μόνος.
- OI. η καν δόμοισι τυγχάνει τανῦν παρών;
- IO. οὐ δῆτ' ἀφ' οὗ γάρ κεῖθεν ἥλθε καὶ κράτη
σέ τ' εἰδ' ἔχοντα Λάιόν τ' ὀλωλότα,
ἐξικέτευσε τῆς ἐμῆς χειρὸς θιγὼν 760
ἀγροὺς σφε πέμψαι καπὲ ποιμνίων νομάς,
ώς πλεῖστον εἴη τοῦδ' ἀποπτος ἄστεως.
κάπεμψ' ἐγώ νιν· ἀξιος γάρ, οἵ ἀνὴρ
δοῦλος, φέρειν ἦν τῆσδε καὶ μείζω χάριν.
- OI. πῶς ἀν μόλοι δῆθ' ἡμῖν ἐν τάχει πάλιν;
IO. πάρεστιν· ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτ' ἐφίεσαι;
- OI. δέδοικ' ἐμαυτόν, ὡ γύναι, μὴ πόλλ' ἀγαν
εἰρημέν' η μοι, δι' ἀ νιν εἰσιδεῖν θέλω.
- IO. ἀλλ' ἵξεται μέν· ἀξία δέ που μαθεῖν
κάγῳ τά γ' ἐν σοὶ δυσφόρως ἔχοντ' ἄναξ. 770
- OI. κού μὴ στερηθῆς γ' ἐς τοσοῦτον ἐλπίδων
ἔμοι βεβῶτος· τῷ γάρ ἀν καὶ μείζονι

λέξαιμ' ἀν τὴ σοὶ διὰ τύχης τοιάσδ' ἵων;
 ἐμοὶ πατὴρ μὲν Πόλυβος τῆν Κορίνθιος,
 μήτηρ δὲ Μερόπη Δωρίς· ἡγόμην δ' ἀνὴρ
 ἀστῶν μέγιστος τῶν ἐκεῖ, πρὸν μοι τύχη
 τοιάδ' ἐπέστη, θυμασταὶ μὲν ἀξία,
 σπουδῆς γε μέντοι τῆς ἐμῆς οὐκ ἀξία.
 ἀνὴρ γάρ εὖ δείπνοις μ' ὑπερπλησθεὶς μέθη
 καλεῖ παρ' οἴνῳ, πλαστὸς ὡς εἶην πατρί. 775
 κάγὼ βαρυθεὶς τὴν μὲν οὖσαν ἡμέραν
 μόλις κατέσγον· θατέρᾳ δ' ἵων πέλας
 μητρὸς πατρός τ' ἥλεγχον· οἱ δὲ δυσφέρως
 τούνειδος ἦγον τῷ μεθέντι τὸν λόγον.
 κάγὼ τὰ μὲν κείνοιν ἐτερόπομην, ὅμως δ'
 ἔκνιζέ μ' ἀεὶ τοῦθι· ὑφεῖρπε γάρ πολὺ.
 λάζθρᾳ δὲ μητρὸς καὶ πατρὸς πορεύομαι
 Πυθώδε· καὶ μ' ὁ Φοῖβος, ὃν μὲν ἱκόμην,
 ἀτιμον ἔξεπεμψεν, ἄλλα δ' ἄθλια
 καὶ δεινὰ καὶ δύστηνα προύφηνεν λέγων,
 ὡς μητρὶ μὲν γρείη με μιχθῆναι, γένος δ'
 ἀτλητὸν ἀνθρώποισι δηλώσοιμ' ὄρδνη,
 φονεὺς δ' ἐσοίμην τοῦ φυτεύσαντος πατρός.
 κάγὼ, πακούσας ταῦτα, τὴν Κορινθίαν
 ἀστροῖς τὸ λοιπὸν ἐκμετρούμενος χθόνα
 ἔφευγον, ἔνθα μήποτ' ὀψοίμην κακῶν
 χρησμῶν ὀνείδη τῶν ἐμῶν τελούμενα.
 στείχων δ' ἵκνονται τούσδε τοὺς χώρους, ἐν οἷς
 σὺ τὸν τύραννον τοῦτον ὄλλυσθαι λέγεις.
 καὶ σοί, γύναι, τάληθὲς ἔξερῶ· τριπλῆς
 ὅτ' ἦγ κελεύθου τῆσδ' ὀδοιπορῶν πέλας,
 ἐνταῦθα μοι αῆρυξ τε κάπι πωλικῆς
 ἀνὴρ ἀπήγης ἐμβεβώς, οἷον σὺ φής, 790
 795
 800

- ξυνηγητίαζον· καλές ὁδοῦ μ' ὁ θ' ἡγεμῶν
αὐτός θ' ὁ πρέσβυς πρὸς βίαν ἥλαυνέτην. 805
- κἀγὼ τὸν ἐκτρέποντα, τὸν τροχηλάτην,
παῖω δι' ὄργῆς καὶ μ' ὁ πρέσβυς, ὃς ὅρᾳ
ὄχους παραστείχοντα, τηρήοας μέσον
κάρον διπλοῖς κέντροισι μου καθίκετο.
οὐ μὴν ἵσην γ' ἔτεισεν, ἀλλὰ συντόμως 810
- σκήπτρῳ τυπεῖς ἐκ τῆσδε χειρὸς ὑπτιος
μέσοντος ἀπήνης εὐθὺς ἐκκυλίνδεται·
κτείνω δὲ τοὺς ξύμπαντας. Εἰ δὲ τῷ ξένῳ
τούτῳ προσήκει Λαῖω τι συγγενές,
τὶς τοῦδε γ' ἀνδρὸς νῦν ἂν ἀθλιώτερος, 815
- τὶς ἐγχροδαίμων μᾶλλον ἂν γένοιτο ἀνήρ;
ἢ μὴ ξένων ἔξεστι μηδ' ἀστῶν τινι
δόμος δέχεσθαι μηδὲ προσφωνεῖν τινα,
ἀθεῖν δ' ἀπ' οἰκων· καὶ τάδ' οὔτις ἄλλος ἦν
ἢ γὰρ ἢ π' ἐμαυτῷ τάσδ' ἀράς ὁ προστιθείς. 820
- λέγῃ δὲ τοῦ θυνόντος ἐν γεροῖν ἐμαῖν
χραίνω, δι' ὄνπερ ὠλετός ἀρ' ἔφυν κακός,
ἄρ' οὐχὶ πᾶς ἀναγνος, εἴ με χρὴ φυγεῖν,
καὶ μοι φυγόντι μῆστι τοὺς ἐμοὺς ἰδεῖν,
μή μ' ἐμβατεύειν πατρίδος, ἢ γάμοις με δεῖ 825
- μητρὸς ζυγῆναι καὶ πατέρα κατακτᾶνεῖν,
Πόλυνβον, δις ἔξεψυσε καλέθεψεψέ με;
ἄρ' οὐκ ἀπ' ὡμοῦ ταῦτα δαίμονός τις ἂν
κρίνων ἐπ' ἀνδρί τῷδ' ἂν ὀρθοίη λόγον; 830
- μὴ δῆτα, μὴ δῆτ', ὡς θεῶν ἀγνὸν σέβας,
ἰδοιμ ταῦτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν
βαίην ἀφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν
κηλεῖδ' ἐμαυτῷ ξυμφορᾶς ἀφιγμένην.
ἡμῖν μέν, ὄντες, ταῦτ' ὀκνήροι· ἔως δ' ἂν οὖν
- XO.

- πρὸς τοῦ παρόντος ἐκμάθης, ἔχ' ἐλπίδα. 835
OI. καὶ μὴν τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος,
τὸν ἄνδρα τὸν βοτῆρα προσμεῖναι μόνον.
- πεφασμένου δέ τίς ποθ' ἡ προθυμία; 840
OI. ἐγὼ διδάξω σ'. Γὰρ εὑρεθῇ λέγων
σοὶ ταῦτ', ἔγωγ' ἀν ἐκπεφευγοίην πάθος.
IO. ποῖον δέ μου περισσὸν ἥκουσας λόγον;
OI. ληστὰς ἔφασκες αὐτὸν ἄνδρας ἐννέπειν,
ῶς νιν κατακτείνειν. εἰ μὲν οὖν ἔτι
λέξει τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, οὐκ ἐγὼ κτανον· 845
οὐ γὰρ γένοιτο ἀν εἰς γε τοῖς πολλοῖς ἵσος.
εἰ δ' ἄνδρος ἐν οἰδίωνον αὐδήσει, σαφῶς
τοῦτο ἐστὶν ἥδη τούργον εἰς ἐμὲ ῥέπον.
- IO. ἀλλ' ὡς φανέν γε τούπος ὥδ' ἐπίστασο,
κούκηστιν αὐτῷ τοῦτό γ' ἐκβαλεῖν πάλιν.
πόλις γὰρ ἥκουσ', οὐκ ἐγὼ μόνη τάδε. 850
εἰ δ' οὖν τι κάκτρέποιτο τοῦ πρόσθιν λόγου,
οὗτοι ποτ', ὄντες, τὸν γε Λαζίου φόνον
φανεῖ δικαίως ὅρθιόν, ὃν γε Λοξίας
διεῖπε χρῆναι παιδὸς ἔξι ἐμοῦ θανεῖν.
καίτοι νιν οὐ κεῖνος γ' ὁ δύστηνός ποτε
κατέκταν', ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ὥλετο· 855
ώστε οὐχὶ μαντείας γ' ἀν οὔτε τῇδε ἐγώ
βλέψαιμ' ἀν οὐνεκ' οὔτε τῇδε ἀν ὕστερον.
- OI. καλῶς νομίζεις· ἀλλ' ὅμως τὸν ἐργάτην
πέμψον τινὰ στελοῦντα, μηδὲ τοῦτο ἀφῆς. 860
IO. πέμψω ταχύνασ'. ἀλλ' ἵωμεν ἐς δόμους.
οὐδὲν γὰρ ἀν πράξαιμ' ἀν διν οὐ σοι φίλον.
- XO. στρ. α' εἴ μοι ξυνείη φέροντι
μοῖρα τὰν εὔσεπτον ἀγνείαν λόγων
ἔργων τε πάντων, διν νόμοι πρόκεινται 865

ύψιποδες ούρανίαν
δι' αἰθέρα τεκνωθέντες, ἡν "Ολυμπος
πατήρ μόνος, οὐδέ νιν
θνατὰ φύσις ἀνέρων
ἔτικτεν οὐδὲ μήποτε λάθα κατακοιμάσῃ." 870
μέγας ἐν τούτοις θεός,
οὐδὲ γηράσκει.

ἀντιστρ. α'
ὕβρις φυτεύει τύραννον.
ὕβρις, εὶ πολλῶν ὑπερπλησθῆ μάταν,
ἀ μὴ πίκαιρα μηδὲ συμφέροντα, 875
ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσ' ἄκραν
ἀπότομον ὕρουσεν νιν εἰς ἀνάγκαν,
ἐνθ' οὐ ποδὶ χρησίμῳ
γρῆται· τὸ καλῶς δ' ἔχον
πόλει πάλαισμα μήποτε λῦσαι θεὸν αἰτοῦμαι. 880
Θεὸν οὐ λήξω ποτὲ
προστάταν ἵσχων.

στρ. β'
εὶ δέ τις ὑπέροπτα χερσὶν
ἢ λόγῳ πορεύεται,
Δίκας ἀφόβητος οὐδὲ
δαιμόνων ἔδη σέβων, 885
κακόν νιν ἔλοιτο μοῖρα,
δυσπότημου γάριν χλιδᾶς.
εὶ μὴ τὸ κέρδος κερδανεῖ δικαίως
καὶ τῶν ἀσέπτων ἔρξεται,
ἢ τῶν ἀθίκτων ἔξεται ματάζων. 890
τίς ἔτι ποτ' ἐν τοῖσδ' ἀνήρ
θυμοῦ βέλη ἔρξεται
ψυχὰς ἀμύνειν; εὶ γάρ αἱ
τοιαίδε πράξεις τίμιαι,
τι δεῖ με γορεύειν;

- ἀντιστρ. β' οὐκέτι τὸν ἄθικτον εῖμι
 γάες ἐπ' ὀμφαλὸν σέβων
 οὐδὲ ἐς τὸν Ἀβυῖσιν ναὸν
 οὐδὲ τὰν Ὁλυμπίαν,
 εἰ μὴ τάδε χειρόδεικτα
 πᾶσιν ἀρμόσει βροτοῖς.
 ἀλλ', ὃ κρατύνων, εἴπερ ὅρθ' ἀκούεις,
 Ζεῦ, πάντ' ἀνάσσων, μὴ λήπῃ
 σὲ τάν τε σὸν ἀθάνατον αἰὲν ἀργάν.
 φθίνοντα γάρ Λαζού
 πυθόγρηστα θέσφατ' ἐξ-
 αιροῦσιν ἥδη, κούδακιοῦ.
 τιμαῖς Ἀπόλλων ἐμφανῆς.
 ἔρρει δὲ τὰ θεῖα.
- 900
 905
 910
 915
 920
 925
- IO. χώρας ἄνακτες, δόξα μοι παρεστάθη
 ναοὺς ἵκεσθαι δαιμόνων, τάδ' ἐν χεροῖν
 στέφη λαβούσῃ καπιθυμιάματα.
 οὐδὲ γάρ αἱρει θυμὸν Οἰδίπους ἄγαν
 λύπαισι παντοίασιν, οὐδὲ δποῖ ἀνήρ
 ἔννους τὰ κακιὰ τοῖς πάλαι τεκμαίρεται,
 ἀλλ' ἔστι τοῦ λέγοντος, εἰ φόβους λέγοι.
 ὅτ' οὖν παραίνοισ' οὐδὲν ἐς πλέον ποιῶ,
 πρός σ', ὃ Λύκει' Ἀπολλον, ἄγχιστος γάρ εῖ,
 ἵκετις ἀφῆγμα τοῖσδε σὺν κατεύγμασιν,
 ὅπιοις λύσιν τιν' ἡμὶν εὐαγῆ πόρης·
 ώς νῦν ὀκνοῦμεν πάντες ἐκπεπληγμένον
 κεῖνον βλέποντες ώς κυβερνήτην νεώς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

ἄρ' ἂν παρ' ὑμῶν, ὃ ξένοι, μάθοιμ', ὅπου
 τὰ τοῦ τυράννου δώματ' ἔστιν Οἰδίπου;

- μάλιστα δ' αὐτὸν εἴπατ' εἰ κάτισθ' ὅπου.
 ΧΟ. στέγαι μὲν αἵδε, καύτὸς ἔνδον, ὡς ξένες·
 γυνὴ δὲ μήτηρ ἥδε τῶν κείνου τέκνων.
 ΑΓ. ἀλλ' ὀλβία τε καὶ ξὺν ὀλβίοις ἀεὶ⁹³⁰
 γένοι', ἐκείνου γ' οὖσα παντελὴς δάμαρ.
 ΙΟ. αὔτως δὲ καὶ σύ γ', ὡς ξένος ἀξιος γάρ εἰ
 τῆς εὐεπείας οὔνεκτος ἀλλὰ φράζετο,
 χρήζων ἀφεῖται χῶ τι σημῆναι θέλων.
 ΑΓ. ἀγαθὸς δόμοις τε καὶ πόσει τῷ σῷ, γύναι.
 ΙΟ. τὰ ποῖα ταῦτα, πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος;
 ΑΓ. ἐκ τῆς Κορίνθου· τὸ δ' ἔπος, οὐξερῶ τάχα,⁹³⁵
 ἥδοιο μέν, πῶς δ' οὐκ ἄν; ἀσχάλοις δ' ἵσως.
 ΙΟ. τί δ' ἔστι; ποίαν δύναμιν ὡς δέχει διπλῆν;
 ΑΓ. τύραννον αὐτὸν οὐπιχώριοι χθονὸς
 τῆς Ἰσθμίας στήσουσιν, ὡς ηὐδᾶτερος ἔκει.⁹⁴⁰
 ΙΟ. τί δ'; οὐχὶ δὲ πρέσβυς Πόλυβος ἐγκρατῆς ἔτι;
 ΑΓ. οὐ δῆτ', ἐπεὶ νιν θάνατος ἐν τάφοις ἔχει.
 ΙΟ. πῶς εἴπας; ή τέθηρη Πόλυβος, ὡς γέρον;
 ΑΓ. εἰ μὴ λέγω τάληθές, ἀξιῶ θανεῖν.
 ΙΟ. ὡς πρόσπολ, οὐχὶ δεσπότη τάδ' ὡς τάχος
 μολοῦσα λέξεις; ὡς θεῶν μαντεύματα,⁹⁴⁵
 ἵν' ἔστε; τοῦτον Οἰδίπους πάλαι τρέμων
 τὸν ἄνδρον ἔφευγε μὴ κτάνοι· καὶ νῦν ὅδε
 πρὸς τῆς τύχης ὅλωλεν, οὐδὲ τοῦδε ὑπό.
 ΟΙ. ὡς φίλτατον γυναικὸς Ἰοκάστης κάρα,⁹⁵⁰
 τί μ' ἔξεπέμψω δεῦρο τῶνδε δωμάτων;
 ΙΟ. ἄκουε τάνδρὸς τοῦδε καὶ σκόπει κλύων,
 τὰ σέμιν' ἵν' ἥκει τοῦ θεοῦ μαντεύματα.
 ΟΙ. οὗτος δὲ τίς ποτ' ἔστι καὶ τί μοι λέγει;
 ΙΟ. ἐκ τῆς Κορίνθου, πατέρα τὸν σὸν ἀγγελῶν⁹⁵⁵
 ὡς οὐκέτ' ὄντα Πόλυβον, ἀλλ' ὀλωλότα.

- ΟΙ. τί φήσ, ξέν'; αὐτός μοι σὺ σημήνας γενοῦ.
 ΑΓ. εἰ τοῦτο πρῶτον δεῖ μ' ἀπαγγεῖλαι σαφῶς,
 εῦ λοιπόν θανάσιμον βεβηκότα. 960
- ΟΙ. πότερα δόλοισιν, ή νόσου ξυναλλαγῇ;
 ΑΓ. σμικρὰ παλαιὰ σώματι εὐνάζει ροπή.
 ΟΙ. νόσοις δὲ τλήμων, ὡς ἔσικεν, ἔφθιτο.
 ΑΓ. καὶ τῷ μακρῷ γε συμμετρούμενος χρόνῳ.
 ΟΙ. φεῦ, φεῦ, τί δῆτ' ἄν, ὃ γύναι, σκοποῖτό τις
 τὴν Πυθόμαντιν ἔστίαν η τοὺς ἄνω 965
 κλάζοντας ὅρνεις, ὃν ὑφηγητῶν ἐγὼ
 κτενεῖν ἔμειλον πατέρα τὸν ἐμόν; δέ θανὼν
 κεύθει κάτω δὴ γῆς, ἐγὼ δ' ὅδ' ἐνθάδε
 ἄψυχος ἔγχοις, εἴ τι μὴ τῷ μῷ πόθῳ
 κατέψυθιθ'. οὕτω δ' ἀν θανὼν εἴη, τοιοῦ
 τὰ δ' οὖν παρόντα συλλαβὼν θεσπίσματα
 κεῖται παρ' "Αἰδη Πόλυβος ἔξι" οὐδενός. 970
- ΙΟ. οὔκουν ἐγὼ σοι ταῦτα προύλεγον πάλαι;
 ΟΙ. ηδαχεῖς ἐγὼ δὲ τῷ φόβῳ παρηγόμην.
 ΙΟ. μή νυν ἔτ' αὐτῶν μηδὲν ἐξ θυμὸν βάλῃς. 975
 ΟΙ. καὶ πῶς τὸ μητρὸς λέγοις οὐκ ὀκνεῖν με δεῖ;
 ΙΟ. τί δ' ἀν φοβοῖτ' ἀνθρώποις, φησιν τοιούτης
 κρατεῖ, πρόνοια δ' ἔστιν οὐδενὸς σαφῆς;
 εἰκῇ κράτιστον ζῆν, ὅπως δύναιτο τις.
 σὺ δ' ἔεις τὰ μητρὸς μὴ φοβοῦν νυμφεύματα· 980
 πολλοὶ γάρ ἥδη κανὸν ὀνείρασιν βροτῶν
 μητρὶ ξυνηγνάσθησαν. Ἀλλὰ ταῦθ' ὅτῳ
 παρ' οὐδέν έστι, ρῆστα τὸν βίον φέρει.
 ΟΙ. καλῶς ἀπαντα ταῦτ' ἀν ἐξείρητό σοι,
 εἰ μὴ κύρει ζῶσ' η τεκοῦσα· νῦν δ' ἐπεὶ
 ζῆ, πᾶσ' ἀνάγκη, κεὶ καλῶς λέγεις ὀκνεῖν,
 καὶ μὴν μέγας γ' ὀφθαλμὸς οἱ πατρὸς τάροι. 985

- ΟΙ. μέγας, ξυνίημ' ἀλλὰ τῆς ζώσης φόβος.
 ΑΓ. ποίας δὲ καὶ γυναικὸς ἐκφοβεῖσθ' ὑπερ;
 ΟΙ. Μερόπης, γηραιέ, Πόλυβος ής ὥκει μέτα.
 ΑΓ.. τί δ' ἔστ' ἐκείνης ὑμὸν ἐς φόβον φέρουν;
 ΟΙ. θεήλατον μάντευμα δεινόν, ὡς ξένε.
 ΑΓ. ἦ φήτόν, η ὡὐχὶ θεμιτὸν ἀλλον εἰδέναι;
 ΟΙ. μάλιστά γ' εἶπε γάρ με Λοξίας ποτὲ
 χρῆναι μιγῆναι μητρὶ τῆμαυτοῦ τό τε
 πατρῷον αἷμα χερσὶ ταῖς ἐμαῖς ἐλεῖν.
 ὃν οὖνεγ' ἡ Κόρωνθος ἐξ ἐμοῦ πάλαι
 μακρὰν ἀπωκεῖτ' εὐτυχῶς μέν, ἀλλ' ὅμως
 τὰ τῶν τεκόντων ὅμματ' ἥδιστον βλέπειν.
 ΑΓ. ἦ γὰρ τάδ' ὀκνῶν κεῖθεν ἥσθ' ἀπόπτολις; 1000
 ΟΙ. πατρός τε χρήζων μὴ φοιεὺς εἶναι, γέρον.
 ΑΓ. τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ τοῦδε τοῦ φόβου σ' ἄναξ,
 ἐπείπερ εὗνους ἥλθον, ἐξελυσάμην;
 ΟΙ. καὶ μὴν χάριν γ' ἂν ἀξίαν λάβοις ἐμοῦ.
 ΑΓ. καὶ μὴν μάλιστα τοῦτ' ἀφικόμην, ὅπως 1005
 σοῦ πρὸς δόμους ἐλθόντος εῦ πράξαιμί τι.
 ΟΙ. ὅλλ' οὕποτ' εἴμι τοῖς φυτεύσασίν γ' ὅμοῦ.
 ΑΓ. ὃ πᾶν, κακῶς εἰ δῆλος οὐκ εἰδώς τί δρᾶς.
 ΟΙ. πῶς, ṉ γηραιέ; πρὸς θεῶν, δίδασκέ με.
 ΑΓ. εὶ τῶνδε φεύγεις οὖνεκα εἰς οἴκους μολεῖν. 1010
 ΟΙ. ταρβῶν γε, μή μοι Φοῖβος ἐξέλθῃ σαφής.
 ΑΓ. ἦ μὴ μύασμα τῶν φυτευσάντων λάβης;
 ΟΙ. τοῦτ' αὐτό, πρέσβυ, τοῦτό μ' εἰσαεὶ φοβεῖ.
 ΑΓ. ἀρ' οἴσθι δῆτα πρὸς δίκης οὐδὲν τρέμων;
 ΟΙ. πῶς δ' οὐχί, παῖς γ' εὶ τῶνδε γεννητῶν ἔφυν; 1015
 δθούνεκ' ἦγ σοι Πόλυβος οὐδὲν ἐν γένει.
 ΟΙ. πῶς εἶπας; οὐ γὰρ Πόλυβος ἐξέφυσέ με;
 ΑΓ. οὐ μᾶλλον οὐδὲν τοῦδε τάνδρος, ἀλλ' ἵσον.

- ΟΙ. καὶ πῶς ὁ φύσας ἔξισου τῷ μηδενί;
 ΑΓ. ἀλλ' οὐ σ' ἐγείνατ' οὔτ' ἐκεῖνος οὔτ' ἐγώ. 1020
 ΟΙ. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ δὴ παιδί μ' ὄνομάζετο;
 ΑΓ. δῶρόν ποτί, ἵσθι, τῶν ἐμῶν γειρῶν λαβάν.
 ΟΙ. καθ' ὃδ' ἀπ' ἀλληγες γειρὸς ἔστερξεν μέγχ;
 ΑΓ. ἡ γὰρ πρὶν αὐτὸν ἔξεπειστὸν ἀπαιδία.
 ΟΙ. σὺ δὲ ἐμπολήσας ἡ τυχών μ' αὐτῷ δίδως; 1025
 ΑΓ. εὔρων ναπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς.
 ΟΙ. ὥδοιπόρεις δὲ πρὸς τί τούσδε τοὺς τόπους;
 ΑΓ. ἐνταῦθ' ὀρείοις ποιμνίοις ἐπεστάτουν.
 ΟΙ. ποιμὴν γάρ ἡσθα καπὶ θητείᾳ πλάνης;
 ΑΓ. σοῦ δὲ, ὡς τέκνον, σωτήρ γε τῷ τότε ἐν γρόνῳ. 1030
 ΟΙ. τί δὲ ἀλγος ἵσχοντ' ἐν κακοῖς με λαμβάνεις;
 ΑΓ. ποδῶν ἀν ἀφθρα μαρτυρήσειν τὰ σά.
 ΟΙ. οἴμοι, τί τοῦτο ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν;
 ΑΓ. λύω σ' ἔχοντα διατόρους ποδοῖν ἀκμάς.
 ΟΙ. δεινόν γ' ὅνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην. 1035
 ΑΓ. ὥστε ὄνομάσθης ἐκ τύχης ταύτης, δις εἰ.
 ΟΙ. ὡς πρὸς θεῶν, πρὸς μητρὸς ἢ πατρός; φράσον.
 ΑΓ. οὐκ οἶδ'. δὲ δοὺς δὲ τοῦτο ἐμοῦ λäßον φρονεῖ.
 ΟΙ. ἡ γὰρ παρ' ἀλλου μ' ἔλαβες οὐδὲν αὐτὸς τυχών;
 ΑΓ. οὐκ, ἀλλὰ ποιμὴν ἀλλος ἐκδίδωσι μοι. 1040
 ΟΙ. τίς οὗτος; ἡ κάτοισθα δηλῶσαι λόγῳ;
 ΑΓ. τῶν Λαίου δήπου τις ὄνομάζετο.
 ΟΙ. ἡ τοῦ τυράννου τῆσδε γῆς πάλαι ποτέ;
 ΑΓ. μάλιστα τούτου τάνδρος οὗτος ἦν βοτήρ.
 ΟΙ. ἡ κάστη ἔτι ζῶν οὗτος, ὥστε ἰδεῖν ἐμέ; 1045
 ΑΓ. ὑμεῖς γ' ἀριστέτε οὐδεῖτε ἀν οὐπιγάριοι..
 ΟΙ. ἔστιν τις ὑμῶν τῶν παρεστώτων πέλας,
 ὅστις κάτοιδε τὸν βοτῆρον διν ἐννέπει,
 εἴτε οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κάνθαδ' εἰσιδών;

- 1050
- XO. σημήναθ', ώς ὁ καιρὸς ηὔρησθαι τάδε.
οἶμαι μὲν οὐδέν' ἄλλον ἢ τὸν ἐξ ἀγρῶν,
ὅν κἀμάτευες πρόσθεν εἰσιδεῖν· ἀτάρ
ἥδ' ἀν τάδ' οὐχ ἥκιστ' ἀν Ἰοκάστη λέγοι.
- OI. γύνκι, νοεῖς ἐκεῖνον, ὅντιν' ἀρτίως
μιλεῖν ἐφίέμεσθα τὸν θ' οὗτος λέγει;
1055
- IO. τί δ' ὅντιν' εἴπε; μηδὲν ἐντραπῆς· τὰ δὲ
ῥηθέντα βούλου μηδὲ μεμνῆσθαι μάτην.
- OI. οὐκ ἀν γένοιτο τοῦθ', ὅπως ἐγώ λαβὼν
σημεῖα τοιαῦτ' οὐ φανῶ τούμὸν γένος.
1060
- IO. μὴ πρὸς θεῶν, εἴπερ τι τοῦ σαυτοῦ βίου
κήδη, ματεύσης τοῦθ' ἄλις νοσοῦσ' ἐγώ.
OI. Θάρσει· σὺ μὲν γάρ, οὐδ' ἐὰν τρίτης ἐγώ
μητρὸς φανῶ τρίδουλος, ἐκφανῆ κακή.
1065
- IO. δύμως πιθοῦ μοι, λίσσομαι· μὴ δρᾶ τάδε.
OI. οὐκ ἀν πιθοίμην μὴ οὐ τάδ' ἐκμαθεῖν σαφῶς.
IO. καὶ μὴν φρονοῦσά γ' εῦ τὰ λῷστά σοι λέγω.
OI. τὰ λῷστα τοίνυν ταῦτά μ' ἀλγύνει πάλαι.
IO. ὡς δύσποτμ', εἴθε μήποτε γνοίης, ὃς εἰ.
OI. ἀξεῖ τις ἐλθὼν δεῦρο τὸν βοτῆρά μοι;
ταύτην δ' ἔατε πλουσίω χαίρειν γένει.
1070
- IO. ίοὺ ίοὺ, δύστηνε· τοῦτο γάρ σ' ἔχω
μόνον προσειπεῖν, ἄλλο δ' οὕποθ' ὕστερον.
XO. τί ποτε βέβηκε, Οἰδίπους, ὑπ' ἀγρίας
ἀξασα λύπης ἢ γυνή; δέδοιχ' ὅπως
μὴ 'της σιωπῆς τῆσδ' ἀναρρήξει κακό.
1075
- OI. ὅποια χρήζει ῥηγνύτω· τούμὸν δ' ἐγώ,
κεὶ σμικρόν ἐστι, σπέρματος ιδεῖν βουλήσομαι.
αὔτη δ' ἵσως, φρονεῖ γάρ ὡς γυνὴ μέγα,
τὴν δυσγένειαν τὴν ἐμὴν αἰσχύνεται.
ἐγώ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς Τύχης νέμων
1080

τῆς εὗ διδούσης οὐκ ἀτιμασθήσουμαι.

τῆς γὰρ πέφυκα μητρός, οἱ δὲ συγγενεῖς
μῆνές με μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν.

τοιόσδε δ' ἐκφύς οὐκ ἀν ἔξελθοιμ' ἔτι

ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τούμὸν γένος. 1085

XO. στρ. εἰτερ ἐγὼ μάντις εἰμί

καὶ κατὰ γνώμαν ἔδρις,

οὐ τὸν Ὀλυμπὸν ὀπείρων,

ῷ Κιθαιρών, οὐκ ἔσει

τὰν αὔριον πανσέληνον,

μὴ οὐ σέ γε καὶ πατριώταν Οἰδίπου

καὶ τροφὸν καὶ ματέρ' αὔξειν,

καὶ χορεύεσθαι πρὸς ἡμῶν,

ώς ἐπίηρα φέροντα

τοῖς ἐμοῖς τυράννοις.

ἴηιε Φοῖβε, σοὶ

δὲ ταῦτ' ἀρέστ' εἴη.

ἀντιστρ. τίς σε, τέκνον, τίς σ' ἔτικτε

τῶν μακραιώνων ἄρα Πανὸς δρεσσιβάτα πατρὸς

πελασθεῖσ',

ἢ σέ γ' εὐνάτειρά τις

Λοξίου; τῷ γὰρ πλάκες ἀγρόνομοι πᾶσαι φίλαι·

εἴθ' ὁ Κυλλάνας ἀνάσσων,

εἴθ' ὁ Βακχεῖος θεὸς ναί-

ων ἐπ' ἄκρων δρέων σ'

εὔρημα δέξατ' ἔκ του

Νυμφῶν Ἐλικωνιάδων,

αἵς πλεῖστα συμπαίζει.

OI. εἰ χρή τι κάμε, μὴ συναλλάξαντά πω,

πρέσβεις, σταθμᾶσθαι, τὸν βιτῆρος ὄρχην δοκῶ,

ὄνπερ πάλαι ζητοῦμεν· ἐν τε γὰρ μακρῷ

1090

1095

1100

1105

- γήραξ ξυνάφδει τῷδε τάνδρὶ σύμμετρος,
ἄλλως τε τοὺς ἄγοντας ὥσπερ οἰκέτας
ἔγνωκ' ἐμαυτοῦ· τῇ δ' ἐπιστήμῃ σύ μου
προύχοις τάχ' ἀν που, τὸν βοτῆρ' ἵδων πάρος. 1115
- XO. ἔγνωκα γάρ, σάφ' ἵσθι· Λατεῖνος γάρ ἦν,
εἴπερ τις ἄλλος, πιστὸς ως νομεὺς ἀνήρ.
- OI. σὲ πρῶτην ἐρωτῶ, τὸν Κορίνθιον ξένον,
ἥ τόνδε φράζεις;
- ΑΓ. τοῦτον, δύνπερ εἰσορᾶς. 1120
- OI. οὗτος σύ, πρέσβυς, δευτέρος μοι φώνει βλέπων
ὅσ' ἀν σ' ἐρωτῶ. Λατεῖνος ποτ' ἥσθια σύ;

ΘΕΡΑΠΩΝ

- ἥ δοῦλος, οὐκ ὀνητός, ἀλλ' οἶκοι τραφείς.
ἔργον μεριμνῶν ποῖον ἥ βίον τίνα;
ποίμναις τὰ πλεῖστα τοῦ βίου συνειπόμην. 1125
- OI. χώροις μάλιστα πρὸς τίσιν ξύναυλος ὅν;
ΘΕ. ἦν μὲν Κιθαιρών, ἦν δὲ πρόσχωρος τόπος.
OI. τὸν ἄνδρα τόνδ' οὖν οἶσθι τῇδε που μαθών;
ΘΕ. τί χρῆμα δρῶντα; ποῖον ἄνδρα καὶ λέγεις;
OI. τόνδ' δες πάρεστιν· ἥ ξυναλλάξας τί πως; 1130
ΘΕ. οὐχ ὡστε γ' εἰπεῖν ἐν τάχει μνήμης ἀπο.
ΑΓ. κούδεν γε θαῦμα, δέσποι· ἀλλ' ἐγώ σαφῶς
ἀγνῶτ' ἄναμνήρων νιν· εῦ γάρ οἶδ' ὅτι
κάτοιδε, ήμος τὸν Κιθαιρῶνος τόπον
δι μὲν διπλοῖσι ποιμνίοις, ἐγώ δ' ἐνὶ 1135
ἐπλησίαζον τῷδε τάνδρὶ τρεῖς ὅλους
έξ ἥρος εἰς ἀρκτοῦρον ἐκμήνους χρόνους·
χειμῶνι δ' ἥδη τάμα, τ' εἰς ἐπαυλήν
ἥλαινον, οὗτός τ' εἰς τὰ Λατεῖνοι σταθμά.
λέγω τι τούτων ἥ οὐ λέγω πεπραγμένον; 1140

- ΘΕ. λέγεις ἀληθῆ, καίπερ ἐκ μακροῦ γρόνου.
 ΑΓ. φέρ' εἰπέ νῦν, τότ' οἰσθα παιδά μοι τινα
 δούς, ώς ἔμαυτῷ θρέμμα θρεψαίμην ἐγώ;
 ΘΕ. τί δ' ἔστι; πρὸς τί τοῦτο τοῦπος ἴστορεῖς;
 ΑΓ. ὅδ' ἔστιν, ὡς τῶν, κεῖνος, δις τότ' ἦν νέος. 1145
 ΘΕ. οὐκ εἰς ὅλεθρον; οὐ σιωπήσας ἔσει;
 ΟΙ. ᾧ, μὴ κόλαζε, πρέσβυ, τόνδ', ἐπεὶ τὰ σὰ
 δεῖται κολαστοῦ μᾶλλον ἢ τὰ τοῦδ' ἔπη.
 ΘΕ. τί δ', ὡς φέριστε δεσποτῶν, ἀμαρτάνω;
 ΟΙ. οὐκ ἐννέπων τὸν παιδ' ὃν οὗτος ἴστορεῖ. 1150
 ΘΕ. λέγει γάρ εἰδὼς οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πονεῖ.
 ΟΙ. σὺ πρὸς γάριν μὲν οὐκ ἐρεῖς, αλαίων δ' ἐρεῖς.
 ΘΕ. μὴ δῆτα, πρὸς θεῶν, τὸν γέροντα μ' αἰκίσῃ.
 ΟΙ. οὐχ ως τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χέρας;
 ΘΕ. δύστηνος ἀντὶ τοῦ; τί προσγρήζων μαθεῖν; 1155
 ΟΙ. τὸν παιδ' ἔδωκας τῷδ', ὃν οὗτος ἴστορεῖ;
 ΘΕ. ἔδωκ'. ὀλέσθαι δ' ὁφελον τῇδ' ἡμέρᾳ.
 ΟΙ. ἀλλ' εἰς τόδ' ἥξεις μὴ λέγων γε τοῦνδικον.
 ΘΕ. πολλῷ γε μᾶλλον, ἦν φράσω, διόλλυμαι.
 ΟΙ. ἀνὴρ δός, ώς ἔστικεν, ἐς τριβάς ἐλᾶ. 1160
 ΘΕ. οὐ δῆτ' ἔγωγ', ἀλλ' εἰπον ως δοίην πάλαι.
 ΟΙ. πόθεν λαβών; οἰκεῖον ἢ ἔτι ἄλλου τινός;
 ΘΕ. ἔμὸν μὲν οὐκ ἔγωγ', ἐδεξάμην δέ του.
 ΟΙ. τίνος πολιτῶν τῶνδε κάκ ποίας στέγης;
 ΘΕ. μὴ πρὸς θεῶν, μή, δέσποιθ' ἴστόρει πλέον. 1165
 ΟΙ. ὅλωλας, εἴ σε ταῦτ' ἐρήσομαι πάλιν.
 ΘΕ. τῶν Λατίου τοίνυν τις ἦν γεννημάτων.
 ΟΙ. ἢ δοῦλος ἢ κείνου τις ἐγγενής γεγώς;
 ΘΕ. οἵμοι, πρὸς αὐτῷ γ' εἰμὶ τῷ δεινῷ λέγειν.
 ΟΙ. κάγωγ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον. 1170
 ΘΕ. κείνου γέ τοι δὴ παιᾶς ἐκλήζει· ἢ δ' ἔσω

- κάλλιστ' ἀν εἴποι, σὴ γυνή, τάδ' ὡς ἔχει.
 ΟΙ. ἦ γάρ δίδωσιν ἥδε σου;
 ΘΕ. μάλιστ' ἄναξ.
 ΟΙ. ὡς πρὸς τί γρείας;
 ΘΕ. ὡς ἀναλώσαιμί νιν.
 ΟΙ. τεκοῦσα τὴμων;
 ΘΕ. θεσφάτων γ' ὅκνῳ κακῶν. 1175
 ΟΙ. ποίων;
 ΘΕ. κτενεῖν νιν τοὺς τεκόντας ἦν λόγος.
 ΟΙ. πῶς δῆτ' ἀφῆκας τῷ γέροντι τῷδε σύ;
 ΘΕ. κατοικτίσας, ὡς δέσποιθ', ὡς ἄλλην χθόνα
 δοκῶν ἀποίσειν, αὐτὸς ἐνθεν ἦν· ὁ δὲ
 κάκ' ἐς μέγιστ' ἔσωσεν. Εἰ γάρ οὗτος εἴη, 1180
 ὅν φησιν οὗτος, οὐθὶ δύσποτμος γεγώς.
 ΟΙ. ίοὺ ίού, τὰ πάντ' ἀν ἔξήκοι σαφῆ.
 ὦ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέψαιμι νῦν,
 ὅστις πέφασμαι φύς τ' ἀφ' ὄντος οὐ χρῆν, ξὺν οἵτινες τ'
 οὐ γρῆν δύμιλῶν, οὓς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανόν. 1185
 ΧΟ. στρ. α' ίώ γενεαὶ βροτῶν.
 ὡς ὑμᾶς οὐσα καὶ τὸ μη-
 δὲν ζώσας ἐναριθμῶ.
 τίς γάρ, τίς ἀνὴρ πλέον
 τᾶς εὐδαιμονίας φέρει
 ἢ τοσοῦτον ὅσον δοκεῖν
 καὶ δόξαντ' ἀποκλῖναι;
 τὸ σόν τοι παράδειγμ' ἔχων,
 τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σόν, ὃ
 τλῆμον Οἰδιπόδα, βροτῶν 1190
 οὐδένα μακαρίζω.
 ἀντιστρ. α' ὅστις καθ' ὑπερβολὴν
 τοξεύσας ἐκράτησας τοῦ

- πάντ' εὐδαίμονος ὄλβου,
 ὁ Ζεῦ, κατὰ μὲν φθίσας
 τὰν γαμψώνυχα παρθένον
 γρηγοριδόν, θανάτων δ' ἐμῷ
 γώρᾳ πύργος ἀνέστας.
 1200
 ἐξ οὗ καὶ βασιλεὺς καὶ
 ἐμὸς καὶ τὰ μέγιστα ἐτι-
 μάθης, ταῖς μεγάλαιςιν
 ἐν Θήβαιοιν ἀνάσσων.
- πτο. β'
 τανῦν δ' ἀκούειν τίς ἀθλιώτερος;
 τίς ἔταις ἀγρίαις, τίς ἐν πόνοις
 ἔργοιοικος ἀλλαγῇ βίου;
 ίώ κλεινὸν Οἰδίπου κάρα,
 ὃ μέγας λιμὴν αὔτὸς ἡρκεσεν
 παιδὶ καὶ πατοὶ θαλαμηπόλῳ πεσεῖν,
 πῶς ποτε, πῶς ποθ' αἱ πατρῷ-
 αἱ σ' ὄλοκες φέρειν, τάλας,
 σῆγ' ἐδυνάσθησαν ἐς τοσόνδε;
 ἀντιστρ. β'
 ἐφεῦρέ σ' ἄκονθ' ὁ πάνθ' ὄρῶν γρόνος,
 διεκάζει τὸν ἄγαμον γάμον πάλαι
 τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον.
 1215
 ίώ, Λατείον, ὁ τέκνον,
 εἴθε σ', εἴθε σε μήποτ' εἰδόμεν·
 δύροιμαι γάρ ὡς περίαλλ' ἵαγέων
 ἐκ στομάτων. Τὸ δ' ὄρθὸν εἰ-
 πεῖν, ἀνέπνευσά τ' ἐκ σέθεν
 καὶ κατεκοίμασα τούμὸν ὅμμα.
- 1220

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ὁ γῆς μέγιστα τῆσδ' ἀεὶ τιμώμενοι,
 οἵ δέργ' ἀκούσεθ', οἷα δ' εἰσόψεσθ', ὅσον δ'

- ἀρεῖσθε πένθος, εἴπερ ἐγγενῶς ἔτι 1225
 τῶν Λαβδακείων ἐντρέπεσθε δωμάτων.
 οἵμαι γάρ οὔτ' ἂν "Ιστρὸν οὔτε Φᾶσιν ἀν
 νίψαι καθαριῶ τήνδε τὴν στέγην, ὅσα
 κεύθει, τὰ δ' αὐτίκ' εἰς τὸ φῶς φανεῖ, κακὰ
 ἔκόντα κούκῳ ἀκοντα. Τῶν δὲ πημονῶν 1230
 μάλιστα λυποῦσ' αἱ φανῶσ' αὐθαίρετοι.
- ΧΟ. λείπει μὲν οὐδ' ἀ πρόσθεν ἥδειμεν τὸ μὴ οὐ
 βιρύστον' εἶναι· πρὸς δ' ἐκείνοισιν τί φήσι;
 ΕΞ. ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων εἴπειν τε καὶ 1235
 μαθεῖν, τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα.
- ΧΟ. ὡ δυστάλαινα, πρὸς τίνος ποτ' αἰτίας;
 ΕΞ. αὐτὴν πρὸς αὐτῆς. τῶν δὲ πραχθέντων τὰ μὲν 1240
 ἄλγειστ' ἀπεστιν· ἡ γάρ ὅψις οὐ πάρα·
 ὅμως δ', ὅσον γε κανὸν ἐμοὶ μνήμης ἔνι,
 πεύσῃ τὰ κείνης ἀθλίας παθήματα.
- ὅπως γάρ ὀργῇ χρωμένη παρῆλθ' ἔσω 1245
 θυρῶνος, ἵετ' εὐθὺν πρὸς τὰ νυμφικὰ
 λέγη, κόμην σπῶσ' ἀμφιεξίοις ἀκμαῖς.
 πύλας, δ', ὅπως εἰσῆλθ', ἐπιρράξας' ἔσω
 κάλει τὸν ἥδη Λάιον πάλαι νεκρόν,
 μνήμην παλαιῶν σπερμάτων ἔχουσ', ὑφ' ὅν 1250
 θάνοι μὲν αὐτός, τὴν δὲ τίκτουσαν λίποι
 τοῖς οἶσιν αὐτοῦ δύστεκνον παιδουργίαν.
 γοῦτο δ' εύνάς, ἔνθι δύστηνος διπλοῦς
 ἐξ ἀνδρὸς ἄνδρα καὶ τέκν' ἐκ τέκνων τέκοι. 1255
 χώπως μὲν ἐκ τῶνδ' οὐκέτ' οἴδ' ἀπόλλυται.
 βοῶν γάρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὑφ' οὖ
 οὐκ ἦν τὸ κείνης ἐκθεάσασθαι κακόν.
 ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον περιπολοῦντ' ἐλεύσσομεν.
 φοιτᾷ γάρ ἡμᾶς ἔγγος ἐξαιτῶν πορεῖν,

γυναικά τ' οὐ γυναικα, μητρώαν δ' ὅπου
κίγοι διπλῆν ἄρουραν οὖς τε καὶ τέχνων.

λυσσῶντι δ' αὐτῷ δαιμόνων δείκνυσί τις:
οὐδεὶς γάρ ἀνδρῶν, οἷς παρῆμεν ἐγγύθεν.

δεινὸν δ' ἀνδρας, ὡς ὑφηγητοῦ τινος

1260

πύλαις διπλαῖς ἐνήλατ', ἐκ δὲ πυθμένων
ἔκλινε κοῖλα κλῆθρα κάμπιπτει στέγη.

οὖς δὴ κρεμαστὴν τὴν γυναικί' ἐσείδομεν,
πλεκταῖς ἐώραις ἐμπεπλεγμένην. ὁ δέ,

ὅπως ὁρᾷ νιν, δεινὰ βρυχηθεὶς τάλας,

1265

γαλῆς κρεμαστὴν ἀρτάνην· ἐπεὶ δὲ γῆ
ἔκειτο τλήμων, δεινὰ δ' ἦν τάνθένδ' ὁρᾶν.

ἀποσπάσας γάρ εἰμάτων γυσγλάτους
περόνας ἀπ' αὐτῆς, αἴσιν ἔξεστέλλετο,

ἄρας ἔπαισεν ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων,
αὐδῶν τοιαῦθ', ὁθούνεκ' οὐκ ὄψοιντό νιν,

εὗθ' οἶς' ἔπαισγεν οὕθ' ὅποι' ἔδρα κακά,
ἀλλ' ἐν σκότῳ τὸ λοιπὸν οὓς μὲν οὐκ ἔδει

ὄψοινθ', οὓς δ' ἔχογζεν οὐ γνωσοίκτο.

τοιαῦτ' ἐψυμνῶν, πολλάκις τε κούχῃ ἔπαξ
ἥρασσ' ἔπαιρων βλέφαρα· φοίνιαι δ' ὅμοι

γλῆναι γένει' ἔτεγγον, οὐδ' ἀνίσσειν

φόνου μαδώσας σταγόνας, ἀλλ' ὅμοι μέλας
ὅμβρος γαλάζης αἵματοῦς ἐτέγγετο.

τάδ' ἐκ δυοῖν ἔρρωγεν, οὐ μόνου κάτα,
ἀλλ' ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ συμμιγῇ κακά.

ὁ πρὶν παλαιὸς δ' ὄλβος ἦν πάροιθε μὲν
ὄλβος δικαίως· νῦν δὲ τῆδε θήμέρα

στεναγμός, ἄτη, θάνατος, αἰσχύνη, κακῶν
ὅσ' ἔστι πάντων δνόματ', οὐδὲν ἔστ' ἀπόν.

νῦν δ' ἔσθ' ὁ τλήμων ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ;

1275

- ΕΞ. βοῇ διοίγειν κλῆθρα καὶ δηλοῦν τινα
τοῖς πᾶσι Καδμείοισι τὸν πατροκτόνον,
τὸν μητρός, αὐδῶν ἀνόσι' οὐδὲ ῥητά μοι,
ώς ἐκ χθονὸς ρίψων ἔχυτὸν οὐδ' ἔτι 1290
μενῶν δόμοις ἀράζος, ὡς ἡράσατο.
ῥώμης γε μέντοι καὶ προηγητοῦ τινος
δεῖται· τὸ γὰρ νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν.
δείξει δὲ καὶ σοι· κλῆθρα γὰρ πυλῶν τάδε
διοίγεται· θέαμα δ' εἰσόψει τάχα 1295
τοιοῦτον, οἶον καὶ στυγοῦντ' ἐποικτίσαι.
- ΧΟ. ὦ δεινὸν ἴδεῖν πάθος ἀνθρώποις,
ὦ δεινότατον πάντων, ὅσ' ἐγὼ
προσέκυρος ἥδη. τίς σ', ὦ τλῆμον,
προσέβη μανία; τίς ὁ πηδήσας 1300
μείζονα δαίμων τῶν μακίστων
πρὸς σῆ δυσδαίμονι μοίρα;
φεῦ φεῦ, δύσταν', ἀλλ' οὐδ' ἐσιδεῖν
δύναμαί σε, θέλων πόλλ' ἀνερέσθαι,
πολλὰ πυθέσθαι, πολλὰ δ' ἀθρῆσαι· 1305
τοίαν φρίκην παρέγεις μοι.
- ΟΙ. αἰσῇ αἰσῇ, φεῦ, φεῦ, δύστανος ἐγώ.
ποῦ γᾶς φέρομαι τλάμων; πᾶ μοι
φθογγὰ διαπεπόταται φοράδην;
ἴώ δαῖμον, ίν' ἐνήλω. 1310
- ΧΟ. ἐξ δεινὸν οὐδ' ἀκουστὸν οὐδ' ἐπόψιμον.
- ΟΙ. στρ. α' ίώ σκότου
νέφος, ἐμὸν ἀπότροπον, ἐπιπλόμενον ἄφατον,
ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον ὄν. οἴμοι, 1315
οἴμοι μάλ' αῦθις, οἶον εἰσέδυ μ' ἄμα
κέντρων τε τῶνδ' οἰστρημα καὶ μνήμη κακῶν.
- ΧΟ. καὶ θυῖμά γ' οὐδὲν ἐν τοσοῖσδε πήμασιν

- διπλᾶ σε πενθεῖν καὶ διπλᾶ φορεῖν κακά. 1320
- ΟΙ. ἀντ. α' ἡώ φίλος,
σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος ἔτι μόνιμος· ἔτι γὰρ
ὑπομένεις με τὸν τυφλὸν κηδεύων. φεῦ, φεῦ·
οὐ γάρ με λήθεις, ἀλλὰ γιγνώσκω σαφῶς,
καίπερ σκοτεινός, τὴν γε σὴν αὐδὴν δύμως. 1325
- ΧΟ. ὡς δεινὰ δράσας, πῶς ἔτλης τοιαῦτα σὰς
ὄψεις μαρᾶναι; τίς σ' ἐπῆρε δαιμόνων;
- ΟΙ. στρ. β' Ἀπόλλων τάδ' ἦν, Ἀπόλλων, φίλοι,
οὐ κακὰ τελῶν ἐμὰ τάδ' ἐμὰ πάθεα. 1330
- ἐπαισσε δ' αὐτόχειρ νιν οὔτις,
ἀλλ' ἐγὼ τλάμων.
τί γάρ ἔδει μ' ὄραν,
ὅτῳ γ' ὅρῶντι μηδὲν
ἥν ιδεῖν γλυκύ; 1335
- ΧΟ. ἥν ταῦθ' ὅπωσπερ καὶ σὺ φήσ.
ΟΙ. τί δῆτ' ἐμοὶ βλεπτόν, ἦ
στερκτὸν ἦ προσήγορον
ἔτ' ἔστ' ἀκούειν ἡδονῆ, φίλοι;
ἀπάγετ' ἐκτόπιον ὅτι τάχιστά με,
ἀπάγετ', ὡς φίλοι, τὸν μέγ' ὀλέθριον,
τὸν καταρράταν, ἔτι δὲ καὶ θεοῖς
ἐχθρότατον βροτῶν. 1340
- ΧΟ. δείλαιε τοῦ νοῦ τῆς τε συμφορῆς ἵσον,
ώς σ' ἥθελησα μηδ' ἀν γνῶναι ποτ' ἀν. 1345
- ΟΙ. ἀντ. β' ὅλοιθ' ὅστις ἥν,
ὅς ἀπ' ἀγρίας πέδας
νοιμάδος ἐπιποδίας
ἴλαβε μ' ἀπό τε φόνου
ἔρυτο κάνεσσεν,
οὐδὲν ἐξ χάριν πράσσων. 1350

- τότε γάρ ἀν θανών
οὐκ ἦν φίλοισιν
οὐδ' ἐμοὶ τοσένδ' ἄχος.
ΧΟ. θέλοντι κάμοὶ τοῦτ' ἀν ἦν.
ΟΙ. οὔκουν πατρός γ' ἀν φονεύς
ἥλθον, οὐδὲ νυμφίος
βριτοῖς ἐκλήθην
ῶν ἔφυν ἄπο.
νῦν δ' ἄθλιος μέν εἰμ',
ἀνοσίων δὲ παῖς,
όμογενής τ' ἀφ' ὅν
αὐτὸς ἔφυν τάλας.
εἰ δέ τι πρεσβύτερον
ἔφυ κακοῦ κακόν,
τοῦτ' ἔλαχ' Οἰδίπους.
- ΧΟ. οὐκ οἴδ' ὅπως σε φῶ βεβουλεῦσθαι καλῶς·
κρείσσων γάρ ἡσθα μηκέτ' ὅν ἢ ζῶν τυφλός.
ΟΙ. ως μὲν τάδ' οὐχ ὡδ' ἔστ' ἄριστ' εἰργασμένα,
μή μ' ἐκδίδασκε, μηδὲ συμβούλευ' ἔτι.
ἐγώ γάρ οὐκ οἴδ' ὅμμασιν ποίοις βλέπων
πατέρα ποτ' ἀν προσεῦδον εἰς "Αἰδου μολών,
οὐδ' αὖ τάλαιναν μητέρ' οἶν ἐμοὶ δυοῖν
ἔργ' ἔστι κρείσσον' ἀγχόνης εἰργασμένα.
ἀλλ' ἡ τέκνων δῆτ' ὅψις ἦν ἐφίμερος,
βλαστοῦσ' ὅπως ἔβλαστε, προσλεύσσειν ἐμοί;
οὐ δῆτα τοῖς γ' ἐμοῖσιν ὄφθαλμοῖς ποτε·
οὐδ' ἀστυ γ', οὐδὲ πύργος, οὐδὲ δαιμόνων
ἀγάλμαθ' ιερά, τῶν δὲ παντλήμων ἐγώ,
κάλλιστ' ἀνὴρ εἰς ἔν γε ταῖς Θήβαις τραφείς,
ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν, αὐτὸς ἐννέπων
ἀθεῖν ἀπαντας τὸν ἀσεβῆ, τὸν ἐκ θεῶν

φανέντ' ἄναγνον καὶ γένους τοῦ Λατίου.
 τοιάνδ' ἐγὼ κηλίδα μηγύσας ἐμὴν
 δρθιοῖς ἔμελλον ὅμμασιν τούτους ὁρᾶν; 1385
 ἥκιστα γ· ἀλλ' εἰ τῆς ἀκουούσης ἔτ' ἦν
 πηγῆς δι' ὄπων φραγμός, οὐκ ἀν ἐσχόμην
 τὸ μὴ ἀποκλῆσαι τούμπον ἀθλιον δέμας,
 ἵν' ἦν τυφλός τε καὶ κλύων μηδέν· τὸ γὰρ
 τὴν φροντίδ' ἔξω τῶν κακῶν οἰκεῖν γλυκύ. 1390
 ίώ Κιθαιρών, τί μ' ἐδέχου; τί μ' οὐ λαβὼν
 ἔκτεινας εὐθύς, ὡς ἔδειξα μήποτε
 ἐμαυτὸν ἀνθρώποισιν, ἔνθεν ἦν γεγώς;
 ὡς Πόλυνθε καὶ Κόρινθε καὶ τὰ πάτρια 1395
 λόγῳ παλαιὰ δώματα, οἷον ἄρα με
 κάλλος κακῶν ὑπουρον ἐξεθρέψατε·
 νῦν γὰρ κακός τ' ὅν κάκ κακῶν εὔρισκομαι.
 ὡς τρεῖς κέλευθοι καὶ κεκρυμμένη νάπη
 δρυμός τε καὶ στενωπὸς ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς,
 αἱ τούμπον αἴμα τῶν ἐμῶν χειρῶν ἄπο 1400
 ἐπίετε πατρός, ἄρα μου μέμνησθ' ἔτι,
 οἱ ἕργα δράσας ὑμίν, εἴτα δεῦρ' ίών
 ὅποι ἔπρασσον αὗθις; ὡς γάμοι, γάμοι,
 ἐφύσαθ' ἡμάς, καὶ φυτεύσαντες πάλιν
 ἀνεῖτε ταῦτὸν οπέρων, κάπεδείξατε 1405
 πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας, αἴμ' ἐμφύλιον,
 νύμφας, γυναικας, μητέρας τε, χώπόσα
 αἰσχιστ' ἐν ἀνθρώποισιν ἕργα γίγνεται.
 ὀλλ', οὐ γὰρ αὐδᾶν ἔσθ' ἢ μηδὲ δρᾶν καλόν,
 ὅπως τάχιστα, πρὸς θεῶν, ἔξω μέ που 1410
 καλύψατ' ἦ φονεύσατ' ἦ θαλάσσιον
 ἐκρίψατ' ἔνθι μήποτ' εἰσόψεσθ' ἔτι.
 ἵτ', ἀξιώσατ' ἀνδρὸς ἀθλίου θιγεῖν.

- πίθεσθε, μὴ δείσητε· τάχικὸν γάρ κακὰ
οὐδεὶς οἶός τε πλὴν ἐμοῦ φέρειν βροτῶν. 1415
- XO. ἀλλ’ ὅν ἐπαιτεῖς εἰς δέον πάρεσθι’ ὅδε
Κρέων τὸ πράσσειν καὶ τὸ βουλεύειν, ἐπεὶ
γάρ ας λέλειπται μοῦνος ἀντὶ σου φύλαξ.
- OI. οἴμοι, τί δῆτα λέξομεν πρὸς τόνδ’ ἔπος;
τίς μοι φανεῖται πίστις ἐνδικος; τὰ γάρ
πάρος πρὸς αὐτὸν πάντ’ ἐφεύρημαι κακός. 1420
- KP. οὕθ’ ὡς γελαστής, Οἰδίπους, ἐλήλυθα
οὕθ’ ὡς ὀνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν.
ἀλλ’ εἰ τὰ θυητῶν μὴ καταισχύνεσθι’ ἔτι
γένεθλα, τὴν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα 1425
αἰδεῖσθι’ ἄνακτος Ἡλίου, τοιόνδ’ ἄγος
ἀκάλυπτον οὔτω δεικνύναι, τὸ μήτε γῆ
μήτ’ ὅμβρος οἱρὸς μήτε φῶς προσδέξεται.
ἀλλ’ ὡς τάχιστ’ ἐς οἴκον ἐσκομίζετε·
τοῖς ἐν γένει γάρ ταγγενῆ μάλισθι’ ὁρᾶν 1430
μόνοις τ’ ἀκούειν εὔσεβῶς ἔχει κακά.
- OI. πρὸς θεῶν, ἐπείπερ ἐλπίδος μ’ ἀπέσπασας,
ἄριστος ἐλθών πρὸς κάκιστον ἄνδρ’ ἐμέ,
πιθοῦ τί μοι πρὸς σου γάρ, οὔδ’ ἐμοῦ, φράσω.
- KP. καὶ τοῦ με χρείας ὅδε λιπαρεῖς τυχεῖν; 1435
OI. βῆψόν με γῆς ἐκ τῆσδ’ ὅσον τάχισθι’ ὅπου
θυητῶν φανοῦμαι μηδενὸς προσῆγορος.
- KP. ἔδραστ’ ἂν, εὗ τοῦτ’ ἵσθι’ ἂν, εἰ μὴ τοῦ θεοῦ
πρώτιστ’ ἔχρηζον ἐκμαθεῖν, τί πρακτέον.
- OI. ἀλλ’ ή γ’ ἐκείνου πᾶσ’ ἐδηλώθη φάτις,
τὸν πατροφόντην, τὸν ἀσεβῆ μ’ ἀπολλύναι. 1440
KP. οὔτως ἐλέγθη ταῦθ’· ὅμως δ’ ἵν’ ἔσταμεν
χρείας, ἀμεινον ἐκμαθεῖν, τί δραστέον.
- OI. οὔτως ἂρ’ ἀνδρὸς ἀθλίου πεύσεθι’ ὑπερ;

- KP. καὶ γὰρ σὺ νῦν τὸν τῷ θεῷ πίστιν φέροις. 1445
- OI. καὶ σοί γ' ἐπισκήπτω τε καὶ προστρέψουμαι,
τῆς μὲν κατ' οἴκους αὐτὸς δὲν θέλεις τάφον
θου· καὶ γὰρ δρθῶς τῶν γε σῶν τελεῖς ὑπερ.
ἔμου δὲ μήποτ' ἀξιωθήτω τόδε
- πατρῶν ἀστυ ζῶντος οἰκητοῦ τυγχεῖν. 1450
- ἀλλ' ἔα με ναίειν ὅρεσιν, ἔνθα κλήζεται
ούμδος Κιθαιρῶν υὕτος, δὲν μήτηρ τέ μοι
πατέρο τ' ἐθέσθην ζῶντες κύριον τάφον,
ἴν' ἔξ ἐκείνων, οἵ μ' ἀπωλλύτην, θάνω.
- καίτοι τοσοῦτον γ' οἶδα, μήτε μ' ἀν νόσου
μήτ' ἄλλο πέρσαι μηδὲν οὐ γὰρ ἀν ποτε
θνήσκων ἐσώθην, μὴ πί τῷ δεινῷ κακῷ.
ἀλλ' ἡ μὲν ἡμῶν μοῖρ', ὅποιπερ εἰσ', ἵτω.
- παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέων,
προσθῆ μέριμναν ἀνδρες εἰσίν, ὥστε μή 1460
- σπάνιν ποτὲ σχεῖν, ἔνθ' ἀν ὄσι, τοῦ βίου.
ταῦν δ' ἀθλίαν οἰκτραῖν τε παρθένοιν ἐμαῖν,
αἰν' οὕποθ' ἡμὴ γωρίς ἐστάθη βιορᾶς
- τράπεζ' ἀνευ τοῦδ' ἀνδρός, ἀλλ' ὅσων ἐγὼ
ψυχούμε, πάντων τῶνδ' ἀεὶ μετειχέτην. 1465
- ταῦν μοι μέλεσθαι· καὶ μάλιστα μὲν γεροῖν
ψυχούσαι μ' ἔχασον κάποια λαύσασθαι κακά.
ἴθ' ὄντας,
- ἴθ', ᾁ γονῆ γενναῖε· χερσὶν τὰν θιγάν
δοκοῦμ' ἔχειν σφᾶς, ὥσπερ ἡνίκ' ἔβλεπον. 1470
- τί φημι;
- οὐ κλύω που, πρὸς θεῶν, τοῖν μοι φίλοιν
δακρυρροούντοιν, καὶ μ' ἐποικτίρας Κρέων
ἔπειμψέ μοι τὰ φίλτατ' ἐκγόνων ἐμῶν;
λέγω τι; 1475

- KP. λέγεις· ἐγὼ γάρ εἰμ' ὁ παρσύνας τάδε,
γνοὺς τὴν παροῦσαν τέρψιν, ἢ σ' εἶχεν πάλαι.
OI. ἀλλ' εὐτυχοίης, καὶ σε τῆσδε τῆς ὁδοῦ
δαίμων ἄμεινον ἢ μὲ φρουρήσας τύχοι.
- Ὥ τέκνα, ποῦ ποτ' ἔστε; δεῦρ' ἵτ', ἔλθετε
ώς τὰς ἀδελφὰς τάσδε τὰς ἐμὰς χέρας,
αἱ τοῦ φυτουργοῦ πατρὸς ὑμὶν ὥδ' ὄρᾶν
τὰ πρόσθιε λαμπρὰ προυξένησαν ὅμματα·
ὅς ὑμίν, ὃ τέκν', οὕθ' ὅρῶν οὕθ' ἴστορῶν
πατὴρ ἐφάνθην, ἔνθεν αὐτὸς ἤρθην.
καὶ σφῶν δακρύω, προσβλέπειν γάρ οὐ σθένω,
νοούμενος τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου,
οἶνον βιῶναι σφῶν πρὸς ἀνθρώπων χρεών.
ποίας γάρ ἀστῶν ἤξετ' εἰς ὅμιλίας,
ποίας δ' ἑορτάς, ἔνθεν οὐ κεκλαυμέναι
πρὸς οἶκον ἵξεσθ' ἀντὶ τῆς θεωρίας;
ἀλλ' ἡγίκ' ἂν δὴ πρὸς γάμων ἤκητ' ἀκμάς,
τίς οὗτος ἔσται, τίς παραρρίψει, τέκνα,
τοιαῦτ' ὄνειδη λαμβάνων, ἢ ταῖς ἐμκῆς
γοναῖσιν ἔσται σφῶν θ' ὅμοι δηλήματα;
τὶ γάρ κακῶν ἀπεστι: τὸν πατέρα πατὴρ
ὑμῶν ἔπεφνε, τὴν τεκοῦσαν ἤροσεν,
ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη, κακὸν τῶν ἵσων
ἐκτήσαθ', ὑμᾶς δῶν περ αὐτὸς ἐξέφυ.
τοιαῦτ' ὄνειδεῖσθε· κατὰ τίς γαμεῖ;
οὐκ ἔστιν οὐδείς, ὃ τέκν', ἀλλὰ δηλαδὴ
χέρσους φθαρῆναι κάγαμους ὑμᾶς χρεών.
ὦ παῖ Μενοικέως, ἀλλ' ἐπεὶ μόνος πατὴρ
ταύταιν λέλειψαι, νὼ γάρ, ὃ 'φυτεύσαμεν,
δλώλαμεν δύ' ὄντε, μή σφε δὴ περιίδης
πτωγὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένχες,

1480

1485

1490

1495

1500

1505

- μηδ' ἔξισώσης τάσδε τοῖς ἐμοῖς κακοῖς,
ἀλλ' οἰκτισόν σφας, ὥδε τηλικάσδ' ὁρῶν
πάντων ἐρήμους, πλὴν ὅσον τὸ σὸν μέρος.
ξύννευσον, ὡς γενναῖε, σῇ ψαύσας χερί. 1510
σφῶν δ', ὡς τέκν', εἰ μὲν εἰχέτην ἥδη φρένας,
πόλλ' ἂν παρήνουν· νῦν δὲ τοῦτ' εὔχῃ 'στ' ἐμοί,
οὐ καιρὸς ἐξ ζῆν, τοῦ βίου δὲ λώρονος
ὑμᾶς κυρῆσαι τοῦ φυτεύσαντος πατρός.
- KP. ἀλις ἵν' ἔξήκεις δακρύων ἀλλ' ἵθι στέγης ἔσω. 1515
OI. πειστέον, κεὶ μηδὲν ἥδυ.
KP. πάντα γάρ καιρῷ καλά.
OI. οἶσθ' ἐφ' οἷς οὖν εἴμι;
KP. λέξεις, καὶ τότ' εἰσομαι κλύων.
OI. γῆς μ' ὅπως πέμψεις ἀποικον.
KP. τοῦ θεοῦ μ' αἰτεῖς δόσιν.
OI. ἀλλὰ θεοῖς γ' ἔχθιστος ἥκω.
KP. τοιγαροῦν τεύξῃ τάχα.
OI. φῆς τάδ' οὖν;
KP. οὐ μὴ φρονῶ γάρ, οὐ φιλῶ λέγειν μάτην. 1520
OI. ἀπαγέ νῦν μ' ἐντεῦθεν ἥδη.
KP. στεῖχε νῦν, τέκνων δ' ἀφοῦ.
OI. μηδαμῶς ταύτας γ' ἔλη μου.
KP. πάντα μὴ βούλου κρατεῖν·
καὶ γάρ ἀκράτησας, οὐ σοι τῷ βίῳ ξυνέσπετο.
ΧΟ. ὡς πάτρας Θήβης ἔνοικοι, λεύσσετ' Οἰδίπους ὅδε, 1525
ὅς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἤδει καὶ κράτιστος ἦν ἀνήρ,
οὐ τίς οὐ ζήλω πολιτῶν ταῖς τύχαις ἐπέβλεπεν,
εἰς ὅσον κλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς ἐλήλυθεν.
ώστε θυητὸν ὄντ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἰδεῖν
ἥμέραν ἐπισκοποῦντα μηδέν' ὀλβίζειν, πρὶν ἂν
τέρμα τοῦ βίου περάσῃ μηδὲν ἀλγεινὸν παθόν. 1530

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1-150)
α') 1-13

Λεξιλογικές. **-νέα τροφή** = νέα θρέμματα, νέα γενιά (τέθηκε τό αφηρημ. τροφή ἀντί τού συγχεκοῦμ.). **πάλαι-νέα,** ἀντίθεση ἡ ο. **νέα** δέ σημαίνει νέας ἡλικίας, ἀλλά νέα ἐποχή κατ' ἀντίθεση πρός τήν πάλαιά τοῦ Κάδμου. **θοάζω** ἀπό φίζα **θε-** τὸν **τίθημι**, συγγενές πρός τό **θάσσω** = κάθομαι · ὑπάρχει καί ἄλλο **θοάζω** συγγενές πρός τό **θέω**, **θοός** καί σημ. κινούμαι γοήγορα. **ἔδρα**, ἡ πράξη τοῦ **θοάζω** = κάθομαι, **τίνας ποθ'** **ἔδρας...** **θοάζετε** εἶναι σύμπτυξη δύο προτάσεων, δηλ. **τίνες εἰσὶν αἱδεῖς αἱ ἔδραι, ἃς θοάζετε;** τό **μοι** εἶναι δοτ. ἡθική. **ικτήριος** = ίκετευτικός. **ἐκστέφω** = περικοσμῶ μέ στέφανο · ἐδῶ **ικτηρίοις κλάδοισιν ἔξεστεμμένοι** = κρατώντας (έχοντας, μέ) ίκετευτικούς κλάδους στεφανωμένους (μέ νήματα ἐσίον). **παιάν** ἀρχικά ἦταν ἄσμα πού φαλλόταν πρός τιμή τοῦ Ἀπόλλωνα · ἐπειτα ἦταν ἐπινίκιο ἄσμα πού φαλλόταν καί πρός ἄλλους θεούς. **γέμει** ἐφημνεύεται ως πρός τό **θυμιαμάτων** = εἶναι πλήρης, ως πρός τό **παιάνων καί στεναγμάτων** κατά ζεῦγμα = ἀντηχεῖ. **όμοιος μέν, ὁμοῦ δὲ σχῆμα ἀναφορᾶς.** **ἄγω** = ἀ **ἔγω** = τούτον ἐγώ τήν αἰτία. **δικαιῶ** = κρίνω δρθό (σωστό). **πάσι καλούμενος** τέθηκε πρός μετριασμό τῆς περιαντολογίας. **γεραιεί** = πρεσβύτη (ἐνν. τόν ιερέα τοῦ Δία). **πρέπων ἔφυς** ἀντί τῆς ἀπροσ. συντάξ. **πρέπον σοὶ ἔφυ** = ἀπό τή φύση σου εἶσαι ἀριμόδιος. **πρὸ τώνδες** = στό δόνομα αὐτῶν ἐδῶ. **τίνι τρόπῳ** = πός διαπείμενοι, γιά ποιο λόγο. **στέργω** = ἐπιθυμῶ, ποθῶ. **δείσαντες ἢ στέρξαντες** αἰτιολ. μετχ. **προσαρκῶ** = προσφέρω δοήθεια. **δυσάλγητος** = ἀναίσθητος. **κατοικτίρων** ὑποθ. μετχ. **μὴ οὐ** θέτονται καί τά δύο ἀρνητικά μόρια, ὅταν προηγείται ἀρνητική κύρια πρόταση (ἐδῶ ποὺ ὑπάρχει ἡ ἀρνητη;). **κατοικτίρω** = αἰσθάνομαι μεγάλο οίκτο ἡ συμπάθεια μέ κύπη μαζί. **ἔδρα** = ίκεσία.

Πραγματικές.–Οιδίπους Ἀπό τό **οιδάω**, οιδέω καὶ ποὺς καὶ σημαίνει φυσικόποδης. Τό δράμα πιθανός ἀπό τό Σοφοκλῆ ὄνομά στηρικε **Οιδίπους** καὶ ἡ προσθήκη τοῦ ἐπιθέτου **τύραννος** τέθηκε ἀπό μεταγενεστέρους, ἀπό τή μάτι πρός ἀντιδιαστολή ἀπό τόν **Οιδίποδα** ἐπὶ **Κολωνῷ**, ἀπό τήν ἄλλη πρός δήλωση διτι πρόσκειται γιά ἔνα ξένο δράμα. **Τέκνα** Ὁ Οἰδίποδας δηγῆκε ἀπό τή μεσαία πύλη τῶν ἀνακτόδων καὶ προσφένει τούς ἵζετες, ἀποκαλύπτας τους τέκνα, γιατί θεωροῦσαν τόν ἡγεμόνα πατέρα δίων τῶν ἐπηρόδων του. **τροφη** = θρεύματα. Πολλές φορές οἱ λαοί καλούνται τέκνα τοῦ ἰδυτῆ τῆς πόλεως, δπως οἱ Ἀθηναῖοι λέγοντας **Κεκροπίδες**, Θησείδες κτλ. **Κάδμου** Αὐτός ἦταν γιός τοῦ Ἀγήνορα, βασιλιὰ τῆς Φοινίκης· ἤτωντας νά δρεῖ τήν ἀδελφή του Εὐρώπη, πού τήν ἀρπάξει ὁ Δίας, ἔφτασε στίς Θῆβες· ἐπειδή δέν τή δρῆκε, δέν ἐπανῆθε στήν πατρίδα του, ἄλλά ἔκπισε στίς Θῆβες τήν Καδμεία, τήν ἀρχόπολή τους. **ἴκτηρίοις κλάδοισιν ἔξεστεμμένοι** Οἱ ἵζετες κρατοῦσαν κλάδους δάφνης ἢ ἐλιάς, στεφανωμένους μέ λευκά νήματα ἐρίου, πού τούς κατέθεταν ἐπάνω στούς δωματίους καὶ τούς ἔανάταιραν μόλις τελείωνταν τή δέηση τους. **παιάνων, θυμιαμάτων καὶ στεναγμάτων** Οἱ ἀρχαῖοι, καθώς κι ἐμεῖς σήμερα, ἔκαναν δεήσεις· ἐπίσης ἔκαιαν θυμιάματα στούς δωματίους, δπως ἐμεῖς καίμε στίς ἐκκλησίες λιθάνι κτλ. **κλεινός** Ὄνομαζόταν ἔνδοξος, γιατί είλε χέσει τό αντιγμα τής Σφίγγας καὶ ἀπάλλαξε ἀπό αὐτή τήν πόλη. **δυσάλγητος** κτλ. Ποιά συναισθήματα τοῦ Οἰδίποδα διακρίνουμε σέ αὐτούς τούς στίχους;

6') 14 – 57

Λεξιλογικές.–κρατύνω καὶ κρατῶ τίνος = ἔχονταιάζω, είμαι ἄρχοντας κάποιου, **προσῆμαι** = κάθομαι κοντά, **ἡλίκοι προσῆμεθα πλάζει**, ἐρωτ., πρότ., **ἡμᾶς** κατά πρόδηλψη, **οἱ μέν, οἱ δέ** ἐπεξηγεῖ τό **ἡλίκοι πέτομαι** = πετῶ, διαδίζω γοῆρος (μεταφορά ἀπό τούς νεοσσούς), **ἥθεοι λέγονταν οἱ ἄγαμοι νεανίες**, **σποδὸς** = τέφρα (μαντική ἐστία), **σαλεύω** = κλινδωνίζομαι, ταράζομαι (δπως ἡ θάλασσα ἀπό τούρματι), **ἀνακουφίζω** = ἀναστριώνω, συντάσσομαι μέ γεν. ἀφαιρ., ὡς χρωσιμού σημαντικό, **φοίνιος (φόνος)** = θανατηφόρος, **φθίνω** = μαραίνομαι, καταστρέφομαι, **κάλυξ** = περικάρπιο, πού χρησιμοποιεῖται μόνο γιά ἀνθη καὶ καρπούς, **ἔγκαρπος** = καρποφόρος (έννοει

έδω τά μεστά ἀπό κόκκους στάχνα). **ἄγέλη θουνόμοις** = ἄγέλη (κοπάδι) βοδιών στή δισκή, ἐνώ **θούνομοις**= αὐτός πού βόσκεται ἀπό τά βόδια. **τόκος** = τοκετός. **ἄγονος** ἐπίθ. πού ἐδω δηλώνει τή συνέπεια = ἔκεινος πού φέρνει στή ζωή τέκνα πού δέν είναι διώσιμα, ἀλλά θηησιγενή. **ἐν δὲ σκῆψας τμῆση· ἐνσκήπτω** λέγεται ιδίως γιά κερανό. **ἔλαύνω** = μαστίζω, πλήρω. **πλουτίζεται** ἀντίθεση πρός τό **κενοῦται** καὶ λέγεται κατά παιδιά πρός τόν Πλούτωνα, θεό τού "Αδην". **νῦν** = δηθεν. **ἔφεστιος** = ίδιος (κοντά στήν ἑστία). **συμφοραι βίοις** = οί συνηθισμένες περιπέτειες τής ζωῆς. **συναλλαγαι** = σχέσεις. **συναλλαγαι δαιμόνων** = οί διντυχίες πού στέλνονται ἐπίτηδες ἀπό τούς θεούς, οί θεομηνίες. ή συντακτ. σειρά τῶν κ. είναι: **ἔγω καὶ οίδε παιδες ἐζόμεσθ' ἔφεστιοι, οὐ κρίνοντες μέν σε ισούμενον θεοῖς, πρώτον δὲ κρίνοντες ἀνδρῶν.** **ἔκλύω** = ἀπάλλασσω, ἵξενθερόνων συντάσσω, ώς στερητικό μέ διπλή αἰτιατική. **ὅς ἔξελυσας ἀναφ. αἴτιοι.** πρότ. πού αἴτιοι.ογει τό **ἐζόμεσθ'** ἔφεστιοι, μολών (θλώσκω) = ἔλθων (μετχ. ἐναντιωματ.) **ἀοιδός** ἔτοι ἀποκάλείται ή Σφύρα, γιατί τό αινιγμά τής ήταν ἔμμετρο. **δασμός** είναι τά θύματα πού καταβροχθέζονται. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ἔξοιδα** = γνωρίζω ἀρχιθῶς. **ἐκδιδάσκομαι** = διδάσκομαι ἀρχιθῶς καὶ οί δέν μετχ. **ἔξειδώς** καὶ **ἐκδιδαχθείς** είναι ἐναντιωματήν προτηθελε νά σημάνει ὅτι δέν ἔμαθε ἀπό τούς Θηραίους τή λύση τού αινιγματος, μέ τή δεύτερη ὅτι δέ φροντισε ὅτιος νά διαφωτιστεί μέ τήν προσωπική ἀναζήτηση πληροφοριῶν, ἀλλά ὅτι ή ἔρμηνεία τού αινιγματος ήταν στιγμιαία ἔμπνευσή του. **προσθήκη** = συνδρομή, συμβούλη. **λέγει νομίζει τε προσωπ.** σύντ. ἀντί ἀπρόσωπης. **όρθω** = ἀνορθώνω, σώζω. **νῦν τε σχετικά μέ τό προηγούμενο πάλαι.** **πάσιν** δοτ. τής κρίσεως. **Οιδίπου κάρα** περίφραση γιά δίήλωση ἀγάπης ή τιμῆς. **πρόστροπος** (προστρέπω) = ίκέτης γονυκλινής, γονατιστός. **ἀλκή** = μέσο γι' ἀπόκρουση τού κακού. **φήμη (φημὶ)** = μαντεία. **ἀκούσας** ἐνν. τό **οίσθα.** **Ξυμφορὰ** (ὅχι γιά κακή σημιασία) = ἀπόδαση, ἔκδαση. **ζώσας** = αἵτες πού εύδοκιμούν, ἐπιτυχεῖς (μετχ. κατηγορημ.). **ἔμπειρος** αὐτός πού ἔχει δοκιμαστεί ἀπό τήν πείρα, δι συνετός. **εὐλαβούμει** = φροντίζω, προνοώ. **ώς** αἴτιοι.. **τής πάρος προθυμίας**(γεν. αἴτ.) = γιά τήν προηγούμενη καλή σου πρόθεση, ζῆσο.. ηθελε μάλιστα νά προσθέσει: **είτα δὲ φέξουσιν ως ὀλετῆρα,** ἀλλά ἀπέφυγε τούτο ἀπό σεβασμό. **μηδαμώς μεμνώμεθα** (ρ. **μέμνηματι**) = ἀς μήν ἔχουμε καθόλου τέτοια ἀνάμνηση τής

δασιλείας σου. **στάντες ἐς ὄρθὸν** = διαστήματα που διατηρούνται στην ορθή θέση. **πεσόντες ύστερον** = διαστήματα που διατηρούνται στην άνωθεν θέση. **πρότερον** στό **στάντες**: ποιού είδους μετοχές είναι και οι δύο; **ὅρνις** = πτηνό (δηλα **οἰωνός**). **τύχη** μέση λέξη (ἐδῶ) = εύτυχια. **ἴσος** = δημοιος. **καὶ—καὶ** δημοιωματ., ή σύνταξη: **ῶσπερ γὰρ τὴν τότε τύχην ὅρνιθι αἰσιώ παρέσχες ἡμῖν, αὐτῶς καὶ νῦν ίσος γενοῦ εἴπερ ἄρξεις** = ἂν θέλεις και στό μέλλον νά ἀρχεις. **κενῆς** (ἐνν. **ἀνδρῶν**). **πύργος, ναῦς** περιλαβαίνει τή χερσάια και θαλάσσια δύναμη. **μὴ ξυνοικούντων** επεξ. κατά πλεονασμό του **ἐρῆμος**. **ώς ούδεν ἔστιν...** γνωμικό.

Πραγματικές.—θωμοῖσι τοῖς σοῖς Ἐννοεῖ τό διωμό τοῦ Ἀπόλλωνα, ισως και τῆς Ἀρτέμιδας και τῆς Ηαλίαδας, πού διστονταν μεροστά στά ἀνάκτορα τοῦ Οιδίποδα. **ἀγοραῖσι** Στίς Θῆρες ἐπήρχαν δέο ἀγορές, δπου διστονταν διάφοροι ναοί και θεμοί και ιδιαίτερως λατρευόταν και ἡ Ἀθηνᾶ, για τήν δύοια ἐπήρχαν δέο ναοί ἀναφέοει μάλιστα τήν Παλλάδα Ἀθηνᾶ, γιατί τό δράμα παιζόταν μπροστά σέ Ἀθηναίους. **Ισημηνός** Ποταμός κοντά στίς Θῆρες. **σποδῷ** Όνομα στηρικες ἔτοι, ἐπειδή ή τέφρα από τά θύματα ἀνυψωνόταν λέγο λέγο και χρησιμοποιόταν ως δωμάτιο. **σαλεύει...κ' ἀνακουφίσαι κάρα** κτλ. Τή θεομηνία ἐπεκτάθηκε σέ διεξ τίς ἐκδηλώσεις τής ζωῆς, δηλαδή στήν ἀφορία τής γῆς και στή στειρότητα τῶν γυναικῶν και τῶν ζώων. **δῶμα Καδμείον** Όλόκληρη ή πόλη τῶν Θηβῶν παριστάνεται στό πνεῦμα τοῦ ποιητή σάν ἓνα δῶμα. **μέλας Ἄδης** Ο Ἄδης ιέγεται **μέλας** η ἀπό τό σκότος πού ἐπιχρατεῖ στό δασύλειό του ή γιατί φέρνει στόν ἀνθρωπο τό πένθος, τά πένθη είναι μέλανα (μαῦρα). **στεναγμοῖς καὶ γύοις** Οι ψυχές πού ἀπέρχονται στόν "Ἄδη θρηνοῦν γιά τή μοίρα τους. **ὅρνιθι αἰσιώ** Ή **οἰωνοσκοπία** ή **ὅρνεοσκοπία** ἦταν ή παρατήρηση πού γινόταν κατά τό πέταγμα, τό λάλημα και τίς διάλεξ κινήσεις τῶν πτηνῶν. Γι' αὐτό τό λόγο και κάθε μαντεία και οιωνό ἀποκαλούσαν **ὅρνιν**, δηλας λέγεται ἐδῶ.

γ') 58 – 86

Λεξιλογικές.—οἰκτρὸς = ἀξιος οίκτου. **γνωτὰ κούκ** ἄγνωτα ή ἴδια ἔννοια ἐκφέρεται θετικά και ἀρνητικά · πρέπει νά θεωρηθεῖ ώς σύστοιχο ἀντικείμενο τοῦ **ἱμείροντες**. **ἱμείρω** = ἐπιθυμῶ. **νοσώ** = πάσχω, ὑποφέρω (ό ποιητής ἀφήνει νά νοηθεῖ και ή ἄλλη σημασία γιά τόν

Οιδίποδα, πάσχω ἀτό ήθικό μόλυνσμα). **οὐκ ἔστιν ὄστις** = κανένας. **νοσούντες** μετά τή μετοχή αὐτῆ, πού είναι ἐναντιωματική, ἔποεπε νά τεθεῖ: **οὐ νοσεῖτε ἐξ Ἰσου ως ἐγώ**, η ή μετχ. **νοσούντες** ἔποεπε νά τεθεῖ κατά γεν. δηλ. **καὶ ἡμῶν νοσούντων οὐκ ἔστιν ὄστις ἐξ Ἰσου νοσεῖ, ως ἐγώ.** **Καθ' αὐτὸν** = χωριστά στόν ἑαυτό του (ή **κατὰ σημ.** μερισμό). **πόλιν κάμε καὶ σὲ σημ.** τήν αἰτία. **ὕπνῳ εύδοντα** (πλεον.) = πού κοιμᾶται δαθιά, δηλ.. πού ἀδρανεῖ. **δόδος** = μέθοδος, σχέδιο. **ὁ πλάνος** = ή πλάνη· ἀπό αὐτό ἔξαρτ. ή γεν. **φροντίδος** = σκέψεως. **ἥν καθ' Ἐλέξῃ πρός τό κατηγορ.** **ἴασιν**, ἀντί **ὅ·** ὁμοίως **ταύτην** ἀντί **τούτο.** **γάρ** ἐπεξηγημ. **γαμβρὸς** = γυναικάδελφος. **Πυθικά, πύθοιτο**, παρήχηση. **ὅ, τι ρύσαίμην** πλάγια ἐρώτηση. **ρύομαι** = σώζω. **Ξυμμετροῦμαι** = μετρῷ συγκριτικά. **ἡμαρ** = ἡμέρα. **ἡμαρ ἥδη** = ἡμαρ τόδε = αὐτή ἐδὼ ή ἡμέρα, δλόκληρος δηλ.. δ χρόνος ἀπό τήν ἀναχώρησή του ως τή σημερινή ἡμέρα. **χρόνῳ** = πρός τόν ἀπαυτούμενο γιά τό ταξίδι του. **λυπεῖ** δραχυλογία· ἀντί τοῦ: **μὲ λυπεῖ** (ύποκ. δ Κρέων), ὥστε ἐρωτώ, τί κάνει. **πλείω** (χρόνον) **τοῦ εἰκότος**=τοῦ πρέποντος. **καθήκων**= ἀναγκαῖος. **τηνικαῦτα** = τότε. **κακός, μὴ δρῶν** κτλ.. ποιοῦ εἴδους ὑποθετικός λόγος είναι; τό ὑπερδατό σχῆμα καθώς καί ή ἐπισώρευση συνώνυμων φράσεων ποιά ψυχική κατάσταση τοῦ Οιδίποδα δηλ.ώνουν; **εἰς καλὸν** (φράση πού προσδιορίζει μηχανικῶς τό **είπας**) = σέ καλή ὥρα, στήν κατάλληλη στιγμή. **οἰδε·** είναι τά παιδιά. πρός τά ἀριστερά τῶν ἵκετῶν, τά δόποια πρώτα, ἔνεκα τῆς θέσεώς τους, είδαν νά ἔρχεται ἀπό τήν ἀριστερή πάροδο δ Κρέων καί τόν ἔδειξαν μέ κάποια γειρονομία, ἀφού ἀλλωστε ἀντά ἤταν δξυδεροκέστερα, ἐνδ δ ιερέας πρόσεχε στόν Οιδίποδα πού μιλοῦσε. **προστείχω** = προσέρχομαι. **εἰ γάρ** = ιμακάρι. **σωτῆρι** = σωτείρᾳ. **ῶσπερ** ἐνν. **θαίνει.** **λαμπρὸς** = φαδρός, γελαστός. **εἰκάσαι** ἀπολύτως τό ἀπαρέμφατο, μερικές φορές ὅμως παίρνει τό: **ώς ἔστιν (εἰκάσαι)** = ὅπως μπορεῖ κανείς νά συμπεράνει. **μὲν** τουλάχιστον. **ἥδυς** ἔχει ἐνεργ. σημ. = πού κάνει χαρά, ἀλλά σημ. καί δ χαρούμενος, δπως ἐδὼ. **ἥδυς** (ἐνν. **θαίνει**). **ἔρπω** = ἔρχομαι. **πολυστεφῆς** = μέ πολλά στέφανα κοσμημένος· δέχεται ἀντικείμενο κατά γεν. ως πλήσμανής σημαντικό. **πάγκαρπος** = πολύκαρπος. **οὐ γάρ ἀν είρπε·** ἀπόδ. τῆς ἐννοούμ. ὑποθέσεως: **εἰ μὴ ἔθαινεν ἥδυς.** **τάχα** = γρήγορα. **εἰσόμεθα** (ρ. **οίδα**). **Ξύμμετρος** = δρίσκεται σέ σύμμετρη (ἀνάλογη) ἀπόσταση. **κλύω** = ἀκούω. **κήδευμα** = ἀφαιρ. ἀντί συγκεκρ. = κηδεστής, γυναικάδελφος.

Πραγματικές.-πολυστεφής "Οσοι ἔκεραν αἴσιους χρησιμούς ἀπό τούς Δελφούς ἐπανέρχονταν στεφανωμένοι μέ δάφνη, ή ὅποια ἦταν ἵερο φυτό τοῦ Ἀπόλλωνα. **παγκάρπου δάφνης** Δέν ἐννοεῖται ἡ πικροδάφνη, ἀλλά η δάφνη πού ὄνομάζεται δάμα (βάγια). **ἀναξ, ἔμον κήδευμα...** Πολλές προσφωνήσεις πού δημόνουν τίνι ἔξαιρετική συγκίνηση αὐτοῦ πού προσφωνεῖ. **ἀναξ**" Ανακτες καλούσαν δχι μόνο τούς οισιάτες, ἀλλά καὶ τοὺς ἐπιόμπους καὶ ἐγένεται πολύτες.

δ') 87-131

Λεξιλογικές.-έσθλος = αἴσιος. **δύσφορος** = δύσκολος, πολύμοχθος. **κατ' ὄρθον ἔξερχομαι** = κατορθώνομαι, παίρνω εύτυχή ἐκδασι. **καὶ ἐπιδοτ.** = καὶ αὐτά τὰ δέσφορα. **πάντας** = καθ' δλα, ἀπό δλες τίς ἀπόψεις. **ἄν εύτυχεν ἀπόδ.** τῆς ὑποθέσ. **εἰ τύχοι.** **ἔπος** = ὁ χρησιμός. Θρασύς είμι = ἔχω θάρρος. **προδείσας είμι** = (ποίνι ἀκούσω τό χρησιμό), περιφραστ. παρακείμ. = ἔχω φοβηθεῖ, ποίνι μάθω τό χρησιμό. **χρήζω** = ἐπιθυμῶ. **εἴτε καὶ στείχειν ἔσω** ἐνν. **εἴτε χρήζεις στείχειν ἔσω,** ἐτοιμός είμι καὶ στείχειν ἔσω. **αὐδάω-ώ** = λέγω. **τάνδε** ἐνν. ἢ **περί.** **πλέον** (κατηγορ. τοῦ **πένθος**). **λέγοιμι ἄν** = μπορῶ νά είπω, θά είπω (ή εὐκτική μέ τό **ἄν** είναι πολλές φορές ή πιοτέρη ἔκφραση ἀντί μηδένατα). **ἄνωγα** = προτότερω. **ἔμφανώς** = σαφῶς. **ἐλαύνω** = ἀπομακρύνω. **ώς τεθραρμένον** = γιατί ἔχει τραφεῖ καὶ αὔξηθει. **ἀνήκεστον** (**ἀ-** στερητ. καὶ **ὅ**, **ἀκέομαι** = θεραπεύομαι) κατηγορ. κατά πρόληψη = **ώστε ἀνήκεστον** (= ἀθεραπεύτον) **γενέσθαι.** **καθαρμός** = ἔξαγνισμός. **ποίω καθαρμώ** ἐνν. **ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν.** **ξυμφορὰ** = δυστυχία, τό μίασμα. **ὁ τρόπος** = ή φύση, τό είδος. **ἀνδρηλατώ** = (**ἀνδρα - ἐλαύνω**) = ἐνδιώσω ἀντρα. **λύω φόνον** = ἐπανορθώνω, πληρώνω καὶ κατ' ἀκολουθία ἔξαγνίζω· πρέπει νά νοηθεῖ μπροστά ἀπό τίς μετοχές ἡ φράση: **ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν.** **χειμάζω** = καταράγχω μέ θύελλα καὶ ἐπειτα ἀπλῶς κατατρύχω. **τόδ' αίμα** ἐνν. ἐκεῖνο πού νοεῖται ἀπό τό θεό. **ώς χειμάζον** αἰτιατ. ἀπόλ., (αἰτιολ.), **ώς ὑποκειμενικ.** (ἐνν. κατά τό χρησιμό τοῦ Ἀπόλλωνα). **ποίου γάρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;** δραγμήσατο ἀντί τοῦ: **ποίου γάρ ἀνδρός ἐστιν ἥδε η τύχη,** ήν μηνύει (ό Ἀπόλλων); **μηνύω** = δημόνω, κατεργάζομ. **ἀπευθύνω** = κυβερνῶ. **ἔξοιδ' ἀκούων** = γνωρίζω ἀκουοντά (δέν τέθηκε **ἀκούσας**, γιατί ἐννοεῖ τό κατ' ἐπανάληψη **ἀκούειν** μέχρι τέρας ακοιδώς). **ἐπιστέλλω** = παραγγέλνω. **αὐτοέντης** =

έκεινος πού κάνει κάτι μέ τό χέρι του τό ίδιο, ὁ αὐτουργός· τοῦτο προσδιορίζεται πλεοναστικά ἀπό τό: **χειρί.** **τινάς** ἀορίστως = ὅποι-οιδήποτε καί ἄν είναι. **τιμωρεῖν** ισοδύναμο μέ τό **τιμωρεῖσθαι.** **δυστέ-κμαρτος** = δυσεύρετος· μεταφορά ἀπό τούς σκύλους πού ἀναζητούν τά ἴχνη. **τόδ'** **ἴχνος** = αὐτό πού ὑποδεικνύεται από τό θεό. ἀλλά δέν καθορίζεται· τό **τόδε** ἀναφέρε. στό **ἴχνος** ἀντί νά ἀναφέρεται στό **τῆς αἰτίας.** **αἰτία** = ἀιμάτημα. ἔγκλημα. **ἔφασκε** ἐνν. **εύρεθήσεσθαι.** **Ζητούμενον** ποιά σημασία ἔχει τό **Ζητῶ** καί τί διαφέρει ἀπό τό **αἰτῶ**; (πρόδ.. τό τοῦ Εὐαγγελίου: **Ζητεῖτε καὶ εύρηστε, αἰτεῖτε καὶ δοθήσεται ὑμῖν.**). **ἀλωτὸς** = αὐτός πού γίνεται νά δρεθεῖ. **συμπίπτω φόνῳ** = πέφτω θύμα φόνου· ποιά ἔννοια ἔχει δίστορικός ἐνεστώτας, δόποιος ἀπαντά συχνά καί στούς τραγικούς; **θεωρὸς** (**θεὸς - ὄρῳ**) = αὐτός πού πορεύεται πρός θεούς γιά χοησμό ἢ γιά νά προσφέρει ἀνάθημα ἢ γιά νά παραδρεθεῖ σέ ἀγῶνες· ἐδῶ σημ. τό α'· ὅταν παράγεται ἀπό τό **θεῶμαι**, σημαίνει θεατής. **ἔφασκεν** δί Λάιος (ὅταν ἀναχωροῦνσε). **ἀπεστάλη** (ἐνν. σῶος καί ὑγιῆς) = ἀπῆλθε. **συμπράκτωρ ὁδοῦ** = συνόδοιπόρος, ἀκόλουθος. **κατεῖδ'** = **κατεῖδεν** = εἰδε ἀκριβῶς. **ὅτου** = ἀπό τόν δόποιο. **ἐκμανθάνω** = μαθάνω καλλά, παίγνω ἀκριβεῖς πληροφορίες. **ἔχρησατο** χοησμοποίησε ἀδριστο. γιατί ἀναφέρεται στήν ἐποχή τοῦ φόνου. **γάρ** αἰτιολ. τή φράση: **οὐδεὶς συμπράκτωρ κατεῖδε τι**, αὐτό ἀκριβῶς πού ὑποδιήλωσε μέ ἀνάνευση τής κεφαλῆς του. **είς τις** ἀορίστως καί μέ κάπτοια περιφρόνηση μῆλησε δί Κρέων γιά αὐτόν πού ἔκεψε, γιά νά μή δώσει σημασία δί Οἰδίποδας, ἀκριβῶς αὐτό πού ἀπαιτοῦσε ἢ πορεία τοῦ δράματος· ἢ σειρά τῶν λέξεων: **ὅς φυγὼν φόβῳ οὐδὲν εἶχεν εἰδὼς φράσαι, ὡν εἰδε, πλὴν ἐν. εἰδὼς** = συνειδητῶς, σαφῶς. **ἔχω** = μπορώ. **τὸ ποίον;** ἀναφέρε. στό **πλὴν** καί σημ. ποιό ἄραγε είναι τοῦτο: **ἐν γάρ εξεύροι ἄν** (τό **ἐν** προσωποποιεῖται) = γιατί ἔνα μπορεῖ νά διηγήσει. **συντυγχάνω** = συναντῶ. **νιν** είναι κάθε γένους, ἀντίστοιχο πρός τό **μιν** τῶν πεζῶν. **σὺν πλήθει χερῶν** = μέ τή σύμπραξη πολλῶν. **δοκούντα ταῦτ' ἦν** = πιστεύονταν αὐτά. **Λαίου** γεν. ἀντικειμ. στό **ἀρωγός** = δοηθός, ἐκδικητής. **ἐν κακοῖς** = μέσα σέ δεινά (κακά). **κακὸν δὲ ποίον ἐμποδὼν είργε** = ἀλλά ποιό κακό ἐμπόδιζε ώς ἐμπόδιο; **ἐμποδὼν είργε** πλούτος ἐκφράσεως. **τυραννὶς** ἀντί τύραννος. **ποικιλωδὸς** = ἔκεινη πού ἄδει αἰνιγματικά, ἡ αἰνιγματώδης. **προσάγομαι** = ἀναγκάζω· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἡ ποικιλωδὸς Σφίγξ προσήγετο ήμᾶς**, μεθέντας τάφανή, σκοπεῖν τό προς ποσίν.

ταφανή ἔνν. τά σχετικά μέ τό φόνο τοῦ δασιλιᾶ. **μεθίημι** = ἀφήνω κατά πέδος.

Πραγματικές.-έσθλην Αντί νά ἀναφέρει ὁ Κρέων τό χοησμό, σύμφωνα μέ τήν ἐρώτηση του Οἰδίποδα, ἐκφέρει τή γνώμη πώς δχρησμός αὐτός είναι καλός, ἀπό τή μά γιά νά ἀρχίσει ἀπό τά «εὑφημα» (= τά καλούακουστα, τά εὐχάριστα λόγια) καί ἀπό τήν ἄλλη γιατί νόμιζε διθότες ο νά ἀνακοινώσει ίδιαιτέρως τό περιεχόμενο τοῦ χοησμοῦ στόν Οἰδίποδα, γιά νά μήν τό μάθει ὁ ἔνοχος καί μέ κάπτοι τέχνασμα διαφέγγει. **ές πάντας αύδα** Ο δυστυχής Οἰδίποδας, ὁ δποῖος θεωρεῖ τή συνείδησή του καθαρή, θέλει νά ἀναγγείλει ὁ Κρέων δημοσίως τό χοησμό· μέ τόν τρόπο αὐτό κερδίζει τόν «Ἐλεον» (= συμπάθεια, συμπόνια) τῶν θεατῶν, πού είναι ἔνας ἀπό τούς σκοπούς τοῦ δράματος. **ἐμφανώς** Θέλει νά δηλώσει τή σαφήνεια τοῦ χοησμοῦ σέ ἀντίθεση πρός τούς συνηθισμένους χοησμούς τοῦ μαντείου, πού ἦταν δισήμαντοι καί σκοτεινοί. **μίασμα** Οί ἀρχαῖοι φρονοῦσαν ὅτι διαιρόζει μετέδιδε τό μίασμα σέ δόλους δσοι τόν συναναστρέψονταν, καί γιά τούτο μποροῦσε αὐτός νά ἔξαγνιστεί μέ καθαρόδ· ὅταν ὅμως ἦταν φονιάς, γιά τόν ἔξαγνισμό ὥλης τῆς πόλεως ἦταν ἀναγκαία ἡ τιμωρία του. **πότερα δ' ἐν οἴκοις...** Τούτο φαίνεται ἀπίθανο στό θεατή, δηλ. ὅτι δι σύζυγος τῆς Ιοκάστης, ὁ Οἰδίποδας πού ἦταν τόσα χούνια δασιλιάς τῶν Θηβῶν, ἐμφανίζεται νά ἀγνοεῖ τά δσα ἀφοροῦσαν στό Λαίο. Ἀλλά κατά τόν Ἀριστοτέλη καθετί ἀπίθανο ἐπιτρέπεται, ἀν είναι ἔξω ἀπό τήν ἑπόθεση τῆς τοραγωδίας. Ἀλλωστε, ἀφοῦ πέρασε τόσος πολύς καιρός, ὁ Οἰδίποδας ἀμυδρά κάπτως θυμόταν τά σχετικά μέ τό Λαίο· ἀλλά τώρα δμως πού ἐκτελεῖ κατά κάπτοι τρόπο ἀνακριτικό ἔργο καί είναι ἀνάγκη, προσπαθεῖ νά τά ἔξιχνιάσει. **θεωρὸς** Δέ λέγει γιά ποιό λόγο πήγαινε ὁ Λάοις στούς Δελφούς, ἀλλά συμπερεδίνουμε ἀπό τίς **Φοίνισσες** (35) τοῦ Εὐφριπίδη ὅτι πήγαινε ἐκεῖ, γιά νά ζητήσει πληροφορίες γιά τήν τύχη τοῦ τέκνου του πού είχε ἐκθέσει. **ούδεν είχ' ειδώς φράσαι.** Αὐτός ὁ ἀκόλουθος ἔπαθε τέτοια ψυχική ταραχή κατά τήν ώρα τοῦ φόνου τοῦ Λαίου, ὥστε, δπως φαίνεται, δέν κατάλαβε ἀκοιδός τί συνέβη, ἀλλά καί χρειαζόταν νά δικαιολογήσει τή φυγή του, γιά νά μή θεωρηθεῖ δειλός καί τιμωρηθεῖ· γι' αὐτό είπε ὅτι τόν συνάντησαν ληστές καί ὅχι ληστής. Τούτο ἦταν ἀναγκαῖο καί στόν ποιητή, γιά νά μή σχηματίσει ὁ Οἰδίποδας τήν ἑπόνοια ὅτι ἦταν αὐτός ὁ φονιάς, γιατί τότε δέ θά ἦταν δυνατή ἡ ἀωιστοτεχνική πλοκή

τοῦ μάθου. εἰ μὴ ξὺν ἀργύρῳ ἐπράσσετο Τί ὑποπτεύονται πάντοτε οἱ τύχαννοι;

ε') 132–150

Λεξιλογικές.–φραίνω = φέρω σέ φῶς. **αὐτ'** = αὐτά. **ἐπαξίως** - **ἀξίως** ἀναφορά, μέ την ἐπανάληψη συνώνυμων λέξεων. **πρὸ τοῦ θανόντος** = ἡγάρῃ, πρός το συμφέρον αὐτοῦ πού πέθανε. **ἐπιστροφήν τιθεμαι πρός τινος** = στρέφω τὴν προσοχή μου σέ κάτι, φροντίζω για κάτι. **ἐνδίκως** = δπως είναι δίκαιο, δπως πρέπει. **τιμωρῶ τινι** = δοιθῷ κάποιον. **ἀπωτέρω** ἐνν. ἐματοῦ. **οἱ ἀπωτέρω φίλοι** = οἱ παροινοὶ φίλοι. **ἀποσκεδάννυμι** = ἀπομακρύνω. **αὐτοῦ** ἀντί τῆς αὐτοπαθοῦς ἐμαυτοῦ, γιατί οἱ ἀρχαῖοι και μάλιστα οἱ τραγικοὶ χρησιμοποιοῦσαν συνήθως τὸ γ' πρόσωπο τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἀντί τοῦ α' η β'. (τό) **μύσος** = μίασμα. **τάχα** = ἵσως. **προσαρκῶ τινι** = προσφέρω ἴκανοτοίηση σέ κάποιον. **ἴσταμαι** = ἴσηκώνομαι. **ἄραντες** ἀπό τούς διδούμενούς. **ἄλλος δὲ** ἀπό τούς θεράποντες, τούς δορυφόρους. **πεπτωκότες** = δυστυχεῖς. **ὦν** ἔλξῃ ἀντί τοῦ α'. **ἔξαγγέλλομαι** = ὑπόσχομαι. **ἄμα** δπως ἔστειλε τίς μαντεῖες, ἔτοι ἄς ἔλθει και σωτήρας. **ἴκοιτο** ἰσοδυναμεῖ πρός τό **γένοιτο**. **παυστήριος** = παυστικός, κατάλληλος γιά κατάπαυση.

Πραγματικές.–ύπερ τῶν οὐχὶ ἀπωτέρω φίλων Ἐννοεῖ τό Λάιο. **ἄραντες** Ἀφοῦ εἰσακούοτηκε ἡ ἴσεοία, πήραν πάλι τούς κλ.άδους. **ἄλλος** ἀπό τούς θεράποντες, πού ἀπέρχεται δεξιά γιά ἐκτέλεση τῆς ἐντολῆς. **σωτήρ** Ὁ Απόλλωνας λατρευόταν πάντοτε ως **σωτήρ**, **ἐπικούριος**, **καθάρσιος**, **ἀκέστωρ κτλ.** γιατί ἔσωζε τὸν ἄνθρωπο κυρίως ἀπό τίς ἀσθένειες. **σωτήρ θ' ἴκοιτο κτλ.** Μετά ἀπό τὰ λόγια αὐτά ὁ Ἱερέας ἀπέρχεται μέ τά παιδιά ἀπό τή δεξιά πάροδο γιά τήν πόλην, και ἀφοῦ κενώθηκε ἡ σκηνή εἰσέρχονται γέροντες Θηβαῖοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Ἐδώ τελειώνει ὁ πρόλογος τοῦ δράματος, ὁ ὅποιος ἀποτελεῖ τήν **πρότασή** του· (**πρόταση**: τό πρώτο μέρος τοῦ δράματος σέ ἀντίθεση πρός τήν **ἐπίταση** και τήν **καταστροφή**).

ΠΑΡΟΔΟΣ (151–215)

Στροφή α' 151–158

Λεξιλογικές.–φάτις (φημὶ) σημ. τό χρησμό· ἐδώ προσωποποιεῖται ἡ φάτις. **ἀδυεπῆς** = **ἡδυεπῆς** = γλυκόλογος· τό **ἡδυεπῆς** πλεοναστι-

καὶ ἀντί ἡδεῖα. τίς = τί διηγόνοντας. ἄγλαὸς = λαμπρός. ἔθας δωρική κατάληξη = ἡλ.θες. ἔθας Πυθώνος Θῆβας συντάχτηκε με γενική «ἀπό τόπον» και αἰτιατική «εἰς τόπον» κανήσεως. ἐκτέταμαι = ἐκπέτηη. γμαι = διατελέσθ σέ ἀγνοία. φοβερός ἀλλοτε πεταδ. = πού ἐμπνέει φόδο, ἀλλοτε ἀμετάδ., δπως ἐδῶ = ἵγειμάτος φόδο, νιώθοντας φόδο. φρένα = αἰτιατική τοῦ κατά τι. πάλλων ἀμετ. = παλλόμενος. δείμα = φόδος. ιἵος Ἰσως ἀπό τό λυπηρό ἐπιφώνημα ιή, ιή. παιάν δωρικός τύπος τῆς λ. παιήων, πού ἦταν διατρός τῶν θεῶν. ἀλλά και διότι Απόλλωνας ὀνομαζόταν ἐτοι ως ιατρικός θεός. ἀμφί σογ προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς = γρά σένα. ἀζομαι = εὐλαβοῦμαι, φοδοῦμαι. τί μοι... πιλάμια ἐρωτημ. πρόταση πού ἐξαρτάται ἀπό το ἐννοούμενο, μετα το ἀζόμενος, ἐρωτώ. ἔξανύτω = ἐκτελ. τί χρέος ἔξανύσεις μοι = τί καθήκον (πρός ἐξιλασμό) θά μου ἐπιβάλεις νά ἐκτελέσω. ή περιτελλομέναις ὥραις πάλιν = η πού ἐπαναλαβαίνεται πάλι μετά τήν περιοδική ἐπάνοδο τῶν ἐτῶν. εἰπέ μοι (ἀντικ. τό χρέος αὐτό). φάμα λέγει ἀθάνατο τό χορησμό, γιατί ἀνήκει στό θεό (τόν Απόλλωνα). Γιατί λέγεται τέκνο ἐπίδας δι χορησμός;

‘Αντιστροφή α’ 159–167

Λεξιλογικές.–κεκλόμενος ἀρδ.β’ τοῦ **κέλομαι** μέ ἀναδιπλασιασμό-τέθηκε ἀναζόλουνθα μετοχή κατ’ ὄνομαστ. ἀντί νά τεθεῖ κατά δοτ. γιά νά συμφωνήσει πρός τό **μοι**, πού είναι δοτ. προσωπ. στό **προφάντητε**. Πῶς δικαιολογείται ἐδῶ ή ὄνομαστική ἀπόλυτος: **Θάσσω** σιγη, τοῦ **θακέω**, **θῶκος** = κάθομαι. **εὐκλέα** ἀπό τό **εὐκλεέα**. **κυκλόεντα** θρόνον ἀντί **θρόνον τῆς κυκλοεσσης ἀγορᾶς** = αὐτής πού ἔχει πολλούς κύκλους (ή ἴδιότητά δηλ. τοῦ κυκλοτερούς μεταφέρθηκε ἀπό τήν ἀγορά στό θρόνο). **ἐκαθόλος** (**ἐκάς - θάλλω**) = ἐκείνος πού δάλλει (ρίπτει) μακριά. **ἴώ** ἐπιφών. πού τίθεται μόνο η διπλό. ίδιως κατά τήν ἐπίκληση δοίθειας = ξ! η ἄχ. **τρισσοί** = τρεῖς. **ἀλέξιμοροι** (οἱ ἀλέξον-τες τὸν **μόρον** = θάνατον) = διώκτες τοῦ θανάτου. **ἄτα** = **ἄτη** = συμφορά πού προηγ.θε ἀπό διαστρέβλωση τοῦ νοῦ ἐξαιτίας θεικής ἐπειδίσσεως. **προτέραν ἄταν** = ἐδῶ ἔνν. αὐτήν πού προηγ.θε ἀπό τή Σφίγγα. **ὑπερόρυνμαι** = δοθόνομαι ὑπεράνω. **ἀνύω** = κατορθώνο. **ἐκτόπιος** είναι προληπτ. κατηγορ. δηλ. κατορθώσατε, ώστε νά ἐκτοπιστεῖ η φλόγα. **καὶ νῦν** = ένν. δπως ἀλλοτε, ἐτοι και τώρα.

Στροφή δ' (168 - 177)

Λεξιλογικές.-ώ πόποι· ἀρχαιότατη κλητική πού κατέληξε νά χρησιμοποιεῖται σάν επιφώνημα = φεῦ, ἀλίμονο. **στόλος** = λαός, **πρόπας** = δῆλος γενικά. **ἐνι** = **ἐνεστὶ** = ὑπάρχει, **ἔγχος** (τό) = δῆλο, δύναμη. **ἔγχος φροντίδος** = δύναμη σκέψεως, **ἀλέξω καὶ ἀλέξομαι** = ἀπομακρύνω, **φ τις ἀλέξεται** χρόν, μέλλ., ἀναφορική τελική πρόταση, **γὰρ** αἰτιολ., τότε **νοσεῖ πρόπας στόλος**, **ἔκγονα** = προϊόντα, **κλυτός** = έξοχος, έξαιρετος, **τόκοισιν** = σέ καιρό τοκετῶν, **ἱήιος** (άπό τό επιφών. **ἱή**) = θοιητικός, **κάμπατοι (κάμνω)** = οἱ πόνοι τῶν τοκετῶν, οἱ ὄδινες τοῦ τοκετοῦ, **ἀνέχω** (μεταφορά ἀπό τοὺς κολυμβητές, οἱ δύοιοι χρατοῦν τό καὶ ἀλλά ἀπάντω ἀπό τὴν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας) = σηκώνω τό κεφάλι, ἐλευθερώνομαι, **ἄλλον δ' ἀν ἄλλω προσίδοις** = ἄλλον μετά ἀπό ἄλλον μπορεῖ νά ιδεῖς, **ὅρμενον** μεσ, ἀρό, τοῦ **ὅρνυμαι** = πρέχω, πετω, **εὔπτερος** = καλλίπτερος, **ὅρνις** (ό) = πτηνό, περιλαμπτικός ἰδο, **κρείσσον** = καλλέτερα (ταχύτερα, δοιητικότερα), **ἀμαιράκετος** πιθανότερη ἐτριμολογία ἀπό τό **ἄμαχος**, **ἀμάχετος** μέ κάποιο ἀναδιπλασιασμό, **ἄπερ** = ωσπερ, ή σειρά τῶν λέξ.: **προσίδοις δ' ἀν ἄλλον ἄλλω ὅρμενον πρὸς ἀκτὰν ἐσπέρου θεοῦ ᄀπερ εὔπτερον ὅρνιν κρείσσον** ἀμαιράκετου πυρός.

Αντιστροφή δ' 178-189

Λεξιλογικές.-άνάριθμος = πού δέν ἔχει μετρημό, ἀναρίθμητος συντάσσεται μέ γεν, **ών (πημάτων)**: **ὅλλυμαι** = χάνομαι, ἀφανίζομαι, **νηλεής (νή-έλεος)** ἐνεργ. = ἐκείνος πού δέν αἴσθάνεται συμπόνια, (τίξεων), παθ, διπος ἰδο = ἐκείνος πού δέ δρίσκει συμπόνια, **γένεθλον** = τέξνο, γόνος, **θαναταφόρος** (= **θανατηφόρος**) = ἐκείνος πού μεταδίδει τό θάνατο μέ τή μολύνη, **ἀνοίκτως** = γιωγίζοικτο, ἀσπλαγχνα, **ἐν δὲ** ἐπιφρηματ, μέσα (στίς ἄλλες συμφορές), **ἄλοχος** (ἀ- αθροιστ, καὶ **λέχος**) (ή) = σύζυγος, **ἐπὶ** = **ἐπὶ ταύταις ταῖς συζύγοις** = ἐκτός ἀπό αὐτές, **ἀκτὰν παρὰ θώμιον** = κοντά στίς βαθμίδες τοῦ διφοιού, **ἄλλοθεν** ἀντί ἄλλοθι, **λυγρός** = θλιβερός, λυπηρός, **ἴκτηρες** (θηρί..) = ικέτιδες, **λυγρῶν πόνων** γεν, αιτίας στό ίκτηρος = ἐνεργειά τῶν λυπηρῶν πόνων, **λάρμπει** (μεταφορ., διπος σ' ἡμάς «ἄναιρε τό γέλιντο») = ζειρά ἀντηρεῖ, καὶ ἔτοι ἔχει μετάσηση ἀπό τὴν αἴσθηση τῆς δράσης στήν αἴσθηση τῆς ἀσούς, **στονόεις (στόνος** = στεναγμός) =

θλιμμένος, γεμάτος ἀπό στεναγμούς. **γῆρας, υος** (ή)=φωνή (περιλ.). **όμαυλος** = σύμφωνος, πού ἡχεῖ συγχρόνως (μαζί). **ών ψηρε τελ.** αἰτ. = πρός ἀπόκροιντη τῶν κακῶν αὐτῶν. **εύώψ,** ὁπος (εύ - ωψ) = ώραιος κατά τὴν ὥψη (προσωποπ.), καλός· καθ' ὑπάλληλη ἀπό τὴν Ἀθηνᾶ στήν **ἀλκάν,** **ἀλκὰ** = δούθεια.

Στροφή γ' 190–202

Λεξιλογικές.-μαλερὸς (μάλα) = καυστικός (κυρ. ἐπιθ. τοῦ πυρός)· ώς μεταφορ. = φλογερός, δρμητικός. **ἄχαλκος ἀσπίδων** ἀντί τοῦ ἄνευ χαλκῶν ἀσπίδων. **φλέγει** = καίοντας βασανίζει (ύπαινισθειται τὸν πυρετό τῆς νόσου). **περιβόητος** = πού περικυρώνεται ἀπό τίς φωνές τῶν γύρῳ θυμάτων. **άντιάζω** = κάνω ἐπίθεση, προσβάλλω. **παλίσσυτος (πάλιν - σεύομαι)** = ἔκεινος πού πιστρυγίζει μέ δόμῃ. **νωτίζω** = στρέφω τά νωτα, κάνω πίσω, τρέπομαι σέ φυγή· τό ἀπαρ. ἔξαρταται ἀπό τό **πέμψον** ἢ κατά ζεῦγμα ἀπό τό **ποίησον** ἢ **δός·** **δράμημα** = τρέξιμο, ἀντικ. τοῦ **νωτίσαι,** προσδιορίζεται ἀπό τό **παλίσσυτον.** **ἄπουρος (ἀπό - ὄρος)** μακριά ἀπό τά δοια **ών προληπτικού** κατηγορ. τοῦ **"Ἀρεα** = ὥστε νά ἀπέλθει μακριά ἀπό τά δοια τῆς πατρίδας (**πάτρας**) μας. **ἀπόδενος** = ἔξενος, ἀφιλόξενος. **ὅρμος** = πόντος. **κλύδων** = θαλασσοταραχή. **Θρήκ.** **κλύδωνα** = Εὔξεινο πόντο. **τέλει** = κατά τό τέλος αὐτῆς. **ἀφίημι** = ἀφήνω κάτι σω, ἀθικτο. **τοῦτ' ἐπ' ἡμαρ ἔρχεται** (τιμῆση ἀντί ἐπέρχεται) = ἐπέρχεται ἡ ἡμέρα καί καταστρέφει τούτο. **τὸν** = τούτον (τόν **"Ἄρη**). **κράτη νέμω** = ἔξουσιάζω. **φθάνω** ώς ἐνεργ. μεταβ. = καταστρέφω, μέ παθητ. διάθ. = μαραίνομαι, χάνομαι· ἐδῶ τό α'.

Αντιστροφή γ' 203–215

Λεξιλογικές.-χρυσόστροφος=χρυσόπλεκτος. **ἀγκύλη (ἄγκος)**= νευρά τοῦ τόξου, πληθ. ἀντί ἐνικοῦ (**ἀγκυλᾶν** διορ. = **ἀγκυλῶν**). **ἀδάματος** = ἀκαταδάμαστος, ἀήτητος, ἀνίκητος, ἐνδατεομαι ἐδῶ, ώς παθητ. = διασκορπίζομαι, διαμοιράζομαι. **προσταθέντα** (τοῦ οἵμ. **προϊσταμαι**) = **προστάντα**, πού τάχτηκαν μπροστά. **ἀρωγά προσταθέντα** = πούν τάχτηκαν πρός δούθεια. **ἀρωγά** κατηγορ., ἡ σειρά τῶν λέξ.: **Θέλοιμ'** ἀν τὰ σὰ θέλεα ἀδάματα ἀπό **χρυσοστρόφων** **ἀγκυλᾶν** ἐνδατείσθαι **προσταθέντα** **ἀρωγά.** διάσσω (διαίσ-

σω) = διατρέχω, περιτρέχω. **χρυσομίτρας** = ἔκεινος πού ἔχει δειπένη τήν κόρη μέχρισθι μίτρα, ταινία, πού ἔχει χρυσό διάδημα. **κικλήσκω** = ἐπικαλούμαται. **οινώψ, ώπος** = ἔκεινος πού ἔχει τό χρώμα τού οἴνου. **ευιος** (ἀπό τό εύοι, ὅπως ιήιος ἀπό τό ιῆ) = ἔνθουσιαστικός. **όμόστολος** = συνοδοιπόρος. **πελάζω** καί **πελάζομαι** ώς ἀμετάβ. = πλησιάζω, κάνω ἐπίθεση ἀπό κοντά. **ἀγλαώψ, ώπος** = φωτεινός, λαμπρός. **φλέγοντα** = πού πάλλουν. **ἀπότιμος** = στερημένος τιμῆς, προσδιορ. τού **πελασθῆναι**.

Πραγματικές ὄλόκληρης τῆς παρόδου. – Αφοῦ ἄδειασε ἡ σκηνή, εἰσέρχεται στήν δοχήστρα ἀπό τή δεξιά, ως πρός τούς θεατές, πάροδο χορός ἀπό 15 εὐγενεῖς Θηβαίους, ἐκπροσωπώντας τό λαό τῆς πόλεως. **Διός φάτι** 'Ο χορησμός λέγεται τοῦ Δία καί ὅχι τοῦ Ἀπόλλωνα, γιατί δ 'Απόλλωνας ἔδινε τίς μαντείες κατ' ἐντολή τοῦ Δία, ως διερμηνέας τῶν δουλῶν του. Λέγει δ χορός τό χορησμό **ἡδυεπή** ἡ χάρη εὐφημίας ἡ γιατί φαντάζεται ὅτι θά εἶναι χαρούσουνος, περιέχοντας κάποια ὁδηγία πρός ἀπαλλαγή ἀπό τή νόσο. **Πυθώνος** Πυθών καί Πυθώ λέγεται δ τόπος, στόν ὅποιο δρισκόταν τό μαντείο τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνα. **τὰς πολυχρύσους** Γιατί ἀποκαλεῖται ἔτσι; **Δάλιε** Ἐπειδή στή Δῆλο γεννήθηκε δ 'Απόλλωνας. **Παιάν** Στούς χρόνους τοῦ Όμηρου καί Ἡσιόδου Παιήσιν δνομαζόταν δ ἰατρός τῶν θεῶν, πού δέν ἦταν δ ἴδιος μέ τόν Ἀπόλλωνα. Ἐπειτα δνομάστηκε **Παιάν** καί δ 'Απόλλωνας στή δωρική διάλεκτο, ως ἰατρικός καί αὐτός θεός. **γαιήσιοχος** "Ἐτσι λέγεται δή "Ἄρτεμι, ως προστάτισσα καί πολιούχος τῶν Θηβῶν· συνήθως λεγόταν ἔτσι δ Ποσειδώνας, ως ἔξουσιαστής τῆς γῆς. **προτέρας ἄτας** Ἐννοεῖ τῆς Σφύγγας, πού ἔδιαπτε τούς Θηβαίους. **ῷ τις ἀλέξεται** Ἐπειδή παριστάνεται δ λοιμός ως κακός διαμονας καί δλέθριος, ὑπάρχει ἀνάγκη ἀπό ἀλεξητήριο (ἀμυντικό) δπλο. **κλυτάς** Ἐννοεῖ τή γῆ τῶν Θηβῶν, ἔξαιρετη ως πρός τήν εὐφορία, καί ἔτσι δηλώνεται δή ἀντίθεση: μολονότι δή γῆ εἶναι ἔξαιρετη, τά προϊόντα ώστόσι δέν αἰξάνονται. **ἄλλον δ' ἂν ἄλλω προσίδοις** κτλ. εἰκόνα πού ἀποδίδει τόν ταχύ ἔξαιφανισμό τῶν ἀνθρώπων (πού πεθαίνουν). **πρὸς ἀκτὰν ἐσπέρου θεού** 'Ο "Ἄδης δνομάζεται ἐσπερος θεός, γιατί κατά τόν Όμηρο κατοικούσε στήν ἐσχατιά τού δυτικού μέρους τῆς γῆς, γι' αὐτό μάλιστα καί δ Πλούτωνας καλεῖται καί **ἐσπερος θεός**. **θαναταφόρα κεῖται ἀνοίκτως** Γιατί, ἐπειδή φοβόνταν μήπως μολυνθούν, ἀπόφευ-

γαν νά ἀγγίξουν καί νά θάψουν τούς νεκρούς· μέ τό **ἀνοίκτως** ήταν ει κυρίως νά δηλώσει ότι καί ἄκλαντοι πέθαιναν, ἐνῷ δὲ θυῆνος ήταν ἀπαραίτητο καθήκον τῶν συγγενῶν τοῦ νεκροῦ. **Θύγατερ Διὸς** Ἐπικαλεῖται τὴν Ἀθηνᾶ πρότη καὶ τελευταία. **Ἀρεά τε** οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ότι ὅχι μόνον οἱ πόλεμοι, ἀλλὰ καὶ ἄλλες συμφορές καί νόσοι διεῖλονταν στὸν Ἀρη, ποὺ χαιρόταν καὶ γιά κάθε δίαιο θάνατο, καὶ γι' αὐτό, γιά νά δηλώσει ότι δέν πρόκειται γιά πόλεμο, πρόσθεσε τῇ φράσῃ **ἄχαλκος ἀσπίδων**. Ἐπικαλεῖται τὴν Ἀθηνᾶ ἐναντίον του, γιατί αὐτή τὸν κατέβαλε δύο φορές (Ὀμ. ΙΙ., Ε. 856, Φ 406). **εἴτ'** ἐς **μέγαν θάλαμον** κτλ. Λέγει ότι ή θάλασσα ἔπειταν καὶ καταπίνει κάθε κακό· γι' αὐτό καὶ τὸ οητό: **θάλασσα κλύζει τάνθρωπων κακά**. Ἀναφέρει δύο θάλασσες ποὺ δρίσκονται στά ἄκρα τῆς γῆς, τὴν Ἀτλαντίδα ἢ τὸν Ἀτλαντικό Ὡκεανό, πέρα ἀπό τίς Ἡράκλεις στήλεις, καὶ τὸν Εὔξεινο Πόντο, δηλ., τὴν ἄκρα δύση καὶ ἀνατολή. Λέγει **Θρήκιον**, γιατί θεωροῦσαν τὴ Θράκη ως πατρίδα τοῦ Ἀρη, ὅπως ήταν καὶ τοῦ Βοϊδᾶ. Ἐπομένως ἐδῶ ὑπανίσσεται ότι πρόπει νά ἐπανέλθει τό γρηγορότερο στήν πατρίδα του. **κεραυνώ** Ο κεραυνός, ως γνωστό, ήταν σύμβολο τῆς δυνάμεως τοῦ Δία. **Λύκειε** Τό ἐπίθ. τοῦτο τοῦ Ἀπόλλωνα τό παράγει ό Σοφοκλῆς ἀλλοτε ἀπό τή φίλα **λυκ-**, ἀπό τὴν ὄποια παράγονται καὶ οἱ λύκεις **λυκόφως, ἀμφιλύκη** κτλ., ἐπειδή ήταν θεός τοῦ φωτός, ἀλλοτε πάλι, ὅπως ἐδῶ, τό σχετίζει πρός τή Λυκία, ή ὄποια ήταν τό κέντρο τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ κατά ένα μύθο ήταν ό τόπος τῆς γεννήσεώς του ἀπό τή Λητώ. Γιά τοῦτο πιό κάτω λέγει ότι περιτρέχει τά δόῃ τῆς Λυκίας. **Ἀρτέμιδος αἰγλας** Η φωσφόρος ή σελασφόρος Ἀρτεμη είνοντιζόταν μέ λαμπάδες καὶ στά δύο χέρια. **χρυσομίτραν** Μίτρα ήταν πλατύς κεφαλόδεσμος πού κατέληγε σέ στενότερα καὶ κορεμασμένα πλαγίως ἄκρα. **ὅμοστολος** Σέ πολλά ἔργα τέχνης, ἀργεῖα κτλ., είνοντιζεται ό Βάκχος μέ ἀκολουθία ἀπό σατύρους καὶ νύμφες. **φλέγοντα** Ο Βάκχος ἔπαιλλε λαμπάδα πεύκινη (διαδί), γιατί κατά τό μύθο οι νυχτερινές περιπλανήσεις του στὸν Παυνασό γίνονταν μέ τό φῶς λαμπάδων. **ἀπότιμον** Ἀποκαλεῖ ἔτσι τὸν Ἀρη, γιατί τὸν θεωροῦσαν, ὅπως εἴπαμε πιό πάνω, ως πρόξενο κάθε είδους κακοῦ, ἐνῷ τούς θεούς θεωροῦσαν πάντοτε εὐεργετικούς στοὺς ἀνθρώπους, πού λέγονταν καὶ **δοτῆρες ἔάων** (ἀγαθῶν).

ΠΡΩΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (216 – 275)

α') 216–275

Λεξιλογικές. –**ύπηρετώ τῇ νόσῳ** = παίρνω τά ἀναιγαῖα μέτρα ἐναντίον τῆς νόσου. **ἀλκήν** = ὑπερδάσπιση, δοϊθεισ· ἔθεσε τοῦτο ἀντικείμ. τοῦ **λάθοις ἄν**, ως ἐπεξήγηση τοῦ: **ἄ δ' αἰτεῖς**, τό δόποιο ἐπρεπε κυρίως νά είναι ἀντικείμενο τοῦ **λάθοις ἄν**, ἀλλά ἡ ὥρα τῆς ἀπομακρύνσεως τέθηκε ἀντί αὐτοῦ τό: **ἀλκήν κάνακούφισιν**. **ἄγω** = ἄ (επη) ἐγώ. **ἔξαγορεύω**: δημιούρως ἀνακοινώνω. **ένος μὲν** (μέ γεν. ἐπειδή σημαίνει ἀπειδος) = μή ἔχοντας σχέση. **τοῦ πραχθέντος** = τοῦ φόνου πού γίνηκε. **αὐτὸς** = μόνος του. **μὴ οὐκ ἔχων** ὑποθ. μετ., ποιά είναι ή ἀπόδοση: **οὐκ ἀν ἴχνευον μακράν (όδον)** μεταφορά ἀπό τόν τόπο στό χρόνο... γιά τίς δύο ἀρνήσεις **μὴ οὐκ** βλ. στίχ. 13. **σύμβολον** (ἀπό τό **συμβάλλω** = συμπεράνω) = σημείο, ἔνδειξη, τεριμήριο. **νῦν δὲ** ἀντίθεση πρός τό μή πραγματικό. **ύστερος** ἐνν. **τοῦ πραχθέντος. τελῶ** = πληρώνω φόρο. **τελῶ εἰς ἀστοὺς** = ἀνήκω στήν τάξη τῶν πολιτῶν (ἐπειδή οἱ πολίτες σέ πολλές ἀρχαῖες ἐλληνικές πόλεις ἦταν διαφεμένοι σέ τάξεις, ἀνάλογα μέ τή φροδολογήσιμη περιουσία τους). **προσφωνώ** (ἐπανάληψη τοῦ προηγ. φ. **ἔξερῶ** μέ ἄλλο οῆμα) = διακηρύσσω. **Λαίον** κατά πρόληψη. **τούπικλημα** = τήν κατηγορία. **ύπεξαιρῶ** κηρίως σημαίνει = ἀπό κάτω ἐξάγω, ἔπειτα = διγάζω ἀπό τό δάθος, καί ἰδού = διγάζω ἀπό τό δάθος τῆς καρδιᾶς μου· μετά ἀπό αὐτό ἐννοεῖται τό **μὴ φιθείσθω**, τό δόποιο θά ὑποδήλωσε μέ κάποιο σημεῖο (σχῆμα ἀποσιωπήσεως). **πείσεται** (φ. **πάσχω**). **γάρ** αἰτιολογεῖ τό **μὴ φιθείσθω**, πού ἀποσιωπήθηκε. **ἀστεργής** = δυσάρεστος, φοβερός. **εὶ δ' αὐ** = εάν λοιπόν πάλι. **τό κέρδος** = τήν ἀμοιοή πού πρέπει. **τελῶ** μελλ., = θά πληρώσω. **χή** (= καί ή) **χάρις προσκείσεται** = καί προσέτι θά τοῦ δόφειλεται εὐγνωμοσύνη. **δείσας** = γιατί ἐνδιαφέρθηκε (ἀπό φόρο μήπως πάθει). **ἀπωθῶ** = ἀφηφῶ, περιφρονῶ. **τοῦπος** = τό κήρυγμα, τή διαταγή μου. **ἄ' κ τώνδε** = δσα μετά ἀπό αὐτά. **ἀπαυδῶ** = ἀπαγορεύω. **τὸν ἄνδρα τούτον** (τό φονιά) ἀντικ. τοῦ **εἰσδέχεσθαι** καί **προσφωνεῖν**. **γῆς** ἐξαρτ. ἀπό τό **τινὰ** (κάτοικο)· ή σειρά τῶν λ.: **ἀπαυδῶ μήτε τινὰ γῆς τήσδε εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τὸν ἄνδρα τούτον** (τὸν φονέα) ὄστις ἐστί. **εἰσδέχεσθαι** ἐνν. στόν οίκο του. **κράτη τε καὶ θρόνους** (σχ. ἐν διά δυοῖν) = τή δασιλική ἐξουσία. **κοινὸν** = κοινωνό. συμμέτοχο. **θύματα** = θυσίες. **χέρνιψι**, **ιβος** =

ἀγιασμένο νερό. **ώθειν** τό ἀπαρ. ἀπό τό **κελεύω** ή παραγγέλλω, ποέ
έννοείται ἀπό τό προηγ. **ἀπαυδῶ** κατά ζεῦγμα. **τούδε** (ἐνν. τοῦ φονιᾶ).
τοιόσδε σύμμαχος πέλω = τέτοια συμμαχία παρέχω. **δαίμονι** = ιστό
θεό. Απόλλωνα. **κατεύχομαι** = καταφέμαι. **τις εἰς** μέ τοῦτα καθιστά
πιό ἀριστό τό νόημα. **ἐκτρίβω βίον** = ἔξοφλω τή ζωή. **κακόν** (ἐνν.
όντα). **νιν** = αὐτόν, ὑποκ. τοῦ **ἐκτρίψαι**. **ἄμφορος** = σέ κακή μοίρα,
δυστυχής. **ἐπεύχομαι** = καταφέμαι ἀκόμα. **ξυνέστιος** = σύνοικός
μου. **ξυνειδότος** = ἐν γνώσει μου. **τοίσδε** στό φονιά καί σέ αἵτοντες πού
τόν γνωρίζουν καί τόν ἀποκρύπτουν. **ἀράομαι-ώμαι** (ἀπό τό **ἀρά** =
κατάρα) = καταφέμαι. **ἐπισκήπτω** = παραγγέλνω, διατάξω. **ὑπὲρ τ'
ἔμαυτοῦ σχ.** ὑπερβατό, ἀντί **ὑπὲρ ἔμαυτοῦ τε**. **θεού** τοῦ Απόλλωνα.
ἀκάρπως-ἀθέως = σέ ἀμορία καί σέ ἐγκατάλειψη ἀπό τούς θεούς.
θεήλατος = θεόπεμπτος, ταρμένος ἀπό τό θεό. **τό πράγμα** = η ἔρευνα
τού φόνου· στόν ἐπόμ. στίχῳ **ἀκάθαρτον** **έαν...** ἐνν. **αὐτὸν (τὸν
φόνον)**, ή σειρά τῶν λέξ.: **εἰ γάρ μὴ ήν τό πράγμα θεήλατον, ούδ'**
(άν) **εἰκός ήν οὕτως** (ώς μέχρι τοῦτο) **έαν** **ἀκάθαρτον** (χωρίς καθαρ-
ό, χωρίς ἔξαγνισμό). **ἔξερευνάν** ἀπό τό **εἰκός ήν**. **νῦν δὲ** ἀντίθεση
πρός τό προηγ., ήθελε νά είπει: **νῦν δ' ἐπεὶ τό πράγμα θεήλατόν ἐστι,**
ἄλλα ἔσπενες νά ἐκθέσει τά αἴτια, γιά τά δποια ἔχει ὑποχρεωτικό
καθῆκον νά ἐνεργήσει γιά τήν τιμωρία τοῦ φονιᾶ. **κυρώ** = τυχαίνω.
(τό) **λέκτρον** = συζυγική κλίνη. **όμοσπορος** παθητ. σημασίας = πού
στάθηκε μαζί, τό ἐνεργ. **όμοσπόρος** = πού ἐσπειρε μαζί. **τὰ κοινά
κοινών** = κοινότητα κοινῶν (δηλ. τά τέκνα τοῦ Οἰδίποδα θά ἤταν
ἀδελφοί τῶν τέκνων ἐκείνων, ἀν ἀφηγη τέκνα). **νῦν** νέα ἀντίθεση λόγω
τοῦ προηγούμενον **εἰ μὴ ἐδυστόχησεν**, δηλ. ἀλλά ή τόχη τόν δόγμησε
στό θάνατο. ή δή πρόταση **ἀνθ' ὧν...** κείται παρενθετικώς στό λόγο.
κράτα (αἴτια. **τοῦ κάρα** = κεφαλή). **ἐνάλλομαι** = πηδώ ἐναντίον.
ἀνθ' ὧν = γιά αὐτά(γιά τις αἴτιες πού μνημονεύηκαν πιό πάνω). **τάδε**
σύστ. ἀντικ. στό **ὑπερμαχοῦμαι** = θά καταβάλω αὐτές τίς προσπά-
θειες ὑπέρ... **ἀφικνοῦμαι** **ἐπὶ πάν** = τό πάν κάνω, καθετεί **ἐπινοῶ**.
Λαθδακείω ἀντί **Λαθδάκου**. παιδί δοτ. χαριστ. **καὶ ταῦτα τοῖς μῇ
δρῶσιν** = **καὶ τοῖς μῇ ταῦτα δρῶσι**. Ο Οἰδίποδας μετά ἀπό τή
συνδρομή τῶν ἀνθρώπων ἐπικαλείται τή συνδρομή τῶν θεῶν καί ζητεῖ
τοία πράγματα, πού δηλώνονται μέ τά τοία ημίματα **εὔχομαι, κατεύ-
χομαι, ἐπεύχομαι. μῆτ' ἀνιέναι** = μήτε νά ἐπιτοξεύουν νά γίνει. **ἄρο-
τος** σημ. τό χρόνο πού γίνεται η ἀροση (τό δργματα), καί τόν καρπό.

ὅπως ἐδῶ. **παιδας** ἐνν. **άνιέναι**, γιατί ή γυναίκα, ὅπως ή γῆ, ἀποδίδει ώς καρπούς τέκνα. **φθερεισθαι = φθαρήσεσθαι**. **κάτι τοῦδ' ἔχθιονι =** καὶ γιά χειρότερες ἀκόμη ἀπό τὴν παρούσα (τωρινή). **ὑμῖν δὲ** ἀντίθεση στὸ πιό πάνω **τοῖς μὴ δρῶσιν...σύμμαχος** κατηγορ. προληπτικό = ώς σύμμαχος. **ξυνείν** (**ξύνειμι**) = μαζάρι νά είναι μαζί μου, μέ το μέρος μου (νά είναι διοήθειά μου).

Πραγματικές.-άιτεις 'Ο Οἰδίποδας, ὅταν ὁ χορός τραγουδούσε τὴν τελευταία ἀντιστροφή, ἀκουσε τά λεγόμενα. **πᾶσι Καδμείοις** 'Ο χορός ἀντιπροσωπεύει δόλον τὸ λαό τῶν Θηβῶν. **χέρνιψ** είναι τὸ ἀγιασμένο νερό, τὸ διποίο καθαγιαζόταν μέ δαυλὸ πού δαπτιζόταν μέσα σ' αὐτό· τὸ δαυλὸ τὸν ἔπαιρον ἀπό τὴ φωτιά πού ἔκαιε ἐπάνω στὸ δωμάτιο. Μέ τὸ ἀγιασμένο αὐτό νερό ἔραιναν δόσους παραδόσκονταν στὴ θυσία καὶ τούς ἔξαγνιςαν. **Δίκη** Κόρη τοῦ Δία καὶ τῆς Θέμιδας, μιᾶς ἀπό τίς **Ωρες**. Ἡταν πάρεδρος τοῦ πατέρα τῆς καὶ κατάγχεινε σ' αὐτὸν κάθε ἄδικο δικαστή· ἡταν προσωποποίηση τῆς δικαιοσύνης. **εὖ ξυνείν** 'Ο λόγος τοῦ δασύλια προκαλεῖ, ὅπως είναι φυσικό. πολλὴ συμπάθεια τῶν θεατῶν, ἐπειδή γνωρίζουν δι τὸ ἔγκλημα, γιά τὸ διποίο ἐκφέρει κατάρες, είναι δικό του ἔγκλημα καὶ κατ' ἀκολουθία τίς ἀπευθύνει δι τοῦ στόν ἑαυτό του ἀγνοώντας τὴν κατάστασή του.

6') 276-299

Λεξιλογικές.-άραιος (ἀρά) = καταραμένος. **άραιόν μ' ἔλαθες** = μέ δέσμευσες μέ τίς κατάρες σου. **ώδε** = τοιουτοδόπως, ἔτσι (δηλ. δεμένος μέ τίς κατάρες σου, κάτω ἀπό τὸ δάρος τους). **γάρ** = δηλαδή. **τὸ ζήτημα=είναι** ἀντικ. τοῦ **πέριφαντος** καὶ τοῦ **είπειν**. **ὅστις εἰργασταί ποτε πλαγ.** ἐρωτ., πρότ., ἀντικείμ. τοῦ **εἰργασται** ἐνν. **τὸν φόνον**. **δίκαια** = δοθά. **ἐκ τῶνδε** = ὑστερὸς ἀπό αὐτά. **εἰ καὶ τρίτα** ἐστὶ τοῦτο δείγνει τὴ μεγάλῃ προθυμίᾳ τοῦ Οἰδίποδα, γιά νά ἀνακάλεψει τὸ φονιά. **παρίημι** = ἀφήνω· αὐτό τὸ δῆμα, ώς κωλυτικό, παίρνει συμπλήρωμα τὸ **μὴ** μέ ἀπαρέμφατο, ἔαν είναι ἀρνητικό, τὸ **μὴ οὐ** μέ ἀπαρέμφατο. **ταῦθ' ὄρωντα = ταύτα εἰδότα.** **μάλιστα** = κατεξοχήν (περισσότερο ἀπό δύοντούς ἄλλους μάντεις)· ἡ σειρά τῶν λέξ. είναι: **ἐπίσταμαι ἄνακτα Τειρεσίαν μάλιστα ὄρωντα ταύτα ἄνακτι Φοίθῳ.** **οὐκέτι** **ἐν ἀργοῖς** = δχι μεταξύ αὐτῶν πού ἀμελήθηκαν καὶ δέν ἐκτελέστηκαν. **ἐπραξάμην** = ἔπραξα καὶ γάωη στὸ ίδιο τὸ συμφέρον

μοις (τις μέσον). **διπλοῦς** = τόν ἔνα μετά τόν ἄλλο (σπουδή τοῦ Οἰδίποδα). **θαυμάζεται** μή παρών προσωπ. σύνταξη ἀντί ἀπρόσωπης: **θαυμαστόν** ἐστι μή παρείναι αὐτόν. καὶ μήν=καί δέομα. **κωφος** = ἐκεῖνος πού δέν ἀκούει, ἀλλά καί ἐκεῖνος πού δέν ἀκούεται, διάρρηστος, διάσαφής. **τὰ ποια;** (δλ. στίχο 120). **όδοιπόρων** πιό πανω εἰπόθηκε (στ. 122) ὅτι φονεύτηκε ἀπό ἡηστές, τόφα ἀγέται ἀπό ὄδουπόρους, γεγονός πού πλησίαζε περισσότερο ποδές την ἀλήθεια. **τὸν δ' ιδόντα** = τὸν αὐτόπτη μάρτυρα. **εἰ δείματός γ' ἔχει μέρος** = ἔχει δέδαια τὸν κατέχει καί μικρός φόρος. **οὐ μενεῖ** = δέ θά αντιμετωπίσει. δέ θά ἀναμείνει νά ἐκπλήρωθούν, νά ξεσπασουν κατά τῆς κεφαλῆς του, ἐνν. ἀλλά θά ἐμφανιστεῖ. **τάρβος** (τὸ) = φόρος. δρῶντι **τάρβος** ἐστὶ τί διαφέρει τοῦ **τάρβος** ἐστὶ δρᾶν; **οὐδ' ἔπος** = οὔτε καί ὁ λόγος (ή κατάσα). **γάρ** = δηλαδή. **οιδε** αὐτοὶ εδῷ, δηλ., οἱ ἀγγελιοφόροι που στάθηκαν ἀπό τὸν Οἰδίποδα καί τὸ παιδί πού χειρογονοῦσε τὸν τεφλό, οἱ όποιοι φέρουν τὸν Τειρεσία πού εἰσέρχεται ἀπό τῇ δεξιᾷ πάροδο. **ἐμπέφυκε τ' ἀληθες** = εἶναι ἔμφυτη ἡ ἀλήθεια.

Πραγματικές.-άλλ' ἀναγκάσαι θεούς ούδ' ἀν είς... Πώς χαρακτηρίζεται ἐδῶ ὁ Οἰδίποδας ἀπέναντι στοὺς Θεούς; **ἀνακτα** Ἀποκαλεῖται ἀνακτα τὸν Τειρεσία, γιατί συγκαταλεγόταν στοὺς εὐγενεῖς Θηβαίους. **Κρέοντος εἰπόντος** Αὐτὴ τῇ συμβούλῃ ἐδώσει ὁ Κρέων στὸν Οἰδίποδα ὅχι ἐπάνω στὴ σοηνή ἀλλά μέσα στὰ ἀνάκτορα. Πάντως μὲ τὴ συμβούλῃ αὐτὴ προπαρασκευάζεται ἡ ὑπόνοια τοῦ Οἰδίποδα, πού θά σχηματιστεῖ πιό κάτω, ὅτι ὁ Τειρεσίας πείστηκε ἀπό τὸν Κρέοντα νά μήν είπει τὴν ἀλήθεια.

γ') 300–315

Λεξιλογικές.-νωμάω-ῶ (νέμω) (ἐνν. **ἐν φρεσὶ**) = ἀνακινθ στὴν ψυχὴ μου, ἔχετάξω καί κοίνω. **πάντα** ἐπεξηγεῖται ἀπό τὸ **διδακτά τε ἄρρητά τε**, πού ἐπίσης ἐπεξηγ. ἀπό τὸ **οὐράνιά τε καὶ χθονοστιθή**, κατά σχῆμα χιωτόν. **ἄρρητα** μεταφορά ἀπό τὰ ἴερά, πού δέ μεταδίδονται εύκολα στοὺς ἀμύητους. **χθονοστιθής** = ἐκεῖνος πού πατάει στὴ γῆ, δι ἐπίγειος. **τὴν πόλιν** κατά πρόδηληψη, ἀντί: **φρονεῖς δ' ὅμως οἴδα νόσωφ πόλις σύνεστιν. νόσωφ προσωποποιία**· τὰ θρησκευτικά κλύεις μέ σημασ. παρακειμ. **πέμφασιν** ἡμῖν (ἀγγέλους,

θεωρούς). ἀντέπεμψεν = ἀνταπέστειλε ἀπόκριση. **εἰκλυσις** = ἀπολύτρωση. **ἄν** ἐλθεῖν, ἀπόδ. τῆς ὑποθ.: **εἰ** ἐκπεμψάμεθα. **νὺν** = σύμφωνα μέ αὐτά. **φθονῶ** = ἀρνοῦμαι. **φάτιν ἀπ' οἰωνῶν** = μαντεία ἀπό οἰωνοσκοπία. **όδον** = τρόπου. **ρύομαι** = ὑπερασπίζομαι, σώζω, στὸ τελευταῖο **ρύσσαι** ὑπάρχει μέσα του ἡ ἔννοια τῆς ἀποκρύψεως, ὥστε: **ρύσσαι δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος** = σώσε μας ἀποκρύψοντας (διάχυνοντας μακριά) κάθε μίασμα πού προέρχεται ἀπό τὸν πεθαμένο. **ἐν σοὶ γάρ εσμεν** = γιατί ἀπό σένα ἔχαρταται ἡ ὑπαρξή μας, ἡ σωτηρία μας. **ἄνδρα** = καθένα (ὑποκ. τοῦ **ἀφελείν**). ἡ σειρά τῶν λέξ.: **κάλλιστος δὲ πόνος (έστιν) ἀφελείν ἄνδρα, ἀφ' ὧν ἔχει τε καὶ δύναιτο.**

Πραγματικές.-διδακτά τε ἄρρητά τε κτλ. Μέ αὐτά θέλει νά δηλώσει τή μεγάλη μαντική δύναμη τοῦ Τειρεσία, πού τήν ἔλαθε μαζί μέ τή μακροδιότητα—ξῆρσε ἐπί ἐφτά ἡ ἔννιά γενιές—, σέ ἀντάλλαγμα τῆς τυφλώσεώς του ἀπό τούς θεούς. **ρύσσαι** Ἡ ἐπανάληψη τοῦ ἴδιου ὅγματος φανερώνει τό μεγάλο ἐνδιαφέρον τοῦ δασύλια καὶ ἔξαιρει τή θερμή παρακληηή του πρός τὸν Τειρεσία. **ἄλλην μαντικῆς ὄδον** Ἐννοεῖ ἄλλον τρόπο μαντικῆς ἐκτός ἀπό τήν οἰωνοσκοπία, στήν ὅποια κυριώς διακρινόταν ὁ μάντης, δηλαδή τή μαντική μέ ἐμπυρα (τήν ἐμπυρομαντεία).

δ') 316-403

Λεξιλογικές.-φρονῶ = φρονῶ σωστά, γνωρίζω τήν ἀλήθεια. **τέλη λύω** = ὠφελῶ. **ταύτα** (δηλ. δτι **δεινόν ἐστι φρονεῖν** ἐνθα). **γάρ...αἱ τιολογεῖ** τό ἐπιφάνημα **φεύ**. **διόλλυμι** = λησμονῶ. **οὐκ ἄν ικόμην** ἀπόδοση ποιᾶς ὑποθέσεως πού ἔννοείται; **ἄθυμος** = δύσθυμος, ἀκεφαλος. **ἄφες μ' ἐς οἴκους**, ἐνν. **ιέναι**. **ῥάστα** = εὐνολότατα. **διαφέρω** = ὑποφέρω ως τό τέλος. **τὸ σὸν-τούμὸν** = τή μοίρα σου-τή δική μου. **τὸ σὸν τε σὺ κάγω τούμόν** εἶδος χιαστοῦ σχήματος. **ἡν ἐροὶ πίθη** δηλ. ἂν μέ ἀφήσεις νά ἀπέλθω. **ἔννομα** = σύμφωνα πρός τό νόμο (δηλ. πρός τό κήρυγμα τοῦ Οἰδίποδα). **τήνδε φάτιν** = τό λόγο σου αὐτό (τή μαντεία σου) πού περιμένουμε. **ἀποστερῶ** = ἀποκρύψω. **γάρ αἰτιολογεῖ** τήν πρόταση πού παραλείφτηκε: **οὐ λέγω** **ἔννομα** **οὔτε προσφιλή**. **οὐδὲ τὸ σὸν φώνημα** **ιὸν πρὸς καιρὸν** **σοὶ=οὔτε** καὶ οἱ διζοί σου λόγοι ἀποβαίνουν γιά τό καλό σου. **φώνημα** ἔννοει γενικά τό

διάταγμα καί τούς τελευταίους αὐτούς λόγους τοῦ Οἰδίποδα. ώς οὖν μηδ' ἔγω ταύτὸν πάθω ἐπρόκειτο νά εἰπεῖ τή λέξη σιγήσομαι ή μᾶλλον ἄπειμι, τό δοποί δηλώνεται ἀπό τόν ἐπόμενο στίχο, ὅπου φαίνεται ὅτι διάντης κινεῖται γιά νά φύγει. **φρονῶν γε** = ἐνῶ δέδαια ξέρεις. **ἄποστραφῆς** = ἀπέλθεις. **προσκυνοῦμεν ίκτηριο** (τυπική φράση πρός δήλωση ισχυρῆς παραλήσεως) = εὺσεβῶς σέ θεομπασακαλοῦμε. **οὐ μὴ ποτε τό οὐ μὴ** μέ ίππο, ἀρ. σημ. ἐντονη ἄρνηση. **μὴ ἐκφήνω** = γιά νά μή φανερώσω. **τί φής;** ἀπό ἐδῶ ἀρχίζει νά δργίζεται. **ἄλλως** = ματαίως, ἀνωφελῶς. **ἐλέγχω** = ἐρωτώ νά μάθω. **όργαίνω** ἔχει μεταδ. σημασ., διπος ἐδῶ = ἔξογήζω· ή φράση μετοιάζει τήν κακή ἐντύπωση ἀπό τήν ιδρογ: **ὢ κακῶν κάκιστε,** ἀφοῦ ἄλλωστε ἐλπίζει ὅτι διάντης θά λύσει τή σιωπή του. **ἔξερεις τοῦ ἔξαγορεύω** = λέγω φανερά. **ἀτεγκτος (ἀ-τέγγω = δρέχω)** = ἀδάκρυτος, ἀσυγκίνητος. **ἀτελεύτητος** = ἐκεῖνος πού δέ δίνει τέλοις σέ κάποια ίπόθεση, δι ισχυρογνώμονας. **όργη** σημαίνει γενικώς ήθος, χαρακτήρας· ἐδῶ γιά τόν Τειχεσία ἐννοεῖ ισχυργνωμοσύνη, γιά τόν Οἰδίποδα δξνθυμία. **τὴν σὴν ναίουσαν** ύπαινίσσεται καλυμμένα τή σύζυγό του Ιοκάστη. **ψέγεις** ἐπανάληψη μομφῆς μετά τό **έμέρψω**, γιά ἔμφαση. **γάρ** αἰτιολογ. τό **ἔχω βεβαίως ὄργην**, πού ἐννοεῖται ἀπό τά προηγούμενα. **ἀπιμάζω** = δέν τιμῷ, περιφρονῶ. **ηξει γάρ αύτὰ** (σιωπῶ) γιατί τά πράγματα μόνα τους θά φανερωθοῦν. **πέρα** = περισσότερο. **πρὸς τάδε** τοῦτο μέ προστακτική σημαίνει ἀμετάτοεπη ἀπόφαση = ἐναντι αὐτῶν. **θυμόσιμαι-ούμαι** = δργίζομαι. **καὶ μὴν παρῆσω (παρίημι)** **γ' οὐδὲν** = καί δημος τίποτε δέδαια δέ θά παραλείψω. **ἄπερ** = ἀπό ἐκείνα τά δόποια. **ξυμφυτεύω** = ισυμπράττω. **καὶ ἐπιδοτ.** = δχι μόνο ὅτι γνωρίζεις, ἀλλά καί... **ὅσον μὴ χερσὶ καίνων** (περιοδίζει τήν ἐννοια τού ειργάσθαι) = ἐκτός μόνο πού δέν τόν φόνευσες μέ τά ίδια σου τά χέρια. **ἄληθες** = ἀλήθεια; ἀνεδάίνει ό τόνος στήν ἐρωτηματ. εἰρωνεία. **φπερ** (ἀντί τού **ὅπερ**) καθ' ἔλξη πρός τό **κηρύγματι**. **προσαυδῶ** = προσφωνῶ. **ώς οντι** έθεσε δοτ. ἀντί αἰτιατ. **οντα** πρός τό **σέ**, γιά νά ἀπόφευχθεί ή παρανόηση πρός τό **έμε.** **κάφ'** = καί ἀπό. **τοῦτο** ἐνν. τό **έκκινησαι τόδε τό ρῆμα**, ητοι τά ἐπακολουθήματα αὐτῆς τής πραξεώς σου. **ποὺ** = πώς. **πέφευγα** = ἔχω ηδη διαφύγει (με τόν παρακ. δηλώνεται τό τετελεσμένο). **ισχύον** κατηγορ., μέ τά πιό κάπω ὁ Οἰδίποδας προσπαθεῖ, ἀνακρίνοντας κατά κάποιο τρόπο, νά ἀποκαλύψει συνωμοσία πού ύποπτεύεται. **ἐκπειρῶμαί τινος** = ύπο-

δάλλω κάτι σέ δοκιμασία· ή ἔννοια εδῶ είναι: ύποδάλλεις τούς λόγους μου σέ δοκιμασία, αν δηλαδή θά ἐπιμείνω σ' αὐτούς η θά περιπέσω σέ ἀντιφάσεις. **ούχι ώστε γ' εἰπεῖν γνωστὸν = οὐχὶ ξυνῆκα οὕτως,** ώστε εἰπεῖν ἐγνωσμένον, δέν κατάλαβα τόσο καλά, ώστε νά είπω ότι τό ἔχω κατανοήσει. **φονέα σέ φημι κτλ.,** ή κανον. σειρά των λέξεων είναι: **φημὶ φονέα σε κυρείν τ' ἀνδρός, οὐ τὸν φονέα ζητεῖς.** οὐ τι **χαίρων** = δχι χωρίς τιμωρία. **πημονὰς** = δριστές. **ὅσον γε χρήζεις** ἐνν. **λέγεις.** **αἰσχισθ' ὄμιλῶ** = ἔχω αἰσχρότατες (ἐνν. συζυγικές) σχέσεις. **τοῖς φιλτάτοις** ἐνν. **τῇ μητρί.** **ἴν' εἰ κακοῦ** πλ.αγ. ἐρωτημ. πρόταση. **κακοῦ** γεν. μεριστ. **ἡ** = ἀλήθεια. **γέγηθα παρακ.** τοῦ **γηθέω** = χαίρω, ἀγάλλομαι. **γεγηθώς ἀεὶ** = πάντοτε ἀτιμώρητος. **ἀλλ' ἔστι,** ἐνν. **τῆς ἀληθείας σθένος.** **σοί...σοί** δοτικάι τῆς ἀναφοράς. **τυφλὸς τά τ' ὠτα...** ή παρόχηση τοῦ τ αὐξάνει πιό πολύ τούς πειρακτικούς λόγους τοῦ Οἰδίποδα· είναι μάλιστα πολύ προσδιλητικοί οἱ λόγοι του και γιατί ἀναφέρονται σέ φυσικό ἐλάττωμα τοῦ μάντη· τό **τυφλὸς** ἀνήκει μόνο στά ὅμιματα, ἐνῷ στά ὠτα και τό νοῦ ἔννοεῖται κατά ζεῦγμα τό ἐπίθ. **ἀμβλὺς** η ἀλλο συναφές μέ αὐτά. **ταύτα ὀνειδίζων** = ιαύτες τις δριστές (τήν ἀμβλύτητα τοῦ νοῦ και τήν τυφλότητα). **πρὸς μιᾶς νυκτὸς** = ἀπό μά συνεχή τύφλωση (σκότος). **γάρ** αἰτιολογεῖ τό ἔννοούμενο **οὐκ ἀν βλέψαιμί σε.** **φ τάδε δηλ.** **πεσεῖν σε.** **ἐκπρᾶξαι μέλει** = δόποιος ἐνδιαφέρεται νά κατορθώσει αὐτά ἐδῶ (δηλ. νά πέσεις). **ἔξευρήματα** = ἐπινοήματα. **Κρέων δέ σοι πῆμα οὐδὲν = ἀλλά ὁ Κρέων δέ σοῦ προξενεῖ καμιά διάθη.** **ὑποφέρω** = ὑπερτερῶ, ὑπερέχω. **πολύζηλος βίος** = δι γεμάτος ἀπό φθόνο και ἄμιλλα δίοις. **δωρητὸν οὐκ αἰτητὸν = δωρηθείσαν οὐχὶ αἰτηθείσαν** = ως δῶρο και χωρίς νά τη ξητήσω. **πιστὸς** είρων. **ὑπελθών...ύφεις** (ή πρόθ. **ὑπὸ** σημαίνει τό λαθροῖο, τό ὑπούλο) = ἀφοῦ ὑπέσκαψε (τή θέση μον)..., ἀφοῦ ἀπέστειλε δολίως ως δογανο· μεταφορά ἀπό τούς παλαιοστές. **μάγος** = ἀπαταώνας. **ἀγύρτης (ἀγύριω)**, δπως και σ' ἐμάς = δ πλάνος. **δέδορκε τοῦ δέρκομαι (= διέπω)** = ἔχει τά διέμιματά του, τό νοῦ του. **τὴν τέχνην,** ἐνν. τή μαντική τέχνη. **ποὺ;** σέ ποίες περιπτώσεις; **σαφῆς** = ἀληθής. **κύων** = σκύλα, τέρας. **ῥαψῳδὸς** = ιαίνιγματοπλόκος. **ἐκλυτήριος** = ὀπαλλακτικός, ἀπολυτρωτικός. **τούποντος** = τοῦ τυχόντα (γεν. κατηγορ.). ή σειρά των λέξ.: **καίτοι διειπεῖν** (ὑποκ..) **τὸ αἰνιγμα οὐκ ἦν τούποντος.** **προύφανης** = ιφανερώθηκες· ή σειρά των λέξ.: **ἢν σὺ προύφανης οὐκ ἔχων γνωτόν,** οὐτ' ἀπ' οιωνών

ούτε ἐκ θεῶν του. **νίν** = τή Σφίγγα. **κυρήσας** = ἀφοῦ πέτυχα τή λύση τοῦ αἰνίγματος. **γνώμη** = μέ τή σκέψη, μέ τήν ἔξυπνάδα μου. **ἐκβαλεῖν** ἐνν. **θρόνων.** **παραστατῶ** = στέκομαι κοντά. **πέλας** κατά πλεονασμό. **χώ συνθεὶς** = καί αὐτός πού μηχανεύτηκε. **ἀγηλατέω-ῶ** = ἀπομακρύνω τό μιαρό (τόν **ἐναγῆ**). **παθῶν** (ἐνν. **τοιαύτα**) **οιά περ φρονεῖς,** **ἔγνως ἄν** = θά ἔβαζες μωλά, θά συνετιζόσουν.

Πραγματικές. – φρονεῖν Ὁ Τειρεσίας γνώριζε τό φονιά τοῦ Λαίου, ἀλλά ἀπό σεῖσιμό στό σωτήρα τῆς πόλεως δέν ήθελε νά μαρτυρήσει, γιά νά μήν τόν ἔκθεσει. Ὄταν ὅμως προσκλήθηκε πιά ἀπό τόν Οιδίποδα, είχε στήν ἀρχή πάρει τήν ἀπόφαση νά φανερώσει τό υποτικό, ἀλλά δταν δρέθηκε μπροστά στό δασιλιά κατάληφθηκε ἀπό δισταγμό. **ράστα γάρ τὸ σόν...** Οι φράσεις τοῦ μάντη είναι σκοτεινές, ὅπως συνήθως. **πλούτος καὶ τυραννίς** Θεωρούσαν αὐτά ώς ψιστα ἀγαθά καί γ' αὐτό προκαλούσαν εὔκολα τό φθόνο τῶν ἄλλων. **ἀγύρτης** Ἀγύρτες στούς ἰωγαίους ἡγόνταν κυρίως μερικοί πλανόδιοι ιερείς, πού ἀσχολούνταν μέ τό ἔργο τῆς μαργέας καί γ' αὐτό ἡ λ.. **ἀγύρτης** συνδέεται μέ τή λ.. **μάντις** καί χρησιμοποιεῖται ώς δρισιά ἐναντίον του. **ἐκ θεῶν γνωτόν...** Ἀπό τούς μάντεις ἄλλοι έμπνεονταν ἀπό κάποιο θεό καί ἄλλοι παραπτηρούσαν καί ἐρμήνευαν τούς οἰωνούς. **παθῶν** **ἔγνως ἄν** κατά τό παροιμιῶδες «παθόντα μαθεῖν» (ἀνάλογο είναι τό σημερινό «ὁ παθός μαθός»).

ε΄) 404–462

Λεξιλογικές. – ἡμῖν μὲν εἰκάζουσιν = σ' ἐμᾶς τουλάχιστο, καθώς μποροῦμε νά συμπεράνουμε. **δεῖ** συντάσσεται μέ τή γενική **τοιούτων** καί τό ἀπαρέμφ. **σκοπεῖν.** **ὅπως λύσομεν** πλάγ. ἐρωτ. πρότ. πού χρησιμεύει καί ώς ἐπεξήγ. τοῦ **τόδε.** **ξισωτέον (σοι)** = πρέπει νά ἔξισωθῷ μ' ἔσενα. **γοῦν** = τουλάχιστο. **τὸ ἀντιλέξαι** (προσδιορισμός ἀναφορᾶς) = στό νά δώσω ἵση ἀπάντηση. **τοῦδε διῇ.** τοῦ **ἴσα ἀντιλέξαι.** **προστάτου γράφομαι** = γράφομαι ώς προστατευόμενος κάποιου, κηδεμονεύομαι ἀπό κάποιον. **Κρέοντος** γεν. κατηγορηματική. **δέρκομαι** (παράγωγό του: **δράκων**) = βλέπω καθαρά. **καί...καί** τέθηκαν δύο προτάσεις κατά παράταξη, ἀντί νά τεθοῦν καθ' ὑπόταξη = εί καὶ δέδορκας, οὐ θλέπεις. **ἴν' εἰ κακοῦ** πλάγ. ἐρωτ. πρότ., δλως οἱ

είσαι ζόμενες μέ τό ἔνθα καὶ ὄτων· ἔνθα ἐννοεῖ τὸν πατρικό οἶκο, τό
ὄτων μέτα ἐννοεῖ τὴν μητέρα, τοῖς σοίσιν αὐτοῦ... ἀκοίουνθεὶ κανονι-
κῶς νέρθε (ἐνν. τὸν πατέρα) καὶ ἐπὶ γῆς ἄνω (ἐνν. τὴν μητέρα). **ἀμφι-**
πλήξ (ἀμφὶ-πλήττω) = ἀπὸ πού χτυπᾷ καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη, δηλ. καὶ
ἀπὸ τὸ μέρος τοῦ πατέρα καὶ ἀπὸ τὸ μέρος τῆς μητέρας. **δεινόπους** =
ἀπὸ τὴν ἔχει φοβερά πόδια, φοβερή διώκτρια. **ὅρθὰ** = τὰ πρόσωματα
ἀπὸ τὴν ἀληθινή τους δημη. **σκότος** = διαρκές σκότος, **λιμὴν** = θάλασ-
σα. **Κιθαιρών** = ὅρος (ἔθεσε τῇ συγκεχωμένῃ καὶ ἀπομ. ἐννοια **Κιθαι-**
ρών, ἀντὶ τῆς ἐννοίας γένους, ἵσως γιατί στὸν Κιθαιρώνα ἐκτέθηκε ὁ
Οἰδίποδας ως δρέφος). **σύμφωνος** = ἐκεῖνος πού ἀντηχεῖ· συντάσσει· μὲ
τὴ γενική **θοῆς** = θάλαττης τοὺς θρήνους σου. **καταισθάνομαι** =
αἰσθάνομαι καὶ ά, κατανοῶ. **ύμεναιος** = τὸ γαμήλιο ἄσμα, μετωνυμι-
κῶς σημαίνει τὸ γάμοι. **δόροις** = στὸν πατρικό οἶκο. **ἄνορμον** = χωρὶς
(καὶ δὲ) λιμάνι (κατηγ.). **ἄνορμος ύμεναιος** εἶναι ὁ ἀλίμενος γάμος· ἡ
μετοχή **τυχῶν** εἶναι ἐνδοτική. **εύπλοίας** ἐνν. τὴν εὐνοϊκή λύση τοῦ
αἰνίγματος, ἄλλων **κακῶν** = τῶν ἄλλων ὑδεῖν. ρῶν σχέσεών σου (μὲ τὴ
μητέρα). ἢ σ' **ἔξισώσει σοί τε...παρθήηση τοῦ σ,** ἀπὸ τὴν δεξύτητα τοῦ
ἡρώου. **πρὸς ταῦτα** = σχετικῶς μὲ ἀντά πού σου ἡέγω. **τούμὸν στόμα**
= τίς προφητείες μου, ἐμένα. **προπλακίζω** κυρίως σημαίνει ἀλείφω
μὲ πηλό (λάσπη), όχηνω στὴν λάσπη, ἐδῶ μεταφορικῶς: μεταχειρίζομαι
κάπιοιν ὑδριστικῶς, διασύνω· καὶ σήμερα: όχηνω λάσπη σὲ κάπιοιν·
ἢ σειρά τῶν λέξεων: **οὐ γάρ ἔστι βροτῶν, ὅστις ἐκριθήσεται ποτε**
κάκιον σού. **ἐκτρίβομαι** = καταστρέφομαι ὀλότελα. **οὐκ εἰς ὄλεθρον,**
ἐνν. **ἄπει** = δέν πᾶς νά χαθεῖς· τὸ ἕδιο θῆμα πρέπει νά ἐννοηθεῖ στὸ
οὐχὶ θᾶσσον. **ἄφορρος** ἀπὸ τὸ **ἄψ** (= πίσω) καὶ **ρέω** = ἐκεῖνος πού
κινεῖται πρός τὰ πίσω· ἐδῶ σημ.: πίσω. **ἀποστρέφομαι** = στρέφομαι
πρός τὰ πίσω· τά: **πάλιν ἄφορρος, ἀποστραφεὶς ἄπει,** ἔχουν τὴν ἴδια
περίπου σημασία καὶ ἀποτελοῦν πλούτο ἐκφράσεως· γίνεται συνήθως
τοῦτο, δταν, ἐκεῖνος πού μιλάει, κατέχεται ἀπὸ μεγάλη συγκίνηση ἢ
δργή. **οὐδ' ικόμην κτλ.,** ἐννοεῖται: **οὐ μόνον ἄπειμι θᾶσσον, ἀλλ' οὐδ'**
ἄν...φωνήσοντα· τίνος εἴδους εἶναι ἡ μετοχή: **σχολή** κυρίως = δύ-
σκολα, καὶ ἀπὸ ἀντί τῆ σημασία = οὐδέποτε. **ἐστειλάμην** = ἐστειλα
καὶ προσκάλεσα· **ἐστειλάμην ἄν** ἀπόδ. ποιας ὑποθέσεως; **γονεῦσι**
δοτ. τῆς κρίσεως. **μῶροι-ἔμφρονες** ἐπεξηγοῦν καὶ ἀνάπτυσσον τὸ
τοιοίδε. **ποίοισι** ἐνν. **γονεῦσι.** **μεῖνον** εἶπε τὰ πιό πάνω ὁ Τειρεσίας
καὶ δοκίμασε νά φύγει, ἀλλά, ἐπειδή ὑποδήλωσε ὅτι γνωρίζει τοὺς

προγνωματικούς γονεῖς, θυμήθηκε ὁ Οἰδίποδας τά δσα ειπώθηκαν γι' αὐτόν στήν Κόρινθο καὶ τό χοησμό τοῦ Ἀπόλλωνα πού δόθηκε, καὶ γι' αὐτό, θέλοντας νά μάθει τὴν ἀληθινή καταγεγρή του, τὸν προτόέπει νά μείνει, ἐνῷ πρωτύτερα τὸν διαστημούσε. **Έκφύει** ίστορ. = ἔχει γεννήσει, εἶναι πατέρας μου. **φύσει** ἐδῶ σημ. = θά λέτοιαλάνψει τῇ γέννησή σου, τούς γονεῖς σου. **διαφθείρω** = καταστρέψω (ἐνν, τά μετά τὴν ἀποκάλυψη παθήματά του). **αίνικτά** = αἰνίγματικά. **ἄριστος** εἰρων. **μέγαν** ἐνν, τῇ δόξῃ του γιά τῇ ιὔσῃ τοῦ αἰνίγματος καὶ τὴν ἀνάληψη τοῦ δασύλικον ἀξιώματος· ὑπόθεση τοῦ **εύρησεις** είναι: **Ἐὰν σκέψη καλῶς.** ἡ **τύχη**=ἡ τυχαία σύμπτωση τῆς λύσεως τοῦ αἰνίγματος· γιατί τὸν κατάστρεψε; **οὐ μοι μέλει** = δέ μέ ενδιαφέρει (ἐνν, ὅτι μέ κατάστρεψε ἡ τύχη). **εἰ τὴν πόλιν τήνδ' ἔξεσωσα** = ἀρχεῖ πού ἔσωσα αὐτήν ἐδῶ τὴν πόλην· πῶς καρακτηρίζωντες ἐδῶ πάλι τὸν Οἰδίποδα; **κομιζέτω δῆτα** = ἀς τὴν ὄδηγήσει λοιπόν (ἀπό ἐδῶ)· **όχλῳ** = **ἐνοχλῶ.** **ἔμποδῶν** = παρέχοντας ἐμπόδια γιά τὴν ἐκτέλεση τοῦ χοησμοῦ. **συθεὶς** (παθ. ἀρ. τοῦ **σεύομαι** = κινοῦμαι γρήγορα) = ἐάν ἀπέλθεις ἀμέσως. **ῶν οὕνεκ'** ἥλθον προσδιορ. τελ. αἰτίου. **ὅπου** ἀντί **ὅπως...οὐκ ἐσθ'** ὅπου = δέν ὑπάρχει τρόπος, κατά τὸν ὅποιο (ἢ δέν είναι δυνατό νά...). **τὸν ἄνδρα τούτον** τέθηκε κατ' αἰτιατ., καθ' ἔλεη πρός τό ἐπόμ. **ὄν.** **ἀνακηρύσσων φόνον** = κάνοντας προκηρύζεις γιά τό φόνο τοῦ Λαίου. **λόγω** ὁ λόγος θά ἤταν πλήρης: **Ξένος μὲν λόγω μέτοικος ὥν.** είτα δὲ φανήσεται (ἀντί φανησόμενος σχετικά μέ τῇ μετ. **ῶν**). **ξυμφορά** = συντυγία, καὶ ἡ τύχη (γιά τό ὅτι θά ἀποκαλυφθεῖ Θησαύρος). **ἐκ δεδορκότος** ἐντονότερο τοῦ **βλέποντος.** **σκήπτρῳ προδεικνύς** = μέ τό φαδό (βακτροία) δείχνοντας στὸν ἑαυτό του τό δρόμο. **ἔμπορεύόμαι** = πορεύομαι, μεταβαίνω. **αὐτὸς** = ὁ ἴδιος. **όμοσπορος** = ὁμόγνατος, ἐκείνος πού ἔχει μέ ἄλλο τὴν ἴδια γυναίκα. **ἰών εἰσω** = μπαίνοντας στό ἀνάκτορό σου. **κάν λάθης** = ἐνν. **ἐμέ.** **φάσκειν** ἀντί προστατ. (πρθ. **ἀγγέλειν** κτλ.). **μαντικὴ μηδὲν φρονῶ** = δέν ἔχω καμιά γνώση (ιδέα) μαντικῆς. Μετά τοὺς λόγους αὐτούς ἀπέρχεται ὁ Τειρεσίας ἀπό δεξιά.

Πραγματικές. – Λοξία Ἐτσι ὄνομαζόταν ὁ Ἀπόλλωνας, γιατί ἔδινε σκοτεινούς καὶ διφορούμενους χοησμούς. **προστάτου** Στήν ἀρχαίᾳ Ἀθήνας κάθε μέτοικος εἶχε ἐναν πολίτη, ὁ ὅποιος ἀναλάβαινε τὴν προστασία καὶ κηδεμονία του μπροστά στοὺς ἄρχοντες καὶ τὰ δικαι-

στήρια· τό δημοτικό τουν μετοίκουν καταγραφόταν στούς κατάλόγους τῆς πόλεως μαζί με τό δημοτικό τουν προστάτη του· τούτο λεγόταν **γράφομαι προστάτου**. **Άρα** Ή Αρά, ώς προσωποποίηση, ἄλλοτε διακρίνεται ώς αὐθίπαρκτη και ἄλλοτε ταυτίζεται με τήν Ἐρινύα. **όρμον ἀνορμον** Ο γάμος τουν Οιδίποδα, πού συνάφθηκε με εύτυχες φαινομενικά περιστάσεις, παραδιάλεται με λιμάνι ἀλίμενο, δπου νανάγησε. **εἰπών ἀπειριμ, οὐ τὸ σὸν δείσας...** Ο Τειρεσίας ἐρεθίστηκε ἀπό τά περιφροντικά γι' αὐτόν λόγια τουν Οιδίποδα και ἀποκαλέπτει σαφέστερα τώρα τά σχετικά, ἀποφεγγοντας τίς ἐπιφυλάξεις. Φαίνεται δημοτικός ὅτι ὁ Οιδίποδας είχε ἀπέλθει ἀπό τή σκηνή, τήν ὥρα πού ἔλεγε τά σχετικά δημάντης, και δέν τά ἀκούσε· ή φράση **οὐ τὸ σὸν δείσας πρόσωπον** δέν ἀντιμάχεται στό γεγονός τῆς ἀπουσίας τουν Οιδίποδα, ἀν λάδουμε ὑπόψη δημοτικός ὅτι ὁ Τειρεσίας ἦταν τιφλός και δέν κατάλαβε τήν ἀπουσία του.

ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (463-522)

Στροφή α' 463-472

Λεξιλογικές.- Θεοπιέπεια (θέοπις = θεὸς-ἔπος) = ἐκείνη πού λέγει θεϊκά λόγια, ή προφητική. **Δελφίς = Δελφική. **πέτρα** = βράχος· τέθηκε ὁ τόπος ἀντί τουν θεού Άπολλωνα. **ἄρρητ'** ἀρρήτων ἀντί ὑπερθετικού = δεινότατα, φοβερότατα. **τελέσαντα** κατηγορ. πετογή· μολονότι ἔχαστατα ἀπό οἡμια λεκτικό· ή σειρά τῶν λέξεων. **τίς (ἐστιν)** ἔκεινος, ὄντιν' α' θεοπιέπεια **Δελφίς πέτρα εἰπε τελέσαντ' ἄρρητ'** ἀρρήτων φονίασι (φονικαῖς) χερσίν; **ώρα** (ἐνν. **ἐστιν**) = είναι καιρός. **ἀελλάς-άδος** = ταχεία, λέγεται γιά ἵππους πού τρέχουν ὅπως η θυείλα (ἀελλα). **σθεναρώτερον** = ισχυρότερα, ἐδῶ σημ. ταχύτερα. **ἐπενθρώψκω** = ἐφορμῷ (τό ἀπλό οἡμια: **θρώψκω**, ἀδό, δ' **θεορον**, ἀπό τόν ὅποιο: θωριος, σημ. πηδώ). **πυρὶ καὶ στεροπαῖς σγῆμα** ἐν διά δυοῖν = **κεραυνίῳ πυρί, πυρφόρῳ κεραυνῷ**, προσδιορίζει ώς οὐρανική δοτ. τό **ἐνοπλος**. **γενέτας** (δωρ.) = **γενέτης** = πατέρας και γιός· ἐδῶ σημ. γιός. **Κήρες** = μοῖρες τουν θανάτου· ἐδῶ είναι οι Ἐρινύες πού ἐπιζητοῦν τήν τιμωρία τουν φονιά τουν Λαίου. **ἀναπλάκητοι** = **ἀναμπλάκητοι** (παραλείψεις τό μχάλι τουν μέτρου· ἀπό τό στερ. **α-** και τό ἀπασθέματο ἀδό, δ' **ἀμπλακεῖν** = ἀμαρτήσαι) =**

έκεινες πού ποτέ δέν ἀποτυγχάνουν στό σκοπό τους. **δειναὶ κατηγορ.** τοῦ **Κῆρες**.

'Αντιστροφή α' 473–482

Λεξιλογικές. – **ἔλαμψεν** = φώτισε, ἥζησε ξεκάθαισα. **γάρ** ἐπεξηγεῖ τὸν τρόπο τῆς διώξεως ἀπό τὸν Ἀπόλλωνα. **νιφόεις** = χιονοσκέπαστος, **φάρμα** = χοησμός· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἔλαμψε γάρ φάρμα** (ἀπό) τοῦ **νιφόεντος Παρν.** πάντα (Θηβαίον) ἰχνεύειν τὸν ἄδηλον (τὸν ἄγνωστον) **ἄνδρα.** **φοιτά** ἐνν. **ὁ ἄδηλος ἄνηρ,** ὁ φονιάς, **γάρ** αἰτιολ. τὸ **ἰχνεύει.** **ὑπ' ἀγρίαν ὅλαν** = στά ἄγρια δάση. **μελέω ποδὶ** = μέ τὰ δάστυχα πόδια τοῦ (γιατί διαρκώς κυνηγεῖται καὶ τρέχουν). **χηρεύω** = ζῷ στή μοναξιά, στεροῦμαι τῆς ἐπικοινωνίας μέ τοὺς ἀνθρώπους. **μεσόμφαλα** = ἔκεινα ποὺ δρισκούνται στὸ κέντρο τῆς γῆς (τὸν ἀφαλό τῆς γῆς)· καθ' ἵπαλλωρή εἴπε τά μαντεῖα **μεσόμφαλα** ἀντί τοῦ τόπου, ὃ δύοις δρισκόταν στὸν διμφάλῳ (ἀφαλῷ) τῆς γῆς. **ἀπονοσφίζων** (**ἀπό-νοσφιν** = μακριά) = γιατί προσπαθεῖ νά ἀπομαργύνει ἀπό τὸν ἑαυτό του, νά ἀποφύγει... **αἰεὶ ζῶντα** = ποὺ πάντοτε ισχύουν, μέ αἰώνιο κύρος. **περιποτῶμαι** = πετῶ δόλγυρα. Σὲ δὲ τὴν ἀντιστροφή γίνεται παρομοίωση τοῦ φονιά μέ ταῦδο, ποὺ κεντιέται ἀπό οἰστρο (ντάδανο) καὶ φεύγει, γιά νά μπορέσει ἔτσι νά τὸν ἀποδιώξει. Ο οἰστρος παρομοιάζεται μέ τό χοησμό καὶ τά μαντεῖα.

Πραγματικές. – Ο χορός, ἀφοῦ ἀκούσει στό τέλος τὸ διάλογο καὶ τὴ στιχοιμθία τοῦ Οἰδίποδα καὶ τοῦ Τειρεσία, δέν κάνει λόγο γιά τὸ μάντη, ἀλλά προτιμᾶ στήν α' στροφή καὶ ἀντιστροφή νά κάνει μνεία γιά τὸ χοησμό καὶ μόλις στή δ' στροφή καὶ ἀντιστροφή μιλάει γιά τὰ δύσα εἰπόθηκαν ἀπό τὸν Τειρεσία. **Δελφίς πέτρα** είναι ὁ ἀπότομος δράχος ἐπάνω ἀπό τοὺς Δελφούς, οἱ Φαιδριάδες πέτρες, κοντά στίς δύοις δρισκόταν τὸ μαντεῖο· στά διζά τους ἀκριθῶς δέει καὶ σήμερα η Κασταλία πηγή. **πυρὶ καὶ στεροπαῖς** Λέγει **κεραύνιο πύρ,** ἐπειδή ὁ Ἀπόλλωνας ἔρμηνει τή θέληση τοῦ Δία καὶ ἔκτελεῖ τίς ἐντολές του καὶ ἔτσι ὁ πλίζεται μέ τό δύλο τοῦ πατέρα, τὸν κεραυνό. **Κῆρες** Οι μοῖρες τοῦ θανάτου παριστάνονται ἐδῶ ως θεότητες τιμωροί, ως Ἐρινύες, οἱ δύοις ξητοῦν νά τιμωρήσουν τό φονιά τοῦ Λαίου. **μεσόμφαλα μαντεία** Πιστευόταν ὅτι τό μαντεῖο τῶν Δελφῶν δρισκόταν στὸ κέντρο τῆς γῆς καὶ ὅτι δ' Δίας εἶχε ἀπολέσει ἀπό Ἀνατολή καὶ Δύση δεύτερος μέ ἀντίθετη διεύθυνση· αὐτοῖς πέταζαν καὶ συναντήθησαν

στούς Δελφούς, δπου σημάδι ἀπό λευκόπετρα μέ ώσειδές σχῆμα, μέσα στό ναό τοῦ Ἀπόλλωνα—σώζεται ως τά σήμερα—, ἔδειχνε τή θέση τῆς συναντήσεως: τοῦτο λεγόταν διμφαλός (ἀμφαλός).

Στροφή δ' 483-497

Λεξιλογικές. — **δεινὰ ταράσσει** = στήν ψυχή του ἀνακινεῖ φοβερές σογέψεις, ἔξεγείσει. **οίωνοθέτης** ἐκείνος πού δρᾷει τή σημασία τῶν οἰωνῶν, ὁ οἰωνοσόπος. **οὐτε δοκούντα οὐτ' ἀποφάσκοντα** = οὐτε πιθανά (πιστευτά) οὐτε ἀπίθανα (ἀπίστευτα). **όρων** μετ. αἰτιολ. **ἐνθάδε** = στό παρόν. **όπισω** = ἔνν. στό παρελθόν. **νείκος** = φιλονικία. **ἔκειτο** = ὑπῆρχε. **τανῦν** = μετά τά σσα είπε ο Τειχεσίας. **πρὸς ὅτου δὴ** (ἔνν. **νείκους**) = ἀπό τήν δποία ἀκριβῶς (φιλονικία) ξενινώντας. **θασάνω πίστιν ἔχων** = ἀποδίδοντας σ' αὐτό, σάν σὲ ἀπόδειξῃ, πίστη. **ἐπίδαμος φάτις Οιδίποδα** = ή φήμη στό λαό γιά τόν Οιδίποδα. **είμι ἐπί...** νά ἐπέλθω ἐναντίον. **Λαθδακίδαις** δοτ. χαριστική. **ἀδήλων θανάτων** γεν. ἀντικειμ. στό ἐπίκουρος **θανάτων** ποιητ. πληθ. ἀντί τοῦ ἐνικ. θανάτου.

Ἀντιστροφή δ' 498-512

Λεξιλογικές. — **ξυνετός** = σοφός. **πλέον φέρομαι** = ὑπερέχω ἐπερδάλλω· ή φράση είναι παραμένη κατά μεταφορά ἀπό τούς ἀγώνες. **σοφία** δοτ. δργαν. **παραμείθω** = ύπεροτερῷ. **μέμφομαι** = κατηγορῶ. **κατάφημι** λέγω ναί, ἐπιδοκιμάζω. **ἐπ' αὐτῷ** ἀντί: **ἐπὶ τοῖς Θηθαίοις**, ἀλλά ἐπειδή αὐτός προσῆλθε, γιά νά λύσει τό αἰνιγμα, ὁ κίνδυνος ἀπό μέρους τῆς στρεφόταν κυρίως ἐναντίον του. **θασάνω** = μέ τή δοκιμασία. **ἡδύπολις** = εὐχάριστος στήν πόλη. **τῷ** = γι' αὐτά. **օφλισκάνω κακίαν** = **օφλισκάνω δίκην κακίας** = θεωροῦμαι κακός· δμοίως λέγεται **օφλισκάνω μωρίαν**, δυσσέθειαν, αισχύνην κτλ..

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (513-862)

α') 513-531

Λεξιλογικές. — Ο Κρέων ἔρχεται ἀπό τή δεξιά πάροδο, γιατί δέν ἴταν σύνοικος μέ τόν Οιδίποδα, δπως διαφαίνεται και πιό κάτω στό στίχο 533. **πολίται** = συμπολίτες. **πεπυσμένος (πυνθάνομαι)** αἰτιολ.

μετοχή. **κατηγορεῖν** = κατηγορούντα λέγειν. **άτλητώ-ώ** = ἀπό τό **άτλητος** (ἀ-τλάω = ὑπομένω) = ἀδυνατῶ νά ὑπομείνω, δυσανασχετῶ. **μακραίων** = μακροχρόνιος. **φέροντι** μετ. ὑποθ. **θάξις** (θ. θάξω = λέγω, μιλῶ) = λόγος, κατηγορία. **εἰς ἀπλούν** = σέ μικρό, σέ ἀντίθετη μέ το πιό κάτω εἰς μέγιστον. **ἐν πόλει** = μπροστά στούς πολίτες. **μὲν δὴ** = μήν δη = ἀλλά δεδιάως. **ἡλθε** = ἐκφράστηκε, είπώθηκε. **όργη** **θιασθὲν ἀν μᾶλλον ἡ γνώμη φρενῶν** = τό δοποίο θά προκλήθηκε μᾶλλον ἀπό στιγμαία δργή παρά ἀπό ἐνδόμυχη (ἐσφρερική) πεποίθηση. **ἐφάνθη** = ἦλθε σέ φως. **τοὺς λόγους** τέθηκε τό λόγθο γιά νά δηλώσει τούς γνωστούς λόγους τοῦ Τειρεσία, πού πιό πάνω είπώθηκαν ἀπό αὐτόν. **οίδα δ' οὐ** τέθηκε ή ἀνηιλημετά τό φημιαπός ξεπομη τῆς ἀντιθέσεως. **τίνι γνώμη** = μέ ποιά πρόθεση· ὁ χορός διμολόγησε δτι λέγονταν, ἀλλά πρόσθεσε τό **οίδα δ' οὐ γνώμη τίνι** γιά νά μετριάσει τήν καιή ἐντύπωση τῷν Κρέοντα και τήν δργή του. **ἔξ ομμάτων** **όρθων** = μέ ἀνοιχτά (δχι ταραχμένα) μάτια. **ἔξ ορθῆς φρενὸς** = μέ ἥρεμο νοῦ. **ἐπίκλημα** (**ἐπικαλέω-ώ**) = κατηγορία. **ὅδε** = ίδού, νά.

Πραγματικές. – τύραννος Ή λέξη αὐτή ἔχει προσδιλητική σημασία γιά τόν Οἰδίποδα, ὑποδηλώνοντας δτι αὐτός δέν είναι δασιλιάς σύμφωνα μέ τό κληρονομικό δικαίωμα. **τάχ' ἀν θιασθέν...** Ο χορός πάντοτε ἀποδήλεται σέ συμβιθισμό και καταπράνηση αὐτῶν πού δργίζονται. **ἄ γάρ δρωσιν οἱ κρατοῦντες, οὐχ ὄρῳ** Τοῦτο είναι πολύ δουλιοτρεπές. **ἔξ ομμάτων όρθων** Επειδή ό χορός δέν μπορεῖ νά τόν διαφωτίσει γιά τίς προθέσεις τοῦ Οἰδίποδα, ο Κρέων προσπαθεῖ νά τίς μαντεύσει ἀπό τήν ἐσφρερική του σημη και γι' αὐτό φωτάει γιά τό δέξιμα του, γιατί σ' αὐτό καθηεφτίζεται ή ψυχή.

6') 532–633

Λεξιλογικές. – ούτος σύ = έ! ἐσύ (διαιφαίνεται τό δργήλο ὑφος τοῦ Οἰδίποδα· μέ τέτοιες προσφωνήσεις ἐκδηλώνοταν στούς ἀρχαίους ή ἐχθρότητα και ὁ ἔξερεθισμός τοῦ διμιλητῆ). **τόλμης** = θράσους και ἀναίδειας. **φονεύς** ἀφοῦ ο Κρέων κατά τή γνώμη τοῦ Οἰδίποδα, ὑπέβαλε στόν Τειρεσία νά τόν θεωρήσει φονιά τοῦ Λαίον, ἅρα ήταν ο φονιάς του κατ' αὐτόν, γιατί ο φονιάς τοῦ Λαίον θά φονεύνόταν. **τούδε τάνδρος** = ἐμένα. **ἐναργῆς** = δλοφάνερος. **ώς οὐ γνωριοῖμι** = δτι δέ

θά άποκαλύψω· ἔξαιρται ἀπό τήν ὑπονοούμενη ἀπό τήν προηγούμενη μετοχή **ιδών** κατά ζεῦγμα συνώνυμη μετοχή **ύπολαθών**, **νομίσας**. **προσέρπω** = δόλια πλησιάζω, ἔρχομαι ὑπουρά (μεταφ. ἀπό τά φίδια). **ἀλέξομαι** μέλλων τοῦ **ἀλέξω** = ἀποκρούω. **ώσεού γνωριοίμι** **ῆσούκ** **ἀλεξοίμην** ἀναπτύσσουν κατ' ἀντίστροφη τάξη, δηλ. κατά σχῆμα χιαστόν, τά προηγούμενα **δειλίαν** **ῆ** **μωρίαν**. **ἔγχείρημα** = ἐπιχείρημα, **ὅ** = **ῆ**. **οἰσθ'** **ὅ** **ποιήσον**; = **οἰσθ'** **ὅ** **χρή** **σε** **ποιεῖν**; οἱ τραγικοί δηλ. ποιητές συμβαίνει νά θέτουν μετά τήν ἐρώτηση **οἰσθ'** **ὅ** τήν προστακτική **ποίησον** πρός δήλωση συμβουλῆς. **ἄντι** = ἔναντι, σέ ἀπόκριση. **αὐτὸς** = διδούσας, μόνος σου. **θαρύν** ἀντιπαθητικό, φορτικό · ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἄκουσσόν** **μου** **νῦν** **πρώτ'** **ώς** **έρω** (πώς θά ἔξηγήσω). **τοῦτ'** **αὐτὸς** ἐπαναλαμβάνονται οἱ αὐτές λέξεις τοῦ Κρέοντα γιά νά τόν περιπαίξει. **αὐθαδία** = αὐταρέσκεια, αὐθαιρεσία. **κακῶς** **δρῶ** σημιαίνει δ.τι καί τό **κακῶς** **ποιῶ**: παθητ. τοῦ **κακῶς** **πάσχω**. **ύπέχω** **δίκην** = **δίδωμι δίκην** = τιμωροῦμαι. **τὴν δ.** = αὐτήν πού πρέπει, τήν ἐπάξια (τιμωρία). **σοὶ** ποιητ. αἴτ. τοῦ **εἰρήσθαι**. **ἔνδικα** = δίκαια, δοθά. **σεμνόμαντις** = σεμνός, σοβαρός μάντης (εἰδων.). **ἐπὶ τὸν** = γιά νά τόν καλέσει. **τῷ θουλέυματι** = **τῇ συμβουλῇ** (προσδιορ. τοῦ κατά τι). **χρόνον** διέκοψε δ Κρέων καί δ Οἰδίποδας δέν πρόστεσε τό ρήμα, τό όποιο θά ἤταν παθητικό. **ἔρρει** (ίστορ. ἐνεστώς) = ἔγινε ἄφαντος. **θανασίμω χειρώματι** = μέ δίαιο θάνατο. **μακροὶ παλαιοί τε** (ἀντί ἐνικοῦ ἀριθ.) = πού ἐκτείνονται σέ πολὺ χρόνο καί ἀωρίζουν ἀπό παλιά (πολλά, πάρα πολλά χρόνια) ὑπάρχει σύμπτυξη δύο προτάσεων · ἄντι: **μακρός παλαιός τ' ἀν χρόνος εἴη**, **εἰ μετρηθείη**. **τότε** ὅταν δηλ. φονεύτηκε ο Λάιος. **εἰμὶ ἐν τίνι** = ἀσχολοῦμαι σέ κάτι (όμοιώς λέγεται στή φιλοσοφία, **ἐν λόγοις εἰμί**). **σοφός** γε τό γε βεβαιωτ. **οὐκουν...** ἡ σειρά τῶν λέξ.: **οὐδαμοῦ** (ἐμνήσατο σου) **έμοιο** **γε** (= τουλάχιστο) **ἐστάτως πέλας** (**παρόντος έμοιοῦ**). **παρέσχομεν** = κάναμε τήν ὀφειλόμενη ἔρευνα (ἡ πρόθεση **παρὰ** ἐπιτείνει τήν ἔννοια τοῦ ρήματος). **σοφὸς** εἰρωνεύεται αὐτό πού εἰπώθηκε στό στίχο 563 **σοφός γ'** όμοιώς κτλ.. **τάδε** δηλ. τό ἀποτέλεσμα τῆς ἔρευνας γιά τό ποιός ἤταν δ φονιάς. **ἐφ' οἰς** = γιά τά δποια. **φρονῶ** = γνωρίζω. **φιλῶ** = συνηθίζω. **όθοιόνεκα** = δτι. **ξυνέρχομαι** = ἔρχομαι σέ συνεννόηση (τί λόγος είναι ἔδω;) **τὰς έμάς** (ἀντί γεν. ὑποκειμ.). **Λαίου** γεν. ἀντικειμ. **διαφθοράς** = φόνος · ή ἐρμηνεύει: δτι ἀν δέν είχε ἐλθει σέ συνεννόηση μέ σένα, ποτέ δέ θά μιλούσε γιά τό φόνο τοῦ Λαίου, δτι ἔγινε ἀπό ἐμένα. **αὐτὸς** =

μόνος σου, **ταῦθ'** κατά τὸν ἴδιο τρόπο. **ἄπερ** = κατά τὸν ὅποιο ἀκριδῶς. **έκμανθάνω** ή προθ. **ἐκ** ἔχει ἐπιτατική σημασία. **γῆμας** **ἔχεις** είναι περίφρ. παρακειμένου, συνήθης στούς Αττικούς καὶ σημ. διάφορα εἰνέργειας = ἔχεις σύζυγο. **ἀνιστορῶ** = ἐφωτῶ νά μάθω. **ἄρχεις** δ' **ἐκείνη ταύτα**, γῆς **ἴσον νέμων**; = ἔχεις στὴ χώρα τὴν ἴδια ἔξουσία μὲ ἐκείνη. ἀποδίδοντας ἵσες τιμές καὶ σ' αὐτῇ; **ἄν** = ἄ **ἄν.** **κομιζομαι** = παίρνω. **ισούμαι** = εἶμαι ἵσος μὲ κάποιον κατά τὴν τιμή. **σφῶν** = **ψύμιν** (δοτ. προσ. ἄντων. δ' προσ.). **τρίτος** κατά πλεονασμό. **ἐνταῦθα γάρ δὴ** = σ' αὐτό ἀκριδῶς (δηλ.. ἄν καὶ σὲ τιμοῦσαν ἔξισον μ' ἐμᾶς, ὅμως ἐπιβούλεύεσαι τὴν ἔξουσία μουν). **κακός** = ἄπιστος. **οὐκ** ἐνν. φαίνομαι **κακός φίλος**. εἰ διδοίης γε **σαυτῷ λόγον** = ἀν δέδαια σκεφτεῖς καλῶς μόνος σου. εἰ **τινα...** ή σειρά τῶν λέξεων: **εἰ δοκεῖς** ἐλέσθαι ἄν τιν' **ἄρχειν** ξὺν φόβοισι μᾶλλον η **ἄρχειν ἄτρεστον εὔδοντα.** **ἄτρεστος** (ἀ-τρέω = φοδοῦμαι) = ἀφοδοζ. **εὐδω** = κοιμοῦμαι. **ἐγώ μὲν οὕτ' αὐτὸς ιμείρων ἔφυν είναι μᾶλλον τύραννος** ή **τύραννα δρᾶν** = εγώ τουλάχιστο οὗτε ὁ ἴδιος πόθησα ἀπό φυσικοῦ μου νά εἶμαι μᾶλλον τύραννος παρά νά ἔχω δασιλική ἔξουσία. **ἔχειν** προσδιορ. ἀναφοράς. **πάσι χαίρω** = ὅλοι μοῦ λένε «χαίρε», ὅλοι μοῦ είναι ἀντικείμενο χαρᾶς. **ἀσπάζομαι** = χαιρετίζω. **νῦν** μέ τὴν ἐπανάληψή του τρεῖς φορές ἔξαιρει τῇ συσσωρευσῃ τόσων ἀγαθῶν χάρῃ στὴν ἔξαιρετική θέση του. **ἐκκαλώ** = καλῶ ἔχω, προσκαλῶ (παραστατικότερο καὶ ὅπερ θά λέγαμε σήμερα είναι τὸ **ἐκκαλοῦσι** = ἔχονται καὶ χτυποῦν τὴν πόρτα μου καὶ μέ καλοῦν). **ἄπαν** ἐνν. **οὐ** **ἔχουσι χρείαν.** **ἐνταῦθα (ἐν τῷ ἐκκαλεῖν ἐμέ)**. **ἔνι** = ἔγκειται. **κείνα** τὴν ἔξουσία μὲ τίς διսάρεστες συνθήκες της. **τάδε** σημ. τὴν τωρινή θέση μου μέ τά εὐεργετήματά της. **οὐκ ἄν...** ή σειρά τῶν λέξεων: **νοῦς καλῶς φρονῶν οὐκ ἄν γένοιτο νοῦς κακός** = ὁ νοῦς πού κρίνει καλά τὰ πράγματα δέν μπορεῖ νά γίνει κακός (μοχθηρός), νά ἐνεργήσει δηλ.. ἐναντίον τοῦ συμφέροντός του. **τῆσδε τῆς γνώμης** δηλ.. **τοῦ λαθενίν** **ἐκείνα ἀφείς τάδε.** **ἄν τλαίην** = θά τολμοῦσα, ἐνν. ἀντικείμ. **δρᾶν** ἀπό τὸ δρῶντος καὶ ἔλεγχον **τώνδε** προεξαγρέλλεται παράθεση στὴν ἐπόμενη πρόταση **πεύθου** κτλ.=καὶ πρός ἔλεγχο αὐτῶν ἐδῶ (πού λέγω). **πεύθομαι**=πληροφοροῦμαι ἐδῶ: ζητῶ νά μάθω ποιητ. τύπος τοῦ πυνθάνομαι. **Πυνθώδε πεύθου** παρηγήση. **τὰ χρησθέντα**=δόχησμός πού δόθηκε, πρόληψη. **τούτ' ἄλλο ἀντί τούτο δε** = ἀφ' ἐτέρου, καὶ ἀπό τὴν ἄλλη. **τερασκόπος** = τερατοσκόπος = ὁ πάντης. **λαθὼν** =

άφού μέ πιάσεις· ή φρ. **κτάνης λαθών** ισοδίναμει πρός τό σημερινό: πιάσε με και σκότωσέ με. **γνώμη δ' ἀδήλω** = μέ δάση γνώμη ἀναπόδεικτη. **χωρίς** = αὐθαίρετα (χωρίς νά φωτήσεις ἄλλους). **αἴτιω** προστακτ. τοῦ φ. **αἴτιάσματα-ώματα**. **μάτην**=ἀδιασάνιστα, ἀνεξέταστα. **ἴσον καὶ** = ίσο πρός. **ἐκθαλεῖν** = ἀπολέσαι. **χρόνος** μακρός χρόνος. **εὐλαθουμένω** (δοτ. τῆς κοίσεως) = κατά τήν κοίση ἐκείνου πού προσέχει. **φρονεῖν** προσδιορ. ἀναφρ. στά: **ταχεῖς καὶ ἀσφαλεῖς**: ή ἔννοια είναι: γιατί ἐκείνοι πού είναι ταχεῖς στίς ἀποφάσεις τους δέν είναι ἀσφαλεῖς (ἄλλητοι) στίς σκέψεις τους. **ταχύς τις κατηγοριματικῶς** = γρήγορα κάπως. **ταχὺν δεῖ κάμε βουλεύειν πάλιν (ἀντεπιβουλεύειν)** = ἀντίθετα πρέπει κι ἐγώ γρήγορα νά παίρνω ἐναντίον του τά μέτρα πού ἐπιβάλλονται για τήν ἀμυνά μου. **ἡσυχάζων** = παραμένοντας ἀδρανής, χωρίς νά παίρνω τά μέτρα πού πρέπει. **τὰ τοῦδε** = τά σχέδια, οί σκοποί αὐτοῦ ἐδῶ. **ὴν** ἐνν. **χρήζεις**. **ἡκιστα** = καθόλου. **ὅταν προδείξης** = ὅταν πρωτέορα (πρό τού θανάτου μου)... **οίον ἐστι τὸ φθονεῖν** = ὅποιου εἰδους είναι, σέ τί συνίσταται δι φθόνος μου ἐναντίον σου. **οὐ πιστεύω** = δέν ὑπακούω, **οὐ γάρ** ἐνν. τό **οὐχ ύπειδω... το γοῦν ἐμὸν** (ἐνν. **εὐ φρονῶ**) = θόσον ἀφοῦ τουλάχιστο στόν ἐαυτό μου σκέπτομαι δοθά = τουλάχιστο γνωρίζω καλά τό συμφέρον μου. **ἄλλ' ἐξ ισου δεῖ κάμον** = δεῖ σε καὶ τό ἐμὸν εὐ φρονεῖν (δηλ. ὁ Οιδίποδας διειλε ὡς δίκαιος βασιλιάς καὶ ὡς συγγενής νά σκεφτεῖ καὶ γιά τό δικό του συμφέρον). **εἰ δὲ ξυνίης μηδέν;** ἀν ὅμως δέν ἐννοεῖς τίποτε, ἀν πλανᾶσαι; **ἀρκτέον** = δεῖ σε ἄρχεσθαι. **καιρίαν** ἐπιρροη. κατηγορ. = σέ κατάλληλη περίσταση. **κάμοι πόλεως μέτεστι** = καί ἐγώ μετέχω τῆς πόλεως, καὶ ἐγώ ἔχω δικαιώματα στήν πόλη. **εὐ τίθεμαι** = διευθετῶ, τακτοποιῶ.

Πραγματικές. – ἀνευ πλήθους καὶ φίλων Μέ τό **πλήθους** ἐννοεῖται ὁ στρατός, μέ τό **φίλων** οἱ πολιτικοί φίλοι, τό πολιτικό κόλπα. **ἄνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν...** Τραγ. εἰρωνεία: χωρίς νά θέλει ὁ Οιδίποδας προλέγει ἐκείνο πού θά πάθει ἀργότερα ὁ ἴδιος, στίχ. 614. **χρόνος δίκαιον ἄνδρα...** Καί πράγματι ὁ κακός μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ ὡς τέτοιος καὶ ἀπό μά μόνο κακή πράξη, ἀλλά, γιά νά σηματίσουμε ἀντίληψη ότι κάποιος είναι καλός, ἀπαιτεῖται μακροχρόνια παρακολούθηση καὶ δοκιμασία γιά τή διαπίστωση. **Ὥ πόλις πόλις** Ὁ Κρέων νόμισε ότι ὁ Οιδίποδας καλεῖ τήν πόλη σέ δοιήθειά του καὶ

άποκρινεται ότι και αύτός είναι πολίτης και έχει δικαιώματα νά προστατευτεί άπο τήν πόλη.

γ') 634-648

Λεξιλογικές. – **στάσις γλώσσης** = έριδα γλώσσας, γλωσσομαζία. **άθουλος** = άλογιστος, ἀτεροίσκεπτος. **ἐπαίρομαι** = σηκώνω, στηνω. **κινῶ** = άνακινῶ. **νοσούσης** μετ. ἐνδοτ. **ἴδια κακὰ** = άτομικά πάθη. **οὐκ εἰ;** (μέλλων τοῦ εἵμι) = δέ θά πᾶς; πήγαινε, γιατί ή δοιστ. μέλλ.. σε άποφατική έφωτηση έχει τή θέση προστακτικής και σημ. ἔντονη προσταγή. **μηδὲν** = υπηδαμινό, ασήμαντο· ή σειρά τῶν λέξεων: **καὶ οὐ μὴ τὸ μηδὲν ἐς μέγ' ἄλγος οἰστε;** **ἀποκρίνω** = ἀποχωρίζω, ἐκλέγω. **ἢ γῆς ἀπῶσαι** κτλ. Πιό πάνω δ Οἰδίποδας ἀξίωσε τό θάνατο τοῦ Κρέοντα· τώρα δ τελευταῖος αὐτός προσπαθεῖ νά πετύχει μετριασμό τῆς άποφάσεώς του, γιά νά προδιαθέσει τόν Οἰδίποδα νά ύποχωρήσει και νά δεχτεί τήν έξοδία του, πράγμα πού γίνεται, καθώς φαίνεται άπο τό **Ξύμφημι.** **τούμπὸν σῶμα** = έμένα. **σὺν τέχνῃ κακῇ** = μέ δόλια τεχνάσματα. **όναίμην** (εὐντ. άιο, τοῦ ωήμ. **όνιναμαι** = ώφελούμαι) = νά μή χαρῶ (ένν. τή ζωή μου), νά μή σώσω. **νυν** συλλογιστικός. **ἀραιός** = έπικατάρατος· ή σειρά τῶν λέξ.: **ἄλλ' ὀλοίμην ἀραιός, εἰ σε δέδρακά τι ἀνά ἐπαιτιά με δρᾶν. τὸν δ' ὄρκον** αὐτόν πού δόθηκε πιό πάνω, γιατί οί δροι, είτε δίνονταν στό δνομα τῶν θεῶν είτε δχι, έπρεπε νά τηρούνται, έφόσον τελούσαν ύπο τήν προστασία τῶν θεῶν, οί όποιοι και τιμωρούσαν τούς έπιορκουνς.

δ') Κοινός (649-697)

Στροφή 649-677

Λεξιλογικές. – **πιθού** = πείσου· οί μετχ. **Θελήσας...φρονήσας** συνάφθηκαν μέ τήν προστακτική **πιθού** και έχουν και αύτές προστακτική έννοια· σημαίνουν: δεῖξε καλή θέληση και δοθή οπέψη. **είκαθω** ύποτ. τοῦ άιο. **είκαθον,** ἐκτενέστερου τύπου τοῦ **είκω** = ύποχωρώ ποιου είδους ύποτακτική είναι; **νήπιος (νὴ + ἐπος)** = υιορός, άνάξιος λόγου. **ἐν ὄρκῳ** προσδιορ. τοῦ δογάνου = μέ δρο (δεμένο), ώστε νά είναι ισχυρός. **καταιδούματα** = σέδοιμαι. **τί φῆς** = τί έννοείς; τί θέλεις νά είπεις; **ἐναγῆς** = δεσμευμένος μέ τό δάρος ἄγονς (μέ κατάρω)

ἐναντίον του και ἐπομένως ἀνόσιος· ἐδῶ δημως ἴσοδυναμεῖ πρός τὸ πιό πάνω **ἀραιος** = δεσμευμένος μέροκο, ἀγνός. **ἐν αἰτίᾳ θάλλω** = ἐνοχοποιῶ· τὸ ἀταρέμφ. **θαλεῖν** ἔχειται. ἀπό τὸ ἐννοούμ. **φημὶ** και γι' αὐτό ἔχει τεθεὶ ἀντί προστακτικῆς. **αἰτία ἀφανῆς λόγων** = κατηγορία ἀσαφῆς πού στηρίζεται σέ λόγια (και ὅχι σέ πράγματα). **νῦν = νύν.** **ἐπίσταμαι** = γνωρίζω καλῶς· τὸ εὑ πλεοναστικῶς· ή ἐννοια τῶν λεγομένων ἀπό τὸν Οἰδίποδα εἶναι: δταν δ χορός θεωρήσει τὸν Κρέοντα ἀθώο σχετικά μέ τίς εἰσπηγήσεις του στὸν Τειρεσία γιά ἐνοχή τού Οἰδίποδα. εἶναι τὸ ἰδιο σάν νά θεωρεῖ τὸν Οἰδίποδα φονιά και νά θέλει τὴν καταστροφή του, γιατί κατά τὸ χοησμό ἦταν ἀνάγκη ὁ φονιάς τού Λαίου η νά φονευτεῖ η νά ἔχοιστει γιά τῇ σωτηρία τῆς πόλεως ἀπό τὸ λοιμό. **οὐ τὸν** συχνά στούς δροκους παραλείπεται τὸ **μά.** **πρόμος** = πρῶτος. **ἄθεος, ἄφιλος** = ἐγκαταλειμμένος ἀπό τούς θεούς και τούς φύλους. **ὅ, τι πόματον** σύντ. ἀντικ. τοῦ **όλοίμαν** ἀς ὑποστῷ τὸ χείριστο θάνατο. **φρόνησις** = ίδέα. **φθίνουσα** ἀπό τὸ λοιμό. **τρύχω** = κατατρύχω, βασανίζω. **προσάψει** (προσάπτω) ἀμεταβάτως = θά προστεθοῦν. **ἴτω** = ἀς ἀπέλθει ἐλεύθερος. **τὸ σὸν στόμα** = ἐσένα, μετά τὰ δσα είπεις. **ἔλεινός** = ἀξιολύπητος. **στυγήσεται** παθ. = **στυγήσεται** = θά μισθεῖ. **στυγνὸς** ἔχει ἐνεργ. σημ. = θά φέρεις βαριά τὸ πράγμα στήν ψυχή σου. **φύσις** = χαρακτήρας, ίδιοσυγκρασία. **ἄλγισται αύταῖς** = αἰσθάνονται μέσα τους πάρα πολύ μεγάλη λύπη. **ἐκτὸς εἱ** = θά ἀπέλθεις ἐκτός ἀπό τὴν περιφέρεια τῶν ἀνακτόρων. **τυχών σου** = ἀφοῦ σέ δρῆκα. **τυχών σου ἀγνώτος** = ἀφοῦ ἐσύ μέ παραγνώρισες. **ἐν δὲ τοῖσδ' ἵσος** κατά τὴν κρίση δημως αὐτῶν ἐδῶ ὁ ίδιος ὡς πρός τὸ χαρακτήρα (είμαι δημοιος δημοιος και πρωτύτερα). Μετά ἀπό αὐτά τὰ λόγια δ Κρέων ἀποχωρεῖ ἀπό τῇ δεξιά πάροδο, ἐνῷ δ Οἰδίποδας παραμένει μόνος και σκεπτικός.

Ἀντιστροφή 678–697

Λεξιλογικές. -μέλλω = δραδύνω. **ἥτις ἡ τύχη** (πλάγ. ἐρώτ.) = τί συνέδη, ποιό ἦταν τὸ συμβάν (ποιά ἡ αἰτία τῆς ἔριδας). Θέλει νά μάθει αὐτό ἡ Ιοκάστη και ἀπό τή γυναικεία περιέργεια και γιά νά μπορέσει νά συντελέσει στήν κατάπαυση τῆς ἔριδας. **δόκησις λόγων** = ὑπόνοια πού στηρίζεται σέ λόγους (πού πρόκυψε ἀπό τή συζήτηση). **ἀγνώς** = η δημοιος παραγνώριζει τὴν ἀλήθεια, τά πράγματα. **ἐπομένως** = ἀδά-

σιμη (διήλ., επήλ. θε παρανόηση). **ήλθεν** = έκφραστη γράμμα. **δάπτω** = πειράζω, διάπτω. **τὸ μῆνις νδικον** = ή μή δίκαιη κατηγορία. **ναίχι** = έκτεταμένος τύπος τοῦ ναί, δημοσ. τὸ ναίσκε. **ἄλις** ἐπίσης = ἀρχετά, γάρ προπονουμένας = ἐνώ ταλαιπωρεῖται ή χόρα ἀπό προηγούμενα δεινά· ή σειρά τῶν λέξ.: **ἄλις**, **ἄλις ἔμοιγε φαίνεται (τὸν λόγον)** αὐτοῦ μένειν, ἐνθα ἐληξεν γάρ προπονουμένας ή ἐπανάληψη τοῦ **ἄλις** δηλώνει τὴ μεγάλη ἐπιθυμία τοῦ χοροῦ νά λήξει ή φιλονικία. **ἴν'** **ήκεις** = ποὺ ἔκτασε, σέ ποιθ σημειό κατάντησες (πλάγ., ἔρθ., ποὺ ἔξαρτάται ἀπό τὸ ὄρας). **παρίημι** = παραμελῶ, ἀδιαφορῶ. **τούμπον** = τὸ δίκιο μου, τὸ δικό μου σημφέρον. **καταρβλύνω** = ἔξασθενό. **κέαρ** (τό) = **κῆρ** = καρδιά = ἀγάπη (τὴν ἀγάπην μου γιά σένα). **παραφρόνιμος** = παραφρόνιμας. **ἄπορος ἐπὶ φρόνιμα** = ἀνίκανος (ἀκατάληπτος) γιὰ κάθε φρόνιμο. **πεφάνθω μ' ἄν** = ὅτι πεφασμένος ἄν εἴην = δηθύνα φανόμουν, θά δειχνόμουν. **εἰ σε νοσφίζομαι** (έποθ. καθ' δοιστ. ἀντί εὔκτ.) = ἄν σέ ἀπομαζόνω ἀπό ἑμένα, ἄν σέ ἐγκαταλείπω. **ἐν πόνοισιν** = μέσα στά δάσανα, μέσα στίς δαιρίες δοκιμασίες. **οἵ τ' οὐρησας** ἀναφ., αἵτιοι, πρότ. **ἀλύω καὶ ἀλύω** = εἴμαι ταραχμένος ἀπό λέπτη, εἴμαι ἐκτός τοῦ ἑατοῦ μου. **οὐρίζω** (ἐπό τὸ **οὐρός** = οὐριος ἀνεμος) = φέρω σέ οὐριο ἀνεμο, διενθύνω καλά. **κατ' ὄρθον** = αἰσιώς, ἀσφαλῶς. **εὔπορπος** ἔχει ἐνεργ. σημ. = καλώς ὄδηρός, κειρεονήτης (ἐδώ ὁ χορος προσπαθεῖ νά κατατρανεῖ τὸν Οιδίποδα καὶ νά στρέψει τὴν προσοχή του στή σωτηρία τῆς πόλεως).

Πραγματικές. – **"Ἄλιον** Οἱ ἀρχαῖοι στοὺς δοκους τοὺς ἐπικαλοῦνταν συνήθως τρεῖς θεούς, τὸ Δία, τὴν Ἀθηνᾶ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα· γι' αὐτό στὸν Ὁμηρο συχνά ἀπαντάμε τό: **αἱ γὰρ Ζεῦ τε Πάτερ καὶ Ἀθηναί καὶ Ἀπόλλον**: ἐδῶ ἐπικαλεῖται τὸν Ἡλίο ποὺ ἐποπτεύει καὶ γνωρίζει τά πάντα, ἐπειδή καὶ ὁ χορος ἔφετεωνεύνα ἐνδόμενη (ἐσοτερική) φυγική διάθεση. **τοῖς πάλαι κακοῖς** Αὐτά εἶναι ὁ λοιμός καὶ οἱ προερχόμενες ἀπό αὐτῶν σημφορές τῆς πόλεως.

ε) 698–725

Λεξιλογικές. – **κάρε** δημος γνωρίζουν καὶ οἱ ἄλλοι πολίτες. **ὅτου**

ποτὲ πράγματος = γιά ποιά άραγε αίτια. **μῆνιν στήσας ἔχεις** = ἔχεις δόργυιστει. **Κρέοντος** (ή γεν. ἀπό τό λεκτ. ἐρώ) = γιά τόν Κρέοντα, γιά τήν δόργη κατά τού Κρέοντα. **οία θεβουλευκώς ἔχει καὶ εἰ σαφώς ἔρεις** πλάγιαι ἔρωτ. προτ. **ἐγκαλῶν** (Κρέοντι) **τὸ νεῖκος** (τήν αίτια τής φιλονικίας) = (γιά νά ίδω ἀν ἀκριβώς θά ἔξηγήσεις τό πράγμα) ἀποδίδοντας τήν αίτια τής φιλονικίας στόν Κρέοντα. **καθεστάναι** = είναι. **αὐτὸς ξυνειδῶς** (ένν. τό ρήμα **φησί**) = ἀπό προσωπική ἀντίληψη. **μὲν οὖν** = ἀντίθετως, ἀλλά (ένν. ἀπό τά προηγούμενα: δχι μόνο δέν είπε, ἀν γνωρίζει ἀπό προσωπική ἀντίληψη... ἀλλά καί). **εἰσπέμψας** = ἀφοῦ ἀπέστειλε ἀπό μέρους του πρός ἐκπλήρωση τοῦ σκοποῦ του. **κακούργον** μέ τή σημ. τοῦ ἀπατηλοῦ. **τό γ' εἰς ἔαυτὸν προσδιορ.** ἀναφορᾶς. **ἔλευθεροι στόμα πάν** (χατηρο.) = παρουσιάζει τό στόμα του τελείως ἔλευθερο (καθαρό) ἀπό τήν κατηγορία. **ούδεν θρότειον** = κανένας ἀνθρωπος. **μαντ.** **τέχνη**. γεν. μεριστ. **σημεῖα** = ἀποδείξεις. **γὰρ** διασαφ. **ἥξοι μοίρα αὐτὸν θανεῖν** = θά έλθει μοίρα (θά είναι μοιραίο, θά συμβεῖ νά...). **γένοιτο εὔκτ.** τοῦ πλαγ. λόγου. **καὶ τὸν μὲν** = ἄν καὶ αὐτόν. **ῶσπερ γ' ή φάτις** (έστι) = δπως δέδαια είναι ή φήμη. δπως λέγουν. **ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς** (ένν. **όδοῖς**) = στή συνάντηση τριών ἀμαξιτῶν δρόμων, στά τρίστρατα. **θλάστας** = τή γέννηση. **διέχω** = διαχωρίζω. **οὐ διέσχον καὶ** ἀντί καθ' ὑπόταξῃ ἔθεσε σύντ. κατά παράταξῃ. **ἐνζεύγνυμι** = συνδέω. **ἄθατον ὄρος** ένν. τόν Κιθαιρώνα. **κάνταυθα** = καὶ στήν προκειμενή περίπτωση (δηλ. τού παιδιού πού γάθηκε μέ τέτοιο τρόπο). **ἀνύω καὶ ἀνύτω** = κατορθώνω. **διορίζω** = καθορίζω. **τοιαῦτα** τοῦτο λέγει μέ κάποια περιφρόνηση. **ὦν** = γι' αὐτές τίς φήμες. **ἐντρέπομαι τίνος** = φροντίζω γιά κάτι.

Πραγματικές. – ούδεν θρότειον μαντικῆς ἔχον τέχνης Προσπαθεῖ μέ αὐτά νά ταπεινώσει τίς μαντείες τού Τειρεσία. **λησταὶ** Αναφέρονται πολλοί ληστές, γιατί ὁ δραπέτης ἀκόλουθος τού Λαίου είχε ἀναφέρει πολλούς, εἴτε ἐπειδή πλανήθηκε ἀπό τό φόδο είτε γιά νά δικαιολογήσει τή φυγή του. **τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς** Στό ἀκονισμα αὐτῶν ὁ Οἰδίποδας ταράχηκε, γιατί θυμήθηκε τόν τόπο, δπου φόνευσε ἀνθρωπο καί, ὡς ήταν ἐπόμενο, τοῦ μπήκαν, κατά τή λαική ἐκφραση, «ψύλλου στ' αὐτία». ἀπό τη στιγμή που ακουσει αὐτό. Ετοι ἐδῶ ἔχουμε περιπέτεια. **ἐνζεύξας ἄρθρα ποδοῖν** Ό Λάιος, γιά νά κρεμάσει τό

νηπιο, τρύπησε καί τά δύο τά πόδια του ἀνάμεσα στά σφυρά καί τούς τένοντες, ὅπου σχηματίστηκε **οἰδημα** (= πρήξιμο), ἀπό τό ὅποιο προ-ήλθε καί τό ὄνομα Οἰδίποις. Μιλάει ἐπίτηδες ἀορίστως **ἐνζεύχας ἄρθρα**, γιά νά μήν ὑποπτευθεὶ ὁ Οἰδίποδας γιά τόν ἔμπτο του· ἀλλώστε ὁ Οἰδίποδας ἀκούσει τό κεραυνοβόλο γι' ἀπό τόν **ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς** καί ἔχει καταληφθεὶ ἀπό τούτη τή σκέψη, ὥστε δέν προσέχει πιά στούς κατοπινούς λόγους τῆς Ιοκάστης.

στ.) 726-833

Λεξιλογικές. – **πλάνημα ψυχῆς** = σύγχυση ψυχῆς. **ἀνακίνησις φρενῶν** = ταραχή τοῦ νοοῦ. **στραφεῖς** = ἀφοῦ ταράχητηκε, συγκινήθη-κε· ή σειρά τῶν λέξ.: **λέγεις τούθ'**, ὑπὸ ποίας μερίμνης **στραφεῖς**; **ἔδοι' ἀκούσσαι** = μιοῦ φάνηκε πώς ἀκούσα (εἶναι τόσο φοβερό, ὥστε δέ θέλει νά πιστέψει ὅ,τι ἀκούσει· ἐννοεῖ τό ἀκούσμα: **ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς**). **ἡύδατο γάρ** ναί, εἶναι ἀλήθεια τοῦτο, ἐπειδή λέγονταν τοῦτα. **τόδε πάθος** = αὐτό ἐδῶ τό συμβόλιον (τοῦ θανάτου τοῦ Λαίον). **σχιστή** = χωρισμένη, σχισμένη (ἀπό ἄλλη δόδο), ὥστε νά σχηματιστεῖ τρι-στρατο. **Δελφῶν** ἐνν. καί σ' αὐτό ἡ προθ. ἀπό. **τοῖσδε** (δοτ. ἀναφορᾶς) = σχετικά μέτα τά γεγονότα αὐτά ἐδῶ, ἀφοῦ ἔγινε αὐτή ἡ πράξη, γιά τήν διοία τώρα μιλᾶς. **ἔξερχομαι** = παρέρχομαι. **ἐκηρύχθη** = ἔγινε γνω-στό. **σχεδόν τι** = λίγο περίπου. **τί δ' ἐστί σοι τούτ' Οἰδίποις, ἐνθύμιον;** ἀλλά γιατί τοῦτο, Οἰδίποδα, σοῦ προξενεῖ δάρος (ἀνησυχία) στήν ψυχή; **Λάιον** πρόληπτικῶς ἀντί: **τίνα φύσιν Λάιος. φύσις** = ἔξωτε-ρική μορφή, τό παράστημα· τοῦτο λέγεται καί **φυή. ἀκμὴ ἥθης** = ἀκμή τῆς ἐφηδικῆς ἡλικίας. **μέγιας** = μεγαλόσωμος. **χνοάζω** = δγάζω τό πρώτο χνούδι μουστακιοῦ ἡ γένειον, ἐδῶ = δγάζω τίς πρώτες λευκές τοίχες. **λευκανθής** κατά πρόληψη = ὥστε ἔγινε λευκανθισμένο, ὥστε είχε λευκές τοίχες. **ἀποστατῶ** = ἀπέχω· τοῦτο ἡταν μία σοδιαρή ἀπόδειξη ὅτι αὐτός πού φονεύτηκε ἦταν ὁ πατέρας του, ἀφοῦ μοιάζαν πολύ μεταξύ τους· αὐτό δέδαια δέν ἦταν δυνατό νά ὑποπτευθεῖ ὁ Οἰδίποδας, ἀλλά ταράχεται ὑπερθολικά καί ἀναφωνεῖ **οἵμοι**, γιατί αὐτός πού περιγράφεται ἀπό τήν Ιοκάστη μοιάζει μέ ἐκείνον, πού θυμάται ὅτι φόνευσε... **οὐκ εἰδέναι** = ὅτι δέν ἀντιλαμβανόμουν, ὅτι δέ νοοῦσα· ή σειρά τῶν λέξεων: **ἔσικα οὐκ εἰδέναι προθάλλων ἀρτίως ἐμαυτὸν εἰς ἀρὰς δεινάς. δοκῶ** = αἰσθάνομαι φόδο. **ἀποσκοπῶ** =

προσδιλέπω. **δεινώς** **άθυμω** = ύπεροδολικά φοβάμαι. **μὴ θλέπων** ό
μάντης ή ἀναιρεῖ μέ τά ἐδῶ λεγόμενα τά δσα εἰπώθηκαν στό στίχο
371: **τυφλὸς τά τ' ὥτα... ἔξείπης** (τοῦ οήμ. **ἔξαγορεύω**) = διαλευκά-
νεις. **θαιός** = μικρός, λίγος · ἐδῶ σημ.: μέ λίγη συνοδεία, μόνος. **λοχί-της** = σύντροφος, ἀκόλουθος. **οἰα** = ὅπως. **ἀπήνη** = ἄμαξα. **μία** καὶ
δχι ἄλλες γιά τούς ἀκολούθους τοῦ διαστιλᾶ ή τῆ μεταφορά σκευῶν κτλ.
διαφανῆ = ὀλόφανερα. **οίκευς** οἰκιακός δοῦλος, δ δοῦλος πού γεννή-
θηκε στό σπίτι (κατ' ἀντίθεση μέ ἐκείνον πού ἀγοράστηκε). **ἀφ' οὐ** =
ἀφότου. **κράτη σέ τε σχῆμα** ύπεροδατόν = **σὲ τὸν ἔχοντα κράτη Λαίον**
τε όλωλότα. **νομαί** = τόποι δοσκῆς · ή ἐπὶ προθ. ἀρμόζει καί στούς
ἄγρούς καί στίς δοσκές. **ώς πλείστον εἴη τοῦδ' ἄποπτος** (ἐνεργητ.
διαθ.) **ἄστεως** = γιά νά είναι δσο τό δυνατό περισσότερο μακριά ἀπό
τό νά δλέπει αὐτή τήν πόλη. **οἰα** σάν (όσο ἀξίζει ἔνας δοῦλος, γιά νά
γίνεται λόγος γι' αὐτόν). **πῶς ἀν μόλοι** = πῶς μπορεῖ νά ἔλθει (σημ.
ζωηρή ἐπιθυμία), ἃς ἔλθει. **πάρεστιν** = είναι παρών, ἀμέσως θά ἔλ.θει.
ἐμαυτὸν πρόληψη, καθόσον τό ἀντικείμενο τῆς δευτερεύουσας προ-
τάσεως **μὴ είρηκὼς ὡ,** ή όποια ἔξυπακούεται ἀπό τήν παθητικά
ἐκφρασμένη **μὴ είρημέν'** ή **μοι**, κεῖται ώς ἀντικείμ. η ἀναγκαστικό αϊ-
τιο τῆς κυρίας **δέδοικα.** **ἴεται (ικνούμω)** τὰ ἐν σοὶ τίς στενοχώριες
τῆς ψυχῆς σου (ἐκείνοι πού σέ στενοχωροῦν). **κού (φόβος ἔστι)** **μὴ στε-**
ρηθῆς (ἐνν. τοῦ **μαθεῖν**). **ἐλπίδων**=κακών φόβων. **ἔμοι** **θεβάντος**
(θεβηκότος). **τῷ** = τίνι. **μείζονι** = σέ ἀξιότερο. **διά τύχης τοιάσδ' ίών**
= ὅταν πέρασα τέτοια δυστυχία, ὅταν κατάντησα σέ τέτοια δυστυχία.
Δωρίς καταγομένη ἀπό τή Δωρίδα. **ἄγομαι** = νομίζομαι, θεωροῦμαι.
μέγιστος = αὐτός πού κατεχει επισημότατη θεση, ἐπισημότατος, σπου-
διαύτατος. **τύχη** = τυχαίο ἐπεισόδιο. **ἐπέστη** = παρουσιάστηκε γιά δυ-
στυχία μου. **άξια-άξια** σχήμα όμοιοτέλευτον, **σπουδῆς** = τής προσο-
χῆς μου, τοῦ ζήλου μέ τόν όποιο τό ἔξέτασα (ἐπειδή δφειλόταν στή μέ-
θη αὐτοῦ πού τό προκάλεσε). **ύπερπίμπλαμαι** (συντάσσεται μέγεν.., ἐνν.
οῖνου)=γεμίζομαι ώς ἐπάνω. **μέθη**=ἔξαιτίας τής μέθης του. **ἐν δεί-**
πνοις ποιητικῶς δ πληθ. ἀντί ἐνικοῦ. **παρ' οῖνῳ**=κατά τή διάρκεια
οίνοποσίας (πού ἐπακολουθεῖ τό συμπόσιο) · μέ τά πολλά συνώνυ-
μα **ἐν δείπνοις**, **μέθη**, **παρ' οῖνῳ** δ Οιδίποδας θέλει νά δηλώσει τό
ἀνυπόστατο αὐτοῦ πού εἰπώθηκε ἀπό τό μεθυσμένο νέο. **πλαστὸς** =
νόθιος. **θαρύνομαι** = δυσφορῶ. **τὴν ούσαν** = τήν παρούσα, τήν ήμέρα

ετείνη. **κατέσχον** (ἐνν. ἐμαυτὸν) = κρατήθηκα. **ἐλέγχω** ζητῶ νά μάθω, ζητῶ ξηγήσεις. **μεθίημι** = ἀπερίσκεπτα ἐκφράζομαι. **τὰ μὲν κείνοιν ἔτερπόμην** = εὐχαριστιόμουν γιά τή στάση ἐκείνων (δηλ. γιατί έβλεπα διτί ἀγανακτοῦσαν οἱ γονεῖς μου γιά τήν προσδοκή πού μού ἔγινε). **κνίζω** = ξύνω, γαργαλίζω, καί μεταφ. ἀπό τών ἔρωτα = ἔρεθίζω, ἐνοχλῶ, πειράζω. **ύφειρπε (με)** = εἰσχωρούσε δαθιά στήν ψυχή μου. **ἄν ικόμην = ἐκείνων, ἄ (αϊτ. τού σκοπού)** = γιά τά δόποια ἔργασα. **ἄτιμον (έκείνων)** = χωρίς νά μέ κρίνει ἀξιον μέ ἐκείνους. **προύφηνεν** = φανέρωσε. **δύστηνος** = δυστυχής. **μιχθῆναι** = νά συνευρεθῶ. (ώς) **δηλώσοιμι** = διτί ἐπρόκειτο νά φέρω σέ φώς. **ἄτλητον ὄρāν** = ἀφόρητο κατά τήν δψη. **ἐκμετρούμω αστροις** (μεταφ. ἀπό τή ναυτική ζωή) = ἑπολογίζω μέ δόηγούς τά ἀστέρια (παροιμιώδης φράση, κυρίως για αύτούς πού ἀποφεύγουν ἔναν τόπο). **ἔνθα μήποτ' ὄφοιμην** ἀναφορ. τελ. πρότ. **τῶν ἐμῶν** = αύτῶν πού δόθηκαν σ' ἐμένα. **κέλευθος** = δόδος· ή σειρά τῶν λέξ.: **ὅτε δόδοιπορῶν ἦν πέλας τῆσδε κελεύθου.** **πωλική** = αύτή πού σήρεται ἀπό νεαρά ἄλογα. **ξυναντιάζω** = συναντώ. **ἡγεμῶν** = οἱ ἡνίοχοι, ώς δόηγός τής ἀμαξας. **πρὸς βίαν** = βιαίως. **ἡλαυνέτην** παρατατ. ἀποτελεστικός. **ἐκτρέπω** = προσπαθῶ νά διγάλω ἀπό τήν δόδο. **τροχηλάτης** δίδιος μέ τών πιό πάνω **ἡνίοχον**, τό διδιο πρόσωπο. **δι' ὄργῆς** = μέ δογή, μέ θυμο. **παραστείχω** = περνῶ κοντά. **ὄχους** (ποιητικῶς κατά πλήθ. ἀριθμ.) = τήν ἀμάξα. **τηρῶ** = παραφυλάω. **καθίκετό μου διπλοῖς κέντροις** = μέ κτυπησε μέ φασδί μέ δύο κέντρα. **οὐ μὴν ἵσην (τίσιν σύστοιχ. ἀντικειμ.)** **γ' ἔτεισεν** = ἀλλά τό κτυπημα του δέν τό πλήρωσε μέ ἵση τιμωρία (ἐνν. ἀλλά μέ μεγαλύτερη). **συντόρμως** = ἀμέσως. **τύπτω** = κτυπῶ. **ἐκ τῆσδε χειρός** προσδ. δογ. **μέσης** (κατηγορούμ.) **ἀπήνης** = ἀπό τό μέσο τής ἀμάξας. **ἐκκυλίνδεται** (ή γεν. ἔξαρτάται ἀπό τήν **ἐκ**) = κυλιέται ἔξω. **εἰ δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ προσήκει Λαίω τι συγγενές** = έάν έχει κάποια συγγένεια δίξενος αύτός (πού φονεύθηκε ἀπό ἐμένα) μέ τό Λαίο. ή δοτ. **ξένῳ** ἔξαρτάται ἀπό τό **προσήκει**, ή **Λαίω** ἀπό τό **συγγενές**. **τούδ' ἀνδρὸς ἀντί ἐμοῦ.** **ἐχθροδαίμων** = ἐχθρός στούς θεούς, θεομίσητος. **οὖ μὴ ἔξεστι** ἀναφορ. ὑποθ. πρότ. **ώθειν** ἔξαρτάται ἀπό τό δήμα **δεῖ** πού ἔννοείται ἀπό τό **ἔξεστι** κατά ζεῦγμα, τό **τάδε**, πού είναι ἀντικ. τού **προστιθείς**, ἔτεξηγείται ἀπό τό **τάσδε** ἀράς· ή σειρά τῶν λέξεων: **καὶ οὕτις ἄλλος ἡν ὁ τάδε τάσδ' ἀράς προστιθεὶς η ἐγὼ' π' ἐμαυτῷ.** **λέχη** τήν κλίνη, τή σύζυγο. **ἐν χεροῖν** ἐμαίν

δογαν. **χραινώ** = μολύνω. **ἀρ' ἔφυν**; ἀντί τοῦ **ἀρ' οὐκ ἔφυν**; **πάς ἄναγνος** = δόλοτέλα ἀπάθαρτος, μιασμένος. **μῆστι** = **μή ἔστι** = δέν ἐπιτρέπεται. **ἐμβατεύω τινὸς** = ἐπισκέπτομαι, πατώ τό πόδι μου σέ κάπιον τόπο. **ἥ** = εἰδεμή (δηλ.. ἐάν τολμήσω νά μεταβῶ στήν πατρίδα μου). **օρθῶ λόγον** = μικρό σωστά, δροθά· **ἥ σειρά τῶν λέξεων**; **ἀρ' οὐκ ἀν ὄρθοιή πις λόγον κρίνων ταῦτα (προελθεῖν)** ἐπ' ἔμοι (ἀπό) δαιμονός τινος; θεῶν **σέθας** = σεβαστοί θεοί. **ταύτην ἡμέραν** κατά τήν όποια πρόσκειται νά γίνουν αυτά. **πρόσθεν ᥩ** = πρώτη **ἥ**. **κηλίδα ξυμφορᾶς** = ἐπονείδιστη συμφορά.

Πραγματικές.- Σχιστή όδος ἀπό Δελφών κάπο Δαυλίας Στή πικρή χαράδρα πού δρίσκεται μεταξύ τοῦ ἀπότομου δροντού Κίρφυος (Ξεροδουνιού) καί τοῦ Παρνασσού, σέ ἀπόσταση τριών περίπου ώρων ἀπό τούς Δελφούς, συναντιούνται δύο δρόμοι, ὁ δρόμος πού διδηγεῖ ἀπό τούς Δελφούς στίς Θήρες καί ὁ δρόμος πού διδηγεῖ ἀπό τή Δαύλια στούς Δελφούς· ἔτσι διασταυρώνονται σέ αὐτό τό σημείο τρεις δρόμοι. Ἐκεῖ λοιπόν ἔγινε ἡ συνάντηση Λαίου καί Οιδίποδα. Κατά τήν ἐποκή τοῦ Παυσανία δείχνονταν σ' ἔκεινο τό μέρος οἱ τάφοι τοῦ Λαίου καί τῶν ἀκολούθων του. Σήμερα ἡ χαράδρα λέγεται Ζεμενός καί τό σημεῖο τοῦ τρίστρατου (τῆς τριόδου) καλεῖται σταυροδόχῳ τοῦ Μέγα, γιατί ὑπάρχει καί τάφος τοῦ Μέγα, ὁ ὅποιος ἦταν ἀξιωματικός ἀπό τήν Αράχωβα καί ἔτεσε στό σημεῖο ἔκεινο σέ σύγκρουση μέ ληστές. **Κήρυξ** Ό δασιλιάς πάντοτε σχεδόν συνοδευότων ἀπό κήρυκα, ὁ ὅποιος διακρινότων ἀπό τήν στολή καί τό κηρύκειον. **ἄποπτος ἄστεως** Ό δοῦλος δέν ἀνεχότων νά διέπει τό θρόνο τοῦ κυρίου του νά κατέχεται τώρα ἀπό τό φονιά του. Ἀλλά δέν τόλμησε νά καταγγείλει τήν πράξη καί ζήτησε μέ ἐπιμονή νά φύγει ἀπό τίς Θήρες, πράγμα πού ἀπαιτούσε καί ἡ οἰκονομία τού δράματος, για νά δραδύνει ἡ παρουσία του. **ἀπήνης** Ἀπήνη κυρίως ἦταν τετράτροχη ἀμαξά, πού μπορούσαν νά ἀνεδοῦν καί νά καθίσουν πολλοί. **τούς σύμπαντας** Ό Οιδίποδας νόμισε δτι τούς φόνευσε δλ.ους, ἀλλά διέφυγε ἔνας καί δέν τό κατάλαβε.

ζ) 834-862

Λεξιλογικές. —όκνηρά (ἐνεργ.) = πού διεγείρουν φόβο, φοβερά.

πρὸς τοῦ παρόντος = ἀπό τὸν αὐτόπτη μάρτυρα. **τοσοῦτόν εστί μοι τῆς ἐλπίδος** = τόσῃ μόνο ἐλπίδᾳ διατηρῶ. **πεφασμένου** ἐνν. **αὐτοῦ** (τοῦ δοσκοῦ) = ἄλλά ἂν αὐτός φανερωθεῖ, ἔλθει. **προθυμία** = τὸ θάρρος, ἡ ἐλπίδα. **ταῦτ' = ταύτα. ἐκπεφευγοίν** = θάημουν ἀπαλλαγμένος ἀπό τὸ πάθος = τὸ δυστύχημα ἀπό τὸ φόνο, μίασμα. **περισσὸν** = αὐτὸ ποὺ ὑπερβαίνει τὸ σύνηθες, τὸ ἔχτακτο, τὸ παράδοξο. **ληστὰς ποδόηψη**, ἀντὶ **ώς λησταί νιν** (τὸν Λάιον) **κατακτείνειν**. **αὐτὸν = τὸν βοτῆρα. ἐννέπω** = λέγω, διηγοῦμαι. **τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν** δηλ. πολλοὺς καὶ δχι ἔνα. Στή μαρτυρίᾳ αὐτῇ τοῦ δοσκοῦ ὁ Οἰδίποδας στηρίζει πάντα πολὺ μεγάλες ἐλπίδες, γιατί, καὶ ἂν ὑπῆρχε ἡ ἀμάξα καὶ ἂν ἦταν ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ φόνου τοῦ Λαίου, δπως διῆθηρε πιό πάνω, καὶ ἂν ἦταν ἡ μορφή, ποὺ ἀναφέρθηρε, καὶ ἡ ἡλικία τοῦ Λαίου, παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Οἰδίποδας θά ἦταν ἀμέτοχος ἀπό τὸ φόδο, ἂν ἔξαρσιθενόταν ἀπό τὴν μαρτυρίᾳ τοῦ δοσκοῦ ὅτι οἱ φονιάδες ἦταν πολλοί καὶ δχι ἔνας. **οἰόζωνος** = μονόζωνος (ζωμένος μόνος αὐτός γιά ὅδοιπορία – οἱ ὅδοιπόροι συνήθως ζώνονταν γιά εὐνοία κατά τὸ βάδισμα – μόνος ὅδοιπόρος), μόνος (τὸ **οἰόζωνος** ἀντὶ τοῦ ἀπλού **οίος** γιά δήλωση μεγαλύτερης ἐναργείας). **εἰς ἐμὲ ρέπον ἐστὶν** = σ' ἐμένα κλίνει, ἐμένα ἀφορᾶ· (μεταφορ. ἀπό τὸ ζυγό). **ώς φανὲν ώδε τούπος** = δτὶ ἔτσι φανερώθηρε (ἀπό τὸ δοσκό) ὁ λόγος (γιά πολλούς ληστές), δτὶ ἔτσι εἶπε ὁ δοσκός. **ἐκβαλεῖν πάλιν** = νά ἀνακαλέσει πάλι. **κάκτρεποιτο τοῦ πρόσθεν λόγου** = καί σέ πεφίτωση πού θά ἀπομακρυνόταν ἀπό δ.τι προηγουμένως εἶπε. **φανεὶ δικαίως ὄρθον** = θά φανερώσει, δπως είναι δίκαιο, δτὶ πραγματοποίηθηρε (ὁ φόνος τοῦ Λαίου). **ον γε διεῖπε** ἀναφορ. αἴτιολ., πρότ. = γιατί γι' αὐτὸν καθαρά εἶπε. **μαντείας γ' οὐνεκα** = ἔνεκα μαντείας τοὐλάχιστο, ἀπό τὴν ἀποψη τῆς μαντείας. **οὐτ' ἀν τῆδ' θλέφαιρ'** ἀν οὐστε τῆδ' = οὔτε ἐδῶ θά ἔστορε φατὴν προσοχή οὔτε ἐκεῖ, δηλ., οὔτε στοὺς λόγους (αὐτούς ποὺ χρησιμοδότησε ὁ Ἀπόλλωνας) οὔτε ἐδῶ, σ' αὐτούς πού τελευταῖα εἰπώθηκαν ἀπό τὸ λειτουργό του, δηλ., τὸν Τειχεσία (ἡ Ποκάστη φαίνεται ἀσεβῆς στὸ θεό).

Πραγματικές. – καίτοι νιν οὐ κεῖνός γ' ὁ δύστηνος κατέκταν' ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν **ῳλετο Σ'** αὐτά καὶ στά ἀμέσως ἐπόμενα ὑπάρχει τό ἔξις δύλημα: ἡ εἶπε τὴν ἀλήθετα δ' Ἀπόλλωνας ἡ εἶπε γέματα.

"Αν ἔγινε τό πρῶτο, τοῦτο δὲν εἶναι παραδεκτό, γιατί δὲ φονεύθηκε ἀπό τό γένος (άφοι αὐτός δὲ τελευταῖος ἐκτέθηκε στό δόρος καὶ πέθανε), ἄν πάλι εἴπε ψέματα, ψέματα εἴπε καὶ δὲ λειτουργός του στό μαντεῖο (δὲ Τειρεσίας)· καὶ στίς δύο περιπτώσεις δὲ Λάος δὲ φονεύθηκε ἀπό τὸν Οἰδίποδα. Τό δῆλημα δύως εἶναι ἀναμφισβήτητα ἀστήρικτο, γιατί παίρνεται σάν δάση δὲ τὸ τέχνο τοῦ Λαῖον εἰχε πεθάνει, πράγμα πού δὲν ἔγινε.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (863-910)

Στροφή α' 863-872

Λεξιλογικές. – εἰ τό εἰ στοὺς ποιητές ἀντί τοῦ **εἴθε.** **φέροντι** = **ἔχοντι** = **ἔχειν.** **τὰν** = τῇ γνωστῇ σὲ ὅλους. **εὔσεπτος** = σεβαστός. **λόγων τε ἔργων** = σὲ λόγια καὶ ἔργα. **ὢν** = γιά τά δποια (λόγια καὶ ἔργα). **πρόκεινται** = ἔχουν ἐκτεθεὶ δημοσίως, ἐπό πρῶτα ἔχουν τεθεῖ, ἔχουν καθεοφθεῖ. **δι' οὐρανίαν αιθέρα** = σὲ στρώματα τοῦ οὐρανίου αἰθέρα. **ύψιποδες** = ὑψηλοί, πού δρίσκονται ὑψηλά. **νίν** = αὐτοὺς (τοὺς νόμους). **θνατὰ φύσις ἀνέρων** = ἡ φύση τῶν θνητῶν ἀνθρώπων (οἱ θνητοί ἀνθρώποι). **οὐδὲ μήποτε** = οὐδέποτε. **λάθα** = λήθη. **κατακοιμῶ** = δάζω κάπτοιν νά κοιμηθεῖ, καὶ μεταφράζως: ἀχρηστεύω. **Θεός** = θεϊκή δύναμη. **γηράσκω** = χάνω τήν ίσχύ μου, μαραίνομαι· ἀντί νά είστει **γηράσκων**, ἔθεσε κατά παράταξη: **οὐδὲ γηράσκει.**

Αντιστροφή α' 873-882

Λεξιλογικές. – **ὑθρις** = ἀσέσεια, ἀλαζονεία. **φυτεύει τύρ.** = γεννᾷ τήν τυραννική ἔξουσία. **εἰ** (συντάσσεται ἐνίστε μέ ύποτακτική) **ύπερπλησθῆ** = ἔάν παρακορεστεῖ. **μάταν** ματάφις, χωρίς νά κορεστεῖ. **μη πίκαιρα** = ἀσύμφωνα πρός τὸν καρδ, πρός τὸ δίκαιο = ἀκατάλληλα, ἀδίκα. **μηδὲ συμφέροντα** = ἀσύμφωνα. **ἀκροτάταν εἰσαναβάσα** **ἄκραν** = ἀφοῦ ἀνεδεῖ στήν ψηλότατη κορφή. **ἀπότομος** = ἀπόκρημνος. **ἀνάγκα** = μοιραία ἀνάγκη, δὲθμος. **ῳρουσεν εἰς ἀπότομον** **ἀνάγκαν** = συνήθως κατακορημνίζεται αἰγνιδίως στήν ἀπόκρημνην ἀύρασσο τοῦ δὲθμον. **οὐ ποδὶ χρησίμω χρῆται** = δέ χοιριμοποιεῖ τό πόδι, ὅστε νά είναι τοῦτο εὐζολόχωμαστο. ἀσφαλές, ὅστε νά πατάει στέρεα. **χρησίμω προληπτ.** κατηγ. **τὸ καλῶς ἔχον πάλαισμα** = τήν

εὐγενή πάλη, τόν εὐγενή ἀγώνα (τῆς πόλεως γι' ἀνεύρεση τοῦ φονιᾶ)· ή σειρά τῶν λέξεων: **αίτοῦμαι δὲ θεὸν μήποτε λῦσαι τὸ καλῶς ἔχον τῇ πόλει πάλαισμα.**

Στροφή 6' 883-897

Λεξιλογικές. – **ύπεροπτα** = ὑπεροπτικά, περιφρονητικά. **Δίκας** γεν. ἀντικειμεν. τοῦ **ἀφόθητος** = χωρίς νά φοβάται τή θεία δικαιοσύνη. **ἔδη δαιμόνων** = τίς ἔδει, τά ἀγάλματα τῶν θεῶν, **κακά νιν ἐλοιτο μοῖρα** = εἴθε νά τόν καταλάθει ή κακή μοίρα. **δυσποτρος** = δυστυχής, ἀνόσιος, ἀσεβής. **χλιδὰ** = χαρά, αὐθάδεια, ὑπερηφάνεια. **χάριν δυσπότου χλιδᾶς** = ἔνεκα τῆς ἀνόσιας ὑπερηφάνειας του. **εἰ μὴ** ἐπανάλαμβάνεται ή ὑπόθεση πού τέθηκε στην ἀρχή τῆς δ' στροφῆς. **τὸ κέρδος** τό ἄρθρο σημ. τό κέρδος πού ἐπιδιώκεται ἀπό κάποιον. **καὶ ἔρεται** ἐνν. μπροστά ἀπό τό θῆμα ή ὑπόθεση **εἰ μὴ** = καί ἂν δέν ἀπομαργνύθει. **τῶν ἀσέπτων** = τῶν ἀσεδῶν πράξεων. **ἔχομαι τίνος** = ἀγρίζω κάτι. **ἀθικτα** = ἐκείνα πού δέν μποροῦμε νά ἀγρίξουμε, τά ίερά· στό θῆμα **ἔξεται** ὑπονοεῖται ἀπό τά προτργόμενα τό **εἰ**, διχ. δημος καί τό **μή.** **ματάζω** (καί ὅρθότερο **ματάζω**, ἀπό τό **μάτην**) = φέρομαι μιατάως, ἀνόητα. **ἐν τοισδε** = μέ τέτοιες συνθήκες (δηλ., ἂν δέν τιμωροῦνται οἱ ἀσεβεῖς). **ἀμύνειν ψυχᾶς θέλη θυμοῦ** = ὥστε νά ἀπομακρύνει (νά ἀποκρούσει) ἀπό τήν ψυχή τίς κακές δομές τοῦ θυμοῦ. **τίμιαι** = ἔντιμες. **αἱ τοιαίδε** = οἱ τέτοιες ἀσεβεῖς πράξεις. **χορεύω** = μετέχω στούς (θηρισκευτικούς) χορούς, λατρεύω τό θεό μέ χορούς.

Αντιστροφή 6' 898-910

Λεξιλογικές. – **όμφαλὸν γάς** δλ. στίχο 480. **Ἀθαῖσι** δοτ. τοπ. = **ἐν Αθαῖς** = στίς Ἀθές, **τάδε** = ἐννοεῖ τούς χρησμούς καί τά ἀποτελέσματά τους. **χειρόδεικτος** = αὐτός πού δεύγεται μέ τά δάκτυλα τοῦ χεριού, δλ.οφάνερος. **εἴπερ ὄρθ' ἀκούεις** = ἐάν δεδαίως δρθως ὀνομάζεσαι. **πάντ' ἀνάσσων** = ως ὧν **παντάναξ** = σύ ό όποιος ἔξουσιάζεις τά πάντα (χρησιμ. ώς κατηγορ. τοῦ ὑποκειμ. τοῦ **ὄρθ' ἀκούεις**). **μὴ λάθοι** ὑποκ. ή ἀσέβεια πρός τό θεϊο ή τό προηγ. **τάδε. σὲ τάν τε ἀρχὰν ἀθάνατον** (ή ἰδιότητα **ἀρχὰν** προστέθηκε στό δλ.ον **σὲ**) = εἴθε

νά μή διαφύγει τήν προσοχή σου και τήν αἰώνια ἀθάνατη ἔξουσία σου. **ἔξαιρω** = ἔξαφανίζω, δέ δέχομαι ως ἔγκυρα. **ἔξαιρούσιν** οι ἀνθρώποι, ἄλλά ὁ χορός ἐννοεῖ τήν Ἰοκάστη. **φθίνοντα λαίου θέσφατα** = τά σχετικά μέ τό Λάιο μαντεύματα, ὥστε νά γάνουν τήν ἀξία τους, ὥστε νά είναι ἄκυρα (τό **φθίνοντα** είναι κατηγ. κατά πρόληψη). **κούδαμού τιμαῖς Ἀπόλλων** ἐμφανῆς = καί πουθενά δέν τιμάται φανερά δ' Ἀπόλλωνας (γιατί ἀμφιβάλλουν οἱ ἀνθρώποι γιά τήν ἀληθεια τῶν χρησμῶν). **ἔρρει δὲ τὰ θεῖα** = καί ή θρησκεία (ή λατρεία τοῦ θείου) ἔξαφανίζεται.

Πραγματικες. – νόμοι πρόκεινται δι' αἰθέρα τεκνωθέντες Ἐννοοῦνται οἱ ἀγραφοὶ καί θεῖοι νόμοι, οἱ ὅποιοι είναι αἰώνιοι καί ἀμετάβλητοι καί ποτέ δέ γάνουν τό κέρδος τους, ἐνῷ οἱ γραπτοί, πού νομοθετήθηκαν ἀπό τούς ἀνθρώπους, συγχά μεταβάλλονται. Γιά τούς πρότους, δηλ., γιά τό θεῖο καί φυσικό δίκαιο, πού ἐδρεύει «φύσει» στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, ὁ Σοφοκλῆς στήν *Αντιγόνη*: **οὐ γάρ πινύν γε κάκθες, ἀλλ' αεὶ ποτε ζῆ ταῦτα, κούδεις οίδεν, ἐξ ὅτου φανη.** **Ολυμπος** Τέθηκε ποιητικῶς ή ἔδρα τῶν θεῶν ἀντί τῶν ἴδιων τῶν θεῶν. **οὐκέτι τὸν ἄθικτον...** Ἀναφέρει τοεῖς τόπους σχετικά μέ τή λειτουργία τῶν προφητικῶν θεῶν (γιατί γιά χρησμούς πρόκειται ἔδω). δέν τοῦ Ἀπόλλωνα καί ἔναν τοῦ Δία. **Ἄθαισι** Στίς Ἀθέσ, πόλη τῆς Φοινίδας, ὑπῆρχε ναός καί μαντείο τοῦ Ἀπόλλωνα· καί στήν **Ολυμπία** ὑπῆρχε ἀρχαῖο μαντείο τοῦ Δία, δῆν οἱ ἰερεῖς τοῦ Ιαμίδες μάντευαν μέ ἔμπυρος θυσίες.

ΤΡΙΤΟ ΕΠΙΕΙΣΟΔΙΟ (911-1085)

α') 911-999

Λεξιλογικές. – χώρας ἄνακτες Ἡ Ἰοκάστη ἔρχεται ἀπό τή μεσιανή (μεσαία) θύρα τῶν ἀνακτόρων καί συνοδεύεται ἀπό δύο θεοφατανίδες, μέ στέφανο καί θυιαάματα στά γέραια της. **δόξα μοι παρεστάθη** = μοῦ ἦλθε η ἰδέα. **στέφη** = ἵκετευτικοί κλάδοι. **ἐπιθυμιάματα** = θυιαάματα. **ύψοιο θυμὸν αἴρει** = ἔστηκώνεται ή ψυχή του, δρίσκεται σέ ὑπερδολική ψυχική ταρσά, λυπάται ὑπερδολικά (μεταφ. ἀπό τά κύματα πού σηκώνονται στή θάλασσα). **ούδ' ὅποι' ἀνὴρ ἐννους τε-**

κραίρεται τά καινά τοῖς πάλαι = καὶ δέν κρίνει σάν φρόνιμος ἀνθρώπος τή νέα μαντεία (τοῦ Τειχεσία) ἀπό τήν παλαιά (δηλ., αὐτή πού δόθηκε στό Λάιο). (ἀφού λοιπόν ματαιώθηκε ὁ γοητεύς πού τίχε δοθεὶ πρό πολλοῦ στό Λάιο, είναι αὐτονότο διτὶ καὶ τά σημειώνα μαντεύματα του Τειχεσία είναι φερδή. **φόβους** = πράγματα πού προξενοῦν φόδους. **ἄγχιστος (ἄγχι)** = πλησιέστατος (γιατί ὁ ουφός του ἡταν μπροστά ἀπό τά ἀνάτορα). **κατευγμα** (ἀπό τό **κατεύχομαι**) = ἀφέρωμα. **λύσις** = ἀπαλλαγή του Οιδίποδα ἀπό τούς φόδους του για τό ἔγκλημα πού ἔγινε. **εὐαγή** προδ., κατηγ., = **ωστε εὐαγή γενέσθαι τὸν Οιδίποδα**, όποτε νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν κατηγορία πού τοῦ ἀπέδωσαν. **ώς κυθερήτην νεώς** = ὡς ὄκνουσιν οἱ ναῦται βλέποντες ἐκπεπληγμένον τὸν κυθερήτην νεώς. **ἀρ ἀν μάθοιμι σ' αὐτά** ὑπάρχει παράξημη (οἱ τρεῖς κατά σειρά στίχοι 924, 925 καὶ 926 λέγονταν στήν αὐτή συλλαβή). **αὐτὸν εἴπατε τό αὐτὸν** τέθηκε κατά προδόμημ, αντί: **εἴπατε, ὅπου αὐτός ἐστιν.** γυνὴ δέ... ἡ κανον. σειρά τῶν λέξεων: **γυνὴ δὲ μητῆρ τῶν κείνου τέκνων ἐστίν ηδε** οἱ λέξεις **γυνὴ μητῆρ** ή μά μετά τήν ἄλλη φανερώνουν τήν ἀληθινή σχέση του Οιδίποδα μέ αυτή. **ὅλβιος** = εύτυχής. **παντελῆς δάμαρ** = τέλεια ἀπό κάθε ἀποικη σύζυγος. **αὐτως** = **ώσαυτως**, ἐνν. εἰης. **αξιος ει** ἐνν. τοῦ **ὅλβιος είναι εὐέπεια** = καλή εὐήγη. ὅτου **χρήζων ἀφίξαι πλάγη**, ἐφωτ. πρότ. = γιά ποιοῦ πράγματος τήν ἀνάγκη ἥλθει, γιά ποιά ἀνάγκη ἥλθει; **χῶ τι καὶ διτι.** **πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος;** ἐνν. **ἀγαθὰ θέλεις σημῆναι;** **ἐκ τῆς Κορινθου** ἀντί νά απαντησει ἀπό ποιόν ἥλθε, ἀναφέρει τόν τόπο ἔπ' ὅπου ἥλθε, ἐπειδή ἥλθε μόνος του, χωρίς νά ἀποσταλεῖ ἀπό ἄλλον. **τὸ δ' ἔπος** αἵτιατ, τοῦ κατά της ἀναφορᾶς **ἥδοιο – ἀσχάλλοις** ἐνν. **τούτῳ** = **τῷ ἔπειρ ὁ ἄν** ἀνήκει καὶ στίς δύο εὐντικές. **ἀσχάλλω** = ἀντοῦμαι. **διπλῆν δύναμιν** = διπλῆν ἐνέργειαν τοῦ ἥδεσθαι καὶ **ἀσχάλλειν**, δηλ., χωρας καὶ λύπης. **Ιοθμίας** = Κορινθίας. **ἴστημι** = ἀνακηρύσσω. ἀπό τή φράση **στήσουσι τύραννον** φανερώνεται διτὶ ὁ Οιδίποδας δέν ἡταν νόμιμος κίληρονόμος τοῦ θρόνου τῆς Κορινθίας. **ἐγκρατῆς ἔπι** = είναι πλέον στό κράτος, στήν ἔξουσία. **οὐ δῆτα** (ἐνν. **ἐγκρατῆς ἔπι**) τοῦτο λέγεται ἀπό ἀνθρώπο τοῦ λαοῦ μέ κάποια δημιουρῇ χαριτολογία, δηλ., δέν ἔχονται, ἀλλά ἔχουσιάζεται ἀπό τό θάνατο. **ἄξιω θανείν** = ἀταυτό νά θενατωθῷ (ὅπως πολλές φορες λέγει διάς γιά διαθέσισθη; νά μοι κόψουν τό κεφάλα, νά πετάνω). **ω πρόσπολε** ἀποστέλλει μά ἀπό τίς θεραπεινίδες γιά

νά άναγγείλει και νά καλέσει τόν Οιδίποδα. **ἴν' ἐστὲ** = ποῦ είστε, **τούτον Οιδίπους...** ή σειρά τών λέξεων: **τούτον τὸν ἄνδρα Οιδίπους** πάλαι ἔφευγε, τρέμων, μὴ κτάνοι (αὐτόν). πρὸς τῆς τύχης = ἀπό φυσικό θάνατο. **τούδε** τοῦ Οιδίποδα, ὁ δόποις τῆς στιγμῆς αὐτῆς ἐρχόταν ἀπό τὰ ἀνάκτορα. **ἐκπέμπομαι** = στέλνω καὶ προσκαλῶ ξέφ. **ἴν' ἡκεῖ** = ποῦ κατάντησαν. **τὰ σεμνά** εἰρων. **ἀγγελῶν** τί μετοχή εἶναι; **σημήνας γενού** περιφρ. = **σήμηνον** = ἀνάγγειλε. **θανάσιμον βεβηκότα** = ὅτι ἀπῆλθε οτό θάνατο, ὅτι πέθανε. **δόλοισιν** = μέ δόλοφονία, μέ ἐπιδουλή δολοφονική. **ἡ ξυναλλαγὴ νόσου**; **ἡ** ἀπό μεσολαβηση νόσου. **ἢ** ἀπό ἀσθένεια: **σμικρὰ ροπῆ** = πολὺ μικρή, ὑσμήματη ἀφορμή (**ροπὴ** = κλίση· ἢ μεταφ. ἀπό τό ζυγό). **εὐνάζω** = φέγγωστήν κλίνη (εὐνή), καταβάλλω. **συμμετρούμενος τῷ μακρῷ χρόνῳ** = σύμφωνα μέ τῇ μακρᾷ ἡλικίᾳ του, σύμφωνα μέ τά βαθιά γερατειά του. **πυθόμαντις ἐστία** = ἡ μαντική ἐστία τῆς Πυθοῦς (προσωποπ.). **κλάζω** = κράζω, κράζω. **τοὺς ἄνω** (στόν ἀέρα) **κλάζοντας ὄρνεις** περιφρονητικά μιλάει γιά τούς λόγους τοῦ Τειλεσία. **ών ύφηγητών (όντων)** = κατά τίς ὁδηγίες (τήν ύφηγησιν) τῶν δόποιων. **κεύθει** ἔχει παθ. σημ., = κρύθεται, ἔχει ταφεῖ. **ἄψαυστος** (ἐνεργ.) **ἔγχους** = χωρίς νά ἀγρίξω δόρους ή ξέφος. **εἴ τι μὴ** = ἐκτός ἂν ισως. **τώμῷ πόθῳ** ἀντί: **τῷ πόθῳ ἐμοῦ** = ξειτίας τοῦ πόθου του γιά μένα. **οὕτῳ** = μέ τέτοιους δρούς. **ἄν θανὼν εἰη** = **θάνοι** (άντι δοιστ.). **τὰ δ' οὐν** = ὅπωσδήποτε ὄμως. **θεοπίσματα** = χρησμός. **τὰ παρόντα** τά δόποια τώρα μᾶς ἐμβάλλουν σέ σκέψεις, σέ φόδους. **συλλαβών** = ἀφοῦ πήρε μαζί του. **ἄξια** (κατηγορ.) **οὐδενὸς** = χωρίς κανένα κύριος. **παράγομαι** = παρασύρομαι. **εἰς θυμὸν βάλλω** = θυμιάμαι, δάζω στό νοῦ μου. **τὸ λέχος τῆς μητρὸς** = τό γάμο μέ τή μητέρα μου. **ῳ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ** = στό δίο τοῦ δόποιου ἐπικρατεῖ ἡ τύχη (ή τυφλή τύχη και ὅχι ή θεά Τύχη, ή δόποια πιστευόταν ἀπό δόρους). ἐδῶ μιλάει γενικά και μόνο πιο κάτω, στό στίχο 980, ειδίκευει γιά τόν Οιδίποδα: **οὐ δ'... πρόνοια δ' οὐδενὸς σαφῆς** = και δέν ίπάρχει γιά τίποτε ἀλάθητη πρόγνωση. **εἰκῆ** = δπως τύχει, ἀπερισκεττα· αὐτά και τά πιο κάτω λέγει ή Ιοκάστη γιά παρηγοριά τοῦ Οιδίποδα. **εἰς τὰ νυμφεύματα** (προσδιορ. ἀναφορ.) = ἀναφορικά μέ τό γάμο μέ τή μητέρα σου. **ἄλλ' ὅτῳ ταῦτα παρ'** οὐδέν **ἐστι** (ἀναφ. ἰποθ. πρότ.) = ἄλλα ἀν κάποιος δέ δίνει καμιά σημασία σ' αὐτά. **ὅστα** = εὐκολότατα, χωρίς καμιά ἀπόλυτα λύπη. **μέγας ὄφθαλμὸς**

= ισχυρός όδηγός, τρανή ἀπόδειξη. **Ξυνίημι** = έννοω. **τῆς ζώσης** γεν. ὑποκ. = ή ζωντανή. **καὶ ύπερ ποίας γυν.** καὶ γιά ποιά γυναίκα (ἀναγκ. αὔτιο.). **τί έκείνης** = **τί πρᾶγμα έκείνης. ή ρητόν;** ἄραγε δύναται νά ἀνακοινωθεῖ; **τό τε πατρῷον...** ή σειρά τῶν λέξεων: **έλειν τε τὸ πατρῷον αἴμα ταῖς ἐμαῖς χερσὶ** = καὶ νά φονεύσω τόν πατέρα μου μέ τά ἴδια μου τά χέρια. **ἐξ ἐμοῦ ἀντί: ύπ' ἐμοῦ. εὐτυχῶς** γιατί, μέ τό νά μή μεταδεῖ στήν Κόρινθο ἀλλά στίς Θῆβες, ἀπέφυγε τούς κινδύνους τῶν ἐγκλημάτων πρός τούς γονεῖς του καὶ δοήκε τήν εὐτυχία, ἀφοῦ ἔγινε βασιλιάς τῶν Θηβῶν (τραγική εἰρωνεία, γιατί αὐτό ἀκριβῶς ἐπέφερε τόν δλεθρό του). **ἄλλ' ὅμως ἥδιστον** = ἀλλά ὅμως ήταν πάρα πολύ εὐχάριστο (πδ. τό «οὐδὲν γλύκιον ἡς πατρίδος οὐδὲ τοκήων», Ὁ δύσσεια, 34).

σ') 1000—1085

Λεξιλογικές. – ή γὰρ τάδ' ὄκνῶν ἡσθα ἀπόπτολις; ἀλήθεια λοιπόν δοιούσθουν μιαζούτ τής πατοίδας σου, ἐπειδή φοδόσουν αψά τέδω; **πατρός τε χρῆζων** ἐκτός ἀπό τό λόγο, πού ἔξεθεσα, καὶ γιατί ἐπιθυμούνσα...**τί δῆτ' ἔγω οὐχὶ ἐξελυσάμην σε** = γιατί λοιπόν δέ σε ἀπάλλαξαι ἀμέσως, τί κάθομαι καὶ δέ σε ἀπαλλάσσω ἀμέσως, μπορθ ἀμέσως νά σε ἀπαλλάξω. **χάριν** = ἀνταμοιδή, δόσο. **τούτ' ἀφικόμην** = πρός τό σκοπό αὐτό...**πρὸς δόμους** ἐνν. στήν Κόρινθο. **εὺ πράττω τι** = εὐτυχῶ κάτως, λαβαίνω κάτοια εὐεργεσία. **όμοιο** ἀντί: **όμοσε** = σ' αὐτό τό μέρος, **φυτεύσασιν** ἐνν. ἐδω τή μητέρα, ἐνώ ή λέξη λέγεται μᾶλλον γιά τόν πατέρα. **εἰ τώνδε φεύγεις ούνεκα** = ἔχαν γι' αὐτά τά αἰτια (τά δποια ἀναφέθηκαν πιό πάνω) ἀποφεύγεις. **μὴ ἔξελθῃ σα-φῆς** = μήπως ἀποδειχτεῖ (δγεῖ) ἀληθής. **μίασμα τῶν φυτευσαντων** (γεν. ὑποκ.) μόλυνσμα ἀπό τούς γονεῖς. **τούτοις αὐτό, τούτο** ή ἐπανά ληψη τοῦ **τούτου** γιά νά δηλώσει τή μεγάλη προσδοκία τοῦ Οιδίποδα γιά ἐκείνο πού εἰπωθηκε ἀπό τόν ἀργελιοφόρο. **ούδεν πρὸς δίκης** καθόλου δίκαια. **πῶς δ' οὐχί;** ἐνν. **πρὸς δίκης τρέμω; γεννητῆς** = δ' γονιός, ἐνώ **γεννητῆς** = ἐκείνος πού ἀνήκει στό αὐτό γένος. **δθού-νεκα** = γιατί **ούδεν** ἐν γένει σοι **ἥν** = καμία συγγένεια δέν είχε μ' ἐσένα. **οὐ μᾶλλον ούδεν** ἐπαναλαμβάνει τήν ἀρνηση πού προηγήθηκε γιά μεγαλύτερη ἔμφαση. **τούτῳ ἀνδρός** (= **ἐμοῦ**), **ἄλλ' ισον** = δέ σε

γέννησε περισσότερο ἀπό ἐμένα, ἀλλά **ἐξ Ιοσου**, δηλ. τόσο είναι πατέρας σου δ. Πόδιυδος, ὅσο καὶ ἐγώ (αὐτό είναι ἀπό τίς συνηθισμένες εὐφυολογίες τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ). **ἐξ Ιοσου** ἐνν. τὸ **ἐξέφυσε**. **τῷ μηδενὶ** (ἐνν. **οντὶ**) = **τῷ μὴ φύσαντι**. **ἐγείνατο** = ἐγέννησε. **ἀντὶ τοῦ δὴ παιδά μ' ῥωμάζετο**; γιὰ ποιό λόγο λοιπόν μέ δύναμε σάν δικό του παιδί; **λαθών** αἰτιολ. μετ. **κάθ'** = **καὶ εἴτα** = καὶ μολαταῦτα. **Ἄδε μέγα** = τόσο πολὺ. **στέργω** = ἀγαπῶ. **ἄπ' ἄλλης χειρὸς** ἐνν. ἡ ἐναντιωμ. μετ. **λαθών**. **ἐκπείθω** = πειθαναγκάζω. **ἐμπολάω** = ἀγοράζω. **δίδως** ἵστορ. ἐνεστ. **ναπαῖαι πτυχαὶ** = δασώδεις χαράδρες. **ἐπιστατῶ** = εἶμαι δοσκός (στά ποίμνια), γιατί δ. ποιμένας λεγόταν καὶ **ἐπιστάτης**. **ἐπὶ θητείᾳ** = μέ ἔμμισθη ὑπηρεσία. **θῆς** λεγόταν δὲ ἔλευθερος ἐργάτης πού ὑπηρετούσε μέ μισθό (ὑποτίθεται δτι είναι τοῦ Πολύδου, ἀφοῦ σ' αὐτόν παρέδωσε τὸ ἔκθετο). **σοῦ δὲ σωτήρ γε** = (ναὶ ὑπηρέτης, σάν περιπλανώμενος μισθωτός ἐργάτης), ἀλλά σωτήρας σου δέδαμα (λέγει αὐτό μέ κάπτοια ὑπερηφάνεια). **τί ἄλγος ἰσχοντα;** ἀπό ποιό κακό ἐπασχα; (κάνει τὴν ἐδωτηση αὐτή δ Οιδίποδας, ἐπειδή ἀκούσε τῇ λέξῃ **σωτήρ**, δηλ. ἀπό τί κακό μέ ἔσωσες;) **μαρτυρήσειαν ἀν** = μποροῦν νά μαρτυρήσουν, νά τό ἀποδείξουν (ὅτι ἐν **κακοῖς δύτα σε ἐλαθον**). **ποδῶν ἄρθρα τὰ σὰ** = **τὰ ἄρθρα τῶν σῶν ποδῶν**. **τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν**; **τί ἔστι τούτο τὸ ἀρχαῖον κακόν**, δὲ **ἐννέπεις**; **διάτορος** = διατοπημένος. **ἀκμαὶ ποδοῖν** = νί ἐξοχές τῶν ἀστραγάλων, τά σφυρά. **δεινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην** = φοβερή πράγματι ντροπή πῆρα ἀπό τὴν νηπιακή μου ἡλικία (κατά τὴν ὁποία γίνεται τό σπαργάνωμα τῶν παιδιῶν). **ἐκ τούχης ταύτης** = ἀπό τό γεγονός αὐτό. **ὅς εἰ = οἷος εἰ =** δποιος είσαι (τέτοιος πού πράγματι είσαι, δηλ. **Οιδίπους** = οιδάω, οιδέω καὶ πούς). **πρὸς πατρὸς ἦ μητρὸς** ἐνν. **ἔπαθον τὸ πάθημα τοῦτο**. **λῶν φρονεῖ**=καλύτερα γνωρίζει. **τυχῶν** ἀφοῦ δρῆκα κατά τύχη. **οὐκ** ἐνν. **ούκ ἐλαθον αὐτὸν τυχών**. **τῶν Λαίου τις**=κάποιος ἀπό τούς ἀνθρώπους (ὑπηρέτες) τοῦ Λαίου. **δήπου**=καθώς θυμάμαι. **εἴτ' ούν ἐπ' ἀγρῶν εἴτε κάνθαδ' εἰσιδῶν**; =εἴτε γιατί πράγματι τόν γνώρισε προσωπικά στούς ἀγρούς είτε καὶ ἐδῶ; **σημήνατε**=κάνετέ μου γνωστό τοῦτο. **καιρὸς κατάλληλη εὐκαιρία**. **ούδεν ἄλλον** ἀντικ. τοῦ ἐννοούμενου ἀπαρεμφ. **ἐνιέπειν**, τοῦ δποιου ὑποκ. τό: **αὐτὸν** (τόν Ἀγρελον). **τὸν ἐξ ἀγρῶν=τὸν ἐν ἀγροῖς ὄντα καὶ προσκληθέντα** ἐξ αὐτῶν ὑπό σοῦ. **ματεύω=ξητῶ**. **ἐφιέμεσθα μολεῖν** ἐπιθυμοῦμε νά ἔλθει. **τὸν = ον.** τί δ' **οντιν'**

είπε πλήρης ή φράση θά ἦταν: τί δ' ἐρωτάς, ὅντιν' είπε. μηδὲν ἐντραπῆς = νά μή φροντίζεις (νά μήν ἐνδιαφέρεις καθόλου). **οὐκ ἀν γένοιτο τοῦτο, ὅπως ἔγώ οὐ φανῶ** = δέν μπορεῖ νά γίνει τοῦτο, νά μή φανερώσω ἔγώ (δ Οἰδίποδας φαντάζεται ὅτι ή Ιοκάστη τὸν ἐμποδίζει νά δρεῖ τό γένος του, γιά νά μήν ἀποδειχθεῖ ή ταπεινή καταγωγή του). **ἄλις (ειμὶ) νοσούσ' ἔγώ** προσ. σύνταξη ἀντί τῆς ἀπροσ: **ἄλις ἐστὶ νοσεῖν (πάσχειν, ὑποφέρειν)** ἐμέ. **τρίδουλος τρίτης μητρὸς** = δούλος ἀπό δούλη μητέρα μέχρι τρίτη γενιά. **ἐκφανῆ κακὴ** = θά ἀποκαλυφθεῖς ὅτι ἔχεις ταπεινή καταγωγή. **μὴ οὐ** = **ῷστε μὴ οὐ**. **τάδε** = ἀναζήτηση τῆς καταγωγῆς σου. **τὰ λάστα** = τά ώφελιμότατα. **τὰ λάστα** (ή ἐπανάληψη αὐτοῦ ὑποδηλώνει ἀγανάκτηση) = αὐτά τά ώφελιμότατα (δηλ. ή μή ἀνεύρεση τῆς καταγωγῆς μου). **πάλαι** (ἀπό τή στιγμή πού ἄκουσε στήν Κόρινθο πώς είναι νόθος) **δύσποτος** = δυστυχής. **ἄξει τις** ἀποστέλλεται δεύτερος ἀγγελιοφόρος νά φέρει τό γρηγορότερο τό βοσκό, ὕστερα ἀπό τὸν πρῶτο (στίχος 861). **χαίρειν** = νά καμιαώνει. **προσειπεῖν** = νά προσαγορεύσω (δηλ. ὅτι είσαι **δύστηνος** = δυστυχής). **ἄλλο δ' οὕποθ' ύστερον** = μετά ἀπό τούς λόγους αὐτούς ή Ιοκάστη ἀπέρχεται ἀπότομα ἀπό τή μεσιανή πύλη στά ἀνάκτορα. **ἄξασα** (τοῦ δ. **ἀίσσω**) = ἀφοῦ ὅρμησε μέ σπουδή. **ὅπως μὴ τὸ ὅπως μὴ** μέ δριστ. μέλλοντος τίθεται μέ ωήμ. φόδου σημαντ. **ἀναρρήξει** (ἀμεταδ.) = μήπως ξεσπάσουν. **σιωπῆς** ἐνν. τή σιωπή τῆς Ιοκάστης, ή δοπία ἀπέφυγε νά ἔξηγήσει τούς λόγους τῆς ξαφνικῆς φυγῆς της καί ἀρκέστηκε μόνο νά ἀναφωνήσει **ιού, ιού. ὅποια χρήζε ρηγνύτω** = ος ξεσπάσουν δσα θέλουν. **φρονῶ μέγα** = μεγάλοφρονῶ. **δυσγένεια** = ταπεινή καταγωγή. **νέμω** = θεωρῶ. **τῆς εὐ διδούσης** = αὐτῆς πού μοῦ προσφέρει εὐτυχία (ἐνν. τήν προηγουμένη πρός αὐτόν εὔνοια τής τύχης). **οὐκ ἀπιμασθήσομαι** = δέ θά προσβληθώ. **τῆς γὰρ** = γιατί ἀπό αὐτή (τήν τύχη). **οἱ συγγενεῖς μῆνες** = οἱ χρόνοι πού μέ συντρόφεψαν στή ζωή, πού παρακολούθησαν τό διό μου ἀπό τή γέννησή μου ὡς τά σήμερα (ἐνν. γενικά τό χρόνο τῆς ζωῆς, δ ὅποιος κατά τήν ἀντίληψη τῶν ἀρχαίων γεννιέται μαζί μέ τόν ἀνθρωπο, περνάει μαζί τή ζωή καί γερνά μαζί του). **διώρισαν μικρὸν καὶ μέγαν** = δρισαν (προόρισαν, ἔταξαν) νά γίνω στήν ἀρχή μικρός καί ἔπειτα μεγάλος. **τοίσθις' ἐκφύς** = ἀφοῦ είχα τέτοια καταγωγή, ἀφοῦ τέτοιος γεννήθηκα. **οὐκ ἀν ἐξέλθοιμ' ἐπι ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τούμὸν γένος** = δέν είναι δυνατό (δέ γίνεται) νά ἀποδειχθώ κάποτε

ἄλλος (διαφορετικός), ώστε νά μή μάθω τήν καταγωγή μου (μέ αλλα λόγια θέλει νά είπει ότι τίποτα δέν μπορεῖ νά μεταβάλει τήν καταγωγή μου και έπομένως δέν ύπάρχει λόγος νά μή μάθω τά σχετικά μέ αυτή).

Πραγματικές. – ίκέτης ἀφίγματι Ἀφοῦ τέλειωσε τούς λόγους αὐτούς ή Ἰοκάστη, στεφανώνει τό ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ, ἐνῷ οἱ θεραπαινίδες ἀνάδουν τή φωτιά στό βωμό γιά τά θυμιάματα. **ἀρ' ἀν παρ' ὑμῶν, ω̄ ξένοι...** Ο ἀγγελιοφόρος ἔρχεται ἀπό ἀριστερά καὶ ή ἐμφάνιστη του φαίνεται σάν ἀμεσο ἐπακολούθημα τῆς προσευχῆς τῆς δασύλισσας. **παντελῆς δάμαρ** Τό γάμο οἱ ἀρχαῖοι τὸν θεωροῦσαν ἀτελή, ἵνα τό ἀντρόγυνο δέν ἀποκτοῦσε τέκνα· γι' αὐτό καὶ στά προικούσμφωνα συνηθίζοταν νά ἀναγράφεται **ἐπ' ἀρότῳ παίδων ἄγομα γαμετήν**, δηλ., νυμφεύομαι γιά νά τεκνοποιήσω. Ἐπομένως λεγόταν **παντελῆς δάμαρ** ή σύζυγος ἐκείνη πού εἶχε τέκνα. **ῳ̄ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ** Ἀφοῦ στό στίχο 724 ή Ἰοκάστη ἔξεφρασε ἀμφιβολίες γιά τό ἀξιόπιστο τῶν ἀνθρώπινων μαντειῶν καὶ στό στίχο 853 δέ φείσθηκε οὕτε τόν Ἀπόλλωνα, τώφα θεωρεῖ ὡς κυρίᾳρχο τοῦ κόσμου τό μοιραῖο καὶ τυχαῖο **τύχη κυθερνᾶ πάντα. ἐπείπερ εὔνους ἥλθον...** Ο ἀγγελιοφόρος νομίζει ότι θά εὐχαριστήσει τόν Οἰδίποδα, ἢν τοῦ ἀναγρεύει ότι αὐτός τόν ἔσωσε, δταν ἡταν ἐκτεθειμένος, ἀνάπτηρο παιδί, στόν Κιθαιρώνα· ὅμως ποιό ἄλλο ἀποτέλεσμα ἐπακολούθησε; ὥστε ἐδώ ἔχουμε ἄλλη **περιπέτεια. εύρων ναπαίσις ἐν Κιθαιρώνος πτυχαῖς** Αὗτό ἡταν τό πρῶτο κεραυνοθόλο πλήγμα τῆς Ἰοκάστης, ή όποια ἀρχισε νά ὑποπτεύεται τήν ἀλήθεια, γιά νά πεισθεῖ πιό κάτω ἀπόλύτως, στούς στίχους 1032 καὶ 1042. **μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν** Πρώγματι, αὐτός ἡταν στήν ἀρχή ἐκθετο ἀνάπτηρο παιδί καὶ ἔγινε διάδοχος καὶ ἔπειτα ἔτοιμος πρός ἀνακήρυξη δασιλιάς στό θρόνο τῆς Κορίνθου καὶ ἔπιστης ἀπελπισμένος ὁδοιπόρος καὶ τέλος δασιλιάς τῶν Θηρῶν.

ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (1086-1108)

Στροφή 1086-1097

Λεξιλογικές. – εἴπερ ἐγὼ μάντις Κατά τό χρόνο πού ο Οἰδίποδας μένει μόνος στή σκηνή σκεψιτικός καὶ ἀπό καιρό σέ καιρό στρέφει τό

δηλέμμα, μήπως δεῖ νά̄ ἔρχεται δύσοσκός, δύ χορός περίγκαρος τραγουδάει τό τρίτο στάσιμο, γιά νά̄ ἐκφράσει τήν ἑπτίδα δτί δύ δασιλιάς, δύ δποίος νομίζόταν ξένος (Κορίνθιος), σύντομα θά̄ ἀποδειχτεῖ Θηβαῖος κατά τήν καταγωγή. **μάντις** μέ τήν ἔννοια τής ἀνθρώπινης μαντικῆς. **ἴδρις** = σοφός, **κατὰ γνώμαν** = κατά νοῦ. **οὐκ ἔσει ἀπείρων** = δέ θά̄ εἰσι απειρος, θά̄ εἰσια μέτοχος· ή σειρά τῶν λέξεων : **οὐκ ἔσει ἀπείρων μὴ οὐ σέ γε αὔξειν** = δέ θά̄ εἰσια στερημένος ὅπό τό νά̄ σέ ἐγκωμιάζουμε, θά̄ μάθεις δτί σέ...**πατριώτας** = συμπατριώτης· μέ τοία ἐπίθετα: **πατριώταν, τροφὸν καὶ μητέρα**, δ ποιητής ἐσχημάτισε κλιμακωτό σχῆμα ἀπό τά μικρότερα στά μεγαλύτερα. **χορεύομα** = μέ τιμοῦν μέ χορούς. **ἐπίρραφέρω** (διηγοική φράση) = φέρω εὐχάριστα. **τυράννοις** = τῷ Οἰδίποδι (δ πληθ. γιά τή δασιλική οίκογένεια τοῦ Οἰδίποδα ή πληθ. τής μεγαλειότητας). **ἱήις Φοίβε** δλ. στίχο 154.

Αντιστροφή 1098–1108

Λεξιλογικές. – **μακραίων** = μακρόδιος. **μακραιώνων** ἐνν. **κορῶν.** **ἔπικτε** μεταφέρεται στό χρόνο τής ενδέσεως τοῦ Οἰδίποδα. **πελασθείσα Πανός** = ή δποία συγκομήθηκε μέ τόν Πάνα. **εύνάτειρα** = σύζυγος. **πλάκες ἀγρόνομοι** = πλάκες ἀγρῶν νεμομένων = ὥρεινές πεδιάδες ἀγρῶν (πού δόσκουν ζῶα). **Κυλλάνας** = Κυλλήνης. **Βακχείος** = δ Διόνυσος. **εῦρημα** = ως λαμπρό δώρο, ως εὐχάριστο κέρδος, ως ἀνέλπιστο κέρδος, καὶ ἐπομένως τέκνο του (δηλ. κάποια νύμφη, πού πλάγιασε μαζί, τοῦ τόν γέννησε).

Πραγματικές. – Τό χορικό ἄσμα είναι μεστό ἀπό χαρά καὶ ἑλπίδες· τούτο συνηθίζόταν στά ἀρχαῖα δράματα, ίδιως δταν προδόλεπτάν μεταδολή στό χειρότερο καὶ καταστροφή. **τὰν αὔριον πανσέληνον** Ό χορός ἀναμένει αὔριο νά̄ διαλευκανθεῖ τελείως τό μυστήριο τής καταγωγῆς τοῦ Οἰδίποδα, δταν θά̄ ἡταν πανσέληνος πού συνέπιπτε μέ τήν ἐπομένη τής Ἑօρτῆς τῶν Μεγάλων Διονυσίων, κατά τήν δποία διδάσκονταν τά δράματα. "Ισως μέ τήν πανσέληνο θέλησε νά̄ δείξει δτί ή ἀνακάλυψῃ τοῦ πράγματος θά̄ γίνει στό ἀπλετο φῶς. **μακραιώνων** Έννοεῖ τίς νύμφες οἱ δποίες ἡταν παρθενικές θεότητες, προσωποποιήσεις τῶν δυνάμεων τής φύσεως. Κατοικούσαν σέ δρη, δάση, πεδιάδες, κοιλάδες, σπήλαια, δρύσες καὶ ποταμούς καὶ ζούσαν μακροχρο-

νίως τούργοντας ἀμδροσία. Ἐκλαμβάνονταν δύοις ως τροφοί καί παιδαγωγοί τοῦ Δία καί τοῦ Διονύσου καί αὐτόν παραπολούθον συνεχῶς μαζί μέ τὸν Πάνα καί τοὺς Σατύρους. **Πᾶν** Ἡταν ὁ ποιμενικός θεός πού ἴδιαιτέρως τιμούσαν στήν Ἀρκαδία, γιός τοῦ Ἐρμῆ· γεννήθηκε στό ἀρκαδικό ὅρος Λύκαιο. Ἀπό τή γέννησή του ἦταν κερατοφόρος (κερασφόρος), τραγοπόδαρος, γενειοφόρος καί σιμός κατά τή μύτη, δασύτριχος καί μέ οὐδά, ἔπαιζε τή σύνιγγα (εἶδος φλογέρας) καί πάντοτε ἔπαιζε στά δῷη καί τά δάση μαζί μέ τίς Νύμφες. **Ἐρμῆς** Ἡταν καί αὐτός προστάτης τῶν ποιμνίων, λεγόταν **νόμιος**, **ἐπιμήλιος**, **κριοφόρος** κτλ. καί ἦταν συμπαίκτης τῶν Νυμφῶν. **Βακχείος** Ἡταν ὁ θεός Διόνυσος, ὁ δόποις πολλές φορές παριστάνεται νά συνοδεύεται ἀπό θίασο μεθυσμένων Σατύρων, Σιληνῶν, Νυμφῶν καὶ Μουσῶν, μέ αὐτόν ἥρεμο καί γαλήνιο στή μέση. **ναίων ἐπ' ὄρέων** Στὸν Κιθαιρώνα, τὸν Παρνασσό καί σέ ἄλλα δῷη τελοῦσαν νυκτερινές ἔοτες. **Ἐλικωνιάδες** Ἡταν οἱ Ἐλικωνιάδες Μούσες πού δνομάσθηκαν ἔτσι γιατί διέμεναν μέ τὸν Ἀπόλλωνα στὸν Ἐλικώνα.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (1109-1185)

Λεξιλογικές. – συναλλάσσω συντυχαίνω, συναντῶ· ἡ μετοχή ἐναντιωμ. **σταθμῶμαί**=εἰκάζω, συμπεριάνω. **πρέσθεις**=πρεσβύτες, γέροντες. **Ξυνάδει** = συμφωνεῖ. **σύμμετρος** = ἴσοχονος, συνομήλικος (δηλ., καί αὐτός γέρος). πλεονάζει μετά τό **Ξυνάδει**. ἐν μακρῷ γήρᾳ ἀντί ἀπλῆς δοτ., προσδ. ἀναφορ. **τῷδε τάνδρι** = τῷ **Κορινθίῳ** ἀγγέλῳ· **σὺ** τοῦτο λέγει πρός τὸν κορυφαῖο τοῦ χοροῦ, ἐνῶ πιό πάνω μέ τό **πρέσθεις** προσφώνησε ὅλον τό χορό. **προύχοις ἐν μου τῇ ἐπιστήμῃ** = μπορεῖς νά είσαι ἀνώτερος μου κατά τή γνώση· τό **ἐπιστήμη** κατά ἀντίθεση πρός τό **σταθμάσθω**. γάρ αἰτιολογεῖ τό ἐννοούμενο ἀπό τόν προηγούμενο στίχο: **προύχω τῇ ἐπιστήμῃ**. εἴπερ τις ἄλλος ἐπιτείνει τήν ἐννοια τοῦ **πιστός**, ἐνῶ μέ τό **ώς νομεύς ἀνὴρ** περιορίζει τήν προηγούμενη ἐπίταση (όσο μπορεῖ νά είναι πιστός ἐνας ἀνθρωπος διοσκόρ). **δεύρο μοι Θέπων** = στρέφοντας τά διλέμματά σου ἐδῶ σ' ἐμένα (για νά ἀνιχνεύσει τήν ἀλήθεια καί ἀπό τά διλέμματα καί ἀπό τήν ὅλη στάση του, γιατί δ δούλος, ἀφοῦ εἶδε τόν Κορίνθιο ἀγγελοφόρο καί τόν ἀναγνώσει καί ἐπειδή φοδόταν δτι θά φωτηθεῖ ἀπό τό τονιά τοῦ Λαίου, στέκει καταρρομαγμένος καί μέ τά μάτια κατεδα-

σμένα). ἡ (δοῦλος) = ἡν (α' ένικ.). οἰκοι τραφεῖς = οἰκοτραφής (αὐτό λέγει ό δοῦλος μέ κάποια ὑπερηφάνεια, γιατί οι οἰκογενεῖς δοῦλοι ἀπολάμβαναν ἴδιαίτερη ἐμπιστοσύνη ἀπό τούς κυρίους τους). μερι- μνῶν = φροντίζοντας. ἡ βίον τίνα (ἔχων) = ζώντας κατά ποιό τρόπο. ξύναυλός είμι = συγκατατίζομαι, συνδιανυκτερεύω, συχνάζω. ἡν μὲν Κιθαιρῶν ἐνν. οὐ ἡν ξύναυλος. πρόσχωρος (τῷ Κιθαιρῶνι) = πλησιόχωρος, γειτονικός. τόνδε τόν Κορίνθιο ἀγγελιοφόρο. τῆδε που = ἔκει κάπου. μαθῶν = γιατί τόν γνώρισες. καὶ λέγεις = λοιπόν ἐννοεῖς. ἡ ξυναλλάξας ἔξαρτ. ἀπό τόν οἰσθα, ὅπως καί τό μαθῶν· διαφέρει ἀπό τό μαθῶν κατά τό διτι τό μαθῶν ἐννοεῖ διτι τόν ἐγνώρισε καλῶς, ἐνώ τό ξυναλλάξας δηλώνει ἀπλή γνωσιμία ἀπό συνάντηση. οὐχ ὥστε = οὐκ οἰδ' ὥστε. κούδεν γε θαῦμα = καί δέν είναι δέδαια καθόλου παραδόξο τούτο (τὸ μη δύνασθαι είπειν ἐν τάχει...). ἡμος = δταν..., χρονική πρότ. ἀντί εἰδικῆς. τῷδε τάνδρι ἐνν. τό Θηβαϊο ποι- μένα. ἔξ ἥρος είς ἀρκτούρον = ἀπό τήν ἀνοιξή ὡς τίς ἀρχές τού φθινοπώρου. τρεῖς ὄλους ἐκμήνους χρόνους = ἐπί τρία διάστημα. ἔξαπηνα. τάμα ἔπαυλα = στά μαντριά μου, στά ποιμνιοστάσιά μου. σταθμὰ ταυτόσημο πρός τό ἔπαυλα. πεπραγμένον = πραγματικό, ἀλληλές (κατηγ. τού τι). ἐκ μακροῦ χρόνου ἐνν. ἡ ἐναντιωματική μετοχ. ὄντα ως ἐμαυτῷ θρέμμα θρεψαίμην ἔγω = γιά νά ἀναθρέψω αὐτόν ώς δικό μου τέκνο. ιστορῶ = ἔρευνῶ, ἔρωτῶ νά μάθω. ω τάν = φίλε μου (τό λέγει μέ κάποια ὑπερηφάνεια, γιατί τό δρέφος πού τού παραδόθηκε ἔχινε διασιλίας). οὐκ είς ὄλεθρον; ἐνν. ἄπει = δέν πᾶς νά χαθεῖς; ἀ ἐπιφώνημα πού χρησιμοποιείται πρός ἔκφραση ποικίλων συγκινήσεων· ἐδῶ είναι ἐφεκτικόν (δηλ. δύναται νά ἐμποδίσει ἡ νά σταματήσει). κολάζω = τιμωρῶ (γιά σωφρονισμό). ἐδῶ σημ. ἐπι- πλήττω· ἐμπερέχει εἰδωνεία, γιατί σχετικά μέ δοῦλο δέν μπορεῖ νά λεχθεῖ κολάζει, ἀλλά μόνο κολάζεται. Πρέπει νά παρατηρθεῖ ἡ δια- φορετική αἰσθηματική κατάσταση τών προσώπων πού διαλέγονται (συζήτον). Ο Κορίνθιος αἰσθηματικά φαίνεται ἀφελής, φαιδρός καί θριαμβευτικός, δι γεοδισκός είναι ἐμβρόνητος καί μεστός ἀπό ἀγωνία καί ἀνησυχία, δι Οιδίποδας ἀνυπόμονος, γεμάτος δργή γιά τίν ἔστω καί γιά λίγες στιγμές ἀναβολή τῆς ἐκμυστηρεύσεως τών γεγονό- των, καί ό χοδός δείχνει τό ἐνδιαφέρον του, ἀλλά μέ ἀφέλεια καί ἀγνοια· δι θεατής τέλος διλέπει μέ φρίκη νά προσεγγίζει ἀπό στιγμή σέ στιγμή ἡ φοβερή ἀποκάλυψη. ω φέριστε δύμηρ. ὑπερθ., λέγεται και

φέρτατος = ἄριστος, **τί ἀμαρτάνω;** = ποιά παρεκτροπή κάνω; **οὐκ ἐννέπων** (ἐνν. τό οῆμα **ἀμαρτάνεις**) μετοχή αἰτιολ. = γιατί δέν ἀναφέρεις... **ἄλλως** = μάταια, ἀνωφελῶς (ἐνν. μέ τό **ἄλλως** ὅτι ἀντί νά φέρει καλό στόν Οἰδίποδα, συντελεῖ ἀντιθέτως στόν ὄλεθρο του). **πρὸς χάριν** = χωρίς τιμωρία, μέ τό καλό. **κλαίων** κατόπιν τιμωρίας, μέ τό κακό, μέ τό ξύλο. **αἰκίζομαι** (ὅπως καί τό ἐνεργητικό **αἰκίζω**) = μεταχειρίζομαι διλαβερώς, διασανίζω (νά παρατηρηθεῖ ἡ μεγάλη δειλία του δοσκού γιά τήν καλύτερη πλοκή τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος). **οὐχ ως τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χείρας;** (τέθηκε ἀντί προστακτικῆς) = δέ θά γυρίσει ἀμέσως κανείς πίσω τά χέρια τούτου: δέστε του τά χέρια ἀμέσως πίσω. **δύστηνος** ἐνν. ἔγω. **ἀντὶ τοῦ;** (ἐνν. **κελεύεις στρέψαι χείρας**) = γιά ποιά αἰτία; **ὄν ούτος ιστορεῖ** = γιά τόν δόποιο αὐτός σέ ἐρωτᾶ. **όλεσθαι δ' ἀφελον τῆδ' ἡμέρᾳ** = εἴθε νά είλαχαθεῖ κατά τήν ἡμέρα ἐκείνη (κατά τήν δόπια τόν ἐδωσα). **εἰς τόδε εἰς τό ὄλεσθαι** = σ' αὐτό, δηλ. τήν καταστροφή. **τούνδικον** = τό ἀληθές, ἐκείνο πού ἐπιβάλλει τό δίκαιο. **διόλλυμαι** ἀντί μελλοντος. **τριθή** = ὥραδύτητα, ἀναδολή. **εἰς τριθὰς ἐλᾶ** (μελλων τοῦ **ἐλαύνω**) = θά προσδώ χρονιοδόντας σέ ἀνάδολές. **οὐ δῆτ' ἔγωγε** (εἰς διατριθὰς ἐλῶ). **ἔμον μὲν** ἐνν. **οὐκ ὄντα.** **τις ἀντὶ τι γεννημάτων,** κατά σύνεστη. **ἐγγενῆς** = συγγενής. **λέγειν** ἔχαρτ. ἀπό τό **δεινῶ.** **πρὸς αὐτῷ τῷ δεινῷ σ'** αὐτό ἀναμιτισθήτως τό φοβερό. **ἐκλήζετο** λέγει ἔτσι ἀντί **ἡν,** γιά νά μετριάσει τό φοβερό τοῦ πράγματος. **ἡ γάρ** = ἀλήθεια λοιπόν. **ώς πρὸς τί χρείας;** γιά ποιά ἀνάγκη, γιά ποιό σκοπό; **ώς ἀναλώσαιμι νιν** (ἴξαρτ. ἀπό τό **δίδωσιν**, πού είναι ίστορ. ἐνεστώτας) = γιά νά τόν θανατώσω. **τεκούσα** ἐναντιώμ. μετοχή. **τλήμων** σκληρή. **θεσφάτων** (γεν. ἀντικ.). **օκνω** = ἀπό τό φόδρο φοβερῶν χρησμῶν. **τοὺς τεκόντας** ἐνν. τόν πατέρα, γιατί τούτο ἔλεγε ὁ χρησμός. **κατοικίζω** αἰσθάνομαι μεγάλη συμπάθεια. **γεγώς** (κατηγορ. μετοχή) = ὅτι ἔχεις γίνει (ἐδῶ ή ἀναγνώριση ἔγινε πλήρης). **ἔξήκοι ἀν σαφῆ** = θά ἐκδηλωθοῦν. θά ἐπελθωθεῖ σαφδς. **προσθλέψαιμι** = δύναμαι νά σέ ἀτενίσω. **φύς,** **όμιλῶν,** **κτανῶν** ἔξαρτιονται ἀπό τό προηγ. οῆματίνος εῖδους μετοχές είναι: **ἀφ' ἀν** ἐνν. τή μητέρα. **οὓς τε** ἐνν. τόν πατέρα. **όμιλω** = συνευρίσκομαι.

Πραγματικές (στίχου 1123 κ.έ.). – **δούλος** Ἀξιόπιστοι δοῦλοι καί κυρίως οίκογενεις, ὅπως ὁ δούλος αὐτός τοῦ Λαίου, ἀναλάθαιναν

πολλές φορές τήν ἐπίδειψην κτημάτων μεγάλης ἐκτάσεως η πολλῶν ποιμάνων· δμοια τέτοιες δούλες ἀναλάβαιναν τή διεύθυνση τῶν πρωμάτων τοῦ οἴκου (σπιτιοῦ) καὶ ἀπολάβαιναν ἰδιαίτερη ὑπόληψη ἀπό τοὺς κυρίους τους. **εἰς ἄρκτούρον** Οἱ ἀρχαῖοι πολλές φορές κανόνιζαν τό χρόνο ἀπό τούς ἀστερισμούς· ή ἀνατολή τοῦ ἀρκτούρου γίνεται στίς ἀρχές Σεπτεμβρίου, ὅταν ἀρχίζει τό φθινόπωρο. **ἐκμήνους χρόνους** Καὶ στά σημερινά χρόνια οἱ χωρικοί καὶ οἱ ποιμένες κανονίζουν τίς συμφωνίες τους μὲ βάσην τά ἔξαμπλα, π.χ. ἀπό τοῦ Ἀγίου Γεωργίου μέχρι τοῦ Ἀγίου Δημητρίου, κατά τό διάστημα δῆλ. πού τά ποιμνια, λόγω τοῦ καλοῦ καιροῦ, δόδηγονται στίς διορέσεις. **οὐκ εἰς ὄλεθρον** κτλ. Ὁ ὑπηρέτης ἀρχίζει νά ἀναγνωρίζει ὅτι δι Οἰδίποδας εἶναι γιός τοῦ Λαίου καὶ ἐπομένως πατροκτόνος, ἐνῷ μέχρι τή στιγμή τόν γνώριζε μόνο ώς φονιά τοῦ κυρίου του, καὶ γι' αὐτό ἀποτέλεπε τόν Κορίνθιο νά προσωρινήσει σέ πιό πέφα ἀποκαλύψεις. **κλαίων δ' ἐρεῖς** Οἱ δοῦλοι σέ περίπτωση σοθαρῶν παραπτωμάτων, κλοπῆς, ἀνυπακοῆς κτλ. ὑποδάλλονταν σέ φορεδά δασανιστήρια καὶ τιμωρίες· δύσες πάλι φορές προσέρχονταν ώς μηνυτές ή μάρτυρες μπροστά στό δικαστήριο ὑποδάλλονταν ἀκόμη καὶ σέ μαστιγώσεις, γιά νά ἔξαρσισθεῖ τό ἀξιόπιστο τής μαρτυρίας τους, ὅπως δηλώνεται καὶ πιό κάτω, στό στίχο 1154. Στίχος 1185, μετά τά τελευταῖα λόγια τοῦ Οἰδίποδα, δι ιδιος εἰσέρχεται στά ἀνάκτορα ἀπό τή μεσιανή θύρα, ἐνῷ δι Κορίνθιος ἀγγελιοφόρος ἀπέρχεται ἀπό τήν ἀριστερή πάροδο, γιά νά μεταβεῖ στήν Κόρινθο.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (1186-1222)

Στροφή α' 1186-1196

Αεξιλογικές.-ώς = πόσο. **ισα** ἐπιρρ. = ἔξισου. **καὶ** = δπως (πολλές φορές δ καὶ ἔχει σημ. δμοιωματική μετά τά δμοιοτήτας σημαντικά. δπως εἶναι ἐδῶ τό **ισα**). **ἐναριθμῶ** = λογαριάζω, θεωρῶ. **τὰς εὐδαιμονίας** τό ἀρθρο τέθηκε γιά νά δηλωθεῖ ή πολυνύμνητη, ή πολυπόθητη εύτυχία. **τοσούτον ὄσον** = τόσο μόνο ώστε. **δοκεῖν** ἐνν. ἀντικ. **ευδαιμονεῖν** = ώστε νά φαίνεται (δηλ., νά νομίζει καὶ νά νομίζεται ἀπό τούς ἄλλους) δτι εύτυχει. **καί δόξαντα** = καὶ ἀμέσως νά φανει (θέλει νά δηλώσει τήν ταχεία μετάδαιση ἀπό τήν εύτυχία στή δυστυχία). **ἀποκλίναι** = νά ἀποκλίνει, νά καταπέσει ἀπό τό ὑψος τής εύτυχίας στό

ἀντίθετο (στή δυστυχία). **Οιδιπόδα** δωρικός τύπος ἀντί **Οιδίπου**, πού χρησιμοποιεῖται ἀπό τούς τραγικούς στά μελικά μέρη. **τὸν σὸν δαίμονα** = τή δική σου τύχη· ή ἀναφορά του **τὸν σὸν** ἔξαίρει τό παράδειγμα τῆς τύχης του Οἰδίποδα.

‘Αντιστροφή α’ 1197–1203

Λεξιλογικές.–ὅστις ἐκράτησας ἀναφ. αἴτιολ.. πρότ. = γιατί ἐσύ ἔγινες κύριος. **καθ’ ύπερβολὰν** (ποσοτ. προσδιορ. τοῦ) **τοξεύσας** = μέ ύπερθρονική ἐπιτυχία (εὐστοχία) στοὺς ἀγῶνες σου (μεταφ. ἀπό τὸν τοξότη πού προσπαθεῖ νά πετύχει τό στόχο του). **τοῦ πάντ’ εὐδαίμονος ὄλθος** = τῆς καθ’ ὅλα εὐτυχοῦς μακαριότητας. **κατά... φθίσας** (τιμῆση) = ἀφού ξολόθρευσες, κατέστοεψες. **γαμφῶνυξ** προσδιορ. τό **παρθενον χρησμῳδόν**· ὄνομαζόταν χρησμῳδός λόγω τοῦ ἀκατανόητου αἰνίγματος πού· είχε ἀνάγκη μαντείας πρός λύση, δηλ. αἰνίγματώδης. **ἀνέστας** = ἐγέρθηκες, ἀνορθώθηκες. **πύργος θανάτων** = προπύργοι κατά τῶν θανάτων (ή γεν. είναι ἀντικείμεν.) · θανάτους ἔννοει ἀντούς πού προηλθαν ἀπό τή μή ἐπιτυχή λύση του αἰνίγματος τῆς Σφίγγας.

Στροφή δ’ 1204 - 1212

Λεξιλογικές.–άκούειν προσδιορ. ἀναφορᾶς, ἔξαρτ. ἀπό τό ἐπίθ. **ἀθλιώτερος**· ἐνν. ή γεν. **σοῦ** ἀντικ. τοῦ **άκούειν** = ώς πρός τό νά σέ ἀκούει κανείς (τοὺς θρήνους σου). **ἄται** = ἄγριες, σκληρές δυστυχίες. **ἐν πόνοις** = μέ δάσανα· προσωποποιοῦνται καί τά δύο λόγω τοῦ **ξύνοικος**. **ξύνοικος** ἐνν. ἀπό τό **ἀθλιώτερος** τό **μᾶλλον** = συνοικεῖ, συγκατοικεῖ, κατέχεται περισσότερο ἀπό σένα κτλ., ἀντικείμενα τοῦ **ξύνοικος** είναι ή ἀπλή δοτ. **ἄταις** καὶ ή ἐμπρόθ. **ἐν πόνοις**. **ἄλλαγα** (δοτ. δργαν.) = μέ τή μεταβολή. **αὐτός** = ὁ αὐτός. **λιμὴν** ἐνν. τό γαμήλιο λιμάνι. **θαλαμηπόλος** = ἐκείνος πού ἀναστρέφεται στό θάλαμο (ώς σύζυγος), ὁ σύζυγος. **πεσείν** = ώστε νά πέσει. **ἄλος** = αὐλάκι, κοίτη, γυναίκα (μεταφ. ἀπό τό γεωργικό δίο). **πατρῷαι ἄλοκες** = ή πατρική κλίνη. **ἐς τοσόνδε** (ἐνν. **χρόνον**) = γιά τόσο πολύ χρονικό διάστημα. **φέρειν** = νά σέ ἀνεγθεῖ. **σίγα** = σιωπηλά, ἀδιαμαρτύρητα.

‘Αντιστροφή δ’ 1213 - 1222

Λεξιλογικές. – ἐφεῦρε ἔφερε σέ φως, ἀποκάλυψε. **ὁ πάνθ’ ὄρῶν**

χρόνος = διχρόνος πού τά πάντα διέπει (και έπομένως ἀποκαλύπτει), προσποτοποίηση τοῦ χρόνου. **ἄγαμον γάμον** = κακόγαμο γάμο· σχῆμα διξύμωφο. **τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον** οἱ μετοχές καθ. ὑπαλλαγὴ ἀποδόθηκαν στὸ γάμο ἀντί στὸν Οἰδίποδα· ἦδη ἐπρεπε νά λεχθεῖ κατά γενική **τεκνοῦντος καὶ τεκνούμενου** (**Οἰδίποδος**). **εἰδόμαν** = εἶδα. **περιάλλα** = ἡπερδολικά. σφιδρότατα· μέ το μόδ. **ώς** ἐπιτείνει τίν εννοια αὐτοῦ. **ἰαχέω** = θρηνῶ, ἐκβάλλω κραυγή. **τὸ δ'** **όρθον εἰπεῖν** = ἵγια νά εἰπω ὅμως τήν ἀλήθεια. **ἀνέπνευσα** = πῆρα ἀναπνοή, ἀναψυχή, ἀνάπνευσα. **κατεκοίμασα** ἔκλεισα τά μάτια μου, παραδομένος σέ ήσυχο ὕπνο.

Πραγματικές.-ἰὼ γενεαί Ὁ χορός στό τέταρτο τοῦτο στάσιμο οίκτιδει τό εὐκολομετάδιλητο τῆς ἀνθρώπινης τύχης· προ. τό λεγόμενο ἀπό τόν ἀγγελιοφόρο στήν ·Αν τι γόνη (1157 – 9): **ούτ' αἰνέσαιμ'** ἀν οὔτε μεμψαίμην ποτέ, τύχη γάρ ὄρθοι καὶ τύχη καταρρέπει τὸν εύτυχοῦντα τόν τε δυστυχοῦντ' αἴε...· δομοίως τοῦ Πινδάρου (Πυθ. Η' 95); τί δέ τις; τί δ' οὐ τις; σκιάς ὄναρ ἀνθρωπος... **χρησμωδός** "Ἐτσι καλεῖται λόγῳ τῆς ἀσάφειας τοῦ αἰνίγματος καί γιατί αὐτό ἀπαγγελλόταν ἔμμετρα σέ ἔξαμετρο. **ἀνέπνευσα - κατεκοίμασα** Ἔννοεῖ τήν παλιά εὐεργεσία τοῦ Οἰδίποδα, πού μέ αὐτή ἀπαλλάχτηκε ἡ πόλη ἀπό τή Σφίγγα.

ΠΕΜΠΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (1223-1296)

Λεξιλογικές. – ἔξαγγελος δύνομάζεται ἔτσι γιατί ἡ ἀγγελία γίνεται ἀπό τό ἐσθερεικό τῶν ἀνακτόρων πρός τά ἔξω, είναι ὁ ἔδιος ὁ ὑποκριτής πού ὑποδινόταν τό πρόσωπο τοῦ δοσκοῦ· ἔξερχεται ἀπό τά ἀνάκτορα ἀπό τή δεξιά· πλάγια θύρα. **ἀρείσθε** (ρήμα **ἄρνυμαι**) = θά λάδετε, θά αἰσθανθείτε. **ἔγγενως** = ισυγγενικῶς, και έπομένως: εἰλικρινῶς. **νίψαι ἀν** (ρ. **νίζω**) **καθαρμῷ** θά καθάριζα μέ καθαριστήριο λουτρό. **στέγην** (συνεκδ.) = ἀνάκτορα. **τὰ δ' αὐτίκα...** τό πλήρες θά ἥταν: **κακὰ τοσαῦτα, ὅσα τὰ μέν κεύθει, τὰ δ' αὐτίκα ἐς φῶς φανεῖ.** **κεύθω** = ιρδύνω. **ἐκόντα κούκ** **ἄκοντα** (σγ. ἐκ παραλλήλου). **πημονή** = δυστυχία. **αὐθαίρετοι** = πού προηλθαν ἀπό τόν ἔδιο, ἐκούσιες. **Βαρύστονος** = δαρυστένακτος, αὐτός πού πενθεῖται δαριά, πάρα πολύ ἀξιολέπητος. **ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων** κτλ.. προεξαγγελτική

παράθεση τῆς πιό κάτω προτάσεως: **τέθνηκε θείον Ἰοκάστης κάρα.** εἰπεῖν ὑποκ. ἐμέ. **μαθεῖν** ὑποκείμ. **ὑμᾶς.** **τάχιστος είπειν** = συντομότατος. **Θείον Ἰοκάστης κάρα** περιφραση (θείον γιά τή δασιλική ίδιότητα, ή όποια προερχόταν από τό θεό). **οὐ πάρα = πάρεστι** (ἐνν. **ἥμιν**). **ἡ γὰρ ὄψις οὐ πάρα** = γιατί δέν τά εἴδαμε. **ἔνι = ἔνεστι.** **πεύση** δ' ἐν. πρόσ. δριστ. μελλ. τοῦ **πυνθάνομαι.** **θυρῶν** = προπύλωνας, ή αὐλήθυδα, ή αὐλήπορτα. **ἴετο** = φερόταν μέ σπουδή. **λέχη** γιατί από αυτά (τήν κρεβατοκάμαρα) χάθηκε. **ἀκμαί** = ἄκρα· ἐδώ σημ. χέρια, ἀλλού πόδια. **κόμην σπῶσα** = διαίως μαδώντας τήν κόμη. **ἀμφιδεξίοις** ἀντί **ἀμφοῖν** = μέ αμφότερα, μέ τά δύο χέρια της (δηλ. ὅσο ἐνεργούσε τό δεξί, ἐνεργούσε καί τό ἀριστερό· τό ἐπιθ. γιά ἔξαρση τής μανίας μέ τήν όποια ἔροή ωντε τά μαλλιά της). **ἐπαράσσω** κλείνω δρμητικά (μέ πάταγο). **παλαιῶν σπερμάτων** = τῶν παλαιῶν γάμων μέ τό Λάιο. **δύστεκνον παιδουργίαν** (τό ἀφηρημένο ἀντί τοῦ συγκεκριμένου **παιδοποιὸν**) = πού γέννησε μιαρά τέκνα. **γοῦστο δ' εύνας** = θιθηνούσε λοιπόν γοερά γιά τή συζυγική κλίνη. **διπλοῦς** ἀντί διπλό κακό, τοῦ δόποιου ἐπεξ. είναι τά ἐπόμενα (ἐνν. ἀπό τό Λάιο τόν Οἰδίποδα καί ἀπό τόν Οἰδίποδα τά τέκνα του). **ἐκ τῶνδε** = μετά ἀπό αντά. **ὅπως ἀπόλλυται** (πλάγ. ἐρωτ. πρότ.) = πῶς πέθανε. **εἰσπαίω** = εἰσοδμό μέ δία, πηδῶ μέσα. **ὑφ' οὐ** = ἄναγκ. αἴτ. **οὐκ ἥν (ἥμιν)** = θέν ἡταν δυνατό σ' ἐμας. **ἐκθεώμαι** = προσέχω, παρακολουθῶ ὡς τό τέλος. **λεύσσω** = παρατηρῶ. **περιπολῶ** = περιφέρομαι σάν νά κατέχομαι ἀπό μανία. **πορείν** ἀσθ. δ' τοῦ **πόρω**, πού ὑποθετικά θεωρεῖται ώς ἐνεστώς = προσφέρω, παρέχω. **γυναικά τ' οὐ γυναικά** σχῆμα δξύμωδο. **ὅπου κίχοι** (ρ. **κιχάνω** = δρίσκω), πλάγ. ἐρωτ. πρότ. ἀπό τό **ἐρευνῶν**, τό δόποιο ἐξυπακούεται κατά ζεῦγμα ἀπό τό **ἐξαιτῶν.** **διπλῆν ἄρουραν** = διπλό ἀγρό (ὅπου σπάρθηκε καί ἔσπειρε), διπλή μητέρα. **οὐ** = **έαυτοῦ.** **αὕω** = φωνάζω. **δεινὸν** (σύστ. ἀντικ.) = φοβερή κραυγή. **ώς ύφηγητοῦ** (ἐνν. ή ἀπόλ. μετοχή **ὄντος**) **ώς εὶ ύφηγεῖτο** = ώσταν νά τόν δόηγούσε κάποιος. **ἐνάλλομαι** = ἐφοδμῶ, πηδῶ ἐπάνω. **διπλαῖ πύλαι** = δίφυλλος θύρα. **κλῆθρα** = τούς μοχλούς, τίς ἀμπάρες, τούς μανδάλους. **πυθμένων** = τῶν στηριγμάτων τοῦ μοχλοῦ στίς παραστάδες. **κοῖλα ποδοληπτ. κατηγ.** = ώστε νά σχηματίσουν κοιλότητα, ώστε νά καμφθοῦν. **κάμπιπτει στέγη** = καί εισόδημησε στό δωμάτιο. **ἐώρα** (μόνο ἐδώ ἀταντά, ἀλλού **αιώρα**) = τό δργανο μέ τό δόποιο κάποιος μετεωρίζεται, ό δρόχος γιά κρεμάλα, τό σκουνί ἀγγόνης. **πλε-**

κταῖς ἐώραις μέ πλεκτό σκοινί. **ὅπως** = μόλις. **δεινὰ βρυχηθεὶς** = **βρυχησάμενος (βρυχάσθαι)** (μεταφ. ἀπό τό λέοντα) = ἀφοῦ ἔβγαλε φοβερό δρυχηθμό. **ἀρτάνη (ἀρτάω = κρεμᾶ)** = τό σκοινί μέ τό ὅποιο κανείς κρεμά ἢ κρεμέται = ἡ ἀγχόνη. **χαλάω-ῶ** = χαλαρώνω, λύω. **δεινὰ δ' ἦν τάνθένδ' ὄραν** = τά μετά ἀπό αὐτά ἡταν φοβερά ώς πρός τή θέα. **εἴματα** = ἐνδύματα. **χρυσήλατος** = ὁ κατεργασμένος ἀπό σφυρήλατο χρυσό. **ἐκστέλλω** = κονιμπάνω ἢ καρφώνω μέ πόρη τό ἐνδυμα πρός συγκράτησή του ἢ πρός στολισμό. **ἄρας** = ἀφοῦ σήκωσε ψηλά ἀπό τά μάτια (γιά νά είναι ισχυρότερο τό κτύπημα), ἀντικειμ. **τὰς περόνας. ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων περίφρ.** = τούς δφθαλμούς του, τά μάτια του. **όθιούνεκα** = δτι. **οὐκ ὄφοιντο** = δέ θά διέπουν στό μέλλον. **ἔπασχε... ἔδρα** μέ τό α' ἐνν. τόν ἀνόσιο γάμο μέ τή μητέρα του, μέ τό β' τό φόνο τοῦ πατέρα. **ἐν σκότῳ** = μέσα στό σκοτάδι. **όφοίατο ἐν σκότῳ** (δξύιωρο) = δέ θά ἔβλεπε καθόλ.ον. **οὖς μὲν οὐκ ἔδει (ἰδεῖν)** ἐνν. τά παιδιά του. **οὓς δ' ἔχρηζεν** (ἐνν. **ἰδεῖν**), ἐνν. τούς γονεῖς. **ἔφυμνῶν** = ξεστομίζοντας κατάρες. **ἀράσσω** = χτυπώ δυνατά· μέ τούτο νά συναφθεῖ τό **πολλάκις τε κούχ ἄπαξ.** **φοίνιος** = αίματηρός, αίμόφυτος· **γλήνη** = κόρη τοῦ δφθαλμού. **όμοιο** = **τῷ ἀράσσειν** = μαζί μέ τό χτύπημα τῶν δφθαλμῶν. **τέγγω** = δρέχω, ύγραίνω. **ἀνίημι** = ἐκβάλλω, ἐκχύνω. **ούδ' ἀνίεσαν φόνου μυδώσας** (**μυδάω** = είμαι ύγρός, διάθροχος) **σταγόνας** = καί δέν ἔδγαζαν ἀπλῶς διάθροχες σταγόνες ἀπό αίμα. **ἄλλ' ὄμοιο** = ἀλλά μαζί. **μέλας ὅμβρος χαλάζης αίματούς (αίματόεις = αίματηρός)** = μαύρη αίματηρή δροχή ἀπό χαλάζι. **τέγγω** = χύνω. **ἔρρωγεν (φῆγνυμι)** = ἔχουν ξεσπάσει. **οὐ μόνου κατὰ** = δχι μόνο κατά τού ἐνός (τοῦ Οἰδίποδα). **συμμιγῇ** = ἀνάμειχτα. **όνόματα** = είδη. **ἐν τίνι σχολῇ κακού** = σέ ποιά πάυστη κακοῦ, πού σταμάτησε ή συμφορά του. **θοäß** = κραυγάζοντας παραγγέλνει. **διοίγω** = ἀνοίγω. **δηλούν πνα** = νά φανερώσει κάποιος. **τὸν μητρὸς** ἐνν. **μιάστορα** (ή ἀλλη παρεμφερής πρός αὐτή λέξη)· **σχῆμα ἀτοσιωπήσεως**, ἐπειδή ὁ ἀγγελιοφόρος ἀποφεύγει νά είπει λέξη ἀνάρμοστη νά είπωθει. **ώς ρίψων αἰτιολ.** μετοχή καί δχι τελική = γιατί θέλει νά φίξει. **ἀραιος** (ἐνν. **ῶν**) = καταραμένος, δντας κάτω ἀπό τίς βαριές κατάρες (πού κατά τού ἐαυτοῦ του καταράστηκε). **ρώμης** = δυνάμεως, ισχυρῆς δοήθειας (ἐνν. καί σ' αὐτή τό **τινός**). **νόσημα** = πάθημα. **ἡ φέρειν** = ἡ ὥστε δύνασθαι φέρειν = ἀπό οσο μπορεῖ νά ύποφέρει κανείς. **δείξει δὲ καὶ σοὶ** ἐνν. **ὁ Οἰδίποις ταῦτα.**

στυγώ = μισώ. **έποικτίζω** = ιοίκτισθαι, αἰσθάνομαι συμπάθεια. **στυγούντα** = καί μισώντας κανείς.

Πραγματικές, -έγγενως ἔπι Θέλει μέ τό **ἔπι** νά δηλώσει δτι πιθανώς τά αἰσχη, πού ἀποκαλύφθηκαν τελευταῖα, μείωσαν τήν ἀγάπη καί τό ἐνδιαιφέρον τῶν ἀρχόντων πρός τήν οἰκογένεια τῶν Λαδακιδῶν. **οὐτ'** **"Ιστρον οὔτε Φάσιν** Θέλει νά δηλώσει πώς οὗτε τά νερά τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Ἀσίας καί τῆς Εὐρώπης (Φάσης: διαρρέει τήν Κολχίδα καί ἐκβάλλει στά ἀνατολικά τοῦ Ενξεινου Πόντου, Ἰστρος: ὁ σημερινός Δούναβης), δέν μπορούν νά ἀπολύνουν τά αἰσχη τοῦ οἴκου τῶν Λαδακιδῶν. **ἐκόντα ἀμαρτήματα** Ἐκούσια ἀμαρτήματα θεωρεῖ τήν αὐτοκτονία τῆς Ιοκάστης καί τήν τύφλωση τοῦ Οἰδίποδα. **χρυσηλάτους περόνας** Οἱ Ἀθηναῖς κατά τούς ἴστορικούς χρόνους ὡς τούς χρόνους τοῦ Σοφοκλῆ ἔφεραν (φοροῦσαν) χιτώνα δωρικό πού συγχρατιόταν στούς ὄμοις μέ περόνες, ἀλλά ἀργότερα καί κατ' αὐτούς ἀκόμη τούς χρόνους τοῦ Σοφοκλῆ ἔφεραν τόν ιωνικό χιτώνα μέ χειρίδες· ἐπίσης συνήθιζαν αὐτές νά συνάπτουν τά ἐνδύματά τους μέ ώραιες περόνες καί κοσμημένες μέ πολύτιμους λίθους, οἱ δόποιες ὡς ἐπί τό πλεῖστον κατέληγαν σέ κεφαλή μέ τύπο ἀνθρώπου, ζώου ἥ και πρωγμάτων.

ΚΟΜΜΟΣ (1297 - 1366)

α') 1297 - 1312

Λεξιλογικές. - ώ δεινόν... Ο Οἰδίποδας ἔξεργεται ἀπό τή μεσιανή θύρα· διδηγεῖται ἀπό ὑπηρέτη καί προσαλεῖ τή συμπάθεια καί τή φρίκη τοῦ χοροῦ. **προσκυρέω-ώ** = συναντώ. **προσέθη σε** = **ἔβη ἐπί σέ**, σέ προσέδαλε. **τίς** (ἐνν. ἥν) **ὁ πηδήσας μείζονα τῶν μακίστων ποιός** ἦταν πού ἔκαψε μεγαλύτερα ἐχθρικά πηδήματα ἀπό μέγιστα. **πρὸς σῇ δυσδαίμονι μοίρα** (ή **πρὸς σημ. προσθήκη**) = ἐκτός ἀπό τή δική σου κακοδαιμονία· ή ἔννοια τῶν λόγων του: ἐκτός τῆς κακότυχης μοίρας σου, νά φονεύσεις τόν πατέρα καί νά νυμφευτεῖς τή μητέρα, ἐπήλθε καί ή ἄλλη, νά στερηθεῖς τήν δρασή σου. **Θέλων** ἐναντιού. μετοχή. **ἀθρέω-ώ** = παρατηρῶ μέ προσοχή. **τοίαν** = γιατί τέτοια. **ποιγάς** (γεν. διαιρ.) = σέ ποιό μέρος τῆς γῆς (μέ τοῦτο φαίνεται ή ἀστάθεια τῶν δημιατισμῶν τοῦ Οἰδίποδα). **φθογγά** = ή φωνή μου. **διαπε-**

πόταται δωρ. ἀντί **διαπεπότηται** (**διαποτάομαι**) = ἔχει πετάξει μέ ταχύτητα. **ἔχει πετάξει** μακριά (καὶ ὅντως γιά τούς τυφλούς ή φωνή φαίνεται ὅτι ἀκούεται μακριά καὶ οδήγηται ἐξω ἀπό τὸ σκοτεινό χώρο πού τούς περιβάλλει). **φοράδην** = δραμτικά. **ἴν' ἐνήλω;** (ἀν. τοῦ **ἐνάλλομαι**) = σέ ποιό δαθμό πήδησες καὶ προχώρησες; **ές δεινὸν** = σέ φοινερό δαθμό (ἐνν. **ἐνήλατο**). **οὐδ' ἄκουστὸν** = καὶ σέ ἀνήρουστο. **οὐδ' ἐπόψιμον** = ιούτε καὶ προσιτό σέ θέα (ἐκείνον πού δέ δαστὰ ἡ καρδιά μας νά ἴδοῦμε).

Στροφή α' 1313 - 1320

Λεξιλογικές.-σκότου νέφος = σκοτεινό νέφος. **ἀπότροπον** = ἀποτροπιαστικό, φρικῶδες. **ἐπιπλόμενον** (**ἐπιπελόμενον**) = πού ἐπῆλθες, ἐνέσκηψες. **ἄφατον** = μή δυνάμενο νά ἐπιφραστεῖ, κατά τοόπο ἀνέκφραστο, ὑπερδούλικό. **ἀδάματον** = ἀκαταδάμαστο. **δυσ-**
ούριστον = τό ὅποιο ἐπῆλθε ἀπό δυσμενή ἀνεμο. **εἰσέδυ** = δαθιά εἰσέδυσε. **οἰστρημα κέντρων** = κεντηματα ἀπό τίς περόνες πού προκαλούν μανία. **οίον οἰστρημα κέντρων καὶ μνήμη κακῶν εἰσέδυ με** = ποιά μανιώδης ὁδόνη ἀπό τίς περόνες καὶ ποιά ὑπόμνηση ἀπό τά ἀνοσιουργήματά μου εἰσχώφησε δαθιά στήν ψυχή μου. **ἐν τοσοίσδε** **πήμασιν** = μέσα σέ τόσες πολλές συμφορές σου. **πενθεῖν...** **φορεῖν** (σχῆμα πρωθύνστερο) = νά ὑποφέρεις τό δάρος διπλῆς δυστυχίας (σωματικής καὶ ψυχικής) καὶ νά ἔχεις διπλό πένθος.

΄Αντιστροφή α' 1321-1328

Λεξιλογικές. - μὲν = τουλάχιστο. **ἐπίπολος** = θοηθός, σύντροφος. **ἔτι μόνιμος (εἰ)** = παραμένεις ἀκόμη. **κηδεύω** = θεραπεύω, ἐνδιαφέρομαι. **οὐ γάρ με λήθεις** = γιατί δέ διαφεύγεις τήν προσοχή μου. **καίπερ σκοτεινός (ῶν)** = ἂν καὶ περιβάλλομαι ἀπό σκοτάδι, ἀν καὶ είμαι τυφλός. **πῶς ἔτλης** = πῶς τόλμησες, πῶς δάσταξε ἡ καρδιά σου. **τοιαύτα** (ἐπιρροη, προσδιορ.) = μέ τέτοιο (σκληρό) τοόπο. **σάς ὄφεις μαράναι** = νά μαράνεις τούς δρθαλμούς σου (τό **μαράναι** ἐπί τῆς σημασίας κυρίως; νά ἀποξηράνεις τήν πηγή τῆς δράσεώς σου). **ἐπαίρω** = παρακινῶ, πείθω.

Στροφή 6' 1329 - 1348

Λεξιλογικές. – **ό κακὰ τελῶν...** ή σειρά τῶν λέξ.: **ό τελῶν ἐμοὶ τάδ'** **ἐμὰ κακὰ πάθεα.** νιν = τὰς ὄψεις. οὐ τις, ἀλλ' = οὐ τις ἄλλος, ἢ = κανείς ἄλλος, παρά. **όρωντι** (ύποθ) **βλεπτὸν ἢ στερκτὸν** = εἶναι δυνατό νά διλέπω ἢ νά ἀγαπῶ. **προσήγορον** = ἄξιο προσωπογεύσεως. **ἐκτόπιον** προληπτ. κατηγορ. **ἀπάγετε ἐκτόπιον** = ἀτομακρύνατε με μακριά ἀπό αὐτούς ἐδῶ τοὺς τόπους. **μέγ' ὀλέθριον** τό **μέγα** μέ τό ἐπιθ. ἐπιτείνει τή σημασία του στόν ύπερθετικό βαθμό. **δεῖλαιος** = δυστυχισμένος. **νοῦ - συμφορᾶς** εἶναι γενικές τοῦ αἰτίου.

‘Αντιστροφή 6' 1349 - 1366

Λεξιλογικές. – **ὅστις** = δροιοσδίποτε (ἄν καί γνωρίζει τό σωτήρα, δηλ. τόν Κορίνθιο ἀγγελιοφόρο, μιλεῖ ἀδριστα; ἀδιαφορώντας γιά ἔκεινον πού τόν ἔσωσε). **ἄγρια** = σκληρή. **πέδη** = θεσμά κυρίως τῶν ποδιῶν. **νομάς** ἐπιθ. (ἀπό τό **νομός**, **νέμομαι** = δόσκω) = ἔκτεθειμένος στίς νομές (δοσκές) τοῦ Κιθαιρώνα. **ἐπιπόδιος** = ὁ προσαρμοσμένος στά πόδια. **ἔρυτο** ἀδριστ. δ' (**φυόμαι**) = ἀπάλλαξε, ἀπολύτωσε. **ἐς χάριν** = πρός εὐχαριστηρή μου. **φίλοισιν** (**τοῖς ἐμοῖς**), δηλ. **πατρί**, **μητρί**, **τέκνοις**. **τοσόνδ'** **ἄχιος** = ἀφορμή τόσο μεγάλης θλίψεως. **θέλοντι κάμοι τοῦτ'** **ἄν ήν** = καί μέ τή δική μου θέληση θά γινόταν τοῦτο. γ' **ἄν ήλθον** = θά γινόμουν (θά καταντούσα). **βροτοῖς ἐκλήθην** ἐνν. δ' **ἄν**, ή ύπόθεση καί τῶν δύο προτάσεων ἀπό τό ἐννοούμενο **Θανών**. **ἀφ' ὧν ἐφυν** = ἀπό ἔκεινους πού γεννήθηκα (δηλ. τή μητέρα). **όμογενῆς** (ἐνεργ. διάθ.) = ἔκεινος πού ἔχει ἀπογόνους πού ταντίζονται μέ τόν ἴδιο, ἀδελφός μέ τά παιδιά του (πού γέννησε μαζί μέ κάποια). **πρεσβύτερον** = μεγαλύτερο, χειρότερο.

Πραγματικές. – Στόν κοινό, πού ἔκτείνεται στούς στίχουν 1297-1366, διόδιποδας ἔξερχεται ἀπό τά ἀνάκτορα διδηγούμενος καί στηριζόμενος ἀπό δύο ύπηρέτες · ή θέα του ἦταν τόσο οἰκτοή, ώστε αὐτοί πού ἀποτελοῦσαν τό χορό ἀπόστρεψαν τά διέμματά τους, καθώς φαίνεται καί ἀπό τά πιό κάτω.

ΕΞΟΔΟΣ (1367-1530)

α΄) 1367 - 1415

Λεξιλογικές. – ὅπως σε φῶ πλάγ. ἐρωτ. πρότ. κρείσσων ἥσθα ἀντί ἀτροσ. συντ.: **κρείσσον γάρ ἡν μηκέτ'** είναι σε ἡ ζῆν τυφλόν. **προσεῖδον ἀν** = θά προσέδεπα, θά ἀτένιζα. **οἰν δυοῖν ἔργα ἐστὶν εἰργασμένα μοι** = κατά τῶν δοπίων δύο (γονέων μου) ἔχουν γίνει ἀπό ἐμένα ἔργα...**κρείσσονα ἀγχόνης** = ἄξια μεγαλύτερης (σκληρότερης) τιμωρίας ἀπό τήν τιμωρία τῆς ἀγχόνης. **ἐφίμερος** = ποθητός. **θλαστούσα ὑπαλλαγή**, ἀντί **θλαστόντων** = γεννηθέντων = πού γεννήθηκαν. **προσλεύσσειν** ἔξαρτ. ἀπό τό **ἐφίμερος**. **οὐ δῆτα** (ἡν ἐφίμερος) **πύργος** = τείχη (με πύργους πού ἦταν περίφημοι στίς Θῆρες). **τῶν = ών** = ἀπό τά δοποῖα. **κάλλιστα τραφεῖς** (έναντιων μετοχή) = ἄν και πέρασα τή ζωή μου ἄριστα. **εἰς** = μόνος ἐγώ. **ἀπεστέρησα** πούά τά ἀντικείμενά του; **καὶ γένους τοῦ Λαίου ἐνν.** ἡ μετοχή **όντα** = καὶ ὁ ὅποιος ἀνήκει στό γένος τοῦ Λαίου. **κηλίδα** = ντροπή, στίγμα (γιά τό φόνο τοῦ Λαίου ἀπό αὐτόν). **ἐμὴν** κατηγορ. **ὁρθοῖς** = μέ σηκωμένα, μέ ἀνοιχτά. **τούτους** = τούς πολίτες. **ῃκιστά γε** = καθόλου δέδαια. **τῆς ἀκουούσης δι' ὕτων πηγῆς** = τῆς ἀκουστικῆς πηγῆς. **εἰ ἔτι ἡν φραγμὸς** = ἔαν ἀκόμη ἦταν δυνατό τό φράξιμο, ἔαν μποροῦσα ἀκόμη νά φράξω. **οὐκ ἀν ἐσχόμην τὸ μὴ ἀποκλήσαι** = δέ θά κρατιόμουν ἀπό τό νά μή ἀποκλείσω. **ἴν' ἡν** = γιά νά ἡμουν (τό **ἴνα** μέ δριστική ίστορ. χρόνου γιά νά δηλώσει ὅτι ὁ σκοπός μποροῦσε νά ἐκπληρωθεῖ, ἄν προτασσόταν ἡ ἐνέργεια πού δηλώνεται μέ τήν πρόταση ἀπό τήν δοπία ἔξαρταται ἡ τελ. πρότ.). **τήν φροντίδα** = τή συνείδηση, τή σκέψη, τό νοῦ. **ἰὼ Κιθαιρών** προσωποποιεῖ τόν Κιθαιρώνα, προκαλώντας ἔτσι τόν οἶκτο (τόν **ἔλεον**) τῶν θεατῶν. **ώς μήποτ' ἔδειξα** τελ. πρότ. μέ δριστικ. ίστορ. χρόνου (δλ. πιό πάνω). **λόγω** ἐνν. μέ λόγια, κατ' ὄνομα καὶ ὅχι πραγματικά. **κάλλος ὑπουλὸν κακῶν** = κάλλος ὡραῖο ἔξωτερικά ἀλλά ἐσωτερικά γεμάτο κακά (ἐκ μεταφορᾶς ἀπό τά τραύματα, τά δοποῖα ἀπό ἔξω φαίνονται πώς θεραπεύτηκαν ἀλλά μέσα κρύδουν ἀφθονο πύο). **κάλλος κακῶν σχῆμα δέξιμ.** πού εἰπώθηκε μέ σαρκασμό. **κάκ κακῶν (γονέων).** **νάπτη** δασώδης κοιλάδα ἡ δασωμένο φαράγγι. **τούμὸν αἵμα** γιατί τό δικό του ἦταν τό ἵδιο μέ τοῦ πατέρα του. **ύμιν** δοτ. ἡθ. **γάμοι** ἐνν. τοῦ Λαίου καὶ τοῦ Οἰδίποδα μέ τήν Ιοκάστη. **ἥμας** = ἐμένα. **ἀνίημι** = ἔαναδίνω. **ἀποδεικνύω** = φανερώνω. **αἴμ'**

έμφύλιον = αἷμα τοῦ αὐτοῦ γένους, αἷμα συγγενικό, αἵμομειξία· τά τοιία πρώτα πατέρας, ἀδελφούς, παιδας ἀφοροῦν στὸν Οἰδίποδα, ὁ ὅποιος πράγματι ἦταν πατέρας καὶ ἀδελφός τῶν τέκνων καὶ γιός τῆς συζύγου, τά λοιπά τοία **νύμφας** κτλ. στήν Ιοκάστη, ἡ ὅποια ἦταν νιόνυψη καὶ γυναίκα καὶ μητέρα τοῦ Οἰδίποδα, καὶ μέ δλα τοῦτα ὑποδηλώνει τὸ διπλό γάμο τῆς Ιοκάστης, γιὰ τὸν ὅποιο χοησμοποίησε πληθυντικό ἀριθμό χάρη τῆς μεγαλορρημοσύνης· μεταξύ τούτων τέθηκε τὸ **αίμα ἐμφύλιον** γιά νά δηλωθεῖ ὅτι δλα αντά δφεύλονταν στίς αἵμομειξίες. **καλύψατε** = κρύψετε. **Θαλάσσιον** κατηγορ. = στή θάλασσα. **ἐνθα μήποτ' εἰσόφεσθ' ἔπι** = γιά νά μή μέ προσαπενίσετε πιά. **ἀξιώσατε θιγεῖν** = κρίνετε ἄξιο νά ἀγγίξετε.

Πραγματικές. – ποίοις ὅμμασι προσεῖδον ἄν Οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι ἡ ψυχὴ ἦταν εἶδωλο τοῦ σώματος καὶ κατ' ἀκολουθία διατηροῦσε καὶ μετά τό θάνατο τίς αἰσθητικές ἴδιότητές της. **ἄγχονης** Ἡ τιμωρία τῆς ἀγχόνης κατά τή γνώμη τῶν ἀρχαίων, ὅπως καὶ τή δική μας, ἦταν ἡ χειρότερη. ὡς **Κιθαιρών**, ὡς **Πόλυβε...ἐν τριπλαίς ὁδοῖς**, ὡς **γάρμοι** Τέσσερα σπουδαιότατα σημεῖα τῆς ζωῆς του ἀναπολεῖ στή μνήμη του.

6') 1416–1477

Λεξιλογικές. – ἀλλ' εἰς δέον πάρεσθ' ὅδε ὥν ἐπαιτεῖς = ἀλλά νά, προσέρχεται ὁ Κρέων στήν κατάλληλη ὥρα γιά ἐκεῖνα πού ξητεῖς· τό **πράσσειν καὶ τὸ βουλεύειν** ἔξαρτ. ἀπό τό **πάρεστι** = ώστε νά ἐκτελεῖ καὶ νά ἀποφασίζει. **τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος**; ποιά ἐμπιστοσύνη θά δειχτεῖ πρός ἐμένα δικαίως; **τὸ πάρος** = κατά τόν προηγούμενο χρόνο. **γελαστής** = περιφρονητής, περιγελαστής. **οὐθ' ὡς ὄνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν** = οὔτε γιατί σκοπεύω νά σου ἀποδώσω ὄνειδος γιά τά προηγούμενα κακά (ἐννοεῖ τή φιλονικία του μέ τόν Οἰδίποδα καὶ τίς ἀντεγκλήσεις). **ἀλλ' εἰ...** διακόπτοντας τή συνέχεια ἀποτείνεται στούς ὑπηρέτες πού συνοδεύουν τόν Οἰδίποδα. **γένεθλον** = τέννο, γόνος, τά θηντών γένεθλια = τούς θηντούς. **τήν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα ἥλιον** = τό φῶς τοῦ ἥλιου τουλάχιστο πού συντηρεῖ τά πάντα. **τοιόνδ' ἄγος** = τέτοιο μίασμα, ἀνόσιο. **τοῖς ἐν γένει** = στούς συγγενεῖς. **τάγγενη** = τά σχετικά μέ τούς συγγενεῖς· ἡ σύντ.: **μόνοις γὰρ τοῖς ἐν γένει μάλιστ' εὐσεβῶς ἔχει ὄρāν τ' ἀκούειν**

συγγενή κακά· εύσεβώς ἔχει είναι εὐσεβές καθηκον, είναι ἐπιθετικό· μένο. **ἐλπίδος** = ικανής ἐλπίδας, τού φόρου μου (ἐννοεῖ τό φόρο πού είχε, διτι ὁ Κρέων θά συμπεριφερόταν ἀπέναντι του ἄσχημα). **πρός σού, ούδ' ἐμοῦ** = πρός τό δικό σου συμφέρον και ὅχι πρός τό δικό μου. **τοῦ**; ποιοῦ πράγματος; ή σειρά τῶν λέξεων: **καὶ λιπαρεῖς** (= ἐκλιπαρεῖς) ώδε με τυχεῖν τοῦ; και μέ θερμοπαρακαλεῖς ἔτσι για νά τύχεις ποιοῦ πράγματος; **ὅπου φανούμαι μηδενός τῶν θνητῶν προσήγορος** = ἐκεῖ διπου θά φαίνουμαι διτι δέ θά χαιρετιέμαι ἀπό κανέναν ἀπό τους ἀνθρώπους. **ἔδρασ' ἀν εἰ ἔχρηζον** τί λόγος είναι ἑδῶ; στό δ' ἀν ἐνν. πάλι τό **ἔδρασα.** **τί πρακτέον** ἐννοεῖ μέ τοῦτο διτι ἀπό τη μιά ὁ χρησμός είχε δοίσει διτι πρέπει νά τιμωρηθεῖ φονιάς του Λαίου, ἀλλ: ἀπό τήν ἀλλη τώρα πρέπει νά φωτηθεῖ πάλι, τί πρέπει νά γίνει γιά τόν Οιδίποδα, δόποιος είναι και δ φονιάς του πατέρα του. **πατροφόντης** = πατροκτόνος. **ἀπολλύναι τελ.** ἀπαρέμφ., ἔξαρτ. ἀπό τήν κελευστική ἐννοια πού ὑπάρχει στό **ἔδηλωθη φάτις.** **ἴν'** **ἔσταμεν χρείας** = σέ ποιό σημειο ἀνάγκης φτάσαμε. **γάρ** αἰτιολ. τό ἐννοούμενο ἀπό τά προηγούμενα **πευσόμεθα.** **τὰν = τοὶ ἀν'** **το τοὶ** = βεδαίως (ἀφού πείστηκες ἀπό τά πράγματα). **πίστιν φέροις** = πιστεύεις (ἐνν. τήν κακοπιστία του πρός τό μάντη Τειρεσία και πρός τόν Κρέοντα). **ἐπισκήπτω** = παραγγέλλω· δό σύνδεσμος **καὶ** νοεῖ τά πέρα ἀπό ἐκείνα πού θά δηλωθοῦν ἀπό τό θεό. **προστρέπομαι** = στρέφομαι πρός κάπιο, γιά νά τόν παρακαλέσω, ἵκετεύω. **τῆς μὲν κατ' οἴκους** τήν διοία ἀποφεύγει νά ὄνομάσει μητέρα ή γυναίκα. **αὐτὸν δν θέλεις τάφον θοῦ** μόνος σου κανόνισε τά σχετικά μέ τόν ἐνταφιασμό της, κατά τόν τρόπο πού θέλεις. **καὶ γάρ** αἰτιολ. τό ἐννοούμενο: παραλείπω νά είπω ἄλλο τι ποτα, γιατί και... **ύπερ τῶν σῶν** = χάρη τῶν δικῶν σου (τῆς ἀδελφῆς σου). **τελεῖς** (μέλλ.). ἐνν. τάφον. **ἀξιωθήτω** = ἀς κριθεῖ ἀξιο· η σειρά τῶν λέξεων: **μήποτε ἀξιωθήτω πατρῷον ἀστυ τυχεῖν ἐμοῦ ζῶντος οἰκητοῦ** (κατηγορ.). **κλήζεται** = δοίσκεται τό δορυ πού καλείται. **ζώντε** = ὅταν ἡταν ἀκόμη στή ζωή. **ὸν ἐθέσθην κύριον τάφον** τόν ἓποιο προσώπισαν ως τάφο μου (μέ δλη τήν ἔξουσία ἐπάνω μου). **ἴν'** **ἐξ ἐκείνων, οἱ μ' ἀπωλύτην, θάνω** = γιά νά δοῦ τό θάνατο ἀπό ἐκείνους πού ἐπιθυμούσαν τό θάνατό μου. **τοσούτον** = τόσο μόνο. **πέρθω** = καταστρέψω, ἀφανίζω. **θνήσκων** = ἐνδό πέθαινα. **μὴ** ἐνν. **σωθεὶς=εὶ μὴ ἐσώθην.** **ἐπὶ τῷ δεινῷ κακῷ**=πρός ἐκτέλεση κάπιοιου φοιδεοῦ κακοῦ. **όποι περ είσι**=διπου ἀκριδῶς προχωρεῖ, διαδίζει.

ἴτω = ἂς προζωφεῖ. **μή προσθεῖς μέριμναν** = μήν ἀναλάσσεις φροντίδα ἐκτός ἀπό τίς ἄλλες σου μέριμνες. **σπάνις** = ἀνάγκη, έλευψη. **ό βίος** τά ἀναγκαῖα γιά τῇ ζωῇ. **θορὰ** = φαγητό. **αἰν χωρίς** = ἀπό τίς δότοις χωριστά· ἐπεξηγεῖται ἀπό τό: **ἄνευ τοῦδ' ἀνδρὸς** = χωριστά ἀπό ἑμένα. **ταῖν μοι** (δοτ., χαριστική) **μέλεσθαι** = γι αὐτές πρός χάρη μου νά φροντίζεις· τό ἀπαρέμφατον ἀντί προστακτικής. **μάλιστα μὲν** = κυρίως, μάλιστα· ἐννοεῖται: **εἰ δὲ μή. ἀποκλαίομαι κακὰ κλαίοντας** τίς δυστυχίες μου.

(Στό σημείο αὐτό ὁ Κρέων δίνει ἐντολή σέ δύο ὑπηρέτες νά πάνε και νά φέρουν μπροστά του τίς θυγατέρες τοῦ Οἰδίποδα).

γονῆ γενναῖος = εὐγενῆς κατά τήν καταγωγή. **θιγών (θιγγάνω)** ὑποθ. μετοχή· ποιά ἡ ἀπόδοση; **πτού** = ὅπως νομίζω, ἀν δέν ἀπατῶμαι. **τοῖν φίλοιν** στούς ἀπτικούς συνήθως ὁ δυϊκός τῶν ἀντωνυμῶν και ἐπιθέτων είναι κοινός και γιά τά δύο γένη. **ἐκγόνων ἐμών** = τῶν ἔμων τέκνων = ἀπό τά τέκνα μου. **λέγω τι;** λέγω τίποτα ἀληθινό; **πορσύνω (πόρω)** = πορίζω, παρασκευάζω, ἐτοιμάζω. **γνούς** = ἐπειδή κατανόησα. **τήν παρούσαν τέρψιν** = τήν τωρινή σου μεγάλη ἐπιθυμία (εὐχαρίστηση). **πάλαι** = πρό διλύγου.

Πραγματικές. – **χώρας λέλειππαι φύλαξ** Προσφωνεῖται ἔτσι ἀπό τό ζορό ὁ Κρέων, γιατί τά ἀρσενικά τέκνα τοῦ Οἰδίποδα είναι ἀνήλικα και γι' αὐτό ἀνέλασθε αὐτός τῇ δασιλείᾳ. **ἀλλ' εἰς τὰ θνητῶν... μὴ καταισχύνεσθ'** ἐπί κτι. Λεγει αὐτά, ἐπειδή οἱ θεραποντες ἤταν ὑπεύθυνοι γιά τήν ἔξοδο ἀπό τά ἀνάκτορα τοῦ Οἰδίποδα, πού δρισκόταν σέ τέτοια κατάσταση. **ἄνακτος Ἡλίου** Κάθε μιαρο ἔμψυχο ή ἔμψυχο οἱ ἀρχαῖοι τό ἀπομάκρυναν ἀπό τό θεό τοῦ φωτός Ἡλίο, γιατί θά δεθη λεωνόταν ἀπό τή θέα του. **ὅμβρος** Ἡ δροζή (ὅμβρος) ἤταν ἰερή τοῦ Δία.

γ') 1478 - 1530

Λεξιλογικές. – **τῆς ὄδοῦ** (τῶν θυγατέρων), γεν. τῆς αἰτίας = γιά τόν ἔχομό τῶν θυγατέρων μου. **φρουρήσας τύχοι** = φρουρήσεις. ώς τάς ἀδελφάς = στίς ἀδελφικές. **προυξένησαν** = ἔγιναν αἴτιες. **λαμπρὰ** = ἀκτινοβόλα. **φυτουργός** = ἔκεινος πού γέννησε (ό γεννήτορας). **ώδ' ὄραν** = νά διέπουν κατ' αὐτό τόν τρόπο, νά είναι τυφλά· ή σειρά τῶν λέξεων: **αἱ προυξένησαν ύμιν ὄραν ώδε τὰ πρόσθε λαμ-**

πρὰ ὄμματα. ιστορῶ = γνωρίζω. **ἔνθεν αὐτὸς ἡρόθην** = ἀπό τήν όποια ὁ ἴδιος γεννήθηκα. **προσθλέπω** = δείχνω συμπάθεια μὲ τό δλέμμα. **νοοῦμαι** = ἀναλογίζομαι. **τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ θίου** = τόν ὑπόλοιπο χρόνο τῆς πικροφύτησης ζωῆς. **οίον χρεών (ἐστιν)** **θιώναι** = τόν υπόλοιπο χρόνο τῆς πικροφύτησης ζωῆς. **σφώ πρὸς ἀνθρώπων** = τόν όποιο είναι ἀνάγκη ἐσείς νά περάσετε μέ παθήματα ἀπό μέρους τῶν ἀνθρώπων. **όμιλία** = συναναστροφή, συγκέντρωση. **ἴξεσθε** = θά ἐπανέλθετε. **ἀντὶ τῆς θεωρίας** = ἀντί τῆς εὐχαριστήσεως ἀπό τό θέαμα. **ἀκμαὶ γάρμων** = ἀκμή, ωριμότητα τοῦ γάμου. **παραρρίπτω** = φυσοκινδυνεύω, ἐκθέτομαι σέ κίνδυνο. **τό πλήρες θά ἦταν:** **τίς ἔσται ἐκεῖνος, ὃς παραρρίψει.** **τοιαύτα ὄνειδη λαμβάνων** = ἀναλαβαίνοντας τέτοια αἰσχη. **γονὴ (ἡ)** = τέκνο, ἀπόγονοι, γενεά. **δηλήματα (δηλέομαι = διλάπτω)** = διλάβεται, **ἐπεφνε,** ἀρούται, καθίσται. **φένω** = φονεύω. **ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη** = ἀπό τήν όποια ἀκριβῶς ὁ ἴδιος, ἀφοῦ σπάσθηκε, γεννήθηκε. **ἐκ τῶν ισων** = ἀπό τά ἴδια. **τοιαύτα ὄνειδεισθε** (μέσο, μέλλοντας ἀντί παθῆτ.) = τέτοιες κατηγορίες θά σάς δαρμάνουν. **τίς γαρεῖ;** ποιός θά σάς νυμφευθεῖ. **χέρσος** λέγεται ὁ ἀγρός πού δέν καλλιεργήθηκε. **ἐπειδή λοιπόν** ή γυναίκα παραδίδεται μέ τή γῆ πού ὀργώνεται, λέγεται: **χέρσος** = ἀνύπαντρος. **νώ γάρ, ώ** = γιατί ἐμεῖς, οἱ όποιοι. **δύο ὄντε** = ἀμφότεροι, καί οἱ δέν (συμπεριλαβαίνει καί τόν έαυτό του λόγω τοῦ καταντήματός τον). **παρίημι** = ἐγκαταλείπω, ἀφήνω ἀπροστάτευτες. **ἔγγενεις (ούσας)** = ἐπειδή είναι συγγενεῖς σου. **ἀλώμαι** = πλανιέμαι. **πτωχὰς ἀνάνδρους** κατηγορού. ή σειρά τῶν λεξ.: **μὴ παρῆς σφε οὔσας ἔγγενεις, ἀλωμένας πτωχὰς ἀνάνδρους, τάσδε (βραχυλ.)** = **τὰ τῶνδε κακὰ**=τίς συμφορές τους. **ῳδεις συνάπτεται ποός τό δρῶν.** **τηλικόσδε**=τόσο νέος κατά τήν ἡλικία. **πλὴν ὄσον τὸ σὸν μέρος** = ἐκτός δύο ἀφορᾶ σέ σένα. **ξυννεύω** = συγκατανεύω. **ψαύσας ἐνν.** **ἔμοι·** ἔπειτε νά γίνει ή χειραρία, γιατί ὁ Οιδίποδας, ως τυφλός, δέν μπορούσε κατ' ἄλλον τρόπο νά ἀντιληφθεῖ τή συγκατανευση τοῦ Κρέοντα. **ἄλλωστε ή χειραρία πρόσδινε μεγάλ.τεογή πίστη.** **ὅπως καί στίς ἡμέρες μας.** **σφῶν = ἡμῖν.** **εἰ μὲν εἰχέτην ἡδη φρένας** = έάν ἀλήθεια είχατε τώρα ωριμο νοῦ. **πόλλ’ ἀν παρήνουν** = θά σάς ἔδινα πολλές συμβούλες. **τοῦτ’ εὐχὴν’ στ’ ἔμοι** = παρέχεται (ἀπό μέρους μου) ή ἔξης εὐχή γιά σάς. **οὐ καιρὸς ἐστι** (ἐπεξηγ., τοῦ προηγ.) = ἐφόσον τό ἐπιτρέπουν οἱ περιστάσεις. **λώονος** = καλύτερου. ή σειρά τῶν λεξ.: **κυρήσαι δ’ ύμας τοῦ θίου λώονος τοῦ φυτεύσαντος**

πατρός. **ἴνα** = ἐκεῖ πού. **κεὶ μηδέν ήδὺ** = ἔστω καί ἀν δέν εἶναι καθόλου εὐχάριστο (γιά μένα). **καιρῷ** δοτ. χρον. = στόν καιρό τους. **ἐφ' οἰς;** μέ ποιούς ὅρους; **λέξεις καί...** ή σύνταξη εἶναι κατά παράταξη ἀντί καθ' ὑπόταξη: **ὅταν λέξης εἰσομαι** (τοῦ οἵμ. **οίδα**). ὅπως πέμψεις πλαγ. ἐρωτ. πρότ., ἔξαρτάται ἀπό τό ἐννοούμενο **σκόπει.** **ἄποικον γῆς** = μακριά ἀπό τή χώρα. **τοῦ θεού δόσιν** = δῶρο πού δίνεται ἀπό τό θεό. **ἄλλα θεοῖς γε** = ἄλλα ἵσα ἵσα στούς θεούς, ἄλλα στούς θεούς δεκαίως. **τοιγαρούν** = γι' αὐτό λοιπόν (ἐάν δηλ.. εἶσαι μιστήρις στούς θεούς). **τεύξῃ** (ἐνν. **τής τοῦ θεοῦ δόσεως**) = θά τύχεις, θά πετύχεις (τό δῶρο τοῦ θεοῦ, δηλ.. τίν **ἔξορία**). **φῆς τάδ' οὖν;** (ἐνν. **ἔσεσθαί μοι**) = δεκαίωνεις λοιπόν ὅτι αὐτά ἐδῶ (δηλ.. ή **ἔξορία μου**) θά γίνουν; **γὰρ αἰτιολογεῖ** τό ἐννοούμενο: **φημὶ τάδε=**δεκαίως δεκαίων ροτατα, γιατί...**ἀ μὴ φρονῶ** (ἀναφ. ύποθ. πρότ.) = ἀν δέ γνωρίζω καλά κάποιον. **φιλῶ** = συνηθίζω. **ἀφοῦ** (μέσ. ἀρό. δ' προστακτ. τοῦ οἵμ. **ἀφίημι**) = ἀποχωρήσου ἀπό... (ἀπό αὐτά φαίνεται ὅτι ο Οἰδίποδας ἔξαρκολουθοῦσε νά κρατεί τίς θυγατέρες του). **ἔλη (αἱροῦμαι)** = ἀφιαρέσεις (πάρεις) αὐτές. **πάντα κρατεῖν** = νά ύπερισχύει ή γνώμη σου σέ δλα. **ἀκράτησας** = **ἀ ἐκράτησας** = ὅσα πέτυχες νικώντας. **συνέπομαι** = συμπαρακολουθῶ. **τῷ βίῳ** = ὡς τό τέλος τής ζωῆς σου (προσωποποιία τοῦ πλούτου καί τής εὐτυχίας, τά δόποια σάν σύντροφοι τόν παρακολουθοῦν στή ζωή του). **λεύσσω** = παρατηρῶ. **κλεινά** = τά ξακουστά (πού δόξασαν τόν Οἰδίποδα). **οὐ τίς οὐ ζήλω...** ή σειρά τῶν λέξεων: **οὐ ταῖς τύχαις τίς τῶν πολιτῶν οὐκ ἐπέβλεπε ζήλω** = τοῦ όποιον τις τύχες (πήν εὐτυχία) ποιός ἀπό τούς πολίτες δέν ἐδλεπε μέ εὐγενή πόθο (δέ ζήλευε). **εἰς ὄσον κλήδωνα δεινῆς συμφορᾶς** (πλαγ. ἐρωτ. πρότ., ἔξαρτάται ἀπό τό **λεύσσετε**) = σέ πόσο μεγάλη ἀνεμοζάλη φοβερής συμφορᾶς. **όλθιζω** = καλοτυχίζω (ύποκ. τοῦ **όλθίζειν** εἶναι τό **τινὰ καί ἀντικ.** τό **μηδένα θνητὸν ὄντα**). **ἐπισκοπῶ** = ἔξετάζω. **ἐπισκοποῦντα ιδεῖν** = ἐφόσον κοιτάζει νά ιδεῖ. **πρίν ἀν τέρμα τοῦ βίου περάσω** μεταφ. ἀπό τό στάδιο. **μηδέν ἀλγεινὸν παθῶν** χωρίς νά πάθει κάτι δυσάρεστο· ή σειρά τῶν λέξ.: **ῶστε χρεών** (έστι) **ἐπισκοποῦντα τὴν τελευταίαν ήμέραν ιδεῖν θνητὸν ὀλθίζειν πρίν...**

Πραγματικές. – δαιμών ἄμεινον η μὲ φρουρήσας τύχοι Πιστεύοταν ἀπό τούς ἀρχαίους ὅτι κάθε ἀνθρώπος εἶχε τό δικό του θεό

(δαιμονια) ώς προστάτη του. **όνειδη** Σύμφωνα μέ τήν ἀντίληψη ὅτι τά αἴσχη τῶν γονέων (οἱ ἀμιαρτίες τους) διαράινουν τά τέκνα. **ἀγάμους** Οἱ ἀρχαῖοι θεωροῦσαν πολὺ κακό νά μένουν οἱ θυγατέρες ἀνύπαντρες, γιατί νόμιζαν προοδισμό τῆς γυναικας τήν ἀποκατάστασή της μέ τό γάμο· γι' αὐτό καὶ ἡ Ἀντιγόνη θωηνεῖ πού ὁδηγεῖται στό θάνατο, γιατί κατεδαίνει στόν "Ἄδη ἀνύπαντρη, χωρίς νά ἀκούσει νυφιάτικα τραγούδια κτλ. **καὶ γὰρ ἀκράτησας...** **ξυνέσπετο** Μετά ἀπό αὐτά τά λόγια δ Κρέων, δ Οἰδίποδας, οἱ θυγατέρες του καὶ οἱ ὑπηρέτες μπαίνουν ἀπό τή μεσιανή θύρα στά ἀνάκτορα. **Ὦ πάτρας Θήβης ἔνοικοι...** Ἐπειδή ἡ σκηνή «ύποκειται» μπροστά στά ἀνάκτορα, ὑποτίθεται ὅτι ἐκτός ἀπό τούς πολίτες πού ἀποτελούν τό χορό, παραδρίσκεται καὶ ἄλλο πλήθος, στό όποιο ό χορός ἀποτείνει τό λόγο. **μηδὲν ὀλθίζειν πρὶν ἀν...** Παρόμοια γνώμη ἔξεφρασε καὶ δ Σόλωνας στόν Κροίσο (Ἡρόδ. 1,32): **σκοπέειν δὲ χρὴ παντὸς χρήματος τὴν τελευτὴν κῆ (πῆ) ἀποθήσεται...** · ἐπίσης καὶ δ Εὐριπίδης στήν Ἀνδρομάχη (στ. 100 - 2): **χρὴ εἰπεῖν οὐδὲν' ὄλθιον βροτῶν, πρὶν ἀν θανόντος τὴν τελευταίαν ιδης, ὅπως περάσας ημέραν ήξει κάτω.**

ΣΟΦΟΚΛΕΟΥΣ
ΑΝΤΙΓΟΝΗ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑΙ 1979

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΑΝΤΙΓΟΝΗ

Ὦ κοινὸν αὐτάδελφον Ἰσμήνης κάρα,
ἄρ' οἶσθ' ὅ τι Ζεὺς τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν
όποιον οὐχὶ νῦν ἔτι ζώσαιν τελεῖ;
οὐδὲν γὰρ οὔτ' ἀλγεινὸν οὔτ' ἄτης ἄτερ
οὔτ' αἰσχρὸν οὔτ' ἄτιμόν ἐσθ', δόποιον οὐ
τῶν σῶν τε κάμῶν οὐκ ὅπωπ' ἐγὼ κακῶν.
καὶ νῦν τί τοῦτ' αὖ φασι πανδήμῳ πόλει
κήρυγμα θεῖναι τὸν στρατηγὸν ἀρτίως;
ἔχεις τι κείσθκουσας; ἢ σε λανθάνει
πρὸς τοὺς φίλους στείχοντα τῶν ἐχθρῶν κκκά;

5

10

I S M H N H

έμοὶ μὲν οὐδεὶς μῆθος, Ἀντιγόνη, φίλων
οὕθ' ἡδὺς οὔτ' ἀλγεινὸς ἵκετ', ἐξ ὅτου
δυοῖν ἀδελφοῖν ἐστερήθημεν δύο,
μιᾱͅ θανόντοιν ἡμέρᾳ διπλῇ χειρὶ·
ἐπεὶ δὲ φροῦδός ἐστιν Ἀργείων στρατὸς
ἐν νυκτὶ τῇ νῦν, οὐδὲν οἴδ' ὑπέρτερον,
οὔτ' εὐτυχοῦσα μᾶλλον οὔτ' ἀτωμένη.

15

A.N. ἥδη καλῶς, καὶ σ' ἐκτὸς αὐλείων πυλῶν
τοῦδ' οὕνεκ' ἐξέπεμπον, ώς μόνη κλύοις.

- ΙΣ. τί δ' ἔστι ; δηλοῖς γάρ τι κακλγχίνους' ἔπος. 20
 ΑΝ. οὐ γάρ τάφου νῷν τὸν καστιγνήτω Κρέων
 τὸν μὲν προτίσας, τὸν δ' ἀτιμάσας ἔχει ;
 Ἐπεοκλέα μέν, ὡς λέγουσι, σὺν δίκῃ
 χρησθεὶς δικαίᾳ καὶ νόμῳ κατὰ γθονὸς
 ἕκρυψε τοῖς ἔνερθεν ἔντιμον νεκροῖς, 25
 τὸν δ' ἀθλίως θυνόντα Πολυνείκους νέκυν
 ἀστοῖσι φασιν ἐκκεκηρύχθαι τὸ μὴ
 τάφῳ καλύψαι μηδὲ κωκῆσαι τινα,
 ἐξαν δ' ἄκλιντον, ἀταφον, οἰωνοῖς γλυκὺν
 θησαυρὸν εἰσορῶσι πρὸς γάριν βορᾶς. 30
 τοιαῦτά φασι τὸν ἀγαθὸν Κρέοντα σοὶ
 κάμοι — λέγω γάρ καμὲ — κηρύξαντ' ἔχειν,
 καὶ δεῦρο γεῖσθαι ταῦτα τοῖσι μὴ εἰδόσιν
 συρῆ προκηρύξοντα, καὶ τὸ πρᾶγμα' ἀγειν
 οὐχ ὡς παρ' οὐδέν, δλλ' ὅς ἂν τούτων τι δοῖ,
 φόνον προκεῖσθαι δημόλευστον ἐν πόλει. 35
 οὔτως ἔχει σοι ταῦτα, καὶ δεῖξεις τάχα
 εἴτ' εὐγενῆς πέφυκας εἴτ' ἐσθλῶν κακή.
 ΙΣ. τί δ', ὡς ταλαιφρον, εἰ τάδ' ἐν τούτοις, ἐγὼ
 λέουσ' ἀν εἴθ' ἀπτουσα προσθείμην πλέον ; 40
 ΑΝ. εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάση σκόπει.
 ΙΣ. ποῖόν τι κινδύνευμα ; ποῖ γνώμης ποτ' εἴτ;
 ΑΝ. εἰ τὸν νεκρὸν ξὺν τῇδε κουφιεῖς γερί.
 ΙΣ. ἦ γάρ νοεῖς θάπτειν σφ', ἀπόρρητον πόλει ;
 ΑΝ. τὸν γοῦν ἐμὸν καὶ τὸν σόν, ἦν σὺ μὴ θέλης,
 ἀδελφόν· οὐ γάρ δὴ προδοῦσ' ἀλώσομαι. 45
 ΙΣ. ὡς σκετλία, Κρέοντος ἀντειργκότος ;
 ΑΝ. ἀλλ' οὐδὲν αὐτῷ τῶν ἐμῶν μ' εἴργειν μέτα.
 ΙΣ. οἴμοι· φρόνησον, ὡς καστιγνήτη, πατήρ
 ὡς νῷν ἀπεχθῆς δυσκλεής τ' ἀπώλετο 50

- πρὸς αὐτοφώρων ἀμπλακημάτων διπλᾶς
δύσεις ἀράξας αὐτὸς αὐτουργῷ χερί·
ἔπειτα μήτηρ καὶ γυνὴ, διπλοῦν ἔπος,
πλεκταῖσιν ἀρτάναισι λωβᾶται βίον.
τρίτον δ' ἀδελφῷ δύο μίαν καθ' ήμέραν
αὐτοκτονοῦντε τὰ ταλαιπώρω μόρον
κοινὸν κατειργάσαντ' ἐπαλλήλοιν χεροῖν.
νῦν δ' αὖ μόνα δὴ νῷ λελειμμένα σκόπει
ὅσῳ κάκιστ' ὀλούμεθ', εἰ νόμου βίᾳ
ψῆφον τυράννων ἡ κράτη παρέξιμεν.
ἀλλ' ἐννοεῖν χρὴ τοῦτο μὲν γυναιχί' ὅτι
ἔφυμεν, ὡς πρὸς ἄνδρας οὐ μαχούμενα·
ἔπειτα δ' οὕνεκ' ἀρχόμεσθ' ἐκ κρεισσόνων
καὶ ταῦτ' ἀκούειν κάτι τῶνδ' ἀλγίονα.
ἐγὼ μὲν οὖν αἰτοῦσα τοὺς ὑπὸ χθονὸς
ξύγγνοιαν ἵσχειν, ὡς βιάζομαι τάδε,
τοῖς ἐν τέλει βεβῶσι πείσομαι· τὸ γάρ
περισσὰ πράσσειν οὐκ ἔχει νοῦν οὐδένα.
οὔτ' ἀν κελεύσαιμ' οὔτ' ἀν, εἰ θέλοις ἔτι
πράσσειν, ἐμοῦ γ' ἀν ἡδέως δρώης μέτα.
ἀλλ' ἵσθ' ὅποιά σοι δοκεῖ, κεῖνον δ' ἐγὼ
θάψω· καλόν μοι τοῦτο ποιούσῃ θανεῖν.
φίλη μετ' αὐτοῦ κείσομαι, φίλου μέτα,
ὅσια πανουργήσασ'. ἐπεὶ πλείων γρόνος,
δν δεῖ μ' ἀρέσκειν τοῖς κάτω τῶν ἐνθάδε.
ἐκεῖ γάρ αἰεὶ κείσομαι· σοὶ δ' εἰ δοκεῖ,
τὰ τῶν θεῶν ἔντιμ' ἀτιμάσσασ' ἔχε.
ἐγὼ μὲν οὐκ ἀτιμα ποιοῦμαι, τὸ δὲ
βίᾳ πολιτῶν δρᾶν ἔφυν ἀμήχανος.
ΑΝ. σὺ μὲν τάδ' ἀν προύχοι· ἐγὼ δὲ δὴ τάφον
χώσουσ' ἀδελφῷ φιλτάτῳ πορεύσομαι.

- ΙΣ οἵμοι ταλαινης, ὡς ὑπερδέδοικά σου.
 ΑΝ. μὴ 'μοῦ προτάρθει· τὸν σὸν ἔξόρθου πότμον.
 ΙΣ. ἀλλ' οὖν προμηνύσῃς γε τοῦτο μηδενὶ⁸⁵
 τοῦργον, χρυφῇ δὲ κεῦθε, σὺν δ' αὔτως ἐγώ.
 ΑΝ. οἵμοι, καταύδα· πολλὸν ἐχθίων ἔση
 σιγῶσ', ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξῃς τάδε.
 ΙΣ. θερμὴν ἐπὶ ψυχροῖσι καρδίαν ἔχεις.
 ΑΝ. ἀλλ' οἶδ' ἀρέσκουσ' οἵς μάλισθ' ἀδεῖν με γρή.
 ΙΣ. εἰ καὶ δυνήσῃ γ'. ἀλλ' ἀμηχάνων ἐρᾶς.⁹⁰
 ΑΝ. οὐκοῦν, δταν δὴ μὴ σθένω, πεπαύσομαι.
 ΙΣ. ἀρχὴν δὲ θηρᾶν οὐ πρέπει τάμήχανα.
 ΑΝ. εἰ ταῦτα λέξεις, ἐχθαρῇ μὲν ἐξ ἐμοῦ,
 ἐχθρὰ δὲ τῷ θανόντι προσκείσῃ δίκη.
 ἀλλ' ἔα με καὶ τὴν ἐξ ἐμοῦ δυσβούλίαν
 παθεῖν τὸ δεινὸν τοῦτο· πείσομαι γάρ οὐ
 τοσοῦτον οὐδέν, ὥστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν.⁹⁵
 ΙΣ. ἀλλ' εἰ δοκεῖ σοι, στεῖχε· τοῦτο δ' ἵσθι, δτε
 ἄνους μὲν ἕρχῃ, τοῖς φίλοις δ' ὅρθῶς φίλη.

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α' ἀκτίς ἀελίου, τὸ κάλ-
 λιστον ἐπταπύλῳ φανέν
 Θήβᾳ τῶν προτέρων φάος,
 ἐφάνθης ποτ', ὡ χρυσέας
 ἀμέρας βλέφαρον, Διρκαί-
 ων ὑπὲρ ῥέθρων μολοῦσα,
 τὸν λεύκασπιν Ἀργόθεν
 φῶτα βάντα πανσαγίᾳ
 ψυγάδα πρόδρομον ὀξυτέρῳ
 κινήσασα χαλινῷ.¹⁰⁰
- 105

δν ἐφ' ἡμετέρᾳ γῇ Πολυνείκης
ἀρθεὶς νεικέων ἐξ ἀμφιλόγων
ἥγαρε· κεῖνος δ' ὁξέα κλάζων
αἰετὸς ἐς γᾶν ὥς ὑπερέπτα,
λευκῆς χιόνος πτέρυγι στεγανός,
πολλῶν μεθ' ὅπλων
ξύν θ' ἵπποκόμοις κορύθεσσιν.

110

στὰς δ' ὑπὲρ μελάθρων, φονώ-
σαισιν ἀμφιχνῶν κύκλῳ
λόγχαις ἐπτάπυλον στόμιο
ἔβι, πρίν ποθ' ἀμετέρων
αἱμάτων γένυσιν πλησθῆ-
ναί τε καὶ στεφάνωμα πύργον
πευκάνθη "Ηραίστον ἐλεῖν.
τοῖος ἀμφὶ νῶτ' ἐτάθη
πάταγος Ἀρεος, ἀντιπάλῳ
δυσκέίρωμα δράκοντι.

120

Ζεὺς γάρ μεγάλης γλώσσῃς κόμπους
ὑπερεγκίρει, καὶ σρας ἐσιδῶν
πολλῷ ῥεύματι προσνιπσομένους
γρυσοῦ κανκχῆς ὑπεροπλίχιες,
παλτᾶ ῥιπτεῖ πυρὶ βαλβίδων
ἐπ' ἄκρων ἔδη
νίκην ὄρμῶντ' ἀλαλάξῃ.

130

Στροφὴ β' ἀντιτύπα δ' ἐπὶ γῇ πέσε τανταλωθεὶς
πυρφόρος, δις τότε μακινομένα ξύν δρμῇ
βικχεύων ἐπέπνει
ῥιπαῖς ἔχθίστων ἀνέμων.

135

εὗγε δ' ἄλλα τὰ μέν,
ἄλλα δ' ἐπ' ἄλλοις ἐπενώμα στυφελίζων
[μέγας Ἄρης
δεξιόσειρος. 140

ἐπτὰ λογχαγοὶ γάρ ἐφ' ἐπτὰ πύλαις
ταχθέντες οἵσοι πρὸς οἴσους ἔλιπον
Ζηγὴ τροπαίω πάγγικα τέλη,
πλὴν τοῖν στυγεροῖν, ὃ πυτρὸς ἐνὸς
μητρός τε μιᾶς φύντε καθ' αὐτοῖν
δικρατεῖς λόγχας στήσαντ' ἔχετον
κοινοῦ θανάτου μέρος ἀμφοτε. 145

ἀντιστ. 3 ἄλλα γάρ ἢ μεγαλώνυμος ἦλθε Νίκα
τῷ πολυχρυμάτῳ ἀντιγρέεσσα Θήβᾳ,
ἐκ μὲν δὴ πολέμων
τῶν νῦν θέσθε λησμοσύναν, 150
θεῶν δὲ ναοὺς χοροῖς
πανηγυρίοις πάντας ἐπέλθωμεν,
[δὲ Θήβᾳς δ' ἐλεγέθων

Βάκχιος ἄρχοι.

ἄλλ' ὅδε γάρ δὴ βασιλεὺς χώρας,
Κρέων δὲ Μενοικέως, νέον εἰληγὼς
ἀργῆν, νεοχυμὸς νεαροῦσι θεῶν
ἐπὶ συντυχίαις χωρεῖ, τίνα δὴ
μῆτιν ἐρέσσων, ὅτι σύγκλητον
τήνδε γερόντων προύθετο λέσχην,
κοινῷ αηρύγματι πέμψας; 155
160

K P E Ω N

ἄνδρες, τὰ μὲν δὴ πύλεις ἀσφαλῶς θεοὶ

πολλῷ σάλῳ σείσχντες ὥρθωσαν πάλιν·
ὑμᾶς δ' ἐγὼ πομποῖσιν ἐκ πάντων δίχα
ἔστειλ' ἵκέσθαι, τοῦτο μὲν τὰ Λατου
σέβοντας εἰδὼς εὖ θρόνων ἀεὶ κράτη,
τοῦτ' αὔθις, ἡνίκ' Οἰδίπους ὥρθου πόλιν,
καπὲν διώλετ', ἀμφὶ τοὺς κείνων ἔτι
παιδας μένοντας ἐμπέδοις φρονήμασιν.

ὅτ' οὖν ἐκεῖνοι πρὸς διπλῆς μοίρας μίαν
καθ' ἡμέραν ὀλοντο παισαντές τε καὶ
πληγέντες αὐτόχειρι σὺν μιάσματι,
ἐγὼ κράτη δὴ πάντα καὶ θρόνους ἔχω
γένους κατ' ἀγχιστεῖα τῶν ὀλωλότων.

ἀμήχανον δὲ παντὸς ἀνδρὸς ἐκμαθεῖν
ψυχήν τε καὶ φρόνημα καὶ γνώμην, πρὶν δὲν
ἀρχαῖς τε καὶ νόμοισιν ἐντριβής φανῇ.
ἔμοι γάρ δστις πᾶσαν εὐθύνων πόλιν
μὴ τῶν ἀρίστων ἀπτεται βουλευμάτων,
ἀλλ' ἐκ φόβου του γλῶσσαν ἐγχλήσας ἔχει, 180
κάκιστος εἶναι νῦν τε καὶ πάλαι δοκεῖ.
καὶ μείζον' δστις ἀντὶ τῆς αὐτοῦ πάτρας
φίλον νομίζει, τοῦτον οὐδαμοῦ λέγω.

ἐγὼ γάρ, ἵστω Ζεὺς ὁ πάνθ' ὅρῶν ἀεί,
οὗτ' δὲν σιωπήσαιμι τὴν ἀτην ὅρῶν
στείχουσαν ἀστοῖς ἀντὶ τῆς σωτηρίας,
οὗτ' δὲν φίλον ποτ' ἀνδρα δυσμενῆ χθονὸς
θείμην ἐμαυτῷ, τοῦτο γιγνώσκων δτι
ἥδ' ἐστὶν ἡ σφέζουσα καὶ ταύτης ἐπι
πλέοντες δρῆς τοὺς φίλους ποιούμεθα.

τοιοῖσδ' ἐγὼ νόμοισι τήνδ' αὔξω πόλιν.
καὶ νῦν ἀδελφὰ τῶνδε κηρύξας ἔχω
ἀντίστοις παίδων τῶν ἀπ' Οἰδίπου πέρι·

- Ἐτεοκλέα μέν, δις πόλεως ὑπερμαχῶν
ὅλωλε τῆσδε, πάντ' ἀριστεύσας δορί,
τάφῳ τε κρύψαι καὶ τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι,
ἀ τοῖς ἀρίστοις ἔρχεται κάτω νεκροῖς·
τὸν δ' αὖτις ξύναιμον τοῦδε, Πολυνείκη λέγω
δις γῆν πατρῷαν καὶ θεοὺς τοὺς ἐγγενεῖς
φυγὰς κατελθῶν ἡθέλησε μὲν πυρὶ 195
πρῆσαι κατ' ἄκρας, ἡθέλησε δ' αἴματος
κοινοῦ πάσασθαι, τοὺς δὲ δουλώσας ἄγειν,
τοῦτον πόλει τῇδ' ἐκκεκηρύχθαι λέγω
μήτε κτερίζειν μήτε κωκῦσαι τινα,
ἔτιν δ' ἀθαπτον καὶ πρὸς οἰωνῶν δέμας 200
καὶ πρὸς κυνῶν ἐδεστὸν αἰκισθὲν τ' ἵδεῖν.
τοιόνδ' ἐμὸν φρόνημα, κούποτ' ἐκ γ' ἐμοῦ
τιμὴν προέξουσ' οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων.
ἄλλ' ὅστις εὔνους τῇδε τῇ πόλει, θανὼν
καὶ ζῶν δ' ὅμοιώς ἐκ γ' ἐμοῦ τιμήσεται. 210
ΧΟ σοὶ ταῦτ' ἀρέσκει, παῖ Μενοικέως Κρέον,
τὸν τῇδε δύσνουν καὶ τὸν εὐμενῆ πόλει.
νόμῳ δὲ χρῆσθαι παντὶ πού γ' ἔνεστί σοι
καὶ τῶν θανόντων χώρόσοι ζῶμεν πέρι.
KP ώς ἂν σκοποί νῦν ἥτε τῶν εἰρημένων. 215
ΧΟ νεωτέρῳ τῷ τοῦτο βαστάζειν πρόθες.
KP. ἄλλ' εἰσ' ἐτοῖμοι τοῦ νεκροῦ γ' ἐπίσκοποι.
ΧΟ. τί δῆτ' ἂν ἄλλο τοῦτ' ἐπεντέλλοις ἔτι;
KP. τὸ μὴ πιγωρεῖν τοῖς ἀπιστοῦσιν τάδε.
ΧΟ. οὐκ ἔστιν οὕτω μῶρος, δις θανεῖν ἐρᾶ.
KP. καὶ μὴν δι μισθός γ' οὗτος ἄλλ' ὑπ' ἐλπίδων 220
ἄνδρας τὸ κέρδος πολλάκις διώλεσεν.

195

200

205

210

215

220

Φ Γ Λ Α Ξ

- ἄναξ, ἔρῶ μὲν οὐχ ὅπως τάχους ὑποδύσπνους ίκάνω κοῦφον ἐξάρας πόδα·
πολλὰς γάρ ἔσχον φροντίδων ἐπιστάσεις, 225
ὅδοῖς αυκλῶν ἐμαυτὸν εἰς ἀναστροφήν.
ψυχὴ γάρ ηὔδα πολλά μοι μυθουμένη·
τάλας, τί γωρεῖς, οἴ μολὼν δώσεις δίκην;
τλήμων, μένεις αὖ; καὶ τάδ' εἴσεται Κρέων
ἄλλου παρ' ἀνδρός, πᾶς σὺ δῆτ' οὐκ ἀλγυνῇ; 230
τοιαῦθ' ἐλίσσων ἤνυτον σχολῇ βραδύς,
χούτως ὁδὸς βραχεῖα γίγνεται μακρά.
τέλος γε μέντοι δεῦρ' ἐνίκησεν μολεῖν
σοί· καὶ τὸ μηδὲν ἐξερῶ, φράσω δ' ὅμως.
τῆς ἐλπίδος γάρ ἔρχομαι δεδραγμένος 235
τὸ μὴ παθεῖν ἀν ἄλλο πλήν τὸ μόρσιμον.
ΚΡ. τί δ' ἔστιν, ἀνθ' οὗ τὴνδ' ἔχεις ἀθυμίαν;
ΦΥ. φράσαι θέλω σοι πρῶτα τάμαυτοῦ· τὸ γάρ
πρᾶγμ' οὕτ' ἔδρασ' οὕτ' εἶδον ὅστις ἦν ὁ δρῶν,
οὐδ' ἀν δικαίως ἐς κακὸν πέσοιμί τι. 240
ΚΡ. εῦ γε στοχάζῃ κάποιοφάργυνσαι κύκλῳ
τὸ πρᾶγμα· δηλοῖς δ' ᾧς τι σημανῶν νέον.
ΦΥ. τὰ δεινὰ γάρ τοι προστίθησ' ὄκνον πολύν.
ΚΡ. οὔκουν ἔρεῖς ποτ', εἰτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει;
ΦΥ. καὶ δὴ λέγω σοι· τὸν νεκρόν τις ἀρτίως 245
θύψας βέβηκε κάπιν χρωτὶ διψίαν
κόνιν παλίνας κάρχαγιστεύσας ἢ γρή.
ΚΡ. τί φής; τίς ἀνδρῶν ἦν ὁ τολμήσας τάδε;
ΦΥ. οὐκ οἶδ'; ἐκεῖ γάρ οὔτε του γενῆδος ἦν
πλῆγμ', οὐ δικέλλης ἐκβολή· στύφλος δὲ γῆ 250
καὶ γέρσος, ἀρρώξ οὐδὲ ἐπημαξευμένη
τροχοῖσιν, ἀλλ' ἀσημος οὐραγάτης τις ἦν.

ὅπως δ' ὁ πρῶτος ἡμὶν ἡμεροσκόπος
δείκνυσι, πᾶσι θαῦμα δυσχερές παρῆν·
δι μὲν γὰρ ἡφάνιστο — τυμβήρης μὲν οὕ,
λεπτὴ δ', ἄγος φεύγοντος ὡς, ἐπῆν κόνις
σημεῖα δ' οὔτε θηρὸς οὔτε του κυνῶν
ἐλθόντος, οὐ σπάσαντος ἔξεφαίνετο.

λόγοι δ' ἐν ἀλλήλοισιν ἐρρόθουν κακοί,
φύλαξ ἐλέγχων φύλακα, καν ἐγίγνετο
πληγὴ τελευτῶσ', οὐδ' ὁ κακῶσων παρῆγ
εἰς γάρ τις ἦν ἔκαστος οὐξειργασμένος,
κούδεις ἐναργής, ἀλλ' ἔφευγε μὴ εἰδέναι.

ἥμεν δ' ἔτοιμοι καὶ μύδρους αἵρειν χεροῖν,
καὶ πῦρ διέρπειν καὶ θεοὺς ὄρκωμοτεῖν,
τὸ μήτε δοᾶσαι μήτε τιώ ξυγειδένατι.

τὸ πρᾶγμα βουλεύσαντι μήτ' εἰργασμένῳ.

τέλος δ' ὅτ' οὐδὲν ἦν ἐρευνῶσιν πλέον,
λέγει τις εἰς ἃς πάντας ἔστι διανομή.

νεῦσαι φόβῳ προύτρεψεν· οὐ γάρ εἶχομεν

οὔτ' ἀντιφωνεῖν οὕτ' ὅπως δρῶντες καὶ πράξαιμεν. ἦν δ' ὁ μῆθος ὃς ἀνοιστέον

σοὶ τοῦργον εἴη τοῦτο κούχι κρυπτέον.

καὶ ταῦτ ἐνίκα, καμέ τὸν δυσδαιμονα
πάλος καθαιρεῖ τοῦτο τάγαθὸν λαβεῖν.

πάρειμι δ' ἄκων οὐχ ἔκοῦσιν, οἴδ' ὅτι·
πέτειαν αὐτὸς αὐτοῖς τελεῖται.

οτεργει γαρ ουδεὶς αγγέλου κακώ
άναξ, ἐμοί τοι, μή τι καὶ θεῖλατον

πούργον τόδ', ἡ ξέννοια βουλεύει πάλαι.
παῖσται ποὺς δένεῖς κάπιε μεταπέμψει;

λέγεις γάρ οὐκ ἀνεκτά, δακρυόνας λέγων πρόσονταν ἕσχειν τοῦδε τοῦ νεκροῦ πέρι.

πότερον ὑπερτιμῶντες ὡς εὐεργέτην
ἔκρυπτον αὐτόν, ὅστις ἀμφικίονας 285
ναοὺς πυρώσων ἦλθε κάναθήματα
καὶ γῆν ἐκείνων καὶ νόμους διασκεδῶν ;
ἢ τοὺς κακοὺς τιμῶντας εἰσορᾶς θεούς ;
οὐκ ἔστιν· ἀλλὰ ταῦτα καὶ πάλαι πόλεως
ἀνδρες μόλις φέροντες ἐρρόθουν ἐμοὶ 290
κρυφῇ, κάρα σείοντες, οὐδ' ὑπὸ ζυγῷ
λόφον δικαίως εἶχον, ὡς στέργειν ἐμέ.
ἐκ τῶνδε τούτους ἔξεπίσταμαι καλῶς
παρηγμένους μισθοῖσιν εἰργάσθαι τάδε.
οὐδὲν γὰρ ἀνθρώποισιν οἶον ἄργυρος 295
κακὸν νόμισμ' ἔβλαστε· τοῦτο καὶ πόλεις
πορθεῖ, τόδ' ἀνδρας ἔξανίστησιν δόμων,
τόδ' ἐκδιδάσκει καὶ παραλλάσσει φρένας
χρηστὰς πρὸς αἰσχρὰ πράγμαθ' ἵστασθαι βροτῶν·
πανουργίας δ' ἔδειξεν ἀνθρώποις ἔχειν 300
καὶ παντὸς ἔργου δυσσέβειαν εἰδέναι.
ὅσοι δὲ μισθαροῦντες ἤνυσαν τάδε,
χρόνῳ ποτ' ἔξεπραξαν ὡς δοῦναι δίκην.
ἀλλ' εἴπερ ἵσχει Ζεὺς ἔτ' ἔξ ἐμοῦ σέβας,
εῦ τοῦτ' ἐπίστασ', ὅρκιος δέ σοι λέγω, 305
εὶ μὴ τὸν αὐτόχειρα τοῦτο τάφου
εὑρόντες ἐκφανεῖτ' ἐς ὁφθαλμοὺς ἐμούς,
οὐχ ὑμὶν "Αἰδης μοῦνος ἀρκέσει, πρὶν ἂν
ζῶντες κρεμαστοὶ τήνδε δηλώσῃθ' ὕβριν,
ἴν' εἰδότες τὸ κέρδος ἔνθεν οἰστέον 310
τὸ λοιπὸν ἀρπάζητε καὶ μάθηθ' ὅτι
οὐκ ἔξ ἀπαντος δεῖ τὸ κερδαίνειν φιλεῖν.
ἐκ τῶν γὰρ αἰσχρῶν λημμάτων τοὺς πλείονας
ἀτωμένους ἴδοις ἀνὴρ σεσωσμένους.

- ΦΥ. είπειν τι δώσεις ή στραφεὶς οὕτως ἵω ;
 ΚΡ. οὐκ οἶσθα καὶ νῦν ὡς ἀνιαρῶς λέγεις ;
 ΦΥ. ἐν τοῖσιν ὡσὶν ἥ πὶ τῇ ψυχῇ δάκνῃ ;
 ΚΡ. τί δαὶ ῥυθμίζεις τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου ;
 ΦΥ. ὁ δρῶν σ' ἀνιᾶ τὰς φρένας, τὰ δ' ὕπτ' ἐγώ.
 ΚΡ. οἵμ' ὡς λάλημα δῆλον ἐκπεφυκὸς εἰ. 320
 ΦΥ. οὔκουν τό γ' ἔργον τοῦτο ποιήσας ποτέ.
 ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπ' ἀργύρῳ γε τὴν ψυχὴν προδούς.
 ΦΥ. φεῦ!
 ἥ δεινὸν ὃ δοκεῖ γε καὶ ψευδῆ δοκεῖν.
 ΚΡ. κόρμψεύε νῦν τὴν δόξαν· εἰ δὲ ταῦτα μή
 φανεῖτε μοι τοὺς δρῶντας, ἐξερεῦθ', ὅτι 325
 τὰ δειλὰ κέρδη πηγμονὰς ἐργάζεται.
 ΦΥ. ἀλλ' εὑρεθείη μὲν μάλιστ'. ἐὰν δέ τοι
 ληφθῇ τε καὶ μή, τοῦτο γάρ τύχη κρινεῖ,
 οὐκ ἔσθ' ὅπως ὅψει σὺ δεῦρ' ἐλθόντα με.
 καὶ νῦν γάρ ἐκτὸς ἐλπίδος γνώμης τ' ἐμῆς 330
 σωθεὶς ὀφείλω τοῖς θεοῖς πολλὴν χάριν.

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ α'
 πολλὰ τὰ δεινὰ κούδεν ἀν-
 θρώπου δεινότερον πέλει.
 τοῦτο καὶ πολιοῦ πέραν
 πόντου χειμερίων νότῳ
 χωρεῖ, περιβρυχίοισιν
 περῶν ὑπ' οἰδμασιν,
 θεῶν τε τὰν ὑπερτάταν, Γᾶν
 ἄφθιτον, ἀκαμάταν ἀποτρύεται,
 ἡλοιμένων ἀρότρων ἔτος εἰς ἔτος,
 ἵππείω γένει πολεύων. 335
 340

ἀντιστροφὴ α' κουφονόων τε φῦλον ὄρ-
νίθων ἀμφιβαλῶν ἄγει
καὶ θηρῶν ἀγρίων ἔθνη
πόντου τ' εἰναλίαν φύσιν
σπείραισι δικτυοκλώστοις, 345
περιφραδής ἀνήρ·
κρατεῖ δὲ μηχαναῖς ἀγραύλου
θηρὸς ὄρεσσιβάτα, λασιαύχενά θ'
ἴππον δχμάζεται ἀμφιλόφῳ ζυγῷ
οὔρειόν τ' ἀκμῆτα ταῦρον.

στροφὴ β'
καὶ φθέγμα καὶ ἀνεμόεν
φρόνημα καὶ ἀστυνόμους 355
ὅργας ἐδιδάξατο καὶ δυσαύλων
πάγων ὑπαίθρια καὶ
δύσομβρα φεύγειν βέλη,
ποντοπόρος.
ἄπορος ἐπ' οὐδὲν ἔρχεται
τὸ μέλλον· "Αἰδα μόνον
φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται·
νόσων δ' ἀμηχάνων φυγὰς
ξυμπέφρασται.

ἀντιστροφὴ β'
σοφίν τι τὸ μηχανόεν 365
τέχνας ὑπὲρ ἐλπίδ' ἔχων
ποτὲ μὲν κακόν, ἀλλοτ' ἐπ' ἐσθιλὸν ἔρπει·
νόμους γεραίρων χθονὸς
θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν
νψίπολις· 370
ἄπολις, ὅτῳ τὸ μὴ καλὸν
ξύνεστι, τόλμας χάριν·

μήτε μοι παρέστιος
γένοιτο μήπ' ίσον φρονῶν
δις τάδ' ἔρδει.

375

ἐς δαιμόνιον τέρας ἀμφινοῶ
τόδε· πῶς εἰδὼς ἀντιλογήσω
τήνδ' οὐκ εἶναι παῖδ' Ἀντιγόνην;
ἢ δύστρηγος πατρὸς Οἰδίποδα
τί ποτ'; οὐδὲ δὴ ποὺ σέ γ' ἀπιστοῦσαν
τοῖς βασιλείοισιν ἄγουσι νόμοις
καὶ ἐν ἀφροσύνῃ καθελόντες;

380

- ΦΥ. ήδ' ἔστ' ἐκείνη τούργον ἡ ἔξειργασμένη·
τήνδ' εἴλομεν θάπτουσαν· ἀλλὰ ποῦ Κρέων; 385
ΧΟ. οδ' ἐκ δόμων ἄψορρος ἐς δέον περᾶ.
ΚΡ. τί δ' ἔστι; ποίᾳ ξύμμετρος προύβην τύχη;
ΦΥ. ἀναξ, βροτοῖσιν οὐδέν ἔστ' ἀπώμοτον·
ψεύδει γάρ ἡ 'πίνοια τὴν γνώμην· ἐπεὶ
σχολῇ ποθ' ἡξειν δεῦρο ἀν ἐξηγούν ἐγώ 390
ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς, αἷς ἔχειμάσθην τότε·
ἀλλ' ἡ γάρ ἐκτὸς καὶ παρ' ἐλπίδας χαρὰ
ἔσοικεν ἀλλῃ μῆκος οὐδὲν ἥδονῆ,
ἥκω, δι' ὄρκων καίπερ ὡν ἀπώμοτος,
κόρην ἄγων τήνδ', ἡ καυηρέθη τάφον 395
κοσμοῦσα. κλῆρος ἐνθάδ' οὐκ ἐπάλλετο,
ἀλλ' ἔστ' ἐμὸν θούρμαιον, οὐκ ἀλλου, τόδε.
καὶ νῦν, ἀναξ, τήνδ' αὔτὸς, ὡς θέλεις, λαβών
καὶ κρῖνε κάξέλεγχ· ἐγώ δ' ἐλεύθερος
δίκαιος εἰμι τῶνδ' ἀπηλάχθαι κακῶν. 400
ΚΡ. ἔγειρις δὲ τήνδε τῷ τρόπῳ πόθεν λαβών;
ΦΥ. αὕτη τὸν ἄνδρον ἔθηκπτε· πάντ' ἐπίστασαι.

- ΚΡ.
ΦΥ. ή καὶ ξυνίης καὶ λέγεις δρθῶς ἀ τῆς ;
ταῦτην γ' ἴδων θάπτουσαν ὃν σὺ τὸν νεκρὸν
ἀπεῖπας· ἔπ' ἔνδηλα καὶ σκηνὴ λέγω ; 405
- ΚΡ.
ΦΥ. καὶ πῶς ὁρᾶται καπίληπτος ἡρέθη ;
τοιοῦτον ἦν τὸ πρᾶγμα· ὅπως γὰρ ἤκουεν,
πρὸς σοῦ τὰ δείν' ἔκειν' ἐπηπειλημένοι,
πᾶσαν κόνιν σήραντες, ἥ κατεῖχε τὸν
νέκυν, μυδῶν τε σῶμα γυμνώσαντες εῦ, 410
καθήμεθ' ἄκρων ἐκ πάγων ὑπήνεμοι,
ὅσμὴν ἀπ' αὐτοῦ, μὴ βάλῃ, πεφευγότες,
ἐγερτὶ κινῶν ἄνδρ' ἀνήρ ἐπιρρόθιοις
κακοῖσιν, εἴ τις τοῦδ' ἀκηδήσοι πόνου.
χρόνον τάδ' ἦν τοσοῦτον, ἔστ' ἐν αἰθέρῃ 415
- μέσω κατέστη λαμπρὸς ἡλίου κύλος
καὶ καῦμ' ἔθαλπε· καὶ τότε ἔξαίφνης γθονὸς
τυφῶς ἀείρας σκηπτόν, οὐράνιον ἄχος,
πίμπλησι πεδίον, πᾶσαν αἰκίζων φόβην
ὕλης πεδιάδος, ἐν δ' ἐμεστώθη μέγας 420
αἰθήρ· μύσαντες δὲ εἶχομεν θείαν νόσον.
καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος ἐν χρόνῳ μακρῷ,
ἥ παῖς ὁρᾶται κάνακωκύει πικρᾶς
ὅρνιθος δέξιν φθόγγον, ὡς ὅταν κενῆς
εὐνῆς νεοσσῶν δρψανὸν βλέψῃ λέγος· 425
- οὔτω δὲ χαῦτη, ψιλὸν ὡς ὁρᾶ νέκυν,
γόοισιν ἔξώμωαξεν, ἐκ δὲ ἀράς κακὰς
ἡρᾶτο τοῖσι τούργον ἔξειργασμένοις.
καὶ χερσὶν εὐθὺς διψίκιν φέρει κόνιν,
ἐκ τοῦ κενητήτου γχλκέας ἀρδην πρόγου 430
- χοαῖσι τρισπόνδιαι τὸν νέκυν στέρει.
χήμεις ἴδοντες ίέμεσθα, σὺν δέ νιν
θηρώμεθ' εὐθὺς οὐδὲν ἐκπελληγμένη,

- καὶ τάς τε πρόσθεν τάς τε νῦν ἡλέγγομεν
πράξεις· ἀπαρνος δ' οὐδενὸς καθίστατο 435
ἄμ' ἥδεως ἔμοιγε καλγεινῶς ἄμα·
τὸ μὲν γὰρ αὐτὸν ἐκ κακῶν πεφευγέναι
ἥδιστον, ἐς κακὸν δὲ τοὺς φίλους ἄγειν
ἀλγεινόν· ἀλλὰ πάντα ταῦθ' ἥσσω λαβεῖν
ἔμοιν πέρυκε τῆς ἐμῆς σωτηρίας. 440
- KP. σὲ δή, σὲ τὴν νεύουσαν ἐς πέδον κάρχ,
φήσις ἡ καταρνῆ μὴ δεδραχέναι τάδε;
AN. καὶ φημὶ δρᾶσαι κούκι ἀπαρνοῦμαι τὸ μή.
KP. σὺ μὲν κομίζοις ἀν σεκυτὸν οἴ θέλεις
ἔξω βαρείας αἰτίας ἐλεύθερον. 445
- AN. σὺ δ' εἰπέ μοι, μὴ μῆκος, ἀλλὰ συντόμως,
ἥδησθα κηρυχθέντα μὴ πράσσειν τάδε;
KP. ήδη τί δ' οὐκ ἔμελλον; ἐμφανῆ γὰρ ἦν.
AN. καὶ δῆτ' ἐτόλμας τούσδ' ὑπερβαίνειν νόμους; 450
- AN. οὐ γάρ τι μοι Ζεὺς ἦν ὁ κηρύξας τάδε,
οὐδ' ἡ ξύνοικος τῶν κάτω θεῶν Δίκη
τοιούσδ' ἐν ἀνθρώποισιν ὕρισεν νόμους,
οὐδὲ σθένειν τοσοῦτον φόμην τὰ σὰ
κηρύγμαθ', ὥστε, ἀγραπτα κάσφαλῇ θεῶν
νόμιμα δύνασθαι θυητὸν ὅνθ' ὑπερδραχμεῖν. 455
- οὐ γάρ τι νῦν γε κάχθεις, ἀλλ' ἀεὶ ποτε
ζῆται ταῦτα, κούδεις οἶδεν ἐξ ὅτου 'φάνη·
τούτων ἐγὼ οὐκ ἔμελλον, ἀνδρὸς οὐδενὸς
φρόνημα δείσασ', ἐν θεοῖσι τὴν δίκην
δώσειν· θανούμενη γὰρ ἐξήδη — τί δ' οὔ; 460
- κεὶ μὴ σὺ προυκήρυξες· εἰ δὲ τοῦ γερόνου
πρόσθεν θανοῦμαι, κέρδος αὐτὸν ἐγὼ λέγω·
ὅστις γὰρ ἐν πολλοῖσιν ὡς ἐγὼ κακοῖς
ζῆται, πῶς οὖγι κακούναν κέρδος φέρει;

- οὔτεως ἔμοιγε τοῦδε τοῦ μόρου τυχεῖν 465
 παρ' οὐδὲν ἄλγος· ἀλλ' ἂν, εἰ τὸν ἐξ ἐμῆς
 μητρὸς θυνόντ' ἀθαπτον ἡγσχόμην νέκυν,
 κείνοις ἀν ἥλγουν· τοῖσδε δ' οὐκ ἀλγύνομαι.
 σοὶ δ' εἰ δοκῶ νῦν μῶρα δρῶσα τυγχάνειν,
 σγεδόν τι μώρῳ μωρίαν ὀφλισκάνω. 470
- XO. δηλοῖ τὸ γέννημ' ὡμὸν ἐξ ὡμοῦ πατρὸς
 τῆς παιδός, εἴκειν δ' οὐκ ἐπίσταται κακοῖς.
- KP. ἀλλ' ἵσθι τοι τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα
 πίπτειν μάλιστα, καὶ τὸν ἐγκρατέστατον
 σίδηρον ὀπτὸν ἐκ πυρὸς περισκελῆ 475
- θραυσθέντα καὶ ῥαγέντα πλεῖστ' ἀν εἰσίδοις·
 σμικρῷ χαλινῷ δ' οἶδα τοὺς θυμουμένους
 ἵππους καταρτυθέντας· οὐ γάρ ἐκπέλει
 φρονεῖν μέγ' ὅστις δοῦλός ἐστι τῶν πέλας.
 αὕτη δ' ὑβρίζειν μὲν τότ' ἐξηπίστατο, 480
- νόμους ὑπερβαίνουσα τοὺς προκειμένους·
 ὕβρις δ', ἐπεὶ δέδρακεν, ἥδε δευτέρα,
 τούτοις ἐπαυχεῖν καὶ δεδρακυῖαν γελᾶν.
 ἢ νῦν ἐγὼ μὲν οὐκ ἀνήρ, αὕτη δ' ἀνήρ,
 εἰ ταῦτ' ἀνατὶ τῆδε κείσεται κράτη. 485
- ἀλλ' εἴτ' ἀδελφῆς εἴθ' ὁμαίμονεστέρα
 τοῦ παντὸς ἡμῶν Ζηνὸς ἔρκείου κυρεῖ,
 αὕτῃ τε χὴ ξύναιμος οὐκ ἀλύξετον
 μόρου κακίστου· καὶ γάρ οὖν κείνην ἴσον
 ἐπαιτιῶμαι τοῦδε βουλεῦσαι τάφου. 490
- καί νιν καλεῖτ· ἔσω γάρ εἰδον ἀρτίως
 λυσσῶσαν αὐτὴν οὐδ' ἐπίβολον φρενῶν.
 φιλεῖ δ' ὁ θυμὸς πρόσθεν ἡρῆσθαι κλοπεὺς
 τῶν μηδὲν ὀρθῶς ἐν σκότῳ τεχνωμένων·
 μισῶ γε μέντοι γέρταιν ἐν κακοῖσί τις 495

- άλοινς ἔπειτα τοῦτο καλλύνειν θέλη.
 AN. Θέλεις τι μεῖζον ἢ κατακτεῖναί μ' ἐλών ;
 KP. ἐγὼ μὲν οὐδέν· τοῦτ' ἔχων ἀπαντ' ἔχω.
 AN. τί δῆτα μέλλεις ; ὡς ἐμοὶ τῶν σῶν λόγων
 ἀρεστὸν οὐδέν, μηδ' ἀρεσθείη ποτέ· 500
 οὔτω δὲ καὶ σοὶ τάμ' ἀφανδάνοντ' ἔφυ·
 καίτοι πόθεν κλέος γ' ἂν εὐκλεέστερον
 κατέσχον ἢ τὸν αὐτάδελφον ἐν τάφῳ
 τιθεῖσα ; τούτοις τοῦτο πᾶσιν ἀνδάνειν
 λέγοιτ' ἄν, εἰ μὴ γλωσσαν ἐρχλήγοι φόβος. 505
 ἀλλ' ἡ τυραννίς πολλά τ' ἀλλ' εὐδαιμονεῖ
 κακεστιν αὐτῇ δρᾶν λέγειν θ' ἢ βούλεται.
- KP. σὺ τοῦτο μούνη τῶνδε Καδμείων ὄραξ.
 AN. ὁρῶσι χοῦτοι, σοὶ δ' ὑπίλλουσι στόμα.
 KP. σὺ δ' οὐκ ἐπαιδῆ, τῶνδε χωρὶς εἰ φρονεῖς ; 510
 AN. οὐδὲν γάρ αἰσχρὸν τοὺς ὅμοσπλάγχνους σέβειν.
 KP. οὐκονι ὅμαιμος χῶ καταντίον θανών ;
 AN. ὅμαιμος, ἐκ μιᾶς τε καὶ ταύτοῦ πατρός.
 KP. πῶς δῆτ' ἔκείνῳ δυσσεβῆ τιμᾶς χάριν ;
 AN. οὐ μαρτυρήσει ταῦθ' ὃ κατθανών νέκυε. 515
 KP. εἴ τοι σφε τιμᾶς ἔξ ἴσου τῷ δυσσεβεῖ.
 AN. οὐ γάρ τι δοῦλος, ἀλλ' ἀδελφὸς ὥλετο.
 KP. πορθῶν γε τήνδε γῆν· δ' ἀντιστάς ὑπερ.
 AN. ὅμως ὃ γ' "Αἰδης τοὺς νόμους ἴσους ποιεῖ.
 KP. ἀλλ' οὐχ ὁ γρηστὸς τῷ κακῷ λαχεῖν ἴσος. 520
 AN. τίς οἶδεν, εἰ κάτωθεν εὐαγῆ τάδε ;
 KP. οὔτοι ποθ' οὐχθρός, οὐδ' ὅταν θάνη, φίλος.
 AN. οὔτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔργυν.
 KP. κάτω νυν ἐλθοῦσ', εἰ φιλητέον, φίλει
 κείνους· ἐμοῦ δὲ ζῶντας οὐκ ἀρέσει γραῦ,
 καὶ μήν πρὸ πυλῶν γροῦ θερήσῃ. 525

- φιλάδελφα κάτω δάκρυ' εἰβομένη,
νεφέλη δ' ὁφρύων ὑπερ αίματόεν
ρέθιος αἰσχύνει,
τέγγουσ' εὐῶπα παρειάν.
- KP. σὺ δ', ή κατ' οἴκους ώς ἔχιδν' ὑφειμένη
λήθουσά μ' ἐξέπινες, οὐδ' ἐμάνθανον
τρέφων δύ' ἄτα κάπαναστάσεις θρόνων,
φέρ', εἰπὲ δή μοι, καὶ σὺ τοῦδε τοῦ τάφου
φήσεις μετασχεῖν η 'ξομῆ τὸ μὴ εἰδέναι ;
- IΣ. δέδρακα τούργον, εἴπερ ηδ' ὅμορροθεῖ,
καὶ ξυμμετίσχω καὶ φέρω τῆς αἰτίας.
- AN. ἀλλ' οὐκ ἔάσει τοῦτό γ' ή δίκη σ', ἐπεὶ
οὗτ' ήθέλησας οὗτ' ἐγώ 'κοινωσάμην.
- IΣ. ἀλλ' ἐν κακοῖς τοῖς σοῖσιν οὐκ αἰσχύνομαι
ξύμπλουν ἐμαυτὴν τοῦ πάθους ποιουμένη.
- AN. ὅν τούργον "Αιδης χοὶ κάτω ξυνίστορες·
λόγοις δ' ἐγώ φιλοῦσαν οὐ στέργω φίλην.
μήτοι, καστρήτη, μ' ἀτιμάσης τὸ μὴ οὐ
θανεῖν τε σὺν σοὶ τὸν θανόντα θ' ἀγνίσαι.
- AN. μή μοι θάνης σὺ κοινά, μηδὲ μὴ 'θιγες
ποιοῦ σεαυτῆς· ἀρκέσω θνήσκουσ' ἐγώ.
- IΣ. καὶ τίς βίος μοι σοῦ λελειμμένη φίλος ;
Κρέοντ' ἐρώτα· τοῦδε γάρ σὺ κηδεμών.
- IΣ. τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ', οὐδὲν ὀφελουμένη ;
- AN. ἀλγοῦσα μὲν δῆτ', εἰ γέλωτ' ἐν σοὶ γελῶ.
IΣ. τί δῆτ' ἂν ἀλλὰ νῦν σ' ἔτ' ὀφελοῦμ' ἐγώ ;
AN. σῶσον σεαυτήν· οὐ φθονῶ σ' ὑπεκφυγεῖν.
IΣ. οἵμοι τάλαινα, κάμπλάκω τοῦ σοῦ μόρου ;
AN. σὺ μὲν γάρ εἴλου ζῆν, ἐγώ δὲ κατθανεῖν.
- IΣ. ἀλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις γε τοῖς ἐμοῖς λόγοις.
AN. καλῶς σὺ μὲν τοῖς, τοῖς δ' ἐγώ 'δόκουν φρονεῖν.

- ΙΣ. καὶ μὴν ἵση νῷν ἐστιν ἡ ἔχαμαρτία.
 ΑΝ. θύροιςε· σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι
 τέθνηκεν, ὥστε τοῖς θανοῦσιν ὠφελεῖν. 560
- ΚΡ. τὸ παῖδες φημὶ τώδε, τὴν μὲν ἀρτίως
 ἄνουν πεφάνθαι, τὴν δ' ἀφ' οὗ τὰ πρῶτα ἔφυ.
 ΙΣ. οὐ γάρ ποτ', δηναξ, οὐδὲ ὅς ἂν βλάστη μένει
 νοῦς τοῖς κακῶς πράσσουσιν, ἀλλ' ἔξισταται.
- ΚΡ. σοὶ γοῦν, ὅτι εἶλου σὺν κακοῖς πράσσειν κακά. 565
- ΙΣ. τί γάρ μόνη μοι τῆσδ' ἄτερ βιώσιμον;
 ΚΡ. ἀλλ' ἦδε μέντοι μὴ λέγε· οὐ γάρ ἔστ' ἔτι.
 ΙΣ. ἀλλὰ κτενεῖς νυμφεῖα τοῦ σαυτοῦ τέκνου;
 ΚΡ. ἀρώσιμοι γάρ χάτερων εἰσὶν γύναι.
 ΙΣ. οὐχ ὡς γ' ἔκεινῳ τῇδε τ' ἦν ἡρμοσμένα. 570
- ΚΡ. κακάς ἐγὼ γυναῖκας υἱέσι στυγῶ.
 ΙΣ. ὁ φίλταθ' Αἴμον, ὡς σ' ἀτιμάζει πατήρ.
 ΚΡ. ἀγαν γε λυπεῖς καὶ σὺ καὶ τὸ σὸν λέγος.
 ΧΟ. ἡ γάρ στερήσεις τῆσδε τὸν σαυτοῦ γόνον;
 ΚΡ. "Αἰδηγε ὁ παύσων τούσδε τοὺς γάμους ἔφυ. 575
- ΧΟ. δεδογμέν", ὡς ἔοικε, τήνδε κατθανεῖν.
 ΚΡ. καὶ σοὶ γε κάμοι· μὴ τριβάς ἔτ', ἀλλά νυν
 κομίζετ' εἰσω, δμῶες, ἐκ δὲ τοῦδε χρὴ
 γυναῖκας εἶναι τάσδε μηδ' ἀνειμένας·
 φεύγουσι γάρ τοι χοὶ θρασεῖς, ὅταν πέλας
 ἥδη τὸν "Αἰδηγην εἰσορῶσι τοῦ βίου.

Χ Ο Ρ Ο Σ

- στροφὴ α'
 εὐδαίμονες οἵσι κακῶν ἀγενυστος αἰών.
 οῖς γάρ ἀν σεισθῇ θεόθεν δόμος, ἄτας
 οὐδὲν ἐλλείπει γενεᾶς ἐπὶ πλῆθος ἔρπον. 585
 ὄμοιον ὥστε ποντίκις
 οῖδμα δυσπνόοις ὅταν

Θρήσσαισιν ἔρεβοις ὑφαλον ἐπιδράμη πνοαῖς
κυλίνδει βυσσόθεν κελαινὰν
θῖνα καὶ δυσάνεμον,
στόνῳ βρέμουσι δ' ἀντιπλῆγες ἀκταί.

590

ἀντιστρ. α' ἀρχαῖα τὰ Λαζδακιδᾶν οἴκων δρῶμαι
πήματα φθιτῶν ἐπὶ πήμασι πίπτοντ',
οὐδ' ἀπαλλάσσει γενεὰν γένος, ἀλλ' ἔρειπει
θεῶν τις, οὐδ' ἔχει λύσιν.
νῦν γάρ ἐσχάτας ὑπὲρ
ρίζας ἐτέτατο φάος ἐν Οἰδίπου δόμοις. 600
κατ' αὖ νιν φοινία θεῶν τῶν
νερτέρων ἀμφὶ κοπίς
λόγου τ' ἄνοια καὶ φρενῶν Ἐρινύς.

600

στροφὴ β' τεάν, Ζεῦ, δύνασιν τίς ἀν-
δρῶν ὑπερβασίᾳ κατάσχοι,
τὰν οὕθ' ὑπνος αἵρεϊ ποθ' ὁ πανταγρεὺς οὕτ'
ἀκάματοι θέοντες
μῆνες ; ἀγήρως δὲ χρόνῳ δυνάστας
κατέχεις Ὁλύμπου μαρμαρόεσσαν αἴγλαν. 610
τὸ τ' ἐπειτα καὶ τὸ μέλλον
καὶ τὸ πρὸν ἐπαρκέσει
νόμος· ὁ δ' οὐδὲν ἔρπει
θυαῖῶν βίοτος πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.

605

ἀντιστρ. β' ἀ γάρ δὴ πολύπλαγκτος ἐλ-
πὶς πολλοῖς μὲν ὄνασις ἀνδρῶν,
πολλοῖς δ' ἀπάτα κουφονόων ἔρωτων.
εἰδότι δ' οὐδὲν ἔρπει,
πρὸν πυρὶ θερμῷ πόδα τις προσαύσῃ.

615

- 620
- σοφίᾳ γάρ ἔκ του κλεινὸν ἔπος πέφανται,
τὸ κακὸν δοκεῖν ποτ’ ἐσθλὸν
τῷδ’ ἔμμεν, ὅτῳ φρένας
θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν· 625
- πράσσει δ’ ὀλιγοστὸν χρόνον ἐκτὸς ἄτας.
ὅδε μὴν Αἴμων, παίδων τῶν σῶν
νέατον γέννημ’, ἀρ’ ἀγγύμενος
τῆς μελλογάμου τάλιδος ἦκει
μόρον Ἀντιγόνης,
ἀπάτας λεγέων ὑπεραλγῶν ; 630
- KP. τάχ’ εἰσόμεσθα μάντεων ὑπέρτερον.
ὦ παῖ, τελείαν ψῆφον ἀρα μὴ κλύων
τῆς μελλονύμφου πατρὶ λυσσάκινων πάρει ;
ἢ σοὶ μὲν ἡμεῖς πανταχῇ δρῶντες φίλοι ;

ΑΙΜΩΝ

- 635
- πάτερ, σός εἰμι καὶ σύ μοι γνώμας ἔχων
χρηστὰς ἀπορθοῖς, αἷς ἔγωγ’ ἐφέψουμκι·
ἔμοι γάρ οὐδεὶς ἀξιώσεται γάμος
μείζων φέρεσθαι σοῦ καλῶς ἥγουμένου.
- KP. οὕτω γάρ, ὦ παῖ, χρὴ διὰ στέρνων ἔχειν,
γνώμης πατρώας πάντ’ ὅπισθεν ἐστάναι.. 640
τούτου γάρ οὔνεκ’ ἄνδρες εὔχονται γονάς
κατηκόους φύσαντες ἐν δόμοις ἔχειν,
ώς καὶ τὸν ἐγθρὸν ἀνταμύνωνται κακοῖς
καὶ τὸν φίλον τιμῶσιν ἐξ ἵσου πατρί·
- ὅστις δ’ ἀνωφέλητα φιτύει τέκνα, 645
τί τόνδ’ ἀν εἴποις ἄλλο πλὴν αὐτῷ πόνους
φῦσαι, πολὺν δὲ τοῖσιν ἐγθροῖσιν γέλων ;
μή νύν ποτ’, ὦ παῖ, τάσδ’ ὑφ’ ἡδονῆς φρένας

γυναικὸς οὕνεκ' ἐκβάλης, εἰδὼς δτι
ψυχρὸν παραγκάλισμα τοῦτο γίγνεται,
γυνὴ κακὴ ξύνευνος ἐν δόμοις· τί γάρ
γένοιτ' ἂν ἔλκος μεῖζον ἢ φίλος κακός;
ἀλλὰ πτύσας ὥσει τε δυσμενῆ μέθες
τὴν παῖδ' ἐν "Αἰδου τήνδε νυμφεύειν τινί.
ἐπεὶ γάρ αὐτὴν εἶλον ἐμφανῶς ἐγώ
πόλεως ἀπιστήσασαν ἐκ πάσης μόνην,
ψευδῆ γ' ἐμαυτὸν οὐ καταστήσω πόλει,
ἀλλὰ κτενῶ. πρὸς ταῦτ' ἐφυμνείτω Δία
ξύναιμον· εἰ γάρ δὴ τά γ' ἐγγενῆ φύσει
ἄκοσμα θρέψω, κάρτα τοὺς ἔξω γένους.
ἐν τοῖς γάρ οἰκείοισιν ὅστις ἔστ' ἀνήρ
χρηστός, φανεῖται καν πόλει δίκαιος ὁν.
ὅστις δ' ὑπερβάς ἢ νόμους βιάζεται
ἢ τούπιτάσσειν τοῖς κρατύνουσιν νοεῖ,
οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τοῦτον ἐξ ἐμοῦ τυχεῖν.
ἀλλ' ὃν πόλις στήσειε, τοῦδε χρὴ κλύειν
καὶ σμικρὰ καὶ δίκαια καὶ τάναντία.
καὶ τοῦτον ἂν τὸν ἄνδρα θαρσοίην ἐγώ
καλῶς μὲν ἄρχειν, εῦ δ' ἂν ἄρχεσθαι θέλειν,
δορὸς τ' ἂν ἐν χειμῶνι προστεταγμένον
μένειν δίκαιον καγάθῳ παραστάτην.
ἀναρχίας δὲ μεῖζον οὐκ ἔστιν κακόν.
αὔτη πόλεις ὅλυσιν, ἦδ' ἀναστάτους
οἴκους τίθησιν, ἥδε συμμάχου δορὸς
τροπὰς καταρρήγνυσι· τῶν δ' ὀρθουμένων
σύρει τὰ πολλὰ σώματ' ἢ πειθαρχία.
οὕτως ἀμυντέ· ἔστι τοῖς κοσμουμένοις,
κούτοι γυναικὸς οὐδαμῶς ἡσσητέα·
κρείσσον γάρ, εἴπερ δεῖ, πρὸς ἀνδρὸς ἐκπεσεῖν,

- κούκ όν γυναικῶν ἥσσονες καλοίμεθ' ὅν. 680
 ΧΟ. ἡμῖν μέν, εἰ μὴ τῷ χρόνῳ κεκλέμμεθα,
 λέγειν φρονούντως ὃν λέγεις δοκεῖς πέρι.
 ΑΙ. τάτερ, θεοὶ φύουσιν ἀνθρώποις φρένας,
 πάντων ὅσ' ἔστι χρημάτων ὑπέρτατον.
 ἐγὼ δ' ὅπως σὺ μὴ λέγεις ὄρθως τάδε,
 οὔτ' ὅν δυναίμην μήτ' ἐπισταίμην λέγειν. 685
 γένοιτο μεντᾶν χάτερφ καλῶς ἔχον.
 σοῦ δ' οὖν πέφυκα πάντα προσκοπεῖν, ὅσα
 λέγει τις ἢ πράσσει τις ἢ ψέγειν ἔχει.
 τὸ γάρ σὸν ὅμμα δεινὸν ἀνδρὶ δημότῃ 690
 λόγοις τοιούτοις, οἷς σὺ μὴ τέρψῃ κλύων.
 ἐμοὶ δ' ἀκούειν ἔσθ' ὑπὸ σκότου τάδε,
 τὴν παῖδα ταύτην οἶ' ὁδύρεται πόλις,
 πασῶν γυναικῶν ὡς ἀναξιωτάτη 695
 κάκιστ' ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων φθίνει.
 ἥτις τὸν αὐτῆς αὐτάδελφον ἐν φοναῖς
 πεπτῶτ' ἀθαπτον μήθ' ὑπ' ὀμηστῶν κυνῶν
 εἴσασ' ὀλέσθαι μήθ' ὑπ' οἰωνῶν τινος.
 οὐχ ἥδε χρυσῆς ἀξία τιμῆς λαχεῖν;
 τοιάδ' ἐρεμήσῃ σῖγ' ὑπέρχεται φάτις. 700
 ἐμοὶ δὲ σοῦ πράσσοντος εύτυχῶς, πάτερ,
 οὐκ ἔστιν οὐδὲν κτῆμα τιμιώτερον.
 τί γάρ πατρὸς θάλλοντος εὐκλείας τέκνοις
 ἀγαλμα μεῖζον ἢ τί πρὸς παίδων πατρί;
 μή νυν ἐν ἥθος μοῦνον ἐν σαυτῷ φόρει,
 ὡς φήσις σύ, κούδεν ἄλλο, τοῦτ' ὄρθως ἔχειν. 705
 ὅστις γάρ αὐτὸς ἢ φρονεῖν μόνος δοκεῖ
 ἢ γλῶσσαν, ἢν οὐκ ἄλλος, ἢ ψυχὴν ἔχειν,
 οὗτοι διαπτυχθέντες ὠφθησαν κενοί.
 ἀλλ' ἄνδρα, κεῖ τις ἢ σοφός, τὸ μανθάνειν 710

- πόλλ' αἰσχρὸν οὐδὲν καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν.
 ὁρᾶς παρὰ ῥείθροισι χειμάρροις ὅσα
 δένδρων ὑπείκει, κλῶνας ὡς ἐκσώζεται,
 τὰ δ' ἀντιτείνοντ' αὐτόπρεμν' ἀπόλλυται.
 αὕτως δὲ ναὸς ὅστις ἐγκρατῆ πόδα
 τείνας ὑπείκει μηδέν, ὑπτίοις κάτω
 στρέψας τὸ λοιπὸν σέλμασιν ναυτίλλεται.
 ἀλλ' εἶκε θυμῷ καὶ μετάστασιν δίδου.
 γνώμη γάρ εἴ τις κἀπ' ἔμοῦ νεωτέρου
 πρόσεστι, φήμ' ἔγωγε πρεσβεύειν πολὺ⁷¹⁵
 φῦναι τιν' ἀνδρα πάντ' ἐπιστήμης πλέων.
 εἰ δ' οὖν, φιλεῖ γάρ τοῦτο μὴ ταύτῃ ῥέπειν,
 καὶ τῶν λεγόντων εὗ καλὸν τὸ μανθάνειν.
 ΧΟ. ἀναξ, σέ τ' εἰκός, εἴ τι καίριον λέγει,
 μαθεῖν, σέ τ' αὖ τοῦδ' εὗ γάρ εἴρηται διπλῇ.⁷²⁵
 ΚΡ. οἱ τηλικοίδες καὶ διδαξόμεσθα δὴ
 φρονεῖν ὑπ' ἀνδρὸς τηλικοῦδε τὴν φύσιν ;
 ΑΙ. μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον· εἰ δ' ἐγὼ νέος,
 οὐ τὸν χρόνον χρὴ μᾶλλον ἢ τἄργα σκοπεῖν.
 ΚΡ. ἔργον γάρ ἔστι τοὺς ἀκοσμοῦντας σέβειν ;⁷³⁰
 ΑΙ. οὐδ' ἀν κελεύσαιμ' εὐσεβεῖν ἐς τοὺς κακούς.
 ΚΡ. οὐχ ἥδε γάρ τοι ἔπειληπται νόσῳ ;
 ΑΙ. οὐ φῆσι Θήβης τῆσδ' ὅμόπτολις λεώς.
 ΚΡ. πόλις γάρ ήμιν, ἀμὲν χρὴ τάσσειν, ἔρει
 οὐδὲν τόδ' ὡς εἴρηκας ὡς ἄγαν νέος ;⁷³⁵
 ΚΡ. ἄλλω γάρ ἡ μοὶ χρή με τῆσδ' ἀρχειν γθονός ;
 ΑΙ. πόλις γάρ οὐκ ἔσθ', ἥτις ἀνδρὸς ἔσθ' ἐνός.
 ΚΡ. οὐ τοῦ κρατοῦντος ἡ πόλις νομίζεται ;
 ΑΙ. καλῶς ἐρήμης γ' ἀν σὺ γῆς ἀρχοις μόνος.
 ΚΡ. ὅδ', ὡς ἔοικε, τῇ γυναικὶ συμμαχεῖ.⁷⁴⁰
 ΑΙ. εἴπερ γυνὴ σύ· σοῦ γάρ οὖν προκήδομαι.

- KP. ὃ παγκάκιστε, διὰ δίκης ἵων πατρί ;
 AI. οὐ γάρ δίκαια σ' ἐξαμαρτάνονθ' ὁρῶ.
 KP. ἀμαρτάνω γάρ τὰς ἐμάς ἀρχὰς σέβων ;
 AI. οὐ γάρ σέβεις, τιμάς γε τὰς θεῶν πατῶν. 745
 KP. ὡς μιαρὸν ἥθος καὶ γυναικὸς ὕστερον.
 AI. οὖ τὸν ἔλοις ἥσσω γε τῶν αἰσχρῶν ἐμέ.
 KP. ὁ γοῦν λόγος σοι πᾶς ὑπὲρ κείνης ὄδε.
 AI. καὶ σοῦ γε κάμου καὶ θεῶν τῶν νεοτέρων.
 KP. ταύτην ποτ' οὐκ ἔσθ' ὡς ἔτι ζῶσαν γαμεῖς. 750
 AI. ἥδ' οὖν θανεῖται καὶ θανοῦσ' ὀλεῖ τινα.
 KP. ἢ κάπαπειλῶν ὥδ' ἐπεξέρχῃ θρασύς ;
 AI. τίς δ' ἔστ' ἀπειλὴ πρὸς κενάς γνώμας λέγειν ;
 KP. κλαίων φρενώσεις, ὃν φρενῶν αὐτὸς κενός.
 AI. εὶ μὴ πατήρ ἥσθ', εἴπον ἀν' σ' οὐκ εὗ φρονεῖν. 755
 KP. γυναικὸς ὃν δούλευμα, μὴ κώτιλλέ με.
 AI. βούλει λέγειν τι καὶ λέγων μηδὲν κλύειν ;
 KP. ἄληθες ; ἀλλ' οὐ, τόνδ' "Ολυμπον, ἥσθ' ὅτι,
 χαίρων ἐπὶ ψόγοισι δεννάσεις ἐμέ.
 ἄγετε τὸ μῆσος, ὡς κατ' ὅμματ' αὐτίκα 760
 παρόντι θυήσκη πλησία τῷ νυμφίῳ.
 AI. οὐ δῆτ' ἔμοιγε, τοῦτο μὴ δόξης ποτέ,
 οὕθ' ἥδ' ὀλεῖται πλησία, σύ τ' οὐδαμὰ
 τούμὸν προσόψει κρᾶτ' ἐν ὁφθαλμοῖς ὁρῶν,
 ὡς τοῖς θέλουσι τῶν φίλων μαίνη ξυνών. 765
 XO. ἀνήρ, ἄναξ, βέβηκεν ἐξ ὀργῆς ταχύς·
 νοῦς δ' ἔστι τηλικοῦτος ἀλγήσας βαρύς.
 KP. δράτω, φρονείτω μεῖζον ἢ κατ' ἄνδρ' ἵων·
 τὼ δ' οὖν κόρα τώδ' οὐκ ἀπαλλάξει μόρου.
 ἄμφω γάρ αὐτῷ καὶ κατακτεῖναι νοεῖς ; 770
 KP. οὐ τὴν γε μὴ θιγοῦσαν· εὗ γάρ οὖν λέγεις.
 XO. μόρω δὲ ποίω καὶ σφε βουλεύῃ κτανεῖν ;

- KP. ἄγων ἐρῆμος ἔνθ' ἀνὴρ βροτῶν στίβος
 κρύψω πετρώδει ζῶσαν ἐν κατώρυχι,
 φορβῆς τοσοῦτον ὡς ἄγος μόνον προθείς,
 ὅπως μίασμα πᾶσ' ὑπεκφύγῃ πόλις. 775
 κάκεῖ τὸν "Αἰδην, δὸν μόνον σέβει θεῶν,
 αἰτουμένη που τεύξεται τὸ μὴ θανεῖν,
 ἢ γνώσεται γοῦν ἀλλὰ τηνικαῦθ', ὅτι
 πόνος περισσός ἐστι τάν "Αἰδου σέβειν. 780

ΧΟΡΟΣ

- στροφὴ "Ἐρως ἀνίκατε μάχαν,
 "Ἐρως, δος ἐν κτήμασι πίπτεις,
 δος ἐν μαλακαῖς παρειαῖς
 νεάνιδος ἐννυχεύεις,
 φοιτᾶς δ' ὑπερπόντιος ἐν τ' ἀγρονόμοις
 [αὐλαῖς· 785
 καὶ σ' οὔτ' ἀθανάτων φύξιμος οὐδεὶς
 οὕθ' ἀμερίων σὲ γ' ἀνθρώπων· δὸς ἔχων
 [μέμηνεν. 790
 ἀντιστρ. σὺ καὶ δικαίων ἀδίκους
 φρένας παρασπᾶς ἐπὶ λώβᾳ·
 σὺ καὶ τόδε νεῦκος ἀνδρῶν
 ξύναιμον ἔχεις ταράξας.
 νικᾶς δ' ἐναργῆς βλεφάρων ἵμερος εὐλέκτρου 795
 νύμφας, τῶν μεγάλων πάρεδρος ἐν ἀρχαῖς
 θεσμῶν· ἀμαχος γάρ ἐμπαίζει θεὸς
 [Ἀφροδίτα. 800
 νῦν δ' ἥδη γὰρ καύτὸς θεσμῶν
 ἔξω φέρομαι τάδ' ὁρῶν, ἴσχειν δ'
 οὐκέτι πηγὰς δύναμαι δακρύων,
 τὸν παγκοίταν δθ' ὁρῶ θάλαμον
 τήνδ' Ἀντιγόνην ἀνύτουσαν.

AN. στρ. α' δρᾶτ' ἔμ', ὡς γὰς πατρίκις πολῖται,
 τὰν νεάτων ὁδὸν
 στείγουσκιν, νέατον δὲ φέρ-
 γος λεύσσουσκιν ἀελίου,
 κοῦποτ' αὐθίς· ἀλλά μ' ὁ παγ-
 κοίτας "Αἰδας ζῶσκιν ἔγει
 τὰν Ἀχέροντος
 ἀκτάν, οὕθ' ὑμεναίων
 ἔγκληρον οὕτ' ἐπινυμφίδιός
 πώ μέ τις ὕμνος
 ὕμνησεν, ἀλλ' Ἀχέροντι νυμφεύσω.

810

XO. ούκοῦν κλεινὴ καὶ ἔπαινον ἔχουσ'
 ἐς τόδ' ἀπέρχῃ κεῦθος νεκύων,
 οὔτε φθινάσιν πληγεῖσα νόσοις
 οὔτε ξιφέων ἐπίχειρα λαχοῦσ',
 ἀλλ' αὐτόνομος, ζῶσα μόνη δὴ
 θνατῶν Αἴδαν καταβήσῃ.

815

AN. ἵντ. α' ἤκουσα δὴ λυγροτάτων ὀλέσθαι
 τὰν Φρυγίαν ξέναν
 Ταντάλου Σιπύλω πρὸς ἄ-
 κρω, τὰν κισσὸς ὡς ἀτενῆς
 πετραία βλάστα δάμασεν.
 καί νιν ὅμβροι ταχομέναν,
 ὡς φάτις ἀνδρῶν,
 χιών τ' οὐδαμὰ λείπει,
 τέγγει δ' ὑπ' ὀφρύσι παγκλαύτοις
 δειράδας· ἢ με
 δαίμων ὅμοιοτάτων κατευνάζει.

825

XO. ἀλλὰ θεός τοι καὶ θεογεννής,
 ἡμεῖς δὲ βροτοὶ καὶ θηγηγενεῖς.

830

835

καίτοι φθιμένη μέγα τάχοῦσαι
τοῖς ισοθέοις ἔγκληρα λαχεῖν
ζῶσαν καὶ ἐπειτα θανοῦσαν.

ΑΝ. στ. β' οἷμοι γελῶμαι. τί με, πρὸς θεῶν πατρῷων, 840
οὐκ οἰχομέναν ὑβρίζεις, ἀλλ' ἐπίφαντον;
ἢ πόλις, ὡς πόλεως
πολυκτήμονες ἔνδρες·
ἰὼ Διρκαῖαι κρῆναι
Θήβας τὸ εὔχριμάτου ἄλσος, ἔμπας 845
ἔνυμαρτυρας ὕμμ' ἐπικτῶμαι,
οἵα φύλων ἀκλαυτος, οἴοις νόμοις
πρὸς ἔργυρα τυμβόγωστον ἔρχομαι τάφου πο-
[τανίου.

ἰὼ δύστανος,
οὔτ' ἐν βροτοῦσιν οὔτ' ἐν νεκροῦσιν 850
μέτοικος, οὐ ζῶσιν οὐ θανοῦσιν.

ΧΟ. προβῆσ' ἐπ' ἔσχατον θράσους
ὑψηλὸν ἐς Δίκας βάθρον
προσέπεσες, ὡς τέκνου, 855
πατρῶον δ' ἐκτίνεις τιν' ἀθλον.

ΑΝ. ἀντ. β' ἔψαυσας ἀλγεινοτάτας ἐμοὶ μερίμνας,
πατρὸς τριπόλιστον οἶτον τοῦ τε πρόπαντος
ἀμετέρου πότμου 860
κλεινοῖς Λαβδακίδαισιν.
ἰὼ ματρῷαι λέκτρων
ἄται κοιμήματά τ' αὐτογέννητ'
ἐμῷ πατρὶ δυσμόρου ματρός, 865
οἴων ἐγώ ποθ' ἀ ταλαίφρων ἔφυν.

πρὸς οὓς ἀραῖος, ἄγαμος, ἂδ' ἐγὼ μέτοικος
[ἔρχομαι.

ἰὼ δυσπότιμων,
κασίγνητε, γάμων κυρήσας,
θυνῶν ἔτ' οὖσαν κατήναρές με. 870

XO. σέβειν μὲν εὐσέβειά τις·
κράτος δ', ὅτῳ κράτος μέλει,
παραβατὸν οὐδαμῆ πέλει.
σὲ δ' αὐτόγνωτος ὄλεσ' ὄργα. 875

AN. ἐπωδ. ἄκλαντος, ἄφιλος, ἀνυμένκιος ταλαιφρῶν
[ἄγομαι
τάνδ' ἔτοίμαν ὁδόν.
οὐκέτι μοι τόδε λαμπάδος ιερὸν ὅμυκ 880
θέμις ὁρῶν ταλαίνα,
τὸν δ' ἐμὸν πότμον ἀδάντρυτον οὐδεὶς φίλων
[στενάζει.

KP. ἂρ' οἶστ' ἀοιδὰς καὶ γόους πρὸ τοῦ θυνεῖν
ώς οὐδὲ ἂν εἰς παύσατ' ἔν, εἰ γρείη, λέγων;
οὐκ ἄξεθ' ως τάχιστα; καὶ κατηρεφεῖ 885
τύμβῳ περιπτύξαντες, ως εἰρηκ' ἐγώ,
ἄφετε μάνην ἐρῆμαν, εἴτε γρῆ θυνεῖν
εἴτ' ἐν τοιαύτῃ ζῶσα τυμβεύειν στέγη.
ήμεις γάρ ὄγνοι τούπι τήνδε τὴν κόρην.
μετοικίας δ' οὖν τῆς ἄνω στερήσεται. 890

AN. ὡς τύμβος, ὡς νυμφεῖον, ὡς κατασκαφὴς
οἰκησις ἀείφρουρος, οἷς πορείαιαι
πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς, ὃν ἀριθμὸν ἐν νεκροῖς
πλεῖστον δέδεκται Φερσέφασσ ὀλαλότων.
ὦν λοισθία γὼ καὶ κάκιστα δὴ μακρῷ 895
κάτειμι, πρὸν μοι μοιραν ἐξήκειν βίου.

έλθοῦσα μέντοι κάρτ' ἐν ἐλπίσιν τρέφω
 φίλη μὲν ἥξειν πατρί, προσφιλῆς δὲ σοί,
 μῆτερ, φίλη δὲ σοί, κασίγνητον κάρα·
 ἐπεὶ θανόντας αὐτόχειρ ὑμᾶς ἔγώ 900
 ἔλουσα κάκόσμησα κάπιτυμβίους
 χοὺς ἔδωκα. νῦν δέ, Πολύνεικες, τὸ σὸν
 δέμας περιστέλλουσα τοιάδ' ἔρυνμα.
 καίτοι σ' ἔγώ 'τίμησα τοῖς φρονοῦσιν εῦ.
 οὐ γάρ ποτ' οὔτ' ἀν, εἰ τέκν', ὃν μήτηρ ἔφυν, 905
 οὔτ' εἰ πόσις μοι κατθανὼν ἐτήκετο,
 βίᾳ πολιτῶν τόνδ' ἀν ἡρόμην πόνον.
 τίνος νόμου δὴ ταῦτα πρὸς χάριν λέγω ;
 πόσις μὲν ἀν μοι κατθανόντος ἄλλος ἦν,
 καὶ παῖς ἀπ' ἄλλου φωτός, εἰ τοῦδ' ἡμπλακον, 910
 μητρὸς δ' ἐν "Αἰδου καὶ πατρὸς κεκευθότοιν
 οὐκ' ἔστ' ἀδελφὸς ὅστις ἀν βλάστοι ποτέ.
 τοιῶδε μέντοι σ' ἐκπροτιμήσασ' ἔγώ
 νόμῳ, Κρέοντι ταῦτ' ἔδοξ' ἀμαρτάνειν
 καὶ δεινὰ τολμᾶν, ὃ κασίγνητον κάρα. 915
 καὶ νῦν ἄγει με διὰ χερῶν οὔτε του γάμου
 μέρος λαχοῦσαν οὔτε παιδείου τροφῆς,
 ἀλλ' ὡδ' ἐρῆμος πρὸς φίλων ἡ δύσμορος
 ζῶσ' ἐς θανόντων ἔρχομαι κατασκαφάς· 920
 ποίαν παρεξελθοῦσα δαιμόνων δίκην ;
 τί χρή με τὴν δύστηνον ἐς θεοὺς ἔτι
 βλέπειν ; τίν' αὐδᾶν ξυμμάχων ; ἐπεὶ γε δὴ
 τὴν δυσσέβειαν εὔσεβοῦς' ἐκτησάμην.
 ἀλλ' εἰ μὲν οὖν τάδ' ἔστιν ἐν θεοῖς κακά,
 παθόντες ἀν ξυγγνοῦμεν ἡμαρτηκότες. 925
 εἰ δ' οἴδ' ἁμαρτάνουσι, μὴ πλείω κακά

- πάθοιεν ἢ καὶ δρῶσιν ἐκδίκως ἔμέ.
XO. ἔτι τῶν αὐτῶν ἀνέμων αύται
ψυχῆς ῥιπαὶ τήγδε γ' ἔχουσιν. 930
- KP. τοιγάρι τούτων τοῖσιν ἄγουσιν
κλεύμαθ' ὑπάρξει βραδυτῆτος ὑπερ.
AN. οἵμοι, θανάτου τοῦτ' ἐγγυτάτω
τοῦπος ἀρίκται.
- XO. Θαρσεῖν οὐδὲν παραμυθοῦμαι,
μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυροῦσθαι. 935
- AN. ὁ γῆς Θήβης ἀστυ πατρῷον
καὶ θεοὶ προγενεῖς,
ἄγομαι δὴ κούκετι μέλλω.
λεύσσετε, Θήβης οἱ κοιρανίδαι,
τὴν βασιλειδῶν μούνην λοιπήν.
οἴτα πρὸς οἶων ἀνδρῶν πάσχω
τὴν εὐσεβίαν σεβίσασα. 940
- XO. στρ. ς' ἔπλα καὶ Δανάς οὐράνιον φῶς
ἀλλάξαι δέμας ἐν γαλακοδέτοις αὐλαῖς·
κρυπτομένα δ' ἐν τυμβήροι θαλάμῳ κατεζέύγθη.
καίτοι καὶ γενεᾶς τίμιος, ὁ παῖ παῖ,
καὶ Ζηνὸς ταμιεύεσκε γονὰς χρυσορύτους. 950
ἀλλ' ἀ μοιριδίᾳ τις δύνασις δεινά·
οὕτ' ἀν νιν ὅλβος οὔτ' "Αργες,
οὐ πύργος, οὐχ ἀλίκτυποι
κελαῖναι νῆες ἐκφύγοιεν.
ἀντ. ς' ζεύγθη δ' ὀξύχολος παῖς ὁ Δρύαντος,
Ἡδωνῶν βασιλεύς, κερτομίοις ὀργαῖς,
ἐκ Διονύσου πετρώδει κατάφαρκτος ἐν δεσμῷ.
οὕτω τᾶς μανίας δεινὸν ἀποστάζει
ἀνθηρόν τε μένος· κεῖνος ἐπέγνω μανίας 960

ψαύων τὸν θεὸν ἐν κερτομίοις γλώσσαις.
παύεσκε μὲν γὰρ ἐνθέους
γυναικας εὗιόν τε πῦρ,
φιλαύλους τ' ἡρέθιζε Μούσας.

965

στρ. 3' παρὰ δὲ Κυανέων πελαγέων διδύμας ἀλὸς
ἀκταὶ Βοσπόριαι ἵδ' ὁ Θρηκῶν ἄξενος
Σαλμυδησσός, ἵν' ἀγχίπολις "Αρης" 970
δισσοῖσι Φινετδαις
εἶδεν ἀρατὸν ἔλκος
τυφλωθὲν ἐξ ἀγρίας δάμαρτος
ἀλαὸν ἀλαστόροισιν δύμάτων κύκλοις,
ἀραγθέντων ὑφ' αἰματηραῖς 975
γείρεσσι καὶ κερκίδων ἀκμαῖσιν.

αντίστρ. ἀκτὰ δὲ τακόμενοι μέλεοι μελέαν πάθιν
κίλιον, ματρὸς ἔχοντες ἀνύμφευτον γονάν. 980
ἢ δὲ σπέρμα μὲν ἀρχαιογόνων
ἄντασ' Ἐρεγθεῖδᾶν,
τηλεπόροις δ' ἐν ἄντροις
τράχη θυελλαισιν ἐν πατρώκαις
Βορεὰς ἄμιππος δρθόποδος ὑπὲρ πάγου 985
θεῶν παῖς· ἀλλὰ κάπ' ἐκείνῃ
Μοῖραι μακραίωνες ἔσχον, ὃ παῖ.

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

Θήβης ἄνακτες, ἥκομεν κοινὴν ὄδὸν
δύ' ἐξ ἐνὸς βλέποντες τοῖς τυφλοῖσι γὰρ
αὕτη κέλευθος ἐκ προηγητοῦ πέλει. 990
τί δ' ἔστιν, ὃ γεραιὲ Τειρεσία, νέον;
ἐγὼ διδάξω, καὶ σὺ τῷ μάντει πιθοῦ.

K.P.
TEI.

- KP. ούκουν πάρος γε σῆς ἀπεστάτουν φρενός.
 TEI. τοιγάρ δι' ὁρθῆς τήνδ' ἐναυκλήρεις πόλιν.
 KP. ἔχω πεπονθώς μαρτυρεῖν ὄνήσιμα. 995
 TEI. φρόνει βεβώς αῦ νῦν ἐπὶ ξυροῦ τύχης.
 KP. τί δ' ἔστιν ; ως ἐγώ τὸ σὸν φρίσσω στόμα.
 TEI. γνώσῃ, τέχνης σημεῖα τῆς ἐμῆς κλίνων.
 ἐς γάρ παλαιὸν θάκον ὅρνιθοσκόπον
 1000 ἵζων, ἵν' ἦν μοι παντὸς οἰωνοῦ λιμήν,
 ἀγνῶτ' ἀκούω φθόγγον ὄρνιθων, κακῷ
 κλάζοντας οἴστρῳ καὶ βεβαρβαρωμένῳ·
 καὶ σπῶντας ἐν χηλαῖσιν ἀλλήλους φοναῖς
 ἔγνων· πτερῶν γάρ ῥοῦθδος οὐκ ἀσημος ἦν.
 εὐθὺς δὲ δείσας ἐμπύρων ἐγευόμην
 1005 βωμοῖσι παμφλέκτοισιν· ἐξ δὲ θυμάτων
 "Ηφαιστος οὐκ ἔλαμπεν, ἀλλ' ἐπὶ σποδῷ
 μυδῶσα κηκὶς μηρίων ἐτήκετο
 κάκτυφε κάνεπτυε, καὶ μετάρσιοι
 γολχὶ διεσπείροντο, καὶ καταρρυεῖς
 1010 μηροὶ καλυπτῆς ἐξέκειντο πιμελῆς.
 τοιαῦτα παιδὸς τοῦδ' ἐμάνθανον πάρα,
 φθίνοντ' ἀσήμων ὄργίων μαντεύματα·
 ἐμοὶ γάρ οὗτος ἡγεμών, ἄλλοις δ' ἐγώ.
 καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐξ φρενὸς νοσεῖ πόλις.
 1015 βωμοὶ γάρ ἡμῖν ἐσχάραι τε παντελεῖς
 πλήρεις ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν βορᾶς
 τοῦ δυσμόρου πεπτῶτος Οἰδίπου γόνου.
 καὶ τ' οὐ δέχονται θυστάδας λιτὰς ἔτι
 1020 θεοὶ παρ' ἡμῶν οὐδὲ μηρίων φλόγα,
 οὐδὲ ὅρνις εὐσήμους ἀπορροιθδεῖ βοάς,
 ἀνδροφθόρου βεβρῶτες αἴματος λίπος.
 ταῦτ' οὖν, τέκνον, φρόνησον· ἀνθρώποισι γάρ

τοῖς πᾶσι κοινόν ἐστι τούξαμαρτάνειν·
ἔπει δ' ἀμάρτη, κεῖνος οὐκέτ' ἔστ' ἀνὴρ
ἄβουλος οὐδ' ἀνοιλβος, ὅστις ἐς κακὸν
πεσὼν ἀκῆται μηδ' ἀκίνητος πέλῃ.
αὐθαδίκια τοι σκιαίστητ' ὀφλισκάνει.
ἄλλ' εἴκε τῷ θανόντι μηδ' ὀλωλότα
κέντει· τίς ἀλκὴ τὸν θανόντ' ἐπικτανεῖν;
εῦ σοι φρονήσας εῦ λέγω· τὸ μανθάνειν δ'
ἥδιστον εῦ λέγοντος, εἰ κέρδος ωέρει.

ΚΡ. ὃ πρέσβυ, πάντες ὥστε τοξόται σκοποῦ
τοξεύετ' ἄνδρὸς τοῦδε, κούδὲ μαντικῆς
ἄπρακτος ὑμῖν εἰμι, τῶν δ' οὐπαὶ γένους
ἐξημπόλημαι καὶ μπεφόρτισμαι πάλαι.
1035
κερδάχινετ', ἐμπολᾶτε τάπο Σάρδεων
γῆλεκτρον, εἰ βούλεσθε, καὶ τὸν Ἰγδικὸν
γρυσόν, τάφῳ δ' ἐκεῖνον οὐχὶ κρύψετε,
οὐδὲ εἰ θέλουσ' οἱ Ζηνὸς αἰετοὶ βορὰν
φέρειν νιν ἀρπάζοντες ἐς Διὸς θρόνους,
οὐδὲ μίασμα τοῦτο μὴ τρέσας ἐγὼ
θάπτειν παρήσω κεῖνον· εῦ γάρ οἰδ', ὅτι
θεοὺς μιαίνειν οὕτις ἀνθρώπων σθένει.
1040
πίπτουσι δ', ἵνα γεραιὲ Τειρεσία, βροτῶν
γοὶ πολλὰ δεινοὶ πτώματ' αἴσχροί, ὅταν λόγους
αἰσγεοῖντος κακλῶς λέγωσιν τοῦ κέρδους γάριν.

ΤΕΙ.	φεῦ,
	ἄρ' οἶδεν ἀνθρώπων τις, ἄρα φράζεται!
ΚΡ.	τί γεῖμα ; ποῖον τοῦτο πάγκοινον λέγεις ;
ΤΕΙ.	ὅσῳ κράτιστον κτημάτων εύβουλία ;
ΚΡ.	ὅσωπερ, οἷμαι, μὴ φρονεῖν πλείστη βλάβη.
ΤΕΙ.	ταύτης σὺ μέντοι τῆς νόσου πλήρης ἔφυς.
ΚΡ.	οὐ βούλομαι τὸν μάντιν ἀντειπεῖν κακῶς.

- ΤΕΙ. καὶ μὴν λέγεις, ψευδῆ με θεσπίζειν λέγων.
 KP. τὸ μαντικὸν γάρ πᾶν φιλάργυρον γένος. 1055
 TEI. τὸ δ' ἐκ τυράννων αἰσχυροκέρδειαν φιλεῖ.
 KP. ἂρ' οἶσθα ταγοὺς ὄντας, ἀν λέγης λέγων ;
 TEI. οἴδ'. ἐξ ἐμοῦ γάρ τήνδ' ἔχεις σώσας πόλιν.
 KP. σοφὸς σὺ μάντις, ἀλλὰ τἀδικεῖν φιλῶν.
 TEI. ὅρσεις με τάκινητα διὰ φρενῶν φράσαι.. 1066
 KP. κίνει, μόνον δὲ μὴ πὶ κέρδεσιν λέγων.
 TEI. οὕτω γάρ ξῆδη καὶ δοκῶ τὸ σὸν μέρος.
 KP. ὡς μὴ μπολήσων ἵσθι τὴν ἐμὴν φρένα.
 TEI. ἀλλ' εῦ γέ τοι κάτισθι μὴ πολλοὺς ἔπι
 τρόχους ἀμιλλητῆρας ἥλιου τελῶν, 1065
 ἐν οἷσι τῶν σῶν αὐτὸς ἐκ σπλάγχνων ἔνα
 νέκυν νεκρῶν ἀμοιβὸν ἀντιδοὺς ἔσῃ,
 ἀνθ' ὅν ἔχεις μὲν τῶν ἔνω βαλῶν κάτω
 ψυχήν τ' ἀτίμως ἐν τάφῳ κατάφυισας,
 ἔχεις δὲ τῶν κάτωθεν ἐνθάδ' αὖθεῶν 1070
 ἄμοιφον, ἀκτέριστον, ἀνόσιον νέκυν.
 ῶν οὔτε σοὶ μέτεστιν οὔτε τοῖς ἔνω
 θεοῖσιν, ἀλλ' ἐκ σοῦ βιάζονται τάδε.
 τούτων σε λωβητῆρες ὑστεροφθόροι
 λογῶσιν "Αἰδους καὶ θεῶν Ἐρινύες,
 ἐν τοῖσιν αὐτοῖς τοῦσδε ληφθῆναι κακοῖς. 1075
 καὶ ταῦτ' ἀθρησον εἰ κατηργυρωμένος
 λέγω· φανεῖ γάρ οὐ μακροῦ γρόνου τοιβή
 ἀνδρῶν, γυναικῶν σοῖς δόμοις κωκύματα.
 ἔγθραι δὲ πᾶσαι συνταράσσονται πόλεις,
 ὅσων σπαράγματ' ἡ κύνες καθήγνισαν 1080
 ἢ θῆρες ἢ τις πτηνὸς οἰωνός, φέρων
 ἀνόσιον δοσμὴν ἐστιοῦγον ἐς πόλιν.
 τοιαῦτά σου, λυπεῖς γάρ, ὅστε τοξότης,

- ἀφῆκκα θυμῷ καρδίας τοξεύματα 1085
 βέβαια, τῶν σὺ θάλπος οὐχ ὑπεκδραμῇ.
 ὃ παῖ, σὺ δ' ἡμᾶς ἀπαγε πρὸς δόμους, ἵνα
 τὸν θυμὸν οὕτος ἐς νεωτέρους ἀφῆ,
 καὶ γνῷ τρέφειν τὴν γλῶσσαν ἡσυγωτέρουν
 τὸν νοῦν τ' ἀμείνω τῶν φρενῶν ἢ νῦν φέρει. 1090
 ΧΟ. ἀνήρ, ἔναξ, βέβηκε δεινὰ θεσπίσας·
 ἐπιστάμεσθος δ' ἐξ ὅτου λευκὴν ἐγὼ
 τήνδ' ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίγχα,
 μὴ πώ ποτ' αὐτὸν ψεῦδος ἐς πόλιν λακεῖν.
- ΚΡ. ἔγνωκα καύτὸς καὶ ταράσσομαι φρένας· 1095
 τό τ' εἰκαθεῖν γάρ δεινόν, ἀντιστάντα δὲ
 ἄτῃ πατάξαι θυμὸν ἐν δεινῷ πάρα.
- ΧΟ. εὑρουλίας δεῖ, παῖ Μενοικέως, Κρέον.
- ΚΡ. τί δῆτα γρὴ δρῶν; φράζε· πείσομαι δ' ἐγώ.
- ΧΟ. ἐλθὼν κόρην μὲν ἐκ κατώρυχος στέγης 1100
 ὥνεις, κτίσον δὲ τῷ προκειμένῳ τάφον.
- ΚΡ. καὶ ταῦτ' ἐπιχινεῖς καὶ δοκεῖς παρεικαθεῖν;
- ΧΟ. ὅσον γ', ἔναξ, τάχιστα· συντέμνουσι γάρ
 θεῶν ποδώκεις τοὺς κακόφρονας βλάψαι.
- ΚΡ. οἴμοι· μόλις μέν, καρδίας δ' ἐξίσταμαι 1105
 τὸ δρῶν, ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον.
- ΧΟ. δρῶν νυν τάδ' ἐλθὼν μηδ' ἐπ' ἄλλοισιν τρέπε.
- ΚΡ. Ἑδ', ως ἔχω, στείχοιμ' ἄν. Λτ' Λτ' ὀπάονες,
 οἵ τ' ὄντες οἱ τ' ἀπόντες, ἀξένας γεροῖν
 ὄρμᾶσθ' ἐλόντες εἰς ἐπόψιον τόπον· 1110
 ἐγὼ δ', ἐπειδὴ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη,
 καύτὸς τ' ἔδησα καὶ παρὼν ἐκλύσομαι·
 δέδοικα γάρ, μὴ τοὺς καθεστῶτας νόμους
 ἀριστον ἢ σώζοντα τὸν βίον τελεῖν.
- ΧΟ. σπ. κ/ Πολυώνυμε, Καδμείκς ἄγαλμα νύμφας 1115

- καὶ Διὸς βαρυθρεμέτα γένος,
κλυτὴν δὲ ἀμφέπεις
Ἴταλίκην, μέδεις δὲ
Παγκοίνοις Ἐλευσινίας 1120
Δηοῦς ἐν κόλποις,
ἄ Βακχεῦ, Βακχῆν ματρόπολιν Θήβαν
ναιετῶν παρ' ὑγροῖς
Ἰσμηνοῦ ῥείθροις ἀγρίου τ'
ἐπὶ σπορῷ δράκοντος. 1125
- ἀντιστρ. α' σὲ δ' ὑπὲρ διλόφου πέτρας στέροψ' ὄπωπε
λιγνύς, ἔνθα Κωρύκιαι νύμφαι
στείχουσι Βακχίδες
Κασταλίας τε νᾶμα: 1130
καὶ σε Νυστίων ὀρέων
κισσήρεις ὅχθαι
γλωρά τ' ἀκτὰ πολυστάφυλος πέμπει,
ἀμβρότων ἐπέων
εὐαζόντων, Θηβαῖας 1135
ἐπισκοποῦντ' ἀγυιάς.
- στροφὴ β' τὰν ἐκ πασῶν τιμᾶς ὑπερτάτων πόλεων
ματρὶ σὺν κεραυνίᾳ.
καὶ νῦν, ὡς βιαίκες ἔχεται 1140
πάνδαμος πόλις ἐπὶ νόσου,
μολεῖν καθαρσίω ποδὶ Παρνασσίων
ὑπὲρ κλιτὸν ἢ στονόεντα πορθμόν.
- ἀντιστρ. α' ἡ πύρπωνων ἀστρων γοργὶς καὶ νυκτίων
φθεγμάτων ἐπίσκοπε,
παῖ Διὸς γένεθλον, προφάνηθ', 1145
ῶναξ, σαῖς ἄμα περιπόλοις
Θυίαισιν, αἴ σε μακινόμεναι πάννυχοι
χορεύουσιν τὸν ταμίκην Ἰακύον.

Α Γ Γ Ε Λ Ο Σ

Κάδμου πάροικοι καὶ δόμων Ἀμφίονος, 1155
 οὐκ ἔσθ' ὄποιον στάντ' ἀν ἀνθρώπου βίον
 οὔτ' αἰνέσαιμ' ἀν οὕτε μεμψαίμην ποτέ.
 τύχη γὰρ δρθοῖ καὶ τύχη καταρρέπει
 τὸν εὔτυχοῦντα τόν τε δυστυχοῦντ' ἀεί,
 καὶ μάντις οὐδεὶς τῶν καθεστώτων βροτοῖς. 1160
 Κρέων γὰρ ἦν ζηλωτός, ὡς ἐμοί, ποτέ,
 σώσας μὲν ἐχθρῶν τήνδε Καδμείχν γιθόνα
 λαβών τε χώρας παντελῆ μοναρχίαν
 γῆθυνε, θάλλων εὐγενεῖ τέκνων σπορᾶ. 1165
 καὶ νῦν ἀφεῖται πάντα· τὰς γὰρ ἥδονάς
 ὅταν προδῶσιν ἀνδρες, οὐ τίθημ' ἐγὼ
 ζῆν τοῦτον, ἀλλ' ἔμψυχον ἥγοῦμαι νεκρόν.
 πλούτει τε γάρ κατ' οἶκον, εἰ βούλει, μέγα
 καὶ ζῆται πύρανην συγῆμ' ἔχων· ἐξὸν δ' ἀπῆ,
 τούτων τὸ γούρειν, τάλλονται ἐγὼ καπνοῦ σκιᾶς 1170
 οὐκ ἀν πριαίμην ἀνδρὶ πρὸς τὴν ἥδονήν.
 ΧΟ. τί δ' αὖ τόδ' ἔχθιος βασιλέων ἤκεις φέρων;
 ΑΓ. τεθνᾶσιν· οἱ δὲ ζῶντες αἴτιοι θανεῖν.
 ΧΟ. καὶ τίς φονεύει; τίς δ' ὁ κείμενος; λέγε.
 ΑΓ. Αἵμων δλωλεν, αὐτόγειρ δ' αίμασσεται. 1175
 ΧΟ. πότεροι πατρώχες ἢ πρὸς οἰκείας χερός;
 ΑΓ. αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ, πατρὶ μηνίσας φόνου.
 ΧΟ. ὃ μάντι, τούπος ὡς ἄρ' δρθὸν ἤνυσας.
 ΑΓ. ὡς ὄδ' ἐγόντων τῶνδε βουλεύειν πάρα.
 ΧΟ. καὶ μὴν ὁρῶ τάλαιναν Εὔρυδίκην ὁμοῦ
 δάμαρτα τὴν Κρέοντος· ἐκ δὲ δωμάτων
 ἥτοι αἰλύουσα παιδὸς ἢ τύχη περᾶ. 1180

Ε ΥΡΥΔΙΚΗ

ω πάντες ἀστοί, τῶν λόγων ἐπηρεόμην
πρὸς ἔξοδον στείχουσα, Παλλάδος θεᾶς
ἔπως ἱκανήν εὐημάτων προσήγορος.

καὶ τυγχάνω τε καὶ θέρ’ ἀναπαστοῦ πύλης
γιγαντσα καὶ με φθόγγος οἰκείου ακοῦ
θάλλει δι’ ὄπων· ὑπτία δὲ κλίνομαι
δείσικσα πρὸς δμωαῖσι καὶ ποπλήσσομαι.

Ἄλλ’ ὅστις ἦν ὁ μῆθος, αὖθις εἴπατε·

κακῶν γάρ οὐκ ἅπειρος οὖσ’ ἀκούσομαι.

ΑΓ. ἐγώ, φίλη δέσποινα, καὶ παρὸν ἔρω
κούδεν παρήσω τῆς ἀληθείας ἔπος·

τί γάρ σε μαλθάσσοιμ’ ἄν, ὃν ἐς ὕστερον
ψεῦσται φανούμεθ’; δρθὸν ἀλήθευτὸν

ἐγὼ δὲ σῷ ποδαγὸς ἐσπόμην πόσει
πεδίον ἐπ’ ἄκρον, ἐνθ’ ἔκειτο νηλεές

κυνοσπάρακτον σῶμα Πολυνείκους ἔτι·
καὶ τὸν μέν, αἰτήσαντες ἐνοδίαν θεὸν

Πλούτωνά τ’ ὀργὰς εὐμενεῖς κατασχεθεῖν,
λούσαντες ἀγρὸν λουτρὸν ἐν νεοσπάσιν
θαλλοῖς, ὃ δὴ ἡλέειπτο, συγκατήθουμεν,
καὶ τύμβον ὀρθόκρανον οἰκείας γέθυνδες
χώσαντες αὖθις πρὸς λιθόστρωτον κόρης

νυμφεῖον "Αἰδου κοῦλον εἰσεβαίνομεν.

φωνῆς δ’ ἅπωθεν ὀρθίων κωκυμάτων
κλύει τις ἀκτέριστον ἀμφὶ παστάδα,

καὶ δεσπότη Κρέοντι σημαίνει μολών·
τῷ δ’ ἀθλίας ἀσημα περιβαίνει βοῆς

ἔρποντι μᾶλλον ἀσσον, οἰμώξας δ’ ἔπος
ἴησι δυσθρήγητον· ὃ τάλας ἐγώ,

1185

1190

1195

1200

1205

1210

ἄρ' εἰμὶ μάντις ; ἀρα δυστυχεστάτην
 κέλευθον ἔρπω τῶν παρελθουσῶν ὁδῶν ;
 παιδός με σαίνει φθόγγος· ἀλλά, πρόσπολοι,
 οὐτ' ἀσσον ὠκεῖς καὶ παραστάντες τάφῳ 1215
 ἀθρήσαθ', ἀρμὸν χώματος λιθοσπαδῆ
 δύντες πρὸς αὐτὸν στόμιον, εἰ τὸν Αἴμονος
 φθόγγον συνίημ' ἢ θεοῖσι κλέπτομαι.
 τάδ' ἐξ ἀθύμου δεσπότου κελευμάτων
 ἡθροῦμεν· ἐν δὲ λοισθίᾳ τυμβεύματι 1220
 τὴν μὲν κρεμαστὴν αὐχένος κατείδομεν,
 βρόγῳ μιτώδει σινδόνος καθημμένην,
 τὸν δ' ἀμφὶ μέσηῃ περιπετῆ προσκείμενον,
 εὐνῆς ἀποιμώζοντα τῆς κάτω φθορὰν
 καὶ πατρὸς ἔργα καὶ τὸ δύστηγον λέγος. 1225
 δ' ὡς ὁρᾶσθε σφε, στυγὸν οἰμώξας ἔσω
 γυρεῖ πρὸς αὐτὸν κάνακωκύσας καλεῖ.
 ὦ τλῆμον, οἶον ἔργον εἰργασκει ; τίνα
 νοῦν ἔσχες ; ἐν τῷ συμφορᾶς διεφθάρης ;
 ἔξελθε, τέκνον, ἵκέσιός σε λίσσομαι. 1230
 τὸν δ' ἀγρίοις ὅσσοισι παπτήνας ὁ παῖς,
 πτύσας προσώπῳ κούδεν ἀντειπών, ξίφους
 ἔλκει διπλοῦς κνώδοντας; ἐκ δ' ὁρμωμένου
 πατρὸς φυγαῖσιν ἥμπλακ'· εἴθ' ὁ δύσμορος
 κύτῳ χολωθείς, ὕσπερ εἶχ' ἐπενταθεὶς 1235
 ἥρεισε πλευραῖς μέσσον ἔγγος, ἐξ δ' ὑγρὸν
 ἀγκῶν' ἔτ' ἔμφρων παρθένον προσπτύσσεται,
 καὶ φυσιῶν ὀξεῖαν ἐκβάλλει φοίην
 λευκῇ παρειᾱͅ φοινίου σταλάγματος.
 κεῖται δὲ νεκρὸς περὶ νεκρῷ, τὰ νυμφικὰ 1240
 τέλη λαχῶν δείλαιοις ἐν γ' "Αἰδου δόμοις,
 δείξας ἐν ἀθρώποισι τὴν ἀβουλίαν

- Οσω μέγιστον ἀνδρὶ πρόσκειται κακόν.
ΧΟ. τί τοῦτ' ἂν εἰκάσειας; ή γυνὴ πάλιν
φρούδη, πρὸν εἰπεῖν ἐσθίλὸν ἢ κακὸν λόγον. 1245
- ΑΓ. καύτὸς τεθάμβηκε ἐλπίσιν δὲ βόσκομαι
ἄχη τέκνου κλύουσαν ἐς πόλιν γόσις
οὐκ ἀξιώσειν, ἀλλ' ὑπὸ στέγης ἔσω
δμωαῖς προσθήσειν πένθος οἰκεῖον στένειν.
γνώμης γάρ οὐκ ἄπειρος, ὥσθ' ἀμαρτάνειν. 1250
- ΧΟ. οὐκ οἶδ'. ἐμοὶ δ' οὖν ἡ τ' ἄγαν σιγῇ βαρὺ
δοκεῖ προσεῖναι χῆ μάτην πολλὴ βοή.
ΑΓ. ἀλλ' εἰσόμεσθα, μή τι καὶ κατάσχετον
κρυφῇ καλύπτει καρδίᾳ θυμουμένῃ,
δόμους παραστείχοντες· εὗ γάρ οὖν λέγεις. 1255
καὶ τῆς ἄγαν γάρ ἔστι που σιγῆς βάρος.
- ΧΟ. καὶ μὴν ὅδ' ἄναξ αὐτὸς ἐφήκει
μνῆμ' ἐπίσημον διὰ χειρὸς ἔχων,
εἰ θέμις εἰπεῖν, οὐκ ἀλλοτρίας
ἄτης, ἀλλ' αὐτὸς ἀμαρτών. 1260
- ΚΡ. στρ. α' ἵω φρενῶν δυσφρόνων ἀμαρτήματα
στερεά, θανατόεντ',
ὦ κτανόντας τε καὶ
θανόντας βλέποντες ἐμφυλίους,
ῶμοι ἐμῶν ἀνολβα βουλευμάτων! 1265
ἵω παῖ, νέος νέῳ ξὺν μόρῳ,
αἰαῖ αἰαῖ,
ἔθανες, ἀπελύθης,
ἐμαῖς οὐδὲ σαῖσι δυσβουλίαις!
οἴμοι' ὡς ἔοικας ὀψὲ τὴν δίκην ἴδεῖν! 1270
- ΚΡ. οἴμοι,
ἔχω μαθὼν δεῖλαιος· ἐν δ' ἐμῷ κάρῳ
θεὸς τότ' ἄρα, τότε μέγα βάρος μ' ἔχων

έπαισεν, έν δ' ἔσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς,
οἴμοι, λακπάτητον ἀντρέπων χαράν !
φεῦ, φεῦ, ὡ πόνοι βροτῶν δύσπονοι.

1275

Ε Ξ Α Γ Γ Ε Λ Ο Σ

ώ δέσποθ', ώς ἔχων τε καὶ κεκτημένος,
τὰ μὲν πρὸ τῶν χειρῶν τάδε φέρων, τὰ δ' ἐν δόμοις
ἔσικας ἥκειν καὶ τάχ' ὄψεσθαι κακά.

1280

KP. τί δ' ἔστιν, αὖ; κάκιον ἦ κακῶν ἔτι ;
ΕΞ. γυνὴ τέθηνηκε, τοῦδε παμμήτωρ νεκροῦ,
δύστηνος, ἀρτι νεοτόμοισι πλήγμασιν.

KP. ἀντ. α' ίώ ίώ δυσκάθαρτος "Αἰδου λιμήν,
τί μ' ἄρα, τί μ' ὀλέκεις ;
ώ κακάγγελτά μοι
προπέμψας ἄχη, τίνα θροεῖς λόγον;
αἰκῇ, ὀλωλότ' ἄνδρα ἐπεξειργάσω.
τί φῆς, ὡ παῖ, τίνα λέγεις μοι νέον,
αἰκῇ, αἰκῇ,
σφάγιον ἐπ' ὀλέθρῳ
γυναικεῖον ἀμφικεῖσθαι μόρον ;

1285

XO. δέσπιν πάρεστιν· οὐ γάρ ἐν μυχοῖς ἔτι.

KP. οἴμοι,
κακὸν τόδ' ἄλλο δεύτερον βλέπω τάλας.
τίς ἄρα, τίς με πότμος ἔτι περιμένει ;
ἔχω μὲν ἐν χειρέσσιν ἀρτίως τέκνον,
τάλας, τὸν δ' ἔναντα προσβλέπω νεκρόν.
φεῦ, φεῦ μᾶτερ, ἀθλία, φεῦ τέκνον.

1295

ΕΞ. ἥδ' ὀξυθήκτω βωμίᾳ περὶ ξίφει
λύει κελαινὰ βλέφαρα, κωκύσασα μὲν
τοῦ πρὸν θανόντος Μεγαρέως κλεινὸν λάγος,

1300

- αῦθις δὲ τοῦδε, λοίσθιον δὲ σοὶ κακάς
πράξεις ἐφυμαγήσασα τῷ παιδοκτόνῳ.
- KP. αὐτ. β' ἀνέπτων φύσιον. τί μ' οὐκ ἀνταίχν, αἰκὶ αἰκὶ,
ἔπαισέν τις ἀμφιθήκτῳ ξίρει;
δεῖλαιος ἐγώ, αἰκὶ,
δειλικίᾳ δὲ συγκέκραμαι δύσα.
- EΞ. ως αἰτίαν γε τῶνδε κάκείνων ἔχουν
πρὸς τῆς θυνούσης τῆσδ' ἐπεσκήπτου μόρων.
ποίω δὲ κάπελλοσατί ἐν φοναῖς τρόπῳ;
πάισασ' ὑφ' ἡπαρ αὐτόχειρ αὐτήν, ὄπως
παιδὸς τόδ' γε σθετέροις δέξιοις πάθοις.
- KP. ὅμοι μοι, τάδ' οὐκ ἐπ' ἄλλον βροτῶν
ἐμῆς ἀρμόσαι ποτέ ἐξ αἰτίας.
ἐγώ γάρ σ' ἔκκανον, ἵω μέλεος,
ἐγώ, τάξις ἔτυμον· ἵω πρόσπολοι,
ἄγετέ μ' ἐκποδῶν, ἄγετέ μ' ὁ τι τάχος
τὸν οὐκ ὄντα μᾶλλον ἢ μηδένα.
- XΟ. κέρδη παρακινεῖς, εἴ τι κέρδος ἐν κακοῖς.
Βράχιστα γάρ ικάτιστα τὰν ποσὶν κακά.
- KP. ἀντ. β' ἵτω ἵτω,
φανήτω μόρων ὁ κάλλιστος ἐμῶν
ἐμοὶ τερμίχν ἄγουν ἀμέρον
ὑπατος· ἵτω ἵτω,
ὄπως μηκέτ' ἀμαρτίας ἄλλ' εἰσίδω.
- XΟ. μέλλοντα ταῦτα· τῶν προκειμένων τι γρὴ
πράσσειν· μέλλει γάρ τῶνδ' ὅτοισι γρὴ μέλειν.
- KP. ἀλλ' ὅν ἐρῶ μὲν, ταῦτα συγκατηγράψαμην.
XΟ. μή νυν προσεύχου μηδέν· ως πεπρωμένης
οὐκ ἔστι θυητοῖς συμφορᾶς ἀπαλλαγῆ.
Ἀγοιτέρ' ὅν μάταιον ἄνδρ' ἐκποδῶν.
- KP. ὃς, ὃ παῖ, σέ τ' οὐχ ἔκῶν κατέκτανον,

1305

1310

1315

1320

1325

1330

1335

1340

σέ τ' αὖ τάνδ', ὅμοι μέλεος, οὐδ' ἔχω
πρὸς πότερον ἴδω, πᾶς κλιθῶ· πάντα γὰρ
λέγρια τὰν χεροῖν, τὰ δ' ἐπὶ κρατί μοι
πότμος δυσκόμιστος εἰσήλατο.

1345

XO. πολλῷ τὸ φρονεῖν εὔδαιμονίας
πρῶτον ὑπάρχει. γρὴ δέ τά γ' ἐς θεοὺς
μηδὲν ἀσεπτεῖν· μεγάλοι δὲ λόγοι
μεγάλας πληγάς τῶν ὑπεραύχων
ἀποτείσαντες
γέραφ τὸ φρονεῖν ἐδίδαξαν.

1350

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1 – 99)

α') 1 – 10

Λεξιλογικές.– κοινός = δ συνδεμένος μέ κοινή καταγωγή ή συγγένεια, ίδιως γι' άδελφια, αὐτός πού κατάγεται ἀπό τό ίδιο αἷμα (օμαιμος). **αὐτάδελφος** = δ άδελφός πού γεννήθηκε ἀπό τούς ίδιους γονεῖς. **όποιον** = διοιδόντης. **κάρα (τὸ)** = κεφαλή. **'Ισμήνης κάρα** = περίφραση σέ ἐκδήλωση ἀγάπης, ἀντί: **'Ισμήνη. ἀρ'** οίσθα...ή κανονική πλοκή τῶν λέξεων: **ἀρ'** οίσθα **ὅ, τι** ἔστι τῶν **ἀπ'** Οιδίπου κακῶν, **όποιον οὐχὶ Ζεὺς τελεῖ νῦν ἔτι ζώσαιν; νῦν** δοτ. ἀντιχαριστική. **ἔτι ζώσαιν** = οἱ δόποιες ἐπιζοῦμε, ἀπομένουμε (μετά ἀπό τό θάνατο τῶν γονέων καί τῶν ἀδελφῶν). **ἡ ἄτη** = ἡ σύγχυση τοῦ νοῦ ἀπό θεϊκή τιμωρία, βλάβη, συμφορά. **ἀλγεινός** = λυπηρός. **ἄτερ** χωρίς. **ἄτης ἄτερ** (έδω) = δλαδερό, καταστρεπτικό. **αἰσχρόν, ἄτιμον** = αἴτιο ντροπῆς, ἀτιμίας. **όποιον οὐκ...** ή σειρά τῶν λέξεων: **όποιον οὐκ ὅπωπα ἐγὼ οὐκ δύν τῶν σῶν τε κάμῶν κακῶν. τῶν κακῶν γεν.** διαιρ. **καὶ νῦν** μετάβαση ἀπό τή γενική στήν τωρινή περίσταση. **πανδήμω πόλει ποιητ.** ἐκφραση ἀντί τοῦ **πάση τῇ πόλει·** ή σειρά τῶν λέξ.: **καὶ νῦν τί ἔστιν αὐ τὸ κήρυγμα τούτο, ὁ φασι θεῖναι ἀρτίως τὸν στρατηγὸν πανδήμω πόλει;** κήρυγμα θεῖναι = κηρύξαι, προκηρύξαι = ἦτι προκήρυξε. **στρατηγὸν** ἐνν. τόν Κρέοντα. **ἔχω** = γνωρίζω. **ἔχεις τι κείσήκουσας;** σχῆμα πρωθύστερο. **λανθάνω** = διαφεύγω τίν προσοχή. **φιλους** ἐνν. τόν Πολυνείκη. **ἔχθρῶν** ἐνν. τόν Κρέοντα, ἐξαιτίας τοῦ δυσμενούς κηρύγματος γιά τόν Πολυνείκη.

Πραγματικές. – Ή σκηνή τοῦ δράματος «ύπόκειται» στίς Θῆβες μπροστά στά ἀνάκτορα τῶν Λαοδακιδῶν στήν Καδμεία, τά δόποια είκονίζονται μέ τήν ἀνάλογη σκηνογραφία. Ό πρόλογος, ἀπό τό στίχο 1 ὡς τόν 99, περιέχει τήν πρόταση τοῦ δράματος – **πρόταση:** τό πρώτο μέρος τοῦ δράματος σέ ἀντίθεση πρός τήν **ἐπίταση** καί τήν **καταστροφή**–καί ἐκθέτει μέ συντομία τά δσα συνέβησαν πρίν ἀπό τό δράμα, εἰσάγοντας τό θεατή στήν ὑπόθεσή του. Οἱ δύο ἀδελφές

έξερχονται άπό τή δεξιά θύρα τῶν ἀνακτόρων, πού δόηγει στό γυναικωνίτη, καί ἀλληλοπροσφωνοῦνται μέ τό ὄνομά τους, γιά νά δηλωθεῖ τό πρόσωπό τους στούς θεατές. Ἡ Ἀντιγόνη προσφωνεῖ μέ πολλή στοργή καί τρυφερότητα τήν Ἰσμήνη, γιατί μόνο αὐτή ἀπόμεινε ἀπό διάκληρη τήν οἰκογένεια ώς σύντροφος καί παρήγορος τῆς ζωῆς της καί ἀκόμη γιατί θέλει νά τήν προσεταιριστεῖ σέ κοινές ἐνέργειες. Πῶς διαμορφώνεται τό ἥθος τῆς Ἀντιγόνης στούς πρώτους αὐτούς στίχους; **τῶν ἀπ' Οἰδίπου κακῶν** Πρόκειται γιά αὐτά πού προήλθαν ἀπό τήν πατροκτονία καί αίμομετξία τοῦ Οἰδίποδα, προσέτι καί γιά τό χρυσενό νωπό ἀκόμη αἷμα τῶν ἀδελφῶν πού ἀλληλοφονεύτηκαν, τά δοποῖα εἶναι γνωστά στούς θεατές ἀπό τό μύθο. Εἶναι κοινή ἡ ἀντίληψη ἀρχαίων καί νέων Ἑλλήνων ὅτι «τά ἀμαρτήματα τῶν γονέων παιδεύουν τά τέκνα».

6') 11 - 38

Λεξιλογικές.-μὲν = τοὐλάχιστο. **μῦθος** = λόγος, εἰδηση. **Ἀντιγόνη** μετρ. ἀνάπαιστος. **φίλων** ἔξαρτάται ἀπό τό **μῦθος** ως γεν. ἀντικ. = γιά τούς φίλους. **δυοῖν - δύο** ἐπαλληλία γιά μεγαλύτερη ἔμφαση. **μιάδιπλῇ** ἀντίθεση, σ' αὐτή ἀρέσκονται οἱ τραγικοί. **διπλῇ χερὶ** = **δυοῖν χερσί**, **μιὰ τοῦ Ἐτεοκλέους καὶ μιὰ τοῦ Πολυνείκους** = μέ ἀμοιβαῖο φόνο, γιατί δ' ἔνας σκοτώθηκε ἀπό τό χέρι τοῦ ἄλλου. **φρουρόδος ἐστιν (πρὸ-όδος)** = ἔφυγε, χάθηκε. **ἐν νυκτὶ τῇ νῦν** δηλ. αὐτή πού μόλις πέρασε (κατά τήν δότιά ἀποχώρησαν ἀπό τίς Θῆρες οἱ Ἀργεῖοι). **ὑπέρτερον** = πλέον. **ἀτώμα (ἄτη)** = δυστυχῶ. **ἡδη** ἀρχαιότερος τύπος τοῦ **ἡδειν** (ἐνν. μηδέν σε ὑπέρτερον εἰδυῖαν). **οὖνεκα** (ἀπό τό **ἔνεκα**), ως πρόθ. = ἔνεκα. **ώς μόνη κλύοις** ἐπεξηγεῖ τό **τοῦδ' οὖνεκα**. **κλύω** = ἀκούω. **ἐκπέμπω** ἀντί τοῦ μέσου **ἐκπέμπομαι** = προσκαλῶ ἔξω. **τί δ' ἔστι;** (μέ κάποια ἐκπλήξη) = ἀλλά τί συμβαίνει; **καλχαίνω** (μεταφρ. ἀπό τήν τραγιμένη θάλασσα) = κάνω κάτι πορφυρό. **δηλοῖς γάρ τι καλχαίνουσ'** **ἔπος** = γιατί φανερά δείχνεις δτι εἴσαι ψυχικά τραγιμένη, ἔτοιμη νά εἰπεῖς κάποιο λόγο. **καστίγνητος** = ἀδελφός. **γὰρ** = ιατιολογεῖ ἀπόκριση πού ἀποσιωπήθηκε: ναί, δέδαια. **τὼ καστιγνήτω... τὸν μέν...τὸν δὲ σχῆμα καθ' ὅλον καί μέρος, μέρη καὶ ὅλον ἔχουν τεθεῖ διμοιώπτωτα.** **νῶν = ἡμῖν.** **προτίω** = κατά προτίμη τιμῶ (μέ ταφή). **ἀπιμάζω τάφον** = δέ θεωρῶ ἀξιο τῆς τιμῆς τοῦ ἐνταφιασμοῦ, στερῶ ἀπό τήν τιμή τοῦ ἐνταφιασμοῦ. Τό **προτίσας**

ἀποτελεῖ ἀπλῶς ἀντίθεση πρός τό **άπιμάσας**, σὺν δίκῃ τροπ. διορισμός. **χρησθεὶς** = **χρησάμενος** (ἐνν. ἀντικ. **αὐτῶ**). ώς λέγουσι δρομοζει στό **σύν δίκῃ**, δηλ. μέ δίκαιη κρίση, δπως λέγουν οἱ ἀνθρωποι, γιωρίς ἐννοεῖται νά τήν παραδέχομαι ἐγώ ώς τέτοια, ἀφοῦ δέν τιμᾶ μέ ἐνταφιασμό καί τόν Πολυνείκη. **ἐνερθε** η **ἐνερθεν** = κάτω (σημαίνει τήν «ἐν τόπῳ» στάση), ἀρμόζει στό **νέκροῖς**. **ἔκρυψε κατὰ χθονὸς** = διέταξε νά θάψουν κάτω ἀπό τή γῆ. **ἐντίμον** (προληπτ. κατηγορ.) = ώστε είναι ἔντιμο. **ἀθλίως** = κατά τρόπο ἀξιολύπητο. **θανόντα Πολυν.** **νέκυν** ὑπαλλαγή ἀντί: **νέκυν θανόντος Πολυνείκους**. **έκκηρύττω** = κηρύσσω δημόσια. **τὸ μὴ καλύψαι** ὑποκ. τοῦ **έκκεκηρύχθαι**. **κωκύω** = θρηνῶ, κλαίω. **τάφω καλύψαι - κωκύσαι** σχῆμα πρωθύστερο (ό **κωκύτός**, θρηνος, προηγεῖται τοῦ ἐνταφιασμοῦ). **οιωνός** = πτηνό (ἀρπακτικό). **θησαυρὸς** = ιερόμα. **εἰσορῶ** = ὕβλεπω κάπου μέ πόθο. **θορὰ** = τροφή (γιά σαρκοβόρα θηρία). **ἀγαθὸν** εἰπώθηκε μέ κάποια πικρή εἰρωνεία, γιατί οὐσιαστικά, κατά τήν ἀντίληψη τῆς Ἀντιγόνης, αὐτός πού τόσο πολύ ἀσέβησε κατά τοῦ θεϊκοῦ δικαίου δέν μπορεῖ νά είναι καλός, ἀλλά τό ἀντίθετο κακός. **σοὶ κάμοι** τό κήρυγμα ἡταν δέδαια γενικό γιά δόλο τό λαό, ἀλλά ή Ἀντιγόνη τό περιοδίζει στίς δύο ἀδελφές, γιατί αὐτές μόνες είναι οἱ στενότερες συγγενεῖς του καί αὐτές είχαν ἴδιαίτερο ἐνδιαφέρον γιά τήν ταφή τοῦ ἀδελφοῦ. **δεῦρο** προδηλώνει τήν ἐμφάνιση τοῦ χοροῦ καί τοῦ Κρέοντα. **νέομαι** = ἔρχομαι, μέ σημασία μέλλοντα = ὅτι θά ἔλθει. **προκηρύσσω** = θημόσια κηρύσσω (ή προθ. **πρὸ** δηλώνει δημοσιότητα, δπως καί ἐμεῖς χρησιμοποιούμε τή λέξη προκήρυξη). **ἄγω** = θεωρῶ, νομίζω. **τὸ πρᾶγμα** δηλ. **τὸ τάφω καλύψαι καὶ κωκύσαι πίνα**. **οὐχ ώς παρ' οὐδὲν** = οὐχ ώς ἀσήμιαντο. **φόνος** = θάνατος. **δημόλευστος** (**λεύω** = λιθοβολ. ἥ.ω) = πού γίνεται ἀπό τό λαό μέ δημόσιο λιθοβολ.ισμό. **ἐν πόλει** = ἐνώπιον τής πόλεως, δημόσια. **προκεισθαι** = ὅτι ἐπιχρέμεται, ἀπειλεῖται. **σοὶ δοτ.** ήθική. **τάχα** = γρήγορα. **εὐγενῆς** = γενναία κατά τό ήθος (μέ εὐγενική καταγωγή). **ἐσθλῶν** = **ἐξ ἐσθλῶν** (ἀπό εὐγενεῖς γονεῖς).

Πραγματικές.-'Αργείων Ο Πολυνείκης, ώς γνωστό, είχε ἐκστρατεύσει μέ συμμάχους τούς Ἀργείους, πού είχαν βασιλιά τόν πεθερό του Ἀδραστο. **ἐντίμον** Πιστεύόταν ὅτι ὁ ἀταφος καί ἐκείνος πού δέν ἔτυχε τίς πρεπούμενες τιμές ἀπό τούς ζωντανούς ἀτιμαζόταν καί στόν

"Αδη. αύλειαν πυλῶν Βρίσκονταν πρός τό δρόμο, δπως φαίνεται ἀπό τό ώς μόνη κλύοις. **Αὐλειος** πράγματι πύλη ἦταν αὐτή πού δρισκόταν στόν τοῖχο πού περιέβαλλε τήν οἰκία μαζί μέ τήν αὐλή· ἡ πύλη πού ὅδηγούσε ἀπό τήν αὐλή στόν οἶκο λεγόταν **μέταυλος. τάφω καλύψαι** Από τήν ἀπώτατη ἀρχαιότητα ἐπικρατοῦσε ἡ ἴδεα ὅτι ὁ ἄταφος νεκρός δέ γινόταν καθόλου δεκτός στόν "Αδη, ἀλλά ταλαιπωριόταν καὶ πλανιόταν σάν φάντασμα. Προ. Ἰλιάδας Ψ, στ. 65 κέ., ὅπου ἐμφανίζεται ἡ ψυχὴ τοῦ Πατρόκλου στόν κοιμισμένο Ἀχιλλέα καὶ τόν παρακαλεῖ νά τόν θάψει, γιατί περιπλανιέται, ἐνώ οἱ ψυχές τῶν νεκρῶν τήν ἐμποδίζουν νά πλησιάσει στόν "Αδη κτλ. **κωκύσαι** Όθρηνος γιά τόν πεθαμένο ἦταν ἀπαραίτητο καθῆκον τῶν οἰκείων του. **εισορώσι** Θέλει νά ἔξαρει τό προσηλωμένο καὶ λαίμαργο διέμματα τῶν ἀρπαχτικῶν πτηνῶν. **λέγω γάρ κάμε** Μέ αὐτά διαγράφεται ὁ χαρακτήρας τῆς Ἀντιγόνης καὶ προβλέπεται ἡ σύγκρουσή της πρός τόν Κρέοντα· ἔξαλλου γίνεται προσπάθεια ἀπό αὐτή νά διεγείρει τή φιλοτιμία τῆς Ἰσμήνης, ὥστε νά τή δοιθήσει στίς προσπάθειές της. **φόνος δημόλευστος** Οἱ ἀρχαῖοι, ἐκτός ἀπό τίς ἄλλες ποινές, ἐπέδαλλαν καὶ τή θανατική τιμωρία μέ δημόσιο λιθοβολισμό σέ ἄτομα πού κηρύσσονταν ἐκτός νόμου γιά προδοσία ἡ προσδολή τοῦ κοινοῦ συμφέροντος ἡ γάιεροσυλία· ὀδηγούσαν τόν κατάδικο στόν τόπο τῆς ἐκτελέσεως καὶ οἱ μάρτυρες ἔριχναν πρώτοι τούς λίθους καὶ μετά ἀπό αὐτούς οἱ ἄλλοι πού παρευρίσκονταν ἐκεί. Μέ τέτοια τιμωρία τιμωρήθηκε καὶ ὁ Παλαμήδης στήν Τροία. **έσθλῶν** Ἀναφέρει τήν εὐγενική καταγωγή της, γιά νά προκαλέσει τή φιλοτιμία τῆς Ἰσμήνης καὶ νά τήν παρακινήσει ἀκόμη περισσότερο στή σύμπραξη.

γ') 39 - 68

Λεξιλογικές. -ταλαίφρων = τολμηρός. **εἰ τάδ' ἐν τούτοις** = (ἐν τοιαύτῃ καταστάσει) ἐστί. **εἴθ' ἄπτουσα** = εἴτε δένονταις (εἴτε μετέγοντας τής ὑποθέσεως)· τή φράση **λύουσα εἴθ' ἄπτουσα** τή χρησιμοποιούσαν σέ μεγάλη ἀμηχανία γιά τό τί πρέπει νά γίνεται. **ξυμπονώ** = κοπιάζω μαζί (γενικότερο τοῦ ἀμέσως ἐπόμενου ὅγματος). **εἰ ξυμπονήσεις καὶ ξυνεργάσει** πλαγ. ἐρωτ. πρότ. ἀπό ποῦ ἔξαρτωνται; **κινδυνεύμα** = ἐπικίνδυνη πράξη. **εἰ** (μέλλοντας τοῦ **ἔρχομαι**) = θά φθάσεις, θά σιγχείς· ἡ κανονική σειρά τής προηγούμενης προτάσεως: **ποιόν τι κινδύνευμα λέγεις σκοπείν με, εἰ ξυμπονήσω καὶ ξυνεργά-**

σομαι; κουφίζω = ἀναιρούμαι = σηκώνω γιά ταφή, θάδω. **εἰ κουφι-**
εῖς πλαγ. ἐρωτημ. πρότ. ἀπό τό ἐννοούμενο **σκόπει.** **Ξὺν τῇδε χερὶ =**
σὺν ἐμῷ χειρὶ = σὺν ἐμῷ (ό νποκριτής λέγοντας αὐτά σηκώνει κατάλ-
 ληλα τό χέρι του γιά νά δείξει). **ἡ γάρ;** ἀραγε λοιπόν; **σφὲ = αὐτόν.**
ἀπόρρητον (ἐνν. ἡ μετ. **ὸν**, παράθ. στό **θάπτειν**) = πράγμα που είναι
 ἀπαγορευμένο. **τὸν γοῦν ἐμὸν = τὸν γ' ἐμὸν =** τόν ἰδικό μου τουλάχι-
 στο. **οὐχ ἀλώσομαι = δέ θά ἐλεγχθῶ,** δέ θά δρεθῶ, δέ θά πιαστῶ.
προδούσσα (κατηγορ. μετ.) = δτι πρόδωσα. **σχέτλιος** (ἀπό τόν ἀόρ. **ὅ**'
σχεθεῖν τοῦ ἔχω = ἐκείνος πού ἀποτολμᾶ φοβερά. ἔπειτα, δπως ἐδώ,
 ἐκείνος πού πάσχει φοβερά, δυστυχισμένος. **ἀντειρηκότος** ἐναντι-
 ωμ. μετ., ἐννοεῖται ἡ πρότ. **νοεῖς θάπτειν σφε.** (Διαφαίνεται καί πάλι
 τό ἥθος τῆς Ἰσμήνης). **ἄλλ' οὐδὲν μέτα = μέτεστι,** ἡ σειρά τῶν λέξεων:
ἄλλ' οὐδὲν μέτεστιν αὐτῷ εἰργειν με τῶν ἐμῶν (καθηκόντων) = ἄλλα
 κανένα δικαίωμα δέν ἔχει αὐτός νά μέ ἐμποδίζει ἀπό τήν ἐκπλήρωση
 τῶν δικῶν μου καθηκόντων. **φρόνησον = σκέψου,** ἀναλογίσου. **νῦν**
 δοτ. ἥθ. **ώς ἀπεχθῆς (ἐνν. πᾶσι) = πόσο μισητός.** **δυσκλεής = μέ κακή**
 φήμη (ἔξαιτίας τῶν ἀνοσιονγημάτων του). **ἀπώλετο = χάθηκε (ἥθι-**
κῶς). **αὐτόφωρος(αὐτὸς-φώρ, φωρός = ἀλέφητης)**= αὐτός πού ἀνα-
 καλύψφηκε ἀπό μόνος του. **ἀμπλάκημα = ἀμάρτημα.** **πρὸς αὐτόφ.**
ἀμπλακημάτων = ἔνεκα ἀμαρτημάτων του πού ἀποκαλύψφηκαν ἀπό
 αὐτό τόν ἰδιο. **ἀράσσω = χτυπω ἴσχυρά (τυφλώνω).** **αὐτουργῷ χερὶ**
 = **ἰδίᾳ χειρὶ μέ τό ἵδιο του χέρι.** **αὐτὸς αὐτουργῷ σχῆμα ἐπαλλη-**
 λίας. **ἔπειτα μέ τούτο δέν ἐκφράζει χρονική ἀκολουθία,** ἄλλα θέλει νά
 δηλώσει τή σειρά τῆς διηγήσεως τῶν γεγονότων, ἀναφέροντας πρώτα
 τά σχετικά μέ τόν πατέρα καί ἀκολούθως τά σχετικά μέ τή μητέρα
 κ.ο.κ. **διπλούν ἔπος = διπλό ὄνομα (παράθ. τῶν μήτηρ καὶ γυνὴ) =**
 πού ἔχει τό διπλό τούτο ὄνομα. **λωβάομαι-ῶμαι = βλάπτω,** κακομε-
 ταχειοῦμαι. **ἀρτάνη** (ἀπό τό **ἀρτάω**) = σκοινή, ἀγχόνη. **λωβάται**
θίον = θέτει ἀτιμωτικό τέλος στή ζωή της. **δύο-μίαν** ἀντίθεση. **αὐτο-**
κτονῶ = δίλληλοσκοτώνομαι, φονεύω καί φονεύομαι μαζί. **κοινὸν**
μόρον = ἀμοιβαῖο θάνατο. **ἐπαλλήλοιν χεροῖν** (δοτ. δργαν.) = μέ
 χέρια πού ὑψωσαν ό ἔνας κατά του ἄλλου. **ὅσῳ κάκιστα ὀλούμεθα**
 (πλάγ. ἐρωτ. πρότ. ἀπό τό **σκόπει**) = τί οίκτρότατο τέλος, ποιό θάνατο
 θά ἔχουμε. **νόμου θία** παραδίαζοντας τό νόμο. **εἰ παρέξιμεν** (ρήμα
 περέξειμι) = εάν θά παραδούμε. **Ψῆφον = δρισμένη ἀπόφαση,** ἐνώ μέ
 τό **κράτη** ἐννοεῖ γενικά τή βασιλική ἔξουσία. **γυναῖχ' = γυναῖκε =**

γναῖκες. ὡς οὐ μαχούμενα ώστε νά μήν μποροῦμε νά πολεμήσουμε. ἔπειτα δέ ἀντί: **τούτο δέ.** ἐκ κρεισσόνων = ἀπό τούτων χρηστέρων, **ἀκούειν ταῦτα** (παραδέμφ. ἀκούοντας: ώστε νά ὑπακούονται σέ αὐτά). **ἀλγίονα (ἀλγεινός)** = λυπηρότερα, χειρότερα. **αἴτοῦσα** = παρακαλώντας, **τοὺς ὑπὸ χθονὸς (ῶντας)** ἐννοεῖ τόν Πολυνείκη καὶ τούς ὑποχθόνιους θεούς. **ξύγγνοιαν ισχω** (περίφρ.) = **ξυγγιγνώσκω** = συγχωροῦ, **θιάζομαι τάδε** = παρά τή θέληση μου κάνω αὐτά ἐδώ. **τέλος** = ἀρχή, ἀξίωμα. **οἱ ἐν τέλει ὄντες** (καὶ πουτικά **θεώτες**) = οἱ ἀρχοντες. **περισσός** = ὑπερβολικός, ὑπερβαίνοντας τή δύναμη. **νοῦν οὐδένα** = κανένα νόημα, διή., εἶναι δὲότελα ἀνόητο.

Πραγματικές.-κινδύνευμα. Η λέξη ὑποδηλώνει μικροφυγή τῆς Ισμήνης. **ἄλετο** Δέν ἐννοεῖ ὅτι πέθανε μετά τήν τύφλωση, ἀλλά ὅτι ἡθικῶς κάθηκε υπέρτερα ἀπό τήν ἀναργύρωση τῆς πατροκτονίας καὶ τῆς αἰμομετέξας. **άμπλακήματα.** Ἐννοεῖ αὐτά τά ἀνοσιούργηματά του... **πλεκταῖσιν ἀρτάναισι** Ἐννοεῖ τήν ἀγχόνη, μέ τήν ὅποια ἀπαγχούστηκε ἡ μητέρα τους Ιοκάστη.

δ') 69-99

Λεξιλογικές. – κελεύσαιμ' ἄν ἐνν. ὡς ἀντικείμ. τό προηγούμενο **πράσσειν.** **ἔτι** = (τώρα) πλέον, πιά, διή., μετά τά τελευταῖα λόγια σου πού φανέρωσαν τά φρονήματά σου. **δρῶ μετά τίνος** = συμπράττω μέ κάποιον. **μετ' ἐμοῦ γε δρώης ἀνήδεως** = θά συνεργαζόσουν δέδαια μ' ἐμένα κατά τοόπο εὐχάριστο (σ' ἐμένα). ποιοῦ εἴδους λόγος είναι ἐδώ; **δοκεῖ** ἐνν. **εἰδέναι.** **κείνον δ' ἐγὼ** ἀντί: **ἐγὼ δ' ἐκείνον**: προηγεῖται τό **ἐκείνον** γιά ἔμφαση (εἶναι ἀντίθεση). **καλόν...φίληη...** ἀσύνδετα, πρός ἔμφαση. **ὅσια** = θεῖκά, δίκαια. **πανουργήσασα** (φ. **πανουργέω -ῶ**) = ἀφού ἀποτόλμησα δίκαιο ἔγκλημα (σχῆμα δξύμωδο, γιατί ἡ Ἀντιγόνη θάβοντας τόν Πολυνείκη παραθαίνει δέδαια τό νόμο, γεγονός πού ἦταν πανούργημα, ἀλλά ἐπετελεῖ ἔργο εὐσεβές). **ὄν** = **καθ' ὄν.** **τοῖς κάτω** = στούς χθόνιους θεούς, στούς θεούς τού "Αδη. **τῶν ἐνθάδε** συγκρ. γεν. ἀντί **ἢ τοῖς ἐνθάδε** (διή., στόν Κρέοντα καὶ τούς λοιπούς ἀνθρώπους ἐπάνω στή γῆ). **δοκεῖ** ἐνν. τό **ἀπιάσαι...** **τὰ τῶν θεῶν ἔντιμα** αὐτά πού οἱ θεοί θεωροῦν ἔντιμα. **ἀμήχανος** = ἀπορος, ἀνίκανος. **τὸ δράν** προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς, τό ἄρθρο τέθηκε πλεοναστικά. **προέχομαι** = προφασίζομαι. **ἄν προύχοιο** ἀντί προστακικῆς. **ἐγὼ δὲ** ἵσχυρή ἀντίθεση. (**σοῦ**) **ταλαίνης** γεν.

τῆς αἰτίας. **προταρθέω-ώ** = φοδάμαι γιά κάποιο. **ἐξορθόω-ώ** = ἀνορθώνω, (ἐδῶ) ἔξασφαλίζω (ἀποπειρ. ἐνεστώτας). **πότμος (πίπτω)** = μούρα. **κεύθω** = ἀποζῷνο. **κρυφή κεύθε** (πλεονασμός) = τήγωμα τό μυστικό. **σὺν δ' αὐτως** = ώσαύτως καί. **καταυδάω-ώ** = [μιλ. δ.]. λέγω φανερά. **ἐχθίων** = μισητότερη. **σιγῶσ'**, **ἐὰν μὴ πᾶσι κηρύξῃς τάδε** ἐκφράζει καταφατικά καί ἀρνητικά τήν ἔννοια γιά μεγάλην ερημητικήν καιί **ἔξαση** τοῦ πάθους τῆς Ἀντιγόνης. **Θερμήν-ψυχροίσι** γιά τήν ἀντίθεση ἔθεσε **ψυχροῖς** ἀντί **δεινοῖς**. **ἀδειν** ἀρρ. δ' τοῦ ρήματος. **ἀνδάνω** = ἀρέσω. **οἰς** ἐνν. τόν Πολυνείκη καί τούς θεούς τοῦ "Αδη. **εἰ καὶ δυνήσῃ γε** (ἐνν. **ἀρέσεις**) = Θά εἴσαι ἀρεστήσι αὐτούς δεβαίως, ἀν καί θά δυνηθεῖς (νά τό κατορθώσεις). **ἐράω-ώ** μέ γεν. = ἐπιθυμῶ. **ἀμήχανα** = ἀδύνατα. **ἀμηχάνων ἐράς** ή φράση είναι παροιμιώδης, δύνως καί ή **ἀδύνατα θηράς**, **πεπαύσομαι** ἀντί ἀπλούν μετάλοντος = θά πάψω δραστικά. Θά παρατηθῶ ἀσφαλῶς ἀπό τήν προσπάθεια. **ἀρχήν οὐ** = ικανός ου. **ἐχθαίρομαι** = μισηθαίμαι, μέσος μέλλοντας ἀντί παθητ. **ἐξ** = (ύπο) ἀπό. **προσκείση** = **ἔσοι** (μετά τό θάνατο). **δίκη** = δικαίωση. **δυσθούλια** = ἀρρ. δυσύνη. **πείσομαι** τοῦ **πάσχω**, **τοσούτον** τόσο μεγάλο. **ἔσα** (μέτρο, συνίζηση) **με καὶ τήν ἐξ ἐμοῦ δυσθούλιαν** τό δύο συνάπτεται μέ τό μέρος ή μέ τίδιότητά του. **μὴ οὐ καλῶς** (μετρικῶς τό **μὴ οὐ** παθάνει συνίζηση) = ὅχι ἐντίμως, μετά ἀπό ἀρνητη ἀκολουθούν καί τά δύο ἀρνητικά μόρια. **στείχω** = δαδίζω, πηγαίνω. **ἔρχη** = ἀπέρχεσαι. **ἄνους** = ἀπερίσκεπτος. **όρθως** = εἰλικρινῶς.

Πραγματικές.-ούτ' εί **θέλοις** ἔτι **πράττειν**, **ἡδέως δρώης** **ἄν...** Η Ἀντιγόνη, ἀφοῦ ἔξαντλησε προηγουμένως δλα τά ἐπιχειρήματά της γιά νά πετύχει τή σύμπραξη τῆς Ἰσμήνης καί ἀφοῦ δέν τό πέτυχε, ἀρχίζει πιά νά αισθάνεται ἀντιπάθεια γιά αὐτή, σάν ἐπιλήματον τόν καθηκόντων τῆς καί σάν δειλή, καί νά μή θέλει πιά τή συνεργασία της. **πλείων χρόνος**, **ἐκεὶ γάρ ἀεὶ κείσομαι** Οί ἀρχαίοι πίστεναν στήν ἀθανασία τῆς ψυχῆς καί στήν αίωνιότητα τῆς ζωῆς μετά τό θάνατο, στόν "Αδη. **πολλὸν ἔχθιων ἔση σιγῶσα κτλ.** Πός διαφαίνεται πάλι τό ήθος τῆς Ἀντιγόνης: **ώστε μὴ οὐ καλῶς θανεῖν** Μετά ἀπό τούς λόγους αὐτούς ή Ἀντιγόνη ἔξερχεται ἀπό τήν ἀριστερή πάροδο, γιά νά δρει ἀπό τήν πόλη καί νά προσει στήν ταφή τοῦ νεκροῦ, ἐνώ ή Ἰσμήνη μπαίνει ἀπό τή δεξιά θύρα στά ἀνάκτορα καί ἔτοι ή σκηνή μένει κενή.

Ἐτσι, στό τέλος τοῦ προλόγου χαραχτηρίστηκαν σύντομα οἱ δυό ἀδελφές καὶ δηλώθηκε ἡ γενική δομή τοῦ δράματος.

ΠΑΡΟΔΟΣ 100–161

Λεξιλογικές. – στροφή α΄. **ἀκτίς** συνεκδοχή ἀντί **ἀκτίνες**. **ἀκτίς ἀελίου** = ἀκτινοβόλες ἥλιες· ἡ κανονική σειρά τῶν λέξεων: **ἀκτίς ἀελίου, φάος φανὲν ἐπταπύλω Θήβα, τὸ κάλλιστον τῶν προτέρων. ποτὲ** = τέλος πάντων, ἐπί τέλους. Μέ αὐτό θέλει νά δηλώσει τή μεγάλη ἐναγώνια προσδοκία. **φανὲν φάος ἐφάνθης** παρήχηση γιά ἔμφαση. **ἀμέρας θλέφαρον** (περίφραση) = ἡμέρας ὀφθαλμού, δηλ. τό μέρος ἀντί τοῦ ὅλου· τά πολλά συνώνυμα **ἀκτίς ἀελίου, τὸ κάλλιστον φάος, θλέφαρον** ὀφείλονται στά συναισθήματα χαρᾶς πού καταπλημμυρίζουν τήν ψυχή τῶν πολιτῶν γιά τήν ἀπαλλαγή τῆς πόλης ἀπό τούς ἔχθρούς. **μολοῦσα** (ρ. **θλώσκω**) = **ἐλθοῦσα. φώς, φωτὸς** (ό) = ἄντρας. **τὸν λεύκασπιν φῶτα** = τό στρατό μέ τίς λευκές ἀσπίδες, γιατί τό **φῶτας** λαμβάνεται περιληπτικά καί σημαίνει δόλο τό στρατό· οί ἀργίτικες ἀσπίδες ἦταν λευκές καί στρογγυλές. **πανσαγία (πᾶν - σάγη** = δπλισμός) = μέ πανοπλία. **φυγάδα** (κατηγορ. κατά πρόληψη) = **ώστε είναι φυγάδα. πρόδρομον** = ἐπιφρόνημ. προσδιορισμός τοῦ **φυγάδα**, σημ. πάραπολύ γρήγορα. **κινήσασα** μετχ. χρονική πού προσδιορίζει τό **μολοῦσα**, δηλ. ἀφού κίνησε (πρωτύτερα). ἀφοῦ ἔτρεψε σέ φυγή. **όξυτέρω χαλινῷ = σὺν ὀξυτέρῳ χαλινῷ** = μέ πιό εὔκινητο χαλινάρι, μέ γοργότερο (δρμητικότερο) χαλινάρι. Ἀνήκει στό **φυγάδα** καί σημαίνει μέ ταχύτερο (δρμητικότερο) ἄρμα, γιατί τήν ἴδιότητα **όξυτέρω** ἀπέδωσε στό μέρος **χαλινῷ** ἀντί στό δόλο **ἄρματι**, τό δόποιο ἦταν ταχύτερο· καταδιωκόμενοι πράγματι οί Ἀργεῖοι, ἔφευγαν πιό γρήγορα μέ τήν ἀνατολή τοῦ ἥλιου παρά κατά τή νύχτα. **αἴρομαι** = παρακινοῦμαι, ἔχαπτομαι. (τό) **νεῖκος** = ἔριδα, φιλονικία. **ἀμφίθολος** = ἀμφίθολος, πού προκαλεῖ ἀμφισθητήσεις (γιατί δέ Ετεοκλῆς καί δέ Πολυνείκης φιλονικούσαν διεκδικώντας καθένας τους τή βασιλεία). **όξεα κλάζων** = ἐκβάλλοντας δξεῖς κρωγμούς. **ύπερέπτα (ύπερπέτομαι)** = πέταξε ἐπάνω (ἀπό τήν πόλη μας). **αἰετὸς εἰς γάνως** **ύπερέπτα** = ως αἰετὸς **ύπερέπτα εἰς γάνως**. **στεγανὸς** = στεγασμένος, καλυμμένος, σκεπασμένος. **λευκῆς χιόνος** ἡ γεν. ἀντί ἐπιθέτου **χιονώδει (πτέρυγι)** = μέ

πτέρυγες χιονόλευκες. **ίπποκομος** = καύτος πού φέρει κόμη δπό τρίχες ίππου. **κόρυς ιππόκομος** = περικεφαλαία μέ λοφίο δπό τρίχες ούρας ίππου (δπό τρίχες άλογοουρᾶς).

ἀντιστροφή α'. **στὰς ὑπὲρ μελάθρων** = ἀφοῦ στάθηκε (πήρε θέση) ἐπάνω ἀπό τίς οἰκίες μαζ. **φονώσαισι** (ἀπό τό **φόνος**, **φονή**) **λόγχαις** = μέ λόγχες αίμοδιψεῖς (προσωποπ.). **άμφιχάσκω** = ἀνοίγω τό στόμα γύρω, περιτοιγοίζω μέ ἀνοιχτό τό στόμα (μέ τοῦτο θέλει νά δηλώσει τή μεγάλη μανία τῶν Αργείων). **ἔθα** = ἀπῆλθε (δηλ.. πρίν ἐκτελέσει τό σκοπό του). ή σειρά τῶν λέξεων: **στὰς δ'** **ὑπὲρ μελάθρων φονώσαισι λόγχαις, ἀμφιχανών στόμα κύκλῳ ἐπτάπτυλον ἔθα**· ή μετ. **στὰς προσδιορίζει** χρον. τή μετ. **ἀμφιχανών.** γένυσιν δοτ. δργαν. ἀντί τής αίτιατ. **γένυς**, καί ή ὀνομαστική **γένυς** = κυρίως ή κάτω σιαγόνα, τό κάτω σαγόνι· στόν πληθ. **γένυες** καί συνηρημένο (συνάρισμένο) **γένυς** = οί σιαγόνες ή τό στόμα μαζί μέ τά δόντια. **πλησθῆναι** ἀδρ. τοῦ **πίμπλαμαι** = χροταίνω. **στεφάνωμα πύργων** = πύργους πού στεφανώνουν τήν πόλη, τό πυργωτό περίβολον. **πευκά-εις** **"Ηφαιστος** = ή φωτιά ἀπό πεύκινα δαδιά (μετανυμία, δπως είναι: "Αρης ἀντί πόλεμος, Άφροδιτή ἀντί ἔρως, Άμφιτρούτη ἀντί θάλασσα κτλ.). **πρὶν ἐλεῖν** πρίν καταλάβει, περιλάβει. **τοῖος** = γιατί τέτοιος (αίτιολογεῖται τό γιατί οί Άργειοι ἔφυγαν πάρα πολύ γρήγορα). **ἐτάθη** = σύντομα ἔγινε, ἐγέρθηκε. **πάταγος** **"Αρεως** = παταγώδης μάχη. **δυσχείρωμα** = ἐκεῖνο πού δύσκολα καταχτεῖται, πού δύσκολα νικήθηκε (κερδήθηκε), δύσκολη κατάκτηση· είναι παράθεση στό **πάταγος** **"Αρεος**. **ἀντιπάλω δράκοντι** ποιητ. αἴτιον. **μεγάλης γλώσσης κόρμους** = τίς καυχησιολογίες, τούς κομπασμούς. **ὑπερεχθαίρω** = ὑπερδολικά μισῶ. **σφάς** = τούς Άργειους. **πολλῷ ρεύματι** = μέ πολλή δόμη (ἐπιτυχής μεταφορά ἀπό τό χείμαρρο). **προσνίσσομαι** = ἐπέρχομαι (ἐναντίον τοῦ τείχους μαζ). **καναχὴ** (ἀπό τό **κανάσσω**) = δξύς ἥχος, κλαγγή (κυρίως τοῦ μετάλλου). **χρυσοῦ** = χρυσῶν ὅπλων· ή γεν. είναι ὑποκειμενική στό **καναχὴ** καί αίτιολογεῖ τό **ὑπεροπλίαις** = ἔξαιτίας (λόγω) τής κλαγγῆς τῶν χρυσοποίκιλτων ὅπλων. **ὑπεροπλία** = ὑπερδολική πεποίθηση στά δπλα, ὑπεροψία. **παλτὸν πύρ** = δ κεραυνός (πού πάλλεται ἀπό πάνω). **παλτῷ πυρὶ** = μέ τόν κεραυνό πού ἐκσφενδονίστηκε ἀπό τόν ἴδιο (τό Δία). ποιοῦ είδους δοτική είναι; **ρίππει** (ίστορ. ἐν.) = ἔριξε, γκρέμισε κάτω· τό

ύπερεχθαίρει καὶ τὸ **ρίπτει** παρατακτικῶς ἀντί νά τεθεῖ: **ύπερεχθαίρων** (αἰτιολ. μετ.) **ρίπτει**. **θαλβίς** δὲ. πραγματ. **ἐπ' ἄκρων** θαλβίδων στίς ἐπάλξεις τοῦ τείχους· προσδιορίζει τοπικῶς τό **όρμωντα**· **ἄκρων** θαλβίδες κυρίως εἶναι τὰ ἄκρα τοῦ τείχους, ὅπου ἀνέῳγε οἱ Καπανέας μέ κλίμακα. **νίκην** = νικήτρια κραυγή. **ἀλαλάζω** = κραυγάζω δυνατά· η σειρά τῶν λέξεων: **ρίπτει** (τοῦτον τὸν Καπανέα) **παλτῷ πυρὶ** **όρμωντα** **ἡδη** **ἀλαλάξαι** **νίκην** **ἐπ' ἄκρων** **θαλβίδων**.

στροφή δ'. **ἀντιτύπα** δ' ἐπὶ γῆ = καὶ ἐπάνω στῇ γῇ, πού ἀνταπέδωσε τὸ χτύπημα. **τανταλόσιμαι** = τραντάζομαι. **πυρφόρος** δς = δς **πυρφρ**, ὑπέρθεση (μετάθεση). **θακχεύω** = μαίνομαι. **επιπνέω** (μεταφρ. ἀπό τούς ἀνέμους καὶ τή θύελλα) = ἐφοριμῶ (ἐναντίον τῆς πόλεως). **ριπαῖς...** ἀντί: **ἄμα** **ριπαῖς** **ἀνέμων** = μέ τὴν ἵδια μέ τούς ἀνέμους ὁρμή καὶ ταχύτητα. **ἄλλα** τροπ. = καὶ ἄλλο τρόπο (παρά δπως ἔλπιζε). **τὰ μὲν** = τὰ σχέδιά του λοιπόν, ὅσα περίμενε (νά γίνουν), ὅσα ὀνειρεύοταν. **ἄλλα δὲ** ἐνν. κακά. **ἐπ' ἄλλοις** = ἐναντίον ἄλλων (ἥρωών τῶν Ἀργείων). **ἐπινωράω-ῶ** = ἐπισφρεύω, προξενῶ. **στυφελίζω** (ἀπό τὸ **στυφελὸς** = τραχύς, σκληρός) = χτυπῶ δυνατά, πατάσσω. **δεξιόσιερος** (δλ. πραγματικά) = ισχυρός καὶ γενναῖος συμ-
βοηθός. **λοχαγὸς** = ἡγεμόνας. **τέλη** = φόρους, προσφορές (ἐδῶ: πρός τὸ Δία). **τροπαῖος** = ἐκεῖνος πού προκάλεσε τὴν τροπή τῶν ἔχθρῶν σέ φυγήν, ἐκεῖνος πού δίνει τή νίκη (εἶναι εἰρωνεία γιά τούς ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων, οἱ δόποι κατά κάποιον τρόπο οἱ ἵδιοι πρόσφεραν τά πάγκαλκα (δλόχαλκα) δπλα τους, γιά νά στηθεῖ τό τρόπαιο). **στυγερὸς** = ταλαίπωρος. **ῶ** (δυϊκ.) = οἱ. **φύντε** ἐναντιωμ. μετ. (ἀόρ. δ' **ἔφυν** τοῦ ρ. **φύομαι** = γεννιέμαι). **καθ' αὐτοῖν** = ὁ ἔνας ἐναντίον τοῦ ἄλλου. **στήσαντε** = ἀφοῦ ὕψωσαν (σήκωσαν). **δικρατεῖς** = πού νίκησαν καὶ οἱ δύο, διπλά φονικές. **ἔχετον** (ίστορ. ἐνεστ.) **μέρος** **κοινοῦ** **θανάτου** = ἔλαθαν μερίδιο κοινοῦ θανάτου.

ἀντιστροφή δ'. **ἄλλα γάρ** = ἄλλα ἐπειδή. **μεγαλώνυμος** = πολυύμνητος. **ἀντιχαρεῖσα Θήβα** = χαρούμενη ἔξισου μέ τή Θήβα (δηλ. πρός τή Θ. πού χάρηκε, ἥλθε καὶ ή Νίκη γεμάτη χαρά). **ἐκ μὲν δὴ πολέμων** μετά τὸν τελευταῖο τώρα πόλεμο. **τίθεμαι λησμοσύνην** = λησμονῶ· ἀντικείμ. ἐνν. τίς περασμένες συμφορές. **παννύχιος** καὶ **πάννυχος** = ὄλονύχτιος, ἀντίθ. τοῦ **πανημέριος**. **ἔλελίχθων** (ἀπό τό **ἔλελίζω** = κάνω κάτι νά τρέμει, νά σειέται) = αὐτός πού σείει καὶ

κινεῖ τό ἔδαφος (ένν. μέ χοροπηδήματα). **Θήβας** γεν. ἀντικε. π. ἐπέρχομαι = ἐπισκέπτομαι. **ἄρχοι** = εἴθε νά είναι ἀρχηγός του χορού. **ὅδε** = ίδού, νά. **ἀλλὰ γάρ** = ἀλλά δμως (ό γάρ αὐτοιλογεῖ τό ἐννοούμενο **ἀλλὰ στώμεν**). **νέον εἰληχώς** (τοῦ ρ. **λαγχάνω**) = πού πρό δλίγου ἀνέλαβε. **νεοχμός** = νέος, πρόσφατος. **ἐπὶ νεαραῖσι συντυχίαις θεῶν** = μετά τά πρόσφατα συμβάντα ἀπό τούς θεούς· τούτο σχετίζεται ὅχι πρός τό **χωρεῖ**, ἀλλά πρός τό **θεωρεῖ** **νεοχμός· νεαράς συντυχίας** ἀποκαλεῖ τόν τελευταίο θάνατο τῶν ἀδελφῶν, ού όποιος ἦταν θέματα κακός, ἀλλά γιά τόν Κρέοντα εύνοϊκός. **δὴ** = ἀραγε. **μῆτις** = σκέψη. **ἐρέσσω** (μεταφορ. ἀπό τούς κωπηλάτες) = ἀνακινῶ στό νοῦ, ἀναλογίζομαι. **ὅτι** = γιατί. **λέσχη** = δημιλία, ἔπειτα δύ τόπος πού μιλούνσαν, ἐδῶ: συνέλευση. **σύγκλητος** = ἔκτακτος (βλ. πραγματικά). **προτίθεμαι** = συγκαλώ δημοσίως. **πέμψας** = μεταπεμψάμενος = ἀφού ἔστειλε και προσκάλεσε.

Πραγματικές. - Οι στίχοι 100- 161 είναι ή **πάροδος** του χορού. Ο χορός ἀποτελεῖται ἀπό 15 ἐπίσημους γέροντες Θηβαίους, οι όποιοι ἀπαρτίζονται δύο ήμιχόρια, ἀπό 7 πρόσωπα τό καθένα, και τόν κορυφαίο. Μπαίνει στήν ὁρχήστρα ἀπό τή δεξιά πάροδο, γεμάτος ἀπό συναισθήματα χαράς γιά τήν ἀπάλλαγή τής πόλεως ἀπό τόν ἐχθρό, τά όποια και ἔχωτερικεύει μέ τήν ώδή του. Πρόγιματι ἦταν εὔλογο, μετά τό μεγάλο κίνδυνο τής προηγούμενης ήμέρας, νά προσαγορεύσει (νά προσφωνήσει, νά χαιρετίσει) πρώτα τόν ἥλιο πού ἀνέτελλε, γιατί δέν ἔλπιζε ὅτι θά τόν ἔσανάδλεπε μέ τόση χαρά, ὑστερα ἀπό τίς φοβερές ἀπειλές τῶν ἐχθρῶν. **Θήβα** Ἡ πόλη λεγόταν Θήβη και Θήβαι· λεγόταν και ἐπτάπτυλος (έφτάπτυλη) πρός διάκριση ἀπό τίς ἑκατόμπτυλες Θήβες τής Αἰγύπτου. **Διρκαίων** Ἡ Δίρκη κατά τή μιθολογία ἦταν κόρη του Ἡλίου και γναίκα του Λένκου, τοῦ βασιλιά τῶν Θηβῶν· ἐπειδή αὐτή δείχτηκε σκληρή στήν πρώτη γνναίκα του Λένκου, τήν Ἀντιόπη, τά παιδιά της πού είχαν πατέρα τό Δία, ο Ζῆθος και ο Ἀμφίων, τήν πρόσδεσαν σέ κέρατα ἄγριου ταύρου, ἀπό τά όποια γκρεμίστηκε στήν κοίνη πού πήρε τό ὄνομά της. Ο ποιητής προτίμησε τή Δίρκη και ὅχι τόν Ἰσιμηνό ποταμό πού όρει ἀνατολικότερα και πού ἔπειτε νά ἀναφέρει, γιατί αὐτή ἦταν ἐπισημότερη στούς μύθους. **δράκοντι** Ἐνώ οι Ἀργείοι παραδίδουνται μέ ἀετό, οι Θηβαίοι παραδίδουνται μέ δράκοντα, ἀπό τή μά γιατί ο δράκοντας είναι ἀπό τή

φύση του πολέμιος τοῦ ἀετοῦ, ἀπό τὴν ἄλλη γιατί, ὅπως ἀναφέρει ὁ μάθος, οἱ Θηδαῖοι ἦταν δρακοντογενεῖς, δηλ., γεννήθηκαν ἀπό τὰ δόντια τοῦ δράκοντα πού τὰ εἶχε σπείρει ὁ ἰδουτῆς τῆς Καδμείας Κάδμος, ἀφοῦ σκότωσε τὸ θηρό. **Ζεὺς γάρ μεγάλης γλώσσης...** Μέ ποιό παρόμοιο χριστιανικό οητό ἀντιστοιχεῖ; **χρυσῶν** ἐννοεῖ χρυσοποιικίτων καὶ ὅχι χρυσῶν. **νίκην ἥδη ὄρμωντα** Πρόκειται γιά τὸν ἥρωα Καπανέα πού ἦταν πατέρας τοῦ ὁμηρικοῦ Σθενέλου καὶ ἔνας ἀπό τοὺς ἑφτά ἡγεμόνες πού εἶχαν ἐκστρατεύσει κατά τῶν Θηδῶν· κερδωνοδόληθηκε ἀπό τὸ Δία, γιατί καυχήθηκε ὅτι θά κατασκάψει τὶς Θῆδες, εἴτε τὸ ἥθελε ὁ Δίας εἴτε ὅχι. **Βαλβίδων· Βαλβίς καὶ Βαλβίδες** ἦταν τὸ μέρος τοῦ σταδίου ἀπό ὅπου ἄρχεις ὁ δρόμος τῶν ἀθλητῶν καὶ αὐτό στὸν ἵπποδρομο λεγόταν **ἄφεσις ἢ ἀφετηρία**: ἐνίστε ὅμως σῆμαινε καὶ τὸ τέρῳ, ἐπειδή ἐκεῖνοι πού ἀγωνίζονταν στὸ δίαυλο ἐπανέρχονταν στὶς βαλβίδες. Ἐδῶ ὅμως **Βαλβίδες** σημαίνουν τά ἄκρα τοῦ τείχους, τίς ἐπάλλεις του. **δεξιόσειρος** μεταφορά ἀπό τοὺς **παρασείρους** ἵππους πού ἦταν στά δεξιά τῶν τέθριππων ἀρμάτων. **Παρασειροί** ἵπποι (λέγονταν καὶ **σειραῖοι**, **σειραφόροι**, **παρήροι**, στὴ σημερινὴ γλώσσα **γεντέκια**) ἦταν οἱ διοιηθητικοί ἵπποι πού παραζεύνονταν στά πλάγια τῶν **Ζυγίων ἢ Ζυγιτῶν**, τῶν ἵππων δηλ., πού ἀποτελοῦσαν τὸ κανονικό ἕενγος τοῦ ἀρματοῦ. Ἐπειδή ὅμως κατά τοὺς ἀγῶνες τῶν ἀρματοδρομιῶν, ὁ δεξιός ἵππος ἐπρεπε, κάμπτοντας τὴν νύσσα πρός τὰ ἀριστερά, νά διατρέχει μεγαλύτερο κύκλῳ ἀπό τοὺς ἄλλους ἵππους, χρειαζόταν νά εἶναι γερός. **έπτα λοχαγοί** Ἐφτά ἦταν οἱ πύλες, ἑφτά οἱ ἡγεμόνες τῶν Ἀργείων καὶ ἑφτά οἱ Θηδαῖοι ἡγεμόνες. **Ζηνὶ τροπαίῳ** Ο Ζεύς ἔδινε τὴν νίκη, ἦταν ὁ **τροπαῖος**, αὐτὸς πού ἔτρεπε τοὺς ἐχθρούς σὲ φυγὴ (τροπαιοφόρος, νικηφόρος). **τρόπαιον** ἦταν τὸ σύμβολο τῆς τροπῆς σὲ φυγὴ τοῦ ἐχθροῦ, τὸ μνημεῖο τῆς νίκης, πού σχημάτιζαν οἱ νικητές μέ ασπίδες, περικεφαλαίες καὶ ἄλλα ὅπλα τῶν νικημένων. **Νίκα** Τὴν τιμοῦσαν ὡς θεά ἔχωριστή μέ φτερά καὶ συνήθως μέ στέφανο ἢ κλάδο νίκης· ὡραιότατη παράστασή της ἔχουμε τὴν νίκη τοῦ Παιωνίου. **πολυαρμάτῳ Θήβᾳ** Λεγόταν πολυάρματος, γιατὶ εἶχε πολλά καὶ ώραῖα ἀρμάτα, γι αὐτό καὶ ὁ Πίνδαρος τὴν ἀτοκαλεῖ **φιλάρματον, εύάρματον, χρυσάρματον** κτλ. **Βάκχιος** ἀντί Βάκχος· γεννήθηκε στὶς Θῆδες ἀπό τὸ Δία καὶ τὴ Σεμέλη, θυγατέρα τοῦ Κάδμου, καὶ γι' αὐτό λατρευόταν ἴδιαίτερα σ' αὐτές, συγχόρευε μάλιστα μέ τοὺς κατοίκους διευθύνοντας τούς χορούς,

όπως πιστεύοταν και παριστανόταν σέ πολλά ἔργα τέχνης. **ἄλλ' οὐδὲ γάρ...** Οἱ τελευταῖοι ἀναπαιστικοί στίχοι 155 - 161, πού ἀπαγγέλονται ἀπό τὸν κορυφαῖο τοῦ χοροῦ, ωθοῦσιν τὸ δῆμα τοῦ Κρέοντα, ἐνῷ ἔξερχεται ἀπό τὰ ἀνάκτορα. **σύγκλητος λέσχη** Ἀναχρονιστικῶς εἶναι ἡ ἔκτακτη συνέλευση τῆς Ἐκκλησίας πού γινόταν κατά τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους· οἱ ἐκκλησίες τοῦ Δήμου τῶν Ἀθηναίων διακρίνονταν στὶς τακτικές, πού γίνονταν κάθε μῆνα καὶ λέγοντας **κύριαι**, καὶ στὶς ἔκτακτες, τίς ὅποιες συγκροτοῦσαν γιά ἐπείγουσες καὶ ἔκτακτες ἀνάγκες καὶ τίς ὅποιες καλοῦσαν **ἐκτάκτους**· σύμφωνα λοιπόν πρός αὐτές ὁ Σοφοκλῆς λέγει ἐδῶ **σύγκλητον** τῇ συνέλευση τῶν ἀντιπροσώπων τοῦ λαοῦ καὶ γι' αὐτὸ ἀκόμη λέγει **κοινῷ κηρύγματι**, γιατὶ ἡ εἰδοποίηση ἔγινε δημόσια, ὅπως δημόσια γινόταν ἡ πρόσκληση καὶ γιά τὴν ἔκτατη συνέλευση τοῦ δήμου.

ΠΡΩΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

a') 162-222

Λεξιλογικές. – **ἀσφαλῶς** προσδιορίζει τό **ῷρθωσαν** καὶ κάνει ἀντίθεση πρός τό **σάλων**. **σάλων** = μέθαλασσοταραχή (μεταφορά ἀπό τή θάλασσα, καθότι ἡ πολιτεία παραβάλλεται μέση σκάφος πού σαλεύει). **σείσαντες** = ἀφοῦ συγκλόνισαν. **πομπός** = ἀπεσταλμένος, κλητήρας. **δίχα ἐκ πάντων** ἔχωροιστά, κατ' ἐκλογή ἀπό δλους. **ἔστειλ' ικέσθαι** = **μετεπεμφάμην** = ἔστειλα καὶ σᾶς προσκάλεσα. **εἰδὼς** αἴτιολ. **κράτη θρόνων** = τῇ βασιλική ἀρχή (ό πληθ. ἀρ. πρός ἐκδήλωση μεγαλοπρέπειας). **ῷρθοι** = κυνέρονοῦσε, ὀδηγοῦσε δρόθως. **διώλετο** = χάθηκε. **μένοντας ἐμπ.** **φρονήμασιν** = διτὶ παραμένατε μέσταθερά φρονήματα (ὅτι μένατε πιστοί)· ἡ σειρά τῶν λεξεων: **εὖ εἰδὼς τοῦτο μὲν σέβοντας ἀεὶ τὰ κράτη θρόνων Λαίου, τοῦτ' αὐθις, ἡνίκα Οιδίπους ὥρθου πόλιν, κάπει διώλετο, μένοντας ἔτι ἐμπ.** **φρονήμασιν ἄμφι τοὺς κείνων (Λαίου καὶ Οιδίπ.) παῖδας.** **πρὸς διπλῆς μοίρας** = ἀπό κοινή μοίρα (θανάτου). **παίσαντες καὶ πληγέντες** = αὐτοὶ πού χτύπησαν καὶ χτυπήθηκαν, πού φόνευσαν καὶ φονεύτηκαν. **σὺν αὐτόχειρι μιάσματι** = **σὺν μιάσματι αὐτοχειρίας** = μέτιδιόχειρι μιαρή πράξη. **κράτη καὶ θρονους σχῆμα** ἔν διά δυοῖν (θέλει νά δηλώσει δλη τήν ἔξουσία). **δὴ** = ὅπως εἶναι γνωστό. **κατ' ἀγχιστεία γένους τῶν ὄλωλότων** (τέθηκε

ούδ. **ἀγχιστεία** ἀντί θηλ.. **ἀγχιστείαν**) = σύμφωνα μέ τὴν πλησιέστατη συγγένεια πρός αὐτούς πού φονεύτηκαν. **ἀμήχανον** = ἀδύνατο. **παντὸς ἀνδρὸς** (ἐνν. ἄρχοντος) **ἐκμαθεῖν** (ύποκ. **τινὰ**) = νά μάθει κανείς ἀκριβῶς. **γνώμην** = τίς ιδέες. Ἡ ἀπαρχελιά τῶν πολλῶν συνωνύμων **ψυχήν**, **φρόνημα**, **γνώμην**, γιά νά δηλ.θεῖ τό δλ.ο και ἀληθινό φρόνημα. **πρὶν ἀν** ή σύνταξη τοῦ **πρὶν** μέ ύποτακτή (φανῆ) λόγω τῆς προηγούμενης ἀρνητικῆς ἐννοίας **ἀμήχανον** κτλ.. **ἄρχαις τε καὶ νόμοισιν** = στήν ίανότητα τῆς διοικητικῆς ἔξουσίας και τῆς νομοθετικῆς (στή γνώμη τοῦ Βίαντα τοῦ Πριηνέα «Ἄρχῃ ἀνδρα δείκνυσι» ο Σοφοκλῆς προσθέτει και τή νομοθετική ίανότητα τοῦ ἀρχοντα). **ἐντριθῆς φανῆ** = δοκιμαστεῖ. **ἔμοι γάρ...** ο Κρέοντας ἀρχίζει νά ἀναπτύσσει τό δασιλικό πρόγραμμά του. **ὅστις μὴ ἄπτεται** (άναφ. ύποθ. πρότ.) = ἀν κανείς δέν πιάνει (στό νοῦ του). **ἐγκλήσας ἔχει** = ἔχει κλεισμένη (ἀπό φόδο), δέ μιλεῖ μέ παροησία. **δοκεῖ** ἀπό αὐτό ή δοτ. προσωπ. στήν ἀρχή **ἔμοι**. Στό φ. τοῦτο ἀνήκει τό **νῦν**, ἐνώ στό **πάλαι** θά νοηθεῖ ο παραπάτ. **ἔδοκει**, δηλ.. **πάλαι τε ἔδοκει καὶ νῦν δοκεῖ.** **μείζον' (α)** = ἀνώτερο, πολυτιμότερο φύλο (χρησιμ. ώς ἐπιθ. διορ. τοῦ φίλον). ἀντί τῆς **αύτοῦ πάτρας** δ' δρος τῆς συγκρίσεως = **ἡ τὴν αύτοῦ πάτραν.** **οὐδαμοῦ λέγω** (ἐνν. **είναι**) = δέν τόν ύπολογίζω καθόλου, δέν τόν ἐκτιμῶ καθόλου· η σειρά τῶν ἡέζεων: **καὶ ὅστις ἀντί τῆς αύτοῦ πάτρας φίλον νομίζει μείζον' (α), τούτον οὐδαμοῦ λέγω.** Τά πιό κάτο: **ιστω Ζεύς...** ὡς τό στίχο 190, ἀποτελοῦν παρένθεση· περιγράφουν τόν ἐπίσημο δρο πού κάνει ο Κρέων στό Δία. **ιστω (οίδα)** = οξ είναι μάρτυρας. **οὐτ' ἀν σιωπήσαιμι** ἀπόδοση τῆς ύποθετ. μετ. **όρῶν** = **εἰ ὄρώην. ἀτη** (ή) = ὄλ.εθρος, καταστροφή. **τούτο** = τό ἔχης. **γιγνώσκω** = γνωσίω, ἔχω ύπόφη μου. **ηδε** η πόλη. **πλέοντες** (ύποθ.) μεταφορά ἀπό τά πλοια. **ποιούμεθα** ἀποκτάμε. **όρθης** ὅταν εύτυχει. **τοιοῖσδε νόμοισι** = μέ τέτοιους νόμους, μέ δάση τέτοιες προγραμματικές ἀρχές. **αὔξω** = μεγαλύνω, καθιστώ μεγαλύτερη και ἐνδοξότερη. **ἀδελφὰ τῶνδε** = σύμφωνα μέ τίς ἀρχές μου αὐτές. **πάντ' ἀριστεύσας δορὶ** = ἀφοῦ ἀρίστευσε σέ δλ.α κατά τή μάχη. **τὰ πάντ' ἐφαγνίσαι** (ἐξαρτ. ἀπό τό **κηρύξας** **ἔχω**) = νά προσφέρουμε δλες τίς καθιερωμένες τιμές (δηλ.. σπονδές, κτερίσματα κτλ.). **ὅσα ἔρχεται κάτω** = οσα κατέρχονται κάτω ἀπό τή γη. **Πολυνείκη λέγω** παράθεση τοῦ **ένυναιμον.** **ἐγγενεῖς** = ἐγχώριους, ντόπιους. **ψυγάς κατελθών** = ἀφοῦ ἐπανή.θε ἀπό τήν ἔξορία. **πρῆσαι (πρήθω)** = νά κατα-

καύσει. **κατ' ἄκρας** (χυρίως ἀπό τήν κορυφή ὡς κάτω) = ἐντελῶς. **κοινοῦ πάσασθαι (πατέομαι)** = νά γενθεῖ μέ αδελφικό ή σύγγενικό αἷμα. **τοὺς δὲ ἐνν. πολίτας.** **κτερίζω** = προσφέρω **κτέρεα** ή **κτερίσματα**, κηδεύω μέ κάθε τιμή πού ἀνήκει (πρόπει) στούς νεκρούς. **πρὸς οἰωνῶν ποιητ.** αἴτιο. **ἔδεστὸν** = **ἔδεσθεν** = καταφαγωμένο. **αἰκίζω καὶ αἰκίζομαι** = μεταχειρίζομαι κακῶς, κακοποιῶ. **φρόνημα** = θέληση· ή σειρά τῶν λέξεων: **ἔαν δ' ἀθαπτον καὶ ιδείν δέμας (Πολυνείκους) ἔδεστὸν καὶ οἰκισθὲν πρὸς οἰωνῶν καὶ κυνῶν. κοῦποτ' ἔκ γ' εμοῦ τιμὴν προέξουσ'** οἱ κακοὶ τῶν ἐνδίκων = καὶ οὐδέποτε ἀπό μένα τοὐλάχιστο θά τυχουν οἱ κακοί μεγαλύτερη τιμή ἀπό τούς δικαιους (δέν πρόκειται ἐδῷ δέδαια γιά ἀπόδοση μεγαλύτερης τιμῆς στόν Πολυνείκη, ἀλλά ἵσης· ὁ Κρέων ὅμως μέ αὖτά ἐννοεῖ ὅτι, ὅταν ἀποδοθεῖ καὶ στούς δύο ἀδελφούς ἵση τιμή, οἱ καλοί τότε τιμοῦνται στόν ἴδιο βαθμού μέ τοὺς κακούς, ἐνῷ δικαιοῦνται μεγαλύτερη τιμή· ὅμοια οἱ κακοί τιμοῦνται ὅσο καὶ οἱ καλοί, ἐνῷ δέν ἔχουν τό δικαιωμα για καμιά τιμή). **Θανὼν καὶ ζῶν πρωθύστερο.** **τὸν δύσονουν καὶ εὔμενῆ προσδιορ.** ἀναφοράς. **δύσονος** = θυμενής, ἔχθρος. **που** = οπος νομίζω. **ἔνεστι σοι** = είναι δικαίωμά σου. **νόμῳ χρῆσθαι** = νά νομοθετεῖς· ή σειρά τῶν λέξεων: **σοί γέ που ἔνεστι παντὶ νόμῳ χρῆσθαι καὶ περὶ τῶν θανόντων καὶ περὶ ήμῶν, ὅπόσοι ζῶμεν. ὡς ἀν σκοποὶ ἡτε (πλάγ. ἐρωτ. πρόταση, ἔξαρταται ἀπό τό δράτε ή σκοπείτε) τῶν εἰρημένων** = προσέχατε πᾶς θά φυλάξετε τά ὅσα ἔχω διατάξει. **νῦν** = λοιπόν. **θαστάζειν** (μεταφορά ἀπό τό φορτίο) = νά ἀναλάβει τό δάρος τῆς φυλάξεως. **προτίθημι** = ἀναθέτω. **ἐπίσκοπος** = σκοπός, φρουρός. **ἐπεντέλλω** = διατάξω ἀκόμη· ή κανονική διατύπωση τῆς φράσεως θά ἴταν: **τί δῆτ' ἔστι τούτο τὸ ἄλλο, οἱ ἐπεντέλλοις ἔτι ἄν;** ἀλλά τί είναι λοιπόν αὐτό τό ἄλλο, τό ὅποιο ἀκόμη θά μέ διάταξες νά ἐκτελέσω: ή μπορεῖ τό **ἄλλο** νά ἐκληφθεῖ ὡς ἐπιφράματικό κατηγορ. τοῦ **τούτο** καὶ νά ἔχηγγηθεῖ ἐπιπλέον, δηλ. τί ἄλλο ἐπιπλέον θά διάταξες; **ἐπιχωρῶ** = ἐπιτρέπω. **τὸ μὴ ἐπιχωρεῖν** ἀντικ. τοῦ **ἐπεντέλλω.** **ἀπιστῶ** = ἀπειθαρχῶ. **τάδε** = τά ὅσα ἔχουν κηρυχθεῖ. διαταχθεῖ. **οὅς ἐρᾶ...** ἀναφορ. συμπτερο. πρότ. = ὥστε αὐτός νά ἐπιθυμεῖ. **καὶ μὴν** = καὶ ἀλήθεια. **μισθὸς εἰρων.** **ύπ' ἐλπίδων** ἀναγκ. αἴτιο **τὸ κέρδος** = η ἐλπίδαι τοῦ κερδούς. **διώλεοεν** γνωμ. οὐσ. = συνήθως καταστρέψει.

Πραγματικές. – ἄνδρες Ο Κρέων ἔξῆνθε μέ πολλή μεγάλη οπρέπεια από τή μεσαία (βασική) πύλη τοῦ ἀναπτόδου καὶ κρατώντας σκῆπτρο προχωρεῖ μέ συνοδεία τῶν ἀκολούθων του (δορυφόρων) καὶ μέ γυθιό σύμφων πρός τούς ἀναπαιστικούς στίχους 155–156 τοῦ κορυφαίου τοῦ χοροῦ. Ἐπειτα πήρε θέση στό προσσήνιο καὶ προσφενεῖ μέ κάποια ἐπαρση τούς γέροντες πού ἀποτελοῦν τό χορό· ἀπλά καὶ σύντομα μέ τό **ἄνδρες** ἀνακοινώνει τίς ἀρχές τοῦ προγράμματός του καὶ ἔωγχονται τό διάταξιν του, πού προκηρύχτηκε γιά τούς ἀδείκοντες. Επειδὴ καὶ Πολινείζη, **ὅτι ἦδ' ἐστὶν ἡ σφέσευσα** κτλ. Τήν φράσια αὐτῆς ιδέα τοῦ Κρέοντα διτ., ἐφόσον τό σκάφος τῆς πολιτείας πλέει καλά, ἀποκτάμε καὶ τούς φίλους, διη.. ἂν ἔχουμε πατοίδα, ἔχουμε καὶ φίλους, ἂν δὲν ἔχουμε πατοίδα, δέν ἔχουμε τίποτα. ἔξερασε μέ ὥλια λόγια καὶ ὁ Περικλῆς (Θουκ., Η 60): ἔγω γάρ ἡγοῦμαι πόλιν πλείω ξύμπασσαν ὄρθουμένην ὀφελεῖν τοὺς ιδιώτας, ἡ καθ' ἐκαστον τῶν πολιτῶν εὐπραγούσσαν, ἀθρόαν δὲ σφαλλομένην...». Ἡ ἔρχεται τοῖς κάτω νεκροῖς Στούς ἀνγάνιοντας ἐπιχρωτοῦσες ἡ ἀντίληψη διτ. οἱ ἐπιτύμβιες χοές εἰσχωροῦνται κάτω ἀπό τή γῆ καὶ ἔφταναν ὅς τούς νεκρούς, **τοὺς ἐγγενεῖς** αὐτούς πού λάτοεναν καὶ τιμοδοσαν σέ κάποιο τόπο· **τό πρῆσαι** ἵέγεται ὑπερδούλικά γιά τούς θεούς, γιατί θά καίονταν μόνο τά ιερά τους καὶ ὅχι καὶ οἱ θεοί. ΑΞΙΖΕΙ τέλος νά παρατηρηθεί, σχετικά μέ τά δύσαι εἴπε ο Κρέων, ὅτι κατά τούς ηρωικούς χρόνους ὁ λαός, δταν τόν καλοῦσε ὁ βασιλιάς, ἀκουγε τίς γνώμες τούς χωρίς νά φέρει ἀντιρρήσεις· διατέπωνε μόνο συμβουλευτικές γνώμες.

6') 223–277

Λεξιλογικές. – ὅπως = ὅτι, ὑπὸ τάχους = ἀπό τήν ταχύτητα, δύσπνοις δύσκολα ἀναπνέοντας, λαχανιάζοντας, **ἰκάνω (σημ. πισταζ.) = ἔχω ἔλθει, **κοῦφον** ἔξαρας πόδα (τό **κοῦφον** προληπτ., καπηρ., ἡ μετοχή αἵτιολ..) = γιατί σήκωσα τό πόδι μου (συνεκδ. ἀντί πληθυντ.), ώστε νά είναι ἐλαφρό, γιατί ἔφταναν τά πόδια μου στόν ὅμιο ἀπό τήν τρεχάλα, γιατί ἔτρεξα πολ.ν. **φρεντίδων** γεν. ἔπος, στίς **ἐπιστάσεις**, πού σημαίνει σταθμούς, **κυκλῶν** ἔμαυτὸν ὄδοις εις ἀναστροφὴν = κανοντας πολλές στροφές στά διάφορα σημεία τοῦ δρόμου μέ τό σκοπό νά ἐπιστρέψω (τούτο ἵέγεται γιά τούς ἀναποφάσιστους), **αὐδάω-ῶ** = λέγω, **ηῦδα** μυθευμένη πλεονασμός, **εἰ** = ἐξεῖ δπον, **δι-****

δωμι δίκην (παθ. τοῦ λαμβάνω δίκην) = τιμωροῦμαι. **μολῶν** (θλώσκω) ὑπόθ. μετ. **τλήμων** = ἄθλιος, κακόμοιος. **τάδε** = τὸ γεγονός αὐτό. **οὐκ ἀλγυνῆς;** (δέ θά λυπηθεῖς) = δέ θά τιμωρηθεῖς: **έλισσω** = περιστρέψω στό νοῦ μου. **ἀνύτω** καὶ **ἀνύω** = διανύω, διατρέχω. **σχολὴ θραδὺς**=ἀργά καὶ μέ δυσκολία. **θραχεῖα μακρὰ** δξύμωδο σχῆμα. **ἐνίκησεν** = ἐπικράτησε, ὑπερίσχυσε ἡ γνώμη, ὑποκ. τὸ δεῦρο **μολεῖν.** κεὶ τὸ μηδὲν ἔξερω = καὶ ἂν θάπτῳ ἔνα μηδενικό, καὶ ἂν θάσῃ ἀνακοινώσω ἔνα τίποτα. **δράττομαι τίνος** = πιάνομαι ἢ κρατιέμαι ἀπό κάτι. τὸ μὴ παθεῖν ἀν ἄλλο πλὴν τὸ μόρσιμον = ὅτι δέ θά πάθω ἄλλο τίποτα παρά τὸ πεπρωμένο. **ἀνθ' οὐ** ἀναγκ. αἴτιο. **ἀθυμία** = ἀγνοιώδης λύπη. **ταμαυτοῦ** = αὐτά πού μέ ἀφοροῦν. **γάρ** διασαρ. **ὅστις ἡν ὁ δρῶν** (ό δράστης) πλάγ. ἐρωτ. πρότ. **οὐδ' ἀν δικαίως...** καὶ ἐπομένως δέ...**στοχάζομαι**=σκοπεύω. **εὐ γε στοχάζῃ**=καλά πράγματι ἀποδίλεπεις (σκοπεύεις) γιά τήν ἐπιτυχία τοῦ σκοποῦ σου. **ἀποφάργυνσαι κύκλω τὸ πρᾶγμα** = προφυλάγεσαι δλόγυρα ἀπό τήν εὐθύνη γιά τὸ γεγονός. **ώς σημανῶν νέον πι** = ὅτι πρόκειται νά ἀνακοινώσεις κάτι τὸ σοδαρό. **γάρ** αἰτιολογεῖ τά ἐννοούμενα ἀπό τὰ προηγούμενα **εὐ στοχάζῃ κάποιφάργυνσαι τὸ πρᾶγμα...** τὰ δεινὰ = τά φοβερά (έννοει τήν τιμωρία τοῦ θανάτου). **προτίθησ' ὄκνον πολὺν** = προξενοῦν μεγάλο φόβο. **οὔκουν ἐρεῖς ποτε;** δέ θά μιλήσεις τέλος πάντων; ή ἐρώτηση μέ ἀρνηση ἰσοδυναμεῖ μέ ἔντονη κατάφαση: μίλα τέλος πάντων· δομώς καὶ τό εἰτ' ἀπαλλαχθεὶς ἄπει (περίφραση) = καὶ ἐπειτα γκρεμίσου καὶ φύγε, σήγανε στάκομάτια. **καὶ δὴ** = καὶ νά λοιπόν. **θαίνω** = ὀπέρχομαι. **κάπι χρωτὶ (χρὼς - τὸς)** = καὶ ἐπάνω στό σῶμα. **δίψιος** = ξηρός. **πλατύνω** = πασπαλίζω **ἐφαγιστεύω** καὶ **ἐφαγίζω** = κάνω νεκρική τελετή. **ἄ χρῆ** = αὐτά πού πρέπει. **τίς ἀνδρῶν τραγική εἰσινείᾳ**· δέ φαντάζεται καθόλου δι Κρέων ὅτι μπορεῖ ὁ δράστης νά είναι γυναίκα. (ή) **γενῆς, γενῆδος** = δξίνα, ξινιάζου. **δίκελλα** = σκαπάνη μέ δύο δόντια, δικέλλι (μάκελλα είναι ή σκαπάνη μέ ένα δόντι). **πλῆγμα** = χτύπημα, ἀπό αὐτό ή γεν. ὑποκ. **γενῆδος, ἐκβολὴ** = δγαλμένο χόμα (μέ τό δικέλλι). **στύφλος** = σκληρός. **ἀρρώδ** (ἀ-ρήγνυμι) = ἀσχιστος, ἀσκαφτος. **ἐπαμαξεύω** ἀντί **ἐφαμαξέω**. **τροχοῖσι** = χαράζω μέ τούς τροχούς τῆς ἀμαξας. **ἄσημος** = ἀγνωστος· σύμφωνα μέ ἄλλη ἔρμηνεια: δέν ἀφησε ἵχνη, κάποιο τημετο. **ὄπως** χρον. = μόλις (τό δικό μας: καθώς). **ἡμεροσκόπος** = σκοπός τῆς ἡμέρας. **δυσχερές** = δυσερμηνευτο. **ό μὲν** ἐνν. **νεκρός.**

τυμβήρης = τυμβόχωστος, θαψμένος. **ώς φεύγοντος** (ἐνν. τοῦ δράστη) = σάν νά ήθελε νά ἀποφύγει. **ἄγος** = τό μίασμα, τό ἔγκλημα τῆς ἀσέδειας. (ό) **θήρ-θηρὸς** = ἄγοιο θηρίο (σαρκοδόρο). **σπάω-ῶ** = σπαράζω (ἄν ήταν θηρίο ή σκύλος, θά φαίνονταν ὅπωσδήποτε ἵγνη ἀπό τά πόδια του στό χῶμα ή ἵχνη ἀπό τά δόντια και τά νύχια του στό πτώμα. **ριθέω-ῶ** = κάνω διονή (ρίθον), λέγεται για τά κύματα ή τήν κωπηλασία· θορυβό. **λόγοι ἐρρόθουν κακοὶ** = ἀνταλλάσσονταν ὑδριστικοί λόγοι. **φύλαξ ἐλέγχων** ἀνακόλουθο σχῆμα, ἀντί νά τεθεὶ γενική ἀπόλυτη. **κᾶν ἐγίγνετο πληγὴ τελευτῶσα** (ἐνικ. ἀντί πληθ.) = και ή ὑπόθεση θά κατέληγε σέ ἀμοιβαία χτυπήματα· είναι ἀπόδοση τῆς ὑποθ. **εἰ μή τις ἐλεγεν,** πού ἐννοεῖται ἀπό τό πιό κάτω λέγει, ή δοπία δέν τέθηκε, ἐπειδή μεσολάθησαν ἀλλες προτάσεις. **εἰς γάρ τις ἦν ἔκαστος οὐξειργασμένος** = γιατί καθένας μας ήταν (κατά τή γνώμη τῶν ἀλλων) ὁ δράστης. **καὶ οὐδεὶς ἐναργῆς καὶ κανένας δέ φανερωνόταν ώς ἀληθινός δράστης.** **ἀλλ' ἐφευγε μή ειδέναι** ἀλλά ἀρνιόταν δτι γνώσιζε (πλεον. δ μή). **μύδρος** = πυρωμένο σίδερο. **ποὺ διέρπειν** = και νά περνάμε μέσα ἀπό τή φωτιά. **ὅρκωμοτῷ θεούς** = ἐπικαλούμαι μέ δόκο τούς θεούς. **τὸ μήτε δρᾶσαι μήτε τῷ ξυνειδέναι** = δτι οὔτε πράξαμε τό ἔργο οὔτε ἔχονμε γνώση γιά κάποιον (δτι κτλ.). **θουλέύσαντι** ἐνν. και μπροστά ἀπό αὐτό τό **μήτε** = μήτε δτι διανοήθηκε (οι μετοχές κατηργο). **ὅτε αἰτιολ. οὐδὲν ἦν ήμιν πλέον ἐρευνῶσιν** = κανένα κέρδος (καμία ωφέλεια) δέν είχαμε, ἀν και κάναμε γι' αὐτό ἔρευνες. **πέδον** = τό **ἔδαφος.** **νεύω** = κατεβάζω κάτω (τό κεφάλι). **καλῶς πράττω** = **εύ πράττω** = εύτυχω, σώζομαι. **ὅπως πράξαιμεν** πλαγ. ἐρώτ., ἔξαρταται ἀπό οήμα γνώσεως σημαντικό (**ἐγιγνώσκομεν**), τό δοποίο ἐννοεῖται κατά ζεῦγμα ἀπό τό **εἶχομεν** (= μπορούσαμε). **μύθος** = λόγος. **ἀνοιστέον** τούς οήματος **ἀναφέρω.** **τούργον** = τήν ταφή τού Πολυνείκη. **καὶ ταῦτ' ἐνίκα** = και ὑπεροίσχυε αὐτή ή γνώμη. **ὁ πάλος (πάλλω)** = δ κλῆρος. **καθαιρεῖ** = καταδίκασε. **τάγαθὸν** είλωνεία. **οὐχ ἐκοῦσιν** (ἐνν. **ὤμιν**, πληθ. ἀντί ἐνικού) = χωρίς νά μέ θέλετε.

Πραγματικές.- ἄναξ Ο φύλακας μιῆκε ἀπό τήν ἀριστερή πάροδο λαχανιάζοντας· ήθογραφείται λαμπρά ώς ἄνθρωπος τού λαού, προσπαθώντας μέ γνωμολογίες και μαραρολογίες νά σώσει πρώτα πρώτα τόν ἐαυτό του ἀπό τή μεγάλη τιμοφία πού τον ἀτειλεί. Ο ποιητής μέ

τόν ταπεινό αὐτό τύπο ἀποσκοπεῖ νά ἔξαρει τό ἰδανικό ὑψος τῆς Ἀντιγόνης. **τὸ μόρσιμον** Οἱ ἀνθρώποι τοῦ λαοῦ ἀποδίδουν ἰδιαίτερη σημασία στό πεποιημένο πού κατά τή γνώμη τους διέπει τά ἀνθρώπινα. **παλύνας διψίαν κόνιν καφαγιστεύσας** δηλ.. ἀπλῶς πασπάλισε μέ χῶμα τό πτῶμα τοῦ νεκροῦ· κατά τοὺς ἀρχαίους τοῦτο στήν ἀνάγκη ἀναπλήρωνε τήν κανονική ταφή· μέ τό **ἐφαγιστεύσας** ἐννοεῖ τίς καθιερώμενες νεκροίς τρίσπονδες χοές. **ὁ πρώτος ἡμεροσκόπος** Οἱ φύλακες εἶχαν ἀναλάβει τή φρονόηση τοῦ νεκροῦ τήν ἡμέρα καὶ τή νύχτα μέ δάρδιες. Ό πρώτος ἦταν ἐκεῖνος πού ἀνέλαβε πολύ πρώτη τή φρονόηση, γιατί τήν ἡμέρα αὐτή γιά πρώτη φρούρια ἀνέλαβαν τήν ὑπηρεσία· ἀπό αὐτό συμπεριφαίνομε δηλ. Ἀντιγόνη ἥλθε πολύ πρώτη καὶ ἔθαψε τόν ἀδελφό καὶ δηλ. οἱ φύλακες ἥ λόγω τοῦ σκότους δέν τήν ὄντιλήμφηκαν τήν ὅρα τῆς ταφῆς ἥ ἔφτιασαν ἐκεῖ μετά ἀπό τήν ταφή. **ἄγος φεύγοντος** Οἱ ἀρχαίοι θεωροῦσαν ἀσεδή ἐκείνον πού ἔδισκε ἀταφο πτῶμα καὶ δέν ἐριζε ἐπανω τον τουλάχιστο λίγη σκόνη· μέ τή φράση αὐτή τοῦ φύλακα κατηργούσειται ἀσυνείδητα ὁ Κρέων πού διέταξε νά μήν ταφει τό πτῶμα. **ἡμεν δὲ ἐτοιμοι καὶ μύδρους** Πρόκειται γιά είδος ἀπό τίς θεοκρισίες ἥ θεοδικίες, πού γίνονταν καὶ σέ ἐποχές παλαιότερες ἀπό τήν ἐποχή τοῦ Σοφοκλῆ. Σέ αὐτές, στήν περίπτωση ἀμφιβολίας γιά τήν ἐνοχή κάποιου, δ ἐνοχος κρατοῦσε στά χέρια του κομμάτια ἀπό σίδερο πυρωμένα ἥ περονῦσε μέσα ἀπό ἀναμμένα κάρδουνα κτλ. καὶ ἐπρεπε νά ἔξελθει σδος καὶ ἀβλαβής, ἀν ἦταν ἀθώος. **όρκωμοτείν** Οἱ ἀρχαίοι τόσο στίς εὐχές ὅσο καὶ στούς ὄρκους τους καλοῦσαν σέ δοήθεια τούς θεούς. **κάμε τὸν δυσδαιμόνα πάλος καθαιρεῖ.** Ή κλήρωση στούς ἀρχαίους γινόταν ώς ἔξης: ἔβαζαν τούς κλήρους μέσα σέ **κυνῆ** (δερμάτινο κάλυμμα τοῦ κεφαλιοῦ) ἥ σέ ἀγρεῖο καὶ τούς ἐπαλλαν (κουνοῦσαν), μέχρις δτου ἔπειθοῦσε ἔνας κλήρος.

γ') 278-331

Λεξιλογικές. – Θεήλατον = σταλμένο ἀπό τό θεό, θεόπεμπτο, θεοκίνητο. **μή τι πλάγι. ἔφωτ. πρότ.** ἀπό τό **θουλεύει**. **ξύννοια** = διαλογισμός, δαμιά σκέψη. **πάλαι** ἀπό τή στιγμή πού ἀκονσε ἀπό τό φύλακα γιά τήν ταφή. **πρὶν καὶ μεστώσαί με ὄργης** = προτού καὶ μένα γεμίσεις ἀπό θυμό (τό κοινώς λεγόμενο: πρὶν νά παρακουσκόσεις καὶ μένα). Μέ τό **κάμε** γίνεται συμμετοχή ἀντίθεση πρός τό **ἔμοι τι** τοῦ χοροῦ.

άνους τε γέρων ἄμα ἀντί νά είπει: **άνους καίπερ γέρων ών** = ἀπεριόρεπτος, μολονότι είσαι γέρος (έπειδη, κατά τὸν Κρέοντα, τὰ γηραματα καὶ ή ἀπερισκεψία εἶναι ἀσυμβίβαστα). **ὑπερτιμώ** (ή μετοχή αἰτιολ.) = ἔξαιρετικά τιμώ. **κρύπτω** = θάδω. **ἀμφικίων** = περίστυλος. **πυρόω-ώ** = καίω. **διασκεδάννυμι** = καταλύω (συνάπτεται πρός τούς νόμους). ἀπό αὐτό κατά ζεῦγμα θά δινομήσουμε **καταπατήσων τὴν γῆν**· ή σειρά τῶν λέξεων τῆς ἐπόμενης προτ.: **ἡ εἰσορᾶς θεοὺς τιμῶντας τοὺς κακούς; ταῦτα** = τά κηρούγματά μου αὐτά (ἀντικ. τοῦ φέροντες). καὶ πάλαι ἐνν. **οὐ νῦν πρώτον, ἀλλὰ καὶ πάλαι.** μόλις φέρω = μέ δινοράλια ἀνέχομαι. **φοθώ τινι** = φιθυροῦσσονται δοξῶ κάπιον. **λόφος** = τολμηρός. **λόφον ὑπὸ ζυγῷ** (μεταφορά ἀπό τὰ ὑποζύγια)· ἔτσι εἰκονίζεται ἡ αὐταρχικότητα τοῦ Κρέοντα. **δικαίως** = δπος ἐπέβαλλε τὸ δίκαιο. **ώς οτέργειν ἐμὲ** = ὥστε νά δείχγουν τὸ σεβασμό πού μοῦ δφ εἴλεται. **ἐκ τῶνδε** = ἀπό αὐτοὺς ἐδο. **τούτους** ἐνν. **τοὺς φύλακας**, δείχνει τὸν παρόντα. **ἔξεπίσταμαι καλῶς** (πλεονασμός), η πρόθ. **ἐκ καλῶς γιά νά δείξει τίγν ἀπόλυτη πεποίθησή του.** **παράγομει** = παρασύρομαι, **παρηγμένους** ή κατηγορ. μετ.. δπότε τὸ **ειργάσθαι** ἔξαρτ. ἀπό αὐτήν ως ἀπαρέμητ. ἀπολογίαίας, η αἰτιολ., δπότε τὸ **ειργάσθαι** ἔξαρτ. ἀπό τὸ **ἐπίσταμαι**. **τάδε τὴν ταφή.** **νόμισμα** = τὸ καθιερωμένο ἀπό τούς ἀνθρώπους, τὸ θέσπισμα. **κακὸν νόμισμα** = κακό κατασκενασμα, θέσπισμα (δέν κατακρίνει τὴ χοήση τοῦ νομίσματος, ἀλλά τὴν κακή χοήση τοῦ). **τούτο τὸ νόμισμα**, ἀντί: **οὐτος ὁ ἄργυρος.** **ἔξανιστημι** = ξετιρώνω κάπιον (ἀπό τὸ σπίτι του). **ἐκδιδάσκω** = διδάσκω καλά, καθοδηγώ. **παραλάσσω** = μεταστρέψω. **ἴστασθαι** = ὥστε νά προσχωροῦν, νά παίρνουν κατεύθυνση. **πανουργίας ἔχειν** = νά ἀσχολοῦνται σέ πονηρά έργα. **ἔδειξεν γνοιμ.** ἀδρ. **δυσσέθεια παντὸς ἔργου** = κάθε ἀσεδέξ έργο. **μισθαρνέω** (μισθόν - ἄρνυμαι) = παίρνω μισθό, δωροδοκοῦμαι. **ἀνύω ή ἀνύτω** = ἔστελλω, κάνω. **ἥνυσαν-ἔξεπραξαν** (γνοιμ. ἀδρούστου): το δ' οἷμα = συνήθως κατοφθώνον. **ἴσχω σέβας** (παθητ. τοῦ σέβω καὶ σέβομαι) = τυχαίνω σεβασμού, μέ σέβονται. **ὅρκιος μέ δοκο.** **αὐτόχειρ** = αὐτουργός. **ἐκφαίνω**=παρουσιάζω. **μόνος** "Αἰδης =μόνη" ή τιμωρία τοῦ θανάτου, μόνος δ ἀπλός θάνατος. Η πλοκή τοῦ λόγου θά ἤταν διμαλότερη, ἀν ἐκφερόταν ως ἔξης: **οὐχ ὑμῖν "Αἰδης μούνος ἀρκέσει,** ἀλλὰ **πρότερον** **ζῶντες** **κρεμασθήσεθε**, μέχρις ἀν τὴνδε δηλώσῃ" ὅβριν. **τὴν ψῆφιν** = τὴν πρόξει αὐτῆς τῆς ἀναίσχυντης ἀσέσειας καὶ

τό δράστη της. **ὅθεν οἰστέον** (οῆμα φέρω) **τὸ κέρδος** (πλαγ. ἐρωτ. πρότ.) = ὅτο ποὺ πρέπει νά λαβαίνετε τό κέρδος. **τὸ λοιπὸν** (ἐπιφρ.) = στό ξέης. **ἔξ απαντος** = ὅτο κάθη πράγμα γενικά. **ἐκ τῶν αἰσχρῶν λημμάτων** (ἀναγρ. αἴτιο) = ὅτο τά αἰσχρά κέρδη. **ἀτώμαι** = δυστυχώ. οἱ μετοχές κατηγοριματικές. **δώσεις** = θά ἐπιφέψεις. **οὕτως** = ἔτσι, ἀναπολόγητος. **καὶ νῦν ὡς ἀνιαρός λέγεις;** = **ὡς καὶ νῦν...** δι τούτοις καὶ τῷ φαμίλιας (ὅπερς καὶ προτύτερα) κατά τούτο πού μέ ἐνοχή. δι τούτοις καὶ τῷ φαμίλιας (ὅπερς καὶ προτύτερα) δισάρεστοι; **δάκνω** = δακνώνω, ἐδό. λυπώ. **ἐν τοῖσιν ώστιν ἥ 'πι...** προσδ. ἀναφορᾶς. **τί δαὶ** = ἀλλά πῶς. **ρυθμίζω** = κανονίζω, σταθμίζω. **τὴν ἐμὴν λύπην ὅπου πρόληψη.** ἀντί: **ὅπου ἔστιν ἥ ἐμὴ λύπη** = ποὺ ἔχει τήν ἐδοα της... **σὲ τὰς φρένας** = σχῆμα καθ' δόλον καὶ μέρος. **λάλημα** = φλύαρος. **ἐκπεφυκός** (ἀντί -κώς, πρός τό ὑποκ. σύ) = ὅτι είσαι ἀπό τή φύση σου φλύαρος. **ἡ σειρά τῶν λέξεων: οἵμ' ὡς δῆλον εἰ ἐκπεφυκός λάλημα. οὐκουν τό γ' ἔργον τούτο ποιήσας (εἰμί) ποτὲ** = ἵσως είμαι φλύαρος, ἀλλά σέ καμιά περίπτωση δέν ἔχω κάνει τούλάχιστο τούτο τό ἔργο. **καὶ ταῦτα** (προσδιορ. τοῦ **προδοούς**) = καὶ μάλιστα. **ἥ δεινὸν** = ἀλήθεια, είναι φοβερό. **ψευδῇ δοκεῖν** = νά σχηματίζει ἐσφαλμένες ἀντιλήψεις. **ὦ δοκεῖ γε** = τούλάχιστο ἐκείνος πού παίρνει ἀποφάσεις (ώστε ή σημασία τού δοκεῖν είναι διάφορη ἐδό). **ἥ σειρά τῶν λέξεων: ἥ δεινόν ἔστι δοκεῖν τούτῳ ψευδῇ ὦ γε δοκεῖ.** Ἐδό θέλει νά τονίσει ὅτι είναι φοβερό νά ἀπατάται δ ἄρχον στίς ἀντιλήψεις του. **κόμψευς τὴν δόξαν** = λέγε ενέψυλογήματα κάνοντας λογοταύγιο μέ τή λέξη **δοκεῖν**: στήν κομψολόγία τοῦ φύλακα συντείνει καὶ ἥ ἐπαλληλία (ἥ ἐπανάληψη) τοῦ γράμματος **δ. τοὺς δρῶντας** (δέν ἔννοει τούς πολικούς) = τό δράστη, ὅποιος καὶ νά είναι. **ἐξερῶ (ἐξαγορεύω)** = θά διακηρύξω. **δειλὰ κέρδη** = τά κέρδη πού ἔχουν κακά ἐλατήρια (τά σκότια κέρδη). **πημοναὶ** = συμφορές (ἀφού δ Κρέων είπε αὐτά, ἔφυγε ἀπό τή μεσιανή θύρα στά ἀνάκτορα). **ἄλλ' εύρεθειη μὲν μάλιστα** = ἀλλά θεοίσις πρό παντός ἄλλου ενύχομαι νά δρεθεῖ δράστης. **ἐὰν ληφθῇ τε καὶ μὴ ἀντί: εἴτε ληφθῇ εἴτε μή. οὐκ ἔσθ' ὅπως** = μέ κανένα τρόπο, καθόλου. **ἐκτὸς ἐλπίδος τ' ἐμῆς** = ἀνέλπιστα καὶ παρά τήν πεποιθησή μου. (Τά ὅσα είπώθηκαν ἀπό τό στίχο 327 είναι τοῦ φύλακα, δταν είχε φύγει δ Κρέων).

Πραγματικές.-παύσαι Πρέπει νά παρατηρηθεί ή ανταρχική και δεσποτική στάση του Κρέοντα πού προσοδιάζει (ταιριάζει) στούς ήδωπούς χρόνους. **πότερον** Πρός ύπόδειξη τῆς γνώμης του, ότι δέν είναι θεοzίνητη ή ταφή, χοησιμοποιεῖ τό έξης δύλημα: γιά νά είναι θεοzίνητο τό έργο τῆς ταφής, έπρεπε οί θεοί η νά τιμούν τόν Πολυνεύκη, σάν ενεργήτη τους, η νά τιμούν τούς καζούς· ἀλλά τό πρότο είναι ἀδύνατο νά ἀληθεύει, γιατί αὐτός ήλθε νά κάμει τούς ναούς τους.... ἀλλά και τό δεύτερο δόμιοις ἀναρρέπεται ὑπό μόνο του. **πόλεως ἄνδρες μόλις φέροντες** Χαρακτηριστικό τῶν τυράννων είναι νά ύποτεύονται συνωμοσίες και σκευωρίες γι' ἀνατροπή τους. **κρεμαστοί** Συνηθίζοταν κατά τήν ἀρχαιότητα νά ἐποδάληονται οί δούλοι σε δασανιστήρια, γιά νά μαρτυρήσουν τήν ἀλήθεια, και γενικά θεωροῦνταν ἔγκυρη κάθε μαρτυρία τους και μπροστά στά δικαστήρια μετά ὑπό διάφορα δασανιστήρια.

ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (332-375)

Λεξιλογικές. στροφή α΄ **τὰ δεινὰ**=τά ἐκπληκτικά, τά ύπερφυσικά (αὐτά πού ξεπερνοῦν τά συνηθισμένα μετρα γιά τό καλό και γιά το κακό)· ή σύνταξη παρατακτική, ἀντί νά είτει: **πολλῶν τῶν δεινῶν ὄντων, οὐδὲν ἐστιν ἀνθρώπου δεινότερον.** **κούδεν** = και δημοσ τίποτε. **δεινότερον** γιά τή σοφία και τήν τόλμη του. **πελώ** = ὑπάρχω. **τούτο** ἀντί **ούτος**. **πέραν πολιού πόντου χωρεῖ** = διαπερνά (διασχίζει) τό ἀφοβλευκό πέλαγος. **χειμερίω νότῳ** σέ καιρό τριχυμασμένου νοτιά, μέ θυελλώδη (τριχυμασμή) νοτιά. **ὑπ' οἰδμασι περιθρυχίοισι** = κάτω ἀπό τά κύματα πού τόν περιθρύβουν. **ὑπερτάτα** = μεγαλειότατη. **ἄφθιτος** = αφθαρτή, αίωνια. **ἀκαμάτα** ἀκαταπόνητη (πού ποτέ δέν κουράζεται νά προσφέρει δῶρα, προϊόντα). **ἀποτρύομαι** = καταρίθω, καταπονώ πρός ώφελειά μου (ή ἔννοια τού **ἀποτρύεται** ἀποτελεῖ μεγάλη ἀντίθεση πρός τά **ὑπερτάταν, ἄφθιτον κτλ.**). **ἱλομαί** = περιστρέψομαι (**θυστροφηδὸν** κινοῦμαι). **πολεύω** = δργώνω, καλλιεργῶ. **ιππείω γένει** δηλ. με ἵππους και ήμιόνους (μονήλαρια).

ἀντιστροφή α΄. **κουφάους** αὐτός που ἔχει κούφιο κεφάλι, ἀλλαφόμυαλος. **φύλον** = σμήνος. **օρνίθων** = πτηνῶν. Τό **άμφιβάλλω** ὅπως και τό **περιθάλλω** χοησιμοποιεῖται στό κυνήγι και στό γάρεμα = συλλαμβάνω, πιάνω. **ἄγει** = φέρνει (ἀπό τήν ἐνέδρα στό σπίτι). **ἔθνη** = γένη. **ειναλίαν τε φύσιν** = και τά θαλασσινά είδη (τά φάρια

κτ̄..), **πόντου ειναλίαν** πλεονασμός· τά φῦλον, έθνη, φύσιν χρησιμοποιούνται ός άντικ. τοῦ ἀμφιθαλῶν ἄγει. **σπείρα δικτυόκλωστος** = δίχτυ νηματόξλωστο. **περιφραδής** = πολυμήχανος, περινούστατος (**φραδύς** = συνετός). **κρατεῖ** = ἔχουσιάζει, δαμάζει. **μηχαναῖς** (δοτ. δόγμαν.) = μέ διάφορα τεχνάσματα (με ταύτοια ὁ ἀνθρώπος πιάνει και τιθασεύει τα ἔργα της). **ἄγραυλος** = ἀγροδιάυλος. **όρεσσιβάτης** = ὀρεστίδιος. **λασιαύχην** = αὐτός πού ἔχει δασύ (λάσιο, πυκνό) αὐχένα. **όχμαζομαι** (ἀπό τη φίξα ἔχ- τον ἔχω) = δαμάζω πρός ώφελειά μου. **ἀμφιλόφω φυγὴ** = μέ περιτράχηλο ξυγό (λαιμαργιά). **ἀκμῆς** (ἀ-κάμνω) = ἀκατατόνητος.

στροφή δ'. **φθέγμα** = τήν ἔναρθρη φωνή, τή γλώσσα, κατ' ἀντίθετη πρός τήν ἀναρθρη τῶν ζώων. **ἀνεμόεις** = ταχὺς σάν ἀνεμος. **φρόνημα** = σκέψη, ιδέα. **όργη** = δρμή, φοτή. **ἀστυνόμοι ὄργα** = ή δρμή γιά διαμόρφωση και όνθιμη πολιτειῶν (κρατῶν), τά συνασθήματα και οι διαθέσεις γιά τήν κοινωνική διαθίμηση σύμφωνα μέ νόμους. **ἐδιδάξατο** = ἐδίδαξε ὁ ἔνας τῶν ἄλλο (ἄλληροι δάχτηκαν). **δύσαυλος** αὐτός πού κάνει δύσοχο τὸν κατανέλισμό. τή διαμονή. **ύπαιθριος** = στό ἔπαιθρο. **πάγος** = παγετός. **δύσομβρα θέλη** = τίς προσδοκεῖς ἀπό τίς θερέτροις δροζεῖς ή σειρά τῶν λέξεων: **ἐδιδάξατο φθέγμα και ἀνεμόεν φρόνημα και ἀστυνόμους ὄργας και φεύγειν** (εθεσε ἀπαρέμφ. ἀντί τοῦ οὖσ. **φυγὰς**) **ύπαιθρια και δύσομβρα θέλη δυσαύλων πάγων** (ἀντί **ύπαιθριων δυσαύλων πάγων θέλη**). **παντοπόρος** (τέθηκε ἐπιφωνηματικῶς στό τέλος πρός ἐκφραστή ἐκπλήξεως γιά τίς προηγούμενες ἐφευρέσεις τοῦ) = ὁ παντομήχανος. **ἄπορος** (τέθηκε κοντά στό **παντοπόρος** πρός ἐξαρση τῆς ἀντιθ.). = ἀοπλος, ἀμήχανος. **τὸ μέλλον** ἐνν. **συμβήσεσθαι**. **Αἰδα φεύξιν** = τήν ἀποφαγή τοῦ θανάτου. **ἐπάγομαι** = κατορθώνω. **ἀμήχανος** = ἀθεραπευτος. **Ξυμφράζομαι** = ἐπινοῶ, ἐφευρίσκω. ή **ξὺν** ἐπιτείνει τήν ἔννοιά. **φυγὰς νόσων** = διάφορους τρόπους γιά τήν ἀποφαγή ἀπό νόσους (διγλ., τήν ιατρική, τά διάφορα φάρμακα, τή δίαιτα, τή γυμναστική κτλ.).

ἀντιστροφή δ'. **τὸ μηχανόεν τέχνας** = τήν ἐπινοητικότητα τεχνασμάτων, τή δύναμη νά ἐπινοεῖ κανείς διάφορες «μηχανές» (τεχνάσματα). **κακὸν** ἐνν. και μπροστά ἀπό αὐτό ή **ἐπί. ἐσθλὸν** = καλό. **ἔρπω** = δαδίζω. **γεραίρω** = τιμῶ (ή μετ. ὑποθ.). **νόμους χθονὸς** = τό

ἀνθρώπινο δίκαιο. **Θεῶν τ' ἔνορκον δίκαν** = καί τό δίκαιο τό κυριού μένο μέ δρο πρός τούς θεούς. **ύψιπολις** (ἐνν. ἐστί) = αὐτός πού ἀπόλαμβάνει μεγάλη τιμή στήν πόλην, ἐδῶ μᾶλλον: αὐτός πού τιμᾶ τήν πόλην καί τήν ἀνυψώνει, τήν κάνει νά πάρει ἀπάνω της. **ἀπολις** = ὅχι καλός πολίτης. **ὅτω ξύνεστι** (ἀναφορ. ὑποθ. πρότ.) **τὸ μὴ καλὸν** (προσωπ.) = **ὅστις τῷ μὴ καλῷ ξύνεστι** = ἐάν κανείς σχετίζεται μέ τό κακό. **τόλμας** (μέ τήν κακή σημασία) **χάριν** = λόγω τῆς ἀλλογιστης τούς φιλούς του. **παρέστιος** = σύνονος. **μήτ' ισον φρονῶν** = μήτε διμοιδέατης μου στά πολιτικά· (καί μέ τό ἔνα καί μέ τό ἄλλο θέλει νά δηλώσει ὅτι ἀποστέφηται κάθε σχέση μέ αὐτόν καί στό δημόσιο καί στόν ίδιωτικό δίο). **τάδε** = αὐτά ἐδῶ (πού ἀνέφερα πιό πάνω, τά ἀσεδή καί κακά).

Πραγματικές. -πολλὰ τὰ δεινά... Άπο ποὺ παίρνει ἀφορμή ὁ γορδός νά τραχονδήσει (νά φαλει) τό πρότο στάσιμο καί νά θαυμάσει τή δεινότητα τοῦ ἀνθρώπου: **χειμερίων νότῳ** γιά νά δηλώσει ὅτι ὁ ἀνθρωπος νανοιπλοει καί ὅταν ἡ θάλασσα είναι πολύ τρικυμιώδης καί ταραχμένη, όπως συμβαίνει στήν Ελλάδα κυρίως μέ τούς νοτιάδες. **Γάν** Τήν δυναμάζει **ύπερτάταν** ἀπό τή μιά γιατί τή θεωρεῖ πρεσβύτατη καί ἀπό τήν ἄλλη γιατί τωτίζεται πρός τή μητέρα τῶν Θεῶν Ρέα καί Κινέλη, πού γέννησε τούς ἄλλους θεούς, κι ἀκόμη γιά τήν ίδιότητά της νά φυτρώνουν σ' αὐτή τά πάντα καί νά παράγει δύοντας τούς καρπούς· προκαλοῦσε πράγματι τήν κατάπληξη τοῦ ἀνθρώπου γιά τήν ἀνεξάντλητη γονιμότητα καί τήν ἀφθαρσία της. **ιλλομένων ἀρότρων, ιππείων γένει πολεύων** Οἱ ἀρχαῖοι μεταχειρίζονταν στή γεωργία τό ἀροτρο (ἄλλετοι) ἀπό τά διηγούντα χρόνια, χορηγοποιώντας γι' αὐτό τίς μούνες (τά θηγανά μουνάρια), τίς δποιες μετά ἀπό τά δόδια τίς προτιμοδοσιαν ἀπό τούς ιππονες πού ἥταν πιό κατάλληλοι γιά ἄλλες ἑπτηρεσίες. **φθέγμα** Έννοεῖ δέδαια τήν ἔκφραση τῶν σκέψεων τοῦ ἀνθρώπου μέ φθέγγους, τόν ἔναθρο λόγο, τόν δποιο ὁ Σοφοζέλης θεωρεῖ ὅχι ως φυσικό δῦρο, ἀλλά ἐπινόημα τοῦ ἀνθρώπου καί δημιούργημά του, καθώς πρέσβεναν καί ἄλλοι φύλοσοφοι, οἱ Έλεάτες, οἱ Πυθαγόρας κτλ... λέγει **ἀνεμόεν τό φρόνημα**, δηλ., τίς σκέψεις καί τίς ίδεες τοῦ ἀνθρώπου, λόγω τής μεγάλης ταχύτητας καί εύπινησίας τοῦ νοῦ στό νά τίς συλλαμβάνει. **ἀστυνόμους ὄργας** "Ο,τι είπε γιά τόν προφορικό καί ἐνδιάθετο (ἔσωτερο) λόγο ἔχει ἐφαρμογή καί ἐδῶ, δηλ., ὅτι είναι δεδιάστις ὁ ἀνθρώπος ἀπό τή φύση του (φύσει) πολιτικός καί κοινωνι-

κός, ὅπως τόνισε καὶ ὁ Ἀριστοτέλης, ἀλλὰ τίς ἴδιότητες αὐτές, καὶ ἰδίως τίς σχετικές μὲ τή διαιμόρφωση καὶ οὐθίμαστη τῶν πολύτειων (χρυσῶν), τίς τελειοποίησε καὶ τίς μετέδωσε μὲ τήν πολιτική ἐπικοινωνία καὶ διδασκαλία. **ἐδιδάξατο δὲ καὶ φεύγειν θέλη...** Ἐπινόησε δηλ. οἰκίες καὶ τίς τελειοποίησε ὡς τό σημερινό σημεῖο τελειότητας, ἐνῷ πρωτύτερα διέμενε στό ὑπαθρό, ὑποφέροντας ἀπό τίς παγωνίες καὶ τίς ἄλλες ἐναντιότητες τῆς φύσεως. Ἐπίστης δρῆκε τά κατάλληλα ἐνδύματα καὶ τά ἄλλα προφυλακτικά μέσα, γιά νά προφυλάγεται ἀπό τίς προσβολές τῶν δροχῶν, ἀφού ἥλθε γυμνός στή γῆ, κατ' ἀντίθεση πρός τά ἄλλα ζώα. **νόσων δὲ φυγάς ξυμπέφρασται:** **"Αἰδα μόνον φεῦξιν οὐκ ἐπάξεται** Πῶς διαιροῦνται ὁ ἀνθρωπος παλεύει μέ τίς ἀσθένειες καὶ τό θάνατο; Σχετικά μέ τό θάνατο ὁ λαός σήμερα λέει: «Μόνο τοῦ Χάρου δέν μπορεῖ κανείς νά κάνει τίποτα». **νόμους χθονός, θεῶν δίκαν** Ἔννοεῖ δέδαια τό ἀνθρώπινο καὶ τό θεῖο ἥ φυσικό δίκαιο, τά δποια ὀφεῦνται ὁ τέλειος πολύτης νά εὐλαβεῖται καὶ νά τηρεῖ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (376–581)

α') 376–440

Λεξιλογικές. – **δαιμόνιον τέρας** = ὑπερφυσικό (ἐκπληκτικό) θαῦμα (κατηγορ. τοῦ τόδε). **ἀμφινοῶ** = μέ ἀμφιθολία προσθέλεω, ἀποθρ., δέν μπορεῖ νά πιστέψω· δραχύλογία, τό κανονικό θά ἥταν: **δαιμόνιον τέρας ἐστὶ τόδε, ἐς ὁ ἀμφινοῶ. πῶς ἀντιλογήσω** (ἀποφημ., ὑποτ.) = πῶς νά ἀντείπω: **εἰδὼς** ἐναντ., μετ. **Οἰδιπόδα = Οἰδίποδος,** τό α είναι τέπος Δωρ. **τί ποτε (ἐστίν);** τί ἄφαγε συμβαίνει: **οὐκ ἀγούσι σέ γε ἀπιστοῦσαν δή που τοῖς βασιλείοις νόμοις;** δέ σέ φέρνουν ἀλήθεια, γιατί προφανῶς, κατά τή γνώμη μου, δέν πειθαρχεῖς στά δασικά προστάγματα: **καθαιρῶ συλλαμβάνοντεπ' αὐτοφόρῳ.** ἐν **ἀφροσύνῃ** = σέ ἄφρονα κατάσταση ἥ νά κάνει ἀσύνετα. **ἥ' ἐστ'** ἔκεινη... ἥ σειρά τῶν λέξεων: **ἔκεινη ἥ ἔξιργασμένη τοῦργον (τήν ταφήν)** ἐστιν ἥδε. **θάπτουσαν** μετ. κατηγορημ., **ὅδε** = ἴδού, νά. **ἄφορρος (ἄφ-ρέω)** = πάλι. **ἐς δέοντα καιρὸν** = ἐπικαίορος, στήν ὡρα. **τί δ' ἐστιν;** ἐκπλήξι. **Ξύμμετρος** (ἐπιφορημ. κατηγορούμ.) **ποιοι τύχη;** ταυτόχρονα με ποιο περιστατικό; **προύθην** = ἥλθα. **οὐδένεν ἐστ' ἀπόμωτον** = τίποτε δέν ὑπάρχει πού μπορεῖ κανείς νά ἀρνηθεῖ μέ δροζο. πως δέ θά γίνει. **φεύδω** = διαφεύδω. **ἥ πίνοια** =

η δεύτερη γνώμη. **τήν γνώμην** = τήν πρώτη γνώμη. **σχολή** = μέδια σκολία, καθόλου. **έξαυχω** = καιριζέμαι πολύ, διακήρυσσω, διάλαλθω. **ταῖς σαῖς ἀπειλαῖς** ἀναγρ., αὕτῳ· ή σειρά τῶν λέξεων: **ἐπει** **έξηγχουν** **έγω σχολή ποθ'** ἀν **ηδειν δεῦρο...** **χειμάζομαι** = πάσχω πολύ, καταταράζομαι, δοκιμάζω μεγάλη λύτη. **οὐδὲν** **εοικεν** = καθόλου δέ μοιάζει. **μῆκος** = κατά τό μέγεθος. **χαράν** ἐννοεῖ τή μεγάλη χαρά του γά την ἀνεύρεση τοῦ δράστη τῆς ταφῆς. **καίπερ** **ῶν ἀπόμωτος δι'** **ὅρκων** (πλεονασμός) = ἀν καί είχα δοκιστεῖ (πώς δέ θά ἔλθω). **καθηρέθη** δλ., τό πιό πάνω **καθαιρώ**. **τάφον κοσμούσα** (μετ. κατηγορ.) = αὐτή πού φροντίζει τήν ταφήν. αὐτή πού θάδει. **κλῆρος** **ἐνθάδ'** **οὐκ ἐπάλλετο** = δέν ἔγινε κλήροφοι αὐτή τή φορά (ὅπως τήν πρώτη φορά). **θούρμαιον** = τό ἔρμαιον = τό εῦδημα. **κρίνω** = ἀνακρίνω. **έξελέγχω** = ἔξεταζω, δίκαιος είμι (προσ. σύνταξη ἀντί ποιᾶς ἀπόδοσηπτεῖ:) = δίκαιοιμα. **ἔλευθερος** **ἀπηλλάχθαι** (πλεον.) **τῶνδε κακῶν** ἀπό τίς τινοφοίες μέ τίς ὅποιες μέ ἀπειλήσαν γι' αὐτήν ἐδῷ τήν ὑπόθεσην. **τῷ τρόπῳ** μέ ποιό τρόπο. **πόθεν** τέθηκε ἀντί ἐπιφρόνητι. ἐν τόπω στάσεως, γιατί ὑπάρχει κίνηση. **ἡ καὶ ξυνιεῖς**; ἀφαγε ἔχεις σαφή συνείδηση τῶν λεγομένων σου; **ὁρθῶς** = ἀκριβῶς. **ἰδών** αἴτιολ., ή σειρά τῶν λέξεων: **ἰδών ταύτην θάπτουσαν τὸν νεκρόν, ὃν σὺ ἀπειπας θάπτειν.** ἀπειπας τοῦ ἀπαγορεύνω, **ἐπίληπτος** ἐπ' αὐτοφρόνω, πιασμένη ἀκριβῶς σ' αὐτό τό ἔργο. **ὅπως γάρ ἤκομεν** (ἀντί **ἤκον** **έγω**) = μόλις δηλ., ἐπανήλθαμε. **τὰ δείν' ἐκείν' ἀπηπειλημένοι** = ἔχοντας ἀκούσει τίς φοιτεῖς ἐπίτινες ἀπειλές (στήν πραγματικότητα ἀπειλήθηκε καί ἐπανήλθε μόνο ἐκεῖνος ὁ φίλακας, ἐνώ οἱ ἄλλοι, πού περίμεναν, ἐπανήλθαν μαζί του καί σάρωσαν τή σκόνη). **σαίρω** = σαρώνω, καθαιρίζω. **κατέχω** = κατέχω πιθ., **μυδάω** = είμαι ὑγρός, καί ἐπί πτώματος ἐδῷ = στάζω ἀπό σηρῆ. **ἄκρων ἐκ πάγων** = ἐπί τῶν **ἄκρων πάγων** (τό **ἄκρων** κατηγορ., καί οὐδὲ ἐπιθ. διορ.) = στά πλευρά (στίς πλαγίες) τῶν κορυφῶν τῶν οράχων. **ὑπήνεμος** = ἔχοντας τά νότα πρός τόν ἀνεμο καί προφύλαξμένος ἀπό αὐτόν, ἀπάγκιος, ἀπάνεμος. **όσμήν...** ή σειρά τῶν λέξεων: **πεφευγότες** **όσμην ἀπ'** **αὐτοῦ**, **μὴ θάλη**, ἀποφεύγοντας μήπος προσδύλει τίς μήτες μας ή δοσμή (μήπος μᾶς πάρει ή μυσονδιά) πού ἐπεμπόταν ἀπό τό πτώμα. **έγερτι** = ἀγυπτανα. **ἐπίρροθος** = ὕδριστος. **κακοῖσιν** = μέ κακολογίες. **ἀκηδῶ τίνος** = παραπελθείται. **εἴ τις ἀκηδήσοι πλαγ.** ἔρωτ. πρότ., ἔξαρταται ἀπό ἐννοούμενο φόνον σημαντικό. **πόνος** = η ἐκτέλεση τοῦ

επίπονου ἔργου (τῆς φρουρήσεως τοῦ πτώματος). **ἡν** = γίνονταν. **εστε** = ώστου. **μέσω** κατηγορ. ἐν αἰθέρι μέσῳ = στή μέση τοῦ οὐρανοῦ (πρόκειται γιά τό μεσημέρι). **θάλπω** = καίω(ώς ἀμετάθ. ἔδω). **τυφώς** = μανιώδης, καταιγιστικός, ἄνεμος, θύελλα. **σκηπτός** = ἀνεμοστρό-
διλος. **οὐράνιον ἄχος** (παράθ. τοῦ προηγούμενου) = θεομηνία. **πίμ-**
πλησι ἐνν. **τοῦ σκηπτοῦ τὴν πεδιάδα.** **αἰκίζω** = κακοποιῶ, ἀποκό-
πτω. **φόβη** = φόβοιμα. **ὅλης πεδιάδος** = τῶν δέντρων τῆς πεδιάδας.
ἐν δὲ ἐπιφρονιματ. = προσέτι μάλιστα. **ἔμεστώθη** (ἀπό τὸν ἀνεμοστρό-
διλο) = γέμισε. **μώω** κλέινω τά πάτια (ἔδω, ἔξαιτίας τοῦ κουρνιαχτοῦ
πού σηκώθηκε). **εἰχομεν τὴν θείαν νόσουν** = ὑπομέναιε, ἀναμένοντας
νά περάσει ἡ θεομηνία. **καὶ τοῦδ' ἀπαλλαγέντος** = καί ἀφοῦ τό κακό
αὐτό (ό ἀνεμοστρόδιλος), σταμάτησε. **ἐν χρόνῳ μακρῷ** μετά ἀπό
παρεῖ. εντη ἀρκετής ὥρας **κάνακωκύει πικρᾶς ὄρνιθος οὖν φθόγ-**
γον = καί ὅγάζει ἡ πητερή ὁξεία κραυγή σάν την κραυγή πικρα-
μένου (ἔξοργισμένου) πτηνοῦ. **λέχος εύνης** = τίν κλίνῃ τῆς φωλιᾶς
της. **ὄρφανὸν** = στεղμένη. **κενῆς προληπτ.** κατηγορ. τοῦ **εύνης** =
ἄστενά είναι κενή. **ὄρφανὸν κενῆς πλ.έον.** **ψιλὸν** = γυμνό (ἀπό τή σκό-
νη). **γόοισιν ἔξώμαξε** = στέναξε γοερά. **ἐκ δ' ἀράς** (τιμῆση) **ἡράτο** =
καί ἐξέφερε φοιβέρες κατάρες. **εὐκρότητος** = καλά σφυρηλατημένος,
σφυρήλατος. **ἀρδην** = κρατώντας φηλά. **πρόχους** (ή) = ή ὑδρία, τό
κανάτι. **χοαι** = ισπονδές. **στέφει** = στεφανώνει, περιφραίνει. **ἱέμεσθα**
(ένεστ.) = πέφτουμε ἀπάνω της. **ἡλέγχομεν** = ἀνακρίναιε. **ἄπαρνος**
καθίσταμαι = ἀρνοῦμαι. **ἄμ' ἡδέως ἔμοιγε κάλγεινῶς ἄμα** = ταυτό-
χρονα μέ χαρά ἀλλά καί μέ λύπη δική μου τουλάχιστο. **ἡδιστον** καί
ἀλγεινόν κατηγορούμενα τῶν: **τό πεφευγέναι καί τό ἄγειν.... φίλους**
ἐνν. τήν Αντιγόνη. ως βασιλούροη. **ἔμοι πέφυκε** = είναι φυσικός ἐμένα,
είναι ἴδιο τοῦ κραυγατήρα μου. **ἥσσω** = κατέτερα. **λαθείν** = **ὑπολα-**
θείν = νά θεωρήσω. ή σειράς τῶν λέξεων: **ἄλλ' ἔμοι πέφυκε λαθείν**
πάντα ταῦτα (δηλ., τό είς κακὸν τοὺς φίλους ἄγειν ἀλγεινόν) **ἥσσω**
τῆς ἐμῆς σωτηρίας.

Πραγματικές. – Στό δεύτερο ἐπεισόδιο παρουσιάζεται ή συνάν-
τηση τοῦ Κρέοντα καί τῆς Αντιγόνης καί ή μετά ἀπό αὐτή φοιβερή
σύγκρουσή τους. Ό χορός στούς στίχους 376–383 μέ ἀνάπτωστους,
πού ρυθμίζουν τό βῆμα της, ἀναργέλλει στούς θεατές τήν είσοδο τῆς
Αντιγόνης ἀπό ἀριστερά μέ τή συνοδεία ἐνός φίλακα. **ἐς δαιμόνιον**

τέρας... Γιατί ό χορός αισθάνεται έκπληξη: **Οιδιπόδα** Τόν ἀναφέρει ό ποιητής γιά νά δηλώσει, ότι ή δυστυχία της Ἀντιγόνης προέρχεται κατά κάποιο τρόπο κι ληρονομικά ἀπό τόν πατέρα. **ήδ' εστ' ἐκείνη...** Μέ ποιά ἐκδήλωση συναισθημάτων μιλάει τώρα ό φύλακας κατ' ἀντίθεση πρός τήν πρώτη του ἐμφάνιση: **ἄναε θροτοίσιν ούδεν ἐστ' ἀπώμοτον** Ήδης μιλάει και πάλι στήν ὥρη ό φύλακας: **ἔρμαιον** Λεγόταν ἔτσι τό εντυχές εὑρημα πού ὁφείλοταν στήν εὔνοια τοῦ θεού Ἐρμῆ και γι' αὐτό, δισες φορές οί Ἀρχαιοί ἔδισκαν στήν τύχη τέτοιο ἀντικείμενο, ἀναφωνοῦσαν **κοινὸς Ἐρμῆς τυφῶς ἀείρας σκηπτόν...** Ή φορεοή περιγραφή τοῦ τυφώνα ἔξαιρε τό ἀτρομητό της Ἀντιγόνης, ἀφού φορδήθηκαν οί ἄντος, ἀλλά όχι δύως και αὐτή, **χοαίσι τρισπόνδοισι** Οί τροπλές σπονδές ἦταν ἀπό μετάβασι (χάλα μέ μέλι) ή μία, ἀπό οίνο ή ἄλλη και ἀπό νερό ή τοίτη· ἄλλοτε πάλι ή πρώτη ἦταν ἀπό γάλα, ή δεύτερη ἀπό οίνο και ή τοίτη ἀπό μέλι και νερό. Στρέφονταν πρός δυσμάς και ἔχυναν αὐτές η χωριστά καθεμιά η ὅλες μαζί, ὅπως ἔκανε τώρα ή Ἀντιγόνη μέ μιά κανάτα, ἀφού τίς είχε ἀναμείξει μέσα σέ αὐτή. Και σ' ἑμάς ό ίερέας γίνεται ἐπάνω στό νερό στόν τάφο τοῖς φορές χοές ἔλαιου και ὑδατος. **ἡσσω λαβείν τῆς Ἐμῆς σωτηρίας** Νά παρατηρηθεῖ ή μεγάλη ἀντίθεση τού χαρακτήρα τῆς Ἀντιγόνης και τοῦ φύλακα.

6') 441-525

Λεξιογικές. – σε ἐνν. τό λέγω ή κρίνω, νεύω = κλίνω (ή Ἀντιγόνη καθ' ὅδο τό διάστημα τῆς παρονοίας της μπροστά στόν Κρέοντα στένεται σιωπήλη και μέ τά μάτια κατεδασμένα). **φῆς** διολογεῖς, **καταρνέομαι-ούμαι** = ἀρνοῦμαι ισχυρῶς, ἐπιμένω στήν ἀρνηση ή σειράς τῶν λέξεων: **φῆς η καταρνεῖ μη δεδρακέναι τάδε;** και **φημί κούκ...** σχῆμα εἰς παραλλήλου, γιά μεγάλ.ύτερη ἐμφαση. Η ἀπάντηση είναι δικαιιαμέ τήν ἐρώτημη· ἔτοι είναι πειραζιτή γιά τόν Κρέοντα, **τό μη** ἐνν. **δράσαι, οἱ** = ὅπων, **αἰτία** = κατηγορία, **ἔξω ἐλεύθερον πλεον.** Μετά ἀπό αὐτό ἀπέρχεται ό φύλακας, γιά νά ἐπανέθει ἀργήτερα μεταμφιεσμένος ως Ἰσιμήνη. **μη μήκος** = όχι σέ ἵπταση, **ηδοθα** ἀρχαιότερος τύπος τού **ηδεις** (οίδα), **τάδε** = τά δσα ἐπράξει αὐτή, **τί δ' ούκ ἐμελλον** (ἐνν. **ειδέναι**) = και γιατί όχι, **και δῆτα** (ό Κρέων δργίζεται) = και δύως (μοζονότι δηλ., γνόσσες), **γάρ** αἴτιολογεῖ τό ἐννοού-

μενο ναί, ἐτόλμων ὑπερβαίνειν... ἐν ἀνθρώποιοι = μεταξύ των ἀνθρώπων. **σιθένειν τοσούτον** = διτι ἔχουν τόσο μεγάλη ίσχυν. **τὰ σὰ κηρύγματα** τό λέγει μέ περιφρόνηση. **ἀσφαλή** = ἀσάλευτα, στερεά (γιατί είναι έντυπωμένα στίς φυγές τῶν ἀνθρώπων). **θνητὸν ὄντα** έναντι, μετ. **ωσθ' ὑπερδραμεῖν** (τοῦ οἵμ. **ὑπερτρέχω**) = ώστε νά τά παραδεῖς. **Ζῆ** = ισχύουν, ἔχουν κέρδος. **ἐξ ὅτου 'φάνη** (πλ.άγ., ἐρώτ.) = ἀπό πότε φάνηκαν. **τούτων** (δραζύνογ.), γιά τήν παράδαση ἀπό τῶν νομίμων, τῶν ἀξιώμων (ἀναρχ., αἴτιο). **οὐκ ἔμελλον** = δέν είχα σκοπό. **δείσασα (δέδοικα).** **φρόνημα** = θελήση, διάθεση. **ἐν θεοῖσι** = μπροστά στοὺς θεούς· ή σειρά τῶν λέξεων: **οὐκ ἔμελλον ἐγώ οὐδενὸς ἀνδρὸς φρόνημα δείσασα ἐν θεοῖσι δάλσειν δίκην τούτων. ἔξηδει (ἔξοιδα)** = γνώριζα καὶ λέγει. **θανουμένη κατηγορίη**, μετ. **πρόσθεν τού χρόνου** = πρό τοῦ περιφρόνενού χρόνου. **αὐτε** = τουναντίον (έγώ αντίθετα μέ έσενα). **ὅστις γάρ...δ γάρ** δικαιολογεῖ τό έννοούμ. **καὶ λέγω ἐγώ κέρδος.** **ἐν πολλοῖς κακοῖς** = μέσα σέ πολλά κακά (έννοει τίς δυστυχεῖς τῆς οἰκογένειάς της, τοῦ πατέρα, τῆς μητέρας καὶ τῶν ἀδελφῶν της). **κατθανάν** ἐποθ. **φέρει** = λαώσανει, ἀποκομίζει. **οὐτῶς** = κατά ταῦτα, μετά ἀπό αὐτά. **παρ' οὐδὲν ἄλγος ἔστι** = καθόλου δέ με λυπεῖ. **τὸ τυχεῖν τούδε...** είναι ἐποκ. τῆς προτάσεως αὐτῆς, τό **παρ' οὐδὲν ἄλγος κατηγορ. αὐτοῦ.** **κείνοις ἀν ἥλγουν** ὁ ἀν τέθηκε δύο φορές· τέ ἐποθετικός λόγος είναι καί ποιά ἡ ἀπόδοση; **τὸν ἐξ ἔμης μητρὸς** ἐνν. **γεγώτα,** γεννηθέντα. **ἄθαπτον νέκυν** κατηγορ. τοῦ προηγούμενου. **εἰ τὸν ἐξ ἔμης μητρὸς θανόντ' ἄθαπτον ἡνσχόμην νέκυν** = εάν θά μανεχόμουν, ώστε ό γεννημένος ἀπό τή διζήμου μητέρα (ό ἀδελφός μου) νά μείνει μετά τό θάνατό του νεκρός ἀπαφος. **τοισδε** = γι' αὐτό. **ἄλγυνομαι** = θλίβομαι, λεπάμαι γιά κάτι· ή σειρά τῶν λέξεων: **εἰ δὲ δοκώ σοι νῦν τυγχάνειν δρῶσα μῶρα...** σχεδόν τι **μῶρωφ μωρίαν ὄφλισκάνω** (τό **σχεδόν** τι φαίνεται διτι μετοιάζει τή δεινή ήδοη τοῦ μεροῦ, ἀλλά κανούσεις περιτίλειει εἰδωνεία γιά τὸν Κρέοντα) = ίσως θεοφρόνια μωρῷ ἀπό μεροῦ. **τὸ γέννημα** = η ιδιοσυγκρασία, ο χαρακτήρας. **ώμὸν** (ἐνν. **ον**) = διτι είναι σκληρό, γιατί προηγ.θε ἀπό...**εἰκὼ** = ἐποχφρό, ἐποκέπτω. **κακοῖς** = στά ἀτεγήματα (στά δσα φοβερά ἔχουν συμβεῖ). **τὰ σκλήρ' ἄγαν** = τά πολύ ἀκαμπτα. **τὰ ὄλότελα ἀλέγηστα.** **πίπτειν** ἀντί κατηγ., μετ. ἀπό τό **ἰσθι.** **μάλιστα** = διτι κατά τό πλείστον ταπεινώνονται. **ἐγκρατῆς** = ισχυρός, **οπτὸν ἐκ πυρος** (δογμαν.) = δ δοτοίος πυρακτώθηκε. **περισκελή** (κατηγ.) =

θυτε νά σκληρυνθεί πολύ. **θραυσθέντα** = ή σειρά τῶν ἡξεων: **εἰσίδοις ἄν καὶ τὸν ἐγκρατέστατον σίδηρον** (όντα) **όπτὸν ἐκ πυρός**, περισκελή, **θραυσθέντα πλεῖστα** (σύστ. ὥντις.) = σέ πάρα πολλά τεμάχια. **θυμοῦμαι** = ἔξειριζομαι, εἶμαι θυμοειδής. **καταρτύομαι** = σωφρονίζομαι, πειθαρχώ, **γὰρ αἴτιοί**, τό ἐννοούμ. ἀπό τό προτιγούμενο: **τοῦτο θά πάθει καὶ αὐτή** (ή Ἀντιγόνη), γιατί...**οὐκ ἐκπέλει** = ίδεν είναι ἐπιτραπέμνο, δέν ἐπιτρέπεται. **μέγα φρονεῖν** = νά μεγαλ. οφ φρονεῖ, **δοῦλος** (άντι ἐπίκρος) = δέν ἀριδζει σέ διατίλοχοη, ἄλλά δοκεῖται στό πάθος τοῦ Κρέοντα. **οἱ πέλας** = οἱ ἄλλοι. **ὑθρίζω** = παρεχτούπομαι, **τότε** (συμπλήρωνται μέ τη μετ. **ὑπερβαίνουσα**) = όταν παραδίδαινε, **ἐπει δέδρακεν** = ίδρου ἔχειν τήν πράξη (τήν ταφή). **ηδε καθ' Ἐλέη πρός τό ὑθρις**, ἀντί **τόδε**, καὶ ἐπεξηγεῖται ἀπό τά ἀμέσως ἐπόμενας **τούτοις** ἐπαυχείν καὶ δεδρακούιαν **γελάν** = νά καυγησιολ. ογεῖ, γιατί διέπραξε αὐτά, καὶ ἂν καὶ τά ἐπράξε, νά φέρεται σκωπτικός (εἰρωνικά). **ή** = ἀλήθεια, στό α' **ἀνήρ ἐνν. ειμί**, ἐνώ στό δ' **εσται**. **ἀνατί** (ἀπό τό **ἀνατος**, τό δροτο γίνεται ἀπό τό στεο). **α καὶ ἄτη** = θιλάθη = γεροίς τιμωρια, **ταῦτα** = ή δασιλική μου αὐτή ἔξονσία. **κείσεται** = θά ἔχασκονθεί νά ταπεινώνεται. **τῆδε** (ποιητ. αϊτ.) = ἀπό αὐτή ἐδώ, **ἄλλ' εἴτε κυρεῖ** (τυγχάνει κόρη) **τῆς ἀδελφῆς μου εἴθ' ὄμραιμονεστέρα** = εἴτε πλήμεστερη (χοντινότερη) συγγενής. **τοῦ παντὸς ἡμīν Ζηνὸς ἐρκείου** (ἔρκος) γεν. μεριστ. = ἀπό τόν δύο συγγενικό μας κύριο. Τό **Ζηνὸς ἐρκείου** τέθηκε κατά μετωνυμία ἀντί τής **συγγενείας**, ἐνώ τό **ἡμīν** ἀντί τοῦ **ἡμῶν**, **ἄλοσκω μόρον** = διαφεύγω τό θάνατο. **ἴσον ἐπαιτιώματι** = ἔξισου κατηγορώ, **τούδε τάφου** γεν. αϊτίας. **θουλεύσαι** (έπειξη.) = ὅτι δημ., σκέψη τηρε καὶ προμελέτησε καὶ ἀποφάσισε αὐτό (δημ., τήν ταφή). Αριδόδης στό σημερίο αὐτό μπήκε στά ἀνάκτορα σένας στρατιώτης, γιά νά φέρει τήν Ισμήνη. **νιν** = αὐτήν. **λυσσάω-ώ** = είμαι φοβερά ταφαρμένος, μαίνομαι, λυσσιάζω. **ἐπήβολός τινος** = ικέριος κάποιου. **φιλεῖ** = συνηθίζει. **θυμός** = φυχή. **ἡρῆσθαι** = νά ἔχει συλληφθεί ἐπ' αὐτοφώρῳ. **κλοπεὺς** = λαθαραίος δράστης. **πρόσθεν** = πρωτίτερα (δημ., ποιέι ἐπιχειρήθει τό καζό). **τῶν μηδὲν ὄρθως ἐν σκότῳ τεχνωμένων** = ἔκείνον πού τίποτα τό καλό δέ μηχανεύονται στά σοτεινά. **μισῶ γε μέντοι** = ἄλλά διοις μισῶ, **ἄλούς τις ἐν κακοῖς** = ἀφού πιάστηκε κάποιος ἐπ' αὐτοφώρῳ νά ζάνει τό κακό. **καλλύνω** = παρασταίνω γιά καλό. **τούτο** = τή συλληφή γιά κακό. **ἡ κατακτείναι μ' ἐλῶν** = η νά μέ πιάστε καὶ νά μέ σοτούσιες. **οὐδὲν ενν.** θέλω μειζον.

μὲν = τουλάχιστο. **τούτο** = τὸ ἔλειν σε = τό δτι σέ ἔχω πιάσει. **μέλλεις** (ἐνν. **κατακτεῖναι**) = ἀναδάλλεις, δραδύνεις. **ἀφανδάνω** δέν ἀρέσω. **καὶ σοὶ τάμα ἀφανδάνοντ' ἔψυ** = οἱ λόγοι μου καὶ γενικά ἡ συμπεριφορά μου δέν ἔταιν ἀρεστά σ' ἐσένα. **κατέσχον γ' ἄν** = του· ἀ-
χιστο θά ἀποκτοῦσα. **πόθεν** = ἀπό κάπιοι ἄλλο γεγονός. **κλέος** μέση
λέξη, γιά καλό καὶ κακό. **εὐκλεέστερον κλέος** μεγαλύτερη δόξα. **ἢ**
τιθείσα = ἢ εἰ ἐτίθην. **τούτοις** = ποὺ ἀποτελοῦσαν τὸ χορό, ἀντικ.
τοῦ **ἀνδάνειν** = δτι ἀρέσει, ἄλλα καὶ ποητ. αἴτιο τοῦ **λέγοιτ' ἄν**.
τούτοις λέγοιτ' ἄν τούτο πάσιν ἀνδάνειν = τούτο θά ὁμοιογούσαν
καὶ δλοι αὐτοί εδῷ (τοῦ χοροῦ), δτι τούς εἶναι ἀρεστό (δτι τὸ ἐπιδοκι-
μάζουν). Τι λόγος εἶναι ἑδῶ; **ἔγκλήμα γλώσσαν** = δένω τῇ γλώσσα. **ἢ**
τυραννίς (τὸ ἀφηρημένο ἀντί τοῦ συγκεκριμένου) = ὁ τύραννος,
πολλὰ τ' ἄλλα εὐδαιμονεῖ = καὶ ἀπό πολλές ἄλλες ἀπόφεις πλεονε-
κτεῖ. **τούτο** τό δτι εἶναι καλό νά γίνει ἡ ταφή τοῦ Πολυνείκη. Τό
όρωσι, δπως καὶ τό προτηγούμ. **όρας**, ἔχει γνωμική σημασία = γνωρί-
ζουν, φρονούν. **ύπιλλω** (μεταφορά ἀπό τούς σκύλους ποὺ φοδούνται
καὶ μαζεύονταν τίν οὐδά κάτω ἀπό τά σκέλια τους) = συμμαζεύσιο ἀπό
φόβο. **στόμα** = τή γλώσσα. **ἐπαιδοῦμαι** = ντρέπομαι. **χωρίς τώνδε** =
διαφορετικά ἀπό αὐτούς, διαφωνώντας μέ τή γνώμη αὐτῶν ἑδῶ, δηλ.,
τῶν γερόντων τοῦ χοροῦ καὶ κατ' ἀκολουθία δλων τῶν Θηραίων, τούς
ὅποιους ἐκπροσωποῦν αὐτοί. **εἰ φρονεῖς** = ἔν (ἐπειδή) σκέπτεσαι καὶ
ἐκτελεῖς τίς σκέψεις σου (δηλ. αὐτοί ποὺ ἀποτελοῦν τὸ χορό εἶναι
δυνατό νά ἔχουν τίς ίδιες μ' ἐσένα σκέψεις, ἄλλά δέν τίς ἐκτελοῦν, μόνο
ύπακούονταν στίς διαταγές τοῦ ἀρχοντα). **γάρ** = αἴτιολογεῖ τό ἐννο-
ούμ. **οὐκ ἐπαιδοῦμαι**. **οὐδὲν αἰσχρὸν** = δέν ύπάρχει καμιά ντροπή.
όμοσπλαχνος = ὅμογ/άστροις, ἀδελφός. **ὁ καταντίον** = ὁ ἐναντίον
τοῦ Πολυνείκη (ό 'Ετεοκλῆς). **μιᾶς τε (μητρὸς)** ἐνν. γεγώς. **πῶς δῆτ'**
ἐκείνω δυσσεβὴ τιμᾶς χάριν = πῶς δῆτα τιμᾶς (Πολυνείκη) **χάριν**
δυσσεβὴ ἐκείνω; πῶς λοιπόν ἀποδίδεις τιμή στόν Πολυνείκη, ἡ ὁποία
μαρτυρεῖ ἀσέβεια γιά ἐκείνον (τόν 'Ετεοκλῆ); **ταῦτα** = δτι τιμώντας
τόν Πολυνείκη δείχνω ἀσέβεια στόν 'Ετεοκλῆ... **εἰ τοί σφε τιμᾶς** ἐνν.
ώς κύριο ωῆμα **μαρτυρήσει ταῦτα...** **σφε** τόν 'Ετεοκλῆ. **πορθῶν...**
ἐνν. ὄλετο ἀδελφός. **ὑπερ** = ύπέρ, ύπερ αὐτῆς. **τοὺς νόμους ἴσους**
ποθεῖ = ἔχει τίν ἀξίωση οἱ νόμοι πού διέπουν τήν ταφή νά εἶναι ἵσοι
γιά δλους (νά ἐφ αρμόζονται ἔξισου γιά δλους). **ἴσος** = εἶναι σήγη αὐτή
μοίρα. **λαχεῖν** = ώστε νά τύχει τήν αὐτή τιμή. **εὐαγή** = εὐσεβή. **τάδε** =

οἱ διακρίσεις αὐτές γιά τούς νεκρούς. **συνέχθω** = μισῶ μαζί, μετέχω στό μίσος τῶν ἀλλών. **συμφιλῶ** = ἀγαπῶ μαζί, συναγαπῶ, μετέχω στήν ἀγάπη. **οὗτοι ἔφυν** δέ γεννήθηκα δέδαια, δέν εἶμαι δέδαια τέτοια κατά τῇ φύσῃ. **νῦν** = λοιπόν. **κείνους** αὐτούς πού δρίσονται στὸν "Αδη καὶ μάλιστα τὸν Πολ., **ἔμοū δὲ ζῶντος...** στά ἐπιχειρήματα τῆς 'Αντιγόνης ὁ Κρ., ἀπαντά μέ σαραπικό ἀξιώμα.

Πραγματικές. – καὶ φημὶ δρᾶσαι... Πῶς χαρακτηγίζεται τό ἥθος τῆς 'Αντιγόνης μέ τὴν ὁμολογία τῆς πράξεως τῆς κατά δύο τοόπους καὶ μέ σθένος; Ἀσφαλῶς μᾶς προδικάζει τῇ σύγχρονῃ τῆς πρός τὸν Κρέοντα, πού πρόκειται νά ἐπακολουθήσει, καὶ τίν ἀναδείχνει ἡρωΐδα. **οὐ γάρ τί μοι Ζεὺς** Θέλει νά εἰπεῖ δτι μόνο ἂν ὁ Ζεὺς καὶ ἡ Δίκη, πού καθόρισαν τὴν ὑποχρέωση τῶν ἀνθρώπων νά θάβουν τούς νεκρούς, διάταξαν τά ἀντίθετα, τότε θά ὑπάκουε σ' αὐτούς· θεωρεῖ δηλ.. τό θεῖο καὶ φυσικό δίκαιο ἀνότερο ἀπό τό ἀνθρωπινο καὶ τό θετό. **Δίκη** κόρη τοῦ Δία καὶ τῆς Θειδας. Είναι σύνεδρος τοῦ Δία πού παρακολουθεῖ ἄγρυπνα τάδσα συμβαίνουν στή γῆ καὶ στὸν "Αδη καὶ ἀναφέρει κάθε φορά στό Δία γιά τὴν τιμωρία ἐκείνων πού παραβαίνουν τούς κανόνες καὶ τίς σχέσεις πού διέπουν τὸν κόσμο. **οὐ γάρ τι νῦν γε κάκθες ...** Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες ἀνέκαθεν εἶχαν τὴν ἀντιληφῆ γιά τό αἰώνιο κύρος τοῦ φυσικοῦ δικαίου. **οχεδόν τι μώρω...** Ή στάση τῆς 'Αντιγόνης μέ τά λόγια τῆς ἀπό ὑπεροήφανη καὶ ἀνδροποεπής γίνεται ἀντηρή καὶ περιφρονητική, ὥστε νά σηματίσουμε τή γνώμη δτι καμά πά συνεννόηση δέν είναι δυνατή ἀνάμεσά τους. **τὰ σκλήρ' ἄγαν φρονήματα...** Τοιωτική εἰρωνεία γιά τὸν Κρ., στὸν όποιο αὐτά θά δροῦν τὴν ἐφαρμογή στό τέλος τοῦ δράματος. **Ζηνὸς ἔρκειον** 'Ονομάζεται ἔτσι, γιατί ὁ διωμός του δρισκόταν στό προαύλιο (τό **ἔρκος**) κάθε οἰκίας. **οὐ γάρ τι δούλος** Βλ., τίς ἀντιλήψεις τοῦ ἀρχαίου κόσμου σχετικά μέ τή μεγάλη ἀπόσταση πού ὑπῆρχε μεταξύ ἐλευθέρων καὶ δούλων, τὴν δποία κατάργησε ὁ χριστιανισμός. Ἀπό ὅλους διμοις τούς ἀρχαίους λαούς οἱ Ἕλληνες, καὶ μάλιστα οἱ Ἀθηναῖοι, φέρονταν σχετικά ἡπιότερα πρός τούς δούλους τους καὶ εἶχαν θεσπίσει γιά χάρη τους προστατευτικούς νόμους. **οὗτοι ποθ' οὐχθρός...** 'Επικρατοῦσε ἡ ίδεα δτι τά ψυχικά πάθη ἔξακολουθοῦσαν νά ὑπάρχουν καὶ στὸν "Αδη, καὶ γι' αὐτό ἡ ψυχή τοῦ Αἴαντα, καθώς δλέποντε στήν 'Οδύσσεια (λ. 583), ἀπαξίωσε κάθε συνομιλία μέ τὸν 'Οδυσσέα,

δταν αὐτός κατέδηκε ἐκεῖ. **ούτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν**
Καί μέ τοῦτο μόνο τὸ στίχο, πού περιέχει ἄριστη καὶ ἡθικότατη γνώμη,
μπορεῖ ἄριστα νά χαρακτηριστεῖ τό ἥθος τῆς Ἀντιγόνης.

γ') 526 - 581

Λεξιλογικές.- καὶ μὴν = ἀλλά νά (αὐτές τίς λέξεις χωησιμοποιεῖ συνήθως ὁ Σοφοκλῆς γιά τά πρόσωπα πού εἰσάγονται). **εἴθομαι καὶ εἰβω** = χένω. **φιλάδελφα δάκρυα** = δάκρυα ἀδελφικῆς ἀγάπης. **νεφέλη** = θύμη, κατήφεια (μεταφ. ἀπό τή νεφέλη τού οὐρανού, ή ὅποια κάνει τήν ήμέρα κατηφή καὶ ἐπιφέρει τή δροσή). **ύπερ ὄφρύων** (ἐνν. **ούσα** = ἐπικαθισμένη) = ἐπάνω ἀπό τά φρύδια. **νεφέλη δ' ὄφρυων ύπερ** καὶ ἡ κατήφεια σάν νεφέλη ἐπικαθισμένη ἐπάνω ἀπό τά φρύδια της. **αἰσχύνω** = ἀσχημίζω. **αἱματόεις** = αἵματοχρωμος, κατακόκκινος (ἀπό τά κλάματα καὶ τή μεγάλη στενοχώρια γιά τήν περιπέτεια τῆς ἀδελφῆς της). **ρέθος** (**ρέθεα** στόν "Ομηρο = τά μέλη τού σώματος) = τό πρόσωπο. **τέγγω** = δρέχω. **εὐώψ-εὐώπος** = ἐκείνος πού ἔχει καλή δύνη, δ' ώραιος (ἀπό τήν αἰτιατ. **εὐώπα** προηλθε καὶ ἡ σημερινή λέξη γάρτα, τό φάρο μέ τά μεγάλα καὶ ώραια μάτια). **ύφειμένη** (φ. **ύφειματι**) = (ὄχιά) πού ἔλλογενει (ἐνεδρεύει). **κατ' οἴκους** = σύνοικός μου. **λήθουσα** = χωρίς νά τό καταλαβαίνω. **μ' ἔξεπινες** = μού ἔπινες τό αἷμα (μεταφορ. ἀπό τή δρέπηλα, γιατί ή όχιά δέν πίνει αἷμα). **δύ' ἄτα κ' ἀπαναστάσεις** (τέθηκαν τά ἀφηρημένα ἀντί γιά τά συγκεκριμένα) = δύο συμφορές (πανούκλες) καὶ ἐπαναστάσιες. **ἢ 'ξομῆ** (**ἐξόμυνμι**) = ἢ θά ἀρνηθεῖς μέ δροκο. **όμορροθῶ** (μεταφορά ἀπό τόν **ρόθον** = τόν κρότο πού παράγεται ἀπό τούς κωπηλάτες, ἐνώ κωπηλατούν συγχρόνως) = συμφωνῶ. **ξυμμετίσχω τῆς αἰτίας καὶ φέρω** = συμμετέχω στή κατηγορία, ἀναλαμβάνοντας καὶ ἐγώ τήν τύθυνη τής πράξεως. **ἄλλ' οὐκέ τέσσει γέ σοι τούτο ἡ δίκη** = ἀλλά δέ θά ἐπιτρέψει δέδαια τούτο σ' ἐσένα ἡ δικαιοσύνη. **κοινοῦμαί τινα** = παίρνω κάποιο συμμέτοχο. **ἐν κακοῖς τοῖς σοίσι** = στή δυστυχία σου. **ξύμπλους** = συμμέτοχος. **τοῦ πάθους** = τοῦ παθήματός μου. **ὦν** = τίνων, ποιῶν (ἐνν. **είσι**, πλάγ. ἐφώτ. ἀπό τό **ξυνίστορες**). **ξυνίστορές εἰσι** = **ξυνίσασι** = γνωρίζουν καὶ. **στέργω** = ἀγαπῶ. **ἀτιμάζω** = στερῶ ἀπό τήν τιμή. **μὴ οὐ** (έθεσε δύο ἀρνήσεις λόγω ἐξαρτήσεως ἀπό ἀρνητική ἔννοια **μὴ ἀτιμάσῃς**) = ἀπό τό νά μη. **ἀγνίζω** = ἐξαγνίζω,

ἐξιλεώνω. **μοι κοινὰ (= κοινῆ)** = ἀπό κοινοῦ μ' ἐμένα. **ἔθιγες (θιγγάνω)** = ἄγγιξες, ἔβαλες χέρι. **ποιούματι ἐμαυτοῦ** = οἰκειοποιοῦμαι, θεωρῶ δικά μου. **ἀρκέσω...** ἀντί τῆς ἀτρόσωπης συντάξεως = **ἀρκετὸν ἔσται θνήσκειν ἐμέ.** **λελειμμένη σου** (ύποθ. μετ.) = ἐάν σέ στερηθεῖ. **κηδεμών** (ἐνν. εἰ) = ἐνδιαφέρεσαι. **ταῦτ' ἀνιᾶς με** (σύνταξη μέ διπλή αἰτιατική) = μέ αὐτά μέ λυπεῖς. **ἀλγούσα μὲν δῆτα** (ἐνν. τό ρ. ἀνιῶ σε) = διποσδήποτε δύμως αἰσθανόμενη θλίψη. **γέλωτα ἐν τινὶ γελῶ** = περιγελῶ κάποιον. **τί δῆτα...** ή σειρά τῶν λέξεων: (**εἰ μὴ πρότερον ὠφέλησά σε**) ἀλλὰ νῦν δῆτα τί ἄν σ' ἔτι ὠφελοῖμ' ἐγώ; = ὡ.λ.α τώρα τονδλάχιστο σέ τί μπορῶ νά σέ διφέλήσω: **οὐ φθονῶ** = δέν ἀρνοῦμαι. **ύπεκφυγεῖν σε** ἐνν. τό θάνατο. **ἀμπλάκω** (άρο. τοῦ **ἀμπλακίσκω**) ἀπορηματική ύποτ. = νά ἀποτύχω, νά στερηθῶ ἀπό τήν τιμή νά μετάσχω. **γάρ** = αἰτιολογεῖ τό ἐννοούμενο **ναί.** **αἱρούματι** = ιπροτιμῶ. **ἄλλ' οὐκ ἐπ' ἀρρήτοις** = ἀλλά ὅχι χωρίς νά είπω τούς λόγους (τίς ίδεες πού μέ ὥθησαν). **τοῖς** δοτ. προσ. ἀπό τό ἐννοούμενο **ἐδόκεις** (μέ τό **τοῖς μὲν** ἐνν. τόν Κρέοντα, μέ τό **τοῖς δε** τόν Πολυνείκη καί τούς κάτω θεούς). **σὺ μὲν τοῖς - τοῖς δ' ἐγὼ** σχῆμα χιαστόν. **καὶ μὴν ἡ 'Ξαμαρτία Ιση ἔστιν νῷν** = καί δύμως ή παρεκτροπή, τό ἀμάρτημά μας είναι δύμοιο (ἐπειδή ἀπό τή μιά ή 'Αντιγόνη ἔκανε τήν πράξη, ἀπό τήν ἄλλη ή 'Ισμήνη συμφωνούσε ώς πρός τήν ἀρχή, ἀλλά τής ἔλειπε τό ἐπιβαλλόμενο θάρρος). **Ζῆς** = δικαιούσαι νά ζεις. **τῷ παῖδε - τήν μέν, τήν δὲ σχῆμα καθ'** δλον καί μέρος. **ἄφ' οὐ τὰ πρῶτ'** ἔφυ ἀπό τή στιγμή τής γεννήσεως της (χωρακτηρίζει τήν 'Αντιγόνη ώς ἀνέκαθεν ἀπειθαρχη). **οὐδ' ὃς ἀν βλάστη...** (ἀπόδοση) = ὅχι μόνο δ νοῦς (τό μυαλό) πού ἀποχτιέται μέ τήν πείρα, ἀλλά καί δ ἔμφυτος δέν παραμένει σ' αὐτούς πού διστυχοῦν, παρά σαλεύει (βγαίνει ἀπό τή θέση του). **σοὶ γοῦν**(ἐνν. **ἔξεστη**) = ἐσένα λοιπόν σάλεψε δ νοῦς. **ὅτε ἀπό τήν ἐποχή** (στιγμή) κατά τήν δοία. **γάρ** αἰτιολ. τό ἐννοούμ.: **ναί, πράσσω κακῶς** (= δυστυχῶ), τό δποιο είπε ή 'Ισμήνη ἀπό παρανόηση ἀπό τό **πράσσειν κακά.** **ἄτερ τῆσδε** = χωρίς αὐτή. **ἡδε** (έχει σχέση μέ τό προηγούμενο **τῆσδε**) = αὐτή ἐδῶ (ώς παρούσα καί ζωντανή, ἐνώ είναι πεθαμένη). **νυμφεῖσα** = δ γάμος, καί κατά μετωνυμία = ή νύφη. **ἀρώσιμος** = αὐτός πού μπορεῖ νά ἀρωθεῖ, νά δργωθεῖ, νά σπαρθεῖ, δ δργώσιμος. **γύης** = ἀγρός (ἐδῶ ἐνν. κόρη). **οὐχ ᾖς γ' ἐκείνω τῆδε τ' ἡν̄ ἡρμοσμένα** = ἀλλά τά τού γάμου ούκ ἔσται ἡρμοσμένα, ᾖς γ' ἐκείνω... = ὀλλά δ γάμος μέ ἄλλη δέ θά είναι ταρα-

στός στόν Ἰδιο διαθμό, δπως ἔταν ταιριαστός μεταξύ αὐτῆς ἐδῶ καὶ ἐκείνου. **υἱέσι** ἀντί τοῦ ἑνικοῦ ἀριθμοῦ. **στυγῶ** = μισῶ. **τὸ σὸν λέχος** = ὁ λόγος σου γιά τό γάμο, ή νύφη γιά τήν όποια μιλάς (τούτο λέγεται μέ σκληρό ύπαινιγμό). **σ' ἀτιμάζει** δ Κρ. δρίζοντας τή μνηστή τοῦ Αἴμονα καὶ ἀρνούμενος τό γάμο του μέ αὐτή, δρίζει τόν Ἰδιο τό γιό του. **ὁ παύσων** = αὐτός πού πρόκειται νά διαλύσει (ἐνν. μέ τό θάνατο τῆς Ἀντιγόνης· τραγ. εἰρωνεία, γιατί ή διάλυση θά γίνει μέ τό θάνατο καὶ τοῦ ἴδιου τοῦ γιού του Αἴμονα). **ἔφυ** = **προώρισται, ἔστι.** **δεδογμένα ἔστι** = είναι ἀποφασισμένο. **καὶ σοὶ γε κάμοι ποιητ.** αἴτια στό **δεδογμένα ἔστι.** (Γιατί καὶ διορός στό στίχο 213 είχε ἀποφανθεί γιά τήν τιμωρία αὐτοῦ πού θά ἀποκαλύψει ως δράστης τῆς ταφῆς). **μὴ τριβάς ἔπι** (ἐνν. **τριβάς χρόνου ποιείσθε**) = μή δραδύνετε, μή χρονοτριβεῖτε πιά. **νιν** = **αὐτές.** **ἐκ δὲ τοῦδε** = ἀπό ἐδῶ λοιπόν καὶ στό ἔξης. **μηδ' ἀνειμένας** = καὶ δχι χειραφετημένες, ἀπόλυτα ἐλεύθερες. **Θρασὺς** = τολμηρός. **τὸν "Αἰδην πέλας τοῦ θίου** = τόν "Αδη (τό θάνατο) νά προσεγγίζει τή ζωή τους, ἐπομένως: νά ἐπίκειται δ θάνατος. Μετά ἀπό αὐτό ἀτάγονται οἱ δύο ἀδελφές στό γυναικωνίτη ἀπό τούς δυό δορυφόρους (ἀκολούθους) τοῦ Κρέοντα.

Πραγματικές.- ἐπαναστάσεις θρόνων 'Ο τύραννος πάντοτε ὑποτείνεται συνωμοσίες καὶ ἀνατροπές. **οοτ' ἥθελησας** δταν δηλ., τῆς ἔκανε τήν πρόταση νά πάρει μέρος στήν ταφή, πρίν προσεί σέ αὐτή. **ξύμπλουν** Οι Ἀθηναίοι, ως λαός ναυτικός, καίρονταν ἀκούοντας ναυτικές λέξεις, δπως **όμορροθεί** κτλ. **τοῦδε γάρ σὺ κηδεμών** 'Εννοεῖ πώς ή Ἰσμήνη ἐνδιαφέρεται γι' αὐτόν, ἐπειδή δέ θέλησε νά πάρει μέρος στήν ταφή καὶ ἐπειδή ὑπάκουσε τυφλάστις διαταγές τοῦ Κρέοντα. **τί ταῦτ' ἀνιᾶς μ' ούδεν ώφελουμένη;** Τό παράπονο τούτο τῆς Ἰσμήνης είχε καλό ἀποτέλεσμα, ἀπό τή μιά γιατί ή Ἀντιγόνη ἀποθαίνει στό ἔξης ἡπιότερη, ἀπό τήν ἄλλη γιατί σώζεται ή Ἰσμήνη ἀπό τήν καταδίκη, ἐφόσον ἀπέναντί της ή Ἀντιγόνη τής φέρθηκε αὐστηρά μπροστά στόν Κρέοντα. **σὺ μὲν ζῆς, ἡ δ' ἐμὴ ψυχὴ πάλαι τέθνηκε.** Ή ἀπόσταση μεταξύ τῶν δύο ἀδελφῶν είναι μεγάλη: Η Ἰσμήνη ἔχει δικαιώματα στή γήινη αὐτή ζωή, τής όποιας ἀκολούθησε τίς ἰδέες, ἐνώ η Ἀντιγόνη, ως ήρωίδα γιά τίς ύψηλές καὶ θείες ἀντιλήψεις της, πρό πολλοῦ ἀνήκει σέ ἄλλες σφαῖρες ύψηλότερες καὶ εὐγενέστερες, στήν ἄλλη ὑπερχόσματα ζωή. **ἀρώσιμοι γάρ χάτερων γύαι** Λέγει αὐτό,

γιατί δύνεται ή γῆ παρέγει καρπούς μέ τό δρυμα, ἔτσι καὶ ή γυναίκα εἶναι κατάληπτή γά τεκνοπούα. Αξέζει μάλιστα νά σημειωθεῖ δτι δ Κρέων, παραγνωρίζοντας στήν δργή του τήν ἐνφοση τῶν δύο εὐγενῶν ὑπάρχεων, συναισθηματικά δεμένων (ἐννομένων), θεωρεῖ τό γάμο ώς ἀποκλειστικό μέσο γιά τή γέννηση παιδιών κτλ. **ἀ φίλταθ' Αἴμον** Ό Αἴμων ἦταν δευτερότοκος γιός τοῦ Κρέοντα· δι πρώτος γιός του, δ Μεγαρέας, θυσίαστηρε μέ πρόταση τοῦ μάντη Τειρεσία γιά τή σωτηρία τῆς πόλεως. Ή Ισιμήνη προσφωνεῖ τόν Αἴμονα μέ περιπάθεια **φίλτατον**, ώς ξάδελφο καὶ μηνηστήρα τῆς ἀδελφῆς της καὶ ἀκόμη γιατί δοξιζόταν ἀπό τόν πατέρα του. **γυναίκας είναι μηδ'** ἀνειμένας. Έδει μιλάει ἀναχρονιστικά δ Σοφοκλῆς γιά τίς γυναίκες τῶν ἴστορικῶν χρόνων, οἵ δόποις πράγματι στής Ιωνικές φυλές, καὶ μάλιστα στούς Αθηναίους, ἦταν ὑποταγμένες ὑπάρχεις μέ προορισμό τους νά γεννάνε παιδιά καὶ νά ρυθμίζουν καὶ λά τό νοικοκυριό τους. Καὶ τότε δημιώτης ή γυναίκα δέν ταπεινώθηκε ἀπέναντι στόν ἄντρα καὶ δέ μεταβλήθηκε σέ ἀνδράτοδο, δύνεις στούς δάρδαρους λαούς τῆς Ασίας. Αντίθετα, στούς ήρωικούς χρόνους ή γυναίκα ἀπόλαύμβανε μεγάλη ἐκτίμηση, καθώς διέπουμε στά δύμοις ποιήματα, καὶ ἀπό ποιλές ἀπόψεις ή θέση της ἦταν ισοδύναμη μέ τή θέση τοῦ ἄντρα.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (582–625)

Λεξιλογικές. – στροφή α'. **ἄγευστος** (μέ ἐνεργ. διάθ.) = ἄγευστη, πού δέ γενήτηκε, πού δέ δοκίμασε, δταλλαγμένη ἀπό συμφορές. **αἰών** = ζωή. **οἷς = ὠν.** **δόμος** = οἶκος. **ἄτα** δωρ. (ἄτη) = συμφορά· γεν. διατρ. τοῦ **ούδεν** = καμά συμφορά. **ἐπί πλῆθος γενεᾶς** = γιά πολλές γενείς (δέ σταματά σέ μιά γενιά, ἀλλά μεταβαίνει ἀπό τή μιά στήν ἄλλη). ή σειρά τῶν λέξεων: **οἷς γάρ ἀν ὁ δόμος σεισθη θεόθεν, (τούτοις) ούδεν ἐλλείπει ἔρπον ἐπί πλῆθος γενεᾶς.** **ὅμοιον** ἐνν. **ἐστί.** **ῶστε** = δύνεις. **ποντίαις δυσπνόοις Θρήσσαισι πνοαῖς** (ἀναγκ. αϊτ.) = ἔνεργα τῶν ποντίων θρακικῶν ἀνέμων πού πνέουν μέ μανία. **ϋφαλον ἔρεβος** = τά σκοτεινά ὕψα αλλα στρώματα (τῆς θάλασσας). **ἐπιδράσῃ** = ἐφοριμήσει· ή σειρά τῶν λέξεων: **ὅμοιόν ἐστι (τὸ πράγμα),** **ῶστε** ὅταν οίδημα δυσπνόοις ποντίαις Θρήσσαισι πνοαῖς **ἐπιδράμη** **ϋφαλον ἔρεβος.** **θυσσόθεν** = ἀπό τό δυθό τοῦ πνημένα. **κελανίδος** = μαδρος, μέ σκοτεινό χρώμα. **κυλίνδω** = ἀνασκάβω, ἀνασκαλεύω. ή **θίς** -

θινός = ή άμμώδης ἀκτή τῆς θάλασσας καί ο πυθμένας της. **δυσάνεμος** = πού ταράζεται ἀπό κακούς ἀνέμους, ἀνεμόδαρτη. **θρέμω** = ἀντηχῶ. **στόνος** = στενωμός, μυκηθμός. **στόνω θρέμουσι** = στενάζοντας ἀντηχοῦν. **ἀντιπλῆγες** = αὐτές πού πλήσσονται κατά μέτωπο.

ἀντιστρόφη α΄ **ἀρχαῖα** (ἐπιρρηματικῶς) = ἀπό παλαιά. **πήματα** = δυστυχήματα. ἐπὶ πήμασι φθιτῶν = ἐπάνω στά δυστυχήματα τῶν γενιδῶν πού ἔξαφανίστηκαν. ή σειρά τῶν λέξεων: **όρωμαι** (ἀντί όρω) **τὰ πήματα τῶν Λαθδ.** οἴκων πίπτοντα ἐπὶ πήμασι θροτῶν· παρήχηση τοῦ π. οὐδ' ἀπαλλάσσει = καί δέν ἀπολυτρώνει (ἀπό τά δυστυχήματα). **γενεὰν γένος** = ή προηγούμενη γενιά τήν ἐπόμενη. **ἐρείπω** = καταγκρεμίζω, καταβάλλω, φθείρω. **οὐδ' ἔχει λύσιν = οὐδ'** **ἔχει τέρμα (ύποκ. τὰ πήματα)** = καί δέν ἔχουν τέλος (δέν παύουν) οἱ συμφορές. **νῦν γάρ** = γιατί τώρα (παραδείγματος χάρη). **ύπερ ἐσχάτας ρίζας** = ἐπάνω ἀπό τήν τελευταία ρίζα (ἐνν. τίς δύο ἀδελφές καί ιδίως τήν Ἀντιγόνη, πού ὀπό τό γάμο της, σάν ἀπό ρίζα, θά προέρχονταν νέοι κλάδοι τοῦ οἰκογενειακοῦ δέντρου). **ἔτετατο φάος** = εἶχε ἀκτινοβολήσει ἀκτίνα σωτηρίας (ἐλπίδας). **κατ' ἄμα** (τμῆση). **καταραμᾶ** = κατακόπτει, θερίζει. **φοινία κοπὶς νερτέρων θεῶν** = τό φονικό μαχαίρι τῶν κάτω θεῶν. **λόγου ἄνοια καὶ φρενῶν ἐρινὺς** (ἐπεξήγ. τοῦ προηγούμενου) = ἰδουνεσία καί διατάραξη φρενῶν (ἐνν. τήν Ἀντιγόνη, ή ὅποια ἀπό ἀμυναλοσύνη περιφρόνησε τό κήρυγμα τοῦ Κρέοντα· ἐπίσης ἀπό φρενοβλάσεια ἐπισκοτίστηκε ὁ νοῦς της).

στρόφη β΄ **δύνασις** = δύναμη. **ύπερθασία** = παράβαση, ἀμάρτημα. κατ' ἄλλη ἐρμην.: ἄλλαζονεία, ἔπαιρση. **τὰν = ἦν. κατάσχοι** = θά κατέβαλλε. **πανταγρεὺς (πάντα - ἄγρεύω)** = ἀπότος πού τά πάντα κυριεύει, ὁ παντοδαμαστής. **άκαμπτοι κατηγορ. ἔξηγεῖται** ἐπιρρημ. = δικούρωστα. **μῆνες** = χρόνος. **ἄγηρως** = ἀγέρωστος. **χρόνω** με τήν πάροδο τοῦ χρόνου. **δυνάστας** = ως κυρίαρχος. **κατέχεις** = ἔχεις ως ἔδρα. **'Ολύμπου μαρμαρόεσσα αἴγλα** ή ἀστραφτεοή λαμπρότητα τοῦ Ὀλύμπου. **τό τ' ἐπειτα** = καί κατά τό προσεχές μέλλον (ἐπομένως καί κατ' αὐτό τό παρόν). **καὶ τὸ μέλλον καὶ τὸ πρὸν** = καί κατά τό ἀπότερο μέλλον καί κατά τό παρελθόν. **ἐπαρκεῖ νόμος** = ισχύει, ἐπικρατεῖ ὁ νόμος αὐτός. **οὐδὲν ἔρπει** = δέν προχωρεῖ καθόλου. **πάμπολο** = πάρα πολύ. ή σειρά τῶν λέξεων: **ὁ δὲ βίοτος θνατῶν οὐδὲν ἔρπει πάμπολύ γ' ἐκτὸς ἄτας.**

ἀντιστροφή δ'. **πολύπλαγκτος** = πολυπλάνητος (**πολὺ πλάζω** = πλανῶ), ἀδέδαιμον. **ὄνασις** (ἀπό τὸ **όνινημι** = ὠφελῶ) (**ἐστὶν**) = εἶναι ὠφέλεια. **κουφόνους ἔρως** = ἀνόητη ἐπιθυμία. **κουφονόων ἔρωτων γεν.** ὑποκ. στὸ **ἀπάτα**, τὴν ὅποια προκαλοῦν ἀνόητες ἐπιθυμίες. **οὐδὲν δ' εἰδότι (τινὶ)** = καί χωρίς νά γνωρίζει καθόλου, **ἔρπει** = ἀνεπαίσθητα ὑποβόσκει. **πρὶν** = ὡσότου. **προσαύω** = προσκαίω, καί προσέτι, ζεματίζω. **πρὶν προσαύσῃ πόδα** = πούν **ζεματιστεῖ** (δηλ. προτοῦ νά πάθει κάτι φοβερό καί ἔτσι σωφρονιστεῖ). **σοφία** = μέ σοφία. **ἔκ του ποιητ. αἴτ.** **πέφανται** = ἔχει φανερωθεῖ, εἰπωθεῖ. **κλεινὸν ἔπος** = τὸ περιγήμο οητό. **ἔσθλὸν** = καλό. **ἔμμεν(αι)** (διηρ. τύπος) = εἶναι. **ὅτῳ δοτ.** ἀντιχαριστική. **θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν** = δ θεός διηγεῖ πρός διαστρεβλώση· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **κλεινὸν ἔπος πέφανται δοκεῖν εἶναι ποτ'** **ἔσθλὸν τῷδ' ὅτῳ φρένας θεὸς ἄγει πρὸς ἄταν.** **πράσσει ἐκτὸς ἄτας** = ζεῖ ἔξω ἀπό δυστυχίες· ισοδυναμεῖ μέ τῇ φράσῃ **εὐ πράσσει.**

Πραγματικές.— [Αφού οί δέοι ἀδελφές διδηγήθηκαν ἀπό ἀπολούθους στή θύρα, πού φέρνει στὸ γνωνικωνίτη, καί ἀφοῦ ἔμεινε μόνος ὁ Κρέων στή σοληνή καί σκεπτόταν, δι χορδός στὸ δεύτερο στάσιμο πήρε ἀφοριμή ἀπό τὴν καταδίκη τῶν δύο ἀδελφῶν καί ἀπό τῇ φοβερή συμφορά ὅλου τοῦ οίκου τῶν Λαβδακιδῶν, πού ἐπακούοιθησε, καί προδαίνει στή διατύπωση γενικῆς γνώμης σχετικά μέ τό ἄστατο τῆς ἀνθρώπινης εὐτυχίας κτλ. **εύδαιμονες οἱσι** κτλ. Τό ἀνύπαρκτο τῆς ἐπιζωῆς εὐτυχίας τοῦ ἀνθρώπου, τό τόνισαν ὅλοι σχεδόν οἱ συγγραφεῖς καί οἱ ποιητές κατά τίς διάφορες ἐποχές· προθ. καί τό: **τέρας ἔστιν εἰ τις ηύτυχης διὰ θίου. Θρήσσαισι πνοαῖς**] Ἐπειδή συνήθως οἱ σφοδροί ἄνεμοι πνέουν ἀπό τό δοριά, καί μάλιστα καί ἀπό τῇ Θράκη, γι' αὐτό οἱ Ἑλληνες θεωροῦσαν πατρίδα τοὺς τῇ Θράκη· οἱ Ἀθηναῖοι μάλιστα τιμοῦσαν ἴδιαιτέρως τό Βορέα καί είχαν πρός τιμή του δωμάτιον στὸν Ἰλισό, ἀπό όπου, σύμφωνα μέ τό μύθο, ἀρπαζε τή θυγατέρα τοῦ βασιλιά Ἐρεγθέα Ὁρείθυια καί τή μετέφερε στή Θράκη. **Λαθδακιδῶν οἰκων** Ο Λαβδακος ἦταν πατέρας τοῦ Λαίου· πατέρας τοῦ Λαβδάκου ἦταν ὁ Πολέμωρος καί πατέρας αὐτοῦ ὁ Κάδμος, ἀλλά οἱ συμφορές ἀρχισαν ἀπό τό Λάϊο καί ἐπειτα. **οὐδ' ἔχει λύσιν** Κάθε γενιά μποροῦσε νά ἀπολυτρώσει ἀπό τά δεινά τὴν ἐπόμενη γενιά μόνο μέ τή θείαν δύναμη, ἀν ζητοῦσε τὴν ἔξιλέωση τῆς. Κάτι τέτοιο ἔχανε ἡ

γενιά τοῦ Ὁρέστη, ὁ ὅποιος μὲ τὴ δούθεια τῆς Αθηνᾶς ἔξιλέωσε τοὺς θεοὺς καὶ ἀπάλλαξε τοὺς ἀπογόνους του ἀπὸ τὴν κατάρα τῶν Τανταζίδῶν. **Θεῶν κοπίς** Ἀποδίδοντα στοὺς θεοὺς ξίφη, μάχαιρες, δόρατα κτλ.. **ὕπνος πανταγρεὺς** Ὁ ὑπνος κυνουρεύει δόλα τὰ ἔμψυχα καὶ γι' αὐτό λεγόταν **πανδαμάτωρ** (παντοδαμαστής) καὶ ἀκόμη τὸν θεωροῦσαν δίδυμο ἀδελφό τοῦ θανάτου. **ὅτῳ φρένας θεός ἄγει πρὸς ἄταν** Τοῦτο εἶναι παρόμοιο μὲ τὸ χριστιανικό φητό: **Μωραίνει Κύριος, ὃν θούλετ' ἀπολέσαι.**

ΤΡΙΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (626–780)

α') 626–680

Λεξιλογικές. – νέατος = νεώτατος, τελευταῖος. **ἄχνυμαι** = λυπάμαι, **μόρον** (ἔχει θέση ἀναγκ. αἰτίου) = γιά τό θάνατο. **τάλις – ιδος** = μελλόνυφη, μνηστή. **ἀπάτας** (αἰτιατ.) = γιά τὴ στέρηση, γιά τὴν ἀποτεχνία. **λεχέων** = τοῦ γάμου. **ὑπεραλγῶ** = ὑπερβολικά λυπάμαι. **τάχα** = γρήγορα. **ὑπέρτερον** = ἀκριβέστερα. **τελεία** = τελεσιδικη (λέγει αὐτό γιά νά δεῖξει στὸν Αἴμονα διτὶ ἡ ἀπόφαση του εἶναι τελεσιδικη καὶ ἐπομένως ἀνέκκλητη). **ψῆφον τῆς μελλονύμφου** (γεν. ἀντικ.) = ἀπόφαση κατά τῆς μελλόνυφης. **λυσσαίνω** = δογκίζομαι, λυσσαίζω (ἀπό δογῆ). Η σειρά τὸν λέξεων: **ἄρα μή πάρει** (ἔχεις εἶθει) **λυσσαίνων πατρί, κλύων** (αἰτιολ..) **τελείαν ψῆφον τῆς μελλονύμφου; πανταχὴ δρῶντες** = μὲ ὅποιονδήποτε τρόπο καὶ ἀνένεργονμε. **ἔχων** κατά τὸν Κρέοντα εἶναι αἰτιολ.. ἐνώ κατά τὸν Αἴμονα ὑποθετική μετοχή. **ἀπορθοῖς** διοίσως κατά τὸν Κρέοντα δριστικ., ἔχεισι., ἐνώ κατά τὸν Αἴμονα εὐκτικής. **ἀπορθόω – ὠ** = κατευθύνω στὸ δόθο, δόθως καθοδηγῶ. **ἀξιώσεται** = θά κριθεῖ ἀξιος. **ἐμοὶ ποιητ. αἴτ.** **μείζων** = σπουδαιότερος, πολυτιμότερος. **φέρεσθαι** = ὥστε νά ἔχω αὐτὸν. **σού ἡγουμένου** (ὑπόθ. μετ.) δ' ὅδ. συγκρ. = παρά εἴαν σύ, ἀπό δ. τι ἐσύ νομίζεις καλό. ἀπό τίς καλές σου συμβουλές. **οὕτω γάρ ο γάρ** αἰτιολ.. τὸ ὑπονοούμενο: καλῶς μιλεῖς, συμφωνῶ σέ δσα εἰπες. **διὰ στέρνων** **ἔχω** = ἔχω στὴν καφδιά, φρονῶ· τέτοιες φράσεις μὲ τὴν πρόθ. **διὰ ἀπαντοῦν** καὶ ἀλλεξι; **διὰ χειρός,** **διὰ στόματος** **ἔχω κ.α.** **πάντα ἔσταναι ὄπισθεν πατρώας γνώμης** (ἐπεξηγεῖ τὸ **οὕτω χρή...**) = δηλαδή νά ἀκολουθεῖ κανείς καθ' δλα (πιστά) τὴν πατρική γνώμη.

τούτου ἔνεκα τελ., αἴτ. **γοναὶ** = τέκνα, **κατήκοος** = εὐπειθής, ὑπάκουος· τό αὐτὸν οὖν ἀντίκ. τοῦ **φύσαντες**, ἀμφότερα ἄντικ. τοῦ **ἔχειν**. **ἀνταμύνωνται κακοῖς** = ἀπορρούονται ἀποδίδονταις κακῷ ἄντι κακοῦ. **ἀνωφέλητος** = ἀνωφελής, ἀνυπάκουος. **φιτώ** = γεννᾶ. **πόνους** = δύσανα, στενοχόριες. **τόνδε** = αὐτόν (τὸν πατέρα). **γέλων** = ἀφορμῇ γιάγέλωτα· ή σειρά τῶν λέξεων: εἴποις ἀν φύσαι τόνδε τί ἄλλο πλήν πόνους ἔαυτῷ, πολὺν δὲ γέλωτα τοῖς ἔχθροῖς. **νῦν** = λοιπόν. **ὑφ'** ἡδονῆς ἀναρχ., αἴτιο, ἐνδι τὸ **οὕνεκα γυναικὸς** τελ., αἴτιο. **Ψυχρὸς** = παγεός, ἀμδής. **παραγκάλισμα** = τὸ αντιτείμενο ἴναρχάλισμον. **περιπτέχεις**. **τούτο** = ἀναφέρεται στὸ ἀκόλουθο: **γυνὴ ξύνευνος** (σύνευνος). **ἔλκος** = πληρής, ἕπητ. **φίλος** = σίζιαζός φίλος. **πτύω** = ἀποστρέψομαι, σιχάνομαι. **ώσει τε** = δπως. **μέθες** = ἀφησε. ἐν "Αἰδου νυμφεύειν σχῆμα δέξμωδο. **αἱρὼ ἐμφανώς** = πιάνω ἐπ' αὐτοφώρῳ. **ἐκ πόλεως πάσης** = ἀπό διονυσούς τούς πολίτες. **ἀπιστῶ** = ἀπειθαρχῶ. **πρὸς ταῦτα** = ἔναντι αὐτῶν (κατά τῆς ἀποφάσεως μου αὐτῆς). **εφυμνῶ** = ἐπιταῦλομαι πρός δοήθεια. **ξύναιμος** = προστάτης τῆς συγγένειας. **τὰ φύσει ἐγγενῆ** = τούς φυσικούς συγγενεῖς. **ἄκοσμα** (προδηλπτ., κατ.) = ώστε νά είναι ἀπειθάρχητα. **κάρτα** = πάρα πολλά. **τοὺς ἔξω γένους (όντας)** = τούς μή συγγενεῖς, ἐνν. **ἀκόσμους ποιήσω** ή **θήσω**. **ἐν οἰκείοισιν** = ἀναμέσα στοὺς οἰκείους του. **δίκαιος** = ἀμερόληπτος, εὐσυνείδητος. **ὑπερβάς** = ἀφού ξεπεράσει τὰ δρια τῆς ἀλαζονείας. **ὅστις βιάζεται** (ἀναφ., ὑποθ., πρότ.) = ἔλιν χανείς παραδίαζει. **οὐκ ἔστ' ἐπαίνου τυχεῖν σχῆμα λιτότητας**, ἀντί: δεῖ **τούτον** τῆς μεγίστης τιμωρίας **τυχεῖν**. **ὸν στήσει** = ὃν ἀν στήσῃ = δποιονδήποτε ἀνακηρύξει, καταστήσει ἀρχόντα. **τούδε χρῆ κλύειν** σ' αὐτόν πρέπει νά ὑπακούει χανείς. **καὶ τ' ἀναντία** = καὶ τά ἀντίθετα ἀπό αὐτά, δηλ., τά μεγάλα καὶ ἀδικα. **θαρσῶ** = ἔχω πεποίθηση· ἀπό τό θέλειν ἔξαρτ. τά ἀπαρέμφατα ἄρχειν καὶ ἄρχεσθαι· ή σειρά τῶν λέξεων: **καὶ θαρσοίην ἀν ἔγω τούτον τὸν ἄνδρα θέλειν ἀν καλῶς μὲν ἄρχειν, εὐ δ' ἄρχεσθαι...** ἐν χειμῶνι δε δορὸς = στή σφοδρότητα τῆς μάχης, στή θυελλώδη μάχη. **προστεταγμένος** = ἀν ἔχει παραταχτεῖ κοντά. **μένειν (ἄν)**, ἔξαρτάται ἀπό τό **θαρσοίην ἀν**. **κάγαθὸν παραστάτην** = καὶ γενναῖο σφατιώτη, σύντροφο, δοηθό. **αὔτη-ἡδε-ἡδε** ή ἀναφορά αὐτή γίνεται γιά νά ἔξαρθει ἡ μεγάλη καταστρεπτική δέναμη τῆς ἀναρχίας. **ἀναστάτους τίθησι** = ἀναστατώνοντας καταστρέφει. **συμμάχου δορὸς** = συμμάχων πόλεμιστῶν, συμμαχικῶν στρατευμά-

των, **τροπὰς καταρρήγνυμι** διασπάντας τίς τάξεις τοῦ συμμαζίζου στρατοῦ τίς τρέπει σὲ φρῆ, **τῶν ὄρθουμένων** (ἀντίθεση πρός τὸ προηγούμενο **ἀναρχίας**) = αὐτῶν ποὺ πειθαρχοῦν, ποὺ μένουν ἀξιόνητοι, **τὰ πολλὰ σώματα** = τοὺς πολλούς, **οὔτως** = σύμφωνα μὲν αὐτά, **ἀμύνω** συντάσσεται μὲν δοτική, διποὺ καὶ τὰ συνδυνάμα τοῦ **Βιοηθῶ**, **ἐπικουρῶ**, **τιμωρῶ**, **ἀρήγω**, **ἀμυντέα ἐστὶ** (πληθ. ἀντὶ ἑνίκου) **τοῖς κοσμουμένοις** (οὐδετ. γένους) = πρέπει νά ἐπερραπίζει κανείς τὰ δύσια διατάξονται, τὰ δύσια νομοθετοῦνται, τοὺς νόμους, **οὐδαμῶς ἡσσητέα** (**ἡσσῶμαι**, **ἡττῶμαι**) = μέν κανένα ιδέο δέν πρέπει νά γίνεται κανείς κατώτερος (**ἡττῶν**) ἀπό μιαγγυάκα, **ἐκπεσεῖν** (τῆς **ἀρχῆς**) = νά ἐχθρονιστῷ, εἰπερ δεῖ ἐνν. **ἐκπεσεῖν πρός πνος**.

Πραγματικές. – νέατον Ο Αἴμονας, διποὺ εἶπε πιό πάνω, ἡταν δὲ τελευταῖς γιός τοῦ Κρέοντα, **τάλιδος· τάλις** στοὺς ἀρχαῖους λεγόταν ἡ παρθένος σὲ ὥρα γάμου καὶ κατονομασμένη νύφη σὲ κάποιον, **μάντεων ὑπέρτερον** Δείχνεται ἡ δυσμένειά του πρός τὸ γένος τῶν **μάντεων**· τῇ φράσῃ ἀντίθετοί ἦσαν ἔπαιρον ἀπό παροιμία, ὅταν ηθελαν νά δηλώσουν διτι γνωρίζαν κάτι ἀπό αὐτοιφία καὶ σχετικούς, διποὺ ἔκαναν οἱ μάντεις, **ώς καὶ τὸν ἔχθρὸν ἀνταμύνωνται** Τό νά ὠφελεῖς τὸ φίλο καὶ νά καταδιώκεις τὸν ἐχθρό, νά κακοποιεῖς τὸν ἐχθρό καὶ νά ενεργετεῖς τὸ φίλο, ἐπιχρατοῦσε στήν ἀρχαῖοτητα γενικά πρό τοῦ Σωκράτη, ὁ ὅποιος πρῶτος δίδιξε χριστιανικές πράξεις ἀλήθειες, λέγοντας **μηδαμῶς ἀδικεῖν καὶ εἰ δ' ἀναγκαῖον εἴη ἀδικεῖν** ἡ ἀδικεῖσθαι, ἐλοίμην ἀν μᾶλλον ἀδικεῖσθαι ἡ ἀδικεῖν. Πρέπει νά παρατηρηθεῖ δροῖσις ἡ μεγάλη ἀπόσταση μεταξέ τοῦ Κρέοντα, ποὺ εἶπε τά πιό πάνω, καὶ τῆς Ἀντιγόνης, ποὺ εἶπε ἔκεινη τήν ἡθικότατη ὥστη (στίχ. 523): **οὕτοι συνέχθειν, ἀλλὰ συμφιλεῖν ἔφυν. ἀλλ' ὃν πόλις στήσει** Ο Σοφοκλῆς μᾶλλει ἀναχρονιστικά γάλλιση τοῦ ἡγεμόνα ἀπό τοὺς πολίτες, ἐπειδή τοῦτο λέγεται μόνο κατά τοὺς ἴστορικοὺς χρόνους, ἵνῳ κατά τοὺς ἡρωικοὺς χρόνους, στοὺς διποίους ἀναφέρεται τό δράμα, ἡ δασιλεία ἡταν ἔξουσία πληρονομική.

6) 681–723

Λεξιλογικές. – τῷ χρόνῳ = ιδέο της μεγάλης ἡλικίας, ἔξατίας

τοῦ χρόνου τῆς ζωῆς πού πέρασε, ἔνεκα τῶν βαθιῶν γερατειῶν μαζ., **κεκλέμμεθα** = ἔχουμε στεղνητεῖ, ἔχουμε χάσει· ἀντικ. εἶναι **τὰς φρένας. λέγω φρονούντως** = μιλώντας μὲν φρόνηση, συνετά, **ὑπέρτατον** = πολυτιμότατο, **ὅπως** (εἰδικ.) = δι. **τάδε** ἐνν. τά δσα διακριθήκηκαν προηγουμένως ἀπό τὸν Κρέοντα, **μήτ' ἐποταίμην** = μήτε εὐχομαι νά γνωρίζω, **μεντάν** = **μέντοι ἄν**, δ ἄν ἀμόδει στήν εὐκτική **γένοιτο** = μπορεῖ φοτόσιο νά ξέλθει στό νοῦ και ἄλλου κάποια συνετή σχέψη, **δ' οὖν** δπως και νά έχει τό πράγμα, **πέφυκα** = έχω ἀπό τή φύση τῆς θεσεώς μου τήν ίδιότητα, **προσκοπείν** = **σκοπείν πρὸ σοῦ** = νά έξετάζω μπορούτα ἀπό σένα και γιά τό συμφέρον σου, **λόγοις τοιούτοις** (δηλ.όντεται τό αἴτιο τού φόδου τοῦ δημότη) = **λέγοντι τοιούτους λόγους** = ἀν ιέγει τέτοιους λόγους, **οίς σὺ μὴ τέρψῃ** (ἀναφ. συμπτερ. πρότ.), = ώστε νά μήν εὐχαριστεῖσαι ἀκούνοντας αὐτούς, **ὑπὸ σκότου** (ἀναγρ. αἴτ.) = ἔνεκα τῆς ἀστιμότητας τῆς θεσεώς μου (ώς διατήλοποντού), **τὴν παίδα ταύτην** ἀναγκ. αἴτ. **οία** (σύντ. ἀντικ. τοῦ οἵμη) ὁδύρεται πόλις = πόσι θοιηνεί έξαιτίας τῆς κόρης αὐτῆς, ως ἀναξιωτάτη = πόσο ἀναξιότατα, καθόλου ἄξια τιμοφοίας (ἐντελ.ώς ἀθόα), ἀπ' ἔργων εὐκλεεστάτων ἀναγκ. αἴτ. **ἡτις...ἀναφ. αἴτιοι.** πρότ. (αἴτιολογεί τό ἀπ' ἔργ. εὐκλ.), . **ἐν φοναῖς πεπτώτα** = **ἐν φονικοῖς πλήγμασι πεπτωκότα** = πού φονεύτηκε, **ώμηστής** = ώμοφάγος, **μήτ' ὑπ' ὡμηστῶν...**: **ἡτις οὐκ εἰσεν** (ἄθιαττον) **όλεσθαι μήτ' ὑπ' ὡμηστῶν κυνῶν**, **μήτ' ὑπ' οίωνῶν τινος.** χρυσῆς τό ἐπίθ. ἀπό λεγότων ἀπό τούς ἀσχάτους κατά μεταφορά γιά λαμπρά και έξαιρετα πράγματα, δπως και ἀπό έμας: «χρυσός ἄνθρωπος», «χρυσή καρδιά» κτλ., **τιμῆς** έξαρτ, ἀπό τό **λαχεῖν. ἐρεμνός** (ἀπό τό **ἐρεβος, ἐρεβεννός, ἐρεμνός**) = σκοτεινός, **σίγα** = σιωπηλός, **ἐπέρχεται** = διαδίδεται στήν πόλη, **εύτυχώς πράσσω** = εύτυχω, **Ἡ μετοχή ὑποθ. μέ θεση δ'** δρου συγκρ. = τής δικῆς σου εύτυχίας, **τιμιώτερον** = πολυτιμότερο, **εὐκλείας δ'** δρος συγκρ. στό **μείζον ἄγαλμα.** **ἄγαλμα** = κόσμος, εὐχαρίστηση, **θάλλω** = εύτυχω, **πρὸς παίδων** = ἐκ μέρους τῶν παιδίων (τέθηκε ἀντί τού **εὐκλείας παίδων θαλλόντων**) · ή σειρά τῶν λέξ.: **ἡ τί ἄγαλμα μείζον ἐστι πατρὶ πρὸς παίδων θαλλόντων; νῦν** ἀντί **νῦν** = λοιπόν, **ἐν μούνον ἥθος** = ἔνα μόνο τρόπο σκέψεως, μία γνώμη, **ἐν σαυτῷ φόρει** = έχε στήν ψυχή σου, δηλ. μή σχηματίζεις γνώμας μονότοπα, **ώς φῆς σὺ** = καθώς έσύ λέξ· ή σειρά τῶν λέξ.: **μὴ νῦν ἐν ἥθος μούνον ἐν σαυτῷ φόρει, τοῦτ' ὄρθως ἔχειν, ως φῆς**

κούδεν ἄλλο· τὸ ὄστις μὲν περὶ ληπτική ἔννοια, φρονεῖν = ὅτι σκέπτεται δόθι, συνετά. **διαπτύσσομαι** = διανοίγομαι σάν καιρός, ἔχετάξομαι ἀφοίστερα (κατά μεταφορά ἀπό τούς καιρούς). **ῳφθησαν** (γνωμ., ἄρδ.) = συνήθως φαίνονται, ἀποκαλύπτονται. **μὴ τείνειν ἄγαν** (μεταφορ. ἀπό τὰ σκοινιά καὶ τίς χρόδες τοῦ τόξου, οἱ ὅποιες, ἀντενθοῦν πολὺ, κόδονται) = νάμην τὸ παρατεντώνει, νάμην ισχυρογνομονεῖ ὑπερδολικά, νά μήν εἶναι ὑπερδολικά αὐθάδης· η κανον. πλοκή τῶν λέξ.: ἀλλ' οὐδὲν αἰσχρόν ἐστι τὸ μανθάνειν τὸν ἄνδρα πολλά, κεῖτις ἡ σοφός, καὶ τὸ μὴ τείνειν ἄγαν. παρὰ ρείθροισι χειμάρροις = κοντά στοὺς χειμάρρους (στάξεοπόταμα). **ὑπείκω** = υποχρεωδ. ὡς ἐκσώζεται = πῶς διασώζονται. **ἀντίτεινω** = ἀντίσταμαι, ἀντιστέκομαι. **αὐτοπρεμνα** (αὐτοὶς πρέμνοις, πρέμνον εἶναι ὁ κορμός, τὸ στέλεχος, ἡ ρίζα) = αὐτόρριζα, σύρριζα. **αὐτως** = ὥσαυτως, ἐπίης. **πόδα** = σκότος· ἀπό τὴν ἀποτελοῦν τὰ δύο ἄκρα τοῦ ἴστιού καὶ τὰ σκοινιά ποιὸν προσδένονται σ' αὐτά, στά όποια στηρίζεται, σάν σέ πόδι, τὸ ἴστιο τοῦ πλοίου. **ναὸς** = **νεώς**: ἡ γεν. εἶναι κτητική τοῦ πόδα, ὅμοιως γεν. ἀντικειμ. τοῦ **ἐγκρατῆ**, τὸ **ἐγκρατῆ** προληπτ. κατηγ. = ώστε εἶναι **ἐγκρατῆ**, ώστε νά ἔχουσιάζει, νά κανονίζει τῇ διεύθυνση τοῦ πλοίου· ἡ σειρά τῶν λέξ.: **ὄστις τείνας πόδα ναὸς ἐγκρατῆ** ύπεικει μηδεν = ἂν κανείς τεντώσει τῇ σκότα τοῦ πλοίου, ώστε νά γίνει κυριαρχος αὐτοῦ (τοῦ πλοίου), καὶ δέν τῇ χαλαρώνει καθόλου. **κάτω στρέφας** = ἀφοῦ ἀναποδογυρίσει. **τὸ λοιπὸν** = στό ἔχης. **ὑπτίοις σέλμασι ναυτίλλεται** = ναυσιπλοῖ μὲν ἀνεστραμμένα τά σανιδόματα (διήλ., καταποντίζεται). **καὶ μετάστασιν δίδου** = καὶ μετάβαλε (ἄλλαξε) γνωμῇ. **κάπ' ἐμοῦ** = καὶ ἀπό ἐμένα (ἐκδήλ. ωση μετριοφροσύνης). **πρόσεστι** = μπορεῖ νά προστεθεῖ. **πρεσβεύω** = ὑπερέχω. **πάντ' ἐπιστήμης πλέως** = πανεπιστήμωνας. **πάντα ἐπιρρηματ.** ἡ σειρά τῶν λέξ.: **φήμ' ἔγωγε πολὺ πρεσβεύειν φύναι τὸν ἄνδρα πάντα πλέων ἐπιστήμης. φύναι τὸν ἄνδρα** = τό νά εἶναι κανείς ἀπό τὴν φύση του. **εἰ δ' οὖν** = ἂν ὅμως δὲ συμβαίνει τούτο, εἰδεμή, δηλ.. **εἰ μὴ ἔψυ ἐπιστήμης πλέως. φιλεῖ γάρ τοῦτο μὴ ταύτη ρέπειν** (μεταφορά ἀπό τό ζυγό) = γιατί τοῦτο συνήθως δέν κλίνει κατ' αὐτό τὸν τρόπο, δέν ἔχει ξει τό πράγμα. **καὶ τῶν λεγόντων εύ** = καὶ ἀπό ἐκείνους πού μιλάνε σωστά.

Πραγματικές. – οὐδὲν αἰσχρόν ἐστι καὶ τὸ μανθάνειν πολλὰ

Προ, καὶ τὸ ὡραῖο φητό τοῦ Σόλωνα: «γηράσκω δ' ἀεὶ πολλὰ διδασκόμενος». ὅσα δένδρων ύπείκει κτλ. Παρόμοια γνώμῃ ἔξεφρασε ὁ Κρέων στό στίχο 473, ὅταν εἶπε πός καὶ τὰ σοκληρά φρονήματα ταπεινώνονται καὶ τὸ σίδερο σπάζει σέ πέρα πολλά κοινάτια κτλ..

γ) 724–780

Λεξιλογικές. – **καίριον** = δρθ. λέγει ὁ Αἴμονας, **σέ τε** ἐνν. τὸν Αἴμονα, **τοῦδε** τοῦ Κρέοντα, **μαθεῖν** συντάχτηκε μὲν γεν., κατὰ τὸ **ἀκούειν**, **διπλῆ** = καὶ ἀπό τοὺς δέο., **οἱ τηλικοίδε** μέσην λέξην ἡγάλην καὶ γιγενὴν ἥπικία· γιά τὸν Κρέοντα ὦμοι, οἱ τόσο μεγάλης ἥπικίας, γιά τὸν Αἴμονα **τηλικοῦδε** = τόσο νέου, **διδαξόμεσθα** ἀντί **διδαχθησόμεθα**, **μηδὲν τὸ μὴ δίκαιον** ἀντικ. τοῦ νοούμενου **διδάσκου**, **τὸν χρόνον** = τὴν ἥπικία, **τὰ ἔργα** = τὶς πράξεις (ἐνν. τὴν ἐνέργειά του γιά ὑπεράσπιση τοῦ δικαίου τῆς Ἀντιγόνης), **ἔργον γάρ ἔστι...** εἶναι λοιπόν (καλό) ἔργο... **τοὺς ἀκοσμοῦντας** = αὐτούς ποὺ δέν πειθαρχοῦν, **οὐδὲ** (ἐπιδοτ.) **κελεύσαιμ’ ἄν** = δχι μόνο δέ δείχνω σεβασμό σ’ αὐτούς πού ἀπειθαρχοῦν, ἀλλά οὐτε καὶ θά πρότρεπτα ἀλλους νά σέδονται τούς κακούς, **ἡδε** μέ κάποια περιφρόνηση ἀναφέρει τὴν Ἀντιγόνη, **τοιᾶδε** ἐπειληπτα! **νόσῳ** = ἔχει ἀποκαλυψθεῖ (ἔχει συλληφθεῖ ἐπ’ αὐτοφρόω) δι τὸ ἐπεσε σέ τέτοια παρεκτροπή (δηλ., νά δείχνει σεβασμό στούς κακούς), **νόσῳ** = σ’ αὐτό τὸ ἔχειλημα, **οὐ φησι** δέν δύμοιλογεῖ (δέν παραδέχεται) τοῦτο, **ὁμόπτολις λεώς** = δχις γενικά δ λαός τῆς πόλεως, **ἡμῖν ὁ πληθ.** γιά μεγαλοπρέπεια, **ἔρει** = θά μοῦ εἰπεῖ, **ἀμὲ** = ἀ ἐμέ, **τάσσειν** = νά διατάξω, **ἄλλω ἢ μοὶ** γιά χάρην ἀλλους ἢ γιά χάρη μου, **πόλις γάρ δι γάρ** αἰτιολογεῖ τὸ νοούμενο: **οοὶ καὶ τῷ λαῷ δεῖ σε ἄρχειν.** **ἡτις ἔσθ'** ἐνός ἀνδρὸς ἀναφ. ὑποθ. πρότ. **τοῦ κρατοῦντος** ἐνν. **κτῆμα.** **νομίζεται** = θεωρεῖται κατά γενική γνώμη, **καλῶς** = ωραῖα (εἰρων.), **οδὸς ὁ ἀστικε...** ἐπειτα ἀπό τὰ ἐπιχειρήματα τοῦ Αἴμονα, δι Κρέων ἀλλάζει θέμα καὶ στρέφεται στούς παρευρισκόμενους, μιλώντας περιφρόνητικά γι’ αὐτόν, **εἰπερ γυνὴ** ἐνν. εἰ προκήδομαι=προνοώ ὑπέρ, **ὦ παγκάκιστε** ἐνν. τὸ οῆμα προκήδει(μου).**διὰ δίκης** ιέναι **τινὶ** = νά ἀντιδικεῖς μέ κάποιον, **οὐ δίκαια** ἔξαμαρτάνω = παίρνω ἀποφάσεις πού δέ συμφωνοῦν μέ τό δίκαιο, **ἄρχας** = ἀρχή, ἀξιωμα, **οὐ γάρ σέβεις** αἰτιολογεῖ τὸ νοούμενο **ἀμαρτάνεις.** **πατῶν** = καταπατάντας, περιφρονώντας (ἀσεδώντας στούς θεούς), **ἡθος** =

χαρακτήρας. ύστερον = κατόπιν, δργανο μᾶς γυναικας. **οὐ τάν** **ἔλοις γε ἥσσω** = (μπορεῖ νά είμαι κατόπιν δργανο γυναικα) ήλια δέν μπορεῖς τουλάχιστο νά μέ δρεις κατόπιν (ύποχείσιο) αισχρῶν πράξεων. **ἔμε** τέθηκε σέ διακριτική θέση (στο τέλος) τοῦ στίχου, γιά νά δηλωθεῖ ή αντίθεση πρός τον Κρέοντα. **γοῦν** = τουλάχιστο. **ύπερ** **ἐκείνης** και κατ' άκοδουθία ύπέρ τον αισχρῶν, κατά τον Κρέοντα. πράξεων, τίς δποίες ἔκαινε ἐκείνη. **οὐκ ἔσθ' ὡς** = **οὐκ ἔσθ' ὅπως** = μέ κανένα τρόπο. **γαμεῖς** χρον. μέλι. **όλει τινα** = θά γίνει αἴτιος νά πεθάνει κάποιος (ό Αίμονας ύπονοε δέδαια τον έωτό του, πού πρόκειται νά αιτοκτονήσει, ήλια ο Κρέων νομίζει οτι τον άπειλε). **κάπα-** **πειλῶν** = **καὶ ἐπαπειλῶν** = και μέ ἐπειλές άκόμη. **ἐπεξέρχει** άδε **θρασὺς** = ἐπέρχεται ἐναντίον μου μέ τόσο μεγάλη θρασύτητα. **κενὸς** = κούφιος, μωρός. **φρενόω-ώ** = γουθετώ. συνετέξω. **κλαίων** = κλαίοντας, μέ κλάματα, δχι άτιμωρητα, μέ τιμωρία. **εἰ μή...** ποιού είδους λόγος είναι έδω; **Μν** ἐναντιωμ. **δούλευμα** = δούλος, δργωο. **κωτίλλω** = κολακεύω (λέγοντας «πατέρα»), κολακευτικά άποκαλ. (πατέρα), **λέγειν μηδὲν κλύειν** ἀντίθεση· δηλ. θέλεις νά λές και δχι νά ίκονς, ή: ίκανει κανείς τά λόγια του μιλώντας μ' έσένα. **ἄληθες;** = άληθεια; (είρων.). **οὐ** (άριδός ει στο **χαίρων**) = δχι άτιμωρητα. **δεννάζω** = δοίζω, περιπατέω. στούς προηγούμενους στίχους, κυρίως στούς 735 και 753, ο Κρέων διέκρινε φόγο άπό το μέρος τον Αίμονα, στούς στίχους 755 και 757 κατάλαβε είρωνεία έκ μέρους του, και γι' αυτό δργίστηκε. **ἐπί φόγοισι** = μετά άπό τον φόγους σου. **ἄγετε** = άπομακρύνετε (δίνει την παραγγελία στούς συνοδούς της Αντιγόνης). **τὸ** **μίσος** (τό άφηρημένο ίντι τον συγκεκριμένουν) = τή μισητή. **κατ'** **ὅμματα πλησία τῷ νυμφίῳ παρόντι** = μπροστά και κοντά στόν παρευρισκόμενο νυμφίο (γαμπτρό). **ἔμοιγε** (άπό το πλησία) = κοντά μου τουλάχιστο. **οὐδαμὰ** = καθόλου. **τούμὸν κράτα** = τό κεφάλι μου, τό πρόσωπό μου, ήμένα. **προσόψει ἐν ὄφθοιλμ.** **όρων** και ο Αίμονας, δπως πιό πάνω ο πατέρας, χρησιμοποιει πλεονασμό γιά νά έχάρει τά δσα λέγει. **ώς** (τελ..) **μαίνη ξυνών τοῖς θέλουσι τῶν φίλων** = νά ίκανεις ἐπίδειξη της μανίας σου μέ συντροφιά άπό τον φίλους σου αύτούς πού θέλουν νά την ίατικρύζουν. **νούς τηλικούτος** = **νούς τηλικούτου** = τόσο νέου. **θαρύς** = ἐπικίνδυνος (ἐπιρρεπής σέ κινδύνους), άλγησας ήποθ. μετ. **φρονείτω μεῖζον ἢ κατ' ἄνδρα ιών** (ή πρόθ. **κατά** έδω σημ. συμφωνία) = ής μεγάλοφρονει περισσότερο άπό

δοσι ἀρμόζει σέ ἄντρα. **τώ δ' ούν κόρα** (ό δὲ γάλα νά δηλωθεῖ ή ἀντίθεση μεταξύ τοῦ Αἴμανα, οἱ όποιος μπορεῖ νά κάνει δ.τι θέλει, καί τῆς ἀποφάσεως τοῦ Κρίοντα γιά τήν καταδίκη τῶν δύο κοφῶν) = διποσ-δηποτε δημος τίς κόρες. **καὶ κατακτεῖναι** οἱ καὶ εἶναι ἐπιδοτικός: δηλι μόνο καταδίκασες, ἀλλά καὶ σκοπεύεις... **οὐ** ἐνν. **οὐ νοῶ κατακτεῖναι.** **γε** = τοὐλάχιστο. **εὐ γάρ ούν λέγεις** = γιατί, ἀλήθεια, κάτι καλά ποιό μοῦ τό θημόσες. **σφε** = αὐτήν. **στίθος** (ό) = δόδος. **κρύψω** = θέλει διάλογονά θάψουν. **κατώρυξ-υχος** ως ἐπιθ. ὑπόγειος, ἐδῶ ως οὐσιαστ. = δημογμα, λάκκος. **φορθή** = δοσκή γιά τά ζῶα, τροφή για τούς ἀνθρώπους. **τοσούτον** = τόσο λίγο. **ἄγος** η λέξη σήμαινε τήν κάθαρση, τήν ἀποτροπή ἀπό τήν ἀμαρτία, ἀλλά καὶ τήν ἀμαρτία, τό μίασμα. ἐδῶ ἔχει τήν πρώτη σημασία, ἐνῷ στό στ. 256 τή δεύτερη· τό **ώς άγος μόνον** (ἐνν. **είναι**) = ώστε νά είναι ίκανη (ἀρκετή) μόνο πρός κάθαρση. **προτίθημι** = θέτω μπροστά, παραθέτω. **ὅν μόνον σέβει θεών** γιατί πρός χάρη του παραθίητε τήν ἐντολή τοῦ ἀρχοντα. **τεύξεται που** = θά τύχει πιθανόν (εἰρων.). ἐδῶ τό φῆμα συντάσσεται μέ αιτιατ. **τηνικάυτα** = τότε. **πόνος περισσός** = μάταιος κόπος.

Πραγματικές. – ἄλλω γάρ η 'μοι χρή ἄρχειν... Στούς λόγους τοῦ Κρέοντα διαφανονται οἱ ἀπόλυτα ωρίκες ἀντιλήψεις τῶν ἀρχόντων κατά τοὺς ἡρωικούς χρόνους· τήν ίδια ἔννοια ἔχει καί δ. στ. 737. Ἀντίθετα δ' Αἴμανας μέ τίς γνώμες του ἀντιπροσωπεύει τόν πολύτη τῶν ιστορικῶν χρόνων, κατά τούς όποιους ἐπικρατοῦσαν μᾶλλον φιλελέυθερες ἀρχές. **πετρώδει κατώρυχι** Ἐννοεῖ τόν ὑπόγειο θολωτό τιμφο, διποσήταν καὶ οἱ λεγόμενοι θησαυροί στίς Μυκήνες. **άγος** Ήταν ἀρχαία συνήθετα νά παραθέτουν λιγή τροφή σ' αὐτόν πού καταδιάστηκε σέ θάνατο, γιά νά μήν πεθάνει ἀπό πείνα, γεγονός πού ήταν μιαρό γιά διλόκληρη τήν πόλη καὶ δέν ήταν ἀνεκτό ἀπό τοὺς θεούς.

ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (781-800)

Λεξιλογικές. – στροφή. **ος ἐν κτήμασι πίπτεις** (τό ἐν κτήμασι τέθηκε προληπτικά) = **ος ποιεῖς κτήματα ἐκείνους, οίς ἂν ἐμπέσεις** = οἱ όποιος κάνεις κτήματά σου ἐκείνους στούς όποιους θά πέσεις ἀπάνω. **ἔρως** η λέξη αὐτή, καθώς καὶ στήν ἀντιστοιχή η λέξη **σύ**, στήν ἀρχή στίχου προσδίνουν μεγαλύτερη ἔμφαση καὶ ἐνάργεια. **μαλακός** = τρυφερός. **νεάνιδος** συνεκδοχή αντί πληθ. **ἐννυχεύω** = διανυχτερεύω. **ὑπερπόντιος** κατηγορούμενο, τό όποιο ἔχηγεται μέ έμπροθετο

προσδιορισμό. **ἐν ἀγρονόμοις αὐλαῖς** = **ἐν αὐλαῖς ἀγρονόμων** = στίς αὐλές (καιί ἐπομένως στίς κατοικίες) ἀνθρώπων ἀγοδίαιτων, ἀγροτῶν. **ούδεις σὲ φύξιμος** (μεταβ.) = κανείς δέν μπορεῖ νά σου διαφύγει (νά σου ξεφύγει). **ἀμέριος** = ἐφήμερος (ἀντίθ. τοῦ ἀθάνατου). Ή ἐπανάληψη τοῦ **σὲ χάρῃ ἐμφάσεως**. **οἱ ἔχων σε** = ἐκεῖνος πού κατέγεται ἀπό σένα. **μαίνομαι** = καταντῷ μανιακός, τρελαίνομαι.

ἀντιστρ. **ἀδίκους** (προληπτ. κατηγορ.) = ώστε νά γίνονται αδικοί **παρασπῶ** = παραπλανώ, παρασύρω. **ἐπὶ λάθᾳ** (τελ. αἴτιο) = ποός οὐάδη, πρός καταστροφή. **τὸν νεῖκος** = φιλονικία· είναι σχῆμα υπαλλαγῆς: **τόδε νεῖκος ἀνδρῶν ξυναίμων** (δηλ. γιοῦ πρός πατέρα) **ταράξας** = ἔχεις ἐγείρει. **ὁ ἴμερος** = δ πόθος. **εὔλεκτρος** = ἡ κενή στόν ἔρωτα, ἡ ώραία. **θλεφάρων γεν.** ὑποκειμ. ἀπό τό **ἴμερος**. **υμφας κτητ.** στό **θλεφάρων**. **ἐναργῆς** (κατηγορ. ἐπιρροημ.) = δλογάνερα. **πάρεδρος** (παράθεση τοῦ **ἔρως**, **ἴμερος**) = συμπάρεδρος. **τῶν μεγάλων ἐν ἀρχαῖς θεσμῶν** = τῶν μεγάλων ἡθικῶν νόμων τῆς διακυβερνήσεως τοῦ κόσμου. **ἄμαχος** = ἀκαταγώνιστος, ἀκαταμάχητος. **ἐμπαίζει** = παίζει στά βλέφαρα τῆς νύφης.

Πραγματικές. –**Ἐρως** Ὡς θεό γενικά τόν θεωροῦσαν γιό τῆς Ἀφροδίτης καιί τοῦ Ἀρη καιί σύμφωνα μέ ἄλλους μύθους τοῦ Δία ἥ τοῦ Ἐρμῆ. Στήν ἀρχή παραστανόταν ἀπό τήν τέχνη ώς πάρα πολύ χαριτωμένος ἐφηβος, ἀργότερα ώς ώραιο καιί πονηρό παιδί μέ φτερά, φέροντας τόξο καιί βέλη σέ φαρέτρα μέσα ἥ κάπου κάπου καιί δάδα· ἔτσι εἰκονιζόταν πάντοτε ώς τοξότης καιί πυγμάχος καιί γενικά ώς μαχητής. Τό τρίτο τοῦτο στάσιμο τοῦ χιοροῦ είναι ἔνας ἐπινίκιος ὕμνος στή δύναμη τοῦ ἔρωτα. Τόν λέγει μάλιστα ἀνίκητο, γιατί ἐκτός ἀπό τίς ἄλλες περιπτώσεις νίκησε καιί στό πρόσωπο τοῦ Αἴμονα τά καθήκοντα τοῦ γιοῦ πρός τόν πατέρα καιί ἀρχοντα. **ὑπερπόντιος ἐν τῷ ἀγρονόμοις αὐλαῖς** Ἐννοεῖ δέβαια ὅλη τή στεριανή καιί θαλάσσια φύση. Πρδ. καιί τούς στίχους τοῦ νεοέλληνα ποιητή Ἀθ. Χριστόπουλου: «ἐσύ θεούς κι αἰθέρια, οὐδάνια κι ἀέρια κρατεῖς καιί διασιλεύεις». **τῶν μεγάλων θεσμῶν** Ὁ ἔρως, ώς ἐπηρεαστής τῶν σκέψεων καιί ἐνεργειῶν τῶν ἀνθρώπων, θεωρεῖται ώς δύναμη ἵση μέ τούς ἄλλους ἡθικούς νόμους, οἱ δόποι διέπουν τίς σκέψεις καιί τίς ἀποφάσεις τους καιί κατ' ἀκολουθία θεωρεῖται ώς συμπάρεδρος καιί συνάρχοντας τῶν ἄλλων ἡθικῶν νόμων.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (801–943)

(Σ' αύτό περιέχεται και ὁ κομπός 806–886)

α') 801–882

Λεξιλογικές. – **ἔξω θεσμῶν** = ἔξω ἀπό τά νόμιμα, ἀπό τήν καθιερωμένη τάξη τῶν πραγμάτων. **ὅρων** καί **οθ' ὥρω** ἐκφράζεται αἰτιολογία. **παγκοίτας** = διόποιος κοιμίζει τούς πάντες. **ἀνύτω** καί **ἀνύω θάλαμον** = διανύω τό δρόμο γιά τόν κοιτώνα, βαδίζω πρός τόν κοιτώνα (ἐνν. τόν "Άδη")

στροφή α'. **νεάταν** (**νέος**) = τήν τελευταία ὁδό. **νέατον** (ἐπιφρονημ. προσδιορ.) = γιά τελευταία φορά. **ἔγκληρος** = μέτοχος **ἐπινυμφίδιος** = τό ἐπιθάλαμο ἄσμα (πού τό τραγουδοῦν χάρη τῆς νύφης). **κεύθος** (**τὸ**) = ή κρύπτη. **φθινάδες νόσοι** = νόσοι πού φθείρουν, φθίσι. **ἐπίχειρα ξιφέων** (ή γεν. ὑποκειμ.) = ἀμοιβή πού παρέχεται ἀπό τό ξίφος, δ θάνατος μέ ξίφος (αὐτόν σκόπευε ἀρχικά νά ἐφαρμόσει δ Κρέων, δλ. στ. 760 καί 761). **αὐτόνομος** = αὐθαίρετος, μέ τή θέλησή σου. **μόνη** ἀναφέρεται στό **Ζῶσα**.

ἀντιστροφή α'. **λυγροτάταν** (ἐπιφρονημ. κατηγ.) = οἰκτρότατα, κατά τόδπο λυπηρότατο. **πρὸς ἄκρω Σιπύλω** = κοντά στήν κορυφή τοῦ δρους Σιπύλου (κυρίως στή μέση τοῦ γκρεμοῦ). **δαμάζω** = ἀπολιθώνω. **πετραία θλάστα** = διάστημη (προεξοχή) τοῦ δράχου. **ώς ἀτενής κισσος** = σάν κισσός πού ἔχει περιτύλιχτε σφιχτά, δπως δηλ. δ κισσός πού ἀγκαλιάζει σφιχτά τό δέντρο καί τό κανει νά μή φαίνεται, ἔτσι καί διράχος περιπλέγμένος σφιχτά ἀπολίθωσε τή Νιόδη. **ώς φάτις ἀνδρών** = καθώς λέγεται. **τάκομαι** = τήκομαι, λιώνω, μαραίνομαι ἀπό λέπη. **λείπει** στόν ἐνικό, καθότι συντάχτηκε πρός τό πλησιέστερο **χιών** τό **χιών** τέθηκε ἀντί τοῦ διάτος (νεροῦ) πού παράγεται ἀπό αὐτή, μέ αύτό μᾶς ἐρμηνεύει ἀπό πού προέρχονται τά δάκρυνα τής Νιόδης. **δειράς-άδος** = διλαμός τοῦ σώματος. Τοῦτο λέγεται καί γιά τή δάκρυ τοῦ δρους, καθώς καί **όφρύες** (ἐδω διθάλμοι) λέγονται καί γιά δρος καί γιά ἀνθρώπινο σῶμα (π.χ. στό φρύνι τοῦ δουνοῦ). **παγκλαύτοις** σ' αὐτές πού πάντοτε κλαίνε. **ἄμε ὄμοιοτάταν** (ἐπιφρονημ. κατηγορ.) = πρός τήν ἴδια ἐμένα διμοιότατα (δηλ. τόσο ή μιά δσο καί ή ἄλλη περιθάλλονται ἀπό δράχο). **κατευνάζω** = κοιμίζω, θανατώνω. **θεογενῆς** = πού γεννήθηκε ἀπό θεούς (ή Νιόδη). **καίτοι** = καί δμως, φθιμένα (τινί) = δταν κανείς (καμιά) πεθάνει. **άκουω** = νομίζομαι, φημίζομαι. **ἔγκληρα** = κοινά, διωια, τής ἴδιας τέχης· ή σειρά τῶν

λέξεων: καίτοι τάκούσαι ἔγκληρα τοῖς ισοθέοις λαχεῖν μέγα ἐστί (τινι) φθιμένα = καί δύως τό νά δημιουργηθεῖ φήμη γιά κάποιον (κάποια) ὅτι, δταν πέθανε, είχε τήν ἴδια μοίρα μέ τούς ισόθεους, είναι στουδαῖο.

στροφή 6. γελώμαι = περιγελέμαι, περιπατέζομαι (ἡ Ἀντιγόνη λέγει αὐτό εἴτε γιατί ἐρμήνευσε τή λέξη λαχεῖν μέ τό παθεῖν, εἴτε γιατί δέν ἔδιλε τό λόγο νά παραδίληθεῖ πρός τή Νιόβη· τά δσα εἰπώθηκαν ἀπό τό χρόνο τά πήρε γιά εἰρωνικά σέ δάσος της). **οἰχομαί** = φεύγω, πεθαίνω, **ἐπίφαντος** = δρατή, ζωντανή, **πολυκτήμονες** = πλούσιοι (στούς δόποιονς περιλαμβάνεται καί δ τίτλος εὐγενείας), **Ὥμης** (αἰολικός τύπος) = ἡμᾶς, **ἔμπας** = μ' δλα ταῦτα, μολαταῦτα (ἄν και δέν κερδίζω τίποτε), **ἐπικτώμαι** = ἐπικαλοῦμαι μάρτυρες, **οἴα...ἔρχομαί** πλωγ.ἔρωτ, πρότ.= κάτω ἀπό ποιές συνθῆκες... ἐπεξηγεῖται μέ τό: φίλων ἄκλαυτος, οίοις νόμοις (ένν. ἀνοσίοις) = μέ ποιούς ἀνόσιονς νόμους, **ἔργμα** (εἱργνυμι, εἱργω) = **είρκτη**, φυλακή, τάφος, **τυμβόχωστος** = σάν τύμπος (τάφος) χωμένος, **ποταίνιος** = νέος, πρωτάκουστος (πρωτοφανής, γιατί πρόσκειται νά κλειστεῖ σ' αὐτὸν ζωντανή), **πρός ἔργμα τυμβόχ.** **ἔρχομαι τάφου ποταινίου** = πηγαίνω σέ φυλακή πρωτάκουστου τάφου, πού είναι χωμένη σάν τύμπος, **μέτοικος** = ζωντανή, κάτοικος μεταξύ, **προσέπεσες** = προσέρχουσες (πουλική ἵπαραση), ἀμάρτησες δαμά. **βάθρον δίκας** = δάση (θρόνος) τοῦ ἀγάλματος τής θεᾶς Δικαιοσύνης, **ἐκτίνω** = πληρώνω, **πατρώος** = πού κάηρροδοτήθηκε ἀπό τόν πατέρα, **πολύν τίνα** = πάρα πολὺ (προθεόδοτος), **ἀθλος** = ὥρθωνας, δυστύχημα.

ἀντιστροφή 6. **Ψαύω** (ἐδῶ μέ αἰτιατ.) = ἀγγίζω, ἀπενθυμίζω, **τριπόλιστος** = (τρίς-πολίζω ή **πολέω** = δργώνω, στοέρω) = πού λέγεται τριπλά (δηλ. ἐπανεύλημένα) καί ἐπομένως διαβόητος, **οίτος** (ἀπό φίξα οἱ- τοῦ **οίσω** τοῦ όημ. φέρω) = μοιραῖο, τύχη (χρησιμένη ως ἐπεξήγητη, τοῦ **μερίμνας**), **πρόπαντος** = δλοκλήρου γενικά (ἡ πρόπτείνει τήν έννοια τοῦ **παντός**), **κλεινοῖς Λαθδακ.** = ἀντί γενικῆς τέθηκε ἡ δοτική ἀπό τό **πότμου** (πίπτω) = **τοῦ πεσόντος** ἡμῖν κτλ. ή δοτική αὐτή χρησιμένη ως ἐπεξήγηση τοῦ **άμετέρου**, **ματρώαι λέκτρων ἄται** = **ἄται ματρώων λέκτρων** = δυστυχήματα (συμφορές) πού προηγήθαν ἀπό τόν γάμο τής μητέρως μαζ., **κοιρήματα δυομόρου μητρὸς** (γεν. ὑποκ.) = περιπτέξεις, ἀγράλιάσματα, πλαγάσματα τῆς... **αὐτογέννητα** (ὑπαλλαγή) ἀντί **αὐτογενήτω πατρὶ** = μέ τόν

πατέρα, τόν δόποιο αὐτή ή ἴδια γέννησε. **οῖων** = ἀπό ποιούς γονεῖς. **ἀραιός** = ἐπικατάρατος. **μέτοικος** = γιά νά συνοικήσω μαζί τους. **δύσποτμος** = κακότυχος. **κυρέω—ώ** = τυχαίνω. **κατήναρες** ἀρδ. ο τοῦ ἀποθ. οὗτος. **κατεναίρομαι** = φονεύω. **εύσέθεια** = είναι τεκμήριο (ἀπόδειξη) εύσεδῶν φρονημάτων. **κράτος δὲ (τούτου) ϕ κράτος μέλει,** **οὐδαμὴ παραθατὸν πέλει** = ή ἔξουσία δμως ἐκείνου, πού φροντίζει γι' αὐτή, μέ κανένα τρόπο δέν είναι δυνατό νά καταπατηθεί. **αὐτόγνωτος ὄργα** = αὐτόδουλος δρμή, θεληματική δρμή, διασύνη. **τάνδε** = πρός αὐτήν ἐδῶ. **οὐκέτι μοι θέμις (ἐστὶ)** = δέν ἐπιτρέπεται πιά σ' ἐμένα. **λαμπάδος** = τοῦ ἡλιου. **πότμος (ό)** = ή μοίρα. **ἀδάκρυτος** = ἄκλαιντος.

Πραγματικές. — ἔξω φέρομαι τῶν θεσμῶν. Έξέρχεται ἀπό τήν κανονική τάξη τῶν πραγμάτων, ἐπειδή μέ τά δάκρυνά του δείχνει συμπάθεια γιά τή δασιλοπούλα πού καταδικάστηκε. Στόν κομμό, στίχ. 806–882, ή Ἀντιγόνη, ή δποία ως ἡρωίδα, ὑπεράνω ἀπό τούς ἄλλους ἀνθρώπους, θυσίασε ζωή καί κάθε ἀγαθό, γιά νά ἐκπληρώσει ἓνα ὑπέροτατο καθῆκον, τώρα, δταν τούτο κατορθώθηκε καί ὅλεπει μπροστά της τό φάσμα τοῦ θανάτου ἀκόμη καί ἀναλογίζεται τή στέρηση τοῦ γάμου, δ δποίος ἥταν καί είναι δ φυσικός προορισμός τής γυναίκας, λυπεῖται ὑπερδολικά ως ἀνθρωπος κτλ. Ποία ἄλλα παρόμοια πραδείγματα ἔχουμε; **Ἀχέρων** Ποταμός τής Ἡπείρου στή Θεσπρωτία· πηγάζοντας ἀπό τά βουνά τοῦ Σουλίου διαρρέει τήν Ἀχερούσια λίμνη καί δυθίζεται κάτω ἀπό τή γῆ, γιά νά καταλήξει τέλος στό Ἰόνιο πέλαγο. Τό δγριο καί τραχύ καί μυστηριακό πού ἔχουν οί τόποι ἀπό τούς δποίους διέρχεται, τά σκοτεινά καί λασπώδη νερά τής λίμνης, οί ἔξαφανίσεις καί ἐπανεμφανίσεις του, ἔδωσαν ἀφορμή σέ παλαιότατες τοπικές παραδόσεις καί ἔπλασαν τόν δμώνυμο ποταμό τοῦ "Αδη. **Ὥμεναίων** Οί ύμέναιοι ἥταν δισματα πού τραγουδοῦσαν στούς γάμους, καί ἴδιως κατά τήν πομπή, μέ συνοδεία αὐλού. **Ο ἐπθαλάμιος ὅμνος** ψαλλόταν πρός τιμή τής νύφης, ἀπό παρθένες πού στέκονταν ἔξω ἀπό τό νυφικό θάλαμο. **Ζώσα μόνη δῆ...** Ο χορός θέλοντας νά παρηγορήσει τή θλιψμένη Ἀντιγόνη δρίσκει πρόχειρη δικαιολογία δτι κατ' ἔξαιρεση μόνη αὐτή, χωρίς νά ἀσθενήσει κτλ., κατεβαίνει στόν "Αδη. **Φρυγίαν ξένων** Πρόκειται γιά τή Νιόβη, τή θυγατέρα τοῦ περιδόητου Ταντάλου· κατά τή μυθολογία ή ἀπολίθωση τής Νιόβης ἔγινε ἐκεί κοντά στό δρος Σίπυλο τής Λυδίας στή Μ. Ἀσία, δπου ὑπάρχει ἀνά-

γλυφη φυσικη μορφη από πετρα, η όποια μοιάζει με γυναικα που κάθεται και κλαίει · δάκρυα είναι τα δρόχινα νερά και αντά που ρέουν από τα χιόνια που λώνουν. Το άναγλυφο αύτο άναφέρει πώς το είδε και ο περιηγητής Παυσανίας. Φαίνεται ότι άρχικά ήταν καθιερωμένο στην Ἀσιανή θεά Κυβέλη και υπερερα ἔδωσε άφορμή νά πλαστεί ο μύθος τῆς Νιόδης, μέ την όποια άσχολήθηκε ή ἐπική, ή λυρική και ή δραματική ποίηση. **Θεογενής** γιατί καταγόταν από το Δία, τον όποιον ήταν γιός ο πατέρας της Τάνταλος. **Διρκαὶ κρῆναι** Τέθηκε πληθ. γιατί ή Δίσκη σχηματιζόταν από πολλές πηγές που δρίσκονταν κοντά στις Θήβες. **συμμάρτυρας ἐπικτώμαι** Συχνά στούς άρχαιοις γινόταν ἐπίκληση τῆς γύρω φύσεως, τῆς θάλασσας, τῶν δρέων, τῶν ποταμῶν κτλ. **δυσπότμων γάμων** Ἡ ύπόμνηση τοῦ ἄτυχου γάμου τῶν γονιῶν της θύμασε σ' αὐτή και τὸν ἄτυχο γάμο τοῦ ἀδελφοῦ τῆς Πολυνείκη, πού νυμφεύτηκε τὴν κόρη τοῦ Ἀδραστου, ού δοποῖς γάμως, ἐκτός από τὰ ἄλλα, ὑπῆρξε και ή αἰτία τῆς ἐκστρατείας του ἐναντίον τῶν Θηβῶν, τοῦ δλέθρου του και τῆς καταδίκης σε θάνατο τῆς Ἀντιγόνης. **ἄκλαυτος, ἄφιλος** κτλ. Στήν ἐπωδό ή Ἀντιγόνη ἐπαναλαμβάνει μέ λίγα λόγια τά είπωμένα στόν κομμό, πρόσθετοντας μόνο τό ότι δέν τήν ἔκλαψαν οἱ φίλοι.

Λεξιλογικές. – Ο Κρέων, διγαίνοντας από τά ἀνάκτορα και διέποντας διτή ή Ἀντιγόνη ήταν ἀκόμη ἐκεῖ, δργίζεται κτλ. **ἀοιδὴ** = θοήνος. εἰ **χρείη** = ἄν θά παρουσιαζόταν ἀνάγκη, θά προέκυπτε ωφέλεια · ή σειρά τῶν λέξεων: **ἀρ' ισθ' ώς, εἰ χρείη λέγειν πρὸ τοῦ θανεῖν** (= μιτροστά στό θάνατο) **ἀοιδὰς καὶ γόους, οὐδ' ἀν εἰς παύσαιτ'** ἀν λέγειν; **οὐκ ἄξεθ' ώς τάχιστα** ίσοδυναμεῖ μέ ἐντονη προστιχή = ἵταγάγετε την τό γρηγορότερο, πάρτε την τώρα ἀμέσως. **κατηφερῆς τύμθος** = θοιωτός τάφος (στεγασμένος από πάνω). **περιπτύσσω** = περιπλείω, περιβάλλω. **χρῆ** (τοῦ οἵμ. **χράω**) = θέλω. **τυμβεύω** (ἀμετάδ.) = διάγω στόν τύμβο μέσα, κατοικῶ μέσα σε τάφο. **τούπι τήνδε τὴν κόρην** (προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς) = ἀναφορικά μέ αὐτή ἐδώ τήν κόρη. **ἄγνοι** λέγει ἔτσι γιατί δέν τή φονεύει, ἀλλά τήν ἀφήνει ζωντανή μέ μιά ποσότητα τροφῆς, ὅπως είπε και στό σ. 775 (**φορβῆς τοσούτον**). **δ' οὐν** = διωσδήποτε διμως. **μετοικίας τῆς ἄνω** = από τό δικαιώμα νά κατοικεῖ (νά δρίσκεται μεταξύ μας ἀπάνω στή γῆ, στόν ἀπάνω κόσμο). **νυμφείον** = νυφικός θάλαμος (μέ πολλή πιεζία λέγει τόν ἀπαίσιο τάφο τῆς νυφικό θάλαμο). **κατασκαφῆς** = κοῦλος, ύπόγειος.

αείφρουρος = ἔπειδή πρόσκειται ός τό τέλος τῆς ζωῆς νά φύλαει τήν Ἀντεγόνη. **οἱ πορεύομαι πρὸς τοὺς ἐμαυτῆς** = δπον πορεύομαι και πηγαίνω πρός τούς διεύθυν μον. **ῶν...ή σειρά τῶν λέξεων: ὅν ὀλωλότων πλείστον ἀριθμόν.** **Φερσέφασσα** = ή Περιεφόνη. **ῶν λοισθία** (ή ών γεν. διεμο.) = τελευταία. **μακρῷ** (ἔπιτείνει τό) **κάκιστα** = μέ έπειρδολικέ οίτηρότατο θάνατο (γιατί θάβεται άθνα, νέα και ζωντανή). **πρὶν μοὶ μοῖραν ἔχηκεν θίου** (ποία ή σύνταξη τοῦ πρὶν;) = προτού νά φτάσει στό τέρμα δ περιφοίνος σ' ίμένα χρόνος τῆς ζωῆς. **κάρτ' ἐν' ἐλπίσιν τρέφω** = διατηρώ πάρα πολὺ μεγάλη ἐπίπεδα. **φιλη-προσφιλής-φιλη** ή ἐπαναφορά χάρη έμφασος. **κασίγνητον κάρα** ήτοι ἀποκαλεί τόν Ἐτεοκλή. **περιστέλλω** (κυρίως) = ντύνω νερζό, ἔπειτα: κηδεύο, θάψω. **τοιάδ' ἄρνυμαι** = τέτοια ίδιοι δη ποίγνω. **τοῖς φρονούσιν** (δοτ. τῆς κούτσως) = κατά τή γνώμη αὐτῶν πού δοθο δονούγ. τό **εὐ** ἀνήκει στό δῆμα **ἐπιμησα**: γάλ τά ἀπό: **ο'** έγω, τίμησα... μέχρι: **νόμω**, διλ., προσγ. παρατηρήσους. **ἐτήκετο** = ἔλιωνε, σάτιζε ἀπαφοι. εἰ **τέκνα** ἔνν. τό **ἐτήκοντο**. **βία** = παρά τή θέληση. **ἄν ἡρόμην τόνδε πόνον** = θά ἀναλάδαινα τήν προεμπιποίησην αὐτού ἀδω τοῦ ἐπίπονου έργουν. **πρὸς χάριν τίνος νόμου**; γάλ χάρη ποιάς ήθικῆς ἀρχῆς, ποιού ήθικού ἀξιώματος; Ή μετ. **κατθανόντος** είναι έποθ. **ἀμπλακίσκω** = στερούμαι. **τούδε δηλ.** **παιδός. κεκευθότοιν** (τοῦ δῆμ. κεύθω ός ίδιετάδ.) = ἀν θά πιθαιναν. **οὐκ ἔστιν ὥστις** = κανείς. **βλάστοι τοῦ φῆμι**. **βλαστάνω. τοιώδε μέντοι νόμω** = μέ οάση δημος τέτοια ἀρχή (για τή δη ποία μέληρα πιό πάνω). **ἐκπροτιμήσασα** = ἀμφι δηποτίμησα από τούς ἄλλους, ἀπό τό σεύχυγο και γιό. **ταῦτα ἔδοξ' ἀμαρτάνειν** = φάνηκα στι **ἔπεισα σ'** αὐτό (πον μον ἀποδόθηκε) τό δηγκλημα. **δια χειρῶν οὐτώ** = έτοι μέ τή βία. **ἄγει με** = διέταξε τούς δοργι δρους νά μέ δημησουν. **μη λαχούσσαν μέρος οὐτε γάμου του οὐτε παιδείου τροφῆς** = ζωοίς νά μετάσχω οὐτε σε κάποιο γάμο οὐτε και σε άνατροφή τέχνων (ζωοίς νά παντερετώ και χωρίς νά μεγαλώσω παιδιά). **ἐρημος πρὸς** = έργατελεμένη ἀπ. **εἰς κατασκαφὰς θανόντων** = σε κούδο τάφο. **ποίαν παρεξελθούσσα δωμάνων δίκην** = γιατί παραδίασα ποιό θεικό δίκαιο; **βλέπειν** = νά προσοίλετο, νά ἀποδίλετο. **αὐδάν** = νά προσφηνόν, νά ί πισταλόμαι. **ἔπει γε δη ἐνσεβούσα τήν δυσσέβειαν ἐκτησαμην** = έπειδη, ός γνωστόν, κανοντας είνοιη πράξη ἀπόκτημα κατηγορία (και τιμορία) γιά διεύθεια. **τάδε** = τό πιό πάνω (δηλ., ή ἀπόκτημη τής κατηγορίας... γιά τήν ενσεβή μου

πράξη). **Ευγγιγνώσκω** = λαβαίνω γνώση, διδάσκουμαι, **παθόντες Ευγγνοίμεν ἀνήμαρτηκότες** = ἀφού πάθομε, θά μάθομε δτὶ σφάλμα (πρό, τῇ λαϊκῇ ωρή: «ό παθός μαθός»), **οἴδε** ο Κρέων καὶ οἱ διδύγνωμοι του, **μὴ πλείω ἡ καὶ** = ίσα, δμοια πρός δσα, **ἐκδίκως** = ἀδικα, **Ἐπι αὐταὶ ρίπαι τῶν αὐτῶν ἀνέμων Φυχῆς τήνδε γ' ἔχουσιν** = ἀρδιμή ἡ ἴδια φυχική ταφαρή (ξεωφή) κατέχει πρόγνωστι αὐτήν ἐδικαίωσιστο, **τοιγάρ** = γι' αὐτό ἀρχιδρός, **κλαύμαθ' ὑπάρξει** = θά τιμφωρηθοῦν, **ὑπὲρ βραδυτήτος** = ξεωφίας τῆς ἀρχιποσογίας νά την πάρουν, **θανάτου ἔγγυτάτω** = παρά πολὺν κοντά στό θάνατο, **ἀφίκται** = έχει έργο φαστεῖ (δηρ., ὁ λόγος αὐτός του Κρέοντα είποθηκε γιά νά δεῖξε δτὶ προσεγγίζει ο θάνατος), **οὐδὲν παραμυθούματι** = καθόλου δε σέ σεμιούλιεν, **μὴ οὐ τάδε ταύτη κατακυρούσθαι** = δτὶ αὐτά ἐδο, δηρ., οἱ ἀπειλές (ἀποφάσεις) του περὶ θανάτου, δέ θά ἐπιχρησθοῦν κατ' αὐτό τὸν τρόπο, **προγενεῖς** = προγονικοί, **ἄγομαι δὴ κούκετι μέλλω** (ἐνν. ιέναι), **κοιρανίδαι** = τύραννοι, δασιλάδες, ήγεμόνες, **βασιλειδᾶν** = βασιλειδῶν = ἀπό τά ουσιάλπατα, **τὴν εὔσεβιαν σεβίσσασα** = ἐπειδή τάμησα τό ἔργο τῆς εὔσεβειας.

Πραγματικές, – Φερσέφασσα Η Περοσφόνη λέγεται καὶ Περοσφονεία, Φερσέφασσα κτλ. Σέμφονα μέ τό μήθο ἡταν κόρη τῆς θεᾶς Δήμητρας καὶ τοῦ Δία καὶ σύζυγος τοῦ Πλούτωνα, τοῦ θεοῦ τοῦ "Αδη". Αὐτή ἐπὶ ξεῖ μήνες ζούσε στὸν κάτω κόσμο μέ τὸν ἄντρα τῆς καὶ ἐπὶ ξεῖ μήνες στὶ γῆ μέ τὴ μητέρα της. Τοῦτο δινύ εἶναι ἀλλο τίποτε παρὰ σεμιούλικη παραδοσιαση τοῦ σπόρου τοῦ σταγιοῦ ποὺ γένεται στὴ γῆ καὶ φερόνεται. Τά ἀπό τὸ στ. 904: **σ' ἔγω 'τίμησ'**...δεξτό στ. 914: **νόμῳ**, σέμφονα μέ τὴ γνόμην πολλῶν (τοῦ μεγάλου Γερμανοῦ ποιητῆ **Goethe** καὶ ἄλλων δικῶν μας καὶ ξένων), δέν ἡταν τοῦ Σοφοκλῆ, ἀλλὰ προστίθηκαν ἀπό ἄλλο χρόνι, γιατί οἱ λόγοι αὐτοῖς τῆς Ἀντιγόνης ἀντιμέοντεν πρός τὶς προαξίες καὶ τοὺς προμηθευούσαντος λόγους καὶ τὶς αὐρέτες της. Ἐνδο δηρ., προηγουμένως δικαιολογοῦσε τὴν πράξη τῆς, λέγοντας δτὶ παραδοτεί τὴν ἐντολή τοῦ ἀρχοντα χάρι τὸν θεῖκῶν νόμουν, τέρα θεωρεῖ τοὺς ἀνθρώπινος νόμους ἐπέστερους ἀπό τοὺς θεῖκούς καὶ διολογεῖ δτὶ θάταφέστερε στοὺς νόμους τῆς πολιτείας γάρ χάρι μόνο διοισμένους συγγενή, τοῦ ἀδελφού. Τό χεριό λοιπόν αὐτό κατά τὴ γνόμην τους δέν εἶναι γνήσιο, ἀλλά προστίθηκε μεταγενέστερα, παραμένο ἀπό μιά διήγηση τοῦ Ήροδότου, κατά τὴν ὅποια, δταν

πιάστηκε ὁ Ἰνταφέρνης αἰχμάλωτος ἀπό τὸ Δαιρεῖο καὶ καταδικάστηκε σὲ θάνατο μέ δόλους τοὺς δικούς του, προτάθηκε ἀπό τὸ Δαιρεῖο στὴ σύζυγό του νά ἐκλέξει πιον θέλει νά σώσει ἀπό τοὺς οἰκείους της, καὶ αὐτή ἔσπευσε νά ἐκλέξει τὸν ἀδελφό της, γιατί, καθώς είπε, ἀνήθελε δὲ θεός, μποροῦσε νά ἀποκτήσει ἄλλο σύζυγο ἢ γιό, ἵνα θά πέθαιναν ἐκείνοι, ἐνῷ δέν ἦταν δυνατό νά ἀποκτήσει ἄλλον ἀδελφό, ἀφοῦ είχαν πεθάνει οἱ γονεῖς της. Ἀλλωστε, ὅπως εἶναι λογικό, ὁ Πολυνείκης δέ ζοῦσε, ὥστε ἡ Ἀντιγόνη νά προτιμήσει τὴ σωτηρία αὐτοῦ ἀπό τὴ σωτηρία τῶν ἄλλων. Μερικοί ὄμως παραδέχονται ὅτι οἱ πιό πάνω στίχοι εἶναι γνήσιοι τοῦ Σοφοκλῆ, καθότι μαρτυροῦν ἀπό τὴ μιὰ τὴ μεγάλῃ ἀξίᾳ τῆς πατροπαράδοτης στοὺς Ἐλληνες ἀδελφικῆς ἀγάπης καὶ ἀπό τὴν ἄλλη τὴ στενὴ συνάφεια πού ὑπάρχει μεταξύ τοῦ Ἡρόδοτου καὶ τοῦ Σοφοκλῆ, οἱ όποιοι ἦταν σύγχρονοι καὶ συνδέονταν φιλικότατα μεταξύ τους. **προγενεῖς** Ἐννοεῖ τοὺς ἀρχαίους ντόπιους (ἐγχώριους) θεούς. **κοιρανίδαι** Ἐτσι προσφωνοῦνται αὐτοῖς πού ἀποτελοῦν τὸ χορό, ὅπως καὶ ἄλλον ἀποκαλοῦνται ἄνακτες· αὐτῇ τὴν ἐπωνυμία είχαν δχι μόνο οἱ θασιλιάδες, ἄλλά καὶ οἱ εὐγενεῖς ἀπό τοὺς πολίτες.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (944—987)

Λεξιλογικές. — στροφή α'. **ἔτλα καὶ** = ὑπόμεινε τὴν ἴδια τύχη (ρῆμα **τλάω** = ὑπομένω). Μπροστά ἀπό αὐτό πρέπει νά ἐννοήσουμε τὸ ἀπό τὸ μέρος τοῦ χοροῦ παραινετικό πρός τὴν Ἀντιγόνη **τέτλαθι**. **Δανάης δέρμας** (περιφραστή) = ἡ Δανάη. **ἄλλάξαι** = νά ἀνταλλάξει τὸ οὐράνιο φῶς μέ τὸ σκότος τῆς φυλακῆς (μέσα στὸ ὑπόγειο οἰκοδόμημα). **χαλκόδετοι αὐλαί** = δωμάτιο, στοὺς τοίχους τοῦ ὅποιου εἶναι προσαρμοσμένες μέ χάλκινα καρφιά χάλκινες πλάκες. **ἐν τυμβ.** **Θαλάμῳ** ἐπεξηγεῖ τὸ **χαλκοδ.** **αὐλαίς.** **κατεζεύχθη** = ὑπέκυψε στὴν ἀνάγκη τῆς είμαρμένης. **τίμιος γενεᾶ** = εὐγενής κατά τὴν καταγωγὴ **ταριεύσκεν** (μεταφορά ἀπό τοὺς ταμίες πού φύλαγαν τὸ θησαυρό τῆς πόλεως ἡ τοῦ ναοῦ) = φύλαγε στὴν κοιλία. **χρυσορύτους** μέ ἔνα ρχάρη τοῦ μέτρου. **γονάς** = τό γόνο πού χύθηκε σ' αὐτή σάν χρυσή δροχή. **ά μοιριδιά δύνασις** = ἡ δύναμη τῆς μοίρας. **δεινά τις** = ἔξαιρετικῶς φοβερή (ἰσχυρή). **Ἀρης** (μετωνυμία) = πολεμική δύναμη. **πύργος** ἐνν. οὔτε καὶ ἀν κλειστεῖ κανείς μέσα στὸν πύργο. **ἀλίκιτυπος** = αὐτός πού δέρνεται ἀπό τὴ θάλασσα. **κελαινός** = αὐτός πού ἔχει σκοτεινό χρῶμα.

ἀντιστροφή α': **ζεύχη** = δαμάστηκε (ύπέκυψε καί αὐτός στήν ἀνάγκη τῆς είμασμένης). **օξύχολος** = ὀξύθυμος. **κερτομίοις ὄργαις** = ἐνεκατῶν πειραγτικῶν (σκωπικῶν) ἐνδηλώσεων τῆς ὁργῆς του. **ἐκ Διονύσου** ποιητ. αἰτ. **κατάφαρκτος** ἐν πετρώδει δεσμῷ = κατάφρακτος (ἐγκάθειρκτος) σέ πέτρινο δεσμοτήριο. (Ἐννοεῖ τό ἀντρό τοῦ Παγγαίου, στό δόποι δέθηκε ὁ Λυκοῦνγος). **ούτω** = ἔτσι, μὲ τὸν τρόπον αὐτό, δηλ. σέ τέτοια κάθειρξη (φύλακή). ἐνεκατέτοιας καθείρξεως (φύλακίσεως). **ἀποστάζει** = σιγά σιγά ἔξαφανίζεται (μέ τό νά καταρρέει κατά σταγόνες). μεταφορά ἀπό τό ἀπόστημα, τό δόποι, δταν ώριμάσει, σπάζει καί ἐκρέει. **δεινὸν ἀνθηρόν τε μένος μανίας** = ἡ φοβερή καί φιλορεῷη ἔξαφη τῆς μανίας. **ἐπέγνω** = κατάλαβε, κατανόησε. **μανίας φαύων** = ὅτι ἔξερέθιζε τό θεό κυριευμένος ἀπό μανία. **κερτομίοις γλώσσαις** = μέ πειραγτικούς λόγους. **παύεσκε** = δέχοστε, ἀνάγκαιε νά παύουν. **ἔνθεος** = θεόληπτος, ἐνθουσιασμένος. **εὗιον πύρ** = τίς δάδει, πού καίονταν ἀπό αὐτές (τίς μανάδες), μέ συνοδεία τῶν φωνῶν **εύοι**, **εύοι**. **φίλαυλος** = αὐτός πού ᾱγαπά τὸν αὐλό.

στροφὴ δ': **κυανέων** = σκοτεινῶν (δλ. πραγματ.) **διδύμας ἀλὸς** = τοῦ Εὔξεινου Πόντου καί τοῦ Θρακικοῦ Βοσπόρου. **ἄκται** ἐνν. **εἰσί**, κείνται. **ἰδ'** = **ἰδὲ** = **ἡδὲ** = καί. **ἄξενος** = ἀφιλόξενος. **ἴνα** = δπον. **ἀγχίπολις** = πάροικος, γείτονας (κοντά στήν πόλη Σαλαμηνσσό). **ἀρατός** = ἐπάρατος, ἀποτορπαῖος. **ἔλκος τυφλωθὲν** = πληγή (τραῦμα) πού ἔφερε τήν τύφλωση. **δάμαρτος** = τῆς συζύγου. **ἀλαὸν** (κατηγορ.) = ὅστε νά τυφλωθεῖ (τό σύνδεσε πρός τό **ἔλκος** ἀντί ὄμμάτων). **κύκλοι ὄμμάτων** = οἱ κόρες τῶν ματιῶν. Τά **δισσοῖσι Φινείδαις** καί **κύκλοις ὄμμάτων** ἀποτελοῦν σχῆμα καθ' ὅλον καί μέρος. Ή δοτ. **δισσοῖσι Φιν.** ἀντί γενικῆς κτητικῆς τοῦ **κύκλοις ὄμμάτων**. **ἀλάστοροι** (οἱ **ἄλαστα παθόντες**) = αὐτοί πού ἀπαιτοῦν ἐνδίζηση (ἀπό τό **ἀλάστωρ-ρος**) = ἡ θεότητα πού τιμοφεῖ τό ἔγκλημα). **ἀράσσω** = γτεπό δινατά. **αἵματηραῖς** (τέθηκε κατά πρόληηρη) = ὅστε νά ματθούν. **ἀκμαὶ κερκίδων** = οἱ ἄκρες τῶν κεροκίδων (**κερκίς** εἶναι τό ὑφαντικό ἐργαλεῖο πού δνομάζεται σαίτα) **ύφ' αἵματηραῖς χείρεσσι** κτλ., δοτ. δογανική· ἡ σειρά τῶν λέξεων ἀπό τό: **ἴν' ἀγχίπολις...** ἔχει ὃς ἔξης: **ἴνα ἀγχίπολις** "Ἄρης είδεν ὄρατον **ἔλκος τυφλωθὲν** ἀλαὸν (ἀντί **τυφλωθέντων** ἀλαῶν πρός τό **όμμάτων**) **ἀλαστόροισι κύ-**

κλοις ὄμράτων δισσοῖσι Φινεῖδαις, ἀραχθέντων ύφ' αἰματηραὶς
χείρεσσι καὶ ἀκμαῖσι κερκίδων ἐξ ἀγρίας δάμαρτος.

ἀντεστροφὴ ὡς „κατὰ δὲ τακόμενοι (ταῦτη) = κατατηκόμε-
νοι δε = ἡλιόνοντας λιοπόν, μελεος = δευτυχής, μελέαν πάθαν = τὴν
σίκτην σινεψοδα, ἀνύμφευτος = πού παντού έτηρε για καζο, ἀνυμ-
φευτον γονάν = καταγωρή ἀπό μητέρα πού παντού έτηρε για καζο,
ἀντασ (φῆμα ἀντάω = σινευτό) = μετέχει, σπέρμα = καταγωρή,
γένος (προσδιορ., ἀναψοδάς), ἀρχαιόγονος = πρωτόγονος, πανάρ-
χαιος, ἢ δε... = αὐτῇ δημος κατά τὴν καταγωρή κρατονος ἀπό τοὺς
πανάρχαιους Ἐρεχθ. τηλέπορα ἀντρα = πού είχαν μακού ἡ πλατύ^η
πόδο, δηλ., τά μεγάλα. **Βορεας** = ἡ κόρη τοῦ **Βορέου** (ἡ Κλεοπάτρα).
ἄμιππος = πού ἔτρεχε σάν ίππος (ταχύτατα). **πάγος** = πέτραι, δρος,
ορθόπους **πάγος** = ἀποκρημνος δρος. **ὑπέρ** = ἐπι. θεῶν παις =
γιατί ὁ πατέρας τῆς Κλεοπάτρας Βορέας καὶ ὁ παππούς της Ἐρε-
χθείας ἦταν θεοί. **καπ'** ἐκείνα ἐσχον (τμῆμ) = **καὶ** ἐκείνα ἐπέσχον
= καὶ ἐναντίον ἐκείνης ἐστράφησαν. **μακραίων** = πολύχρονος, μα-
κρόβιος (ἐπειδή ὑπῆρχε ἀπό τὴν ἀρχαίτητα).

Πραγματικές. – Σ' αὐτό τὸ στάσιμο ὁ χορός ἀναψέει τοια παιυ-
δέγματα καὶ ἄλλων προσθέπτων πού ὑπόφεραν ἀνάλογα δεινά ἀπό τὴν
μοίρα, γιά νά παριγνωσήσει τὴν Ἀντιγόνη καὶ γιά νά παραστήσει τὸ
ἀναπόφευκτο τον μοιραίον. Στοὺς στ. 949 καὶ 987 προστέργοι ενι δέο
φορές τὴν Ἀντιγόνη: **ὦ παῖ παῖ,** ἀν καὶ είναι ἀπονόσα, θούμη νά τὴν
παραπολούθει πού δαΐζει στόν Ἀδη. **Δανάας** Ἡταν κόρη τοῦ δασι-
λιάτοῦ Ἀργούς. Ακρίσιου, ὁ ὅποιος είχε λάβει χορημό πώς, ἀν ἡ κόρη
του γεννήσει γιό, αὐτός θά φονεύσει τὸν παππού του. Γι' αὐτό ὁ
Ἀργίσιος ἔκλεισε τὴν κόρη του μέσα σ' ἕνα χάλκινο θάλαμο τοῦ
παλατιού, γιά νά μήν παντρευτεῖ, ἀλλά ὁ Δίας γίνηκε χρυσή δορζή καὶ
γέννησε ἀτ' αὐτὸν τὸν Περσέα. Μετά ἀπό τούτο ὁ Ἀργίσιος ἔβαλε τὴν
Δανάη καὶ τὸν Περσέα μέσα σέ λάρνακα (κιβώτιο) καὶ τοὺς ἔριξε στὴν
θάλασσα. **θασιλεύς τῶν Ἡδωνῶν** Ὁ γιός τοῦ Δρύαντα, πού ὄνομα-
ζόταν Λυκούνδος, δασιλιάς τῶν Ἡδωνῶν, λαοὺς τῆς Θράκης κοντά
στό Στρυμόνα καταδίωξε τὸ Διόνυσο μέ τίς σιντρόφους του Μαινάδες
καὶ γι' αὐτό δέθηρε ἀπό τὸ θεό μέσα σέ δραχώδη στηρίλια στὸ Ησσιανό
δρος καὶ κατασπαράχησε ἀπό τὰ θηρία. **Μούσας** Αντεὶ ἀρχικά

άκολουθούσαν τόν κιθαιρώδο Άπολλωνα, δ' ὅποιος γι' αὐτὸν ὄνομαζόταν καὶ **μουσηγέτης**. Υστεραὶ διμοις, δταν ἐπιχρήτησε ἡ λατρεία τοῦ Διονύσου καὶ γεννήθηκε τὸ δράμα, ἔγιναν ἀκόλουθοι καὶ αὐτὸν τοῦ θεοῦ καὶ μεταχειρίζονταν τοὺς αἵλούς. **Κυανέων** Εἶχαν αὐτὸν τὸ ὄνομα ἀπό τίς **Κυάνεες** πέτρες, οἱ ὅποιες ἦταν δέοντα νησίδια στό στόμιο τοῦ Βόσπορου πρὸς τὸν Εὔξεινο Πόντο. Σέμφωνα μὲ τὸ μέθο ἀρχικά κινιοῦνταν καὶ συγχρούνταν, γι' αὐτὸν λέγονταν καὶ **Συμτίληγάδες**, ἀλλὰ ὅταν διέπλευσαν οἱ Ἀργοναῦτες ἔμειναν πιά ἀκίνητες. **Σαλμοδησσός** πόλη καὶ παραλία ΒΔ τοῦ Βόσπορου. **ἄγχιπολις Ἄρης** Πιστευόταν ὅτι ὁ Ἅρης κατοικοῦσε στῇ Θράκῃ, ὅπου καὶ πολὺ τὸν τιμοῦνταν· ὃς πολεμικός θεός εὐχαριστούσαν νὰ παραστάκει μάρτυρας σὲ ἀματοχροῖς καὶ σὲ μυσαρές πράξεις, ποὺ θά ἐπεθεθοῦν πιό κάπιο, τις ὅποιες παρακολουθοῦσε ὡς ἐγχώριος (ντόπιος) θεός. Ἀπό τὸ στ. 966 φέρεται τοίτο παράδειγμα, τὸ πάθημα τῆς Κλεοπάτρας καὶ τῶν παιδιῶν της. Ο μύθος σχετικά μὲ αὐτὴν ἔχει ὡς ἔξης: ὁ φτερωτός θεός Βορέας ἀπήγαγε κάποτε ἀπό τὴν Ἀθήνα τὴν κύρη τοῦ βασιλιά Ἐρεχθία Ωρείθυια καὶ τὴν ὄδηγήσεως στὴν Σαρπηδόνα πέτρα τοῦ δρους Αἴμου· ἔκει ἀπόκτησε ἀπ' αὐτήν τοὺς φτερωτούς γιούς Ζήτη καὶ Κάλαμη καὶ τὴν Κλεοπάτρα. Αὐτὴ τῇ νυμφεύτηκε ὁ βασιλιάς τῆς Σαλμοδησσοῦ Φινέας καὶ ἀπόκτησε δύο γιούς. Ἀλλὰ ὁ Φινέας φύλαξε τὴν Κλεοπάτρα καὶ πῆρε ἀλλή σύζυγο τὴν Εἰδοθέα, ἀδελφὴ τοῦ Κάδμου· αὐτὴ ὡς μητριά τύψλωσε τοὺς Φινεΐδες μὲ τὴ συνεργία τοῦ Φινέα καὶ τοὺς φυλάκισε. **δάμαρτος** ἐνν. τὴν Εἰδοθέα. **ἀρχαιογόνων** **'Ερεχθείδῶν** καθότι αὐτοὶ ἦταν αὐτόχθονες, ἀφοῦ δὲ Ἐρεχθίας ἦταν γιώς τῆς γῆς καὶ ἀνατράφηκε σύμφωνα μὲ τὸ μέθο ἀπό τὴν Ἀθηνᾶ· ἀκόμη τὸν τιμοῦνταν μαζί τῆς στὸν Ἐρεχθεῖο. **τηλέπορα ἄντρα** Αὐτά, στά ὅποια ἀνατράφηκε ἡ Κλεόπατρα, δρίσκουνταν στὴν Σαρπηδόνα πέτρα τῆς Θράκης. **ἀμιππος** καὶ ἡ Κλεόπατρα, ὅπως ὁ Ζήτης καὶ ὁ Κάλαμης, ἄν καὶ ἦταν ἀπτεροη, δέν ὑστεροῦσε ἀπό αὐτούς σὲ ταχύτητα.

ΠΕΜΠΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (988–1114)

α') 988–1032

Λεξιλογικές. – Θήβης ἄνακτες Εἰσέρχεται ὁ Τειρεσίας ἀπό τὴν ἀριστερὴ πάροδο· ἔνα παιδί τὸν χρατάει ἀπό τὸ χέρι, γιατί είναι τυφλός, καὶ ἔτοι προσφωνεῖ τὸν Κρέοντα καὶ τοὺς χορευτές. **ἔξ ἐνὸς**

(προσδιορ. δργαν.) = μέ τά μάτια ἐνός. **κέλευθος** (ή) = δδός. **προηγητής** = ὀδηγός. **οῦκουν ἀπεστάτουν** = ἀλλά ὅμως δέν ἀπομαζουνόμουν. **φρενός** = μαντείας, γνώμης. **πάρος γε** Ἐννοεῖ καὶ τίς ἄλλες περιπτώσεις, κατά τίς δόποις ὑτάκουσε πρόθυμα στούς μάντεις, καὶ μάλιστα στήν περίπτωση κατά τήν δόποια θυσίασε τόν ποδότο γιό του Μεγαρέα ἢ Μενοικέα χάρη τῆς σωτηρίας τῆς πατρίδας. **τοιγάρ** = ἀκριβῶς γιά τούτο. **ναυκληρώ** = διευθύνω ὡς κυνέρνητης. **όνησιμος** (οῆμα **όνινημι** = ὥφελ.δ) = ὥφελιμος. **πάσχω όνησιμα** = ὥφελοῦμαι· ἢ σειρά τῶν λέξ.: **πεπονθώς όνησιμα ἔχω** (= δύναμαι) **μαρτυρεῖν (ταῦτα)**. **θεβώς** κατηγ. μετ. ἀπό τό φρόνει. **ἐπί ξηροῦ τύχης** = στό κρισιμότερο σημείο τῆς τύχης. (Ἐκφραστή παροιμιακή πού ἔχει ληφθεῖ κατά μεταφορά ἀπό τό ξυράφι. στήν κόψη τοῦ δόποίου τίποτα δέν ίσορροπεῖ. ἀλλά κλίνει πρός τή μία ἀπό τίς πλευρές του· λέγεται καὶ: **ἐπί ξυρού ἀκμῆς**). **ώς φρίσσω** = γιατί μέ πιάνει φρίζη μέ τά λεγόμενά σου· **θάκος** = ἔδρα. **όρνιθοσκόπος** = τοῦ οἰωνοσκοπείου. **ἴνα** = δπον. **λιμὴν** = τόπος καταφυγῆς. **οίωνδος** καὶ πιό κάτω **ὅρνις** = πτηνό, δρνιο. **ἡν** ἀντί **ἐστί**, ἐπειδή πρόκειται γιά διήγηση, δόποτε καὶ συχνά χρησιμοποιεῖται τούτο. **ἀγνώς-ῶτος** = ἀγνωστος, δυσκολονόητος. **κλάζω** = ἐκδώλω κρωμούς. **οἰστρος** (ό) = μανία. **θεβαρθαρμένος** = ἀνερμήνευτος, ἔνεργοτος· ἢ σειρά τῶν λέξεων: **ἀκούω φθόγγον ὄρνιθων κλάζοντας** (ἀντί **κλαζόντων**, τέθηκε κατά τό νοούμενο σχῆμα, ώσάν δηλ. νά ὑπῆρχε **ὄρνιθας**). **κακῷ οἰστρῳ καὶ θεβαρθαρμένῳ** = ἀκούω φωνές πτηνῶν (δρνιων), πού ἔξεδόλαν κρωμούς μέ ἀγρια καὶ ἀκατανόητη μανία. **σπάω** = σπαράζω. **φονός** = φονικός (οίζα **φεν-** τοῦ ἄχρηστου **φένω**). **χηλὴ** (ή) = νύχι. **ἐν χηλαῖς** προσδιορ. δργάνου. **γάρ αἰτιολογεῖ τό ἔγνων** (ώς τυφλός). **ροιθδος** (ό) (συγγ. μέ τό **ροιζος**) = δ δομητικός ἥχος πού προκαλεῖται ἀπό τή δίαιη κίνηση τῶν φτερῶν τῶν πτηνῶν. **οὐκ ἀσημος** (σχῆμα λιτότητας) = πολύ σαφής. **δείσας** ωῆμα **δέδοικα**. **γεύομαι** = ἀποπειρῶμαι, δοκιμάζω. **ἔμπυρα** = ἡ θυσία μέ τήν πυρά (φωτιά), πυρομαντεία. **πάμφλεκτος** (τό **πάς** ώς συνθετικό στούς τραγικούς δηλώνει μγάλη ποσότητα ἢ μεγάλο βαθμό) = αὐτός πού φλέγεται ὀλόγυρα. **Ἡφαιστος** μετων. ἀντί **πῦρ. σποδὸς** (ή) = τεφρα. **κηκίς-ἶδος** = λιπαρή ούσια πού δγαίνει ἀπό τά σώματα πού καίονται. Ρήμα **κηκίω** = ἐκρέω, ἀναδλύζω. **μυδάω** = διαλύμαι, καθ' ὑπαλλαγή ἀρμόζει στό **μηρίων**, δηλ. **μυδώντων μηρίων** = ἀπό τή διάλυση τῶν μεριών. **μηρία** ἡταν τά κόκαλα τῶν μηρών μέ μεγάλο

ἡ μικρός μέρος τῶν σαρκῶν τους (αὐτά περιβάλλονταν καὶ ἀπό διπλὸ στρῶμα λίπους). **τύφω** = καπνίζω. **ἀναπτύω** = ἔξακοντίζω μόρια (ἀπό τό λίπος). **μετάρσιοι** (**μεταίρω**) κατηγορ. = μετεωριζόμενες (ψηλά στόν ἄερα ἀπό τή θερμότητα). **καταρρυεῖς** ὑπαλλαγῆ, ἀντί **καταρρυείσης πιμελῆς**. **ἔκκειμαι** = κεῖμαι ἔξω, ἐδῶ: ἀπογυμνώνομαι· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **καὶ μηροὶ ἔξεκειντο καταρρυεῖς** (ἀντί **καταρρυείσης**) **καλυπτῆς πιμελῆς** = καὶ τά κόκαλα τῶν μηρῶν ἀπογυμνώνονταν (ἥταν γυμνά), ἀφοῦ ἔλιωσε τό λίπος πού τά κάλυπτε. **φθίνοντα** (μετ. κατηγορημ.) **μαντεύματα ἀσήμων ὄργιων** = ὅτι οἱ μαντείες χάνονταν ἔξαιτίας τῶν ἀσαφῶν θυσιῶν· δι στίχος αὐτός 1013 εἶναι ἐπεξήγηση τῆς προηγούμενης λέξης. **τοιαῦτα. ἥγεμῶν** = δόηγός (τό παιδί πού τόν δόηγοῦσε). **ἐκ σῆς φρενὸς** (ἀναγκ. αἴτ.) = ἔξαιτίας τῆς δικῆς σου ἴσχυρογνωμοσύνης. **παντελεῖς** = δλες γενικά· ἀνήκει καὶ στό **ἔσχάραι** (= στρογγυλές στή γῆ ἐστίες) καὶ στό **θωμοί**. **πλήρεις θορᾶς τοῦ πεπτῶτος δυσμόρου γόνου Οἰδίπου ὑπ' οἰωνῶν τε καὶ κυνῶν** = εἶναι γεμάτα ἀπό τά σπαραγμένα ἀπό τά δρυνια καὶ τά σκυλιά μέλη τοῦ πεθαμένου ἄτυχον γιοῦ τοῦ Οἰδίποδα, ὥστε τό **ὑπ' οἰωνῶν** κτλ. εἶναι ποιητ. αἴτ. τοῦ **θορᾶς**. **κάτα** χρον. προσδιορ., ἀλλ' ἐδῶ ἔχει αἰτιολ. ἔννοια = καὶ γ' αὐτό. **λιτὴ θυστὰς** = ἡ παράκληση μέθυσίες. **ἀπορροιθδέω-ῶ** = ἀφήνω, ἐκβάλλω. **εὐσημος** = σαφῆς, καταφάνερος. **θεβρῶτες λίπος αἵματος ἀνδροφθόρου** = ἐπειδή ἔχουν φάγει λιπαρό αἷμα ἀπό ἀντρα πού σκοτώθηκε. **ἐπεὶ δ' ἀμάρτη** (παραλείπεται, δπως καὶ ἀλλού, τό **ἄν**) = ἀλλά κανεὶς δταν πέσει σέ σφάλμα. **ἄνολθος** = ἄθλιος, κακόμοιδος. (ἀπό διανοητική ἀποψη) = μωρός, ἀπερίσκεπτος. **ἀκέομαι-οῦμαι** = θεραπεύω, διορθώνω (ἐνν. ἀντικείμ. **αὐτὸ τὸ κακόν**). **ἀκίνητος** = ἀμετάπειστος, ἄκαμπτος. **αὐθαδία** (**αὐτός-άνδανω**) = αὐθάδεια, ἴσχυρογνωμοσύνη. **σκαιότητ' ὄφλισκάνει** = αἰτίαν **σκαιότητος ὄφλισκάνει** = θεωρεῖται ἀνόητος. (Παρόμοιες φράσεις: **κακίαν, δειλίαν, μωρίαν ὄφλισκάνω**). **εἴκω τινί** = ὑποχωρῶ σέ κάποιον, δηλ. ἄφησε νά πάρει δτι τοῦ ἀνήκει. **κεντῶ** = πλήγτω, κεντῶ. **ἀλκὴ** = ἔνδειξη ἀντρείας. **ἐπικτείνω** = φονεύω γιά δεύτερη φορά. **εύ φρονῶ τινί** = σκέπτομαι γιά τό συμφέρο κάποιου. **κέρδος** = ὠφέλιμα (πράγματα).

Πραγματικές. – Τό ε' ἐπεισόδιο περιέχει περιπέτεια. Ποὺ τή δλέπουμε; **Τειρεσίας** ³ Ήταν περίφημος μάντης τῆς ἀρχαίτητας, Θη-

διαίσ κατά τήν κατεργή καί τυφλός ἀπό ἑκατά γονῶν, πού ἀνέγειρε λε στούς ἀνθρώπους τή δουλή τῶν θεῶν. Ὁ Δίας ὅμως ἀντί τῆς τυφλόσεως του ἔδωσε σ' αὐτὸν τό χάρισμα τῆς μαντικῆς καί την ἴδιότητα νά καταλαδάινει τή φωνή τῶν πτηνῶν καί νά προσέξει καί νά προλέγει τά μέλλοντα· ἀζόμη τού χάρισμα τή μαρτυρία ἔχει επί εφτά η ἐννιά γενιές. **όρνιθοσκόπον** Κατά τήν ἀρχαίατητα χρησιμοποιουσαν πολλά εἶδη μαντικῆς. Τήν παρατήρηση τοῦ λαλήματος η τοῦ πετάγματος καί τῶν ἄλλων κινήσεων τῶν πτηνῶν δύναμαζαν **οἰωνοσκοπία** η **όρνεοσκοπία**. Οἱ ὄρνιθοσκόποι η οἰωνοσκόποι κάθονταν γιά παρατήρηση στό **οἰωνιστήριο** η **όρνιθοσκοπεῖο**, πού λεγόταν καί **θῶκος** η **θάκος ὄρνιθοσκόπος**, καί ἡταν ντυμένοι μέλευκά ἐνδύματα, φοροῦσαν στό κεφάλι τους στέφανο καί στά χέρια κρατοῦσαν πινακίδια, στά δοποία ἔγραφαν τίς παρατηρήσεις τους. Τό οἰωνοσκοπεῖο τοῦ Τειρεσία δειχνύταν καί μ.Χ., δπως ἀναγράφει δ Παυσανίας (9, 16, 1). **Ἐμπυρομάντειά** ἡταν η παρατήρηση ἐκείνη, κατά τήν δοποία παρατηροῦσαν πῶς ἀναβε η φωτιά, πῶς φαινόταν η φλόγα, ἀν περικύκλων τό θύμα κτλ. **Θωμοίσι παμφλέκτοισιν** "Ηφαιστος οὐκ ἔλαμπε Μολονότι ἀπό παντοῦ φλέγονταν τά θύματα, δμως δέν καίονταν. Τοῦτο ἡταν δείγμα δτι οἱ θεοί δέν καλοδέχονταν τή θυσία. **χολαὶ διεσπείροντο.** Ή χολή ἡταν μέρος ἀπό τά σπλάχνα· δταν η θυσία ἡταν καλή, η χολή καιγόταν (ξειωνε) σιγά σιγά καί δέν ἔσκαζε, δπως ἔδω. **καὶ ταῦτα τῆς σῆς ἐκ φρενός** κτλ. Αφού οἱ φωνές τῶν πτηνῶν καί τά σχετικά τῆς θυσίας ἡταν ἀκατανόητα στό μάντη, κατάλαβε πιά αὐτός δτι τοῦτο ὀφειλόταν στίς αὐθαίρετες ἐκείνες ἐνέργειες τοῦ Κρέοντα.

6') 1033 – 1063

Λεξιλογικές. – **ῶστε** = δπως. **ἀνδρὸς τοῦδε** = **ἐμοῦ**. **σκοποῦ** = στόχου. **κούδε ἀπρακτός είμι μαντικῆς ύμιν** = καί δέν ἔμεινα ἀκακοπόιητος ἀπό τήν μαντική τέχνη σας. **τῶν** = **ῶν**, δηλ. τῶν μάντεων. **ύπαι** = ύπο. **γένος** = σωματείο, σύλλογος. **ἔξεμπολάομαι-ῶμαι** = πουλιέμαι ώς ἐμπόρευμα. **ἐκφορτίζομαι** = φορτώνομαι ώς ἐμπόρευμα. **ἐμπολάω-ῶ** = ἐμπορεύομαι. **τάφω δ' οὐχὶ κρύψετε...** = δπωσδήποτε δμως δέ θά ἐνταφιάσετε. **τρέω** = φοβᾶμαι. **οὐδ' ᾧς μίασμα**

τούτο μὴ τρέσας ἐγώ παρήσω θάπτειν κείνον = οὐδ' ὡς μὴ παρήσω θάπτειν ἐκείνον τρέσας τὸ μίασμα τούτο = οὐτε σ' αὐτῇ την περίπτωση ὑπάρχει φόρος μιτως ἐγώ, ἐπειδή φορήθηκα τοῦτο τὸ μίασμα, ἵπτησφω νά τὸν θάψουν. **πίππουσι δ' αἰσχρὰ πτώματα =** ὑφίστανται μάλιστα ἐπονείδιστες πτώσεις. **χοι πολλὰ δεινοὶ =** καὶ οἱ δεινότατοι, οἱ πολὺ ἐπιτίηδειοι. **φράζομαι =** σκέπτομαι. **χρῆμα =** πράγμα. **ποίον τούτο...** σύμπτυξη τῶν δύο προτάσεων **ποίον ἔστι τούτο τὸ πάγκοινο, ὁ λέγεις; εὐθουλία =** σύνεση, δρθή σκέψη. **μὴ φρονεῖν =** η ἀφορούνη, **τῆς νόσου δηλ. τοῦ μὴ φρονεῖν. ἀντιλέγω κακῶς =** ἀντικακολογῶ, ἀνταποδίνω τὴν κακολογίαν. **θεσπίζω =** μαντεύω. **τὸ δ' ἐκ τυράννων =** τὸ γένος ὅμως ἀπό τούς τυράννους, οἱ τύραννοι. **ταγὸς =** ἡγεμόνας, ἄρχων· **ἡ σύνταξη: ἀρ' οἰσθα λέγων ταγούς ὄντας ἢ ἀν λέγης; ἀριστεραγενεῖς ὅτι λέσ, ὅσα λέσ, σέ ἀντρες πού είναι ἡγεμόνες σου;** **ὅρσεις =** θά μέ ἀναγκάσεις. **τ' ἀκίνητα διὰ φρενῶν =** τά ἀπόροητα στὴν ψυχὴν μου. **κίνει =** λέγε τα. **μόνον δὲ μὴ λέγων =** ἀρκεῖ μόνο νά μὴ λέσ. **ἐπὶ κέρδεσι =** πρός κερδοσκοπία. **οὕτω (δηλ.. ἐπὶ κέρδεσι) γάρ ηδη καὶ δοκῶ (λέγειν) τὸ σὸν μέρος;** ἔτσι λοιπόν τώρα πιά φαίνομαι ὅτι μιλῶ πρός κερδοσκοπία κατά τὴ δική σου γνώμη; **ώς μὴ 'μπολήσων τὴν ἐμὴν φρένα =** ὅτι δέ θά μεταβάλεις τίς σκέψεις μου, πουλώντας αὐτές στους συνεργούς (συνεργούς) σου.

Πραγματικές. – κούδε μαντικῆς ἀπρακτός είμι Οἱ ἀρχαῖοι, ὅπως διαφαίνεται καὶ ἀπό τὰ ἔργα τοῦ Σοφοκλῆ, θεωροῦσαν τούς μάντεις ἐνίστε κατήλους τοῦ ἐπαγγέλματός τους γιά κερδοσκοπία καὶ χοηματισμό (πρό). Οἰ δ. Τυρ., στ. 387, δην δ Οἰδίποδας ἀποκαλεῖ τὸν Τειρεσία δόλιον ἀγύρτην ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν μόνον δέδορκε...).

ἢλεκτρον Εἶναι ἡ φυσικό ἡ ἐπίτηδες φτιαγμένο κράμα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου σέ ποσοστό 3/4 ἀπό τὸ πρώτο καὶ 1/4 ἀπό τὸ δεύτερο. Συγκεντρωνόταν πολὺ ἢλεκτρο στίς Σάρδεις καὶ ἀπό τίς Ἰνδίες, οἱ δοποῖες κατέβαλλαν στὸ Δαρεῖο ὡς φόρο 360 τάλαντα ψήγματος (σκόνης) χρυσοῦ. **Διός αἰετοὶ** Τὸν ἀετό, γιά τὸ λόγο ὅτι πετὰ στὰ ὕψη καὶ τὸν Ὄλυμπο, τὸν θεωροῦσαν ἴερο πτηνό τοῦ Δία. **εἰς Διός θρόνους** Ο Κρέων πιαφέρεται ἀπό δργή σὲ σημεῖο νά ἀσεδήσει καὶ πρός αὐτὸν τὸ Δία, καί, ὅταν τὸ συναισθάνθηκε, προσπαθεῖ νά διορθώσει τὸ σφάλμα του μέ τα λεγόμενά του στό στ. 1044.

Λεξιλογικές. – κάτισθι ὁ Τειρεσίας μιλάει χοησιμοποιώντας τήν
ἴδια λέξη του Κρέοντα. **ισθι**, πρός έμφαση. **τρόχους** = τροχιές, δρό-
μους. **άμιλλητηρας** = πού συναγωνίζονταν μεταξύ τους στήν ταχύτη-
τα· είναι ποιητική ἔκφραση ἀντί **ήμερας**: λέγονται έτσι, ἐπειδή οι
δρόμοι τοῦ ἥπατος, οἱ ἡμέρες, φαίνονται νά συναγωνίζονται μεταξύ
τους κατά τήν ταχύτητα. **τελῶν** (μελλ., χρόνου) = ὅτι...θά διανύσεις.
σπλάγχνον = τέκνο. **νέκυν νεκρῶν** τόν Αἵμαντα ἀντί τοῦ Πολυνεύκη
καί τῆς Ἀντιγόνης· ἡ σύνταξη: **ἐν οίσι (τρόχοις)** αὐτὸς ἀντιδούς ἐση

= κατά τίς ὅποιες ἡμέρες θά ἔχεις δώσει ὁ ἴδιος σέ ἀνταπόδοση.
άμοιβὸν νεκρῶν = σέ ἀντάλλαγμα τῶν νεκρῶν. **ἀνθ' ὧν** = γιατί. **τῶν**
ἄνω γεν., τοῦ διηρημένου ὄλου. **ἐνα τῶν ὄντων ἄνω** (ἐπάνω στή γῇ)·
ἐνν. τήν Ἀντιγόνη. **ψυχὴν τ' ἀτίμως** ἀναπτύσσουν τόν προηγούμενο
στίχο (μέ τό **ψυχὴν** ἐννοεῖ τή ζωή). **ἀτίμως** = χωρίς τίς διφειλόμενες σ'
αὐτή τιμές. **κατοικίζω** = διάσω νά κατοικήσει. **ἄμοιρος** = ἀμετοχος,
στερημένος. **τῶν κάτωθεν θεῶν** (στούς ὅποιους ἀνήκει)· ἡ γενική
αὐτή ἔξαρτάται ἀπό τό προηγούμενο ἐπίθετο **ἄμοιρος**. **ἐνθάδε** = ἐδῶ
στή γῇ· ἡ ὅλη πρόταση: **ἔχεις δ' αύ ἐνθάδ' (ἐνα ἄλλον) ἄμοιρον τῶν**
κάτωθεν θεῶν = ἔξαρτον κρατεῖς πάλι ἐδῶ (στόν ἀπάνω κόσμο) ἔναν
ἄλλο νεκρό στερημένο ἀπό τοὺς θεούς τοῦ κάτω κόσμου, στούς ὅποι-
ους ἀνήκει. **ἀκτέριστος** = χωρίς τά κτερίσματα (νεκρικά δῶρα), χωρίς
τίς πρότουσες ἐπικήδειες τιμές). **ἀνόσιος** χωρίς τίς καθιερωμένες
τιμές· τά δύο τελευταῖα ἐπίθετα ἐπέξηγοῦν τό ἐπίθετο **ἄμοιρον**. **μετε-**
στί τινί τινος = μετέχει κανείς σέ κάτι. **ἔχει κανείς δικαιώματα σέ κάτι.**
ών = σέ ὅλα τά πιο πάνω (τιμές καί δικαιώματα). **ἐκ σοῦ βιάζονται**
τάδε = ἀπό σένα ἔξαναγκάζονται νά διλέπουν αὐτά ἐδῶ (οἱ θεοί)· κατ'
ἄλλη ἐρμηνεία: διάλα τούτα είναι αὐθαίρετες ἐνέργειές σου. **τούτων**
(γεν. αἰτ.) = γι' αὐτά (ἐννοεῖ τό ὅτι ἔμεινε ἄταφος ὁ Πολυνεύκης καί τό
ὅτι φυλακίστηκε ἡ Ἀντιγόνη). **λωθητήρ-ἥρος** (θηλ., γεν.) = ἔξολο-
θρεύτρια. **ύστεροφθόρος** = αὐτή πού τιμωρεῖ μετά τήν κακή πράξη.
λοχάω-ώ = ἐνεδρεύω καί φυλάω. **καὶ θεῶν** = καί τῶν ἄνω θεῶν,
γιατί ὁ Κρέων ἀμάρτησε καί στούς ἄνω καί στούς κάτω θεούς, καί
κατά συνέπεια γιά χάρη ἀμφοτέρων θά καταδιώχτει ἀπό τίς Ἐρινύες.
ληφθῆναι ἐν τοῖσι αὐτοῖς τοῖσδε κακοῖς = ώστε νά περιπλακεῖς στίς
ἴδιες μέ αὐτές ἐδῶ τίς συμφορές. **άθρεω-ώ** = παρατηρώ. **καταργυ-**

ρόω-ῶ = ἀσημώνω, περικαλύπτω μέ άργυρο, ἐδῶ: ἔξαγοράζω με χρήματα, διαφθείρω. **τριθή** = παρέλαση. **ἀνδρῶν γυναικῶν** (ύπαινισσεται τούς κατοπινούς θρήνους τοῦ Κρέοντα καί τῆς Εὐρυδίκης), γεν. ὑποκειμ. στά **κωκύματα**. **κωκύματα**=θρήνοι. **ἐχθραὶ** κατηγορ. πού προσδιορίζει τροπικῶς τό ορήμα. **συνταράσσονται** = πέφτουν σέ ἐμφύλιες ἔριδες. **ὅσων** γεν. κτητ. στό **σπαράγματα** = σπαραγμένα μέλη, δπως ἐδῶ τοῦ Πολυνείκη. **καθαγνίζω** = καθιερώνω, ἐκπληρώνω ὅσιο καθῆκον· (μέ κάποια σαρκαστική εἰρωνεία λέγει ὅτι τά σκυλιά ἡ τά θεριά ἡ τά ὄρνια ἔπειρωσαν ἀντί τῶν ἀνθρώπων τό καθῆκον τοῦ ἐνταφιασμοῦ, μέ τό νά θάψουν τά σπαραγμένα μέλη μέσα στήν κοιλιά τους). **ἐστιοῦχος** = πού ἔχει ναούς καί βωμούς. **πόλις** = ἀκρόπολη. **τοξεύματα καρδίας** (γεν. ἀντικειμ.) = βέλη πού πλήττουν τήν καρδιά σου. **θυμῷ** = κάτω ἀπό τό κράτος τῆς ὁργῆς μου. **βέθαια** ἀσφαλή. **τὸ θάλπος** = τή φλόγα, τήν καυστικότητα. **οὐχ ύπεκδραμῆ** (οημα **ύπεκθέω**) = δέ θά διαφύγεις. **ἀφῇ** = ἐκχύσει, ἔξαπολύσει. **τὸν νοῦν τῶν φρενῶν** = τίς ιδέες του.

δ') 1091-1114

Λεξιλογικές. – δεινὰ θεσπίσας = ἀφοῦ εἴπε φοβερές προφητείες. **ἐξ ὅτου τήνδε λευκὴν ἐκ μελαίνης ἀμφιβάλλομαι τρίχα** = ἀπό τήν ἱποχή πού τά μαλλιά μου ἀπό μαλλα γίνηκαν ἀσπρα, περνῶ ἀπό τήν νεανική στή γεροντική ἥλικα. **λακεῖν** ἀόρ. δ' τοῦ **λάσκω** = λέγω. Νά παρατηρηθεῖ ἡ ἐξαρτηση τοῦ ἀπαρέμφατου ἀπό τό **ἐπιστάμεθα**. **ἔγνωκα καύτος** ὅτι δηλ.. ποτέ ἀλλοτε δέν φεύστηκε. **είκαθεῖν** ἀπαρ. ἀορ. δ' τοῦ **εἴκω** (ἐκτεταμένος τύπος) = ὑποχωρῶ. **ἀντιστάντα** (ύποθ. μετ.) **πατάξαι θυμὸν ἄτῃ** = νά πλήξω τήν ψυχή μου μέ συμφορά. **ἐν δεινῷ πάρα (πάρεστι)** = ὑπάρχει κίνδυνος. **εὐθουλίας δεῖ** = ὑπάρχει ἀνέγνη γά δρθή σεψη, ζειτιάζεται δρθοφροσύνη. **ἄνες** = ἄφησε ἀλεύθερη. **ἐπαινεῖς** = συμβούλευεις. **παρεικαθεῖν** = μέ τό προηγ. **είκαθεῖν. ὄσον γ' ἄναξ ἐνν. δοκεῖ μοι παρεικαθεῖν. συντέμνω τοὺς κακόφρονας** = συντέμνω τήν ὄδον πρὸς τοὺς **κακόφρονας** = σύντομα καταφτάνω τούς ἄφονες. **θεῶν βλάθαι** = οἱ Ἐρινύες τῶν θεῶν. **ποδωκῆς** = ταχύπους, γοργοπόδαρος. **μόλις μὲν** = μέ δυ κολιά δέδαια (ἐνν. **ἔξισταμαι τῆς καρδίας** = μεταβάλλω ἀπόφαση). **τοῦ ... τὸν** = στό νά πράττω, νά ἐνεργῶ. **ἀνάγκη δ' οὐχὶ δυσμαχητέον** = αλ. δέν πρέπει νά ἀντιμάχεται μάταια κανείς (χωρίς ἐπίδαι πιτυχίας) πρ.

τήν ὀρατιμάχητη ἀνάγκη τῶν πορειώτων. **δρὰ** (προστεκτική) = **πράττε** = κάνε, **μηδὲ τρέπε** = καί νά μήν ἀναθέτεις (ἀντικ. ἐνν. **δράν**). **στείχοιμ'** ἄν = είμι. **οπάων** = ἀνόλογθος. **όρμᾶσθε** = ξεκινήστε ἀμέσως, δουάτε. **ἐπόφιος τόπος** = ἔνθηλός τόπος, ὑψωμα (πού φαίνεται καλά). **ἡ δόξα τῆδ' ἐπεστράφη** = ἡ γνώμη μου πήρε αὖτη τήν κατεύθυνση. **αὐτὸς τ' ἐδησα καὶ παρὼν ἐκλύσομαι** = πως ὁ ἴδιος περίπλεξα τὰ πορειώτα, ἔτοι καί ἐγώ ὁ ἴδιος μέ την παρούσια μου (ἀντοπροσώπως) θά ἐπιφέρω τῇ λέσῃ τους. **τὸν βίον τελώ** = περονῷ τῇ ζωῇ· **ἡ σύνταξη: δέδοικα γὰρ μὴ ἄριστον ἡ τελεῖν τὸν βίον σώζοντα τοὺς καθεστώτας νόμους** = τούς νόμους πού ἰσχύουν ἀπό παλιά (δηλ. τὸ φυσικό καί τὸ θεῖκό δίσιαο). "Ἐτοι στὸ τέλος ὁ Κρέων ἐφίσταται ὀλοκληρωτική ηττα, μέ τὸ νά παραδεχτεί ἐξενό τὸ ὅποιο μέ αὐτοθυσίᾳ ὑπεράσπισε ἡ ἡρωίδα μας Ἀντιγόνη. Ὁ Κρέων εἶπε αὖτά καί ἀπῆλθε ἀπό ἀριστερά, μεταβαίνοντας ἐξει ὅπου κειτόταν ἀταφο τό πτώμα τοῦ Ποιλυνείκη.

Πραγματικές. – τρόχους ἀμιλλητῆρας Φαντάζονταν τὸν ἥλιο νά ἐπιβιάνει σέ τέθριππο ἄρμα. **οὐχ ύπεκδραμῆ Ἐννοεῖ ὅτι τά σφάλματα τοῦ Κρέοντα είναι ἀθεραπευτα παία καί δέ θαμποφέσει νά ἀποφυγεί τό θιλίερό ἀποτέλεσμά τους. **ἄξινας** Γιά νά κόφουν τά ξύνια τῆς πυρᾶς τοῦ Ποιλυνείκη καί νά ἀνοίξουν τό στόμιο τοῦ τάφου τῆς Ἀντιγόνης. **αὐτὸς τ' ἐδησα καὶ ἐκλύσομαι.** Αὖτά ἀναφέρονται στήν Ἀντιγόνη, τήν ὅποια ἔχει δέσμια ζωντανή στὸν τάφο, καί στὸν Ποιλυνείκη, τόν ὅποιο κρατοῦσε ἀταφο, χωρίς νά μπορεῖ νά κατέθει στὸν "Αδη. Ὁστόσο παρατηρεῖται κάποια ἀσάφεια στίς παραγγελίες τοῦ Κρέοντα, ἡ ὅποια ἔξηγείται ἀπό τή μά λόγω τῆς σπουδῆς καί ἀπό τήν ἄλλη λόγω τοῦ ὅτι καί ὁ ἴδιος πηγαίνει καί μπορεῖ ἀντοπροσώπως καί ἐπί τόπου νά δώσει καλύτερες ὁδηγίες.**

ΠΕΜΠΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (1115–1153)

Λεξιλογικές. στροφή α', **πολυώνυμε** ἀποκαλεῖ ἔτοι τό Διόνυσο, γιατί είχε διάφορα δνόματα: **Βάκχος, Ἱακχος, Διθύραμ-θος, Εύιος** κτλ. **Καδμ.** **νύμφας** = τῆς Σεμέλης. **ἄγαλμα** (ἀγάλλομαι) = χάρμα. **θαρυθρεμέτας (θαρύν-θρέμω)** = αὐτός πού θαριά δροντά. **ἀμφέπω** = προστατεύω. **κλυτός** = ἔνδοξος. **μέδω** = ἀρχω, κυρεονω.

κόλποις = σέ πεδιάδες. **πάγκοινοι** = κοινοί σέ δι.ους (γιατί κατά τις έρητές στήν Έλευσίνα συνέρεαν πολλοί καθώς και ξένοι). **Δηώ** = ή Δήμητρα. **Βακχάν** = τῶν Βακχῶν (ἀκολούθων τοῦ Διονύσου). **ναι-** **ετάω-ώ** = κατοικώ. **ἐπὶ σπορᾶ δράκοντος** = στόν τόπο πού σπάρθηκαν τά δόντια τοῦ δράκοντα· (ἔθεσε τό δόλον, **δράκοντος**, ἀντί νά θέσει τό μέρος, **όδόντων**). **τά παρ' ύγροῖς ρείθροις καί ἐπὶ σπορᾶ** προσδιορίζουν τοπικά τό **Θήβαν** καί όχι τό **ναιετῶν**.

ἀντιστροφή α΄. **ύπερ διλόφου πέτρας** = ἐπάνω ἀπό τό ὄρος μέ δυό κορφές (δλ. πραγμ. παρατηρ.). **στέροψ-οπος (στερ-** ἀπό τό δόποιο ἀστραπή, καί **οπ-օψις**) = ἀπαστράπτων, λαμπρός. **λιγνὺς** (ή) = πυκνός καπνός (ἀπό τίς δάδες), ἀναμειγμένος μέ φλόγες. **στείχω** = βαδίζω. **Κωρύκιαι-Βακχίδες-Κασταλίας-Νυσσαίων** δλ. πραγματ. παρατηρήσεις. **νάμα** (οἵμα νάω = χέω) = πηγή. **κισσήρεις** = κισσοτρόφοι, κισσόφυτοι. **οχθαι** = λόφοι, ἔσοχές. **άκτα** ἥταν ή ενδοτεκτή Νέσα, παραθαλάσσια. **πέμπτει** = συνοδεύει (ἐνν. σέ). **ἄμθροτος** = θεῖκός, θεόπνευστος. **εὐάζω** = (λέγω **εύοι**, **εύαν**) = ύμνω. **ἐπισκο-** **ποῦντα** = ὅταν ἐπισκέπτεσαι. **άγυια** (ή) = (πλατιά) ὁδός.

στροφή β΄. **τὰν** = **ἥν (Θήβαν)**. **ύπερτάταν** (ἐπιφρημ. κατηγ.) = σέ υπέρτατο βαθμό. **σὸν κεραυνίᾳ μητρὶ** = μαζί μέ τήν κεραυνόπληκτη μητέρα. Η Σεμέλη, δπως είναι γνωστό ἀπό τό μύθο, πλήγηκε ἀπό κεραυνό τοῦ Δία, πού παρουσιάστηκε μπροστά της σέ δλ.η τού τή μεγαλοπρέπεια, κατά τήν ἐπιθυμία της, καί κατακάηκε. ἀφοῦ πρότα ἀπέδαιλε πρόσωφα τό Διόνυσο. **ώς** = ἐπειδή. **ἔχεται** = κατέχεται. **νόσου** ἐνν. τό μίασμα τής πόλεως. **μολείν** (ἀντί προστ.) = ἔλα. **καθαρ-** **σίω ποδὶ** = μέ καθαρτήριο ἐρχομό, ώς καθαρτής. **στονόεις** = πολυθόρυνθος. **πορθμὸν** ἐνν. τόν Εὔριπο.

ἀντιστροφή δ΄. **πύρπνους** = πυρίπνους, αὐτός πού ἐκπνέει φωτιά. **νυχίων** = νυχτερινῶν. **ἐπίσκοπος** = ἐπόπτης, ωθημιστής. **παῖς Διός γένεθλον** (ποιητ. ἐκφραση) = διογενής. **προφάνηθι** = φανερώσου μπροστά. **περίπολοι** = ἀκόλουθοι. **Θυιαὶ καὶ Θυιάδες** = Βάκχες. **χορεύω** = τιμῷ μέ χορούς. **ταμίας** = δεσπότης.

Πραγματικές. – Οταν ο Κρέων ἀπῆλθε, ο χορός μέ ποιλή χαρά φάλλει, κάνοντας ἐπίκληση στόν πολιούχο τῶν Θηβῶν Βάκχο, γιά νά οώσει τή γενέθλια πόλη ἀπό τούς κακούς. ἐξημνεῖ μάλιστα τό Διόνυσο

καί γιατί ἡταν πολιούχος τῶν Θηρῶν καί γιατί οἱ τραγικοὶ ἀρέσκονταν νά τὸν ἀναφέουν, ἐπειδὴ καὶ τὸ δράμα ἀπό τίς διονυσιακές ἑορτές προῆλθε καὶ στὸ διονυσιακὸ θέατρο παιξόταν. **Καδμείας νύμφας** = τῆς Σεμέλης, τῆς κόρης τοῦ Κάδμου. **κλυτάν· Ἰταλίαν** Ἀναφέρει πρώτα τὴν Ἰταλία ὡς τόπο ἡλιοείας τοῦ Διονύσου, ὅπου ἦταν καὶ εἶναι πολλοὶ ἀμπελῶνες. Τὴν ἀποκαλεῖ μάλιστα ἔνδοξην, γιατὶ ἄκμαζε τότε ἡ Κάτω Ἰταλία, ἡ ὥποια ἤεργόταν Μεγάλη Εὐλάδα, ὅπου καὶ οἱ Ἀθηναῖοι εἶχαν ἀποκίσει λίγο ἐνωρίτερα (τό 443 π.Χ.) τοὺς Θουρούους. **Ἐλευσινίας Δηοῦς** Στά ἐλευσίνια μυστήρια ἡ Δήμητρα, πρός τιμὴ τῆς ὁποίας γίνονταν ἀντά, ὀνομαζόταν **Δηώ**. Ουσια καὶ ὁ Ιαζίχος, ὁ ὁποῖος ταυτίζοταν ἀπό τοὺς Αθηναίους πρός τὸ θεό Διόγρο, ἡλιοεύόταν κατά τὴν τέλεση τῶν ἐλευσινίων μυστηρίων. ἐνῷ τὸ ἄγαλμά του μεταφερόταν ἀπό τὸν Κεφαλειό στὴν Ἐλευσίνα. **Βακχάν** Ἡταν οἱ Μαινάδες, οἱ ὁποῖες ἀερούοιθουσαν τὸ θεό Διόνυσο. **ἐπὶ σπορὰ δράκοντος** Ἔνν. τὸν τόπο ὅπου σπάραθηκαν ἀπό τὸν Κάδμο τὰ δόντια τοῦ δράκοντα, τὸν φύλακα τῆς Ἀρείας Κοίμης. **διλόφου πέτρας** Δίκοσφο δρος λέγει τὸν Παρνασσό, γιατὶ ἐκτός ἀπό τίς ἄλλες ἔχει δύο ὑψηλότατες κορφές: τῇ Λυκόροεια καὶ τῇν Ὑάπετεια. **Κωρύκιαι νύμφαι** Ἡταν οἱ νύμφες τοῦ Κωρύκιου ἄντρου, στοὺς νότιους πρόποδες τοῦ Παρνασσοῦ· τὸ Κωρύκιο ἄντρο ἦταν ἵερο καὶ ἀπό ὅλα τά μέρη του στάλαζε καθαρό καὶ διαυγέστατο νερό. **Βακχίδες** Ἡταν οἱ νύμφες τῆς Φωκίδας, τῆς Βοιωτίας καὶ τῆς Ἀττικῆς, οἱ ὁποῖες κάθε δεύτερο ἔτος, κατά τίς χειμερινές τροπές τοῦ ἥλιου, τελοῦσαν κατά τῇ νύχτα θησκευτικές τελετές πρός τιμὴ τοῦ Διονύσου καὶ τοῦ Ἀπόλλωνα· ἐπικρατοῦσε μάλιστα ἡ πίστη πώς καὶ στίς τελετές αὐτές ἦταν παρόν ὁ Βάκχος. **Κασταλίας** Είναι ἡ περίφημη πηγή στοὺς Δελφούς στοὺς πρόποδες τοῦ Παρνασσοῦ, ἴερη τοῦ Ἀπόλλωνα καὶ τῶν Μουσῶν. **Νυσσίων ὄρέων** Πολλά μέρη τῆς Ἐλλάδας, ἀλλά καὶ ἐκτός τῆς Ἐλλάδας ὡς τίς Ἰνδίες, ἔφεραν τό ὄνομα **Νυσσα**· σέ ὅλες αὐτές λατρεύόταν ὁ Διόνυσος. Ἐδῶ πρόκειται γιά τῇ Νύσσα τὴν εὐδοῖζη, ἡ ὁποία ἦταν πολυντάφυλη. **Κισσήρεις** Ὁ κισσός ἦταν ἵερο φυτό τοῦ Διονύσου. **ματρὶ** Ἐννοεῖ τή Σεμέλη, τὴν ὁποία θεωροῦσαν **κεραυνία** (= κεραυνόπληκτο), μολονότι, κατά μία ἐκδοχή τοῦ μύθου, δέν πλήγηκε αὐτή, ἀλλά ἀπέβαλε πρώωρα τὸ Διόνυσο, ἐπειδὴ φοβήθηκε τίς ἀστραπές καὶ τοὺς κεραυνούς πού ρίχτηκαν γύρω της. **Ιακχον** Τό ὄνομα αὐτό τοῦ Διονύσου ἦταν σέ χοήση κατά τίς μυστικές τελετές τοῦ θεοῦ.

ΕΞΟΔΟΣ (1155–1352)

α΄) 1155–1182

Λεξιλογικές. – **δόμων** ἀνήκει καί στό **Κάδμου**: οἱ Θηβαῖοι ἦταν πάροικοι, γιατί κατοικοῦσαν κοντά στήν ἀκρόπολη τῆς Καδμείας, τήν όποια ἔκτισε δὲ Κάδμος καὶ ὅχύρωσε δὲ Ἀμφίονας. **στάντα** = ἐφόσον ὑπῆρξε. **αἰνέω-ῶ** = ἐπαινῶ, μακαρίζω. **μέμφομαι** = κατακρίνω, ψέγω· ἡ σύνταξη: οὐκ ἔστ' ἀνθρώπου **θίος τοιοῦτος**, ὅποιον **στάντα οὕτ'** **αἰνέσαιμ'** ἀν οὔτε **μεμψαίμην ποτέ**. **θίον** τέθηκε κατ' αἰτιατική, καθ' ἔλξη πρός τό **ὅποιον**. **τύχη ὁρθοὶ-καταρρέπει**, **εύτυχοῦντα-δυστυχοῦντα** σχῆμα χιαστόν. **ὁρθόω-ῶ** = ἀνορθώνω. **καταρρέπω** = καταγκρεμίζω. **τῶν καθεστώτων** = τοῦ πεπρωμένου καί τῆς ἐκβάσεώς του. **γάρ** ἐνῷ μῆλησε προηγουμένως γενικά, τώρα εἰδικεύει μέ τό παράδειγμα τοῦ Κρέοντα· γι' αὐτό τό **γάρ** πρέπει νά ἐρμηνευτεῖ: παραδείγματος χάρη. **ώς ἐμοί** (ἐνν. **ἐδόκει**) = κατά τή γνώμη μου. **παντελή** = γενικά δλ.η. **εὐθύνω** = διοικῶ, κυβερνῶ. **θάλλω** = ἀκμάζω, είμαι εὐτυχής. **τέκνων** ἐνν. τόν Αἴμονα, γιατί δὲ Μεγαρέας εἶχε θυσιαστεῖ πρό πολλοῦ. Μέχρις ἐδῶ δὲ ἄνγελος ἐκθέτει τή δημόσια καὶ ἴδιωτική εὐτυχία τοῦ Κρέοντα. **ἀφείται** = ἔχουν ἔξαφανιστεῖ (ή δραχμολογία καὶ δὲ παρακείμενος δηλώνουν τό διπότομο καὶ τετελεσμένο τῆς καταστροφῆς). **ὅταν προδῶσι** = ὅταν ἀφήσουν νά χαθοῦν. **τίθημι** = θεωρῶ, νομίζω. **ἔμψυχον νεκρὸν** (σχῆμα δξύμωρο) = ζωντανό νεκρό. **πλούτει καὶ ζῆ** = (**Ζῆθι**), τέθηκαν προστακτικές μέ τήν ἔννοια ἐναντιώσεως = ἔστω καὶ ἄν...**τύραννον σχῆμα** = βασιλικό δξίωμα. **τὸ χαιρεῖν** = ή χαρά, ή ήδονή. **τάλλα δηλ.** τόν πλοῦντο, τήν τυραννική ἔξουσία κτλ.. **σκιᾶς καπνοῦ γεν.** κατηγορηματική (τοῦ τιμήματος) = ἀντί ἐνός τίποτε. **πρὸς τὴν ἥδονήν** = σέ σύγκριση μέ τή χαρά. Βλέπουμε δτι δὲ ἄνγελος, ὅπως καὶ δ φύλακας (ἀπό τό στ. 223 καὶ 338 καὶ ἔξης), μιλάει μέ γνωμολογίες καὶ φιλοσοφικές θεωρίες, σάν δπαδός τῶν ἥδονικῶν φιλοσόφων, χωρίς νά εἰσέρχεται στό κύριο θέμα, γιά τό δποιο ἥλθε, ἀλλά ἀπλῶς κάνοντας νύξη καὶ γι' αὐτό. **ἄχθος** = λύπη, συμφορά· ή σειρά τῶν λέξεων: **τί δ' αὐλέστι τούτο τὸ ἄχθος βασιλέων** (γιά τήν βασιλική οίκογένεια), **δῆκεις φέρων;** **τεθνάσι** μονολεκτικά καὶ διπότομα ἀναφέρει τό γεγονός παρά τήν προηγούμενη ἀπε-

ραντολογία του, δπως και ὁ φύλακας, στό στ. 402, παρά την ἀφόρητη προηγουμένως μακρολογία του εἶπε ἀπότομα: **αὕτη τὸν ἄνδρα ἔθαπτε· πάντ' ἐπίστασαι, καὶ τίς φονεύει;** ὁ χορός κάνει τὴν ἐρώτηση αὐτῇ, γιατί ἀπό τῇ λέξῃ **θανεῖν** σχηματίζει τὴν ἀντίληψή ὅτι πρόκειται γιά φόνο. **ὁ κείμενος** ὁ φονεμένος. **αἱμάσσομεν** = χύνω τό αἷμα μου, φονεύομαι. **αὐτὸς πρὸς αὐτοῦ** = ὁ ἵδιος μέ το δικό του χέρι. **φόνου** γεν. αἰτίας (ἐνν. τῆς Ἀντιγόνης). **τούπος** = τό μάντευμα. **ὡς ἄρ'** ὄρθον **ἡνυσσας** = πόσο λοιπόν ἀληθινό ἔξεφρασες τό μάντευμά σου. **ἔχόντων τῶνδε** = ὅτι ἀντά ἔχουν ἔτοι (δπως τά ἔξεθεσα). **πάρα** = πάρεστι = εἶναι δυνατό. **θουλεύειν** = νά γίνει σκέψη και γιά τό ἄλλο καθήκον σου (νά σπεύσεις νά τό ἀναγρεύεις και στην Εὐρυδίκη). **δάμαρ-τος** = (ἀπό τό **δαμάω** = δαμάζω) ή σύζυγος **όμοος** = πλησίον, κοντά. **ἥτοι κλύουσσα παιδὸς** = ἥ γιατί ἀκούσει τὴν εἰδηση γιά τό τέκνο της. **τύχη** = τυχαίως.

Πραγματικές. – Κάδμου πάροικοι... Ο Κάδμος, δπως εἴπαμε, ἦταν ὁ πρώτος ἴδρυτης τῆς Καδμείας πού ἦταν ἡ ἀκρόπολη τῶν Θηρῶν. Ο ἀργελος στήν ἀρχῇ ἀπευθύνει μέ κάποια μεγάλο πρόσεπτα ἐπίσημο κάπως χαιρετισμό πρός τό χορό, θέλοντας νά δείξει τή μεγάλη σοδαφότητα τῆς εἰδήσεως πού πρόκειται νά ἀνακουνόσσει. **Αμφίονος** Αὗτός ἦταν γιώς τοῦ Δία και τῆς Ἀντιόπης πού ἦταν σύζυγος τοῦ Λέυκου, δασιλιὰ τῶν Θηρῶν, τοῦ πρώτου πραγματικοῦ οἰκιστῆ τῶν Θηρῶν. **τύχη γάρ ὄρθοι...** Ο ἀργελος, δπως διέπομε, μιλάει σάν πιστός δπαδός τῆς ἴδεις γιά το ἀστατο τῆς τύχης στά ἀνθρώπινα και γιά τά ἡδονικά δόγματα τῆς Κυρηναϊκῆς σοκόλης. **Εὐριδίκην** Αὕτη ἔφεται ἀπό τή μεσιανή πύλη τοῦ ἀνάκτορου και ἀκούνθειται ἀπό δύο θεραπαινίδες· στό ἀκούσμα τοῦ **Αἵμων ὄλωλεν** λιποθύμησε, και μόλις συνήλθε, ἔξηλθε (στ. 1180)

6') 1183–1243

Λεξιλογικές. – ἐπαισθάνομαί τίνος = ἀκούω κάτι. **ὅπως ίκοιμην προσήγορος εὐγμάτων** = γιά νά προσέλθω και νά ἀπευθύνω εὐχές. **εὐγμάτων** και **Παλλάδος** γεν. ἀντικειμ. ἀπό τό **προσήγορος**. **ἀνασπαστοῦ** (πρόληπτ. κατηγ.) = **ῶστε ἀνασπαστὸν γενέσθαι** ὕστε νά ανοιχτεῖ. **χαλὼ** = γαλαζώνω, λύνω. **Ὥππιος** (ἀπό τήν **Ὥπο**) = αὐτός

πού κλίνει πρός τά πίσω· ἀντίθετο τό **πρηνής**, δείσασα οῆμα δέδοικα · πρός δμωαῖσι = στάχεια (στίς ἀγράλες) τῶν θεραπαινίδων της. ἀποπλήσσομαι = λιποθυμῶ. **ὅστις ἦν...** πλάγια ἔφωτ. πρότ. **οὐκ** ἄπειρος = σχῆμα λιτόπτηταις. **παρών** = ὅντας αὐτόπτης μάρτυρας. ἐρῶ κούδεν παρήσω $\bar{\eta}$ ἔννοια αὐτή ἐκφράστηκε θετικά καὶ ἀρνητικά. μαλθάσσω = παρηγορῶ. **ποδαγός** = ὁδηγός. **πόσις** = ὁ σύζυγος. **νηλεὲς (νη—έλεος)** = χωρίς νά τύχει οὔκτου (γιατί κανείς δέν τολμοῦσε νά τό θάψει). **αἰτώ** = παρακαλῶ. **ἐνοδία θεός** = $\bar{\eta}$ Ἐκάτη. **εύμενεῖς** (ἐπιρροημ. κατηγορ.) = εὐμενῶς. **όργας κατασχεθεῖν** = νά κατάσχουν, νά παύσουν τήν δργή τους (τήν όποια είλαν, γιατί ἔμενε ἀταφος ἀκόμη δι νεκρός τοῦ Πολυνείκη). **νεοσπάς θαλλός** = μόλις κομμένος κλάδος έλιας. **ὁ δῆ** = δ.τι βέδαια ἀπό τό πτῶμα (τοῦ Πολυνείκη). **συγκαταίθω** = καίω ὅλα μαζί τά κομμάτια. **όρθόκρανον** = ψηλό. **οἰκείας χθονὸς** (γεν. τῆς ὥλης) = ἀπό τήν πατρική, γενέθλια γῆ. **νυμφεῖον** (κατ' εὐφημισμό) = νεκρικός θάλαμος. **εισθαίνω** = πηγαίνω γιά νά εισέλθω (γιά νά μπώ). **όρθιων κωκυμάτων** = δξήνφωνων θοήνων. **ἀμφὶ ἀκτέριστον παστάδα** = στό στεργόμενο ἀπό τίς καθιερωμένες νεκρικές τιμές νυφικό θάλαμο. **τῷ δὲ** = στά αὐτιά ὅμως τούτου. **περιβαίνει ἄσημα θοῆς** = φτάνει δισδιάχριτη φωνή. **μᾶλλον ἀσσον** = ἀκόμη πλησιέστερα· τό **μᾶλλον** πλεονάζει. **ἴησι** = ἐκβάλλει. **δυσθρήνητον ἔπος** = πολύ θρηνώδη φωνή. **σαίνω** = χτυπῶ μαλακά. **ἴτ' ἀσσον ὡκεῖς πλεονασμός** γιά νά δείξει τή μεγάλη σπουδή. **ἀρμὸν χώματος** = ἄνοιγμα τάφου. **λιθοσπαδὴ** = πού γίνηκε μέ ἀπόσπαση λίθου. **στόμιον** = εἰσόδος (έμπατή) · ή πλοκή τῶν λέξεων: **ἀθρήσατε (ἀθρέω—ώ)**, **δύντες ἀρμὸν λιθοσπαδὴ χώματος, πρὸς αὐτὸ στόμιον** = παρατηρήστε, ἀφοῦ χωθεῖτε στό ἄνοιγμα τοῦ τάφου, πού σχηματίστηκε ἀπό ἀπόσπαση λίθου, (καί προχωρήστε) ἀκριβῶς ὡς αὐτό τό στόμιο. **εἰ τὸ Αἴμονος...** δραχυλογία, ἀντί: **εἰ αὐτός ἐστιν ὁ φθόγγος (ἡ φωνή) τοῦ Αἴμονος, ὃν ἀκούω. κλέπτομαι** = ἀπατῶμαι. **ἄθυμος** = ἡταν χωρίς καρδιά, είλεχε χάσει τό ἡθικό του. **ἐν λοισθίῳ τυμβεύματι** = στό ἐσώτατο μέρος τοῦ θολωτοῦ τάφου. **θρόχος μιτώδης** = δρόχος (θηλειά) ἀπό μίτους (κλωστές, λουριά). **σινδῶν** = λινό ὕφασμα. **καθημμένη (καθάπτομα)** = κρεμασμένη. **τὸν δὲ (Αἴμονα) προσκείμενον ἀμφὶ μέση περιπετῆ** = νά ἔχει ἐναγκαλιστεῖ αὐτήν ἀπό τή μέση. **εύνης** = τής μνηστής. **ἀποιμώζω** = θρηνῶ μεγαλοφώνως. **φθορὰν** = ἀπώλεια. **τῆς κάτω** = ή όποια τώρα πιά ἡταν κάτω

στόν Ἀδη. **στυγνὸν** = ἀπαίσια. **δύστηνον λέχος** = τό δύστυχο, κακότυχο γάμο. **ἐν τῷ (τίνι) ξυμφορᾶς** γεν. διαιρετ. **διεφθάρης**; σέ ποιό βαθμό τυφλώσεως ἔχασες τό νοῦ σου; **ὅσσοισι** = ὄφθαλμοῖς. **ἰκέσιος λίσσομα** = θερμοπαρακαλῶ. **παππαίνω** = προσβλέπω. **διπλοὺς κνώδοντας** = τά δύο σιδερένια δόντια πού προέχουν καί ἀπό τίς δυό μεριές τοῦ ξίφους κατά τό τέλος τῆς λαβῆς· ἐδῶ σημαίνει: τό ἀμφίστομο ξίφος. **φυγαῖσιν** = πρός φυγή. **ἀμπλακίσκω** = ἀποτυχαίνω. **αὐτῷ χολωθεὶς** = δργισμένος κατά τοῦ ἑαυτοῦ του (γιά τήν ἀνόσια πράξη πού ἐπιχειρησε κατά τοῦ πατέρα του). **ῷστερ είχε δηλ.** χωρίς ἄλλη προπαρασκευή καί παρέλευση χρόνου. **ἐπενταθεὶς** = ἀφοῦ σήκωσε τό χέρι κατά τοῦ ἑαυτοῦ του. **ἥρεισε** = ὠθησε, ἐμπήξε. **μέσσον** (κατηγορ. τοῦ) **ἔγχος** = μέχρι τοῦ μέσου τοῦ ξίφους. **ύγρὸν** = χαλαρό, ἄτονο. **ἔτ' ἔμφρων** = ἔχοντας ἀκόμη τίς αἰσθήσεις του. **φυσιῶ** = φυσιδινού, ἀναπνέω δυνατά. **όξεῖαν** = δρμητική. **φονίου σταλάγματος** = φονικοῦ αἵματος. **τὰ νυμφικὰ τέλη λαχῶν** = ἀφοῦ τέλεσε τή γαμήλια τελετή. **δεῖλαιος** = δυστυχής. **τὴν ἀθουλίαν** κατά πρόληψη.

Πραγματικές.-Παλλάδιος θεᾶς Ὁ Σοφοκλῆς, καί ἐδῶ δπως καί σέ ἄλλες περιπτώσεις, ἀναφέρει τήν Παλλάδα. Αθηνᾶ γιά νά εὐχαριστήσει τούς Αθηναίους, μπροστά στούς δόποιους παιζεται τό δράμα. **κλείθρα ἀνασπαστοῦ** Κλείθρα είναι οί δύο μοχλοί στό ἐσωτερικό τής θύρας, ἔνας ἀπό ἀριστερά καί ἔνας ἀπό δεξιά· γιά νά ἀνοιχτεῖ ή θύρα ἔπειτε νά ἀποσυρθούν οί μοχλοί. **οὐκ ἄπειρος** Τί ἐννοεῖ μέ τοῦτο; **ἐνοδία θεός** Ἡ Ἐκάτη διέτριβε στίς δόδυς, τίς τριόδους καί τούς τάφους, γι' αὐτό τήν ἀποκαλούσαν καί **'Ἐνοδίαν, Τριοδίτην, Τυμβίδιαν** κτλ.. **οἰκείας χθονὸς** Ξέχωρο χαρακτηριστικό γιά κάθε Ελληνα δετό τά ἀρχαιότατα χρόνια είναι νά ποθεῖ νά ταφεῖ στή γενέθλια γῆ· μονάχα οί ἐχθροί τής πατρίδας φίπτονταν ἄταφοι μακριά ἀπό τά δοιά της. Τώρα πού ὁ Πολύγνετης θάσεται στήν πατρική γῆ παύει νά είναι πιά φυγάδις καί ἐχθρός της. **λιθόστρωτον** Μέ πέτρες καί ὅχι μέ τάπητες κτλ.. δπως θά ἡταν στρωμένος ὁ νυφικός θάλαμος. **ἴτ' ἀσσον** κτλ.. Ο Κρέων προαισθάνεται μεγάλο κακό καί ἀντίλαμδάνεται δτι χάνει τό θάρρος καί τίς δυνάμεις του, γι' αὐτό ἀναθέτει στούς ἀκολούθους του νά πλησιάσουν στόν τάφο. **ἄρμὸν χώματος** κτλ.. Αὐτοί οί τάφοι ἡταν λιθόστρωτοι, ἀλλά είχαν καλυψτεί μέ χώμα καί ἔμοιαζαν

ἀπό ἔξω μέ γήλοφους. Αὐτῶν τῶν τάφων ἡ θύρα ἀποκλεινόταν μέ
λίθους, ἵσως μάλιστα αὐτοί οἱ τελευταῖοι τακτοποιοῦνταν ἔτσι, ὥστε
μέ την ἀτόσπαστην ἐνός ἀπό αὐτούς σηματιζόταν ὁ **ἄρμός** (=ἄνοιγμα,
χαραμάδα), γιά τὸν ὅποιο μιλάει ὁ τραγικός. Τέτοιοι τάφοι εἶναι οἱ
μυκηναϊκοὶ θολωτοί. **σινδόνος** Ἐννοεῖ τὸ λινό ὄφασμα (σεντόνι), τὸ
ὅποιο συνέστρεψε καὶ ἔκανε δρόχο. Χρησιμοποιοῦσε τὸ ὄφασμα
τοῦτο ἡ ὥστις ἡ ὥστις **κρήθεμνον** (= κεφαλόδεσμο) ἡ ὥστις κάλυμμα τῆς
κεφαλῆς πού κατέβαινε καὶ ἀπό τίς δύο μεριές ὥστις ὄφους.

γ') 1244–1276

Λεξιλογικές.-τί (κατηγορ. τοῦ **τούτο**) = πῶς. **φρούδη** = ἀπῆλθε.
Θαμβέω = μένω ἔκπληκτος, εἴμαι ἔκθαμβος. **θόσκομαι ἐλπίσιν** =
τρέφομαι μέ εἰλπίδες. (Ἡ Εὐρυδίκη ἐπανῆλθε στά ἀνάκτορα ἀπό τὴν
μεσαία δασιλική θύρα, χωρίς νά είτεν κάτι). **ἄχη** = λύπη, ἐδώ: συμ-
φορά. **ὑπὸ στέγης ἔσω τὸ ἔσω πλεονάζει**. **προθήσειν** = ἀλλά ὅτι θά
προσάλει, θά ἀναθέσει· ἡ σύνταξη: **θόσκομαι δ'** ἐλπίσιν κλύουσαν
(αἰτιολ., μετ.) **ἄχη τέκνου οὐκ ἀξιώσειν στένειν** ἐς πόλιν ἀλλὰ **προ-**
θήσειν δρωαῖς (= στίς θεραπαινίδες) **στένειν** (= θρηνεῖν) **οἰκείον**
πένθος ὑπὸ στέγης ἔσω. **γνώμης** = συνέσεως, γν. **ἄπειρος** = στερη-
μένη συνέσεως, ἀνόητη. **ἀμαρτάνειν** = νά κάνει κάτι τό ἀτοπο (ό
ἄγγελος δέδαια ἐννοεῖ ὅτι ἡ Εὐρυδίκη δέ θά παρεκτραπεῖ θοηνώντας
δημοσίως, ἀλλά οἱ θεατές ἐννοοῦν ὅτι ἐπίκειται ἀπονενοημένο διά-
βημά της). **ἐμοὶ δ' οὖν** ἀλλά σ' ἐμένα τουλάχιστο. **εἰσόμεθα** (οῷμα
οἴδα) τέθηκε ὁριστ. μέλλοντα ἀντί ὑποτακτ. **εἰδῶμεν**. **θαρὺ** = ἐπίφο-
δο, σοδαρό. **κατάσχετον** = κάποια κρυφή πρόθεση. **κρυφῆ** = μέ τη
σιωπή της. **παραστείχω** = εἰσέρχομαι. **θάρος τῆς σιγῆς** (ἡ γενική
είναι ὑποκειμ.) = ἡ σιγή ἐνέχει (κλέίνει μέσα της) κάτι σοδαρό. (Ο
ἄγγελος ἀκολούθως μπαίνει στά ἀνάκτορα). **ἐφήκει** = ἦλθε, εἶναι
παρών. **ἐπίσημον μνῆμα** = φανερό σημείο. **εἰ θέμις είπειν** μέ τοῦτα
μετριάζει τήν κατηγορία κατά τοῦ Κρέοντα: **αὐτὸς ἀμαρτών**.

στροφή α'. **δυσφρόνων φρενών** (δύστυμορο) = ἄφρονα νοῦ.
στερεά (ἀντί **στερεῶν** στό φρενῶν) = ἴσχυρογνώμονα (νοῦ). **θανατό-**
εντα = θανατηφόρα. **ἐμφυλίους** = συγγενεῖς. **ἀνολθα ἐρῶν** **θουλευ-**
μάτων = ἀτυχή δικά μου δουλεύματα. **Ἐννέα μόρω** = μέ θάνατο

πρόωρο (ή ἀσυνήθιστο), γιατί αὐτοκτόνησε καί μάλιστα ἔξαιτίας τοῦ πατέρα). **ἀπελύθης** ἐνν. **τοῦ ζῆν** = ἔφυγες ἀπό τή ζωή. **τὴν δίκην** = τὸ δίκαιο. **τότε** δταν προκήρυξα τά σχετικά μέ τήν ταφή. **ἄρα** καθώς διέπει πότε τά ἐπακόλουθα. **μέγα θάρος** = μεγάλη σημφορά. **ἐνέπαισσεν ἐμῷ κάρα** = κατάφερε κατά τής κεφαλή μου· ή κανονική πλοκή τῶν λέξεων: **θεός δ' ἄρα ἔχων με** (κατέχοντάς με διλοκληρωτικά στήν ἔζουσία του) **ἐπαισσετός τότε μέγα θάρος** ἐν ἐμῷ κάρα. **ἐνέσεισε δέ με ἐν ἀγρίαις ὁδοῖς** = μέ συνγκλόνισε φύγοντάς με σέ ἀγριούς δρόμους, δάζοντάς μου ἀγρια δουλεύματα. **λακπάτητον (λάξ-πατώ)** πρόληπτ. κατηγορ. = τήν δποία λάκτισε μέ τά πόδια του, τήν ποδοπάτησε. **πόνοι δύσπονοι θροτῶν** = δάσανα τῶν ἀνθρώπων πού γεμίζουν πίκρες τή ζωή τους.

Πραγματικές. – οὐκ ἀξιώσειν ἐς πόλιν στένειν Θεωροῦσαν ἀτοπο τό νά θηγνοῦν οι γυναῖκες δημοσίως, ὑπῆρχε συνήθεια μάλιστα νά μοιρολογοῦν αὐτές μαζί μέ τίς θεραπαινίδες τους μέσα στό σπίτι (πρδ. Ἡλιάδ. X 340, 515). **καὶ μὴν ὅδ' ἄναξ ἐφήκει...** Εἰσέρχονται ἀπό τήν ἀριστερή πλάγιο δο Κρέων μέ τούς ἀποκλούθους του, φέρονταις νεκρό τόν Αἴμονα, ἀπάνω στόν δποίο ἔχει τά χέρια του δο Κρέων. **ἐν δ' ἐσεισεν ἀγρίαις ὁδοῖς** Οι ἀνθρώποι τῶν ἡρωικῶν χρόνων πολέκες φυρές τήν αἵτια τῶν ἀνοιησῶν τους τήν ἀπέδινων στούς θεούς.

δ') 1277-1305

ΑΞΙΛΟΓΙΚΕΣ. – ἔχων τε καὶ κεκτημένος ἐνν. ἀντικ. **κακά. φέρων** = κρατῶνταις· ή κανονική σειρά τῶν λέξεων: **ἔοικας ἥκειν ἔχων τε καὶ κεκτημένος κακά, τὰ μέν...** (ἐνν. τον Αἴμονα). **τὰ δέ** (ἐνν. τήν Εὐρυδίζη) τάχα ὄφεσθαι (καθ' ἔλειπ πρός τό πλημούστερο ἥκειν, ἀντί τοῦ ὄφόμενος). **ἢ**; = ἄραγε; **παμμήτωρ** = ή καθ' ὅλα μιτέρα (πού γέννησε τόν Αἴμονα καί τῶν ἀποκλούθησε ὡς τόν τάφο). **νεοτόμος** = αὐτός πού μόλις ἐπλήξε (χτύπησε).

ἀντιστροφή α'. **δυσκάθαρτος** = δυσεξίλεωτος (πού δέν ἀρνεύεται στήμεταιέσαι τον Κρέοντα, ἀλλά ἀπαίτησε καί δέν θέματα, τόν Αἴμονα καί τήν Εὐρυδίζη). **κακάγγελτα ἄχη** = λύπες μέ τίς ἀπαίτησε εἰδήσισες σου. **προπέμπω** = ξαπολάω, προξενω. **θροῶ** = λέγω. **ἐπεξειργάσω** = ἀποτελείσωσες (εδωκες τό τελειωτικό χτύπημα). **σφάγιος** = πού ἔγινε μέ σφαγή. **ἐπ' ὄλεθρῳ** = ἀμέσως μετά τό θάνατο

τοῦ γιοῦ μου· ἡ σύνταξη: **τίνα νέον σφάγιον γυναικείον μόρον λέγεις ἀμφικείσθαι μοι ἐπ' οὐλέθρῳ (τοῦ υἱοῦ); οὐκ ἐν μυχοῖς ἔτι = δέν εἶναι πιάστο δάθος τοῦ οἴκου (γιατί οἱ θύρες ἀνοίγησαν). ἐναντα = ἀπέναντι, **πότμος (πίπτω)** = (καρή) τύχη, **δέξιθηκτος** = καλά ἀκονισμένος, μέ δέξεια αἰχμῇ, κοφτερός (**θήγω** = ἀκονίζω), **θωμία** = ὄντας στὸ θωμό. **λύει** = παρέλυσε, **κελαινὰ** (κατηγορ., προληπτικό) = **ώστε γενέσθα κελαινὰ** = ἡ νύχτα τοῦ θανάτου τάκαλυψε, **λάχος (τό)** = μοίρα, **λοίσθιον** (ἐπιφρήμ., διορ.) = καὶ τέλος, **ἔφυμνώ** = καταράει μιαν.**

Πραγματικές.-τὰ μὲν πρὸτῶν χειρῶν Οἱ ὑπηρέτες (θεράποντες) φέρονται σὲ φέρετρο τὸ πτέρυμα τοῦ Αἵμονα, ἐνδιό πατέρων του τὸ ἀγκαλιάζει μέ τὸ χέρι του. **Ἄιδου λιμὴν** Τό λιμάνι τοῦ θανάτου. Λέγεται ἐτοι, γιατί δέχεται δύλους ἀπό τὴν τριτεμέδη ζωῆς σαν γαλήνιο λιμάνι, **όραν πάρεστιν**. Ανοίγεται ἡ μεσαία πένη τῶν ἀνακτόρων καὶ ἐκφέρεται μέ μηχανήμα (**τὸ ἐκκύκλημα**) τὸ πτόμα τῆς Εὐρυδίκης, **κακάς πραξεις ἔφυμνήσασα** Πιθεζαραχτηρίζεται ὁ ἀρρεῖος, ἀναφέρονται μιτροστάστοι τὸν ίδιο τὸν Κρέοντα τοὺς λόγους τῆς Εὐρυδίκης γιά τις κακές πράξεις του:

ε') 1306–1353

Λεξιλογικές – στροφή β' . ἀνέπταν = ἀνέπτην (ἀναπέτομαι) = τρόμαξα, πετάχητκα ἀπό τό φόδο μου (ἐπειδή ἄκοντες ἀπό τὸν ἄγριο τὸ ειτωμένο γιά τὴν κατάφα, ποὺ ξεστόμισε ἐναντίον του ἡ Εὐρυδίκη): **ἔφυμνήσασα τῷ παιδοκτόνῳ. ἀνταίαν (ἐνν. **πληγὴν**) = ἐμπόρος στὸ στῆθος, **τί μ' οὐκ ἔπαισεν** (ισοδύναμει μέ ἔντονη προτροπή) = ἐμπόρος ἀς μέ χτυπήσει κάποιος, **ἀμφιθηκτος** = ἀμφιτομος, δίκοτος, **ουγκέκραμαι** = ἔχει συνδεθεῖ ἀναπόσταστα, **δύα = δύη** = δυστυχία (προσωποποίηση), **ἐπισκήπτομαι** = κατηγοροῦμαι, **τῶνδε μόρων κάκείνων** μέ τοὺς πρώτους ἐννοεῖ τὸ θάνατο τοῦ Αἵμονα, μέ τοὺς δεύτερους τοῦ Μεγαρέως ἡ κανονική σειρά τῶν λέξεων: (ἐνν. ἀπό τὰ προτργούμενα: **όρθως θρηνεῖς λέγων ταῦτα**) **ἐπεσκήπτου γε πρὸς τῆς θανούσης, ὡς ἔχων αἰτίαν τῶνδε κάκείνων μόρων. ποίωρ δε τρόπω κάπελύσατο ἐν φοναῖς;** = καὶ μέ ποιό λοιπόν τρόπο αὐτοκτόνησε καὶ πέθανε; **ὅπως** = μόλις, **δέξικώκυτον** = τό ὅποιον θρήνησε μέ δέξεις φωνές, **τάδε οὖ ποθ' ἀρμόσει εἰς ἐμάς αἰτίας ἐπ' ἄλλον****

θροτῶν = ή αἰτία (ή εὐθύνη) αὐτῶν ἐδῷ τῶν δεινῶν οὐδέποτε θάμεταθίσαστεί ἀπό ἐμένα σέ...**καίνω** = φονεύω, **φάρ' = φαρὶ = φημί.** **ἔτυμον** = πραγματικός, ἀληθινά, **ἐν κακοῖς** = μέσα στά κακά (ἐδῷ θέλει νά είπει ότι ή ἀπομάζουνοι τοῦ Κρέοντα ἀπό τό νά διέπει τούς νεκρούς είναι κέρδος γι' αὐτόν, ἐφόσον είναι δυνατό νά γίνει λόγος γιά κέρδος). **θράχιστα** = συντομότατα· ή σύνταξη είναι: **κράτιστα γάρ τὰ ἐν ποσὶν κακὰ** (ἐνν. **ἐστιν**) **ὄντα** (ύποθ.) **θράχιστα.** Ή σύντ. προσωπ. ἀντί ἀπρόσωπης: **κράτιστον γάρ ἐστι θράχιστα είναι τὰ ἐν ποσὶν** (πρό τῶν διφθαλμῶν) **ὄντα κακά.** (Τά κακά ἐδῷ γίνονται συντομότατα, ἀν ἀποχωρήσει ο Κρέων τό γοηγορότερο ἀπό τή θέα τῶν πτωμάτων· πρόκειται δηλ. γιά ἔμμεση ύπόδειξη τοῦ χοροῦ πρός τόν Κρέοντα νά ἀποχωρήσει).

ἀντιστρόφη δ'. **τέρμιος ἡμέρα** = ή τελευταία ημέρα (τοῦ θανάτου). **ὑπατος** = ἔσχατος· ή σύνταξη: **φανήτω ὁ ὑπατος ἐμῶν μόρων (μοιρῶν) ἄγων μοι κάλλιστα τερμίαν ἡμέραν.** τῶν προκειμένων τι = ἀπό αὐτά κάτι, δσα ἀπαιτεί ή παρούσα περίσταση; (ἐννοεῖ τήν ταφή τῶν νεκρῶν). **τώνδε δηλ.**, τοῦ θανάτου σου. **ὅτοισι δηλ.**, **τοῖς θεοῖς.** **ταῦτα δηλ.**, τό θάνατο. **συγκατεύχομαι** = εὐχομαι δλα μαζί, συγκεφαλαιώνω καί ευχομαι. **μάταιον** = τόν ἀνύπαρκτο, τόν ἀχρηστο. **ἴδω** = νά προδιέφω. **πᾶ κλιθῶ** = ποῦ νά στηριγτώ (ἀφοῦ πιά τούς ἔχασα δλους). **λέχριος** = πλάγιος, περιμένος. **τὰν χεροῖν** ἐνν. τή γυναίκα καί τόν Αἴμονα. **τὰ δὲ** = καί ἔξαλλον. **ἐπὶ κρατὶ** = στό κεφάλι μου. **πότρος** = ποίρα. **δυσκόμιστος** = δ ἀνυπόφορος, δ ἀφόρητος. **εἰσάλλομαι** = εἰσοδιμό, ἐφοδιμό. Αφοῦ δ Κρέων είπε τά τελευταία του λόγια, ἀπῆλθε μέ τούς ύπηρότες του πού τόν ὁδηγοῦσαν, ἐνώ ἀκολούθως δ χορός, κατά τό χορόν πού ἀπέρχεται, λέγει τούς τελευταίους ἔξι στύχους, στούς δποίους κλείνεται ή ήθική ἀρχή τού δράματος. **τὸ φρονεῖν** = ή φρόνηση. **πολλῷ πρώτον** = πρώτιστο, κυριότατο. **τά γ' εἰς θεοὺς** = τοὐλάχιστο ὅσο ἀφορᾶ στούς θεούς (καί τούς νόμους πού δοίζονται ἀπό αὐτούς). **ἀσεπτῶ** = ἀσεβῶ. **μεγάλοι λόγοι** = κομπασμοί, καυχησιολογίες. **μεγάλας πληγὰς ἀποτείσαντες** = ἀφοῦ πληρώσουν μεγάλες ποινές, δηλ. ἀφοῦ τιμωρηθοῦν μέ μεγάλα δυστυχήματα. **μεγάλοι λόγοι μεγάλας πληγὰς παιδήχηση.** **ύπέραυχος** = περιγρανος. **γήρα** (μεταφορικῶς) = μέ τό χορόν, ἀργά (μετά τήν τιμωρία). **ἐδίδαξαν** (γνωμικός ἀδριστος) = συνήθως διδάσκουν τούς ἄλλους.

Πραγματικές. –μέλλοντα ταῦτα... Ό χορός ἀπό τή μιά μέ εὕ-
σχημο τρόπο κατακρίνει ως ἀνόητη τήν ἐπίκληση τοῦ θανάτου ἀπό τόν
Κρέοντα, γι' αὐτό καί δικαιολογεῖται ὁ Κρέων στό στ. 1336, ἀπό τήν
ἄλλην ἐπιζητεῖ νά ἐπισπεύσουν τήν ταφή τῶν νεκρῶν πρός ἀνακούφιση
τοῦ Κρέοντα. **τὸ φρονεῖν πρώτον** κτλ.. Οἱ ἀρχαῖοι δηλ., θεωροῦσαν τή
φρόνηση ως μέρος τῆς εὐδαμονίας, καί μάλιστα τό πρώτο, δηλαδή τό
ἔριστο, δπως, ἀντίθετα, στό στ. 1051 εἴδαμε δτι τό **μὴ φρονεῖν πλεί-
στη θλάβη** ἔστι.

ΣΟΦΟΚΛΗ ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ

A. Εἰσαγωγή	3 - 10
B. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ	
1. Κείμενο	13 - 62
2. Έρμηνευτικές σημειώσεις	63 - 130
C. ΑΝΤΙΓΟΝΗ	
1. Κείμενο	133 - 177
2. Έρμηνευτικές σημειώσεις	179 - 253

ΕΞΩΦΥΛΛΟ : **ΡΕΝΑΣ Π. ΜΑΛΑΜΑ**

ΕΚΔΟΣΗ ΚΣΤ'/ΚΓ' 1979 (III) ΑΝΤΙΤΥΠΑ 80.000 ΣΥΜΒΑΣΗ 3198/21-3-79
ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: ΕΠΤΑΛΟΦΟΣ Ε.Π.Ε. ΕΚΔΟΤΙΚΑΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

